

Tractatvs De Sacramentis Et Censvris

Hurtado, Gaspar

Moretus, 1633

Tomvs Secvndvs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94788](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-94788)

R. P.
GASPARIS HVRTADO
DOCTORIS THEOLOGI E SOC. IESV
D E
SACRAMENTIS
TOMVS SECUNDVS,
COMPLECTENS TRACTATVS
DE EVCHARISTIA,
SACRIFICIO MISSÆ, ET ORDINE.

LA
GASPARI HURTADO

DOCTORIS THEOLOGIÆ 20011111

DE

SACRAMENTIS

TONIS SECUNDAS

COMPLETENSI TRACTATAS

DR. BACHARIA

SACRIFICIO MISERE ET ORDINE

FACULTAS PROVINCIALIS.

EGO Franciscus Aguado, Præpositus Provincialis Societatis IESV in Toletana Provincia, potestate ad id mihi facta à Reuerendo admodum Mutio Vitellechi, Præposito Generali, facultatem facio, ut Tomus secundus de Sacramentis, continens Sacramentum Eucharistiae, & de Sacrificio Missæ, & Sacramentum Ordinis, Auctore Patre Gaspare Hurtado nostræ Societatis Doctore Theologo Complutensi, & eiusdem Societatis grauium doctorumque hominum iudicio approbatus, typis mandetur. In quorum fidem has litteras manu nostra subscriptas, & sigillo nostro munitas dedimus Matrii in nostro Imperiali Collegio die XXIII. Aprilis anno M. DC. XXIX.

Franciscus Aguado.

LICENCIA.

Nos el Licenciado D. Fernando de Ballesteros y Saavedra, Vicerario General en la Audiencia y Corte Arçobispal desta villa de Alcala, y de todo el Arçobispado de Toledo, &c. Por la presente, y por lo que à nos toca, damos licencia al Padre Doctor Gaspar Hurtado, Religioso de la Compañía de IESVS, Lector de Theología en el Collegio desta dicha villa, para que pueda imprimir un libro, intitulado, *Tractatus de Sacramentis Tomus secundus*, atento que nos consta por la censura retroscripta, ser muy útil y provechoso, y no auer en el cosa contra nuestra santa Fè Catolica, y buenas costumbres. Dada en Alcala en VIII. dias del mes de Mayo de M. DC. XXIX. años.

D. Fernando de Ballesteros
y Saavedra.

Por su mandado.
Diego Lopez de Oliuares.

T C E N-

C E N S V R A.

EX mandato D. Licentiatu D. Ferdinandi de Ballesteros & Saavedra, Curie Archiepiscopalis Generalis Vicarij, Tractatus hos de Eucharistia, de Sacrificio Missæ, & de Ordine, à P. D. Gaspare Hurtado scriptos, diligens legi, attentusque obseruari, in quibus suspicio multa, quæ in alijs tanti Magistri operibus iam anteā prædicauit, & merito sapientum prædicantur plausu. Stilus it placidus, uno verbo, affatim dat sensus multos: doctrina errorum deterga illuuiet, defæcata nitet, tyronibus perspicua, veteranis profunda, vtrisque utilis, planè omnibus necessaria. Videas in eo opiniones vetustate canas recenti nitorre iuuenescere, & nuperissimè excogitatas eruditio[n]is patrocinio nunc senescere. Propriam sententiam ut altè fundat, stabilit robustè; aduersariorum placita recenset fideliter, eorum captiunculas extricat facilis, neque omissendo neque minuendo rationis acumina (quod vitium huius saeculi est) sed robustas vires de proprio ingenio fenerans, vegetiores nonnumquam de hoste, quam de patrone, rationes euadunt. Quod de Cypriano adorat olim Theodoricus apud Cassidorum, sic inquiens: *Alterna parti indiscreta laude placuisti, ori tuo altercantum desideria concurrebunt.* Ergo plus placet in illo, quæ sibi non placet, aliena sententia, quam in proprio, cui placet, auctore. Mentior, si non perbreui epitoma amplectitur vniuersa, ut nihil non h[ic] digestum videam, quod super hac re Biblia spirant, Concilia condunt, rucent Ecclesia Patres, & aut excogitauit Theologorum auctorata vetustas, aut recetium ingeniosa nouitas. Stupet sapienter incius Magnus Cassiodorus, ut horologij *parvus radius* (gnomon Græcè dicitur) *immobilis peragat*, *quod tam miranda magnitudo solis discurrat*. Miretur etiam, quod nitidus hic libellus tam facile, tanta breuitate, quasi immobilis, tam cito peragat cursu, quod plura Theologiae astra vix cucurserunt tot voluminum immensitatibus. *Adulationis suspicione polluatur affectio, amor currat in vitium*, ait S. Ennadius, dum quod sentio sincere prædico quasi exaggerans. Panegyrim dicas, & meracissima veritas est. Compluti die **vii** Maij, anni M. D. C. XXIX.

D. Petrus de Celada Silua.

L I C E N T I A.

Hunc Tractatum de Eucharistia, Sacrificio Missæ, & Ordine, auctore R. P. Gaspare Hurtado sacrae Theologiae Doctore Complutensi meritisimo, ac Societatis Iesu alumno, iubente Senatu Regio, attenta mentis acie legi, nihilque in eo inueni non admiratione dignum, nihil non ex toto irreprehensibile. Sic communi comitatus Patrum sententia discurrit, ut eius conclusiones ut plurimum Patrum rescripta, Conciliorumque iudicentur decreta. Sic in ipso comitatu solus præit, ut nouam gloriam in qualibet quæstione nescio quid denuò inuentum consequatur: nouumque auctorem nouus nouit inueniendi modus: nouus labor pulchrum edit partum. Quæ antiquissima Patrum doctrina nouo splendore illustris inoffenso ducet Theologiae Professores pede. Ingenium ergo felix non superanda indicat manus, & quo micat ars discurrendi nitore, grandia quæ legeris, me tacente testantur. Hoc meum iudicium. In Carmelo Matritensi die **xix** Maij M. D. C. XXIX.

Fr. Augustinus Núñez Delgadillo.

TRA

TRACTATVS DE EVCHARISTIA.

DISPV TATIO PRIMA.

De natura, necessitate, & institutione
Eucharistiae.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Vtrum Eucharistia sit Sacramentum noua Legis.

VAMVIS non defuerint
heretici, qui generaliter
omnia Sacra menta negau-
erint; nullus tamen fuit, qui
alia admittens, negauerit
Sacramentum Eucharistie.

De Fide tamen est, Eu-
charistiam esse vnum è se-
pem Sacramentis nouæ legis à Christo Domino
Eugen. IV. institutum: quod definit Eugenius IV. in suo De-
creto fidei, habito post ultimam sessionem Con-
cilii Florentini, approbatu ab ipso Concilio, &
Tridentinum sess. 7. can. 1. & id supponit sess. 13.
& 21. idem habetur in Concilio Lateranensi II.
sub Innocentio III. c. 1. & refertur in cap. Firmi-
ter, de Summa Trinitate & fide Catholica. Idem
queque constat ex perpetua traditione, & ex Patri-
bus, quos in discursu huius Tractatus referemus.

Trident.
Addimus, Sacramentum Eucharistiae esse om-
nium Sacramentorum nouæ legis præstantissi-
mum, in quo Catholici conueniunt, & significat
Tridentinum sess. 13. cap. 3. præstat aeterni & ex-
cedit reliqua Sacra menta, tum quia continet realiter
Christum, tum etiam in ratione Sacramenti,
quia copiosiorem gratiam significat, & confert, &
hoc posterius ipsi conuenit ex priori: Christus
enim instituit Eucharistiam in signum & causam
copiosioris gratiae, quia realiter continet Corpus & Sanguinem ipsius.

DIFFICVLTAS II.

*Quid sit Sacramentum Eucharistie quan-
tum ad nomen.*

EX varijs nominibus, quibus Sacramentum
Eucharistie nominatur, nonnulla adduce-
mus & explicabimus.

In primis Sacramentum hoc appellatur *Eucha-
ristia*, id est, bona gratia, seu magna gratia. Dicitur
bona, seu magna gratia, vel quia continet realiter
Christum, qui est plenissimus gratia, & fons om-
nium gratiarum; vel quia significat & confert co-

piosissimam gratiam; vel quia significat futuram
gloriam, qua est magna & consummata gratia;
vel quia conficitur & consecratur in gratiarum
actionem.

Secundò appellatur *Communio*, quia efficit con-
iunctionem & unionem fidelium, ut membro-
rum inter se, & cum Christo ut capite, ut signifi-
cat Paulus 1. ad Corint. 10. dum ait: *Panis quem
frangimus, nonne participatio corporis Domini est?
Quoniam unus panis, vnum corpus multi sumus
omnes qui de uno pane participamus.*

Tertio appellatur *Cœna Domini*, seu *Domina*,
vel quia institutum est in *Cœna Domini*; vel quia
Cœna agni Paschalis fuit figura huius Sacramen-
tis, vel quia medio hoc Sacramento fit coniunctum,
quod nomine *Cœna* significari solet. Hoc tamen
nomine cautè nobis videntur est, quia heretici eo
abutuntur, ad significandum Eucharistiam non
esse sumendum à ieiunis, quia ad *Cœnam* præ-
missa est comedio meridiana; & non esse sumen-
dam nisi in yisu communionis, & qua si cœna ad
quam plures conuentant.

Quartò appellatur *viaticum* in Concilio Nicæ-
no I. cap. 12. quia eo in via & in itinere huius vite *Nicanum* ^{Concilium}
sustentatur. Et sic communiter & specialiter ap-
pellatur, quando ægrotis morti proximis mini-
stratur, quia ipsis ad difficultum transitum per-
agendum vires subministrat.

Quintò appellatur *mysterium*, quia inter om-
nia Sacra menta rem maxime occultam, & maxi-
mum mysterium continet.

Omittimus alia nomina quibus etiam appella-
tur, quia corum facile potest reddi ratio, & videri
possunt apud Scriptores.

DIFFICVLTAS III.

*Quid sit Sacramentum Eucharistie quan-
tum ad rem, seu in quo consistat.*

Supponimus, in Sacramento Eucharistie hæc
quatuor reperiri, prolationem videlicet ver-
borum consecrationis, species consecratae, Cor-
pus

pus & Sanguinem Christi, & sumptionem specie-
rum Sacramentalium.

Hoc ergo supposito, difficultas est, In quo aut in
quibus ex his quatuor sita sit tota quidditas & es-
tentia Sacramenti Eucharistie.

Circa difficultatem hanc Primò sunt qui existi-
ent, totam essentiam Sacramenti Eucharistie
sitam esse in Corpore & Sanguine Christi, prout
contentis sub speciebus Sacramentalibus, his ex-
trinsecè se habentibus, & connotatis, quia Patres
appellant hoc Sacramentum Corpus & Sanguine
Christi. Modus tamen iste dicendi communiter
à Theologis rejicit, & merito: quia Sacra-
mentum Eucharistie, ut tradit Tridentinū less. 13,
cap. 3, in eo conuenit cum reliquis Sacramentis,
quod sit signum sensibile gratia; Corpus autem &
Sanguis Christi Domini, prout sunt sub specie-
bus, non sunt sensibilia ratione sui, quia subillis
sunt insensibili & spirituali modo. Quod vero
sunt sensibilia ratione specierum sub quibus conti-
nentur, non sufficit ut in Corpore & Sanguine
Christi sita sit tota essentia Sacramenti Eucha-
ristie: quia quācumque, ut aliquid sit pars Sacramenti,
sufficiat quod sit sensibile ratione alterius partis
essentialis; tamen, ut aliquid sit totum ipsum Sa-
cramentum pro materiali, cui conuenit significa-
tio Sacramentalis, non sufficit quod sit sensibile
ratione alterius non pertinentis ad essentiam Sa-
cramenti, quia de ratione Sacramenti est, quod sit
sensibile ratione sui, saltē quoad aliquam par-
tem essentiale illius.

Secundò alij indicant, totam essentiam Sacra-
menti Eucharistie sitam esse in verbis confe-
rationis, seu in prolatione eorum, quia tota essentia
rei consistit in forma illius; verba autem confe-
rationis sunt forma Sacramenti Eucharistie.

Tertiò Aureolus apud Capreolum in 4. dist. 8.
quæst. vñica, art. 2. docet, sumptionem specierum
Sacramentalium pertinere ad essentiam Sacra-
menti Eucharistie, tamquam quid ad eam requi-
sum: quia species Sacramentales non significant
neque efficiunt gratiam, nisi media sumptione; er-
go ipsarum sumptio ad essentiam Sacramenti Eu-
charistie requiritur & pertinet; quia requiritur &
pertinet ad significationem & collationem gratiæ.

Quartò Recentiores nonnulli docent, essentiam
Sacramenti Eucharistie constare ex specie-
bus Sacramentalibus tamquam ex materia, & ex
verbis confeerationis tamquam ex forma; quia, vt
Eugenius IV. in suo Decreto ait, omnia Sacra-
menta nouæ legis constant rebus ut materia, &
verbis ut forma. Addit Adamus Tanner quæst. 3.
dub. 3. etiam constare intrinsecè Corpore & San-
guine Christi, que simul cum speciebus se habeant
ut materia, respectu verborum confeerationis.

Quintò Caetanus 3. par. quæst. 75. artic. 1. Va-
lentia quæst. 1. de Eucharistia, pñcto 3. Bellarmi-
nus lib. 4. de Eucharistia, cap. 6. Suarez disp. 52.
fest. 3. Vasquez disp. 167. c. 5. Egidius quæst. 73.
art. 1. dub. vñico, & Beccanus cap. 15. quæst. 2. do-
cent, Sacramentum Eucharistie essentialiter con-
flare ex speciebus Sacramentalibus, & ex Corpore
& Sanguine Christi Domini, ita ut ad essentiam
& substantiam Sacramenti Eucharistie pro
materiali intrinsecè pertineant species Sacra-
mentales, & Corpus & Sanguis Christi.

Et in primis species intrinsecè pertinere ad es-
tentiam Sacramenti Eucharistie, statim probabi-

tur: quod vero Corpus & Sanguis Christi etiam
pertineant intrinsecè ad illam; varijs locutionibus
a Patribus significatur, quia Ignatius Epistola ad Ignatius
Smyrnenses, & Iustinus Martyr Dialog. 3. dicunt,
Sacramentum Eucharistie esse Corpus & San-
guinem Christi, & Augustinus relatus can. Hoce, dupl.
de Consecratione, dist. 2. dicit, Sacramentum Eu-
charistie constare Corpore & Sanguine Christi &
alij dicunt, Sacramentum Eucharistie esse panem
vita, & cibum anime. quod etiam habetur in
Tridentino less. 13. cap. 2. & tamen species id non Tridentino
habent ratione sui, sed quia intra se continent
Corpus Christi. Et Eugenius IV. in suo Decreto, Ego
& Theologi communiter dicunt, Sacerdotes ver-
bis consecrationis confidere Sacramentum Eu-
charistie. Sacerdotes autem non efficiunt spe-
cies, sed quod Corpus & Sanguis Christi sunt
sub speciebus.

Sextò ergo Scotus in 4. dist. 8. quæst. vñica; art.
1. Richardus art. 1. quæst. 1. Marsilius quæst. 1.
art. 1. & quæst. 6. art. 2. & plures recentiores do-
cent, & merito, in solis speciebus Sacramentalibus
sita sit totam essentiam Sacramenti Eu-
charistie, & ad eam non pertinere intrinsecè Cor-
pus & Sanguinem Christi, neque verba consecra-
tionis, neque sumptionem specierum Sacra-
mentalium: Corpus tamen & Sanguinem Christi ex-
trinsecè requiri ad essentiam Sacramenti Eucha-
ristie tamquam quid connotatum.

Et in primis, in solis speciebus Sacramentalibus
sitam esse totam essentiam Sacramenti Eucha-
ristie, absque consortio predictorum tamquā
partium essentialium, significat Innocentius III. In
in cap. Cām Marthā, de Celebratione Missarum,
dum contendens explicare quid in Eucharistia sit
Sacramentum tantum, & quid sit res Sacramenti
tantum, & quid sit Sacramentum & res Sacra-
menti simul; pro Sacramento tantum seu puro, de
quo procedit præsens difficultas, tantum affigat
species. & idem significat Tridentinum, dum fel-
tione 13. sèpè species Sacramentales appellat Sa-
cramentum.

Et id ratione probatur, quia ex una parte species
Sacramentales, absque consortio aliorum tam-
quam partium intrinsecarum, seu essentialium,
sunt aptissimæ ut institutæ fuerint signa practica
& factiva gratia refectionis anime, & unioris mem-
brorum Christi inter se & cum Christo, que est
propria gratia huius Sacramenti; & ex altera parte,
nullo sufficiens fundamento eam significationem
practicam possumus extendere ad Corpus & San-
guinem Christi, neque ad verba confeerationis,
neque ad sumptionem specierum. Et specialiter
quod neque verba confeerationis, neque sumptio
specierum pertineant intrinsecè ad essentiam Sa-
cramenti Eucharistie, significat Eugenius IV. in Ego
suo Decreto, dum ait, verba confeerationis esse
formam effectricem huius Sacramenti, verba autem
non efficiunt se ipsa, neque sumptionem spe-
cierum, nec aliquid aliud cui verba ipsa & sumptio
sint intrinseca. Et id etiam significat Tridentinum
less. 13. cap. 5. 6. 7. & 8. dum ait, Sacramentum Eu-
charistie adorari, asseruari, & deferri ad infirmos,
& sumi; quod non conuenit verbis confe-
rationis, neque sumptioni specierum, sed solis spe-
ciebus Sacramentalibus continentibus Christum;
verba ergo confeerationis potius sunt forma effi-
cients Sacramentum, quam forma Sacra-
mentum.

Trident.

Eugen. IV.

Adamus.

Caetanus.
Valentia.
Bellarmi-
nus.
Suarez.
Vasquez.
Egidius.
Beccanus.

tialiter est Sacramentum, quamvis integraliter incompletum, in d. ut sic distinctum ab altera secundum speciem insinam, quia cui libet conuenit distincta in specie significatio gratiae spiritualiter refectiæ, quia species panis significat gratiam reficiem per modum satiantis instar cibi, & species vini gratiam refrigerantem per modum refrigerantis instar potus.

Et ita species panis & species vini sunt duo essentialiter Sacra menta, vt non sint duo totalia integraliter Sacra menta, sed duo integraliter partialia, quia in esse Sacra menta sunt partes heterogeneæ moraliter integrantes vnum integrum & totale signum, & Sacra mentum indistinctum ab ipsis collectiæ & leorū sumptis, & non tertium aliquod ab ipsis simul sumptis distinctum, quia Christus non aliter instituit hoc integrum & totale integraliter Sacra mentum, quām in instituēdo ambas species leorū, vnam per modum satiantis, & alterā per modum refrigerantis, & non instituit aliquod tertium distinctum ab ipsis; ac proinde in hoc Sacra mento non est alia significatio & virtus Sacra mentaliter duas distinctas, quae in ipsis speciebus leorū reperiuntur, sicut in toto exercitu non est alia fortitudo præter fortitudines quæ in particularibus personis leorū reperiuntur; & sicut in tota oratione non est alia significatio præter significatio nis quæ in patibus leorū reperiuntur.

Patres ergo aliquando appellant species panis & vini Sacra menta in plurali, quia sunt duo Sacra menta essentialiter distincta, & essentialiter perfecta, quamvis ex eis vnum moraliter integretur.

Et ad rationem respondeo, ea tantum probari, species panis & vini esse duo Sacra menta essentialiter distincta & perfecta, non tamen esse duo integraliter distincta & perfecta, quia tantum sunt vnum integraliter, habentes vnam integraliter significacionem Sacra mentalalem, quia significant vnam integraliter refectiæ spiritualiæ, ac proinde eum, qui solas species panis aut solas species vni sumit, quamvis non sumat vnum integraliter Sacra mentum, sumere tamen vnum Sacra mentum essentialiter perfectum.

Diffic vltas V.

Vtrum in pluribus Hostijs consecratis sint plura numero Sacra menta.

Sotus.
Ledesma.
Bellarmine.
Bonacina.
Puteanus.

Suarez.
Ægidius.

S. Otus in 4. dist. 8. quæst. vni ca. art. 2. Ledesma. 1. part. 4. quæst. 14. Bellarmine lib. 4. cap. 22. propositione 4. Bonacina quæst. 1. punto 4. & Puteanus quæst. 73. dub. 4. docent, plures Hostijs seu formulas consecratis esse vnum tantum numero Sacra mentum quando simul sumuntur, quia Sacra mentum Eucharistiae sumum est in conuiuio spirituali, conuiuio autem est idem numero, quamvis in eo plura fercula sumuntur, ergo plures Hostijs, quando simul sumuntur, sunt idem numero Sacra mentum.

Suarez dis. 1. sec. 4. Ægidius quæst. 73. art. 2. & nonnulli recentiores docent, omnes Hostijs seu formulas, quæ inueniuntur consecratae, esse idem & vnum numero Sacra mentum, sive simul sive leorū sumuntur, & sive ab uno sive à pluribus: quod indicare videtur Paulus 1. ad Corinth. 10. dum ait: *Vnum corpus sumus omnes, qui de eodem pane participamus.* quia his verbis significare vide-

tur, quod sicut omnes fideles sumus vnum nutri-
to corpus, ita etiam Sacra mentum Eucharistiae,
quo omnes reficiuntur & nutritur, est vnum nu-
mero. Quod etiam indicare viderur Ambrosius
in cap. 10. ad Hebreos, & refertur in can. *In Chri-
sto, de Consecratione, disp. 2.* dum ait, vnam esse
Hostiam, quam Christus obtulit, & quam omnes
Sacerdotes offerunt. Ergo sicut est idem numero
Sacrificium quoad hostiam, seu rem oblatam, ita
etiam erit idem numero Sacra mentum; quia quod
offerunt in Sacrificium, sumuntur ut Sacra
mentum: & ratione probatur, quia si plures humani-
tes assumerentur à Verbo, vnum tantum homi-
nem constituerent; ergo plures Hostiae continent
vnum tantum numero Corpus Christi, con-
tinuent vnum tantum numero Sacra mentum.

Vasquez verò dis. 168. cap. 2. Henriquez lib. 8. v. 8. & Ochagavia q. 3. docent, plures Hostijs (& ^{Henri-} idem est de pluribus speciebus vini) esse plura nu-
mero Sacra menta Corporis, quamvis simul su-
mantur, & merito: quia Christus instituit Sacra
mentum Corporis (& idem suo modo est de Sa-
cramento Sanguinis) non in aliquo vno moraliter, sed
in specie consecrata panis secundum se, vna tan-
tum physice, attendendo tantum ad unitatem physi-
cam, & non ad aliquam unitatem moralem,
quia in qualibet specie panis secundum se vna
tantum physice leorū & independenter ab altera
specie panis est significatio practica, seu factua
gratiae: ergo plures Hostiae consecratae, quamvis sim-
ul sumuntur, & sunt in eodem loco, & quamvis sim-
ul sumuntur, sunt plura numero Sacra
menta Corporis, quia plures illæ Hostiae, quamvis
sunt sic coniunctæ, sunt tamen plures numero di-
stinctæ, & physice discontinuatae, & in qualibet
leorū & independenter ab altera institutum est
Sacra mentum Corporis.

Addimus tamen, ut dicemus Disp. x. Diffic. vi.
quod quando plures Hostiae (& idem est de plu-
ribus Calicibus) simul sumuntur ab eodem, vnam
tantum conferunt gratiam, & eodem gradus gratia-
tis quos vna sola sumpta conferret; per accidens
tamen, quia vna sumptio & applicatione limi-
tantur ad vnum effectum: nihilominus tunc,
quamvis vnam tantum significant & conferant
gratiam, sunt plura numero Sacra menta, quia sunt
plura numero signa, non solum materialiter, sed
etiam formaliter, sive quoad significacionem Sa-
cramentalis.

Ad rationem ergo pro primo modo dicendi ad-
ductam, concedimus, ex pluribus Hostijs, quando
simul sumuntur, coalescere vnum tantum numero
conuiuio actuale (quamvis non integrum, ni-
si etiam sumuntur species vini) negamus tamen
coalescere vnum tantum numero Sacra mentum,
quia Sacra mentum Eucharistiae non consistit in
actuali conuiuio, quia ante actuale conuiuio
præsupponitur Sacra mentum Eucharistiae, sed
consistit in cibo & potu secundum se, qui præsup-
ponuntur ad conuiuio, quamvis postea ex ipsius
conuiuio fiat, & refectio, seu nutritio; ac proinde
quamvis ex pluribus Hostijs simul sumptis fiat
vnum numero conuiuio modo dicto, non
tamen vnum numero Sacra mentum, sed plura
numero Sacra menta Corporis.

Paulus verò pro secundo modo dicendi addi-
ctus appellauit Sacra mentum Corporis, vnum pa-
rem ratione vniuersi Corporis Christi contenti,
quod

quod verè est cibus, & non quia in ratione signi & Sacramenti sit unum tantum numero; quia in ratione signi & Sacramenti, quando sunt plures numero Hostia, sunt plures numero panes, unus tamen in specie: quod etiam sufficit, ut omnes, qui de illo etiam ut sic participamus, dicamus unum corpus mysticum. Et quamvis in Sacrificio Missa una sit tantum numero Hostia seu victimam, ut ait Ambrosius, nempe humanitas Christi, que est una tantum numero, Sacramentum tamen Eucharistiae, quod est distinctum ab Hostia & victimam, est numero multiplex in multis formulis seu speciebus panis.

Ad rationem verè negamus, quod si plures numero humanitas assumerentur à Verbo, constituerent unum tantum hominem, quia potius continerent plures, ut diximus Tract. de Incarnat. Disp. i. i. Diffic. vi. Et quamvis id admittamus, ex eo non inferretur, plures Hostias conferratas, continentis idem numero Corpus Christi, constituerent unum numero Sacramentum Corporis, quia si plures humanitas in eo casu cōstituerent unum tantum numero hominem, id est esset, quia ad pluralitatem concreti substantiae etiam requireretur pluralitas suppositorum, quae non essent in eo casu: ad pluralitatem verò numericam Sacramentorum sufficit pluralitas numerica signorum sensibilium, & significationum Sacramentorum; ubi autem sunt plures Hostiae consecratae, sunt plura numero signa sensibilia, & plures numero significations Sacramentales.

Ex dictis constat, ex una numero specie panis, & ex altera numero specie vini, mutuò pro libito comparatis, cōstitui unum numero Sacramentum Eucharistiae integraliter completum, & distinctum numero totaliter ab altero coalescente ex alijs duabus speciebus, una panis & altera vini, mutuò inter se, quamvis pro libito, comparatis: ita tamen ex hac specie panis pro libito assignata, & ex hac specie vini eodem modo assignata, cōficitur unum numero Sacramentum integraliter completum, ut quilibet earum specierum constitutum unum numero Sacramentum integraliter completum, comparata cum quilibet alia, dum una sit panis & altera vini, constitutum in numero Sacramentum, seu individuum Sacramenti à priori partialiter distinctum (& non totaliter, quia in utraque est una & eadem species ex duabus, quibus utrumque constat) ac proinde quilibet species panis, seu Hostia tot numero individua Sacramenti partialiter distincte integrare dicitur, quos sunt species vini, & econtra, quilibet species vini tot numero individua Sacramenti partialiter distincte integrare dicitur, quod sunt Hostiae seu species panis.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum Sacramentum Eucharistiae sit necessarium necessitate medijs ad salutem, seu vitam aeternam.

SVpponimus, necessitatem alicuius ad vitam aeternam esse triplicem, aliam medijs tantum, aliam præcepti tantum, & aliam medijs & præcepti simul. Quid autem sit unaquaque earum, & quomodo inter se distinguntur, diximus in Tractatu de Pœnitentia Disput. i. v. Difficult. v.

Hoc ergo supposito, conueniunt Primo Docto-

res, Eucharistiam in susceptram non esse determinate necessariam necessitate medijs ad salutem, quia multi, tam parvulos quam adulti, absque reali susceptione Eucharistiae salvantur, quod definitum est quoad parvulos in Tridentino fess. 21. Trident. c. 4. Et quoad omnes, tam parvulos quam adultos, res est manifesta, quia in quolibet ad consequendam gloriam sufficiunt prima iustificatio, & perseverantia in ea usque ad finem vitæ; ad neutrum autem suscepção realis Eucharistiae est medium necessarium ut medium, quia non ad iustificationem primam à peccatis, quia ad hanc non non baptizatis sufficit Baptismus, & pro baptizatis lapsis in mortale sufficit Sacramentum Pœnitentia, & pro virisque, si adulti sint, sufficit contritio perfecta. Neque est necessaria necessitate medijs ad perseverantiam in ea iustificatione, quia non pro parvulis, quia istis, ut perseverent, sufficit rapi ante usum rationis, quia ante hunc non possunt amittere gratiam per Baptismum receptam; ad hoc autem quod rapiantur ante usum rationis, non est modo dicto necessarium realis receptio Eucharistiae, ut patet: neque est necessaria necessitate medijs pro adultis, quia quamvis ipsis sit medium conducens & vtile ad perseverandum, ut indicat Tridentinum fess. 13. c. 2. imò possit esse medium sufficiens, non tamen est medium dicto modo necessarium ad id, quia non est medium unicum ad id, quia alijs vijs non alligatis reali susceptioni Eucharistiae, nempe auxilio externæ protectionis, aut etiam auxilio internæ inspirationis, quia Deus absque Eucharistia realiter suscepta sapientia liberaliter confert, potest adultus in gratia perseverare, nullum præceptum graue transgrediendo. Ex eo autem, quod Eucharistia realiter suscepta sit medium vtile adultus ad perseverandum, & sit illis necessaria ex præcepto, non sit, quod sit illis medium necessarium ut medium seu necessarium necessitate medijs ad perseverandum, quia non est medium unicum ad id, sed tantum sit quod sit illis medium necessarium necessitate præcepti non medijs, quia scilicet est medium non unicum, sed sub præcepto graui.

Conueniunt Secundò Doctores, Eucharistiam in voto esse omnibus, tam parvulis quam adultis, medium necessarium ut medium, seu necessitate medijs, non quia in voto sit medium necessarium ad perseverantiam in iustificatione, sed quia est medium necessarium ad iustificationem ipsam à peccato graui, absque qua vita aeterna nequit obtineri. Quod autem Eucharistia in voto sit necessaria necessitate medijs ad iustificationem à peccato graui, constat. Et in primis, quoad adultos, quia istis ad eam iustificationem est medium necessarium necessitate medijs Baptismus, aut pœnitentia, aut contritio perfecta: quicunque autem, qui aliquo ex his tribus modis iustificatur, expresse aut implicitè proponit feruare omnia præcepta graui, ex quibus unum est sumptio Eucharistiae. Et quoad parvulos id etiam constat, sumendo votum non tristè pro actu aliquo, sed pro obligatione, & relatione seu ordinatione, quia parvuli per Baptismum, quo à peccato originali iustificantur, manent ordinati, & quasi parati ad sumendum Eucharistiam suo tempore, & pro eo obligabuntur ad id in tempore usum rationis. Ex eo tamen quod Eucharistia in voto sit necessaria necessitate medijs ad iustificationem, non dicitur

tur absolute necessaria necessitate medij, sed absolute tantum est necessaria necessitate praecetti, quia tota necessitas medij Eucharistiae in voto nascitur ex pura necessitate praecetti Eucharistiae in re, aut ex tunc obligantibus, ut respectu adulorum, aut postea in tempore usus rationis obligantibus, ut respectu parvulorum: quia ex hac necessitate praecetti Eucharistiae in re prouenit, quod in Baptismo, & in Pœnitentia, & in contritione, quorum quolibet sufficiens iustificamur, continetur votum Eucharistiae, sicut etiam continetur votum cuiuscumque alius rei quae est sub praecerto graui. Vnde necessitas hæc Eucharistiae in voto tamquam medij ad vitam aeternam, non est peculiaris Eucharistiae, sed est communis omnibus rebus quae sunt sub praecerto graui.

Est ergo difficultas, An Eucharistia sit peculiariter necessaria ad vitam aeternam necessitate medij, distincta à pura necessitate praecetti, & non orta ex illa.

Non desunt recentiores, qui existimant, Sacramentum Eucharistiae in re vel in voto sub disunctione esse peculiariter necessarium adulis necessitate medij ad vitam aeternam, quibus consentire videtur *Becanus* cap. 15. quæst. 7. quod indicari videretur *Ioann. 6.* illis verbis Christi: *Nisi manducaveris carnem Filii hominis, non habebis vitam in vobis*, quia particula *nisi* necessitas medij significari videretur; sicut *Ioann. 3.* quando dicitur, *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest intrare in Regnum Dei*, ea particula *nisi* necessitas medij in Baptismo ad vitam aeternam denotatur. Et id confirmari videretur exemplo, quo Christus vtitur *Ioann. 6.* *Sicut misit me viuens Pater, & ego viuo propter Patrem, & qui manducat me, ipse viuet propter me*: Filius autem ita viuit propter Patrem, ut nequeat absque Patre viuere; ergo neque nos, nisi propter Christum in Eucharistia sumptum, quod est esse necessarium necessitate medij.

Et ratione probatur Primo, quia ad obtinendam vitam aeternam non tantum est necessaria iustificare à peccato graui, sed etiam perseverantia in illa vñque ad mortem: ergo sicut Sacramentum Baptismi & Sacramentum Pœnitentiae sunt necessaria ad vitam aeternam necessitate medij, quia sunt instituta ad iustificationem à peccato graui; ita etiam Sacramentum Eucharistiae erit necessarium necessitate medij ad vitam aeternam, quia institutum est ad perseverantiam in iustificatione, seu ut præseruemur à mortalibus (quibus desinimus perseuerare) vt constat ex *Tridentino* l. 13. c. 2.

Secundò probatur, quia Sacramentum Eucharistiae est cibus spiritualis animalium, & ipsis præstat cœlestis effectus quos cibus corporalis cor. *Eugen. IV.* poribus, vt definit *Eugenius IV.* in suo Decreto fidei: ergo sicut cibus corporalis est necessarius necessitate medij ad vitam corporalem sustentandam, ita Sacramentum Eucharistiae erit necessarium necessitate medij ad sustentandam vitam spiritualem animalium.

Durandus. Durandus vero in 4. dist. 9. quæst. 2. *Suarez* disp. 2. *Vasquez* dispur. 169. *Ægidius* quæst. 73. art. 3. *Laymannus* c. 5. *Adamus Tannerus* disp. 5. quæst. 1. dub. 4. & communiter Doctores docent, Sacramentum Eucharistiae nulli esse peculiariter necessarium necessitate medij in re vel in voto sub disunctione, quod absque dubio docuit

S. Thomas quæst. 65. art. 4. & meritò: quia Eucharistia in re vel in voto sub disunctione, non est necessaria necessitate medij ad iustificationem à peccato graui, neque ad perseverandum in ea vñque ad mortem; ergo in re vel in voto sub disunctione, non est necessaria necessitate medij ad vitam aeternam. Consequentia patet, quia ad obtinendam vitam aeternam sufficiunt iustificatio à peccato graui, & perseveratio in ea vñque ad mortem. Antecedens autem probatur, & in primis, quod non sit necessaria ut medium ad dictam iustificationem: quia vt in re vel in voto sit medium necessarium ad iustificationem, requiritur, quod Eucharistia tam in re quam in voto sit medium utile ad ipsam iustificationem, & quod hæc nequeat obtinendi absque Eucharistia in re vel in voto, quia id tantum dicitur medium necessarium in re vel in voto ad aliquid, quod utroque modo est medium utile ad id, & ad id est uno vel altero modo necessarium, quia id nequeat alio modo obtinendi: sed Eucharistia quamvis in voto seu votum Eucharistiae (nempe Baptismus, vel Pœnitentia, vel contritio perfecta) sit medium, & necessarium ad iustificationem, tamen in re, seu realis ipsa suscepit Eucharistia, non est medium ad illam, saltem tamquam medium per se, quia Eucharistia per se non est instituta ad iustificationem à peccato graui, sed ad augmentum ipsius gratiæ iustificantis. Et quamvis gratis admittamus, Eucharistiam in re per accidens iustificare à peccato graui, quia tamen per se non iustificat ab illo, non sufficit ut Eucharistia in re absolute dicatur esse medium ad iustificationem, sufficiens alias poenitentia in re vel in voto non est medium necessarium ad iustificationem à peccato graui post Baptismum commisso, quia præter ipsam poenitentiam in re vel in voto etiam Eucharistia in re est medium sufficiens ad illam. Eucharistia ergo in re vel in voto non est medium necessarium ad iustificationem, quia altero modo, nempe in re, non est medium, saltem absolute & per se, ad illam.

Quod vero Eucharistia in re vel in voto, sub disunctione, non sit necessaria necessitate medij ad perseverantiam in iustificatione, probatur, quia in primis non est necessaria in re suscepta: quia quamvis realiter suscepta, sit medium utile ad perseverandum, in modo sufficiens, ita ut perseverantia eorum, qui de facto perseverant, & re ipsa suscepunt Eucharistiam, sufficiens attributatur ipsi Eucharistiae re ipsa suscepta; tamen non est medium necessarium ad id, quia non est vincum ad id, vt diximus in principio Difficultatis. Deinde, Eucharistia in voto, quamvis sit medium ad perseverantiam, saltem adulis, quia saltem his intuitu propositi expressi suscipiendi Eucharistiam, aut intuitu Baptismi suscepti, aut Sacramenti Pœnitentiae, aut contritionis (in quorum quolibet votum Eucharistie virtualiter continetur) tamquam bonorum operum, possit Deus perseverantiam conferre, & sapientia conferat, & quamvis gratis admittamus esse etiam medium parvulorum ad perseverantiam; neutrismen est medium necessarium ad id, quia neutrismen est medium vincum ad id, quia Deus ab alijs vijs eam confert utrisque.

Eucharistia ergo neque determinat in re, neque sub disunctione, in re vel in voto, est necessaria

Suarez.
Vasquez.
Ægidius.
Laymann.
Adamus.

cessaria necessitate mediij ad vitam æternam. Et quanuus determinatè in voto inclusu, seu implicito, vel in Baptismo, vel in pœnitentia, vel in contritione perfecta (quod respectu parvulorum est latè votum) sit necessaria necessitate mediij ad vitam æternam, vt diximus §. 2. non tamen dicitur absolute necessaria necessitate mediij ad vitam æternam, quia necessitas hæc potius est præcepti quam mediij, quia tota ea oritur ex pura necessitate præcepti suscipiendo re ipsa Eucharistia, & est communis omnibus rebus quæ sunt sub præcepto graui.

In eo autem testimonio Ioan. cap. 6. pro aduersariis adducto, *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis*, &c. non continetur necessitas mediij, sed tantum præcepti, & particula nisi non cogit ad necessitatem mediij, quia est indifferens ad significandam necessitatem mediij, qualis continetur in illis verbis Ioannis cap. 3. *Nisi quis renatus*, &c. & ad significandam necessitatem præcepti, qualis continetur in illis verbis Angustini epistoli 54. *Non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum*, & in illis Matth. 18. *Nisi efficiamini sicut parvuli*, &c. In exemplo vero illo Ioan. 6. *Sicut misit me vniuersus Pater*, & *ego vino propter Patrem*, & *qui manducat me, vivit propter me*, nulla necessitas adhuc præcepti continetur, quia tantum dicitur, manducantem Christum accipere vitam ob mandationem illius, sicut Christus accipit vitam à Patre: & in hoc tantum tenet exemplum, non in alijs, neque exemplum debet in omnibus tenere.

Et ad primam rationem concedimus, Eucharistiam institutam esse ad perseverandum in iustificatione, negamus tamen, esse ita necessariam ad perseverantiam, sicut sunt Baptismus & Pœnitentia ad iustificationem: quia perseverantia lege ordinari haberi potest, & aliquando habetur alia via, quam Eucharistia, & voto ipsius; iustificatio vero à peccatis haberi nequit, nisi vel Baptismo, vel Pœnitentia, vel voto Baptismi vel Pœnitentia.

Ad secundam concedimus, Eucharistiam esse cibum spiritualem animarum, & præstare effectus similes illis quos cibus corporalis præstat corpori, quia eas nutrit & sustentat medijs auxilijs ad perseverandum gratia ipsius Eucharistie annexis, non tamen est necessarius ad vitam spiritualem animarum, eo modo quo cibus ad vitam corporalem corporum, quia vita corporalis nequit alia via conferuari & sustentari; bene tamen vita spirituialis anima absque Eucharistia, quia potest sustentari & augeri prouidentia ordinaria Dei, non alligata Eucharistie, neque voto illius.

DIFFICULTAS VII.

Qua die celebrauerit Christus Pascha agni eo anno quo mortuus est.

Supponimus, in quo Theologi contra quemdam Villagagnonem conueniunt, Christum eo anno quo mortuus est, Pascha agni Iudeorum celebrasse, vt manifestè deducitur ex Matth. 26. dum postquam Discipuli interrogarunt Christum, *Vbi vis paremus tibi comedere Pascha*: & postquam ille ipsis dixit vbi pararent, subditur, *Et fecerunt Discipuli sicut constitut illis Iesu*, & parauerunt

Pascha: & ex Marci 14. dum dicitur, *Primo die azymorum, quando Pascha incolabunt, dicunt ei Discipuli: Quid vis eamus, & paremus tibi ut manducem Pascha*: in quibus locis manifestè est sermo de agno Paschali, qui erat necessariò immolandus & comedendus in cena. Accedit, quod incredibile sit, ceremoniam hanc apud Iudeos a deo celebrimam, fuisse omissam à Christo, qui nihil quod lege veteri præcipiebat, quamvis ea non tenebatur, omittit.

Hoc ergo supposito, difficultas est, An Christus eo anno, quo mortuus est, celebrauerit Pascha agni die decima quarta Luna ad vesperam mensis Martij, quando reliqui Iudei ex prescripto legis illud celebrabant.

Pro huius tamen difficultatis resolutione observandum est, Iudeos distinguuisse & computasse menses & annos non iuxta motum Solis, vt nos distinguimus & computamus, sed iuxta motum Lunæ, quia computabant menses à nouilunio in nouilunium, & unum annum complebant duodecim mensibus lunariis, quorum quilibet consistat aliquando triginta diebus naturalibus, aliquando viginti novem; vnde fit ut annus lunaris sit minor anno solari diebus undecim. Sumebant autem initium anni ex mense Nisan, qui ferè Martio nostro solari responderet, & incipiebat à nouilunio quod est prope æquinoctium vernale. Et quia motus Solis & motus Lunæ non sibi uniformiter correspondent, ideo menses solares ex motibus Solis desumpti, & menses lunares desumpti ex motibus Lunæ, non sibi adæquatè correspondent, ex quo ferè semper contingit, quod primus menses lunaris Nisan amplectatur partem menses solares Martij, & partem menses solares Aprilis: & vt notauit Onuphrius Panuinius libro 2. Festorum Onuphrius. sub anno 180. contigit, vt anno quo Christus mortuus est, dies decimus quartus Lunæ, seu decimus quartus dies menses lunaris Nisan, fuerit dies decimus octauus Aprilis solares.

Circa præsentem ergo difficultatem Euthymius in cap. 26. Matthæi, & Nicephorus 1. Histor. c. 28. Niceph. Epiphanius Hæres 50. Chrysostomus Homil. 82. Epiph. in Ioannem, Theophylactus in cap. 18. Panis, & Chrysost. Theophyl. communiter Græci docent, Christum eo anno, quo mortuus est, celebrationem Paschalis agni anticipasse, ita ut ipse illud celebrauerit die decima tertia Lunæ Martij, ceteri vero Iudei die decima quarta Lunæ ex lege Exodi 12. præfixa.

Probari autem potest Primo, quia conueniens fuit Christum occidi in civitate Ierusalem, & die decima quarta Luna Martij, vt veritas respondeat figuræ, quia agnus Paschalis, cuius immolatio erat figura immolationis seu mortis Christi, à toto populo in civitate Ierusalem, & die decima quarta Martij immolabatur. Ergo Christus pridie ante illam diem, in qua populus ex prescripto legis Exodi 12. immolabat & edebat agnum, cum immolauit & edit pridie quam pateretur.

Secundò, quia Ioannis 18. vbi de Iudeis accusantibus Christum dicitur, *Et ipsi non introierunt in prætorium, vt non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha*, supponitur, eo die, quo Christus mortuus est, Iudeos celebratores Pascha, quia manè illius diei non audebant introire prætorium, vt absque impedimento possent illud celebrare: Christus autem iam pridie celebrauerat Pascha; ergo

Tertio,

Tertiò, quia Christus Ioannis 19. dicitur mortuus in parafœcœ Paschæ, ergo ante horam celebrationis facta à ceteris Iudeis, quia celebratio Paschalis incipiebat ad Solis occasum, & tempus præcedens erat parafœcœ Paschæ, quia in eo tempore præcedente præparabantur necessaria ad eam celebrationem, & tamen pridie Christus celebauerat.

Quartò, quia Ioannis 13. dicitur, *Ante diem festum Paschæ*: ea autem que ibi facta narrantur, fuerunt facta in ipsa celebratione Paschatis à Christo facta, & paulò post *canam agni Paschalis*: ergo Christus ante diem festum Paschæ, qui erat lege præfixus, & in quo Iudei celebrabant, ipse celebauerat Pascha.

Latini vero omnes, tam Patres quām Scholastici, & sacra Scripturæ interpres; & ex Gracis Theodoreto q. 24. in Exod. Theophilus Alexandrinus in Epist. ad Theodos. & Victor Antioch. in illud Marc. 14. *Prima autem die azymorum*, docent, Christum non anticipasse celebrationem Paschæ agni, sed illud celebrasse decima quarta die Luna Martij ad vesperam, præscripta pro omnibus ex lege Exodi 12.

Sententia hæc adeò expresa est in Euangeliis, vt Græcorum sententia merito à Latini erroris insimuletur, quia Matth. 26. dicitur: *Prima autem die azymorum accesserunt Discipuli ad Iesum, dicentes: Vbi vis paremus tibi manducare Pascha: & Marc. 14. Primo autem die azymorum, quando Pascha immolabant, dicunt ei Discipuli: Quo vis eamus, & paremus, &c. & Luca 22. Venit dies azymorum, in quo necesse erat occidi Pascha. vbi verbum venit est præteriti temporis. Ex his autem testimonij constat, Christum celebrasse Pascha agni die ex lege præfixo, quando omnes Iudei de more celebrabant, tum quia Marcus de die illa ait, quando Pascha immolabatur, & Lucas, in quo necesse erat occidi Pascha; dies autem præfixa ex lege Exodi 12. ad celebrationem Paschæ agni eum immolando & comedendo erat decima quarta ad vesperam; tum etiam, quia in dictis testimonij supponitur, Christum Pascha agni celebrasse prima die azymorum; dies autem azymorum quasi Ecclesiastici incipiebant à decima quarta die Luna à Solis occasum, & in eadem die ad vesperam illius, seu ad Solis occasum, omnes Iudei ex lege Pascha agni celebrabant, id est immolabant agnum, & eum comedebant.*

Omittimus responsionem recentiorum Græcorum, dicentium, tres diœti Euangelistas errasse, quia impudentissima est; & responsiones aliorum, quanuus modestas, quia fruoræ sunt, & videri possunt apud Vasquez disp. 172. c. 2. & apud Aegidium q. 74. art. 4. dub. 1.

Ad primum ergo fundamentum Græcorum respondemus, quod quanuus Christus non fuerit occisus eadem die & hora, quia agnus Paschalis immolari consueverat, tamen veritas sufficienter respondit figura, quia ei respondit quoad substantiam, nempe quoad occisionem, quia Christus fuit cruentè immolatus, quia hæc erat quæ immolatione agni figurabatur; & necessarium non fuit quod illi responderet quoad circumstantiam diei & hora, inquit fuit maximè conueniens, vt tunc ipse Christus obseruando legem immolationis agni figuraret, quod paulò post in se ipso vero Agno futurum erat.

Ad secundum, desumptum ex illo Ioan. 18. *ipſi non introierunt in prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha*, respondemus, ibi nomine Paschatis non intelligi agnum Paschalem quem iam comedebant, & multò minus panes azymos, qui numquam in Scriptura dicti fuerunt Pascha, sed intelligi alias victimas, quæ illis septem diebus azymorum immolabatur, & dicebantur Pascha, & eis non poterant velci nisi mundi. Et in primis, quod in illis septem diebus plures aliae victimæ immolari consueuerint, deducitur ex Deuter. 16. & ex 2. Paralip. 30. & 35. & ex libro 3. Esdræ cap. 1. qui quanuus apocryphus it, tamen quantum ad hoc non est modice auctoratis: & quod dicta victimæ comedti poterint ab omnibus qui mundi escent, constat ex Leuit. 7. & ex Deuteron. 12. Et quanuus in his locis tantum videatur esse sermo de victimis immolandis in die phæse, id est decima quarta Lunæ ad vesperam, seu ad Solis occasum, creditur tamen quod idem fiebat in omnibus septem diebus sequentibus, vrasfirms Augustinus lib. 5. Quæst. ver. Testameni, quæst. 24. & quod dicta victimæ dictæ fuerint phæse, seu Pascha, constat ex Denter. 16. & ex 2. Paralipom. 30. & 35. De his ergo victimis, quæ etiam dicebantur Pascha, intelligitur prædictum testimoniūm Ioann. 18: quas vt Iudei comedere possent, noluerunt in prætorium introire.

Ad tertium, desumptum ex Ioannis 19. vbi Christus dicitur mortuus in parafœcœ Pascha, respondemus, Ioannem per parafœcœ Pascha non intellexisse diem proximè præcedentem ad Pascha agni, neque ad solemnitatem azymorum quæ etiam dicebatur Pascha, vt constat ex Luc. 22. sed intellexisse diem proximè præcedentem ad sabbatum (quod Marcus 15. declaravit, dum loquens de morte Christi ait, *Erat autem parafœcœ, quod est ante sabbatum*) quia parafœcœ ex viu ipso significat preparationem ciborum ad manducandum die frequenti, vt notauit Augustinus Tract. 17. in Ioann. & in sabbato non licebat Iudeis cibum præparare, vt constat Exodi 12. & 15. & 35. licebat vero in paruo illo tempore Paschatis agni, & in diebus azymorum sequentibus; & ideo pro sabbato pridie ante ipsum præparabatur cibi ad manducandum in sabbato ipso, & non pro Paschate agni, neq; pro diebus azymorum. Dicitur autem à Ioanne dies illa proximè præcedens ad sabbatum parafœcœ Pascha, quia dies illa, quæ erat prædictæ solemnis azymorum, quæ etiam dicebatur Pascha.

Sed obicit Maldonatus in illud Marth. 16. *Sci. Mala tis quia post bidsum*, Si dies S. Ioannis Baptiz. contingenter in die immediata ante diem Corporis Christi, inquit appellaremus diem ipsum Ioannis, Vigiliam Ioannis; ergo ex eo quod dies Pascha azymorum est parafœcœ sabbati, inquit appellatur parafœcœ Pascha. Respondemus concedendo Antecedens, & negando Consequentiam, ob manifestum discrimen, quia Vigilia est communis festo Ioannis & alijs festis, ob quod, eo ipso quod dicimus Vigiliam S. Ioannis aut alterius Sancti intelligimus diem quæ præcedit festum illius Sancti: parafœcœ vero non erat communis pluribus festis, sed tantum erat ad sabbatum ultimum diem hebdomadæ, in quo solon non licebat cibos præparare: & ob id quando dicebatur parafœcœ Pascha.

Vasquez.
Aegidius.

non denotabatur dies præcedens ad Pascha, sed denotabatur, diem illam, quæ erat paræcœ ad sabbatum, incidere in diem ipsum Paschæ.

Ad quartum, desumptum ex illo Iohannis 13.

*Anno diem festum Pasche, respondemus Iohannem per diem festum Paschæ non intelligere totum diem festuum, & quasi Ecclesiasticum, seu totam festiuitatem diei primi azymorum, quæ intrinsecè seu inclusuè incipiebat ab occasu Solis diei decimæ quartæ & durabat usque ad occasum Solis diei decimæ quintæ exclusuè: sed intelligere diem ipsam decimam quintam visualem, seu naturalem, quæ incipiebat à prima luce, vel à media nocte ipsius diei decimæ quintæ (ob quod non dicitur *ante festum Pasche*, quod intrinsecè incipiebat ab occasu Solis diei decimæ quartæ, sed dicitur, *ante diem festum Pasche*) ante quam diem decimam quintam festuum visualem seu naturalem Christus immolauit agnum Paschalem, & illum comedit, & laui pedes Discipulorum, & eis predicit, & fecit alia quæ ibi facta narrantur, quia ea omnia fecit à tempore proximo occasui Solis diei decimæ quartæ usque ad aliquam partem non parvam noctis, sed ante medium noctis, & ideo optimè dixit ea omnia fecisse ante diem festum Paschæ, nempe visualem seu naturalem.*

DIFFICULTAS VIII.

Vtrum Iudei eo anno, quo Christus mortuus est, celebrauerint Pascha agni die decima quarta Luna ad vesperam, quando Christus celebravit.

Burgensis in Addit. ad cap. 26. Matth. Lyranus in illa verba Matth. 26. *Erat autem prima dies azymorum.* & Gagneius in dicta verba Matth. 26. & in illud Ioh. 18. *Non introuerunt in pratorum, Claudio in eundem locum Iohannis, Iansenius in Concordia Euangel. cap. 128.* in eadem verba Iohannis, Catherinus. lib. 2. contra Caiet. & Maldon. in illud Matth. 26. *Scitis quia post biduum Pascha fieri*, docent, Iudeos eo anno in mortis Christi celebraisse Pascha agni, non die decima quarta Luna ad vesperam ex lege Dei præscripta, quia Christus illud celebrauit, sed die decima quinta sequenti ad vesperam ex dispensatione seu permissione Dei.

Auctores ergo huius sententia conueniunt cum Græcis, in eo, quod existinent, Christum & Iudeos non celebraisse Pascha agni eadem die; differunt tamen ab illis, quia Græci existimant Christum die decima tertia ante diem lege præscriptam Pascha celebraisse, & Iudeos die decima quarta præscripta ex lege: Auctores vero istius sententia existimant, Christum ipsa die decima quarta præfixa ex lege, Iudeos vero die decima quinta sequenti ex dispensatione celebraisse; quia credunt, à tempore Esdrae permisum fuisse Iudeis, ut quoties in aliquo anno dies decima quarta Luna contingebat in Feria quinta, tunc celebratio Pascha agni transferri posset in Feriam sextam, ut prima dies visualis azymorum, quæ erat festiva, & proximè sequebatur post initium celebrationis Pascha agni, & ob id tunc temporis futura erat in Feria sexta, transferre in sabbatum, ne obseruaretur in Feria sexta pridie ante sabbatum, quod etiam

erat festiuum: quia molestum erat populo duo festa immediate obseruare, quia in festis nullum opus seruile, adhuc ad parandos cibos, fieri poterat: & eo anno, quo Christus mortuus est, dies decima quarta Luna contigit in Feria quinta.

Quod ergo eo anno, quo Christus mortuus est, ipse celebrauerit Pascha agni die decima quarta Luna, & Iudei dicta dispensatione vtentes, celebrauerint die decima quinta sequenti, probari potest Primò testimonii Ioh. 13. 18. & 19. Difficile præcedent pro sententia Græcorum adūctis, quibus denotari videtur, Christum prius quam Iudeos Pascha agni celebraisse.

Secundò, quia Ioh. 19. de sabbato, ante quod proximè Christus mortuus est, dicitur, *Erat enim magnus ille dies sabbati, id est, sanctior & solemnior aliis sabbatis: in eo autem sabbato nulla alia maior solemnitas esse potuit, nisi quia in eo etiam contigit & occurrit solemnitas primæ diei azymorum ex dicta dispensatione transflata, ergo anno illo Iudei primam diem visualem seu naturalem azymorum in sabbato celebrarunt, & Feria sexta ad vesperam, seu ad Solis occasum, Pascha agni celebrauerant, Christus autem illud celebrauit Feria quinta ad vesperam; ergo.*

Tertiò, quia si Iudei Feria quinta celebrauerint Pascha agni, Christum affixissent cruci prima die visuali seu naturali azymorum, quia affixus fuit Feria sexta immediate sequenti, credi autem non potest, Iudeos id in die festo fecisse.

Quarto, quia Christus Ioh. 13. Iudei cum ipso cœnanti dixit, *Quod faci, fac cœsus;* quibus verbis discipuli intellexerunt, Christum illi significare voluisse, ut emeret ea quæ ad diem festum necessaria erant, ut constat ex sequentibus verbis; ergo restabat Pascha celebrandum ab aliquibus quibus ea erant necessaria, sed non à Christo, quia id dixit in cœna, postquam Pascha agni celebrauerat, ergo à ceteris Iudeis.

Quinto, quia si Iudei Pascha agni celebrauerint Feria quinta, sicut Christus celebravit, & dies proximè sequens, in qua Christus mortuus est, fuisse omnibus prima dies visualis azymorum, Ioseph non potuisse Christum de cruce deponere & sepelire, quia id prohibitum erat in die festo; neque Simon potuisse pro Christo crucem portare, quia erat opus feruile.

Sexto, quia Christus Matthæi 26. loquens de tempore Pascha agni, in quo ab ipso celebrandum erat, dixit, *Tempus meum prope est,* & tamen non diceret *tempus meum*, si illud etiam esset commune omnibus Iudeis ad Pascha agni celebrandum.

S. Thomas verò, Caietanus & recentiores Thomas. m. 3. p. quæst. 46. ar. 9. Alexander 4. parte, q. 10. Caietanus. m. 4. art. 1. Bonaventura in 4. dist. 11. art. 2. q. 1. Alexander. Valquez disq. 172. Aegidius quæst. 74. art. 4. dubio 1. & communiter Scholastici docent, & meritor. Christum & Iudeos eadem die decima quarta Luna ad vesperam præfixa ex lege Exodi 12. Pascha agni celebraisse, quod exprimunt Ambrosius Epist. 8. 3. & Augustinus Epist. 86.

Id autem significatur in Scriptura, Primò illis verbis Matth. 26. *Scitis quia post biduum Pascha fieri, ubi illud, Pascha fieri, de Paschate ab omnibus celebrando intelligatur, quia absolutè & absque villa limitatione dicitur; Christus autem post biduum celebravit Pascha, ergo & ceteri Iudei.*

Secundò

Secundò idem significatur illis verbis Marc. 14. *Primo die azymorum, quando Pascha immolabant, dicunt ei discipuli, Quo vis eamus, & paremus tibi ut manducem Pascha. Ergo eo primo die Christus immolauit, & Iudei immolarunt, alias non absoluè diceretur, quando Pascha immolabant.*

Tertiò significatur Luca 22. illis verbis, *Venit ancam dies azymorum, in qua necesse erat occidi Pascha.* vbi particula illa *necesse* ita *absolutè* prolatè comprehendit omnes, & excludit generalē permissionem oppositi, ergo Christus & reliqui Iudei die decimā quartā Lunæ secundūm legem præfixa ex ipsis legis obligatione Pascha immolarunt, quæ eo anno contigit in Feria quinta, vnde supra dicta dispensatio & permisio translationis commentaria est. Et quidem si est ea permisio, illius mentionem fecerint Iosephus & Philo diligētissimi cærimoniarum & legum illius populi obseruatores, & non fecerunt, neque ea permissione vitaretur obseruatio duorum festorum immediatorum, quæ secundūm aduersarios vitari intendebarūt in casu dictæ permissionis; quia septima dies azymorum, quæ etiam erat festiva sicut prima, continget in sexta Feria, ad proinde duo festa immediate ab ipsis observarentur.

Ad primum ergo fundamentum aduersariorum, desumptum ex illis tribus testimonij Ioannis, constat ex Difficultate præcedenti, quomodo nobis non aduersatur.

Ad secundum, desumptum ex illo Ioann. *Erat enim magnus ille dies sabbati*, respondemus, in sermonem esse de sabbato, non peculiariter de illo ante quod Christus proximè fuit mortuus, quasi illud habuerit aliquid peculiare, ratione cuius est sancius alij sabbatis, & ratione cuius necessarium fuerit aut conueniens in eo peculiarter non manere corpora in cruce absque sepultura; sed de sabbato secundūm se, & quasi in communi, quod dicebatur magnum, quia inter omnia festa erat principalius, & idèo in eo non licebat adhuc cibos parare, imò neque ignem accendere, ac proinde Relatiuum ille, quando dicitur, *erat enim magnus ille dies sabbati*, non refert sabbatum illud peculiare in cuius paræcœu mortuus fuit Christus, sed sabbatum secundūm se, & quasi in communi Iudeorum, quod iam, quando Ioannes scripsit, erat apud Christianos antiquatum & præteritum; & ad hanc antiquationem & præteritionem significandam viri Ioannes Relatiuum ille, quo rem iam præteritam significare solemus. Quod autem Ioannes non loquatur de sabbato illo particulari, sed de sabbato secundūm se, & quasi in communi, deducitur ex contextu, quia dicitur: *Iudei ergo (quoniam paræcœu erat) ut non remanerent in cruce corpora sabbato.* (erat enim magnus ille dies sabbati) rogauerunt Pilatum, ut frangerentur crura Christi & latronum, ut citè morentur, ut ita possent deponi de cruce, & sepeliri ante Solis occasum, à quo solemnitas sabbati

inclusuè incepiebat; quia ex una parte corpora damnatorum eadem die debebant tolli, de cive & sepeliri, vt constat ex Deuteron. 21. & ex altera parte, quamvis non esset prohibitum, erat tamen indecens id efficere in solemnitate sabbati, & ideo conuenientissimum erat id præuenire.

Ad tertium respondemus, Christum affixum fuisse cruci die prima vñstali seu naturali azymorum, quæ erat solemnis & festiva, id tamen factum fuit, vel quia in die festo distincto à sabbato id procurare accusando, & ius dicendo, imò exequendo, non erat lege prohibitum Iudeis, vt quibundam placet, quia id neque erat specialiter prohibitum in Scriptura, neque generaliter, quia id non erat opus feruile, quod dedu citur ex illo Math. 26. *Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo*, vbi pro causa non redditur prohibitio, sed ne populus in die festo intra ciuitatem exilens tumultu excitato pugnaret pro Christo, vt cum à morte liberaret: vel si Iudeis id erat prohibitum, vñstali placet, ipsi tamen decepti, existimatunt pro eo calce obligari, & ipsis licet Christum comprehen-der & occidere, quia ipsum iudicabant validè se-ditiosum, & perturbatorem Re ipublica.

Ad quartum respondemus, discipulos illis verbis dictis Iudei, *Quod facis fac eis*, non posse intelligere vt Iudei emeret quæ necessaria erant ad Pascha agni celebrandum: qui non ad celebritatem ab alijs Iudeis faciendam, quia non constat Iudam curam habuisse de alijs nisi de Christo & de eius collegio, neque faciendam à Christo & à collegio ipsis, quia iam ipsi Pascha agni celebrauerant. Intellexerunt ergo Christum dixisse Iudei, vt emeret necessaria ad diem primam vñstali azymorum, quæ etiam dicebatur Pascha, quia festiva erat, & ideo dicitur discipulos putasse Christum dixisse Iudei, vt emeret necessaria ad diem festum (de quo in principio capituli dixit, *Ante diem festum Pascha*) & non dixit *ante festum Pascha*, quod incipiebat die decimā quartā Lunæ à Solis occasu inclusuè, vt expendiāt in Difficultate præcedenti, in solutione ad quartum.

Ad quintum respondemus, in die festo adhuc sabbati non fuisse prohibita opera misericordia, vt indicatur Matthæi 12. Marc. 6. Luce 6. & 1. & Ioan. 7. vbi Christus contendebat, licet in die sabbati curare & benefacere, vnde licet erat corpora sepelire, vt specialiter indicatur Tob. 2. & ita Ioseph & mulieres potuerunt Christum prima die azymorum sepelire: imò mulieres potuerunt ipsum vngere, si iam emulsi aromata, quia tamen non emerant, ideo expectante sabbato, in quo non vendebantur, postea emerunt, vt exprimitur Marcii 16. illis verbis, *Et cum transisset sabbatum, Maria Magdalene, & Maria Iacobæ, & Salome emerunt aromata, ut venientes vngere fesum.* Vnde id quod Luca 23. dicitur, *Et reverentes (à sepulchro videlicet, die paræcœu sub finem) paraverunt aromata, & vnguenta: & sabbato quidem sliuerunt secundum mandatum, intelligitur per figuram præoccupationis, secundum quam prius maturat quod non fuit prius factum, quia prius reverentes, secundum mandatum sliuerunt die sabbati, & postea paraverunt aromata, vt Marcus exprimit. Et quod attinet ad opus Simonis porrantis crucem, excusari potest in ipso, quia fuit coactus à ministris Pilati, qui gentiles erant, quia aliter non poterant executionem mortis sibi demandatam perficere.*

petīcere; quod significat verbum *angariare*, quod Græcum est, & à vulgato interprete Latinizatum, quia significat conducere vi compellendo, & adiungendo.

Ad sextum respondemus, Christum tempus non tam Paschæ agni, quæ Pascha azymorum appellasse sūum, non ob rationem aduerſiorum, sed quia in eo paſſurus erat pro salute hominum, quod vehementer desiderabat, ut significatur Luc. 12. illis verbis, *Baptismo autem habeo baptizari, & quomodo coartor usque dum perficiatur*:

Quod si adhuc contra nostram sententiam obijcas Prīmō, quod eo anno, quo Christus mortuus est, Festum Pentecostes incidit in diem Dominicam immediate sequentem post sabbatum, ergo eo anno prima dies viualis azymorum translata fuit in sabbatum septimam diem hebdomadæ post Feriam sextam, in qua Christus crucifixus fuit. Consequētia patet, quia festum Pentecostes celebrandum erat die quinquagesima ab ea die in qua offerebantur manipuli ſegrum: quia, ut conſtat ex Leuit. 23. offerebant altera die immediate post sabbatum, id est, post primam diem viualem azymorum, quæ quia erat festiua, etiam dicebatur sabbatum, Leuit. 23. Ergo eo anno dies altera seu secunda azymorum incidit in diem Dominicam, quia festum Pentecostes incidebat in ſimilē diem, in quam incidebat dies ſecunda azymorum, quæ erat dies oblationis manipulorum, quia à die in qua offerebantur manipuli, utque ad festum Pentecostes, computandæ erant ſeptem hebdomadæ integrae; & altera die post ſeptimam hebdomadam completam, celebrandū erat festum Pentecostes, ut conſtat ex Leuit. 23. Respondemus, cōcedendo, eo anno festum Pentecostes incidisse in diem Dominicam; negamus tamen, diem primā viualem ſeu naturalem azymorum incidisse in sabbatum, & diem ſecundam azymorum (in qua offerebantur manipuli) incidiſſe in diem Dominicam: quia quando Leuit. 23. dicitur, à die oblationis manipulorum computandos esse quinquaginta dies, ſeu ſeptem hebdomadas & vnum diem, ut in hoc die, qui erat quinquagesimus à die oblationis manipulorum, celebraretur festum Pentecostes, intelligebatur ab illa die oblationis manipulorum exclusiū, id est, ea die non computata, ſeu post illam.

Quod si ſecondo obijcas, Eodem die quo manipuli offerebantur, metendi & colligendi erant, ut deducitur ex Deuteron. 16. ergo eo anno quo Christus mortuus est, necessarium fuit primam diem azymorum transferre ad sabbatum ſeptimam diem hebdomadæ, ut in ſequenti poſſent manipuli meti & colligi, quia in sabbato ſeptima die hebdomadæ non licebat; Respondemus, concedendo Antecedens, & negando Consequētia: & ad eius probationem negamus, non licuisse in sabbato ſeptima die hebdomadæ manipulos offerendos mettere & colligere, quia offerebant erant in cultum Dei, ſicut etiam in die sabbati licitum erat animalia ſacrificanda occidere, quia opera in cultū Dei cedentia non intelligebantur prohibita, ſicut neque opera misericordia.

Ex dictis deduci potest, per sabbatū ſecundum primum (in quo Lucas cap. 6. dixit discipulos Christi ſpicas vellere, & eas manu confringere ad manducandum, & ob id fuſſe à Iudeis reprehēſos, quia id in sabbato facerent) intelligi ſabbatum, quod eſt ſeptima dies hebdomadæ primæ è

ſeptem hebdomadis, quæ computabantur à die oblationis manipulorum exclusiū, utque ad Pentecosten; quod ideo dicebatur ſabbatum ſecondum, quia necessariō ſupponebat diem primam azymorum, quæ etiam dicebatur ſabbatum, quia ſeſtiua erat, & etiam dicebatur primum, quia ſabbatum illud erat primum ſabbatum è ſeptem ſabbatis contentis in illis ſeptem hebdomadis. In hoc ergo primo ſabbato, quod necessariō ſupponebat primam diem azymorum ſeptiua, ob quod etiam dicebatur ſecondum, discipuli colligebant ſpicas, & eas manibus fricabant, & reprehēſi fuerunt à Iudeis, quia in ſabbato ſeptima die hebdomadæ non licebat granū illa ad manducandum preparare; ſed excutati fuerunt à Christo, non quia ex ſe non erat prohibitum, ſed ratione urgētis & inſtantis necessitatis, quia discipuli premebantur; quod Christus conſirmauit exemplo Dauidis, qui virgente & inſtante necessitate panes propositiōniſi comedit, quibus aliis non licebat laicis vesci; quo Christus ſuppoſuit, illud ex ſe & ex ſuo obiecto prohibiuit fuſſe. Et ex hoc conſtat, ſabbatum illud fuſſe ſeptimam diem hebdomadæ, quia in alijs festis, ſeu ſabbatis, quo non erant ſeptima dies hebdomadæ, non erat prohibitum cibos ad manducandum preparare.

DIFFICULTAS IX.

Vtrū Christus & reliqui Iudei Pascha agni celebrauerint in priori an in posteriō vespere diei decimæ quartæ Lunæ.

Q Via ex Exodi cap. 12. conſtat, Pascha agni celebrandum fuſſe die decimaquarta Lunæ ad vesperam, & ex Leuit. cap. 23. deducitur, ſeptem Iudeorum, ſeu dies festiū, & quia Ecclesiasticos, incipere inclusiū à vespere viii dies viualis, & in vespere alterius ſequenti diei viualis exclusiū terminari; & ideo orta eſt difficultas, Ad quam vesperam ex hiis duabus Christus & reliqui Iudei Pascha agni celebrauerint.

Oleaster in cap. 23. Leuitici, & Stella in cap. 12. Oleaster, Lucæ, Ludovicus Legionensis in Opusculo de Stella, Virtusque agni, typici atque veri, immolatione, Lud. Leg. Montoya in libro Annor. in Canonem Missæ, & Montoya. Scaliger lib. 5. de Emendatione temporū, fol. 331. Scaliger docent, Christum & reliquos Iudeos Pascha agni celebrasse in priori vespere diei decimæ quartæ Lunæ, id est die decima tercia viuali defiſcente.

Quod probari potest Prīmō, quia in ſacra Scriptura vespela aliquius diei, p̄t leſtum ſeptiui, non eſt finis illius diei, ſed initium; quia dies ſeptiui apud Hebreos à vespela diei viualis antecedentis incipiebat inclusiū, & tota luce ſequenti diei viualis ante Solis occafum finiebatur; ſed Pascha agni iuxta p̄ſcriptum legis celebrandum erat die decimaquarta Lunæ ad vesperali, ergo in priori vespela illius diei ad finem diei decimæ quartæ viualis, Christus & ceteri Iudei Pascha agni celebrauerunt, & non in posteriori, quia haec iam pertinebat ad diem decimamquintam, (quæ erat prima azymorum) tamquam initium illius. quam computationem videntur deſumptiſſe Hebrei ex illo Genes. 1. *Et factus eſt vespere & manē dies viii.* vbi pro fine diei ponitur manē, quod ſequitur poſt vesperali.

Secundò, quia eadem die & hora celebrandum erat ex lege Pascha agni à Christo & à Iudeis, quia ab eorum parentibus agnus fuerat primò in Ægypto immolatus & eius, quia solemnitas hæc instituta fuit in memoriam beneficij, quod patres eorum acceperunt; sed à parentibus eorum in Ægypto agnus fuit immolatus ad initium diei decimaquartæ, non ad finem; ergo eadem die & hora immolatus fuit à Christo & à ceteris Iudeis. Consequentia pater, & etiam Maior. Minor verò, in qua est tota difficultas, nempe à parentibus eorum in Ægypto agnum fuisse primò immolatum ad initium diei decimaquartæ, seu ad priorem vesperram illius, & ad Solis occasum tunc decimæteria vñialis, probatur Primiò ex Iosepho, quilibet. 2. Antiquitatem cap. 5. alias 13. in fine loquens de celebritate Paschatis, ait: *Illuce[n]te die decimaquarta, omnes ad exitum animati sacrificabant: illucescere autem diem decimam quartam, id est quod ad initium. Secundò probatur quia Hebrei egressi sunt de Ægypto, quando egressi sunt de Rameſſe, iuxta illud Exod. 22. *Profecti sunt filii Israel de Rameſſe in Socoth.* de Rameſſe autem egressi sunt noctu, desinente decimaquarta die, & inchoante decimaquintu[m], ergo in ea nocte non potuerunt agnum immolare, & illum comedere, sed ad initium præcedentis noctis. Et in primis filios Israel noctu egressos fuisse de Rameſſe, seu de Ægypto, dicitur Exod. 12. illis verbis: *Nox ista est obseruabilis Domino, quando eduxit eos de terra Ægypti;* egressos autem fuisse ad initium noctis, dicunt Deuter. 16. *Immolabis Phæse vespere ad Solis occasum, quando egressos es de Ægypto.* Et quidem noctem istam, seu vesperram, fuisse initium diei decimaquartæ, deduci videatur ex Num. 33. dum dicitur: *Profecti sunt de Rameſſe mense primo, decimaquinta die mensis primi.* Ex his autem colligi videatur, Iudeos non celebrare Phæse in eadem nocte in qua egressi sunt de Ægypto, sed in præcedenti, ad initium quatiæ Ecclesiasticum diei decimaquartæ, vt expressum videatur Num. 33. dum dicitur: *Profecti de Rameſſe in mense primo in decimaquinta die mensis primi fecerant altera die Phæse filij Israel in manu excelsa, videntibus cunctis Ægyptijs, & sepelientibus primogenitos, quos percusserat Dominus.* Quod etiam fidentes ipsa gesta ab immolatione agni vñque ad egressum de Ægypto, quia post immolationem agni tota illa nocte intra domos suas manserunt, vñque ad ortum diei sequentis, vt constat Exod. 12. & postea, orta iam luce, cœperunt omnes Hebrei ex omnibus vicis, in quibus habitabant, cōgregari in ciuitate Rameſſe, vt inde omnes simul egrerentur, iuxta illud Exod. 12. *Profecti sunt omnes de Rameſſe,* quia credi non potest, tantam Hebreorum multitudinem in ciuitate Rameſſe habitare. Ad hoc autem quod omnes congregarentur, necessarius fuit vñus interdies. Cui accedit, quod filii Israel petierunt ab Ægyptijs vasa & vestes commodatas, quod fieri non potuit tempore noctis post immolationem agni. Ergo post immolationem manserunt apud Ægyptijs tota luce diei sequentis, in qua congregauit in Rameſſe, & petierunt ab Ægyptijs vasa & vestes; ergo filii Israel immolarunt agnum ad initium diei decimaquartæ quatiæ Ecclesiastica, & egressi sunt die decima quarta ad finem, & ad initium quatiæ Ecclesiasticum die decimaquinta.*

Tertiò, quia alias Christus crucifixus fuisse

prima die azymorum, quod videtur falsum, tum quia erat festiva & solemnis, tum etiam quia vetitas non ita benè responderet figura, ac si Christus crucifixus fuisse die decimaquarta vñialis; quia sic crucifigeretur seu immolaretur eadem die Ecclesiastica, quia agnus typicus immolabatur, quamvis non in eadem hora, quia agnus typicus immolabatur die decimaquarta Ecclesiastica ad initium, & Christus eadem die Ecclesiastica aliquor paucis horis ante finem illius.

Sebastianus verò Pertz Episcopus Oxomensis *Pertz* 3. parte, quæst. 73. art. 1. *Ægidius quæst. 74. art. 4.* *Zigelinus* dub. 1. *Suarez* disp. 41. *Señor* 1. *Valquez* disp. 172. *Santos* cap. 6. *Ribera* lib. 5. de Temp. cap. 3. *Pereiræ* cap. 13. *Ioannis* disp. 6. docent, & merito, *Chrysostomus* & reliquos Iudeos Pascha agni secundum legem celebrasse ad posteriorem vesperram, seu ad finem diei decimaquintæ vñialis, ad initium diei decimaquarta festiuæ, & quasi Ecclesiastica.

Id autem probatur Primiò, quia Exodi cap. 12. dicitur de agno Paschali: *Immolabit eum vñuersa multitudi filiorum Israël ad vesperram.* Per vesperram autem Interpretes communiter intelligunt finem diei, & posteriorem vesperram, & merito: quia nomen *vespera* communis Gentium sensu & vñu sumitur pro fine diei seu lucis, præsentem quando dicitur, hoc aut illo die ad vesperram sicut aliquid; v. g. *Sabbato ad vesperram fecimus hoc aut illud:* & etiam quando in Scriptura dicitur ad vesperram aliquius diei, numquam significatur prior, sed posterior vesperra finis lucis illius diei, vt quando Genes. 30. dicitur, *rediunti ad vesperram de agro,* vt pater; & quando Exodi cap. 18. dicitur Moyses sedis à manè vñque ad vesperram, vt etiam pater; & quando Exodi cap. 12. dicitur, *vñque ad diem vigesimam primam mensis eiusdem ad vesperram;* etiam per vesperram intelligitur posterior, quia septima dies azymorum, quæ erat hæc vigesima prima, claudebat totam lucem diei vigesimalis primæ ad Solis vñque occasum exclusu. Quibus accedit Iosephus, quilibet. 3. *Antiquit. cap. 1. tñcitat: Iosephus* ad diem vigesimam primam mensis eiusdem ad vesperram; etiam per vesperram intelligitur posterior, quia septima dies azymorum, quæ erat hæc vigesima prima, claudebat totam lucem diei vigesimalis primæ ad Solis vñque occasum exclusu. Quibus accedit Iosephus, quilibet. 3. *Antiquit. cap. 1. tñcitat: Iosephus* *Mense primo, qui à nostris dicitur Nisan, & à quo annis incipit, & Luna decimaquarta Sole arietem obtinet, quandoquidem hoc mense ab Ægyptiaca servitute liberati sumus, sacrificium, quod tunc execentes faciſſe diximus, Pascha nominatum, quotannis instaurare lege inuenimur, celebramusque id per sodalitatem, nihil e victimis in segmentum diem relinquentes, quæ est decimaquinta, & azymorum festiuitas prima.* Ex his ergo constat, diem vñam proximè sequentem, & succendentem immolationis agni, esse decimam quintam, quæ erat prima azymorum.

Quod si respondeas, testimonio Iosephi diem decimam quintam appellari à Iosepho lequentem, & succendentem immolationem agni, non ipsi hora immolationis, sed toti diei decimaquartæ quatiæ Ecclesiastice, claudenti Solis occasum diei decimæteria vñialis, & totam lucem diei decimaquartæ vñialis vñque ad Solis occasum exclusu; contra hanc responsum est, quia quod Iosephus dixit, *Nihil e victimis in sequentem diem relinquentes, Moyses Exodi 12. dixerat, nec remanebit ex quidquam vñque manè.* Pro manè autem intelligunt lux quæ nocti proximè succedit. Cum ergo immolatio agni inchoari debaret ad Solis occasum, id quod Deus præcipiebat, erat, vt nihil agni maneret vñque ad manè, seu vñque ad lucem lequen-

tis diei visualis, ergo istud manē pertinebat ad decimamquintam diei visualis, d' quam vsque Iosephus dixerat nihil esse relinquendum; ergo vespera præcedens, ad quam agnus erat immolandus, erat posterior diei decimæquartæ visualis, confitens in Solis occasu, terminante lucem diei decimæquartæ.

Secundò idem probatur ex die & hora in qua filii Israel eo anno, quo egressi sunt de Ægypto, immolarunt agnum: quia in illa eadem poterit eorum immolare debebant ex Dei præcepto, iuxta illud Exodi 12. *Habebitis hunc diem in monumentum, & celebrabitis eum, &c.* Filios autem Israel, qui egressi sunt de Ægypto, agnum immolasse ad finem diei decimæquartæ, constat ex Scriptura, quia ex una parte Numer. 33. dicitur illos egressos tuisse die decimaquinta, altera die post Phæse, vbi per Phæse nō intelliguntur alia sacrificia Paschalia, quæ etiā Phæse dicebantur, sed tantum immolatio agni, vt cōstat ex intento Moysis in eo loco, quia in eo tantum intendit narrare tempus egressionis de Ægypto, & circumstantias illius; vna autem & antecedens fuit immolatio agni: & ex altera parte filij Israel exierunt de Ægypto manē illo, quod immediatè succedit vesperi & nocti in qua agnus immolatus & eſus fuit, quia illi exierunt tempore pertinente ad decimamquintam diem. Quod vero exierint prædicto manē, aperte deducitur Exodi 12. quia postquam Moysis præcepit filiis Israel, vt immolarent Pascha die decimæquarta ad vesperam, affligans illis modum comedendi Pascha, ait, *Et edent carnes nocte illa affus igni, & azymos panes, cum lactacis agrestibus, vbi absque dubio per noctem illam intelligi noctem diei decimæquartæ, terminantem lucem ipsius diei decimæquartæ, & subdit, Transibo per terram Ægypti nocte illa: & inferiū subditur fecisse filios Israel, quod eis præceperat Dominus, nempe celebrabat Phæse ritu illis præscripto.* Et in frā: *Factum est autem in noctis medio percussit Dominus omne primogenitum in terra Ægypti. vbi absque dubio fermo est de eadem nocte. Et tandem, vt in eodem capite dicitur, cum Ægypti viderent totam primogenitorum necem, surrexerunt ex lectis, & vrgebant & compellebant Iudeos, vt velociter de Ægypto exirent, ne etiam ipsi interficerentur. Credi autem non potest, Pharaonem & Ægyptios expectasse tota die sequenti, vt Iudei se ad iter præpararent, cum Pharaon & reliqui Ægypti media nocte surrexerint, vt illos exire compellerent: & id ex eo maximè coniçit, quod Iudei adeo festinanter compellebant exire, vt non potuerint consperationem farinæ fermentare, & aliquid pulmenta facere, vt se præpararent ad iter, & ideo coacti fuerunt panibus azymis & subcimericis in itinere veseci: in cuius memoriam immediate post Pascha agni instituti sunt dies septem azymorum, quod etiam aperte tradit Iosephus lib. 2. Antiquitatum cap. 5.*

Tertiò probatur ex tempore quo Christus celebrait Pascha agni, & quo mortuus est: quia mortuus fuit prima die azymorum, quæ erat festina, & ad vesperam immediate antecedenter celebravit Pascha. Ergo illud celebravit die decimæquarta Lunæ ad posteriorem vesperam, quia dies prima azymorum contingebat in die decimæquinta Lunæ. Quod vero Christus mortuus fuerit prima die azymorum, expressè tradunt Ambro-

sius Epistola 83. Iosephus in cap. 23. Leuitici, *Iosephus.* Beda lib. de Ratione temporis, cap. 46. Innocentius III. lib. 4. de Sacro altaris mysterio, cap. 4. & plures alij Patres, & Scriptura Interpretes, qui omnes absque dubio loquuntur, computando diem primam azymorum eodem modo quo Hebrei, & secundum phrasim Scripturæ, qui loquuntur proprijs terminis Hebreorum & Scripturæ. Et id confirmatur ex eo quod tradit Dionysius *Dionysius.* Arcopagita in Epistola ad Polycarpum, Christus mortuus est in ipso plenilunio; quod non potuit contingere, nisi in die deminuenda Luna, ut expedit Pereira, vbi suprà, & testantur Astrologi *Pereira.* perit.

Quarto probatur, quia ex sententia aduersariorum sequitur, Christum in ferméto consecrassæ, & non in azymo: quia si Christus in priori vespera diei decimæquartæ conauit agnum Paschalem, sequitur, Christum in ea cena, & in quoq[ue] alio prandio, vsque ad posteriorem vesperam diei decimæquartæ, vt potuisse pane fermentato, quia ante posteriorem vesperam diei decimæquartæ non incipiebant dies azymorum, sed in immediate ab illa, aut saltem si pro cena agni veritum fuit fermentatum, nihilominus in alia cena visuali, in qua Christus consecravit, potuit fermentato vt, quia pro alijs prandis non erat veritum, vsque ad vesperam priorem diei decimæquintæ, à qua vespera dies sacri & quasi Ecclesiastici azymorum inclusu incipiebat, nisi dicatur à priori vespera diei decimæquartæ fermentatum veritum fuisse, quod est falsum, alias fuissent octo dies azymorum.

Ad primum ergo aduersariorum respondemus, celebratim Phæse, quæ sancta & solemnis dicebatur, quia erat Deo dicata, & cultu Deo exhibito celebranda, nempe immolatione & eſu agni, non tamen fuisse festiuam, vt deducitur ex Exodi cap. 12. & Leuitici cap. 23. vbi instituti sunt celebitates Paschatis agni, & septem dies azymorum, & ex his primis, nempe decimusquartus Lunæ, & septimus, nempe vigesimus primus Lunæ, instituti sunt festiuui, & prohibitum fuit in eis operari, nisi necessaria ad præparandos cibos. De tempore vero Paschatis agni nulla ibi, acque alibi fit mentio festiuatatis, nego; prohibitionis operum, ac proinde celebrites Paschatis agni non fiebat à vespera in vesperam, quia solum festiuates seu sabbata celebabantur à vespera in vesperam, iuxta illud Leuitici 23. *A vespera in vesperam celebrabitis sabbata vesfra.* vbi nomine sabbati non tantum intelligitur dies sabbati ultima in hebdomada, sed quæcumque festiuia solemnitas, vt constat ex contextu, & non absque ratione: quia in quæcumque festiuitate populus ab operibus seruilibus vacabat, ac proinde quæcumque dies festiuia erat dies requieonis, quod nomine sabbati denotatur. Celebrites ergo agni Paschalis ad finem, & in fine tantum diei decimæquartæ sedem habuit, & pro paruo illo tempore concludebatur, neque manus tempus ad ipsam requirebatur, quia sola immolatione & comedione agni consitiebat, & eis solis perficiebatur. Et quamvis gratis admittamus, celebritatem Paschatis agni fuisse ex illis quæ celebabantur à vespera in vesperam; nihilominus modus ille loquendi die decimæquarta ad vesperam, non denotat priorem vesperam, sed posteriorem. Quod autem contra hoc adducatur Genes. 1. *Fatigatus est vespero & manè dies unius, vbi* vespera

vespera videtur ponit pro initio diei, non obstat; quia quamvis dies festiū apud Hebræos quoad celebratatem inciperent à priori vespera, & concluderentur toto manè, seu tota luce frequenti usque ad Solis occasum exclusiū, tamen dies visualis seu naturales apud illos non computabantur, nisi à manè inclusiū in manè exclusiū, ita ut prior pars diei visualis integræ esset lux, & nox sequens esset posterior pars, ut expressè tradit Beda lib. de Ratione temporis cap. 3. Et computationē hanc congruere Scripturæ, adiutavit Vasquez num. 128, quia Genesis 1. nulla dies dicitur incepisse ante lucem: quia quamvis ibi ante lucem præmittantur tenebra, non tamen ita ut ab illis incipiatur dies, quia ante tenebras iam fuerat præmissa lux, dum dicitur, *appellavitque lucem diem, & tenebras noctem: & ita statim ordinis inuerso incipiens ab eo quod fuit posterius & proximè præmissum, complevit diem, ex tenebris videlicet, non quæ præcesserunt diem, sed ex sequentibus lucem, quarum proximè facta fuerat mentio, & ex luce quæ tenebras præcesserat, cuius ante illas facta fuerat mentio, quia nullus dies dicitur incepisse ante lucem à tenebris lucem antecedatibus.* Quod etiam satis denotatur eo modo loquendi vistato in Scriptura, Tali die à manè usque ad vesperam, & tali die usque ad vesperam, verbi gratia, die decimaquarta à manè usque ad vesperam, & die decimaquarta usque ad vesperam, quia in modo loquendi vespera sumitur pro posteriori parte dici.

Ad secundum concedimus Maiorem, nempe eadem die & hora immolatum fuisse agnum Paschalem à Christo & à Iudeis, qua à parentibus ipsorum fuerat in Ægypto immolatus; negamus tamen Minorem, nempe à parentibus ipsorum fuisse immolatum in Ægypto ad priorem vesperam diei decimaquartæ, sed ad posteriorem. Et ad primam probationem ex Iosepho desumptam respondemus, id quod fuit versum in particulam illuciente, potius tertendum esse in has, postquam adiuit dies decimaquarta, ita ut sit sensus, postquam adiuit dies decimaquarta, omnes ad exitum animati sacrificabant, sed non statim in initio diei, sed suo tempore, nempe ad occasum Solis. Et ad secundam probationem ex Scriptura desumptam concedimus, filios Israel egressos fuisse de Rameſſe noctu, ut dicitur Exodi 12. sed non in initio noctis, sed ad finem, aurora diei decimaquintæ adueniente. Illâ autem particula quando Deuteronom. 16. *Immolabis Phasē vespere ad Solis occasum, quando egressus es de Ægypto,* non denotatur eamdem fuisse horam immolationis & egressus, sed denotatur spatium eiusdem noctis, ad cuius initium immolatus fuit agnus, & in cuius fine egressi sunt filii Israel de Ægypto. In hoc autem loco nomine Phasē nequeunt intelligi alia sacrificia quæ in diebus azymorum fieri solebant, sed intelligitur Phasē die decimaquarta immolandum: dicitur enim, *Immolabis Phasē vespere ad Solis occasum.* Alia vero sacrificia non necessariò immolanda erant illa hora, sed tantum Phasē Paschale diei decimaquartæ. Ex quo loco constat, in eadem nocte celebratum fuisse Paschale agni, & filios Israel egressos de Ægypto, quamvis non in eadem hora, quia celebratio Phasē agni facta fuit ad Solis occasum, egressus vero factus fuit in fine noctis, in initio lucis diei decimaquintæ, quæ erat altera dies visualis post diem celebrationis Phasē, ut dicitur Nu-

merorum 33. Dictum autem spatium inter initium noctis, & finem illius, sufficit ad res à Iudeis gestas, quia tota nocte manentes intra domos, perierunt ab Ægyptijs, post medium noctem euntibus ad domos Iudeorum ut ipsos ad exitum compellerent, res commodatas, quas ipsi Ægyptijs in domos Iudeorum deferebant, & ipsi Iudei illa festinante prepararunt, ut adueniente aurora proficerentur. Quod autem dicitur ab aduerfaris, Iudeos omnes congregatos fuisse in ciuitate Rameſſe post immolationem & manducationem agni, nullatenus constat, neque constare potest cum his, quæ modò ex Numerorum 33. & ex alijs locis deduximus. Id verò quod Exodi 12. dicitur, *Profecit sunt de Rameſſe,* intelligitur non de sola ciuitate Rameſſe, sed de tota terra Gessen, in qua à principio inter Ægyptios habitarunt, ut deducitur ex Genesi 47. in vicis tamen prope ciuitatem Rameſſe: terra autem seu Provincia hæc etiam fuit dicta Rameſſe, quia Rameſſes erat præcipua ciuitas in illa. Profecit sunt autem omnes verius eundem locum Socoth, prout ante à Moysi moniti fuerant, ut constat ex Exodi 12.

Ad tertium constat ex diictis Difficultate VIII. vbi diximus, Iudeos non dubitasse Christum in die festo accusare, vel quia id ipsi non erat prohibitum, vel quia, quamvis esset, tamen pro eo causa existimarent sibi licere, quia maius bonum existimabant Christum quasi seditiosum & Reipublice perturbatorem perdere, quām obseruare legem de non operando in die festo: & etiam constat, quod modo iuxta nostram sententiam veritas responderit figura quoad substantiam, quamvis non quoad circumstantiam temporis.

DIFFICULTAS X.

Qua die & qua hora Christus instituerit Sacramentum Eucharistie,

Conueniunt Primo Theologi, Sacramentum Eucharistie institutum fuisse à Christo, prius ante mortem in nocte, in qua agnum immolatus, & eonauit cum Discipulis suis, & in qua traditus fuit Iudeis, ut constat ex Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22 & 1. ad Corinth. 11. & supponitur in Tridentino fess. 13. cap. 1. & 2. & in Clementina de Reliquijs & veneratione Sanctorum, & id denotatur in Canone Missæ illis verbis, *Qui pridie quam patet, accepit panem, &c. Vnde iuxta eam, quæ diximus Difficultatibus præcedentibus, Sacramentum Eucharistie institutum fuit die decimaquarta Luna Martij in nocte, quam immediete secuta est lux diei decimaquintæ visualis, in qua Christus circa horam nonam mortuus est; & autem anno dies decimaquarta Luna incidit in diem Iouis, & fuit decimaoctaua Aprilis solaris.*

Conueniunt Secundo communiter Theologi, Sacramentum Eucharistie institutum fuisse finita cena legali, sed ceremoniali agni, quod significat Tridentinum fess. 22. c. 1. dum ait: *Celebratio vespere Paschæ nouum instituit Paschā.* & etiam Clemens V. in Clementina de Reliquijs, & id canit Ecclesia in Festa Corporis Christi: *Pof agnum typicum expletis epulis,* quod etiam expellit Augustinus Epist. 118. & refertur in Can. Liquide, de Consecratione, dist. 2. & id deducunt ex Scriptura Vasquez dist. 172. c. 9. & Suarez dist. 4. lect. 4.

Est tamen difficultas, An statim finita cena legali institutum fuerit Sacramentum Eucharistiae, an non; sed etiam finita cena communii & viuali, quae post cenam legalem fieri solebat, quia haec regulariter non sufficiebat ad reficiendam natum, quam etiam factam fuisse a Christo, optimè conuincit Vasquez.

Suarez. Circa hanc difficultatem Suarez docet, Christum finita cena legali agni statim ante inceptam vnualem instituisse Sacramentum Eucharistiae, & pro se adducit Damascenum lib. 4. de Fide cap. 14. qui obscurè loquitur.

Modus tamen iste dicendi non placet; quia non quadrat verbis illis Matth. 14. *Cœnabimur illis accepimus Iesum panem, &c.* quia his verbis propriè acceptis ad minus significatur, Christum instituisse Sacramentum Eucharistiae inter cœnandum, seu post cœnam inceptam, & non cœnam legalem, quia haec non dicitur absolute cœna, quia non fiebat ad reficiendam naturam; sed cœnam vnualem & communem, quae absolute dicebatur cœna, ut pote quæ fiebat ad reficiendam naturam.

Valquez num. 119. docet, Christum instituisse Sacramentum Eucharistiae post inceptam cœnam communem & vnualem, nondum tamen finitam à Discipulis, sed adhuc ipsis cœnabimur, finitam tamen à Christo, quia hoc posterius quadrat verbis illis Lucas & Pauli: *Similiter & Calicem postquam cœnauit.* Et illud prius quadrat dictis verbis Martha & Marci, *Cœnabimur autem illis, nempe Discipulis.*

Claudius. *Becanus.* Claudio vero Sainctes Repetitione 1. de Eucharistia, cap. 7. & Becanus cap. 15. quæst. 4. docent, & satis verisimiliter, Christum instituisse Sacramentum Eucharistiae finita cena communii & vnuali à Christo & à Discipulis. Quod indicare videtur Ecclesia illis verbis, *Post agnum typicum expletis epulis, quia particula epulis absolute prolatæ intelligitur de omnibus epulis, etiam communibus & vnualibus.* Et id ratio suadet, quia credi non potest, Discipulos non fuisse factos attentos à Christo ad consecrationem panis, non solum verbis consecrationis adeò extraordinaris, sed etiam benedictione panis, quæ etiam extraordinaire fuit, quam ad ipsius panis consecrationem præmisit; & ad id Christum finem cœna vnualis non expetasse, vt ex vna parte post sumptionem panis consecrati nihil aliud sumerent, quod congruens erat, & vt ex altera non manerent absque sufficiente refectione, occasione sumptionis panis consecrati, cui optimè quadrant verba illa Martha & Marci, *Cœnabimur autem illis, quia statim & contiguè ad cœnam vnualem fuit institutum;* & ei non aduerterantur verba illa Lucas & Pauli, *Similiter & Calicem postquam cœnauit,* quia consecratio Calicis vel vini facta fuit, postquam iam cœna vnualis cessaverat consecratione panis, & distributione ipsius.

Cui maximè fauerit, quod de sola consecratione vini facta post consecrationem panis, dicitur à Luca & à Paulo facta postquam Christus cœnauit (intellige & qui cum eo cœnabant) & non de consecratione panis, quæ contiguè ad ipsam cœnam facta fuit.

Sed an institutio Eucharistiae facta fuerit ante vel an post lotionem pedum Discipulorum factam à Christo, incertum est: creditur tamen instituta post lotionem dictam pedum (vt aduertunt Suarez, Vasquez & Becanus) quia lotio creditur facta ante cœnam vnualem & communem, postquam instituta facta Eucharistia, quia mos erat ante eam cœnam pedes conuiuarum lauare, & Christus id voluit facere pro illo in cuius domo cœnauit. Quod Christus voluit ante institutionem Eucharistiae facere, vt eo denotaret, ablutionem culparum leuium conuenientem esse ad sumptionem Eucharistiae. Christus ergo ob utramque dictam rationem Petro recusanti lauari ab ipso, dixit: *Si non lauero te, non habebis partem mecum;* id est, non cœnabis mecum, qui scilicet ante cœnam vnualem conuiuarum mos est eorum pedes lauari, quod recusas: neque accipies Corpus & Sanguinem meum (quamvis hoc pro tunc non intellexit Petrus) quia scilicet ablutione culparum leuium lotione pedum significatam, quam recusas, expediens eit ad sumptionem Eucharistiae.

Concludimus ergo, Christum instituisse Sacramentum Eucharistiae circiter duas horas post Solis occasum: quia à Solis occasu, ad quem ex lege celebriter agni inchoanda erat, facta fuit immolatio agni, & illius præparatio vt manducaretur, & manducatio ipsius, & lotio pedum, & cena vnualis; & in fine huius institutio Eucharistiae: ad hæc autem omnia commode facienda videtur spatiuū duarum horarum plus minùsve fuisse necessarium & consumptum: vnde videatur Eucharistia circa horam octauam noctis diei decimaquarta mensis lunaris Martij, & diei decimæ octauæ mensis Aprilis solaris institutam fuisse.

Ex omnibus ergo haec tenus dictis constat, Christum in pane azymo consecrassæ, sicut Latini consecramus: quia quamvis non consecraverit in cœna legali agni, in qua panis non nisi azymus comediri poterat, vt significatur Exodi 12. sed in cœna communii & vnuali in fine illius; quia tamen haec facta fuit die decimaquarta Lunæ Martij aliquantulum post Solis occasum, à quo inclusuè incipiebat prima dies sacra & quasi Ecclesiastica azymorum, in qua & in sequentibus sex non poterant panes nisi azymii manducari, vt constat Exodi 12. imo, vt ex eodem constat, ab eo Solis occasu non poterat esse panis fermentatus in toto Israël, idèo firmiter creditur Christum non in fermentato, sed in azymo consecrassæ.

DISPUTATIO II.

De materia Sacramenti Eucharistiae.

DISPUTATIO hæc procedit de materia Sacramenti Eucharistiae non ipsi Sacramento intrinseca, quia ea caret, sed de materia, ex qua ipsum conficitur, & quæ est ipsi extrinseca, & circa quam versatur consecratio: & procedit de materia utriusque partis, quasi integrantis Sacramentum Eucharistiae.

DIFFICULTAS I.

Vtrum panis & vinum sint materia Sacramenti Eucharistiae.

Conueniunt Catholici, materiam requisitam seu necessariam ad Sacramentum Corporis Christi, & ad valorem consecrationis ipsius Corporis, esse panem; & ad Sacramentum Sanguinis Christi, & ad valorem consecrationis ipsius Sanguinis, esse vinum: quod tradunt communiter Patres, quorum testimonia in sequentibus referemus.

Innoc. III. Et id definiunt Innocentius III. in Concilio Lateranensi cap. 2. & refertur in cap. *Firmier* 1. de *Eugen. IV.* Summa Trinitate & Fide Catholica, & Eugenius IV. in suo Decreto fidei, & constat ex perpetua traditione & vsu Ecclesie, quæ numquam in alia materia cōfessauit. Et deducitur ex Matth. 26. Marci 14. Luca 22. & ad 1. Corinth. 11. vbi Christus Corpus suum consecrauit in pane, & Sanguinem suum in vino, & non constat in alijs materijs consecrarse.

DIFFICULTAS II.

Vtrum solus panis triticeus sit materia sufficiens consecrationis Corporis Christi.

Etiam panis à pascendo dicatur, & homines omni ciborum genere pascantur; illud tamen solùm dicitur panis, quod cum alijs omnibus cibis comedi solet. Fit autem panis ex varijs rebus, nempe ex fructibus arborum, & ex herbis, & ex leguminibus, & ex frumento. Dicitur autem frumentum quodcumque granum quod aristas habet, ut triticum, hordeum, typha, avena.

Supponimus ergo, in quo nulla est difficultas, panem triticeum esse sufficientem materiam ad Sacramentum Corporis Christi, & ad validam consecrationem ipsius Corporis, ut patet, & constabit ex statim dicendis.

Est tamen difficultas, An etiam quicunque alijs panis sit materia sufficiens consecrationi Corporis.

Conueniunt Doctores, panem, qui non est ex frumento, non esse materiam sufficientem ad consecrationem Corporis Christi; quia qui non est ex frumento, non est simpliciter panis, sed tantum secundum quid, & cum addito (ut panis ex castaneis, & ex ficibus) & non adhibetur communiter

cum alijs cibis, nisi in defectum veri panis. Et idem ob eamdem rationem dicent de pane consecro ex mayzio (Hispanice maiz) & de pane consecro ex milio (Hispanice mijo) & de pane ex panico (Hispanice panizo) & de pane ex oryza (Hispanice arroz) & de pane ex fabis, quia scilicet ex nullo ex dictis fit panis qui sit simpliciter panis, & qui communiter adhibetur cum alijs cibis, nisi in defectum veri panis.

Punctum ergo difficultatum in eo est, An non solùm panis ex tritico, sed etiam ex quocumque alio genere frumenti sit materia sufficiens ad consecrationem Corporis.

Gabriel le&t; 35. in Canonem Missæ partem *Gabriel* affirmatiū tuerit, quia, ut deditur ex Scriptura & ex Patribus, panis est materia sufficiens ad consecrationem Corporis: panis autem etiam ex quocumque alio frumento consecratus est verò panis; ex eo verò quod Christus consecraverit in pane triticeo, non est excludendus quilibet alijs panis, sicut ex eo, quod in vino rubro consecratur, non est excludendum vinum album.

Doctores tamen communiter partē negatiū merito tradunt, & non pauci eam tradunt tamquam necessariō amplectendam, & eam tamquam Ecclesiæ traditionem approbat. Theologi Cæchismi Pij V. Et sanè Ecclesia numquam adhibuit pro materia, nisi panem quem existimat triticeum, & id abfque dubio definit Eugenius IV. in suo Decreto, dum ait materiam huius Sacramenti esse panem triticeum, & vinum vitis, quia absque dubio intendit panem triticeum esse materiam necessariam ad consecrationem Corporis, qualem existimat esse vinum vitis ad consecrationem Sanguinis, & quales existimat esse alias materias, quas pro alijs Sacramentis assignat, ut expedit Vasquez disp. 170. num. 15. Et ita Concilia & Pontifices, qui dixerunt, materiam consecrationis Corporis esse panem ex frumento consecratum, nomine frumenti tritici, quod inter frumenta est potissimum, intellexerunt, & pro tritico sumperunt, sicut etiam non raro sumitur in Scriptura Genes. 44. Ieremias 41. Psalm. 4. 2. Paralip. 2. & Iohannis 12.

Ad rationem ergo Gabrieli respondemus, iam ab Eugenio IV. & continuo vsu Ecclesie declaratum esse, solum panem triticeum esse sufficientem ad consecrationem Corporis, quod non adueratur Scripturæ, neque Patribus, supponentibus panem esse materiam sufficientem, quia solus panis triticeus dicitur absolutè, simpliciter & ab liquefactione, & absq; villo addito, panis, & merito: quia eo solo, quando commodè haberi potest, utuntur communiter homines cum alijs cibis; panis verò, qui conficitur ex alijs frumentis, non dicitur simpliciter panis, sed tantum secundum quid, & cum addito, nempe panis hordeaceus, panis avenaceus, quia eo non utuntur communiter homines, nisi in defectum panis triticei: vnde ex eo, quod Christus consecrauit in pane triticei, excludendus est quicunque alijs panis; quia excludi

cludi debet quod non est tale simpliciter, quale fuit id in quo Christus consecravit, ex quo non leuiter confirmatur, panem triticeum esse materiam sufficientem, & necessariam ad consecrationem Corporis: ex eo vero quod consecraverit in vino rubro, non excluditur albū, quia istud etiam est & dicitur simpliciter vinum, sive sit eiusdem speciei, cum rubro, sive diversa.

Sed quanuis Doctores communiter docent, solum panem triticeum esse materiam sufficientem ad consecrationem Corporis, & consequenter panem ex hordeo consecrare non esse materiam sufficientem, neque panem consecrare ex avena, quia hordeum & avena certissimè non sunt triticeum, variant tamen circa panem ex nonnullis frumentis consecrare, quia non conueniunt, an ea frumenta sint triticum, an non.

Circa silinginem ergo dicendum est, quod si eius nomine significetur triticum selectum, ut nonnulli credunt significari (Hispanè *candeal*) absque dubio panis ex eo consecratus est materia sufficiens. Si vero nomine silinginis significetur *typha*, ut alijs videtur (Hispanè *centeno*) panis ex silingine consecratus non est sufficiens materia, ut contra Victoriam num. 55. & contra alios aduertunt Vaquez disp. 170. & communiter Doctores; quia *typha* non est verum triticum, sed deficiens a tritico; & panis ex *typha* consecratus non est simpliciter panis, neque eo vivunt communiter homines, nisi in defecitu panis triticei.

Circa speltam dicendum est, quod si eius nomine intelligitur species quædam hordei, ut quibusdam videtur (Hispanè *ladilla*) absque dubio panis ex ea consecratus non est materia sufficiens, quia non est triticeum: si vero nomine spelta intelligatur species quædam tritici, quæ in aliquibus Prouincijs, præsertim Galliæ, reperitur, panis ex ea consecratus est materia sufficiens.

Circa far dicendum est, quod si eius nomine intelligatur species quædam tritici, ut à nonnullis dicitur significari (quod apud Astures dicitur *scandia*), aut quædam alia species tritici (quod dicitur trimestre, seu *trimeſſium*) ex eo fieri potest panis sufficiens ad consecrationem Corporis, quia est verè triticum: si vero nomine farris intelligatur species quædam frumenti, quod est granum nullum habens tunicam, ut alij existimant (quod apud Italos dicitur *farro*, distinctum à nostro Hispano) panis ex eo consecratus non est materia sufficiens, quia non est triticum.

Obseruandum est, cum qui consecratur materiam, de qua est dubium purum, absque probabilitate an sit sufficiens ad consecrationem, peccare mortaliter, quia temerariè exponit verba consecrationis periculo irritationis.

DIFFICULTAS III.

Utrum quicunque panis ex tritico consecratus sit sufficiens ad consecrationem Corporis.

Primo est difficultas circa panem ex amylo (Hispanè *almidon*) consecratum, an sit sufficiens ad consecrationem Corporis.

Paludanus in 4. dist. i. 1. q. 1. art. 4. affirmat; quia amylo sit ex substantia & medulla tritici.

S. Thomas vero q. 74. art. 3. Aegidius ibidem *S. Thomas.*
num. 54. Vaquez disp. 170. num. 23. & communiter Doctores negant, & merito: quia quanuis amylo sit ex tritico, tamen panis ex amylo factus non est simpliciter panis (quod sufficit, ut non sit materia sufficiens) imò non est communis & visualis, sive amylo sit eiusdem speciei, sive diversæ cum farina tritici.

Secundò est difficultas circa massam crudam, Maior in 4. dist. i. 1. q. 2. affirmat, quia massam crudam tantum differt accidentaliter à massâ coctâ.

Doctores tamen communiter negant, & merito: quia massâ eruda (sive essentialiter sive tantum accidentaliter differat à massâ coctâ) non est panis simpliciter, imò neque communis & visualis, nihilominus mica panis male cocti compressione digitorum facta quasi massa, est sufficiens materia, (sicut etiam panis inter dentes confractus, & vi sanguis quasi in massam conuersus, est sufficiens, & id est sub eius speciebus consecratus perseverat Corpus Christi) ut docent Vaquez & non pauci Doctores, quia compressione illa non reducitur ad statum quem habuit ante coctionem, sed reineret statum panis cocti.

Et non solum massâ cruda non est sufficiens ad consecrationem, sed neque massa frixa, neq; elixa, quia neque massa frixa neque elixa est simpliciter panis, imò neque communis & visualis, sed requiritur ut sit tosta, & quasi assata, imò non calore solidis, sed tantum calore ignis, quia sola massa calore ignis tosta (sive in furno, sive sub cinere, sive supra ferrum calidum, sive alter) est & dicitur simpliciter panis, imò ipsa sola est panis communis & visualis.

Addunt S. Thomas ar. 7. Vaquez, & communiter Doctores, panem requisitum ad valorem consecrationis, confidendum esse ex farina tritici sub-

S. Thomas.
Vaquez.
acta aquâ naturali seu elementari, non vero lacte, neque oleo, neque melle, neque aqua rosacea, neque alio liquore, & merito: quia solus panis consecratus ex farina tritici subacta aquâ naturali est panis simpliciter & visualis. Quod si alius liquor in tam parua quantitate admisceatur aquâ naturali, quia subigitur farina tritici, ut ferè non rebeat saporem talis liquoris, tum fiet panis sufficiens ad consecrationem, quia tunc manet simpliciter panis, & visualis, & non sit placenta: erit tamen illicitum in ea materia consecrare, quia est contra debitam puritatem materie. Et quanuis farina tritici admisceatur aliquid fermenti & salis, nihilominus panis ex ea consecratus sufficiens est ad consecrationem, etiam si Latinus non licet nisi in azymo consecrare, qui sit absque fermento & sale.

Obseruandum est, quod quando farina tritici admisceatur farina alterius frumenti, si quantitas farinæ admixta ipsi farinæ tritici sit adeò magna, ut panis ex ea consecratus non sit simpliciter triticus, non erit sufficiens, ob rationem sèpè repetitionis: si vero sit parua, ita ut farina illa tritici cui adiungitur, sit & dicatur simpliciter triticea, & panis ex ea consecratus sit & dicatur simpliciter triticus, tunc panis erit sufficiens ad validam consecrationem, imò etiam ad licitam, si notabiliter non excedat mixtionem, que regulariter reperitur, quanuis massa alterius frumenti adiuncta non sit conuersa in triticeam, quia tunc in eo pane consecrare non est contra usum Ecclesiæ, quanuis si non sit conuersa in triticeam, panis

ex eis duabus massis consecutus non consecrabitur, quoad eam partem, quoad quam non est triticeus, sed tantum quoad partem quoad quam est triticeus.

DIFFICULTAS IV.

Vtrum panis tam fermentatus quam azymus sit materia sufficiens ad consecrationem Corporis.

Primus error fuit aliorum Graecorum, consecrationem Corporis non posse validè fieri, nisi in pane fermentato. Qui ducuntur Primo illo Amos 4. *Sacrificate de fermento laudem.* Secundò, quia existimat, Christum in fermentato & non in azymo consecrasse. Tertiò, quia solus panis fermentatus est simpliciter panis, tum quia eo solo communiter utiatur, tum etiam quia panis Graecè dicitur à verbo *attollo*, vel *attollo*, ex eo quod farina fermento cōspersa attollitur fermentatione. Quartò, quia panis azymus videtur proprius Iudeorum, & Christianis non expedit cum illis conuenire, & eos imitari.

Secundus error fuit Armenorum, consecrationem Corporis non posse validè fieri nisi in azymo, quia Christus in azymo & non in fermento consecravit.

Tertius error fuit Hugonis, alias Catholici (quem sequi videtur *Glossa in cap. Literas de Celebrazione Missarum*) Latinos non validè consecrare nisi in pane azymo, & Graecos nisi in fermentato, quia Graeci tenentur in fermentato consecrare, & Latini in azymo.

*V*eritas tamen Catholica in quam Scholastici omnes conspirant, est, panem tam azymum quam fermentatum esse materiam sufficientem ad validam consecrationem Corporis, quod tradunt Anselmus in *Opusculo de Fermentato & azymo*, & Innocentius III. lib. 4. de *Sacrificio Missarum* cap. 4. Eugen IV. & definitum Eugenius IV. in suo Decreto, & Leo IX. Epist. 1. aduersus *præsumptiones Michaelis Patriarchæ Constantinopolitani*.

Et in primis panem fermentatum esse sufficientem ad consecrationem Corporis, fatentur Graeci simul & Latini: & panem azymum etiam esse sufficientem, tradunt omnes Latini, & merito, tum quia Christus in eo consecravit, ut diximus *Disputatione I.* Difficultate x. tum etiam, quia quamvis Christus consecrasse in fermentato, etiam azymus esse sufficiens, sicut non Latini dicimus de fermentato: quamvis credamus, non in eo, sed in azymo Christum consecrasse, quia eterque panis est & dicitur absolute & simpliciter, & sine addito panis: quod de fermentato pater, & de azymo negari non potest, & constat ex *Luce 24. vbi panis azymus dicitur absque addito panis*, quia ibi dicitur discipulos euntes in Emmaus, quibus Christus die resurrectionis apparuit, ipsum cognovisse in fractione panis, iste autem erat azymus, quia adhuc perfeuerabant dies azymorum, in quibus nihil fermentatum poterat esse in toto Israel.

Addimus tamen, panem azymum, quo vitur Ecclesia Latina, esse magis congruentem consecrationi, quam fermentatum quo vitur Ecclesia Graeca; tum quia Christus & Apostoli in eo consecravit, tum etiam, quia species panis azymi

aptiores sunt ad significandam puritatem & sanctitatem Corporis Christi, quod sub se continet, & etiam puritatem eorum, qui dignè accedunt ad Sacramentum Eucharistie.

Ad primum ergo pro errore Graecorum desumus ex illo Amos 4. *Sacrificate de fermento laudem*, responder Anselmus, id dixisse Prophetam *exprobrando Iudeis huiusmodi sacrificiū, & quia ironice, ut in contextu ipso indicatur.*

Ad secundam negamus, Christum in fermentato consecrasse, sed in azymo: & quamvis in fermentato, non obstarat, ut diximus.

Ad tertium negamus, panem azymum non esse & dici panem absolute, & absque addito, ut constat ex dictis. Quod autem panis Graecè dicatur à verbo *attollo*, quia conspersio farina fermento attollatur & elevertur, non obstat; quia aliud sollet esse id à quo dictio imponitur ad significandum, aliud vero id quod significat. Addit tamen, non decesse peritos linguae Graecæ, qui dicant, nam Graecæ ex eo solum dici ab attollendo, quia attollit vires corporis, eas corroborando.

Ad quartum respondemus, nos non ut pane azymo eo fine ut legem veterem obseruamus, quo Iudei pane azymo utiuntur, sed ut Christum, qui in pane azymo consecravit, imitemur; quod non est Iudaizare, neque cum Iudeis conuenire, nisi materialiter & in re, non formaliter & in fine & modo.

Ad fundamentum pro errore Armenorum respondemus, Christum in azymo consecrasse; negamus tamen, fermentatum non esse sufficientem consecrationi, quia iste etiam est simpliciter panis, non minus quam azymus.

Ad fundamentum pro errore Hugonis respondemus, ex eo quod Graeci teneantur in fermentato, & Latini in azymo consecrare, tantum deduci, consecrationem alter fieri illicitè, non vero inualidè.

DIFFICULTAS V.

Vtrum Sacerdos Graecus teneatur in fermentato, & Latinus in azymo consecrare.

Difficultas hæc procedit de Graeco & Latino, dum vniuersus existit in sua propria Ecclesia.

Paludanus ergo in 4. dist. 11. quæst. 1. art. 4. *palud.* concl. 6. docet, Graecum non teneri in fermentato consecrare, quia nequit obligari præcepto sua Ecclesia, quia est schismatica: imò videtur Graecum non posse licere in fermentato consecrare, quia teneri videtur præcepto Ecclesia Latina, quia est vniuersalis.

Reliqui tamen Theologi docent, tam Graecum quam Latinum licere posse, imò & teneri morem sua Ecclesia seruare, quod Eugenius IV. in suo *Epist. 1.* Decreto declaravit.

Et in primis tam Graeco quam Latino licet esse morem sua Ecclesia seruare, etiam expressit Leo IX. Epist. illa 1. & ratione constat, quia ex una parte eterius panis est sufficiens materia consecrationis, & ex altera non est prohibitum Graeco neque Latino à Romano Pontifice, morem Ecclesie propriæ seruare; ergo id vniuersale licet.

Quod

Quod verò vterque tenetur morem sua Ecclesia feruare, probatur, quia in utraque Ecclesia est praeceptum id efficiendi, ad minus consuetudine introductum, quia id in utraq; Ecclesia tamquam necessarium, seu ex obligatione obseratur, scientibus seu consentientibus Prælatis; in Ecclesia quidem Latina, scientibus & consentientibus non tantum inferioribus Pontificibus, sed etiam Summis seu Romanis; & in Ecclesia Graeca, scientibus & consentientibus inferioribus Pontificibus, & Summis seu Romanis id permittentibus.

Ad fundatum ergo Paludani respondemus, quod quamvis Ecclesia Graeca quoad alia sit schismatica; non tamen quoad morem consecrandi in fermentato, quia iste in ea vigeret absque contradictione Pontificum Romanorum, ob quod subdit tenetur quoad hunc morem Ecclesia Graeca obire.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum Graecus, dum existit in Ecclesia Latina, teneatur in fermentato, & Latinus, dum existit in Ecclesia Graeca, teneatur in azymo consecrare.

Ledesma 1. part. 4. quæst. 15. art. 4. dub. 2. ab solutè, & absque villa distinctione inter incolam & peregrinum, docet, non solum non teneri, sed nequicilite posse, quia vnuſquisque censetur esse illius Ecclesia in qua existit, & ad eam pertinere, ergo tenetur legibus & consuetudinibus Ecclesiae in qua existit, quia vnuſquisque tenetur legibus illius Ecclesiae cuius est, & ad quam pertinet. Hanc sententiam nonnulli amplectuntur, id exprimendo non solum de incolâ, sed etiam de peregrino; quia non solum incolæ, sed etiam peregrini tenetur legibus terræ in qua existit.

Egidius quæst. 74. art. 4. dub. 5. num. 117. docet, Sacerdotem Graecum peregrinum in locis Latinorum, non teneri in fermentato consecrare, & Latinum peregrinum in locis Graecorum, non teneri in azymo; quia generaliter quilibet possit se accommodare consuetudini loci per quem transit, etiamsi ad id non teneatur.

Vasquez verò disp. 174. cap. 3. Suarez disp. 44. seet. 4. & communiter Doctores, sub distinctione docent, Primo, Sacerdotem peregrinum extra propriam Ecclesiam teneri ad consecrandum iuxta morem sua Ecclesiae, Latinum videlicet in azymo, & Graecum in fermentato; & merito: quia quamvis admittamus peregrinos teneri alijs legibus & consuetudinibus loci in quo existunt, non tamen lege consecrandi in fermentato aut in azymo, quia lex hæc sic est peculiariter recepta à subditis, ut vnuſquisque morem sua Ecclesiae, in qua haberet domicilium, ferueret, ut constat ex praxi; & sic approbata est à Sede Apostolica, ut constat ex Leone IX. Epist. illa 1. & ex Eugenio IV. in suo Decreto, ex quo constat ad rationem Egidij.

Secundò docent, Sacerdotem Latinum habentem in Graecia non ut peregrinum, sed ut incolam Graecia, habentem in ea domicilium, aut quasi domicilium, teneri ad consecrandum in fermentato, & Graecum eodem modo habentem in locis Latinorum, teneri ad consecrandum in azymo, &

merito: quia vnuſquisque tenetur feruare morem Ecclesiae ad quam pertinet, tamquam membrum illius: tunc autem Latinus pertinet ad Ecclesiam Graecam, ut membrum illius, & ad eam transiuit, & Graecus ad Latinam. Ex quo constat ad rationem Ledesme, quatenus contra nos probare contendit, Sacerdotem peregrinum in terra aliena non teneri neque posse se accommodare consuetudini propria patria.

Exicipimus (vt plures ex Doctribus excipiunt) eos Graecos & Latinos, qui in terra aliena per modum Congregationis permituntur propriū Templo habere, ut Romæ permititur Graeci: quia prædicti, quamvis sint incolæ terra in qua existunt, tenentur morem propriæ patriæ feruare quoad ritus Ecclesiasticos, & quoad consecrationem, quia quoad hanc & quoad illos censentur dicta permissione superioris, & acceptatione ipsorum, ad Ecclesiam antiquam pertinere, Graecus ad Graecam, & Latinus ad Latinam, & non transiisse ad eam nouam in qua existunt, quamvis ut incolæ.

DIFFICULTAS VII.

Vtrum solum vinum vitis sit materia sufficiens ad consecrationem Sanguinis.

Conueniunt Doctores, solum vinum vitis esse materiam sufficientem ad consecrationem Sanguinis Christi, quod definitum est in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. & referatur in cap. *Firmiter*, & in cap. *Sicut*, de Summa Lateran. Trinitate, & definitum est ab Eugenio IV. in suo *Eugen. IV.* Decreto fidei: & id constat ex perpetua Ecclesiæ traditione & yslu, quæ nunquam consecravit nisi in vino vitis, & deducitur ex Marthæ cap. 26. Marci 14. & Luca 22. vbi non tantum constat Christum in vino consecrare, sed etiam in yno vitis. Ex eo autem, quod Christus primò consecravit & institutus Sacramentum Eucharistie consecraverit in vino vitis, quod est simpliciter vinum, non in alio, opinie deducitur, solum vinum, quod sit simpliciter vinum, esse materiam sufficientem.

Addunt Doctores particulam *solum*, quando dicunt, solum vinum vitis esse materiam sufficientem, ut eā particulâ exclusuā excludant alia vina, quæ non sunt ex vite, sed ex alijs rebus, v. g. vnuſum ex frumento, ex fructibus arborum, & ex herbis factum: quia vinum, ex quocumque alio fiat, non est simpliciter & absolutè vinum, sed cum addito diminuente, v. g. vnuſum ex pomis.

Obseruant tamen Doctores, omne vnuſum vitis, siue album siue rubrum (siue specie differat, siue non) esse sufficientem consecrationi Sanguinis, quia quodlibet vnuſum vitis, siue album siue rubrum, est simpliciter & absque addito vinum, sicut etiam panis ex quolibet tritico factus, est & dicitur simpliciter & absolutè panis, & absque addito diminuente.

DIFFICULTAS VIII.

Vtrum agresta, acetum, lora, & sapa sint materia sufficiens consecrationis Sanguinis.

Circa agrestam (Hispanè *agraz*) conueniunt Doctores, non esse materiam sufficientem ad validam consecrationem Sanguinis (sive specie differat à musto sive non) quia agresta propter sui immaturitatem nondum adepta est statu vini simpliciter, quantis quando non est expressa ex vuis, sit in via ad illud, & ob id comparatur ad vnum sicut massa cruda ad panem: & ita in Missali Romano inter defectus Missæ assignatur, si quis protulit verba consecrationis circa agrestam.

Alexander. Glosa. Circa acetum Alexander 4. parte, quæst. 10. membro 4. art. 1. & Glossa in can. 2. de Consecratione, dist. 2. docent, esse materiam sufficientem consecrationi, quia non differt essentialiter à vino, sed tantum accidentaliter.

S. Thomas. Egidius. Vasquez. Suarez. Adamus. S. Thomas verò q. 74. ar. 5. & ibidem Egidius, Vasquez dis. 175. Suarez dis. 45. Adamus q. 2. du. 5. & communiter Doctores docent, non esse materiam sufficientem, & merito, quia acetum, sive quamvis essentialiter à vino, sive tantum accidentaliter, non est neque dicitur vinum simpliciter.

Ex quo patet ad rationem Alexandri & Glossæ, qui benignè solent exponi, non de vero & perfecto aceto, sed de vino acido seu fugiente, quod absque dubio est materia sufficiens consecrationi, quamvis indecens sit in eo consecrare: imò quando est prudens dubium an sit iam perfectum acetum, in eo consecrare sit mortale peccatum sacrilegij, quia consecratio verbalis exponit periculum nullitatis, si forte sit perfectum acetum.

Circa loram, seu acinacium (Hispanè *aguapie*, vel *delgado*, quod fit ex aqua infusa racemis prius expressis, aut acinis relictis in fundo dolij post vinum iam defacatum, seu decoctum) conueniunt Doctores, non esse materiam sufficientem consecrationi; quia licet appareat vinum, non est verè & simpliciter vinum. Addit Vasquez, quod si parum aquæ illis racemis aut acinis magna copia vini perfusis infundatur, in eo vino validè & licet fieri consecrationem, & merito: quia parua quantitas aquæ facile in vinum conuertitur, ac proinde multò melius fieri poterit in vino, cui in principio decoctionis iniecta fuit parua aliqua pars aquæ, vt facilius & melius decoqueretur.

Circa sapam (Hispanè *arropo*) & circa aquam vitae ex vino distillatam (Hispanè *guardiente*) & circa mustum (Hispanè *clarea*) & circa alia vina cocta conueniunt Doctores, non esse materias sufficientes consecrationi, vel quia non sunt verè vina, quia substantia vini fuit per coctionem destruta; vel quia non sunt neque dicuntur simpliciter vina, quia non retinunt statum vini.

DIFFICULTAS IX.

Vtrum mustum & vinum congelatum sint materia sufficiens consecrationi Sanguinis.

Circa mustum (quod est succus viuarum matutinarum) conueniunt Doctores, si expressum sit ex vinis, esse sufficientem materiam, quamvis non sit perfectè coctum, quia mustum expressum verè est & dicitur simpliciter vinum, quamvis recens (sicut etiam panis recens verè est & dicitur simpliciter panis) & absolute dicitur vinum ab Aristotele 4. Meteor. cap. 10. & à Plinio lib. 23. cap. 1. & ab Isidoro lib. 20. Etym. cap. 3. & in Scriptura vinum nomine musti significari solet Iaiae 49. & Act. 2. Et sanè mustum non solum est simpliciter vinum, quod sufficeret, sed etiā ex se est commune & vitiale, seu poterit in communem potū deferre, quamvis regulariter non deseruit, ob eius nimiam foritudinem & asperitatem, & impuritatem, quia habet fæces aliquas admixtas, quae perfecta decoctione corrumptuntur. Vnde mentio in can. *Cum omne crimen*, de Consecratione, dist. 2. qui est Iulij Papæ in Epist. ad Episcopos Egypti, permititur, vt tempore necessitatis consecratur in musto expresso ex botris seu racemis. Extra necessitatem verò erit contra consuetudinem Ecclesiæ, in musto consecrare. Sed an dicta consuetudo habeat vim prohibitionis (vt à nullis affirmatur) non satis constat; quia non constat satis, an hæc consuetudo obserueret ut necessaria & obligans (quod requiritur, ut consuetudo habeat vim legis) an verò tantum ut maximè de cens ob impuritatem musti, ob quam non est late naturali illicitum in musto consecrare, quia non est impuritas orta ex admixtione alicuius extranei, sed fæciū connaturalium ipsi musto.

Quod si mustum non sit expressum, sed intactum inclusum, non est materia sufficiens, vt contra nonnullos docent communiter Doctores, quia mustum in eo statu non est neque dicitur simpliciter vinum, imò non potatur, sed comeditur, & ita in dicto can. *Cum omne crimen*, reprehēditur, quod botrus expressus (id est degranatus, seu granapla, vt constat ex contextu) in calice offeratur.

Circa vinum congelatum conueniunt Doctores, sub speciebus vini congelatis & teneri Sanguinem Christi, semele sub illis ante congelationem per consecrationem possum: quia sub illis etiam congelatis conseruarebunt substantia vini, cuius loco Sanguis Christi succedit, quod supponit in Missali Romano Rubricā de Defectibus Missæ, vbi ordinatur, quod si species vini post consecrationem congelentur, liquefiant calore, & sic consumantur.

Est tamen difficultas, An in vino congelato possit de novo fieri consecratio. Procedit autem de vino non corruptio congelatione, sed manente substantia illius, vt semper vel ferè semper contingit.

Armilla v. *Eucharistia*, n. 19. Ledesma 1. p. 4. q. 15. art. 5. dub. 1. Alanus 1. de Eucharistia, c. 11. Henriquez lib. 8. cap. 12. & Antonius Moante par. 3. cap. 4. §. 3. partem negatiuam tenuerit: quia vinum congelatum non est in statu in quo proxime poslit propinari & potari, quod videatur necesse.

necessarium ad valorem consecrationis, ut species vini possint significare Sanguinem per modum potus; alias mustum intra granum esset materia sufficiens consecrationi, quia quamvis non sit in statu proximo potionis, est tamen in remoto. Et confirmatur, quia aqua congelata, quamvis retineat naturam aquæ, nequit validè fieri Baptismus, quia aqua congelata non est in statu proximo lotionis: ergo in vino congelato, quamvis retineat naturam vini, nequit validè fieri consecratio, quia in eo statu non est proximè aptum potionis.

Sorit vero in 4. dist. 9. q. 1. ar. 5. Silvester v. *Eucharistia* 2. q. 10. num. 15. Angelus v. *Missa*, n. 23. Suarez disp. 45. sect. 1. Vasquez disp. 175. cap. 2. Egidius q. 74. art. 5. Laymannus c. 2. & Adamus q. 2. du. 5. partem affirmatiuam tradunt, & meritò: quia vinum congelatum verè est & dicitur simpliciter vinum; ergo est sufficiens consecratio. Consequens patet, quia absque fundamento exigitur quod sit in statu proxime potabilis.

Ad rationem ergo aduersariorum negamus, ad valorem consecrationis requiri quod vinum sit in statu proximo potionis. Erat priorem probationem respondemus, species vini, quamvis congelati, verè significare Sanguinem Christi, & per modum potabilis; sicut etiam illum significant, quando post consecrationem congelantur, quia vinum, quamvis congelatum, verè est vinum; & potabile, quamvis non proximè potabile, sed remoto. Et ad posteriorem probationem, dæsumptam ab exemplo musti intra granum inclusi, respondemus, esse disparem rationem, quia istud idèo in eo statu non est sufficiens consecratio, non quia non sit in statu proximè potabili, sed quia in eo statu non est simpliciter vinum. Et ad confirmationem concedimus, aquam congelatam non esse sufficiens Baptismo, quia in eo statu non est apta ut medià ipsa fiat lotio, quæ est materia proxima & pars essentialis Baptismi, & significatur verbis formæ Baptismi; verbis vero formæ consecrationis non significatur quod medio vino fiat lotio, sed quod sub speciebus vini sit Sanguis Christi, ad quod vinum congelatum est aptum, quamvis non sit proximè potabile.

Addit Vasquez num. 18. non esse peccatum in vino congelato consecrare, quamvis hoc sit contra consuetudinem Ecclesiarum, quia non sit contra prohibitionem aliquam latam, neque dicta consuetudine introductam, quia non seruetur tamquam necessaria & obligans.

DIFFICULTAS X.

Vtrum expediens sit aquam & vino consecrando miscere.

Error est Armenorum, existimantium, vinum absque vila aquæ mixtione consecrandū esse: & in eodem sunt Lutherani & Caluinistæ.

Veritas tamen Catholica est, conueniens esse & expediens, aquam naturalem seu elementarem, vino consecrando miscere. Id autem constat ex eo, quod Concilia, Summi Pontifices, & Patres id proponunt & tradunt ut faciendum, & ut traditionem Apostolicam, & ut antiquam Ecclesiam consuetudinem, ad imitandum Christum, qui id fecit, introductam. Ex Conciliis id tradunt & proponunt Concilium Trullanum can. 32. Carthagi-

nense III. cui interfuit Augustinus, can. 24. Brac. *Carth* III. carente III. can. 1. Aurelianense IV. cap. 4. Wor- *Brac.* III. matiens cap. 4. & Tridentinum *self.* 22. cap. 7. & *Aurel.* IV. ex Summis Pontificibus Alexander I. Epist. 1. c. 4. *Trident.* Julius I. relatus can. *Cum omne crimen*, de Confe- *Alexand.* I. cratione, dist. 2. Innocentius III. in cap. *Cum Iulius I.* Marthæ 6. de Celebratione Missarum, & Eu- *Innoc.* III. genius IV. in suo Decreto fidei: & ex Patribus innumeris, & ex omnibus mundi partibus, quos re- *Eugen.* IV. ferunt Bellarmus lib. 4. de Eucharistia, cap. 10. *Bellarmino.* & Vasquez 176. cap. 1.

Et non desunt congruentia, quibus id esse de- cens & conueniens ostenditur, ex quibus tantum adducemus tres, quas expresserunt Eugenius IV. & Tridentinum. Prima ergo & potissima est, quia Christus, quando consecravit, & consecrationem instituit, sic fecit, ut tradunt Iacobus frater Domini, & Marcus Euangelista in suis Liturgijs, Clemens Romanus lib. 8. Constitut. cap. 17. alias 12. in 30. Eugenius IV. & Tridentinum affirmant, cre- dunt Christum sic fecisse. Observantem Vasquez *Vasquez.* disp. 177. n. 11. credulitatem hanc ab Eugenio IV. & a Tridentino expressam, non esse conjecturalem, sed fidei Catholicæ, quia de propria fuit ex doctrina & traditione Patrum exhibita in disputatione.

Secunda congruentia, qua ostenditur conuenien- tia mixtione aquæ & vino consecrando, est, vt etiam de- notetur & recolatur, ex latere Christi exiisse aquam & sanguinem: vnde si ex latere Christi non exiisse, non posset hac ratione probari, dicta mix- tione esse faciendā, vt ait Innocentius in cap. *In quadam nostra. 8. de Celebrat. Missarum*, quamvis possit alius congruentius, præterim primā adducā.

Tertia congruentia, qua ostenditur dicta conve- nientia, est, vt mixtione aquæ cum vino denotetur vno populi Christiani cum Christo, quia per aquam denotatur populus, & Christus per vinum.

Sed obiciunt hæretici Primo: Mixtio aquæ cum vino pessimam habet significationem, quia Iiæ 1. dicitur, *Vinum tuum mixtum est aqua*, quo significatur, vt ait Hieronymus in eum locum, in- certitatem Iudaorum amissam esse; ergo dicta mix- tione non potest aliquid boni significari. Respon- demus, eandem rem variè considerat, aliquando bonum & aliquando malum significare. Leo enim ratione fortitudinis significat Christum, Apocal. 5. & ratione crudelitatis dæmonem, 1. Pecc. 5. Mixtio ergo aquæ cum vino, quæ considerata in veden- tibus vinum, significat corruptionem puritatis & sinceritatis; considerata in Christo, & in bibentibus vinum, fieri potuit ad bonum significandum, quia ea mixtio in ordine ad potionem est bona.

Obiciunt Secundo: Ex latere Christi non exi- uit aqua mixta cum sanguine, sed seorsim, ergo ad denotandum exitum illum, non est miscenda aqua vino consecrando. Respondeo, quod, vt exitus aquæ & sanguinis ex latere Christi sit sufficiens occasio ad miscendam aquam vino consecrando, non sit necessaria omnimoda similitudo & paritas inter mixtione hanc, & inter exitum illum, præ- fertim quod infusione ipsa aquæ & vini in calice denotari possit dictus exitus aquæ & sanguinis: quia in infusione vinum & aqua sunt distincta, mixtione autem ipsa poterat in calice secuta ex infusione, denotari potest mixtio sanguinis & aquæ facta in terra.

Obiciunt Tertio: In Eucharistia non facimus commemorationem unionis Christi cum Ecclesia,

sed

Saturnus.
Silvester.
Angelus.
Suarez.
Vasquez.
Egidius.
Laymann.
Adamus.

Vasquez.

Trullan.

sed tantum passionis Christi; ergo ad denotandam vniōnem illam non est facienda dicta mixtio. Respondemus, in Eucharistia fieri vniōnem fidelium inter se & cum Christo, ut indicat Paulus 1. ad Corint. 10. dum dedit, nos esse vnum, quia de uno pane & de uno calice participamus; ac proinde congruē fieri mixtione, seu vniōnem aquæ cum vino consecrando, ad eam vniōnem denotandam. Et quomodo hæc vno fidelium inter se & cum Christo, non fiat ante sed post consecrationem, mixtio tamen aquæ cum vino congruē fit ante consecrationem, quia ex una parte sic imitatur Christum, & ex altera parte dicta mixtio, quomodo ante consecrationem facta, non denotamus illam vniōnem vtrante consecrationem, sed ut post suum tempore faciendam.

DIFFICULTAS XI.

Vtrum aquam vino consecrando miscere, sit necessarium necessitate præcepti.

Supponimus Primo, in quo Doctores conueniunt, aquam vino consecrando miscere, esse *Alexand. I. Iulius I. Eugen. IV. Trident.* necessarium ex præcepto, quod exprimit Alexander I. Iulius I. Eugenius IV. & Tridentinum, relati Difficult. præcedenti, quod etiam ostendit consuetudo omnium Ecclesiærum, quæ, excepta Armenorum, id efficiunt tamquam quid necessarium & ex obligatione.

Supponimus Secundo, in quo etiam Doctores conueniunt, dictam mixtione esse necessariam ex præcepto humano (sive ab Apostolis lato, sive consuetudine, ex tunc incepta, introducto) quod exprimit Tridentinum, & significant Alexander I. Eugenius IV. & Concilium Trullanum can. 32.

His ergo suppositis, difficultas est, An dicta mixtio etiam sit necessaria ex præcepto diuino.

Alexander 4. part. q. 10. memb. 4. art. 1. Hosius in Confessione catholica, cap. 14. Castro lib. 6. v. Eucharistia, Heret. 7. Henriquez lib. 8. cap. 12. & Valentia q. 2. punct. 1. docent, miscere aquam vino consecrando, etiam esse necessarium ex præcepto diuino: quod expressissim videntur Cyprianus Epist. 63. & Concilium Aurelianense IV. c. 4. Et ratione probatur, quia Christus in vino aqua mixtio consecravit, ergo factio suo ad id nos obligavit. Consequens patet, quia in consecratione, & in administratione Sacramentorum ipsum imitari tenemur.

Scotus vero in 4. dist. 11. q. 6. Sotus dist. 9. q. 1. art. 6. Guillelmus Durandus l. 4. Rationalis diuinorum Officiorum, cap. 30. n. 12. Suarez disp. 45. less. 2. Vazquez disp. 177. cap. 2. & Egidius q. 74. art. 7. docent, miscere aquam vino consecrando, non esse necessarium ex præcepto diuino, sed tantum ex humano Ecclesiastico; quod maximè indicant Alexander I. Epist. 1. cap. 4. dum affirmat, se huiusmodi præceptum à Paribus accepisse; dixisset autem, à Christo, si à Christo traditum tuisset: & Eugenius IV. in suo Decreto, dum Armenos non miscentes aquam vino, tantum reprehendit, quia in hoc ab universalis Ecclesiæ obseruantia discrepant; & non, quia in eo transgrediantur præceptum diuinum, quod dixisset, si vere esset: & Tridentinum less. 22. c. 7. dum ait: *Monos sancta Synodus, præceptum esse ab Ecclesia Sacerdotibus, ut aquam in calice offerendo miscent.* at si etiam esset

præceptum diuinum, hac etiam ratione, & possum id moneret: & Concilium Trullanum can. 32. *Conc. Trull.* ait: *Si quis Presbyter non secundum traditum ab Apostolis ordinem facit, & aquam vino miscens sic immaculatum offert, Sacrificium deponatur.* Ex quo contra Guillelmum Durandum, constat, quod etiam huius præcepti non fuisse Alexandrum I. (quod etiā Alexander ipse faceret) sed Apostolos. *Alexand.* Et quidem, nō satis ostenditur dictam mixtione fuisse à Christo præceptam: quia quomodo aliquando dicatur mandatum diuinum, aut institutio diuina, aut traditio diuina, non ita dicitur, quia sit formaliter diuina, sed originariè, quia scilicet originem dicit ex facto Christi. Et sic exponi potest Cyprianus vbi suprà, dum supponit, Christum dictam cærimoniam docuisse, mandasse, & præcepisse; & Concilium Aurelianense IV. dum ait, id fuisse à Christo institutum.

Et ad rationem concedimus, Christum in vino aqua mixto consecrare, negamus tamen eo suo facto ad id nos obligasse: quia non tenemus Christum imitari quoad omnia quæ pertinent ad consecrationem & administrationem Sacramentorum, sed tantum quoad substantia, quale non est miscere aquam vino consecrando.

Ex dictis constat, Romanum Pontificem & Ecclesiam posse in hoc præcepto, ut pote purè humano, dispensare.

DIFFICULTAS XII.

Vtrum mixtio aquæ vino consecrando, sit necessaria necessitate Sacramenti.

Armacano lib. 9. de Questionibus Arme-*Armen.* norum cap. 9. docet, dictam mixtione esse necessariam necessitate Sacramenti, id est, ut consecratio validè fiat, quod indicare videtur Cyprianus Epist. 63. dum ait: *Sic autem in sacrificando calice Domini offerri aqua sola non potest, quomodo neque vinum solum potest.* & infra: *Sic vero calix Domini non est aqua sola, aut vinum solum, quomodo Corpus Christi non potest esse farina sola, aut aqua sola, nisi utrumque adunatum fuerit.* Sed ad consecrationem Corporis ita est necessaria mixtio farinae, ut absque hac mixtione consecratio verbalis Corporis nō habeat effectum; ergo consecratio Sanguinis non habebit effectum in solo vino absque mixtione aqua. Idem quoque indicat Concilium Wormatiense, dum ait: *Non enim potest calix Domini esse aqua solum, aut vinum solum, nisi utrumque sibi miscatur.*

Et ratione probatur Primo, quia Christus consecravit in vino aqua mixto: ergo vinum aqua mixtum est materia necessaria ad valorem consecrationis. Consequens patet, quia ex eo deducimus, vinum vitis & panem triticum esse materiam necessariam ad valorem consecrationis, quia Christus in eis cœlebravit. Secundò, quia si mixtio aquæ cum vino non est necessaria ad valorem consecrationis, ergo permittendus est Armenis mos consecrandi in solo vino absque aqua, sicut Græcis permittitur mos consecrandi in fermento.

S. Thomas vero q. 74. art. 7. & ibidem Egidius, *S. Thom.* Vazquez disp. 177. Suarez, disp. 45. & reliqui Theologici, excepto Armacano, docent, mixtione aquæ cum vino non esse necessariam necessitate Sacramenti, seu ad valorem consecrationis Sanguinis, & merito:

DISP. II. De Eucharistia.

meritò: quia id significat Eugenius IV. in suo Decreto fidei, dum postquam dixit, materiam huius Sacramenti esse panem triticum, & vinti de vite, ad didic: *Cui ante consecrationem modicissima aqua admisceri debet.* quo satis significat, eam mixtionem non pertinere ad essentiam materiae, sed tantum esse necessariam ex præcepto: & ideo non reprehendit Armenos, quia non validè consecrant, sed quia in hoc ab universalis Ecclesie obseruantia discrepant. Et id non minus significat Tridentinum c. 7. dum ait, præceptum esse ab Ecclesia, ut aquam vino in calice offeringo misceant, at si ea mixto esse necesse fari necessitate Sacramenti, eam cōmendaret Sacerdotibus, non solum quia est necessaria necessitate præcepti, sed etiam, & potiori ratione, quia esset necessaria necessitate Sacramenti. Et id tandem deducitur ex illo, quod diximus Diffic. precedenti, nempe eam mixtionem non esse ex Iure divino, sed tantum ex humano; quia quæ pertinent ad essentiam Sacramenti, sunt ex Iure divino.

Cyprianus autem in prædictis verbis tantum voluit, esse præceptum miscendi aquam cum vino ad consecrationem Sanguinis; & hoc tantum voluntate deducere ex comparatione mixtionis aquæ cum vino, cum mixtione aquæ cum farina; alijas non excusaverunt suos antecessores, quia ex ignorantia non infuderunt aqua calici, dicens venia esse illis concedendam, sed dixisset, illos nihil fecisse. Concilium quoq; Wormat. nihil aliud voluit quæ Cyprianus.

Et ad primam rationem respondemus, ex facto illo Christi non deducit, mixtionem aquæ cum vino pertinere ad essentiam materiae consecrationis Sanguinis, quia institutio materiae tantum est deducenda ex facto substantiali Christi, quale fuit consecrare vinum simpliciter; non vero ex accidentalis, quale fuit consecrare vinum aquatum: sicut ex eo quod consecravit in pane azymo, tantum deducit, panem simpliciter esse materiam necessariam ad valorem consecrationis Corporis, non vero panem azymum.

Ad secundam concedimus, quod, etiam si permetti posse Armenis mos consecrandi vinum absque aqua, tam non expedit, quia mixtio aquæ cum vino fuit omnibus a tempore Apostolorum præcepta, & obseruata a principalibus Ecclesijs, nempe a Graeca & Latina, non vero usus azymum.

DIFFICULTAS XIII.

Quæ sint obseruanda in mixtione aquæ cum vino.

Primo conueniunt Doctores, aquam vino miscendam debere esse naturalem seu elementarem (quæ & naturalis, non alia est, & dicitur simpliciter aqua) ut constat ex facto Christi, & vnu Ecclesijs; & fatis congruenter, quia sola aqua naturalis est accommodata ad significacionem ob quam miscetur, nempe ad significandam aquam quæ ex latere Christi manavit, quæ verè fuit naturalis, & ad significandos populos, ob copiam & multitudinem ipsius.

Secundum conueniunt Doctores, aquam in parua quantitate comparatione vini, miscendam esse vino, & fatis congruenter, quia virtus & efficacia Sanguinis Christi, qui significatur per vinum, est incomparabiliter maior, quam fragilitas populi, qui significatur per aquam: vnde in modicissima quantitate, te miscenda est, ut tradit Eugen. IV. in suo Decreto, quia fragilitas populi, comparatione virtutis San-

DIFFIC. XII. XIII. & XIV. 241

guinis Christi, modicissima est, & creditur Christum sic fecisse, quia Christus ad consecrandum vinum non miscuit illud temperantie causâ quia parum vini erat singulis Apostolis propinatus, quia omnes ex eodem calice biberunt) sed tantum illud miscuit ob dictas significaciones.

Tertio aqua misceri debet in altari, & tempore Sacrificij, & in ipso calice, & ante consecrationem, ut docent communiter Doctores, & constat ex vnu Ecclesijs: immo & ante calicis oblationem, ut constat ex Missali Romano Rubrica 7. de Ritu feruando, & ex praxi. Permitti tamen potest fieri in principio Missæ, vbi confuetudo viguerit. Ita tamen facienda est ante consecrationem, ut postea non sit facienda, quanvis obliuione, aut alia de causa fuerit omisla; benè tamen ante consecrationem post oblationem calicis, si ante hanc omisla fuit.

Tandem circa personam à qua fieri debet dicta mixtio, est difficultas.

Henriquez c. 12. existimat, non necessariò esse faciendam ab ipso celebrante, debere tamen fieri à Sacerdote aliquo. Ledesma 1. part. 4. q. 15. art. 7. dub. 3. existimat debere fieri ab ipso Celebrante. Vasquez vero disp. 177. n. 8. existimat, in Missis priuatis debere fieri ab ipso celebrante, in solemnibus vero infusionem vini faciendam esse à Diacono, & mixtionem aquæ cum vino à Subdiacono, qui ipsi Celebrante assistunt, ita tamen ut Subdiaconus prius offerat ampullam aquæ iphi Celebranti, aut proprio Episcopo, si Missæ assistat, & merito; quia præceptum mixtionis consuetudine est modo dicto præscriptum.

DIFFICULTAS XIV.

Vtrum aqua vino consecrando mixta convertatur in Sanguinem Christi.

Innocentius III. in cap. *Cum Marthe* 6. de Cœlebratione Missarum, tres de hac re opiniones refert. Prima opinio fuit aqua vino mixtam converti in aquam quæ ex latere Christi exiit: & absque dubio opinio hæc eadem est, ut Glossa sentit, cum illa quam in cap. *In quadam nostra* 8. de Cœlebratione Missarum idem Innocentius refert, affirmantium, aquam vino mixtam converti in humorem aquaticum, seu phlegmaticum, quem isti existimarent de latere Christi exiisse, & non veram aquam.

Opinio tamen hæc partim est falsa, partim absurdæ, & partim erronea. Est falsa, quoad id quod supponit, aquam mixtam non converti in vinum, ut postea contra secundam opinionem dicemus. Est absurdæ, quoad id quod affirmat, aqua vino mixtam converti in humorem aquaticum, quia verbis consecrationis Sanguinis nulla alia conuersio significatur nisi in Sanguinem Christi, ac proinde medijs illis nequit fieri alia conuersio, quia verba consecrationis non efficiunt nisi quod significant. Tandem est erronea, quoad id quod assert, ex latere Christi non exiisse verâ aquam, sed humorem aquæ similem, quia id damnat Innocentius in dicto cap. *In quadam nostra*, ex illo Ioan. 19. *Et continuo exiit sanguis & aqua.* & merito: quia aqua verè & proprie non significat humorem phlegmaticum, sed aquam naturalem: verba autem Scripturæ, quoties fieri potest, explicata sunt secundum proprietatem, & in dicta propria significacione communiter sumit & exponitur ab Interpretibus huius loci.

Secunda opinio, quam tertio loco retulit Innocentius III. fuit, aquam vino mixtam, quantumvis in multas partes diuisam, semper manere in sua propria substantia aquæ vino circumfusam, & non conuerti in Sanguinem Christi. Opinio hac etiam sustineri non potest: Primo, quia supponit, aquam non conuerti in vinum, quod est falso, & dispergitur Innocentio III. & merito: quia, ut ait Aristoteles, de Generat. c. 1. quod parum est & facilè diuini potest, & potest pati ab alio magno, facile potest in naturam magni conuerti, ut contingit in exemplo adducto ab Aristotele, quando scilicet gutta vini infunditur magnæ copia aquæ; sed aqua quæ vino consecrando mixetur, potest & debet esse modicissima comparatione vini, & potest diuini potest in minutissimas partes, & pati potest à calore & ab alijs qualitatibus vini, quod in magna copia comparatione aquæ inieicitur. Ergo non solùm sine fundamento, sed etiam contra rationem dictam affirmatur, aquam non conuerti in vinum consecrandum cui mixetur. Secundo sustineri non potest, quia supponit, aquam vino consecrando mixtam non conuerti in Sanguinem Christi, quia quoad hoc aduersatur pluribus Patribus, qui expresse affirmant, aquam & vinum calicis conuerti in Sanguinem Christi. Ita Damascenus 4. de Fide c. 14. Algerus lib. 1. de Sacramento Corporis Domini c. 16. Pachalensis lib. 1. de Corpore Christi cap. 11. Rabanus libro de Corpore & Sanguine Christi cap. 4. Ambrosius lib. 4. de Sacramentis cap. 4. & alij plures.

Tertia ergo opinio, quam secundo loco refert Innocentius, & tamquam probabiliorem approbavit, verisimilis est, aquam scilicet vino mixtam conuerti in Sanguinem Christi; quod Patres tractant, & amplectuntur omnes qui post Innocentium III. scripserunt, & ex dicendis amplius confirmabitur.

Superest tamen difficultas, An, ut aqua vino consecrando mixta in Sanguinem Christi conuertatur, necessarium sit quod prius conuertatur in vinum; an etiam possit immediate in Sanguinem Christi conuerti.

Alanus. Alanus 1. de Eucharistia, c. 13. Pesantius 3. parte, quest. 74. art. 8. disp. 2. Iansenius in Concordia cap. 131. Toletus lib. 2. c. 25. Aegidius q. 74. art. 8. dub. 1. Scotia de Sacrificio Missæ lib. 4. ca. 1. & Laymannus tract. 4. c. 2. docent, non esse necessarium aquam vino consecrando mixtam prius conuerti in vinum, ut conuertatur in Sanguinem Christi, sed posse conuerti immediate in illum, & tunc immediate conuerti, quando tempore prolationis verborum consecrationis nondum conuerta est in vinum. Quod indicare videntur predicti Patres, dum dicunt, aquam & vinum in Sanguinem Christi conuerti: quia si, ut aqua conuertatur in Sanguinem Christi, necessarium sit, quod aqua prius conuertatur in vinum, numquam aqua in Sanguinem Christi conuertetur, sed tantum vinum; quia quod post conuersionem aquæ in vinum, conuertitur in Sanguinem Christi, non est aqua, sed vinum.

Et ratione probatur, Quia si, ut aqua conuertatur in Sanguinem Christi, prius sit necessaria conuersione aquæ in vinum, vel non est possibilis conuersione aquæ in Sanguinem Christi, quam Patres admittunt, vel est valde incerta: quia aqua vel non potest conuerti in vinum, ut videtur experientia constare, qua experiri videmur, aquam longo tem-

pore post mixtionem cum vino, arte separati à vino: vel si conuerti potest, vix potest credi, tertiam partem aquæ (ut in Concilio Triburensi cap. 19. permittebatur), imo & modicissimam aquam (ut modò sit) posse à tempore Offertorij vñq; ad consecrationem in vinum conuerti, præterim quando contingit necessarium esse statim post sumptum Corpus iterum vinum calici infundi ad consecrationem, & ei aquam miscere, ut sit quando deceptione, aut alia de causa non fuit in initio infusum vinum; quia tunc necessarium est statim post infusionem vini, & mixtionem aquæ, verba consecrationis proferre, ut integrum fiat Sacrificium.

Secundo, quia credi non potest, Christum modicissimam aquam miscuisse, sed bonam partem aquæ, ut temperatè biberetur; tanta autem aqua non potuit in tam breui tempore in vinum conuerti, & tamen Christus totum, quod fuit in calice contentum, conuertit in suum Sanguinem; ergo.

Tertio, quia si farina tritici miscetur aliud farinæ hordei, vel alterius frumenti, tunc panis ex utraque conuertus, quoad omnes suas partes conuertitur in Corpus Christi, ergo idem est dicendum de toto mixto ex aqua & vino.

Quarto, quia alias forma consecrationis Sanguinis redderetur falsa, si proferretur, quando aqua non esset in vinum conuerta, quia Pronomen hic in forma consecrationis Sanguinis contentum, demonstrat totam materiam præsentem.

Quinto, quia quamvis aqua non sit in vinum conuerta, tamē totum mixtum ex aqua, quando modicissima est, & ex vino, dicitur simpliciter vini; ergo totum illud in Sanguinem Christi conuertitur.

Reliqui vero Theologi Scriptores, quos sequuntur Valsquez disp. 178. Suarez dñp. 45. & Adamus Tanner. q. 2. dub. 6. docent, & merito: quia non conuerti in Sanguinem Christi, nisi prius in vinum conuersam: quod ferè exprimitur in Catechismo Pij V. vbi etiam dicitur esse Scriptorum Ecclesiasticorum.

Et in primis opinio hæc, ut probabilius, approbat & traditum ab Innocentio III. in dicto cap. Cum Martha: quia postquam retulit opiniones, ex quibus secunda erat, aqua cum vino in Sanguinem transmutari, quia aqua mixta transit in vinum, postea subdit: Verum inter opiniones predictas illa probabilius indicatur, que afferit aquam cum vino in Sanguinem transmutari.

Quod si respondeas, Innocentium non dixisse, aquam prius transire in vinum quam in Sanguinem Christi, sed tantum dixisse, simul cum vino in Sanguinem transmutari; contra hanc responsionem est, quod Innocentius dictis verbis vnam tantum approbavit opinionem ex tribus ab ipso relatibus, ait enim, Verum inter opiniones predictas illa probabilius indicatur, &c. approbavit autem eam, quæ afferit, aquam cum vino in Sanguinem transmutari: nulla autem ex opinionibus ab ipso relatibus, aquam in sua substantia manentem, vino mixtam, in Sanguinem Christi conuerti; sed secunda opinio dicebat, aquam cum vino in Sanguinem transmutari, quia transit in vinum; ergo Innocentius hanc tantum approbavit, ut probabiliorem, quando ait, Illa probabilius indicatur, quæ afferit, aquam cum vino in Sanguinem transmutari, & non opinionem eorum, qui dicunt, aquam immediate conuerti in Sanguinem Christi, quia hanc non præ dixerat, neque retulera.

Idem

Eugen. IV. Idem quoque maximè indicat Eugenius IV. in suo Decreto, dum in eo assignans ex professo materia Sacramentorum, non solum necellariis, sed etiam sufficientes, nullatenus assignat aquam ut materiam consecrationis, imò potius indicat non esse materiam illius, quia tantum assignat vinum ut materiam consecrationis Sanguinis, sicut etiam panis tantum triticens, quem solum assignat ut materiam consecrationis Corporis, est materia sufficientis huius consecrationis.

Idem etiam probatur ex eo, quod nullum sit firmum fundamentum ad afferendum, aquam in sua substantia permanentem, quamvis admixtam vino, esse materiam sufficientem consecrationi Sanguinis; in re autem ad eadē gratiā, & quae tantum pender ex libera voluntate Christi, nihil est absque firmissimo fundamento afferendum.

Ex dictis deducitur, quod si aqua vino mixta, ob temporis breuitatem, aut ob altam causam non fuerit conuerter in vinum ante consecrationem (imò ante consecrationem inceptam) tunc manebit in sua propria substantia circumfusa accidentibus vini.

Ad fundamentum ergo aduersariorum, desumimus ex Patribus, qui dicunt, aquam simul cum vino conuerter in Sanguinem Christi, respondemus, eos tantum velle, aquam vino in calice mixtam conuerter in Sanguinem Christi, postquam sit conuerter in vinum; quia supponunt, aquam regulariter esse in vinum conuerlam ante consecrationem; sicut etiam Innocentius III. cum, approbans illam secundam opinionem, ut probabilem, dixit, aquam cum vino in Sanguinem Christi conuerter, tantum voluit, aquam prius in vinum conuerlam, postea conuerter in Sanguinem Christi; quia quando retulit eam opinionem, dixit sic affirmari ab Auctōribus illius.

Ad primam verò rationem respondemus, quod quamvis necessaria sit conuersio aquae in vinum, ut aqua in Sanguinem Christi conuertatur, nihilominus conuersio aquae in Sanguinem Christi est possibilis, & etiam est (si non metaphysicè certa) moraliter certa, seu admodum probabilis, si aqua modica miscetur & tempore Offertorij: quia possibile est, & admodum probabile, aquam in parua quantitate comparatione vini, ipsi vino mixtam, transfacto aliquo tempore in vinum ipsum conuerter. Aquam autem simul conuersam in vinum, impossibile est ab ipso arte aliqua separari, quamvis a vino adhuc puro possint arte separari partes subtiliores ipsius, quae habent speciem humoris aquae, & multò plures, quando vinum est aquatum, ex quarum magna multitudine coniici poterit vinum esse aquatum. Quod si aqua in magna quantitate miscetur vino, ut permisum fuit in Concilio Triburensi, dubium erit adhuc post longum tempus, an conuertatur in vinum; & conuenter tunc etiam erit dubium, an aqua conuertatur in Sanguinem: & ideo permisio illa non fuit recepta in Ecclesia. Et eodem modo non erit adhuc probabile, sed dubium, aquam in paruo tempore in vinum conuerter, quamvis modica miscetur, ut quando statim post sumptum Corpus aqua miscetur vino, & fit consecratio, ut fiat integrum Sacrificium. In his autem, & in alijs casibus, si contingat aquam in vinum conuerter non esse, quando fit consecratio, aqua manebit in sua propria substantia: nihilominus tunc sumptio illius

aqua cum speciebus vini non impedit celebationem alterius Missæ ei, qui potest alteram celebrare, ut aduertit Valsquez num 26. qui credi non potest, Ecclesiam, quae eam mixtionem præcepit, prohibere ieiunio ab ipso requirito ad celebationem Missæ, sumptionem aquæ mixtæ, quando non potuit commode in vinum conuerti. Et tunc in adoratione specierum vini, quibus circumfusa est substantia aquæ, nullum est periculum idolatriæ: quia affectus adorationis tantum fertur in sp̄cies vini Sanguinem Christi continentem, aut in Sanguinem Christi contentum, aut in species & Sanguinem simul.

Ad secundam respondemus, Christum parum aquæ miscuisse vino consecrando, quia non temperantia causa miscuit, sed ad significandum id quod nos ipsum imitantes significamus. Addit Valsquez, quod si Christus tātam aquam miscuisse, ut non potuisse in vinum conuerti, eam non conuertisse in suum Sanguinem, sed in propria substantia reliquisset, quia non voluit aquam adhuc vino mixtam, esse materiam sufficientem conuersioni Sanguinis.

Ad tertiam respondemus, quod si parum farinæ non triticee miscetur farinæ triticeæ, tunc per trāmutationes forsan in panem triticeum conuertetur, & sic in Corpus Christi transibit; tamen si in propria substantia maneat, quamvis mixta triticeæ, & in minutissimas partes diuisa, non transibit in Corpus Christi, quia oppositum nullo sufficiente fundamento affirmabatur.

Ad quartam respondemus, quod quamvis modica aqua non sit in vinum conuersa, quando verba conuersionis Sanguinis proferuntur, verba ipsa non sicut falsa, sed vera ratione contenti sub speciebus vini, quod in Sanguinem Christi conuertitur: quia quando aqua modica est, Pronominē demonstratio tantum demonstratur vinum, aut quod ipsi succedit, quia tunc vinum, aut ipsi succedens, est quod præcipue continetur in calice, & de quo curamus, quia tunc communiter dicimus. Quod est in calice, est vinum, aut ipsi succedens; quia de nullo alio in parua quantitate curamus. Sicut quando gutta olei est in vino, tunc Pronominē demonstratio tantum demonstratur aqua, non illud parum vini, ac proinde Sacerdos, quamvis velit, non consercabit illud.

Ad quintam respondemus, quod quando in calice continetur modica aqua mixta vino, & in ipsum non conuersa, id quod in calice continetur, dicitur absolute & simpliciter vinum, non quia totum illud mixtum sit, & dicatur simpliciter vinum, sed quia præcipuum, quod tunc in calice continetur, & de quo curamus, est vinum: & ideo tunc Pronominē demonstratio tantum demonstramus vinum, aut ipsi succedens, non verò mixtum illud ex aqua & vino, neque aliquid quod ipsi mixto succedat, quia mixtum istud non conuertitur in Sanguinem Christi, sed tantum vinum.

DIFFICULTAS XV.

Vtrum materia consecrationis, tam corporis quam Sanguinis, debeat esse praesens consecranti.

Conueniunt Doctores, materiam consecrationis debere esse praesentem moraliter Sacerdoti consecrati, ut validè fiat consecratio. Quod constat ex vsu Ecclesiarum, in qua numquam consecratur, nisi materia moraliter praesens, desumpto ex facto Christi, qui materiam tantum moraliter praesentem consecravit, & id nobis faciendum reliquit. Quod etiam Pronomine demonstratio hoc & hic, quo ad consecrationem vitum, denotatur: quia eo Pronomine in consecratione Sacerdos demonstrat rem; non rem de qua necessum sit ante cogitasse, & imaginatum fuisse, ut eam demonstraret, qua demonstrari potest imaginationi aut intellectui, sed rem de qua tunc, quando sit consecratio, incidit primò sermo consecratorius, & occasio consecratorie loquendi, que demonstrari nequit imaginationi, quia huic tantum potest demonstrari quod ante imaginatum est; neque intellectui, quia huic tantum potest demonstrari quod ante est intellectum, sed tantum potest sensu exteriori demonstrari.

Ad hanc tamen praesentiam, qua materia consecrationis debet esse moraliter praesens, duo requiruntur: Primo, quod materia actu physice sentiatur sensu aliquo exteriori, aut saltem quod ita exposta sit sensu, & ita faciliter possit sentiri, ut moraliter censemur sentiri, quia Pronomine demonstratio, siue ad sensum siue ad intellectum ad minus denotatur, quod qui aliquid demonstrat, illud sibi, seu suo sensu, aut suo intellectui signet & demonstraret (quamvis etiam possit alius) & idem necessarium est, quod illud sentiat, aut physice, aut moraliter, id est, quod illud censemur sentire. Secundo requiritur, quod materia sit localiter propinqua ipsi consecranti: quia si sit nimis distans, ut si distet centum passibus, in modo si distet quadragesima, non fieri consecratio; quia tunc nec ipsa materia, nec quod materia ipsi succedit, poterit sensu exteriori Pronomine hoc & hoc demonstrari, quamvis possit Pronomine illud, si sit in nimia distanca, aut Pronomine istud, si sit in minori. Quod si, quando a longe videmus ciuitatem ad quam tendimus, & eam Pronomine hoc demonstramus, ut quando dicimus, *Hec ciuitas ad quam tendimus*, tunc non sit demonstratio sensu, sed tantum intellectui, quia ante de illa cogitauerat; fieri autem sensu Pronomine illa aut ista. Sed quanta propinquitas localis necessaria sit & sufficiat ad validam consecrationem, nequit certò definiri; quia nequit certò definiri, quanta sit necessaria, & sufficiens, ut materia consecrationis, vel quod ipsi succedit, possit Pronomine hoc sensu exteriori demonstrari; quia materia, quae nequit Pronomine hoc ad sensum demonstrari, nequit validè consecrari, & quae eo Pronomine demonstrari potest ad sensum, potest validè consecrari, quia eo Pronomine sit consecratio. Id tamen certum existimamus, in quo contra Vignerium cap. 16. conueniunt communiter Theologi, ad validam consecrationem materia non esse neces-

sarium, quod sonus Pronomini hoc, neque reliquorum verborum formae perueniat physice per se ipsum, neque intentionaliter per speciem in, ad materiam ipsam, quia accessus iste non est necessarius, ut materia possit Pronomine hoc demonstrari: neque de eo accessu loquitur Augustinus Tract. 80. in Ioannem, dum de Baptismo loquens ait, *Accessus verbum ad elementum, & sit Sacramentum*; quia his verbis tantum vult ad Baptismum non sufficere aquam, sed etiam requiri verba formae Baptismi.

Ita tamen ad praesentiam ad valorem consecrationis requisitam, ad minus est necessarium, quod materia sit sensu exteriori exposta, ut etiam sufficiat, si sit exposta visu, quamvis ab ipso non percipiatur, ut contra Vasquez disp. 171. aduertunt *Adag. Aegidius q. 74. art. 2. dub. 1. Ochagavia q. 6. Laymannus ca. 2. & Bonacina q. 2. par. 6. quia quando est exposta visu, si alias sit ipsi sufficiens propinqua, quamvis actu non videatur, potest Pronomine hoc demonstrari a Sacerdote (nisi iste sic cecus, quia iste nequit materiam videre) quia sic exposta & propinqua censemur moraliter videri a Sacerdote non cecos. Et idem Sacerdos validè consecrat formas quas habet in pyxide, vel supra corporale positas, quamvis illas non videat, quia habet illas visu expositas. Non ramen sufficit, quod materia sit exposta alicui alijs sensu exteriori, sed necessarium est quod actu percipiatur alicui alio, nempe aut tactu, aut olfactu, aut gusto, aut auditu, quia aliter nequit alicui sensu ex istis Pronomine hoc demonstrari, quia nulla res exposta alijs sensibus, censemur moraliter sentiri; bene tamen exposta visu, ob huius facilitatem maximam supra alios ad sentiendum. Ad hoc autem quod res Pronomine hoc ad sensum exteriorum demonstrare, necessarium est quod ab illo sentiatur, aut censemur ab illo sentiri.*

Sed quamvis ad praesentiam, ad valorem consecrationis requisitam, necessarium sit, quod materia sit aut exposta visu, aut actu percepta ab alio sensu exteriori, non tamen est necessarium, quod per se, seu ratione sui sit exposta, aut actu percepta; quia sufficit, quod id materia conueniat ratione continentis ipsam, quia per metonymiam continens sumitur pro contento: ac proinde continet demonstrari & assignari, per Pronomine hoc ad ipso demonstratur contentum, ynde materia coperta, aut inclusa in vase, consecrari potest; secus est, quando materia exsilit post parietem, aut post linteum, non habentia figuram continentis.

Tandem in materia siue continua, ut magna copia vini, siue discreta, ut cumulus formarum, ita debet esse exposta visu, aut actu percepta ab alio sensu exteriori, ut necessarium non sit, quod secundum se totam sit exposta visu, ut possit secundum se totam videri, neque quod secundum se totam sit percepta ab aliquo alio sensu, dum sit exposta, aut actu percepta secundum aliquam partem, si alias secundum se totam sit in propinquitate locali debita: quia tunc materia illa potest absolute & secundum se totam Pronomine hoc ad sensum demonstrari. In modo quamvis secundum se totam non sit in propinquitate alias sufficiens, sed tantum secundum aliquam partem, ut contra Adamum quæst. 2. dub. 2. & contra alios aduertit Vasquez *Adag. num. 25. quia ut materia aliqua possit Pronomine hoc ad sensum demonstrari, non minus requiri* quod

quod sit exposita visui, aut recepta ab alio sensu, quam quod sit in propinquitate commoda & morali, sed ut secundum se totam possit Pronominis hoc demonstrari, sufficit quod secundum aliquam partem sit visui exposita, aut aetu recepta ab alio sensu, ergo etiam sufficiet, quod secundum aliquam partem sit in propinquitate commoda & morali.

DIFFICULTAS XVI.

Vtrum materia consecrationis debeat esse determinata & definita in particulari per intentionem consecrantis.

Contenunt Doctores, materiam consecrationis ita debere ad valorem consecrationis intentione consecrantis determinari & definiri in individuo, non sufficiat intentione consecrantis ferri in hanc vel in illam materiam vagè & indeterminatè, sed necessarium esse, ferri in hanc determinatam materiam; quia intentione consecrantis correspondere debet & quadrare ipsis verbis, quibus efficit consecrationem; his autem nequit demonstrari, nisi materia determinata & designata in individuo; ergo intentione consecrantis, ut efficax sit, & ut media eâ fiat consecratio, debet in materiam determinatam in individuo ferri.

Quod si obijcas: Sacerdos potest offerre sacrificium Missæ pro anima quam Deus designet & eligit, & tunc Sacrificiū proficer animæ quam Dens elegerit, si aliquam elegerit; ergo etiam poterit consecrare materiam quam Deus designauerit, si aliquam designauerit. Respondeo, esse dispersionem rationem inter consecrationem materiae, & inter applicationem Sacrificij pro aliquo: quia consecratio fit à Sacerdoti verbis formæ demonstrantibus sensu exteriori, aut materiam consecrandam, aut potius quod ipsi materia succedit; quod fieri nequit, quia materia non est designata, & nota in individuo isti consecrantis; applicatio vero Sacrificij non fit demonstrando animam cui applicatur, ac proinde potest applicari animæ ignorantie, & non designata ab applicante.

nam habens in prospectu duas hostias, existimans esse tantum unam, consecrat illas duas, si non restringat intentionem ad unam tantum.

Addimus Primo, ut contra Aegidium dub. 3. aduertunt Valsquez disp. 171. Suarez disp. 43. Bonacina disp. 4. quæst. 2. punct. 5. & Adamus du. 2. Suarez. Sacerdotem, qui ex undecim formulis intendat consecrare decem quas Deus velit, nullam consecrare, etiam si Deus illas decem eligit; quia tunc nequit illas decem Pronominis demonstratio sensu exteriori (in modo neque intellectui) demonstrare & designare, quia ignorat quas decem ex illis Deus velit.

Quod si obijcas: Sacerdos potest offerre sacrificium Missæ pro anima quam Deus designet & eligit, & tunc Sacrificiū proficer animæ quam Dens elegerit, si aliquam elegerit; ergo etiam poterit consecrare materiam quam Deus designauerit, si aliquam designauerit. Respondeo, esse dispersionem rationem inter consecrationem materiae, & inter applicationem Sacrificij pro aliquo: quia consecratio fit à Sacerdoti verbis formæ demonstrantibus sensu exteriori, aut materiam consecrandam, aut potius quod ipsi materia succedit; quod fieri nequit, quia materia non est designata, & nota in individuo isti consecrantis; applicatio vero Sacrificij non fit demonstrando animam cui applicatur, ac proinde potest applicari animæ ignorantie, & non designata ab applicante.

Addimus secundo, in quo Doctores communiter conueniunt, cum, qui plures formas portauit ad altare, intentione consecrandi illas, aut ipsiā existenti in altari apposita sunt ad id, & tunc decreuit illas suo tempore consecrare, quamvis postea tempore consecrationis tantum recordetur hostiæ quam tantum habet in manibus, etiam consecrare formulas illas, si alias sint sufficienter propinque, & visui exposita, quia tunc in eas fertur intentione antiqua, quæ ad valorem consecrationis sufficit, quia virtualiter perfuerat.

Qui vero unum in calice consecrat, non consecrat guttas vini adhærentes superficie exteriori calicis (& multò minus existentes in pede calicis) quamvis eas habeat in prospectu, nisi id expressè intendat (quod illicite intendet) in quo Doctores conueniunt; quia nemo consecrat intendere eas adeo discontinuatas à vino continuo, inter calicem existente in profundo, consecrare: in modo neque guttas intra calicem existentes discontinuatas à vino continuo existente in profundo, ut contra Bonacinan aduertunt Reginaldus c. 2. Ochagavia q. 6. Reginald. & Laymannus c. 2. Et non solum non consecrat Ochagavia, guttas remotores circa labrum calicis existentes, Laymannus, in quo etiam Aegidius n. 45. cum predictis conueniunt, contra Bonacinan, sed neque propinquas ipsi vino existentes in profundo, ut contra ipsum Aegidium, & contra Adamum quæst. 2. nu. 79. aduertunt prædicti, quia consecrare, quando aliud non expressè intendit, tantum censetur velle consecrare vīnum, quod per modum potabilis existit intra calicem, quod tantum est illud continuum quod est in profundo calicis. Addimus etiam, consecrare, & censeri velle consecrare eas guttas, quæ inceptra prolatione verborum erant continuæ cum vino existente in profundo, quamvis ante perfectionem prolationis discontinuerint, & quæ post inceptra prolationem ante perfectam continuantur. Qui tamen consecrat formulas existentes in

patena, aut intra pyxidem, etiam consecrat & censetur velle consecrare particulas existentes intra pyxidem, aut in patena mixtas cum formulis, ut patet; immo existentes extra ambitum aut spatium formalium existentium intra pyxidem, aut in patena, etiam si non fuerint contigua in principio prolationis verborum, nec fiant contigua ante perfectionem prolationis verborum, quia ista, quamvis non contigua cum formulis, existunt per modum comeitibilis intra pyxidem, aut in patena.

DIFFICULTAS XVII.

Vtrum materia consecrationis possit in quavis parua quantitate validè consecrari.

Difficultas haec non procedit de materia partiali existente in totali materia, quia haec partialis materia, quantumvis minor & minor, validè potest consecrari in toto ipso, quia omnes particulae panis & vini consecrati, quantumvis parue sint, consecratae sunt, ut constat ex Trident. i. c. 23. c. 4. & can. 3. & 4. & constabit ex dicendis, sed procedit de materia totali, an haec possit in quavis parua quantitate consecrari.

Circa quam conueniunt Doctores, materiam, quantumvis paruam, si sensu aliquo humano exteriori sentiri possit, consecrari posse, quia ex una parte in ea manet substantia panis aut vini, ut supponimus, & ex altera est sensibilis, ac proinde demonstrabilis ad sensum Pronomine *hoc*.

Est ergo difficultas, An materia, quae ob sui paruitatem nullo sensu exteriori percipi potest, consecrari possit.

Sotus in 4. dist. 9. quæst. vñica, art. 1. Valentia disp. 6. quæst. 2. pñct. 2. Henriquez lib. 8. cap. 14. & Adamus q. 2. dub. 2. partem affirmatiuam tenuunt, quia ex vi consecrationis tantum fit, ut loco substantia patris & vini succedit sub accidentibus eorum Corpus aut Sanguis Christi ergo sub quamvis quantitate, quantumvis in perceptibili per sensus, sub qua sit substantia panis aut vini, validè fit consecratio.

Maior vero in 4. dist. 11. q. 2. Vasquez disp. 171. cap. 2. Suarez disp. 43. fct. 7. & Aegidius dub. 2. partem negatiuam tradunt, & meritò: quia tunc materia illa non potest Pronomine *hoc* ad sensum exteriorum demonstrari, ergo nequit validè consecrari, quia consecratio fit ex vi demonstrationis & significacionis verborum formæ.

Adimus Primo, id etiam esse verum, quamvis materia, quæ sensu exteriori percipi nequit, sit inclusa in vale: quia quamvis tunc possit designari seu demonstrari vas, non tamen ipsa in vale inclusa; quia materia, quæ alias præfuis exposta sensu nequit ratione sui demonstrari, & est in capax ut demonstretur, non dicitur in continente demonstrari, demonstrato continente.

Adimus Secundò contra Maiorem, facta sensu mel consecratione, v.g. panis, Corpus Christi reueneri sub quamcumque minima parte sub qua possit conferari substantia panis, quamvis panis nullo sensu humano percipi possit (sub qua, quamvis sic imperceptibili, potest ab illo dubio conferari, ut potest substantia non viuens) quia Corpus Christi succedit loco substantia panis sub eius accidentibus, seu speciebus: ergo quamdiu substantia

tia panis sub illis conservatur, retineretur Corpus Christi. In hoc autem casu species illæ, quamvis sensu humano imperceptibiles seu intangibles, habebunt rationem Sacramenti, quia erunt signum sensibile in alio, nempe in toto a quo se parata fuerunt; & erunt signum sensibile in toto, si ei ceterum vniuantur, quod sufficit ad rationem Sacramenti.

Obseruandum est, ut optimè Vasquez contra nonnullos, quod quamvis materia, sensu aliquo humano perceptibilis, consecrabilis sit, non tamen possit consecrari nisi ab eo a quo sentiri potest, quia qui non potest sensu aliquo rem aliquam percipere, nequit illam, neque aliquid sub illa. Pronomine *hoc* ad sensum sibi signare & demonstrare, qui Pronomine demonstratio id ad minus denotatur, ut diximus Diffic. xv. Ab eo tamen a quo materia sentitur, potest consecrari, quamvis eam non sentiat naturaliter, sed tantum supernaturaleriter; quia iste potest Pronomine demonstratio *hoc* ut circa eam materiam, quæ eam potest sibi signare & demonstrare.

DIFFICULTAS XVIII.

Vtrum materia consecrationis possit in quavis magna quantitate validè consecrari.

Alexander 4. parte, quæst. 10. memb. 4. art. 1. *Adm.* Bonaentura in 4. dist. 10. parte 2. art. 1. q. 4. *Adm.* Paludanus dist. 11. quæst. 1. art. 3. Angelus v. *En.* *En.* *charistia* 1. num. 25. & alij docent, materiam non possit in quavis magna quantitate validè consecrari. Doctores tamen isti non conueniunt in assignanda magnitudine in qua possit materia validè consecrari, quia Paludanus sit eam magnitudinem esse soli Deo notam; Alexander, Bonaentura & Angelus dicunt, in ea tantum posse consecrari, in qua usui fidelium sit accommodata, & non in maiori; alij vero, in ea tantum magnitudine, in qua secundum ritum Ecclesia consecrari debet.

Id ergo in quo Doctores isti conueniunt, probatur Primo, quia virtus Sacerdotis ad consecrandum, nempe character, & etiam virtus verborum quibus consecrat, est finita, ergo Sacerdos tantum potest operari circa materiam finitam & determinatam, ita ut circa maiorem non possit. Secundo, quia Christus sapientissime se gessit circa institutionem Sacramentorum; ergo credendum est non reliquissime Sacerdotibus potestatem consecrandi materiam in quavis magna quantitate, sed tantum in ea quam exigat usus fidelium, in quem eam potestatem reliquit.

S. Thomas vero quæst. 74. art. 2. Durandus in 4. dist. 1. quæst. 7. Sotus dist. 9. quæst. vñica, art. 2. *Dura.* Vasquez disp. 171. cap. 3. Suarez disp. 43. fct. 8. *Sua.* *Pal.* Adamus dubio 2. & communiter Doctores docent, materiam possit validè consecrari in quavis magna quantitate, absque termino aliquo, quantum est ex parte magnitudinis & meritò: quia ex una parte materia consecrationis, quantumvis maior & maior, non definit esse materia, quia panis v.g. quantumvis maior & maior, non definit esse panis, & verba consecrationis possunt accommodare proferri circa quamcumque maximam quantitatem materiae absque limite, quia quamcumque maxima quantitas, quantum est ex se, potest verbis consecrati o-

Sotus.
Valentia.
Henriq.

Maior.
Vasquez.
Suarez.
Aegidius.

consecrationis demonstrari sive una sive pluribus consecrationibus: & ex altera parte ad id non obstar, quod virtus propria & physica Sacerdotis finita & limitata, quia Sacerdos non operatur propria virtute sed Dei, ut minister & instrumentum eius; immo ipse non operatur physicè ad consecrationem, sed solus Deus. (ex quo constat ad primam rationem aduersariorum.) Neque quod potestas consecrandi collata sit in vsum fidelium, obstar ad hoc, quod Sacerdos possit consecrare maiorem materiam quam vslus fidelium exigat, quia si non possit, limitatio hac exposita est mulus & grauibus incommodis; quia semper aut ferè semper dubium esset, an possit fieri de novo consecratio, quia semper aut ferè semper est dubium, an formulae qua consecratae existunt, sufficient pro fidelibus, & semper esset dubium, an possint consecrari tot vel tot formulae, v.g. an possint consecrari octo, an decem, quia nequit per certi definiti numerus formarum sufficiens ad vsum fidelium. Fuit ergo maximè conueniens, & maximè prudentia in Christo instituere, ut potestas valide consecrandi accommodata fuerit significacioni verborum, ut valor consecra-

tionis non esset tantæ anxietati expositus. Ex quo constat ad secundam rationem aduersariorum.

Sacerdos ergo potest validè consecrare quamcumque magnam molem materia (lacum videlicet vini) etiam si magna pars illius ratione sui non sit moraliter præsens, dummodo secundum aliquam magnitudinem illius sit præsens moraliter, quia tunc non obstat magnitudo, ut nuper dicebamus, neque defectus præsentia aliquarum partium ratione ipsarum, ut diximus Diffic. xv. quia magna mole, sive panis sive vini, cuius aliqua pars est præsens, quamvis reliqua ratione sui sint absentes, potest verè & absolute demonstrari ad sensum Pronomine demonstratio hoc; quia optimè dicimus, hic lacus, hoc flumen, hoc mare. Vnde quando dictum Pronomen dirigitur ad totam molem, falso dicitur, hoc est vinum, quamvis proxima pars sit vinum, si ferè tota residua moles sit aqua & verè dicitur, quamvis proxima pars sit aqua, si ferè tota residua moles sit vinum: secus est, si tantum dirigitur ad partem proximam, quia si proxima sit vinum, verè dicitur, hoc est vinum, & falso si proxima pars sit aqua.

DISPUTATIO III.

De forma Sacramenti Eucharistiae.

DIFFICULTAS I.

Vtrum Christus eisdem verbis gratias egredit Patri, benedixerit panem & vnum, & ea consecraverit.

DIV. LVRA apud Euangelistas legimus Christum fecisse, quando Eucharistiam instituit, neim gratias egisse Deo, benedixisse & fregisse panem, & protulisse verba consecrationis.

Est tamen difficultas circa distinctionem & ordinem harum quatuor actionum.

Conuenient Theologi, fractionem panis fuisse actionem distinctam ab alijs tribus, ut ex se patet, & ex modo quo vi distincta ab illis referunt ab Euangelistis, desinent tamen circa alias tres.

Alexander 4 par. quæst 10. memb. 4. art. 2. Durandus in 4. dist. 8. q. 2. Marcellus in 4. q. 6. ar. 1. Beccan. cap. 21. q. 3. & Theologi Catechismi Pij V. tit. de Eucharistia, docent, Christum eisdem verbis, quibus consecravit panem & vnum, eis benedixisse, ita vi benedictio non fuerit distincta à consecratione, quia verba consecrationis panis & vni sunt benedictio eorum; ergo absque fundamento distinguunt benedictio à consecratione. Quod autem prolatio verborum consecrationis sit benedictio, indicare videtur Paulus 1. ad Corinth. 10. illis verbis: *Calix benedictionis, cui benedicimus, & significare videntur Iustinus in Apologia 2. & Cyprian. de Cœna Domini.*

Armacanus lib. 9. Quæstionum contra Armenios, c. 5. docet, benedictionem fuisse distinctam à consecratione, non tamen à gratiarum actione; quia Christus gratias egit Deo, (ac proinde eam

benedictionem non fuisse panis & vni, sed Dei, quia Deum benedixit, ipsi gratias agendo) quia Lucas cap. 22. & Paulus 1. ad Corinth. 11. pro benedictione, cuius Matthæus & Marcus mentionem faciunt, videntur gratiarum actione.

Sotus vero in 4. dist. 11. q. 1. art. 2. Ianuenius in Sotus. sua Concordia 131. Suarez disp. 58. & Vazquez *Iansenius*, disp. 196. docent, & merito, gratiarum actionem, Suarez. benedictionem & consecrationem fuisse tres actions inter se distinctas.

Et in primis, benedictionem panis & vni fuisse actionem distinctam à consecratione, satis indicatur in Tridentino sessi 13. cap. 1. dum dicitur: *Post Trident. panis vniq[ue] benedictionem se suum ipsius Corpus illis preberet, ac suum Sanguinem, disertis ac perspicuis verbis testatus est.* quibus Tridentinum significat, Christum post benedictionem panis & vni consecrasse, quia verbis ipsius consecrationis testatus est, si illis suum Corpus & Sanguinem preberet. Id quoque indicatur in Euangeli, quia in eodem benedictio & consecratio narrantur ut distinctæ; quia Matth. 26. dicitur, *Accipit Iesus panem, & benedixit, fregit, deditque discipulis suis, & ait: Accipite, & comedite, hoc est Corpus meum.* quod etiam vslus Ecclesie confirmat, quia Sacerdos imitatione Christi consecratur, præmit benedictionem panis & vni antequam consecret. Quamvis ergo consecratio panis & vni etiam sit benedictio eorum, quia consecratio in melius convertuntur, nihilominus Christus alia etiam benedictione, distincta à consecratione, panem & vnum benedixit alijs verbis, inuocando videlicet Deum super panem, & eis aliquid boni appreendo.

Deinde gratiarum actionem fuisse distinctam à consecratione, indicatur in Euangeli, dum istæ narrantur ut distinctæ. Et ratione constat, quia

gratiarum actio referatur in Deum, consecratio vero in panem & vinum.

Tandem gratiarum actionem fuisse distinctam a benedictione, satis indicatur in Euangelio, quia Matthaei 26. & Marci 14. narrantur ut distinctae, & in Canone Missae, dum in eo exprimuntur vestimenta.

Paulus vero & Lucas non meminerunt benedictionis, sed gratiarum actionis, non quia essent eadem actio, sed quia eo ipso quod exprimebant gratiarum actionem, etiam denotabant benedictionem, quia tunc ex more ad gratiarum actionem supra rem aliquam sequitur benedictione illius, ut indicat Paulus 1. ad Corinth. 4. Quo etiam confirmatur, gratiarum actionem & benedictionem fuisse actiones distinctas.

Circa ordinem ergo actionum, quae factae fuerunt tempore consecrationis, credimus Christum primo accepisse panem, secundo gratias egisse Deo, (forsitan pro eo, quod virtus diuina ipsi tempore afflisteret ad patrandam mirabilia, qua ratione Ioannis 11. excitatus Lazarum gratias egit Deo) tertio benedixisse panem, quarto illum fregisse, quinto consecrassit (quia ordine predicto referuntur in Euangelio facta, & absque urgente necessitate non est negandus, neque est recurrentum ad figuram anticipationis, qua aliquando Euangelista videntur,) & sexto post consecrationem panis illum distribuuisse Discipulis suis, qui ante distributionem debuit consecrari. Et ideo quanvis in Euangelio prius referatur distributio quam prolatione verborum consecrationis, recurrimus ad usum anticipationis.

DIFFICULTAS II.

Quo pacto Christus consecraverit.

Catherin.

Catherinus Traet. de hac re, pro viribus defendit, Christum sola divina virtute, absque ipsis verbis consecrassit: quod probabile indicant Innocentius III. lib. 4. de Mysteriis Missae, cap. 6. Archidiaconus in can. *Timorem*, de Consecratione Diffic. 1. Guillelmus Durandus lib. 4. Divinorum officiorum cap. 41. & Aliacensis in 4. q. 5. art. 1. lit. H. Et probari potest Primo, quia quanvis ex Scriptura constat, Christum verba consecrationis protulisse; & Ecclesia definierit, Christum verba illis consecrassit, tamen neque ex Scriptura, neque ex definitione Ecclesiae, neque aliunde constat, Christum verbis illis consecrassit: ergo. Secundo, quia nisi prius Christus consecrasset, quam proferret verba consecrationis quibus nos consecramus, non pronuntiasset illa veritate, quia verba consecrationis non significant aliquid fieri, sed iam esse. Tertio, quia Marci 14. cap. prius narrat Christum dedisse calicem discipulis, & eos omnes ex illo bibisse, quam verba consecrationis calicis protulerit.

S. Thomas
Ægidius.
Vasquez
Adamus.
Becanus.
Trident.

S. Thomas
Ægidius. Vasquez disp. 197. Adamus quæst. 3. dub. 1. Beccanus cap. 21. quæst. 3. & communiter Theologi docent, & merito, Christum verbis consecrationis, quibus nos utimur, consecrassit: quod indicat Tridentum self. 13. cap. 1. dum ait: *Maiores nostri apertissime professi sunt, hoc tam admirabile Sacramentum in ultima cana Redemptorem nostrum instituisse, cum post panis viuinque benedictionem, se suum*

ipsius Corpus illis præbere, ac suum Sanguinem differti ac per seipsum verbis testatus est. Si ergo Christus prolatione verborum consecratio Sacramentum Eucharistiae instituit, eis verè consecravit, quia non potuit prolatione eorum illud instituere, nisi facto suo, nempe medijs illis, consecrationem efficiendo. Idem quoque significat cap. 4. dum ait: *Quoniam autem Christus Redemptor noster Corpus suum, id quod sub speciebus panis offerebat, vere esse dixit; ideo per seipsum semper in Ecclesia fuit, idque nunc denuo sancta haec Synodus declarat, per consecrationem panis & vini conseruare fieri totius substantia, &c.* Vbi Tridentum ex veritate verborum consecrationis collegit, fieri conseruacionem panis in Corpus Christi: & non tantum colligit nunc fieri a Sacerdotibus, sed etiam factam fuisse a Christo, quando verba consecrationis protulit. ait enim, *Et id quod sub specie panis offerebat, vere esse suum Corpus dixit.* Tridentum ergo manifeste sentit, conseruacionem seu consecrationem panis factam fuisse a Christo verbis illis, *Hoc est Corpus meum.*

Et id ratione probatur, quia verba consecrationis, quibus nos utimur ad consecrandum, sunt apertissima ad id, & ad id illa nobis Christus reliquit, & a Christo, tempore quo ipse consecravit, fuerunt prolati: ergo absque fundamento, in & contra rationem negatur Christum illis consecrare.

Ad primam ergo rationem Catherini respondemus, quod quanvis ex Scriptura non constat, Christum verbis, quibus nos utimur, consecrassit, id tamen deducitur ex Tridentino, & dicta ratione confirmatur. Et ad secundam negamus, verba consecrationis non significare aliquid fieri, ut Diff. II. Ad tertiam concedimus, Marcum prius narrasse Christum dedisse calicem discipulis, & eos ex calice bibisse; & postea narrasse, Christum verba consecrationis protulisse: id tamen fecit Marcus per figuram anticipationis, qui non eodem ordine narravit, ac alii.

DIFFICULTAS III.

Vtrum præter verba, quibus Christus consecravit, sint necessaria alia, ut nunc sint a Sacerdotibus consecratio.

Error est Graecorum recentiorum, verba, quibus Christus consecravit, & quibus nunc utitur Ecclesia Latina, non sufficere Sacerdotibus ad consecrandum, sed necessarium esse addere qualiter alias orationes & preces, quibus a Deo petatur, ut panis conseruatur in Corpus, & vinum in Sanguinem Christi.

Id autem probant auctoritate, Primo, quia multi Patres dicunt consecrationem fieri orationibus & precibus, & tamen haec verba, *Hoc est Corpus meum, & Hic est calix Sanguinis mei*, non tunc orationes neque preces, quia eis nihil pertinet; ergo solis illis non fit consecratio.

Secundo probatur ex Liturgijs SS. Iacobi & Basili, quæ habentur in Bibliotheca antiquorum Patrum; & S. Clementis, quæ habetur in lib. 8. Constitutionum c. 12. alijs 27. in quibus post verba consecrationis, quibus vobis est Christus, & nunc utitur Ecclesia Latina, additur oratio, in qua petitur, ut adueniat Spiritus sanctus supra illa. *Vt superueniens sancta, & boni, & gloriosi*

*sua presentia (utibi dicitur) sanctificet & efficiat
hunc panem Corpus sanctum Christi tui, & hunc
Calicem pretiosum Sanguinem Christi tui.*

Dionysius. Tertio id probant ex Dionysio c. 3. de Ecclesiastica Hierarchia, in Contemplatione, aliquantulum ante finem, dum non leuiter indicat, ante verba illa, *Hoc facite in meam commemorationem*, non fuisse factam consecrationem, & tamen ante illa iam prolatas erant verba illa consecrationis, *Hoc est Corpus meum.*

Damasceno. Quartio ex Damasceno lib. 4. de Fide c. 14. dum ait, *panem & vinum post verba illa, Hoc est corpus meum, & Hic est calix Sanguinis mei*, vocari antitypa, id est figuram Corporis & Sanguinis Domini: ergo lenitus, solis praedictis verbis non constitui Corpus & Sanguinem Christi sub speciebus panis & vini.

Quintu[m] id probant ex Missa Romana, quia in ea post verba illa, *Hoc est Corpus meum, & Hic est calix Sanguinis mei*, orat Sacerdos his verbis, *Iube
hac perferrri per manus sancti Angelii tui in subli-
me altare tuum*; quibus peti videtur, quod fiat consecratio.

Eugen. IV. Catholici tamen conueniunt, verbis illis, *Hoc est Corpus meum, & Hic est calix, &c.* quibus vittur Ecclesia Latina, absque villa alia oratione perfici consecrationem panis & vini, quod plures ex Patribus aut exprimunt, aut maximè indicant. Et id supponit Eugenius IV. in suo Decreto fidei, dum pro forma consecrationis non assignat alia verbani- li predicta, quo latius denotatur illa esse sufficiëta. Et id constat ex Ecclesiæ etiam Græce traditione & vsu, qua statim post prolatas verba dictæ consecrationis, agnoscit verum Corpus & Sanguinem Christi sub speciebus panis & vini, & vtralia populo adoranda proponit.

Et ratione probatur Primo, quia Christus solis praedictis verbis consecravit, ut ipsi Graci fatentur: ergo absque fundamento, immo contra rationem exigunt aliqua alia oratio ut nos consecremus, præteritum cum Christus statim atque dicta verba consecrationis Luc. 22. protulit, dixerit, *Hoc facite in meam commemorationem*. Secundo, quia si statim atque dicta verba consecrationis prolatas sunt, non fieret consecratio, sed postea post aliæ superadditam orationem, dicta verba non essent vera in ore Sacerdotis, quia Sacerdos non posset verè in nomine Christi dicere, *Hoc est Corpus meum*, si adhuc post horum verborum prolationem finitas, manet substantia panis, sed ex sola veritate verborum Ecclesia semper collegit seu deduxit consecrationem & conuerzionem Eucharistie, ut docet Tridentinum scilicet 1. 3. cap. 4. ergo illis solis fit consecratio & conuersio.

Ex dictis etiam reiicitur error hæretorum nostri temporis, assentientium, verba consecrationis nihil efficere, sed tantum esse verba coniunctionaria & exhortatoria; quia ex dictis constat esse consecratio & efficacia, ut conuertant panem & vinum in Corpus & Sanguinem Christi.

Ad primum ergo fundamentum Græcorum respondemus, plures ex Patribus vocare formas consecrationis preces & orationes, quia quamvis formaliter non sint tales, sunt tamen virtualiter, quia habent virtutem & vim orationis & preicationis, quia à Deo impetrant consecrationem & conuerzionem ipsiā.

Ad secundum respondemus, in oratione addita

post verba consecrationis in relatis Liturgijs non peti, ut panis fiat Corpus Christi simpliciter, sed ut fiat nobis viuificum, & nos sanctificans, ut ex ipsis Liturgijs deducitur.

Ad tertium concedimus, Dionysium in eo loco fatis indicare, ante verba illa, *Hoc facite in meam commemorationem*, non esse factam consecrationem, nihilominus etiam indicat ante illa non fuisse prolatas verba consecrationis, sed post illa. Et sane quamvis in Ecclesia Latina similia verba habeantur post verba consecrationis, tamen in Ecclesia Græca consuevunt ante verba consecrationis dici, ut sic Sacerdos, antequam aggrediatur tantum opus, excludat quod illud aggrediatur, quia Christus præcepit id fieri in sui commemorationem.

Ad quartum respondemus, panem & vinum appellari à Damasceno antitypa Sanguinis & Corporis Christi, quia loquebatur de pane & vino ante consecrationem; vel si etiam loquebatur de illis post consecrationem, id dixit, quia Christus, prout in hoc Sacramento, est figura lui; prout in propria persona se obtulit pro nobis in cruce.

Ad quintum respondemus, quod quando in Missa Romana addimus, *Iube hac perferrri per manus sancti Angelii tui in sublimo altare tuum*, non petimus quod consecratio fiat, sed quod Deus ita sacrificium nostrum accepit, ut sit nobis in remissionem peccatorum, & impletionem omnis gratia benedictionis.

DIFFICULTAS IV.

Vtrum formæ consecrationis ita incipiatur ab illis verbis, Hoc est Corpus meum,

*& Hic est calix, &c. ut absque
præcedentibus ad ipsa possit fieri con-
secratio.*

*C*onueniunt Theologi, verba illa, *qui pridie quam patet*, & reliqua quæ in Canone Missæ præmittuntur ante verba illa, *Hoc est corpus meum, & Hic est calix Sanguinis mei*, non esse essentialia formæ consecrationis, quia illis nullo modo adhuc patialiter significatur consecratio seu conuersio, ac proinde illis nullo modo, neque patialiter fit. Est tamen difficultas, An ita necessaria sint, ut absque illis non fiat consecratio.

Scotus in 4. dist. 8. q. 2. & Angelus v. Euchari- Scotus. fia 1. num. 24. partem affirmatiuam tuentur; quia Angelus. absque illis verba consecrationis non significant Corpus & Sanguinem Christi, sed ipsius Sacerdotis, quia absque illis Pronomen *meum* in forma consecrationis Corporis, & Pronomen *meum* in forma consecrationis Sanguinis, non refertur ad Christum, sed ad Sacerdotem, ita ut sensus sit, illud esse Corpus & Sanguinem Sacerdotis, non Christi.

S. Thomas vero quæst. 78. art. 1. Egidius dub. 2. ^{3. Themat.} Durandus in 4. dist. 8. quæst. 2. Valquez disp. 198. ^{Ægidius.} c. 1. & communiter Theologi partem negauit ^{Durandus.} merito tradunt, quam significat Ambrocius lib. 4. ^{Valquez.} de Sacramentis, cap. 4. dum ait, verbis Christi fieri consecrationem, & mutari creaturam, reliqua vero verba in laudem Domini referri per modum orationis. Retulit autem Ambrocius & coniunxit ^{Ambrocius.} verba

verba illa, *Accipere, & comedite ex hoc omnes*, cum illis, *Hoc est enim Corpus meum*, non tamquam necessaria ad consecrationem, sed ut refert integrum sensum periodi.

Et ratione probatur, quia verba consecrationis, & Pronomen *meum & mei* in eis contentum, absque verbis illis qui pridie, & reliquis quae ad verba ipsa consecrationis premittuntur, referti possunt ad Corpus & Sanguinem Christi, si id intendat. Sacerdos, sua intentione preferendi illa in nomine Christi, seu gerens personam Christi, sicut Angelus sua intentione gerens personam Dei, nullis alijs premissis verbis, absolute dicebat, *Ego sum Deus Abraham, &c.* Ergo verba consecrationis, absque illis alijs premissis, potest fieri consecratio, quia verba consecrationis, absque alijs premissis, significari potest Corpus & Sanguis Christi esse sub speciebus.

DIFFICULTAS V.

Quae verba sint essentialia formae consecrationis Corporis.

Conueniunt primo Theologi, quatuor haec verba, *Hoc est Corpus meum*, esse essentialia formae consecrationis Corporis, & consequenter adeo necessaria ad consecrationem, ut quilibet deficiente non fiat: quod Ecclesiae omnes amplectuntur, & merito; quia omnia dicta quatuor verba sunt necessaria ad significandum, Corpus Christi esse sub speciebus, que substantia panis conuertitur in Corpus Christi, quia ad veritatem huius necessarium est, substantiam panis conuerti in Corpus Christi.

Conueniunt secundum, particulam enim non esse essentiali formae consecrationis Corporis, & consequenter absque ea posse fieri consecrationem Corporis, quia non est necessaria ad significandum Corpus Christi esse sub speciebus, quo solo fit dicta consecratio. Et sane, si essentialis esset, non esset omnino pratermissa in Scriptura. Imo conueniunt, eam particulam non esse substantiam, vel quod idem est, non concurrere ad consecrationem seu conuersionem, quia non iuuat, neque aliquo modo deseruit ad significandum, Corpus Christi esse sub speciebus.

Est ergo difficultas de alijs verbis, quae superaddita fuerunt a Christo, nempe *quod pro vobis tradetur, ut refertur 1. ad Corinth. 1. vel quod pro vobis datur, ut refertur Luke 22.*

Circa difficultatem hanc error refertur, & tribuitur Gracis, quasi senserint, dicta verba esse essentialia formae consecrationis Corporis, quia ex una parte Paulus & Lucas illa referunt, ut a Christo prolatu simul cum alijs verbis essentialibus, & ex altera parte verba illa superaddita determinant & explicant verba essentialia.

De fide tamen est, dicta verba non esse essentialia, neque necessaria ad consecrationem, ut constat ex perpetuo vsl Ecclesiae Romanae, quae a Petro edocta, ab alijs verbis illis consecrat Corpus Christi, quod deducitur ex eo quod Matthaeus & Marcus alia verba tradentes, omittunt prædicta, quae non omittent, si essent essentialia, aut necessaria ad consecrationem. Et ratione probatur, quia haec verba, *Hoc est Corpus meum*, absque illis prædictis sufficienter significant, Corpus Christi esse

sub speciebus panis, ad cuius veritatem necessarium est substantiam panis conuerti in Corpus Christi, ergo verba ista absque illis superadditis sufficiunt ad consecrationem seu conuersionem.

Quod autem fuerint a Christo prolati, & quod determinant & explicant essentialia, non conuicit, ipsa etiam esse essentialia, neque esse necessaria, quia solùm fuerunt prolati, ut determinant & explicant ea quae sunt essentialia.

Addimus, non tantum non esse essentialia, neque necessaria, sed neque substantia, seu integralia, seu ad consecrationem concurrent, quando proferuntur, ut semper proferuntur a Gracis, quia absque fundamento dicerur ea verba ad effectum concurrent, in & contra rationem, quia non concurrunt, neque iuuant ad significandum Corpus Christi esse sub speciebus.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum omnia verba, quae in Ecclesia Latina dicuntur pro consecratione Sanguinis, sint essentialia formae ipsius.

In Ecclesia Latina pro consecratione Sanguinis non tantum proferuntur illa verba, *Hic est enim calix Sanguinis mei*, sed etiam illa, *nous & eterni Testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.*

Conueniunt Primo omnes, particulam illam enim non pertinere ad essentiali formam Sanguinis, neque ad consecrationem Sanguinis concurre, quia non deseruit ad significandum, Sanguinem Christi esse sub speciebus, quo solo fit consecratio & conuersio substantie vini in Sanguinem Christi.

Conueniunt secundum, verba illa, *Hic est calix Sanguinis mei*, esse essentialia formae, & consequenter necessaria ad consecrationem Sanguinis, quia absque ipsis non significatur Sanguinem Christi esse sub speciebus, quod est necessarium ad conuersationem vini in Sanguinem Christi faciendam.

Est ergo difficultas, An etiam illa alia posteriora verba, nempe *nous & eterni*, & reliqua sint essentialia formae.

Richardus in 4. dist. 8. art. 3. quæst. 2. Antonius 3. p. titul. 13. cap. 5. Petrus Sotus de Institutio Sacerdotis, lect. 2. de Eucharistia, Siluester vi. Eucharistia 1. quæst. 6. & Armilla num. 14. partem affirmatim tenuit, quæ indicatur in Concilio Coloniensi parte 7. cap. 14. & ab Innocentio III. in cap. *Cum Marthæ de Celebratione Missarum*, dum etiam dicta verba posteriora ponuntur ab illis pro forma simul cum prioribus. Et etiam indicavit Pius V. dum partem commentarii Caietani in art. 3. q. 78. vbi oppositam sententiam sequitur, expungi fecit in impressione Romana, & in suo Catechismo hanc partem affirmatiuam excidiuist.

Et ratione probatur Primo, quia etiam dicta posteriora verba eodem tenore, quo priora, proferuntur a Sacerdote supra calicem, & etiam maiusculis literis designantur in Missali. Secundum, quia predicta posteriora verba etiam fuerunt prolati a Christo, à quo verba essentialia defununtur. Tertio, quia dicta posteriora verba determinant priora, ergo priora & posteriora peritent

ad eamdem significationem, ac proinde ad eamdem formam.

Magister. Verò in 4. dist. 8. Bonaventura 2. parte dist. 8. art. 1. q. 2. Scotus & Durandus q. 2. Vasquez disp. 198. Agidius q. 18. art. 3. dub. 2. Beccinus cap. 20. q. 2. & communiter Theologi, partem negatiuam meritò tradunt, quam indicant Damascenus 4. de Fide c. 14. Ambrosius lib. 4. de Sacramentis, cap. 5. Eusebius Emilianus relatus can. *Quia Corpus*, de Consecratione, dist. 2. Iustinus de Cœna Domini, dū pro forma consecrationis Sanguinistū assignant verba illa, *Hic est Sanguis meus*, vel *equivalētia*. Et eamdem partem maximē suadet, quod neque Marcus neque Iacobus, neque Græci, neque *Æthiopæ*, neque Mozarabes in Hispania consecrabant vinum diētis posterioribus verbis (quamvis iam Mozarabes etiam illis consercent) ut patet ex eorum Liturgijs, quæ habentur in Bibliotheca Antiquorum Patrum: & eamdem suadet, quod neque Paulus, neque Euangelista aliquis meminit illius particulae, *mysterium fidei*.

Et ratione probatur, quia hæc verba, *Hic est Sanguis meus*, vel *Hic est calix Sanguinis mei*, absq; alij superadditis sufficienter significant Sanguinē Christi esse sub speciebus vini, ad cuius veritatem necessarium est substantiam vini conuerti in Sanguinem Christi, & nulla alia id significant, neque ad id significandum iuvant; ergo sola illa absque alijs sunt essentialia formæ, & sufficiunt ad consecrationem Sanguinis, & nulla alia sunt essentialia, quia verba mediante sua significatione pertinent ad essentialiam formæ consecrationis.

Ad fundamentum ergo aduersiorum ex auctoritate defumptum, concedimus, etiam posteriora illa verba recitari in forma calicis in Concilio Coloniensi, & ab Innocentio III. Id tamen non conuincit, illa esse essentialia formæ, ut patet. Dicuntur tamen priora & posteriora ab Innocentio III. esse formam, quia priora sunt essentialia formæ, & posteriora pertinent ad explicationem verborum essentialium formæ, & cum his simul proferuntur. Concedimus quoque, Pium V. expunxisse partem illam commentarii Caietani, non quia falsam contineret doctrinam, sed quia, postquam suam sententiam explicuit, non curauit de sententia S. Thomæ, quam explicare debuit, ut ab ipso Caietano instruēti eam sequi possemus. Et quamvis in Catechismo Pij V. etiam posteriora assignentur pro forma (sicut etiam in Missali Romano) in eo tamen non dicitur illa esse essentialia, præterim quod in eo Catechismo non continetur auctoritas aliqua Pontificia, sed tantum eorum Theologorum, qui illum scripserunt.

Et ad primam rationem concedimus, omnia dicta verba, priora & posteriora, eodem tenore proferri à Sacerdote super calicem, & litteris maiusculis notari; neutrū tamen conuincit, etiam posteriora verba esse essentialia, quia utrumque contingit in particula *enīm*, quæ ex omnibus sententiis non est essentialis: id est autem Ecclesia voluit etiam posteriora illa sic proferri & notari, quia pertinent ad maiorem explicationem essentialium.

Ad secundum concedimus, etiam posteriora verba, adhuc illa, *mysterium fidei*, fuisse à Christo prolatæ, negamus tamen esse essentialia, quia etiam

verba illa, *quod pro vobis tradetur*, fuerunt à Christo prolatæ in forma Corporis, & tamen non sunt ei essentialia; quia tam hæc, quam posteriora illa, in forma Sanguinis fuerunt à Christo prolatæ pro explicatione essentialium.

Ad tertium concedimus, posteriora illa verba determinate & explicare priora, quæ sunt essentialia; id tamen non conuincit, etiam illa esse essentialia, ut patet in illis verbis, *quod pro vobis tradetur*, quia non sunt essentialia formæ Corporis, quamvis eam determinent & explicent. Fuit autem conueniens diæta posteriora verba addi in forma calicis (quamvis in forma Corporis non addantur illa, *quod pro vobis tradetur*) quia illis denotatur excellētia & præstantia noui Testamenti supra vetus, quia hoc confirmatum fuit sanguine hircorum, nouum verò Sanguine Christi pro nobis effusum.

Id verò quod nonnulli Thomistæ addunt, nempe diæta posteriora verba etiam posse esse essentialia, & ad consecrationem concurrere, quando Sacerdos ea profect intentione etiam medijs illis consecrandi, dicitur sine fundamento: quia id non potest dictis verbis conuenire, nisi ex institutione Christi; de hac autem nullatenus constat: sicut absque fundamento diceretur, quod quando minister baptizat his verbis, *Ego te baptizo in nomine Patris omnipotentis, & Filii unigeniti, & Spiritus sancti ab utroque procedentis*, animo omnibus his baptizandi, haec verba addita communi formæ, nempe *omnipotens, unigenitus, ab utroque procedens*, quod sunt essentialia formæ Baptismi, & quod ad effectum Baptismi concurrant, quia id non insinuit Christus: absque institutione autem Christi id nequit dictis verbis conuenire. Imò illud additur, & dicitur à dictis Thomistis contradictionem, quia posteriora illa verba non concurrunt adhuc partialiter ad significandum Sanguinem Christi esse sub speciebus vini.

Id quoque quod addunt Scotus in 4. dist. 11. q. 1. *Scotus*. ar. 3. & Ledesma 3. parte 4. quæst. 19. ar. 3. nempe diæta verba posteriora esse substantia, seu integralia, & ad consecrandum concurrere quando proferuntur, non solum dicitur absque fundamento, quia id dictis verbi nequit conuenire, nisi ex Christi institutione, de qua non constat; sed etiam contra rationem, quia dicta verba non concurrunt adhuc partialiter integraliter ad significandum, Sanguinem Christi esse sub speciebus vini, dicuntur tamen à S. Thoma q. 78. art. 3. esse S. Thomæ, de substantia formæ consecrationis Sanguinis, quia determinant & explicant, & quasi perficiunt sensum priorum verborum, in quibus solis essentialia & substantia formæ consistit.

DIFFICULTAS VII.

Vtrum verba consecrationis mutari possint.

Conueniunt Primò Theologi, nullum verbum formæ consecrationis, sive Corporis sive Sanguinis, quamvis non essentialia, posse omitti absque peccato, quia ad minus id erit contra præceptum Ecclesiasticum confutudine introductum: vnde conueniunt, omittere particulam *enīm*, esse peccatum; disconueniunt tamen an sit mortale, an tantum veniale.

Vasquez

Vasquez.
Ochagavia.Sotius.
Suarez.

Vasquez disp. 199. n. 29. & Ochagavia q. 32. existimant esse mortale, quia in re tam graui, graue quid est omittere particulam aliquam, quamvis tantum deseruientem ad connexionem sensus verborum.

Sotius verò dist. 10. q. 1. art. 8. & Suarez disp. 59. sect. 1. existimant esse tantum veniale, & merito: quia non probatur sufficienter, neque appetet esse quid graue, omittere particulam vnam non necessariam ad valorem consecrationis, quamvis consecratio sit res grauis. Etiad ob eandem rationem dicendum est de omissione cuiuslibet aliis particulis non essentialis. Addimus essentialis, quia omissione eiuslibet particulæ essentialis, est ab illo dubio mortalitatis, quia non solum est grauis contra præceptum Ecclesiæ in materia religionis, sed etiam quia est grauis contra præceptum naturale in eadem materia religionis, quia facit irriteriam formam consecrationis. In id credimus tunc esse duplex peccatum mortale contra virtutem religionis: alterum commissionis contra præceptum naturale, quod æquivalenter est negatiuum, quia omissione particulæ essentialis fit positiva irreuerentia Sacramento Eucharistie, quia ea omissione irritat; alterum omissionis contra præceptum Ecclesiæ, quod formaliter & æquivalenter est affirmatiuum, quia contra ipsum omittitur res præcepta, non attenta positiva aliqua irreuerentia in Sacramentum.

Conuenit Secundò Theologi, omissionem eiuslibet particulæ non essentialis, non impedit valorem consecrationis: impedit verò illū, omissionem cuiuslibet particulæ essentialis, vt patet.

Est tamen difficultas, An quævis mutatione in verbis essentialibus, quæ non sit omissione, impedit valorem & effectum consecrationis, & sit illicita.

Circa difficultatem hanc, iuxta ea quæ communiter recepta sunt in Tract. de Sacramentis in genere, & sunt dicta à nobis Disp. I. Diffic. XIV. & XV. dicendum est, quæcumque mutationem in verbis essentialibus non retinetem eamdem significacionem sensus substantialis ad consecrationem & ad conuersationem necessarij, id est, non retinentem significacionem eiusdem sensus à Christo intenti, & non solum illicitam, & mortaliter, vt patet, sed etiam impedit ne fiat conuersio: significatio autem sensus à Christo intenti, & ad valorem consecrationis necessarij, est, vt in nomine Christi ita significetur Corpus & Sanguinem Christi esse sub speciebus, vt ex vi significacionis fiat conuersio, vt significatur his verbis, *Hoc est Corpus meum, & Hic est Sanguis meus.* Ex eo autem, quod forma proferenda sit in nomine Christi, consecrare vi debet Pronomine demonstratio meum aut mei. Mutationem verò verborum essentialium, non destruente, sed retinentem significacionem eiusdem sensus à Christo intenti, non impedit valorem neque effectum consecrationis, vt patet, esse tamen illicitam, vel mortaliter, vel veniam, pro grauitate vel levitate mutationis.

Ex quo Theologi conueniunt, mutationem, quæ in forma calicis verba illa, *Calix Sanguinis mei*, mutantur in hac, *Sanguis meus*, quæ sunt apud Matthæum & Marcum, & quibus Græci vtuntur in Liturgijs S. Iacobi & S. Marci, non impedit valorem consecrationis, neque conuersationem, quia retinetur idem sensus Sacramentalis, vt patet, quia idem substantialiter significant verba illa,

Hic est Sanguis mei, & illa quibus Ecclesia Latina vtitur, nempe, *Hic est calix Sanguinis mei*.

Est tamen difficultas, An quando ista verba, *Hic est calix Sanguinis mei*, mutantur in verba tradita à Paulo 1. Corinth. 11. & à Luca 22. nempe, *Hic calix nouum testamentum est in meo Sanguine*, vt dixit Paulus, vel *in sanguine meo*, vt dixit Lucas, mutatio haec impedit valorem consecrationis.

Non defuit, qui existimant impedit, quia eis verbis non significatur sub speciebus vini esse Sanguinem Christi, sed sub illis esse nouum testamentum.

Suarez verò sect. 2. Vasquez n. 44. Henriquez *Sanguis* c. 13. & Bonacina disp. 4. q. 3. punct. 2. existimant, *Vasquez*, non impedit, quia dicta verba verè significant, sub speciebus vini esse Sanguinem Christi, quia illis significatur hunc calicem esse Sanguinis Christi, quia sensus corum est, *Calix hic in meo Sanguine* (id est, ratione mei Sanguinis, cuius est calix, vel quem continet) est nouum testamentum, quia testamentum, seu fœdus, & pactum etiam dicitur, & propriè non tantum de voluntate qua quis legat aut promittit rem, & de re quæ cadit sub eam voluntatem; sed etiam de conditione sub qua res illa legatur aut promittitur, & ob quam iam impletam executioni mandatur legatum & promissio: dicitur enim, Promitto tibi hanc rem sub hoc pacto & fœdere, id est sub hac conditione. Quia ergo Sanguis Christi, seu effusio Sanguinis Christi, fuit cōditio sub qua Deus nobis promisit gratiam & vitam æternam, quæ sunt res & hereditas noui Testamenti, & ob quam iam impletā, vel ut sic præuisam, Deus executioni mandat collationem gratiæ, aut vitæ æterne, aut virtusque; ideo nō tantum voluntas Dei dandi gratiæ & vitæ æternae, & gratia ipsa & vita æterna dicuntur nouum Testamentum, sed etiam Sanguinem Christi, non prout in Eucharistia existens, sed prout effusus in cruce: quia sub conditione, & quasi pœsto illius effusio fuit nobis promissa gratia & vita æterna, & ob eam effusione iam completam Deus hominibus noui Testamenti illam confert, & ob eam sic præuisam contulit gratiam hominibus veteris Testamenti.

Ecclesia ergo Latina ad consecrationem Sanguinis vtitur his sequentibus verbis: *Hic est enim calix Sanguinis mei, noui & aeterni Testamenti mysterium fidei, qui pro vobis & pro multis effunditur in remissionem peccatorum.* Additur autem particula *enim* verbis essentialibus consecrationis, ad ea continuanda, seu connectenda cum præcedentibus verbis; & adduntur illa alia posteriora, nempe *non & aeterni*, &c. tum quia fuerunt à Christo prolatæ, tum etiam quia deferuunt ad explicanda essentialia. Quod verò hæ posteriora verba fuerint à Christo prolatæ, conflat, quia inueniuntur in Evangelistis à Christo dicta, exceptis his, *mysterium fidei*: hæ tamen antiqua traditione creduntur accepta esse à Christo, vt ait Innocentius III. in dicto cap. *Cum Martine*, & dicitur in forma Ecclesiæ Latinae, *Hic est calix Sanguinis mei*, congruentius quam *Hic est Sanguis meus*, quia his non significatur Sanguis Christi, vt potabilis, benè tamen illis prioribus. Vituit autem Ecclesia Latina nomine calicis (quo Paulus & Lucas vtuntur) non figuratè pro Sanguine contento, sed propriè pro vase ipso & poculo. Verum est, Relatiuum qui, referens calicem

(vt)

(vt constat ex textu Græco Lucæ) sumi figuratè pro sanguine contento, quia Sanguis effundens erat, & non vas ipsum: & dicitur, *non & aternum testamenti*, quia effusione Sanguinis Christi confirmatum est nouum Testamentum, quod est aeternum, & numquam cessatur: & dicitur *mysterium fidei*, quia Sanguis Christi, & eius effusio, & huius effusionis valor, est vnum ex maximis mysterijs fidei: & dicitur, *qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum*, quia effundens erat pro Discipulis, qui significantur particulâ *vobis*; & etiam erat effundens pro omnibus alijs, qui significantur particulâ *miltis*.

DIFFICULTAS VIII.

Quid significetur verbis illis effundetur & tradetur additis in formis consecrationis.

IAnsarius in Concordia Euangelica cap. 17. & nonnulli recentiores docent, Verbum effundetur additum formæ consecrationis Sanguinis, & Verbum tradetur additum formæ consecrationis Corporis, referri non ad passionem, sed ad id quod factum est in ultima cena, quando Apostoli data est Eucharistia quia tunc Corpus Christi fuit illis traditum, & calix fuit effusus.

Et in primis, quod Verbum tradetur non referatur ad passionem, sed ad traditionem seu collationem Corporis Discipulis factam, indicare videatur Paulus 1. ad Cor. 11. quia apud ipsum ibi Græcè habetur, *quod pro nobis frangitur*: fractio autem seu diuilio non rectè quadrat in Corpus Christi prout in passione, tum quia fractio praesens non rectè refertur ad passionem, quæ tunc non erat praesens, sed futura; tum etiam, quia Corpus Christi non fuit fractum in passione, vt notauit Iohannes cap. 19. adducens illud Exodi 11. *Os non communies ex eo*; in Eucharistia vero fuit fractum & diuilio ratione specierum illud continentium, vt tradit Paulus 1. ad Corinth. 10. his verbis: *Panis, quem frangimus, nonne communio corporis Christi est?* Et in id inclinat Chrysostomus vero explicans verba illa Pauli 1. ad Cor. 10. intelligit de fractione in Eucharistia, sed non explicans Verbum quod à nobis exponitur, sed Verbum illud *frangimus*, adductum a Paulo 1. ad Corinth. 10.

Ex quo constat ad fundamentum aduersarium, quatenus in eo obiectitur vis Verbi praesens. Et quatenus in eo obiectitur vis Verbi *frango*, etiam est parui momenti: quia corpus molestijs & laboribus afflitum, etiam dicitur fractum, Hispanè *molido y quebrantado*. Et tandem quatenus in eo obiectitur, Verbum *effundi* referri ad calicem, non est magni momenti; quia etiam calix dicitur in passione effusus, non ratione sui, sed ratione Sanguinis contenti per figuram metonymiam.

Chrysostomus vero explicans verba illa Pauli 1. ad Cor. 10. intelligit de fractione in Eucharistia, sed non explicans Verbum quod à nobis exponitur, sed Verbum illud *frangimus*, adductum a Paulo 1. ad Corinth. 10.

DIFFICULTAS IX.

Vtrum verba consecrationis proferantur à Sacerdote recitatiuè, an significatiuè.

Quod in hac Difficultate querimus, est, *An verba consecrationis proferantur à Sacerdote vt prolati à Christo, referendo Christum illa dixisse*, quod est proferri recitatiuè, historice, & materialiter, *an vero proferantur à Sacerdote ex se ipso, vtendo significatiuè* corum intentione significandi medijs illis id, ad quod significandum sunt imposita, sicut illa protulit Christus, quod est proferri significatiuè, enuntiatiuè, & formaliter.

Innocentius ergo III. lib. 4. de Mysterijs Missæ ^{Innoc. III.} cap. 17. Durandus in dist. 8. q. 2. Maior q. vñica, & Durandus. Catherinus in Opus. *Quibus verbis Christus Maior.* ^{Catherina.} *consecraverit*, docent, verba consecrationis proferri à Sacerdote non significatiuè & formaliter, sed tantum recitatiuè & materialiter: quia si à Sacerdote proferrentur significatiuè, essent falsa, quia Sacerdos verbis illis significatiuè prolati non

Y

non demonstraret Corpus & Sanguinem Christi, sed corpus & sanguinem suum, quod est falsum. Et quanuis admittamus, quod illis demonstrantur Corpus & Sanguis Christi, etiā essent falsa verba quae statim subduntur in forma calicis: *Qui pro vobis & pro multis effundetur, & in forma Corporis qua vtuntur Græci, Quod pro vobis tradetur, Quia Sanguis Christi iam non effundetur, & Corpus Christi non tradetur in mortem.* Secundò, quia si verba consecrationis significatiūe proferrentur, non possent in ore Sacerdotis esse vera, nisi Corpus & Sanguis Christi præsupponerentur sub speciebus ante illorum prolationem: quia verba illa significatiūe sumpta, demonstrant id quod iam est, non verò id quod fit, neque id quod erit: & ob hanc rationem Catherinus, ut vidimus Difficultate 11. sentit, Christum non consecrare prædictis verbis, quia scilicet etiam in ore Christi essent falsa.

Alexander 4.p. q. 10. mem. 4. art. 2. Bonaventura in 4.d. 8. par. 2. art. 1. Marsilius in 4.q. 6. art. 1. Gabriel leet. 48. lit. F. Vazquez disp. 200. docent, verba consecrationis proferri à Sacerdote non recitatiūe & materialiter, sed tantum significatiūe & formaliter. Quod autē significatiūe proferantur, statim probabitur. Quod verò ita significatiūe proferantur, ut non proferantur simul recitatiūe, probatur Primo, quia impossibile videtur, eadem verba simul ab eodem proferri recitatiūe simul & significatiūe; quia proferre illa recitatiūe est, quod proferens ita illa proferat, ut ex se ipso non vatur significacione illorum, sed illa proferat ut dicta ab alio referendo illa dixisse, & medijs illis aliquid significasse. Proferre verò illa significatiūe est, quod proferens ita illa proferat, ut ex se ipso vtratur eorum significacione, ex se aliquid medijs illis significando. Ex se autem vti, & simul ex se nō vti, significacione inuoluit contradictionem. Secundò, quia si Sacerdos proferret verba consecrationis recitatiūe tamquā dicta à Christo, deberet illa proferre ea applicando ad materiam, quam Christus Pronominē demonstratio demonstrauit, quia referret illa ut dicta à Christo tamquā significantia & demonstratiā. Sacerdos autem non profert illa, ea applicando ad materiam quam Christus demonstrauit, sed ad materiam quam Sacerdos ipse habet præsentē, ergo non profert illa recitatiūe.

Sotus vero in 4. dist. 11. q. 1. Suarez disp. 58. sect. 4. Egidius quæst. 78. art. 3. dub. 1. Ochagavia quæst. 33. Bonacina disp. 4. q. 3. pun. 3. & Adamus q. 3. dub. 2. docent, & merito, verba consecrationis proferri à Sacerdote recitatiūe simul & significatiūe.

Et in primis significatiūe proferri, probatur Primo, quia Sacerdos media significacione verborum consecrat, & conuertit panem & vinum in Corpus & Sanguinem Christi: ergo profert illa significatiūe. Consequens patet. Antecedens autem probatur ex Tridentino less. 13. c. 4. dum ait, Ecclesiam ex eo collegiū conuerzionem Eucharisticā fieri, quia Christus verè dixit, Corpus suum esse quod offerebat sub speciebus panis, & Sanguinem suum quem offerebat sub speciebus vini: & non solum collegit, tunc, quando Christus consecravit, factam fuisse conuerzionem à Christo, sed etiam nunc fieri à Sacerdote; quia nomine Christi verè dicit idem quod Christus verè dixit: ergo Ecclesia sentit, Sacerdotem verè loqui & di-

cere proferendo verba consecrationis, sicut Christus verè dixit, quando illa protulit, ergo Sacerdos medijs illis ex se ipso significat, sicut Christus ex se ipso significauit, aliās non posset medijs illis verè loqui & dicere, sicut neque potuerit Christus, quia veritas ex significacione oritur. Accedit quod Tridentinum less. 13. cap. 3. doceat, sub speciebus panis tantum esse Corpus Christi ex vi verborum, vbi per vim absque dubio significacionem intelligit, quasi dicat, verba consecrationis Corporis sua vi tantum constitutere Corpus sub speciebus panis, quia tantum illud significant.

Secundò probatur, quia si verba consecrationis non proferrentur significatiūe à Sacerdote, etiā si prolati non essent à Christo instituta, sed tantum ut recitatiūe prolati, quamvis medijs illis Corpus & Sanguis Christi constituentur sub speciebus, tamen medijs illis, ut recitatiūe prolati, non fieret conuersio panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi; quia, ut dicemus Disp. iv. Difficult. ix. vna substantia nequit in aliis conuerti, nisi vna aliquo modo pugnet cum alia, ita ut illa, in quam fit conuersio, cauila sit defitionis illius quæ conuertitur. Vna autem substantia integræ nequit pugnare cum alia, & nequit esse causa defitionis illius, nisi ratione significacionis verborum; significatio autem nequit esse in verbis, nisi ut significatiūe prolati.

Tertiū, quia si Sacerdos non proferret verba consecrationis significatiūe, sed tantum recitatiūe, non possent Theologi colligere, materiam consecrationis debere esse ita in prospœctu Sacerdotis, ut possit Pronominē hoc aut hic demonstrari ad sensum: quia Theologi id tantum colligunt ex significacione dicti Pronominis, etiā verba consecrationis, ut ex ore Sacerdotis procedunt, nihil significarent, sed tantum recitarent tamquam ab altero ad significandum dicta, nihil ipse per illa demonstraret, neque sibi, neque alteri: quia ipse nihil illis significaret, ac proinde prout à Sacerdote recitatiūe prolati, possent etiam ad materiam distante applicari.

Quod verò verba consecrationis etiam proferantur recitatiūe, probatur, quia ex una parte non repugnat, eadem verba significatiūe simul & recitatiūe proferri, & ex altera Sacerdos ipse manifeste refert Christum illa protulisse; ergo non est negandum, etiam recitatiūe proferri. Consequens patet. Antecedens autem quoad primam partem, nempe quod id non repugner, imò quod lape fiat, constat in eo qui assentiens huic propositioni, *Mundus est ab aeterno*, ait, sicut Aristoteles dixit, *Mundus est ab aeterno*, vel, ut Aristoteles dixit, & ego dico, *Mundus est ab aeterno*, quia iste simul proferit illam propositionem ut dictam ab Aristotele, & ut propriam, qua etiam ipse ex se ipso significat, mundum esse ab aeterno. Eridem Antecedens quoad secundam partem, nempe Sacerdotem referre, Christum verba consecrationis protulisse, constat ex verbis quæ ad verba consecrationis premit, nempe, qui pridie quam patetur, vlsque ad illa, deditque Discipulis suis, dicen, *Accipite, hoc est enim Corpus meum*; ex illo enim Participio dicens id manifeste constat.

Obseruandum tamen est, ita de facto recitatiūe simul & significatiūe proferri à Sacerdote, ut ad valorem consecrationis non sufficiat recitatiūe tantum proferri, quia verba non operantur nisi media signifi-

Sotus.
Suarez.
Egidius.
Ochagavia.
Bonacina.
Adamus.

Trident.

figaificatione: sufficere tamen si significatiue tantum proferantur, quia sola media significatiue operantur, ac proinde solis verbis consecrationis separatis ab antecedentibus, si supra debitam materialiæ, & cum debita intentione ministri proferantur, fieri consecratio.

Ad primum ergo eorum, qui nostre primæ partis aduersantur, respondemus, quod quamvis verba consecrationis significatiæ proferantur à Sacerdoti, in ore ipsis non sunt falsa, quia illa proferunt significatiæ in nomine & in persona Christi, ipsum representans, & ipsis personam gerens; & ideo Pronomine illo *meum* & *mei* potest verè demonstrare Corpus & Sanguinem Christi, sicut Angelus in veteri Testamento in persona Dic, ipsum representans, verè dicebat, *Ego sum Deus Abraham*. Reliqua verò verba, quæ verba essentialia consecrationis antecedunt & subsecuntur, & etiam particula *enim*, vel non proferuntur significatiæ, quia necessarium non est ad valorem consecrationis; sed tantum recitatiuè, & in eis ut si prolati nulla reperitur veritas neque falsitas: vel si etiam significatiæ proferantur, ut possum, tunc verificari possunt ratione representationis, quia Sacerdos in actione consecrandi representat Christum in illa *cœna*, antequam traderetur, coram Discipulis suis celebrantem, quia in eis ut si prolati est veritas, sicut fuit in eisdem à Christo prolati; quia respectu Sacerdotis representantis Christum in illa *cœna* celebrantem, effusio Sanguinis est futura, & particula *enim* idem significat, quod significauerit prolatæ à Christo, nempe connexionem verborum essentialium cum præcedentibus à Christo dicens.

Ad secundum ex dicendis Diffic. x. constabat, verbis consecrationis significatię sumptis, posse etiam demonstrari id quod non præsupponitur esse ad ipsa, sed quod sit, aut quod erit, ac proinde posse a Sacerdote significatię proferri.

Et ad primum eorum, qui nostra secunda pars aduersantur, negamus repugnare, eadem verba simul ab eodem recitatiæ & significatiæ proferri, quia non repugnat, verba simul ab aliquo proferri non videntur significare eorum, quatenus illa proferri referendo ut ab altero dicta, & simul videntur eorum significazione, quatenus etiam ex se ipso proferri illa, intendendo ex se ipso medijs illis significare id ad quod sunt imposita, quod non inveniunt contradictionem: quia vii significatio verborum uno modo seu una intentione prolatorum, & non vii significatio eorum alio modo seu alia intentione prolatorum, non sunt termini contradictioni, quia non sunt affirmatio & negatio eiusdem de eodem formaliter, sed tantum materialiter.

Ad secundum negamus, Sacerdotem non applicare verba consecrationis ad materiam absentem, quam Christus consecrauit & demonstrauit: quia quatenus recitatiuē proferuntur vta Christo dicta, applicantur ad illam recitatiuē & historice, quia tunc denotatur Christum verba illa protulisse circa aliam materiam absentem; quatenus vero significatiuē proferuntur, ad materiam praesentem applicantur.

DIE EIGENARTEN. 253

DIFFICULTAS X.
Quid demonstretur Pronomine hoc ψ
hic, in formis consecrationis.

Circa hanc rem varij sunt modi dicendi, quia in primis heretici docent, Pronomine hoc demonstrari substantiam panis, & Pronomine hi substantiam vini: quia existimant, in Sacramento Eucaristiae ea manere sub suis accidentibus. Corpus autem & Sanguinem Christi non esse sub illis nisi tamquam sub signo & figura. Error tamē iste, cui modus iste dicendi hereticorū inuititur, aperte est contra Fidē, & cum Disp. i. v. impugnabimur.

Secundò, nonnulli (vt refert S. Thomas q. 78. s. Thomas ar. 5) qui uero Catholici adiungunt, s. 15.

ar. 5.) qui, auctoritate Catholici, admittunt, sub speciebus panis & vini realiter constitutu Corpus & Sanguinem Christi, destructis substantiis panis & vini, docent, Pronomine *hoc* & *hunc* statim ac proferunt, demonstrati substantias panis & vini, ita quoniam lignum Corporis & Sanguinis Christi, non absolute, sed ut convertendas in Corpus & Sanguinem Christi, ita ut sensus sit: *Significatum per hoc sanguinum* (quod v. g. est panis convertendas in Corpus meum) *est corpus meum.*

Modus hic dicendi communiter reiecit, & metit
quod: quia si Pronomen v.g. *hoc* tantum demostret
& significaret panem, ut signum Corporis Christi,
sequeretur, quod ex vi significationis verborum
consecrationis non fieret conuersio panis in Corpus
Christi, quia panis ab aliis est definitione, & ab aliis pre-
senta Corporis Christi, que sunt necessariae ad di-
ctam conuersione, potest significare Corpus Christi,
& esse figura illius: & cōsequenter ex veritate ver-
borum consecrationis non colligitur cōuersio panis
in Corpus Christi, quod est contra Trid. fes. 13. c. 4.
Tertio, Bona ventura in 4. dist. 8. part. 1. art. 1. q. 1.
docet, Pronomen v.g. *hoc* demonstrare panem, ta-
men Verbum est non sumi in communis acceptio-
ne, prout significat simplicem conuenientiam, se-
cundum quam subiectum dicitur esse id quod est
predicatum, sed sumi pro Verbo translati, ita ut sen-
tius sit, *Panis transit in Corpus Christi.*

Modus etiam iste dicendi communiter recipiatur, quia praterquam quod contra communem & propriam acceptiōnem vñlpar Verbum est pro Verbo transit, in quo aduerterat Tridentinū sēs. 2. 3. cap. 4. vbi Verbum est sumit prout significat simplicem conuenientiam, ratione cuius subiectum est predicatum, ut patet ex contextu; etiam est contra rationem, quia verbis consecrationis in eo sensu non fieret conuersio, quia hac enuntiatione, *Patet transit in Corpus Christi*, nequit fieri conuersio, ut dicimus. Difficil. iv. Difficultate ix.

Quarto, Paludanus in 4. dist. 8. q. 3. art. 1. Ca-
pitolus q. v. nica ar. 3. Sotus dist. 11. q. 1. art. 5. Va-
lentia punc. 2. & Suarez disq. 8. sect. v. lmita, do-
cumentum, Pronome v. g. *hoc*, statim ac profertur, de-
monstrari aliquid commune pani & Corpori Chri-
sti, significatum nomine contentum sub specie-
bus, quod haber viam singularis vagi, & est praesens
quando Pronomen profertur, ita ut sensus sit,
Contentum sub his speciebus est Corpus meum.

Modus etiam iste dicendi nobis non probatur, quia Pronomen hoc vel sumitur substantiæ, vel adiectiæ. Si adiectiæ, nequit alius demonstrare quam Corpus Christi, quia cum solo nomine Corpus, tamquam cum substantiæ coniunctum.

gitur, & conuenit in genere, in numero, & in casu; & tunc statim ac profertur, nequit ipsum Corpus demonstrare, sed postea finitis verbis essentialibus consecrationis; quia quoniam finita sunt, Corpus Christi non est praesens, vt statim possit Pronomen hoc demonstrari. Et si Pronomen hoc sumitur substantiu[m] (vt ipsi contendunt) tunc tantum potest directe demonstrare id quod directe significat; directe autem non significat species, sed tantum contentum sub ipsis, ac proinde nequit species demonstrare, sed tantum ipsum contentum, & consequenter sensus non erit, *Contentum sub his speciebus est Corpus meum*, sed, *Hoc contentum sub speciebus est Corpus meum*. Sed si Pronomen hoc demonstraret hoc contentum sub speciebus, statim ac profertur Pronomen hoc ante prolationem aliorum verborum, prolation illa erit falsa, quia ante prolationem aliorum non est aliud hoc contentum quam panis, ac proinde solum panem demonstrabit, quamvis sub ratione communis contenti. Sicut quando Petrum praesente demonstramus, dicendo *Hoc animal*, aut *Hic homo*, tunc demonstramus individuum determinatum Petri, quamvis sub ratione communis animalis aut hominis. Vnde haec propositio, *Hoc contentum sub speciebus est Corpus meum*, non est similis illi, *Hec herba nascitur in horto meo*, ostensa herba que nascitur in alio, quia habet dissimiles sensus; quia in hac propositione herba supponit suppositione accommoda pro natura generica aut specifica, quia sensus est, *Hoc genus, aut haec species herba nascitur in horto meo*; terminus vero, *hoc contentum*, non supponit sic in illa alia propositione, vt patet.

Id vero quod ad hoc nonnulli primi respondent, nempe Pronomen hoc in dicta propositione non demonstrare hoc contentum, quod est singulare ex demonstratione, sed contentum, quod est singulare vagum, & quid cōfusum, est manifeste fallum, tum quia Pronomen hoc, quo in consecratione virum, non tantum demonstrat ad intellectum, sed etiam ad sensum; ac proinde eo nequit demonstrari individuum vagum & cōfusum, quia istud tantum potest intellectui demonstrari; tum etiam, quia contra communem doctrinam a Dialecticis etiam incipientibus recepta, non distinguetur singulare vagum a singulare ex demonstratione, quia si aliquando Pronomen hoc est & effici singulare ex demonstratione, maximè in forma consecrationis: quia etiam in ea demonstrat ad sensum, cui nequit demonstrari nisi singulare determinatum ex demonstratione.

Id etiam quod alii secundum respondent, nempe Pronomen hoc in forma consecrationis demonstrari singulare ex demonstratione, non singularitate se tenente ex parte contenti, sed ex parte specierum, & ideo Pronomen hoc afficeret species, non contentum, ita ut sensus sit, *Contentum sub his speciebus est Corpus meum*, etiam est fallum, Primo, quia ut nuper dicebamus, Pronomen hoc id tantum demonstrat, quod directe significat, & pro quo substituitur & supponit; sed in forma consecrationis non significat directe species, sed tantum contentum, & pro eo solum substituitur, & non pro speciebus, ergo id quod directe demonstrat, est singulare, singularitate se tenente ex parte contenti, & non ex parte specierum, & illud afficit directe & immediate, & non species. Secundo, quia Pronomen hoc in forma consecrationis id demonstrat quod per ipsum significare intendimus, & id quod

Christus dixit esse Corpus suum: Christus autem non dixit species esse suum Corpus, neque nos illes per Pronomen hoc significare intendimus; ergo per illud nequit non demonstrari aliud distinctum a speciebus, ex cuius parte etiam se tenet singularitas; istud autem ante finitam prolationem verborum essentialium consecrationis nequit esse aliud nisi panis, ergo.

Quinto, Henriquez Quodlib. 9. docet, Pronomen v. g. hoc, toro tempore enuntiationis consecrationis ante finem, demonstrari panem secundum se; in fine vero, seu finita enuntiatione, demonstrari Corpus Christi, vel panem prout conuersum in Corpus Christi. Modus etiam hic dicendi nobis non placet; quia committitum est, voci semel prolatas absq[ue] repetitione illius in uno & eodem contextu orationis, pro diversis partibus durationis varias assignare significations: quia voce semel prolatas secundum vnam significacionem, & ea prolatione non retractata, & altera non repetita, non potest non durare eadem significatio, & idem sensus illius usque in finem. Et eadem ratione reiciuntur similes responses aliorum, qui dicunt, Pronomen hoc, dum datur enuntiatione, demonstrari vnum; & illa finita, demonstrari illud.

Sexto, Gabriel le Et. 48. lit. m. & Marfil. in 4. q. 6. art. 1. iiii explicant Pronomen hoc, vt sensus huius enuntiationis, *Hoc est Corpus meum*, sit iste, *Id in quod conuertendus est panis hoc est corpus meum*; quia sensum, Pronomen hoc ita demonstrare Corpus Christi, vt etiam connotet panem conuertendum, quem non connotat Corpus, vt ita in dicta enuntiatione idem non praedicetur de se ipso. Hic etiam modus explicandi Pronomen hoc nobis non probatur, tum quia alienum est a communis modoloquendi, quo dicimus, *hoc est Corpus meum*; tum etiam, quia quamvis ex vi verborum panis conuertendus sit in Corpus Christi, tamen Pronomen hoc non connotat expressè panem conuertendum, neque Corpus, in quod conuertendus est, demonstrat sub hac ratione, sed tantum simpliciter & absque connotatione aliqua.

Septimo, Scotus in 4. dist. q. 2. s. Alter ergo docet, Pronomen v. g. hoc demonstrare individuum entis in fine prolationis verborum, ita ut sensus sit, *Hoc ens est Corpus meum*. Modus tamen iste explicandi displaceat Caietano q. 78. art. 3. quia secundum hanc explicationem non minus possent demonstrari accidentia panis praesentia, quam substantia Corporis Christi; quia individuum entis communis est substantia & accidentia, & cōsequenter propositio illa possit reddi falsa. Ob quod Caietano, vt effugiat hoc inconveniens, quod existimat ex explicatione Scoti sequi, docet, Pronomen hoc in fine prolationis verborum formam demonstrare individuum substantia, seu substantiam individuum sub gradu & ratione substantia, ita ut sensus sit, *Hoc substantia est Corpus meum*.

Vterque tamen iste modus Scoti & Caietani, quamvis possit defendi & sustineri, nobis tamen non maximè arridet, ea solum generali ratione, quia scilicet secundum vtrumque istum modum Pronomen hoc sumitur substantia, & multo facilius & clarius ponitur adiectiū, vt statim dicimus. At si substantia sumatur, vt sumi & defendi potest, intelligendo sub eo Pronomen aliud ex parte subiecti, non solum modus explicandi Caietani defendi potest, quia continet verū sensum, &

apud

aptum modum loquendi, ut pater, & etiam formalem; quia quamvis subiectum & praedicatum, quae assignat Caietanus, idem significat, diuerso tamen modo: sed etiam defendi potest modus explicandi Scoti, ob easdem omnino tationes. Neque ex eo sequitur inconveniens, quod existimat Caietanus, quia nos contra Scotum existimamus, ens non esse uniuocè commune substantia & accidenti, sed tantum analogiè; ac proinde nomine subiecti ab Scoto assignati, nempe *hoc ens*, debet intelligi individuum entis simpliciter, quod est substantia, & non accidentis, quod est *ens secundum quid*; neque aliquid verè commune substantia & accidenti, quia verè non est.

Octaūd. Guitmundus lib. 2. de Veritate Corporis & Sanguinis Christi, Maior in 4. dist. 8. Sainctes repetit. 7. de Eucharistia c. 7. Maldonatus in cap. 26. Matth. vers. 26. Valquez disp. 201. cap. 4. & Bicanus cap. 21. q. 5. docent, Pronomen *hoc* in forma Corporis, & Pronomen *hic* in forma calicis, non sumi substantiè; ita ut sub ipso aliquid intelligatur quod se teneat ex parte subiecti in enuntiatione consecrationis, sed tantum sumi adiectiè, ita ut in fine prolationis verborum consecrationis demonstraret ipsum praedicatum, Pronomen *Corpus*, & Pronomen *hic calicem*, & ad ipsum praedicatum immediatè & proximè referatur, & nomini ipsius praedicati proximè coniungatur tamquam adiectiū substantiū, & cum conueniat in genere & numero & in casu, & significatum per ipsum Pronomen ponatur pro subiecto, quamvis diuerso modo significatum & apprehensum, quam per nomen *Corpus*, & per nomen *calix*. Hic ergo modus explicandi demonstrationem Pronominis *hoc* & *hic* nobis maximè probatur, quia eo sic sumpro, clarissimè & facilimè explicatur sensus formarum consecrationis.

Et in primis Pronomen *hic* in forma consecrationis calicis sumi adiectiè, & non substantiè, constat: quia non ponitur in genere neutro, sed in masculino, ut conueniat cum nomine *calix*, aut cum nomine *Sanguis*, non solum in numero & in casu, sed etiam in genere. Quod si Pronomen *hic* sumitur adiectiè, & eo sic sumpro optimè explicatur sensus & veritas verborum consecrationis calicis, etiam Pronomen *hoc* in forma Corporis sumetur adiectiè, cum possit sic sumi secundum regulas Grammaticæ, quia concordat cum nomine *Corpus* in genere, & numero, & in casu. Quod si in Graeco dictum Pronomen ponitur in veraque forma in genere neutro, id est, quia *Corpus*, *calix*, & *Sanguis* significantur nominibus Graecis neutriis generis.

Respondet Ianenius in Concordia cap. 131. Pronomen *hic* in forma calicis aequivalere Pronomini *hoc* (subintelligit, substantiè sumpro) & pro eo poni; quia ipsi videtur Pronomen *hoc* magis conuenire cum verbis antecedentibus *bibite ex hoc omnes* apud Matth. 26. quia credit, istud ex hoc substantiè sumi. Quod confirmat, quia Cyprianus in Epistola ad Cæcilius legit, *hoc est Sanguis meus*; nihilominus vulgatum Latinum potuisse vertere in Pronomen *hic*, quia non raro ponatur *hic pro hoc*, ut Exod. 16. vbi filiis Israel interrogantibus de manna, *Quid est hoc*? respondetur, *Iste est panis, quem dedit vobis*, &c. quamvis in rigore erat respondentum *hoc*, seu *istud est panis*, &c.

Contra responsonem Ianenij est, quod falsum

sit, Pronomen *hic* ponit aliquando pro Pronomine *hoc* substantiè sumpro, quando ponit debet Pronomen *hoc* substantiè: quia Pronomen *hoc* substantiè sumpro, & Pronomen *hic* ad diuersa referuntur, quia Pronomen *hic*, ut pote semper adiectiè sumpro, semper referuntur ad praedicatum, Pronomen vero *hoc* substantiè sumpro ad subiectum. Exodi autem 16. non debuit dici, *istud est panis*, etiam si potuerit dici, praesertim praesupposita interrogacione illa, *quid est hoc?* quia potuit, quia illud hoc refutando, responderi, *hoc leu istud est panis*: melius tamen dictu fuit, *iste est panis*, quam, *istud est panis*, quia clarior & facilior redditur sensus Pronomine adiectiè sumpro, quia melius dicitur, *hic est Petrus*, quam, *hoc est Petrus*. Quod verò dicit Ianenius, Pronomen *hoc* in forma calicis magis conuenire cum verbis antecedentibus apud Matthæum, etiam est falsum, quia illud *ex hoc*, quod antecessit apud Matthæum, non sumitur substantiè & in neutro genere, sed in masculino & adiectiè, quia referuntur ad calicem. sensus enim est, *bibite ex hoc calice*. Neque Cyprianus illi fauet, quia, ut notarunt Pamelius Scholastæ Cypriani, & Sainctes, in emendationibus codicibus non legitur *hoc*, sed, *hic est Sanguis meus*.

Deinde dicta explicatio Pronominis *hoc*, & etiam *hic*, confirmatur communis modo demonstrandi, quo omnes vtrum: quia qui vult aliquid masculini generis demonstrare, v.g. patre, non vtrum Pronomine substantiè, sed adiectiè; non enim dicit, *hoc est pater meus*, sed, *hic est pater meus*: ergo etiam quod vtrum Pronomine *hoc* ad demonstrandum aliquid neutrius generis, eo vtrum adiectiè ad demonstrandum praedicatum ergo Pronomen *hoc* in forma Corporis, & etiam Pronomen *hic* in forma Sanguinis sumitur adiectiè ad demonstrandum immediatè praedicatum, Pronomen *hoc* ad demonstrandum Corpus, & Pronomen *hic* ad demonstrandum calicem.

Quod si obijcias Primò illud Tridentini sess. 13. c. 4. *Quoniam autem Christus Corpus suum, id quod sub specie panis offerebat, verè esse dixit. vbi Tridentinum viderunt Pronomen hoc explicasse substantiè, sub eo aliquid ex parte subiecti intelligendo, nempe id quod sub specie panis offerebat, id est oblatum & contentum sub specie panis. Respondemus, Tridentinū verè regulissè quod Christus dixit verbis consecrationis, nempe esse suum Corpus id quod offerebat, ex eo tamen non inferitur sensus, Christū Pronomine *hoc* demonstrasse oblatum aut contentum sub specie panis: quia si Petrus diceret, *hic est homo*, eo Pronomine *hic* immediatè demonstraret hominem; & tamen qui referre vellet quod ille dixit, posset id efficeri non referendo verba illius, sed sententiam, & dicere, Petrum dixisse, animal illud, quod ei occurrit, esse hominem. Et eodem modo Tridentinum posset exponere formam consecrationis vini, dicendo, Christum dixisse Sanguinē suum esse id quod sub specie vini offerebat, & tamen sub Pronomine *hic* in ea forma non intelligit oblatum sub specie vini, sed eo immediatè demonstratur calix aut Sanguis. Quod autem ex verbis Tridentini inferatur, nobis fauet, nempe, eo Pronomine *hoc* & *hic* in formis consecrationis non demonstrari aliquid, quod sit ante prolationem verborum consecrationis, quia ante eam finitam non est id quod offeratur, sed statim ac illa finitur.*

Quod

X 3

Guitmundus.
Maior.
Sainctes.
Maldonat.
Valquez.
Bicanus.

Ianenius.

Cyprian.

Quod si obijcias Secundò: Pronomine *hoc* proximè & immediatè significatur & demonstratur Corpus, ergo propositio formæ consecrationis Corporis, nempe, *Hoc est Corpus meum*, est idemtice, quia in ea idem prædicatur de se ipso. Respondemus, non esse idemtice, quia ut propositio sit talis, non sufficit quod subiectum & prædicatum sint idem realiter, ut patet in hac propositione, *Homo est animal rationale*; quia etiam requiritur, quod nullatenus ratione distinguantur, ut continetur in hac, *Ensis est gladius*. Quia ergo significatum & demonstratum Pronomine *hoc*, quod est subiectum, est corpus non expressè apprehensum; prædicatum verò est idem corpus expressè apprehensum; ideo dicta propositio consecrationis non est idemtice, sed formalis, quia scilicet subiectum & prædicatum illius apprehensione nostra distinguuntur.

Quod si Tertiò obijcias, Pronomen v. g. *hoc* sumitur adiectiuè, ergo eo non necessariò demonstratur substantia, quia eo etiam potest demonstrari accidens, ut contingit in hac, *Hoc est albedo*. Respondemus, quod quamvis Pronomine demonstratio posuit demonstrari accidens, ut contingit in hac dicta propositione, quia in ea Pronomen coniungitur cum accidenti, in illa verò propositione, *Hoc est Corpus meum*, nequit non demonstrari substantia quæ est corpus, quia coniungitur cum corpore.

Observandum est, ut optimè Vásquez n. 49, quod si Sacerdos vti vellet Pronomine substantiè sumpto, etiam in forma Sanguinis, dicendo, *Hoc est Sanguis meus, aut calix Sanguinis mei, verè consecrabit*, quia manebit idem tensus substantialis: nunc autem sub eo Pronomine substantiè sumpto, intelligetur, quod erit in fine prolationis, cui conueniet esse Corpus aut Sanguinem, illud autem erit, *hoc ens, aut hoc substantia*.

DIFFICULTAS XI.

Vtrum aqua post inchoatam formam consecrationis Sanguinis, & ante eam finitam conuersa in vīnum, convertatur in Sanguinem Christi.

*V*ásquez disp. 201. num. 42. Núgnus q. 74. art. 8. & Ochagavia quæst. 34. §. 6. partem affirmatiuam tuentur, quia dictæ conuersioni in Sanguinem Christi non obstat significatio formæ consecrationis, quia tota ipsa referatur ad finem prolationis formæ, qui Pronomen *hic* in forma Sanguinis non demonstrat nisi id quod est in fine prolationis, siue hanc substantiam, siue Sanguinem Christi sub accidentibus illius vini, in quod fuit aqua conuersa.

Suarez verò disp. 45. in fine, & Bonacina disp. 4. q. 2. punct. 4. partem negatiuam tradunt, & merito: quia quamvis tota significatio formæ consecrationis referatur ad finem prolationis, & ideo quamvis vinum illud, in quod aqua conuersa fuit, conuerteretur in Sanguinem Christi, forma consecrationis esset vera; nihilominus ad valorem consecrationis, ut fiat conuersio, requiritur quod tota forma cadat & proferatur supra materiam capacem, & ad eam dirigatur: quia forma ex institutione Christi exigit pro materia circa quam, ma-

teriam ipsam conuertendam, & non tantum id exigit hæc aut illa pars formæ, sed tota forma, alias qui antequam panis esset præsens, immo & in rerum natura, inchoaret formam Corporis, verè concrearet, si ante formam finitam panis fieret præsens, aut in rerum natura, quod verè est falso.

Vnde quamvis dicta conuersioni non obstat significatio formæ consecrationis & Pronominis *hic*, obstat tamen de fætus præsencia, sicut & existentia materiæ in tempore in quo proferuntur forma, quia tota forma debet proferri circa illam, & ad eam dirigiri.

DIFFICULTAS XII.

Vtrum verba consecrationis sint verae ex primaria vocum institutione, & secundum proprietatem, an tantum ex intentione proferentis.

*S*Corus in 4. dist. 8. q. 2. & Gabriel lect. 48. in *Sexta can. lit. Q.* & *R.* docent, formas consecratio-*nis* non esse veras ex primaria ipsarum vocum in-*stitutione* & *significatione*, quia Verbum *est* in ipsi*rum* *repertum*, ex dicta *institutione* denotat remacta esse in aliquo momèto illius temporis, in quo propositio, in qua reperitur, proferitur; Corpus autem & Sanguis Christi non sunt, nisi quando finiuntur formæ in ipso instanti vltimo terminatiu*prolationis* formarum, in quo earum prolatione intrinsecè terminatur & perficitur: esse ramen veras ex *institutione Christi*, & ex intentione Sacerdoti*is* illas nomine Christi proferentis, quia Christus ea intentione instituit formas consecrationis, & Sacerdos ea intentione illas nomine Christi proferit, & quando finiuntur, fiat conuersio, & non antea.

Caietanus verò q. 78. art. 5. Sotus in 4. dist. 11. *Contra quæst. 2. art. 5.* & Vásquez disp. 202. docent, formas consecrationis esse veras secundum proprietatem, & primariam ipsarum vocū *institutionem* & *significationem*: & meritò, quia ut propositio de præsenti sit vera secundum proprietatem & primariam *institutionem* & *significationem*, non est necessarium, ut quod dicitur & enuntiatur, sit quando id actu dicitur & enuntiatur; sed sufficit quod sit immediatè, vel paulò ante, aut statim vel paulò post prolationem propositionis, ut vide-*re* est in hac propositione, *Ecce ego taceo*, quæ vera est, si tacet inmediate, vel paulò ante prolationem ipsius; aut si tacere incipio statim vel post prolationem illius: & in hac, *Ecce ego iam mandabo*, quæ est vera, si statim vel paulò post manduca-*re* incipio: & in hac, *Ecce hæc est pretiosissima gemma*, quæ etiam est vera, si statim vel paulò post enuntiationem gemma in lucem proferatur (& id est verum non tantum in propositionibus practicis, seu factiuis rerum quas significant, sed etiam in pure speculatiuis, ut patet in exemplis al-*lati*s.) Ratio autem huius Antecedentis determinat ex eo, quod communè estimatione & opinione hominum, quibus voces significant, & qui illis vnu-*tur* & significant, non tantum instans phisicè præsens censetur, & iudicatur præsens, sed etiam tempus immediatè vel paulò ante præteritū, & etiam tempus statim vel paulò post futurum. Ergo ut formæ consecrationis sint vera secundum proprie-*tatem*, & primariam & communem signifi-*cationem*,

cationem, quamvis sint de prælenti, sufficit ut id, quod per ipsas esse significatur, sit, ut revera est, statim finita ipsarum prolatione, seu instanti ultimo intrinseco prolationis, in quo earum prolatione intrinsecè terminatur & perficitur.

DIFFICULTAS XIII.

Utrum forme consecrationis sint cause conuersationis, non solum ratione significacionis, sed etiam ratione veritatis.

Supponimus, quod negari nequit, formas consecrationis (& idem est de formis aliorum Sacramentorum respectu suorum effectuum) esse causas, vel quasi causas conuersationis Eucharisticae ratione significacionis: quod satis indicat Tridentinum scil. 13. cap. 3. dum docet, quædam esse in Eucharistia ex vi verborum, & quædam alia ex naturali connexione, per vim autem verborum ad minus intelligitur eorum significatio. Et quidem Christus verba consecrationis, & aliorum Sacramentorum institutum saltem ut significantia, vi suos effectus efficiant. Quod verò significatio, (& idem est de veritate) sit ens rationis, tantum obstat, ut sit ratio physica agendi, vel conditio physica ad agendum, non verò ut sit conditio quasi moralis instrumento morali, vel instrumento physico voluntariè assumpto ad cauandum.

Hoc ergo supposito, difficultas est, An forma consecrationis sine causa, vel quasi causa conuersationis, etiam ratione veritatis earum.

Sotus in 4. dist. 11. quæst. 1. art. 5. & Aegidius quæst. 78. ar. 5. partem affirmatiuam tenuunt, quia idèo causant conuersationem, quia sunt verba primæ veritatis, ergo quia sunt vera. Quod etiam ex parte tradit Caïetanus art. 5. dum ait, veritatem speculatiuam verborum consecrationis non esse causam conuersationis; bene tamen veritatem practicam eorum. Appellat autem veritatem speculatiuam, eam quæ consistit in conformitate enuntiata: practicam verò, eam quæ consistit in efficacitate verborum ad efficiendam rem quam significant, ita ut verba sint practicè vera, quia sunt factiuæ eius quod significant.

Sotus verò in 4. dist. 8. q. 2. Vazquez disp. 202. Suarez disp. 58. scil. 6. & Adamus disp. 5. quæst. 3. dub. 2. partem negatiuam tradunt, & merito: quia veritas verborum consecrationis est posterior conuersione Eucharistica, quia ad veritatem eorum præsupponi debet conuersio ipsa, panis videbit in Corpus Christi, & vini in Sanguinem Christi, & aliter nequeunt esse vera. Vnde quando Tridentinum scil. 13. cap. 4. ex veritate verborum consecrationis colligit conuersationem, eam colligit non à priori, sed à posteriori; quia veritas est posterior conuersione, & quasi effectus conuersationis, quamvis econtra veritas sit causa finalis conuersationis, quia Christus idèo contulit veribus

vim moralem conuertendi ut fiant vera, seu ut fiat quod per ipsas significatur.

Neque Caïetanus à nobis re ipsa dissentit, sed tantum in modo loquendi, dum veritatem practicam constituit in veritate seu efficacitate verborum, ad faciendam conuersationem, in quo absque fundamento procedit: imò & contra rationem, quia propositio speculativa & practica in eo conueniunt, quod utraque significat & enuntiat rem esse; & in eo tantum differunt, quod speculativa non efficit quod significat & enuntiat, bene tamen practica: ergo veritas speculativa, seu propositio ut speculativa, & veritas practica, seu propositio ut practica, in eo conueniunt, quod utraque consistat in conuenientia propositionis cum re quam enuntiat; & in eo tantum differunt, quod speculativa consistat in conuenientia propositionis cum re quam enuntiat & non efficit, & practica in conuenientia propositionis cum re quam enuntiat & efficit.

Ex dictis constat, quod quamvis verba consecrationis priùs prioritate naturæ significant, quām sit conuersio, in eo tamen priori non sunt vera neque falsa, quia prioritas naturæ est prioritas causalitatis; conuersio autem causatur & dependet à significacione, & non à veritate, neque à falsitate, imò econtra veritas dependet à conuersione, & est posterior, quām illa, posterioritate naturæ; ac proinde verba consecrationis sunt vera in posteriori naturæ post significacionem, & non in posteriori immediato & proximo, quia in hoc est conuersio, sed in posteriori mediatu & remoto, nempe post conuersionem; quia verba ut significantia sunt priora, & immediatè postea conuersio. Et tandem post conuersionem verba sunt vera, quia generaliter omnis propositio, ut significans est prior prioritate naturæ, seu à quo, quām ipsa ut vera, quia veritas & falsitas sunt quasi passiones, que conueniuntur ad significacionem. Imò non repugnat, propositionem priùs tempore esse significatiuam, quām sit vera: quia, ut diximus Dificultate praecedenti, ut propositio de praefecti sit vera, sufficit ut id quod significat, sit paulò post, & tamen quo usque illud sit, non est vera neque falsa, sed quasi suspensa, expectans veritatem aut falsitatem: nihilominus verba consecrationis in eodem instanti ultimo, in quo ipsorum prolatione intrinsecè terminatur & perficitur, indubitate quodam prolationis sunt vera, quia in eo efficiunt conuersationem.

Ad rationem ergo aduersatorum respondemus, verba consecrationis causare conuersationem, quia sunt verba primæ veritatis, id est, quia sunt dicta aut instituta à Deo prima veritate ad efficiendam conuersationem, ita ut dictio aut institutio sit quodammodo causa conuersationis, ut verba à Deo dicta aut instituta fiant vera & digna, & sint dicta & instituta à Deo, non verò quod veritas ipsorum sit causa conuersationis.

DISPUTATIO IV.

De conuersione seu transsubstantiatione panis & vini
in Corpus & Sanguinem Christi.

DIFFICULTAS I.

Utrum Corpus & Sanguis Christi verè & realiter sint sub speciebus panis & vini.

IRCA difficultatem hanc error est
hæreticorum, aperte negantium
veram & realem præsentiam Cor-
poris & Sanguinis Christi in Eu-
charistia. Ita quidam Ioannes Sco-
tus, antiquior Subtilissimo Ioanne

Berengar. Duns Scotus Ordinis Minorum, & Berengarius, Albigenses. Wiclef, Carlostadius, Lutherus, Cal-
tinus, & plures alii.

Veritas tamen Catholica est, Christum verè & realiter esse in Eucharistia. Est autem veritas haec definita, & oppositus error damnatus in Concilio Alexandrino in Epist. ad Nestorium, a pprobata in Concilio Ephesino tom. I. cap. 14. & in VII Synod. VII. odo a. 6. & in Concilio Romano sub Leone IX. Concilium & in Vercelleni sub eodem præsente, & in Turo-Romanum, & in Lateranensi sub Innocentio III. & in Concilio Viennensi sub Clemente V. & in Florentin. in decreto Eugenij IV. & in Tridentino sess. 13. ferè per totam, præsertim c. 1. & can. I.

Emdem veritatem tradiderunt innumeri Pa-
tres à Discipulis sancti Andreæ usque ad Patres
recentiores, quos referunt Bellarminus lib. I. de
Eucharistia, Valsquez disp. 11. 9. Valentia in Con-
trouersijs lib. de Reali præsenti Corporis & San-
guinis Christi, c. 2. Maldonatus in cap. 6. Ioannis,
Suarez disp. 46. Aegidius q. 75. art. 1. & Adamus
q. 4. dub. 1.

Veritas hæc desumitur Primò ex Ioann. 6. ex il-
lis verbis: *Panis, quem ego dabo (subintelligit, ad
manducandum) caro mea est. & ex illis: Caro mea
verè est cibus, & Sanguis meus verè est potus, vbi
Christus manifestè pronuntiat, carnè suam man-
ducandam, & Sanguinem suum esse bibendum.* Ergo negari nequit, Christum prædictis & se-
quentibus verbis eiusdem capituli expressè promit-
tere & depingere futurum Sacramentum Corpo-
ris & Sanguinis sui sub speciebus panis & vini
(quod postea Matth. 26. Marc. 14. & Lucae 22. in-
stituit) ex quo deducitur præsenta Corporis &
Sanguinis Christi sub speciebus panis & vini. Ad-
dimus, *prædictis & sequentibus verbis*, quia in an-
tecedentibus non egit Christus de Eucharistia,
neque de eius corporali manducatione, sed tan-
tum de spirituali, media fide, & se ipsum, ut cre-
dendū, appellavit panem & cibum, ut ex contextu
ipso optimè deducit Valsquez à num. 47.

Et quamvis Lutherus & Caluinus, & ex Ca-
tholicis Gabriel & Ianuenius, existimant, in eo
cap. 6. Ioannis non esse sermonem de reali man-
ducatione & potu Corporis & Sanguinis Christi,

sed de mandatione & potu spirituali, media fide,
qua debemus credere Christi humanitatem, si-
gnificatam per carnem, & eius passionem, significa-
tam per sanguinem: nihilominus ferè omnes Pa-
tres, quos referunt Bellarminus, Valsquez & Aegi-
dius, prædicta verba Ioannis de reali manducatione
& potu Corporis & Sanguinis Christi intelligunt,
& id deducunt ex illis, etiam si non nulli ex illis
ali quando verba illa etiam ad mandationem
& potum media fide accommodent. Et quod ma-
gis est, Tridentinum sess. 13. cap. 2. & sess. 21. c. 1. Tride-
natum deducit reale præsentiam Corporis & San-
guinis Christi sub speciebus panis & vini, ex prædi-
ctis & sequentibus verbis Ioannis.

Quod verò Hieronymus in cap. 1. Epistole ad
Ephesios ait, dicta verba Ioannis intelligi de San-
guine & carne Christi spirituali & diuina, non de
carne quæ crucifixæ est, & de sanguine qui effusus
est, per carnem & sanguinem spiritualem & diu-
num intelligit ea prout vnta Diuinitati, quia vt sic
sunt cibus & potus spirituales; per carnem verò
crucifixam, & per sanguinem effusum, intelligit
ea secundum le, non considerata vniione ad Di-
uinitatem.

Hæretici verò, qui admittunt, Christum in eo
cap. 6. Ioannis loqui de reali sumptione Eucha-
ristia, dicunt, verba illa non esse propriè intelligenda,
sed figuratè & metaphoricè, ita vt in Eucha-
ristia non sint verè & realiter Corpus & Sanguis
Christi in se ipsis, sed solum in pane & vino tam-
quam in signo & figura. Hæc tamen interpretatio,
præterquam quod est contra sensum, quem pre-
ferunt dicta verba, & quod nequit constare cum
veritate verborum consecrationis, vt statim dicimus,
etiam potest reiici, Primò, ex eo quod Christus
in eotèpore meliorem panem promisit quam
manna, nempe se ipsum, tum per fidem creden-
dum, tum sub speciebus panis realiter manducan-
dum; at si Christus tantum promisisset panem, qui
solum esset signum & figura Christi, non promis-
isset meliorem cibum quam manna, figuram Cor-
poris Christi. Secundò reiicitur ex dubitatione &
in mururatione Capharnaitarum; quia ex ea con-
stat, illos intellexisse Christum loqui de sua carne
secundum proprietatem, alijs non dubitassen, ne-
que dixissent, *Quomodo potest hic carnem suam no-
bis dare ad manducandum?* Eos autem sic intelli-
gentes, rectè intellexisse, ex eo constat, quod si non
rectè intellexissent, eos absque dubio Christus
vno verbo instiueret, & prauam corum intelli-
gentiam corrigeret, quod non fecit; inquit il-
lud repetiuit, vt eos magis in opinione ab ipsis
concepta firmaret.

Secundò, prædicta veritas Catholica præsentia
realis Corporis & Sanguinis Christi in Eucha-
ristia desumitur ex verbis, quibus Christus Mat-
thæi 26. Marc. 14. & Luc. 22. vñus est in ultima
cena, ad instituendum Sacramentum Eucharistia,
ab ipso promissum Ioann. 6. nempe ex illis, *Hoc est
Corpus*

Corpus meum, Hic est Sanguis meus, vel hic est calix Sanguinis mei: quæ verba adeò clarè & manifestè coniunct præsentiam realem Corporis & Sanguinis Christi in Eucharistia, ut ab illo imputentia ea quis nequeat aliter interpretari.

Nihilominus hæretici, qui dictam præsentiam realem ferre non possunt, adeò variè dicta verba interpretantur, ut in libello, quia anno Domini 1577, editus fuit, ducenta expositiones habeantur, ex quibus plures refert & rejecit Vasquez cap. 6. eorum tamen præcipua in id recidunt, ut dicta verba figurat tantum & metaphorice & tropicè intelligantur, siue figura ponatur in Verbo est, sumendo illud pro Verbo significat; siue ponatur in Corpore & Sanguine, sumendo Corpus & Sanguinem pro figura Corporis & Sanguinis, ita ut Corpus & vinum dicantur Corpus & Sanguis Christi, quia sicut figura Corporis & Sanguinis, & Corpus & Sanguis sunt in pane, & in vino tamquam in signo & in figura, & non realiter & propriè sub eorum speciebus. Hanc tamen interpretationem damnat Tridentinum less. 13. cap. 1. & merito: quia contra regulam Augustini lib. 3. de Doctrina Christiana c. 10. absque sufficienti fundamento deferitur propria significatio dictorum verborum, & configuratur ad Metaphoram & figuram Metonymiam, per quam res significata sumuntur pro signo, quia nullum fundamentum afflari potest ad deferendam propriam significationem eorum verborum. Imò sunt multa, quæ maximè suadent, accipienda esse in propria significatione, tum, quia illis Christus instituit Eucharistiam, quæ est Sacramentum, in cuius vnu est maxima occasio errandi, si non fuisset claris verbis instituta, & quæ etiam est nouum Testamentum, quia in eius institutione Christus expressit nobis suam ultimam voluntatem dandi nobis gratiam & vitam æternam; testamentum autem apertissimis verbis tradendum est, non tropicis: tum etiam, quia verbis illis loquebatur solis Discipulis, hominibus tunc rudibus, & quibus tunc, utpote prope mortem ipsius, conueniens erat clare suam doctrinam explicare, & his accedit, quod fanguis, de quo Christus in dictis verbis loquebatur, effundendus erat pro nobis, ut dicitur Luc. 22. in remissionem peccatorum, ut dicitur Matth. 26. & tamen solus verus Sanguis Christi erat pro nobis in remissionem peccatorum effundendus, non vinum.

Dionysius. Quod si primò obijcias, Dionysium Areopagitan Epist. 9. ad Titum, dicentem, Iesum in parabolis diuina per typicæ mensæ apparatum deifica mysteria tradere; Respondemus, Dionysium tantum tribuere Christo parabolam in prædicatione, ut ex contextu constat. Dum vero addit, mysterium Corporis & Sanguinis traditum esse per typicæ mensæ apparatum, non excludit realem præsentiam Corporis & Sanguinis Christi, quia species Sacramentales, quæ sunt apparatus mensæ, typum gerunt eius quod in se continent.

Tertullianus. Quod si secundò obijcias Tertullianum lib. 4. contra Marcionem, cap. 40. vbi ait, *Acceptum panem, & distributum Discipulis, Corpus sum ilum fecit. Hoc est Corpus meum, dicendo, id est, figura Corporis mei;* fatetur verba hæc Tertulliani difficultia esse: quia tamen Tertullianus multis in locis, quæ Pamelius in eum librum num. 662. expendit, verè admittit præsentiam Corporis Christi in Eucharistia, id est exponenda sunt in aliquem bonum

sensum. In eum autem exponuntur à P. Vasquez, *Vasquez.* vt Tertullianus referat figuram ad species panis & vini, quæ verè significant & figurant Corpus & Sanguinem Christi quæ continent, ita ut illud, id est, figura corporis mei, non sit interpretatio verborum quæ Christus protulit, quasi his æquualeat; sed sit explicatio, quam Tertullianus addit pro Christo, ac si Christus dixisset, Corpus meum sub speciebus panis, quem habui in manibus, & meis Discipulis distribui, est figura Corporis mei existens modo visibili.

Quod si tertio obijcias Hieronymum, vel post Hieronym. tūs Pseudo Hieronymum in illud Marci 14. Et manducantibus, &c. vbi testimonium hoc mysticè explicat; Respondemus, quod liceat ibi non explicet sensum litteralem, sed eruat quemdam mysticum & spiritualem; non tamen negat litteralem & proprium, neque præsentiam realem Corporis Christi: quando verò Hieronymus in cap. 26. Marth. ait, Christum panem accepisse, ut veritatem sui Corporis repræsentaret, ibi representare non est idem quod figurare, sed idem quod præfis facere, & ante oculos ponere. Et eodem modo explicandi sunt nonnulli alii Patres, quando simile quid dicunt.

Plura alia obijcunt hæretici contra dictam veritatem Catholicam, quæ videri possunt apud Bellarminum, Vasquez, Suarez, Egidium & Bellarmin. Vasquez. Suarez. Egidius.

DIFFICULTAS II.

Vtrum post consecrationem in Eucharistia maneat substantia panis & vini.

*C*irca rem hanc varij fuerunt errores. Primus fuit Berengarij, qui (vt scribit Guitmundus Berengarij. lib. 1. de Veritate Corporis & Sanguinis Christi) post secundam retractionem, quam fecit in Concilio Romano sub Nicolao II. admittens in Eucharistia verè esse Corpus & Sanguinem Christi, assertum, cum his manere substantiam panis & vini, & ita dicebat Christum in Eucharistia in panari. Secundus error fuit (vt testatur idem Guitmundus eorum, qui dixerunt, panem & vinum tantum secundum partem definere esse, & converti in Corpus & Sanguinem Christi, secundum eam videlicet quæ non est sumenda ab indignis, & secundum aliam partem manere in Eucharistia, secundum eam videlicet quæ sumenda est ab indignis, quia hæc non convertitur in Corpus neque in Sanguinem Christi).

Tertius error fuit (testa eodem Guitmundo) eorum, qui dixerunt, totum panem & vinum in consecratione converti in Corpus & Sanguinem Christi, nihilominus quando indigni Eucharistia sumunt, Corpus & Sanguinem Christi iterum in panem & vinum redire.

Quartus error fuit Lutheri lib. de Captiuitate *Catherus.* Babylonica, cap. de Eucharistia, qui admittens errorum Berengarij de impanatione Christi, addebat, neutrā partem huius controversiæ ad fidem pertinere, affirmatiuam tamen, nempe in Eucharistia manere substantiam panis & vini, esse Scripturæ & rationi conformiorem.

Quintus error tribuitur Ruperto Abbatu, qui dixerit in Eucharistia manere panem, & hypostaticè

ticèvnitum immediatè verbo diuino, cui Corpus Christi est vnitum, & ratione vnonis panis & Corporis Christi eidem Verbo diuino posse Corpus Christi de pane verificari, & id significari in verbis consecrationis Corporis. Ita inluminat in c. 6. Ioannis, explicans illud, *Panis, quem ego dabo, caro mea est*: & id planè affirmat lib. 2. de Diuinis officijs cap. 2. & 9. si liber hic est Ruperti.

Sextus error fuit (vt refert Waldensis Tomo de *Ioan. Parif.* Sacramentis cap. 65.) cuiusdam Ioannis Parisiensis, qui assertebat, in Eucharistia panem vniuersi hypothetice Verbo Dei non immediatè, sed medio corpore humanitatis, quia existimabat panem huic corpori vniuersi.

Veritas tamen Catholica est, post consecrationem in Eucharistia non remanere substantiam panis & vini. Est autem veritas hæc definita, & oppositus error damnatus in Concilio Romano sub *Nicolaio II.* & in alio Concilio Romano sub *Gregorio VIII.* antiquioribus Innocentio III. & postea in Concilio Lateranensi sub ipso Innocentio III. & refutatur in cap. *Firmiter*, de Summa Trinitate & fide Catholica, dum definitur, panem transubstantiari in Corpus, & vinum in Sanguinem Christi: & in Concilio Romano generali, in quo damnati sunt articuli Ioannis Wiclef, quorum primus erat: *Substantia panis materialis, & similiter substantia vini materialis, manent in Sacramento*, & in Concilio Constantiensi less. 8. ybi dicta definitio Concilij Romani contra Wiclef confirmatur; & in fine Concilij iterum approbatur a Martino V. & in *Eugen. IV.* Decreto Eugenij IV. dum definitur, substantiam panis in Corpus Christi, & substantiam vini in Sanguinem Christi conuerti: & tandem in Tridentino less. 13. c. 4. dum definitur, per consecrationem fieri conuersionem totius substantiae panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi; & can. 2. dum anathematizatur, qui negauerit per consecrationem fieri conuersionem totius substantiae panis in Corpus, & totius substantiae vini in Sanguinem Christi, manentibus dumtaxat speciebus panis & vini. Vnde contra Scotum ybi infra constat, veritatem hanc fuisse in Ecclesia definitam anno Innocentium III.

Eadem veritatem tradiderunt innumeri Patres Innocentio III. antiquiores, Iustinus videlicet Martyr in Apolog. 2. Irenæus lib. 4. Aduersus haereses, cap. 34. Tertullianus lib. 4. in Marcionem ca. 40. Cyprianus vel Pseudo-Cyprianus Sermo de Cœna Domini, Cyprianus Ieroofolymitanus Catechesi 4. Ambrosius lib. de Iis qui initiantur, cap. 9. Gaudentius Tract. 2. de Exodo, Chrysostomus Homil. 83. in Math. Augustinus Serm. 28. de Verbis Domini, Damascenus 4. de Fide, c. 14. & plures alii Patres (quos referunt Bellarminus lib. 3. de Eucharistia, cap. 20. Valentia q̄est. 3. puncto 2. & Vasquez disp. 18. o. cap. 3.) dum omnes vel aperte dicunt, vel supponunt, substantiam panis & vini mutari & conuerti in Corpus & Sanguinem Christi: vt pudeat Lutherum asseruisse, hanc conuersionem excogitatum fuisse ab Innocentio III. & ab Scholasticis; & vt pudeat Calvini, quod asseruerit, veritatem hanc omni antiquitatibus patrocinio delititam esse.

Tandem eadem veritas Catholica absentia panis & vini in Eucharistia, efficaciter deducitur ex veritate verborum, quibus ad consecrationem vñus est Christus Math. 26. & Marc. 14. & quibus ad

id vñitum Sacerdotes, n̄epe, *Hoc est Corpus meum*, & *Hic est Sanguis meus*: quorum veritate ad id conuincuntur communiter Theologi (exceptis Scoto in 4. dist. 11. q. 8. & Durando) & plures ex Patribus, quos refert Vasquez cap. 4.

Ex veritate ergo verborum consecrationis probatur absentia panis & vini in Eucharistia, quia Pronomen *hoc* & *hic*, quod in verbis consecrationis demonstrat ad sensum, & non demonstrat accidentia panis & vini (quia ipsum Pronomen nequit ipsis accidentibus in verbis consecrationis accommodari, vt patet) demonstrat substantiam sub ipsis contentam, quæ medijs ipsis accidentibus fit sensibilis, & sensui demonstrabilis; sed nequit sub eis demonstrare substantiam Corporis & Sanguinis Christi, si sub eis ad sit substantia panis & vini, vt adesse potest, vt postea dicemus. Ergo substantia Corporis & Sanguinis Christi vere sub illis demonstretur, vt verè demonstratur, necssarium est, quod sub illis non maneat substantia panis & vini. Quod autem, si sub illis accidentibus adesse propria substantia panis & vini, non potest sub eis demonstrari substantia Corporis & Sanguinis Christi, quamvis esset etiam sub illis. Probatur: quia accidentia illa primariò & principaliè, & sūa natura efficiunt sensibilem & demonstrabilem propriam substantiam, si sub eis existat, quia sunt ipsis propria & connaturalia; alienam verò substantiam, quando adest propria, non nisi secundariò & secundum quid, quia huic sunt praeter naturalia, & propriæ substantiæ connaturalia. Ergo quando absolute & simpliciter, & absque addito fit demonstratio substantiae, demonstratur propria, si existat, quamvis tunc etiam existat aliena, dicendo, *hoc est vinum*; aliena verò, quando existit propria, non nisi cum addito, & secundum quid, nempe particulam & addendo, dicendo, *hoc est vinum & sanguis*, non verò absolute absque addito dicendo, *hic est sanguis*. At quando non adest propria substantia, tunc aliena quæ sub illis accidentibus existit, demonstratur absolute, & absque addito, quia non est alia, quæ primario & principaliter fiat sensibilis per illa accidentia.

Quod si obijcas Primo, Quando vinum continetur in vase, non tantum vas potest absolute demonstrari, dicendo, *hoc est vas*, sed etiam vinum in vase contentum, dicendo, *hoc est vinum*; ergo quamvis substantia propria panis & vini esset sub speciebus Sacramentalibus, posset etiam sub illis absolute demonstrari substantia Corporis & Sanguinis Christi. Respondemus, cōcedendo Antecedens, & negando Consequentiam: quia est dispar ratio inter accidentia vas ex vina parte, & inter accidentia panis & vini ex altera; quia accidentia vasatione figuræ sunt adaptata ad continentiam etiam alienam substantiam, accidentia verò panis & vini neque ex sua natura, neq; ratione figuræ sunt adaptata ad continentiam substantiam Corporis & Sanguinis Christi, & id est sub accidentibus vas potest etiam aliena substantia simpliciter & absolute demonstrari, non verò substantia Corporis & Sanguinis Christi sub accidentibus panis & vini, quando sub eis est ipsa substantia propria.

Quod si obijcas Secundum, Quando corpus à dæmone obseruitur, verè dicimus, *hic est dæmon*. Pronominis *hic* nominaliter sumpro, etiam si ibi sit substantia corporis obserui, ergo quamquam in Eucharistia perseueraret substantia panis, simul

pus obsidetur à dæmone, posse dæmonem sensu demonstrari, dirigendo Pronomen ad corpus obfessum, vel ad accidentia ipsius, nisi quando in eo corpore videmus, aut aliter lenimus effectum aliquem proprium dæmonis, seu à dæmone prouenientem, ratione cuius dæmon fiat sensibilis seu demonstrabilis sensui, non verò quando tantum apparent accidentia corporis obfessi. Et quia in Eucharistia non apparent accidentia aliqua, neque effectus aliquis Corporis & Sanguinis Christi, idè non possent sensui demonstrari Pronomen directo ad accidentia panis & vini, quando esset propria substantia ipsorum.

Trident. Meritò ergo Tridentinum less. 13. c. 4. non tantum definit absentiam panis & vini in Eucharistia, sed etiam ex veritate verborum consecrationis eam deducit, & ex ipsa semper fuisse ab Ecclesia deductam affirmat. Sed quamus absentiam panis & vini ex veritate verborum consecrationis deducatur, non tam ex quacumque, quia non deducitur ex veritate verborum in figurato & metaphorico sensu, quem verba consecrationis efficer possent, quia veritas verborum in isto sensu stare poterat cum præfentia panis & vini, sed ex veritate verborum in proprio sensu quem verba ipsa præferunt, & in quo Christus ea protulit, ut ex antiqua traditione constat, ex qua Tridentinum less. 13. cap. 1. talē sensu desunplit, & elegit: quia cum veritate verborum in sensu proprio, & in propria significacione, secundum quam significatur vera & realis præfentia Corporis & Sanguinis Christi in Eucharistia, stare nequit præfentia panis & vini in illa, ob rationem dictam, & ex veritate verborum in hoc sensu, quem Tridentinum cap. 1. supponebat electum, postea c. 4. deduxit absentiam panis & vini in Eucharistia.

Quòd si obijcias: Ex veritate verborum consecrationis in proprio sensu potuit deduci conuersio panis & vini, seu defitio & absentia eorum, & non ex veritate illorum in sensu figurato, ergo Tridentinum non potuit absolutè, & absq; addito, ex veritate illorum deducere defitionem panis & vini, dicendo, *Quoniam Christus Corpus suum, quod sub speciebus panis offerebat, vere esse dixit, idè in Ecclesia semper persuasum fuit, in Eucharistia fieri conuersio totius substantiae panis in Corpus Christi,* quia verba consecrationis potuerint esse vera in sensu figurato ab hæreticis electo, & cum veritate eorum in hoc sensu potuerint stare substantia panis, sed debuit addere, quoniam verè esse dixit, prout ab Ecclesia intelligi consuevit, sicut etiam c. 1. ex eisdem verbis non absolutè, sed cum addito, nempe prout ab Ecclesia & Patribus in proprio sensu semper intellectis, deducit realem præfentionem Corporis & Sanguinis Christi. Respondemus, concedendo Antecedens, & negando Consequentiam; quia veritas absolutè & simpliciter prolatas, supponit pro veritate verborum in proprio sensu. Quòd si c. 1. ex illis non absolutè, sed cum dicto addito deduxit præfentionem Corporis & Sanguinis Christi, non id fecit, quia esset necessarium, sed quia hæretici verba illa in sensu tantum figurato admiscebant, præsertim quod Tridentinum cap. 4. non deduxit defitionem seu conuersionem panis & vini ex veritate verborum consecrationis, absq; addito illo: quia tam c. 1. ex antiqua Ecclesiæ traditione veritatem verborum in proprio sensu sumptuorum elegerat; & c. 4. id supponens, deducit dictam

conuersionem ex veritate verborum cum eo addito, non reperito & expresso, sed supposito & subintelleceto.

Prædicti ergo errores, quatenus conueniunt, in Eucharistia manere substantiam panis & vini, manent ex dictis relegati, etiā quintus & sextus: quia si substantia panis in Eucharistia perseueraret, quamus vnius verbo, siue mediatè siue immideatè, nō possent verba illa consecrationis, *hoc est Corpus meum,* esse vera, tum quia vno hypostatica non sufficit ad mutuam prædicationem inter quæcumq; vniuersitate personæ, nisi inter naturas completas, & in concreto sumptas; Corpus autem in illis verbis ratione Pronomen *meum,* ut abstractè significatur, tum etiā, quia Pronomen demonstratum in consecratione Corporis non refert panem, quia non dicitur *hic,* sed *hoc,* & in consecratione Sanguinis non refert vinum, quia non dicitur *hoc,* sed *hic,* præterquam quòd absque fundamento admittitur vno aliqua panis & vini cum verbo.

Tertius etiā error afferentum, Corpus & Sanguine Christi, quæ à peccatoribus sumenda erant, iterum in panem & vinum redire, est contra Paulum 1. ad Cor. 11. dicentem, *Qui manducat & bibit indigne, indicium sibi manducat & bibit, non diuidit Corpus Domini.* Vbi supponit, peccatorē sumere Corpus Christi. Quo etiam specialiter rejicitur secundus error afferentum, panem & vinum non conuersti in Corpus & Sanguine Christi secundum partem ab indignis sumendā, quia scilicet Paulus supponit, indigos verè sumere Corpus Christi.

Sed contra dictam veritatem Catholicam obijcunt Primò hæretici, quòd Eucharistia sèpè appetetur panis, ergo in ea manet substantia panis. Respondemus, concedendo Antecedens, & negando Consequentiam; quia Eucharistia appellatur panis, vel quia fit ex pane, vel quia ratione specierum appetit panis, vel quia est panis, seu cibus spiritualis animæ.

Obijcunt Secundo, Christus Ioan. 6. dixit, *Ego sum panis, & tamen non fuit destruetus, & conuersus in panem, ergo quamus Matth. 26. dixerit de pane, hoc est Corpus meum,* panis non destruetur, & conuerteret in Corpus Christi. Respondemus, ex vi illorum verborum Christum non potuisse definire esse & conuerti in panem, quia essent falsa; quia si Christus non maneret, non potest esse verum, Christum esse panem: fuit autem verum Christo permanente, quia ibi non est lermo de pane materiali, ut pater ex contextu, quia additur, *panis viuus, & vita, sed de spirituali, & Christus verè est panis spiritualis animæ per fidem edendus, & animam vivificans.* At quando dixit, *hoc est Corpus meum* (vbi Corpus propriè sumitur, ut conuat ex perpetua Ecclesiæ traditione) non loquitur de pane, sed circa panem, quia pronomen hoc non demonstrat panem (aliam non posset esse vera adhuc intercedente vniione hypostatica panis cum Corpore Christi, quia Corpus ibi sumitur abstractè) sed tantum demonstrat Corpus Christi, & idè ex vi illorum verborum, quæ profertur circa panem, panis ipse destruitur, & conuertitur in Corpus Christi, ut vera fiant.

Obijcunt Tertiò abiurationem Berengarij, approbatam in Concilio Romano sub Nicolao II. & relatam à Gratiano de Consecratione dist. 2. can. *Ego Berengarius,* quia in ea dicitur, panem & vinum post consecrationem esse non solum

Sacra-

Sacramentum, sed etiam Corpus & Sanguinem Christi, & sensualiter non solum in Sacramento, sed in veritate manibus tractari & frangi, & dentibus atteri; supponitur ergo, post consecrationem manere panem & vinum. Cui accedit, quod dicitur manibus tractari, & frangi, & dentibus atteri, quia haec non conueniunt Corpori Christi in Eucharistia: ergo dicuntur de pane, ac proinde perseverat post consecrationem. Respondemus, in abiuratione hac contendit contra Berengarium, in Eucharistia non solum esse Sacramentum, sed etiam esse Corpus & Sanguinem Christi. Dicitur autem in ea abiuratione panis post consecrationem esse Corpus Christi, non quia post consecrationem maneat & manens sit Corpus Christi (quia si maneret, non posset dici esse Corpus Christi) sed quia per consecrationem (& consequenter post illam posterioritatem naturae) transit in Corpus Christi, sumpto *esse*, ut relato ad Corpus Christi, pro *transire*; ac proinde post consecrationem panis non manet in sua natura, sed in Corpus Christi conuersus. Ideo autem Corpus Christi, seu panis in Corpus Christi iam conuersus dicitur sensualiter & in veritate manibus tractari, frangi, & dentibus atteri, ut denotetur, verè & realiter esse ibi Corpus Christi, cui predicta conueniant non proxime & ratione sui, sed remotè ratione specierum panis illud continentium. Quando autem in hac abiuratione dicitur, panem & vinum non solum esse Sacramentum, sed etiam Corpus & Sanguinem Christi, nomine *Sacramenti* intelligitur vel signum factuum gratiae sanctificantis, vel signum speculatum Corporis & Sanguinis Christi, ita ut sensus sit, panem & vinum non tantum esse Sacramentum, id est signum practicum gratiae, vel signum speculatum Corporis & Sanguinis Christi, quia id conuenit pani & vino ratione suorum accidentium, quibus conuenit esse Sacramentum, sed etiam realiter & verè transire in Corpus & Sanguinem Christi.

Objiciunt Quartus Gelasium lib. 2. contra Euchetem, in fine, vbi de Eucharistia loquens, ait, *Et tam non definit natura panis & vini: & Chrysostomus Epist. ad Cæsarium, vbi ait, naturam panis in Eucharistia manere.* Respondemus, filius liber ille est Gelasij, & Epistola illa est Chrysostomi (quod viti eruditum negant) eos tantum velle, in Eucharistia non desinere, sed manere naturam pani, non in se, sed in suis virtutibus, quia accidentia pani verè alunt & nutriti, & accidentia vini verè refrigerant.

Omittimus alia quæ obici solent, aliqua, quia leuiora sunt, & alia, quia in eis tanguntur aliqua difficultates à nobis postea examinandæ.

DIFFICULTAS III.

Vtrum post consecrationem in Eucharistia maneat aliquid substantiae panis & vini.

Durandus.

Durandus in 4. dist. 11. quæst. 3. existimat, in Eucharistia post consecrationem manere materiam primam pani & vini sub ipsorum accidentibus forma substantiali corrupta; quia nisi maneat materia prima pani & vini, in qua forma substantiali ipsorum succedit forma Corporis & Sanguinis Christi eo modo, quo forma alimenti in materia prima ipsius succedit forma viuentis,

nequit esse conuersio & transubstantiatio, quia haec necessariò versatur circa aliquid subiectum viruque extremo commune.

Alij (ut refert S. Thomas quæst. 75. art. 5.) existimat, in Eucharistia post consecrationem manere formas substanciales panis & vini, non vero materias primas, sed has fuisse conuersas in Corpus & Sanguinem Christi.

Gotfredus Quodlib. 8. quæst. 17. (ut refert Pa. ludanus in 4. dist. 12. quæst. 3. art. 1.) existimat in Eucharistia existentiam panis & vini (quam formam non distinguit à substantia) non conuertere in existentiam Corporis & Sanguinis Christi (quamvis natura & substantia panis & vini in substantiam Corporis & Sanguinis Christi conuertatur) sed manere, ut sit subiectum accidentium que remanent, præsertim cum existentia panis & vini nequeat in existentiam Corporis & Sanguinis Christi conuertiri, quia existentia Christi est in creatura & divina, & creatum nequit in incrementum conuertiri. Eamdem sententiam secutus est Bænez quæst. 4. art. 2. ad 2. alio tamen nixus fundamento, quia scilicet existimat, substantiam & accidentia eadem existentia existere, & accidentia, quæ in Eucharistia remanent, existere eadem quæ ante consecrationem existebant.

Reliqui tamen Theologi docent, & merito, in Eucharistia post consecrationem nihil panis & vini manere præter ipsum accidentia.

Et in primis non manere materiam primam, neque formam substancialem panis & vini, satis significat Tridentinum fess. 13. cap. 4. dum ait, post consecrationem fieri conuersionem totius substantiae panis in Corpus, & totius substantiae vini in Sanguinem Christi; quia hac particula *totius* significatur omne quod substantiam intrat: & id clarius significat can. 2. dum ait, fieri conuersionem totius substantiae panis, & totius substantiae vini, manentibus dumtaxat speciebus, id est accidentibus: vbi Tridentinum, addendo particulam illam *dumtaxat*, que exclusiva est, satis exprimit, nihil panis & vini præter ipsum accidentia manere; ob quod modus dicendi Durandi, & modus dicendi illorum quos refert S. Thomas, iam non bene audiunt. Idem quoque deducitur ex veritate verborum consecrationis in proprio sensu sumptorum, ex qua Tridentinum deduxit fieri conuersionem totius substantiae panis & vini, ut dicemus Difficultate sequenti, vbi etiam specialiter reiecit modus dicendi Durandi. Modus tamen dicendi aliorum, quem S. Thomas refert, ex eo specialiter reiecit, quod absque necessitate, in modo absque vilitate admittit, formam substancialem panis & vini manere absque materia prima, absque quia nequit naturaliter conseruari. Quod verè conuersio, saltem totalis, non egeat subiecto viruque extremo communi, dicemus Difficultate *III.*

Deinde in Eucharistia non manere existentiam, neque substantiam panis & vini, satis significat Tridentinum can. illo 2. dum ait, fieri conuersionem totius substantiae panis & vini, manentibus dumtaxat speciebus, seu accidentibus, quia existentia & substantia non sunt accidentia, sed potius aliquid substantiae; ob quod modus dicendi Gotfredi non bene audit. Et idem ratione probatur, & in primis quoad existentiam, quia haec non distinguit re ipsa ab essentia & natura,

vi diximus Tractatu de Incarnatione Disp. xii. Diffic. ii. ergo in Eucharistia, in qua non manet essentia & natura panis & vini, neque eorum existentia manere: & quamvis existentia re ipsa distingueretur ab essentia, imo & tamquam res a re, ut sic posset manere ab aliisque essentiis, nihilominus absque necessitate existentia panis & vini dicetur in Eucharistia manere, in qua non manet essentia & substantia eorum; quia non esset necessaria, ut per eam accidentia existerent, quia per eam existere nequeunt, quia accidentia non existunt per se, sed in alio; existentia autem substantiae panis & vini est existentia per se, non in alio; neque esset necessaria, ut esset subiectum proximum accidentium panis & vini, quia esse non posset, quia sola substantia substans accidentibus: ergo existentia, quae esset distincta a substantia, & actus substantiae non posset subitare accidentibus, & esse subiectum eorum: & non solum existentia panis & vini maneret in Eucharistia absque necessitate, sed etiam id affirmare est contra rationem, quia existentia absque substantia, quae in Eucharistia non manet, nequit naturaliter perseverare.

Idem quoque probatur quoad subsistentiam, quia in primis nequit absque sua substantia seu natura manere, quia subsistentia nihil aliud est, quam modus perfeccio ipsius substantiae, vt diximus Tractatu de Incarnatione, Disp. iv. Diffic. v. modus autem nequit manere, non manente re cuius est modus, quia eam essentialiter supponit, & ab ea essentialiter dependet: & quamvis subsistens panis & vini manere posset absque ipsorum substantia, tamen absque fundamento diceretur in Eucharistia manere, & absque necessitate aliqua, quia ipsa non posset esse subiectum accidentium panis & vini, sicut neque existentia, si hanc esset a substantia distincta, quia sola substantia substantia accidentibus.

Ex quo constat ad priorem partem fundamenti Gotfredi, & ad fundamentum Bañez. Ad alteram vero partem fundamenti Gotfredi respondemus, quod quamvis, quod creatum est, non possit converti in increatuum, possit tamen existentia panis & vini converti in existentiam Corporis & Sanguinis Christi, quia horum existentia est creata, non diuina.

DIFFICULTAS IV.

Utrum conuersio panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi constitut for maliter in eo, quod materia prima panis & vini continuetur cum materia prima Corporis & Sanguinis Christi, & incipiat esse sub forma eorum.

Supponimus, in quo Catholici contra haereticos conueniunt, in Eucharistia per consecrationem fieri conuersioem panis in Corpus, & vini in Sanguinem Christi. Ita sèpè definitum est, præsertim in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. & ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, & in Tridentino sess. 13. cap. 4. & can. 2. eamque conuenienter appellari *transubstantiationem*, affirmat in eo cap. 4. & meritò: quia quamvis vox haec barbara sit, optimè tamen significat id quod in

Eucharistia fit. Quod vero vox haec sit noua, non obstat, quia licet est rebus nouis inuenitis (quod est conuersio Eucharistica) voces nouas, ad res illas nouas significandas, adiungentur.

Hoc supposito, magna inter Theologos conuersio est circa naturam & quidditatem huius conuersiois seu transubstantiationis, in quo scilicet confitatur.

Circa præsentem ergo difficultatem Durandus in 4.d. 11.q. 3. partem affirmatiuam tuerit, nempe, naturam conuersiois Eucharisticae in eo confitere, quod materia prima panis continuetur cum materia prima Corporis Christi, & incipiat esse sub forma Corporis Christi, & cù informari, & quod materia prima vini continuetur cum materia prima Sanguinis Christi, & incipiat esse sub forma illius, & cù informari eo modo, quo per nutritionem materia prima alimenti continuatur cum materia prima viuentis, & incipit esse sub forma illius, & cù informari. Quod indicare videtur Damascenus 4. de Fide, cap. 5. vbi conuersione Eucharisticam declarat exemplo conuersiois alimenti in substantiam comedentis, & conuersiois potus in sanguinem potantis. Et ratione probatur, quia modus iste conuersiois est possibilis, & per eum facile declaratur conuersio Eucharistica, & secundum eum verba consecrationis sunt vera: ergo.

Reliqui tamen Theologi partem negatiuam communiter tradunt: imo pars affirmatiuam, quam Durandus tuerit, iam post Tridentinum erronea iudicatur, & merito: quia Tridentinum sess. 13. cap. 4. definit, per consecrationem fieri conuersioem totius substantiae panis in Corpus, & totius substantiae vini in Sanguinem Christi, vbi particula *totius* denotatur, nihil quod substantiam panis & vini intrat, manere. Quod magis declarauit can. 2. dum idem definiens, addit: *Manentibus* *dumtaxat* *speciebus* *panis* & *vini*. Materia autem prima panis & vini non est species, neque accidentis panis & vini, sed pars essentialis ipsorum, intrans substantiam & essentiam eorum.

Deinde pars nostra negatiua probatur, & affirmatiua Durandi ratione Theologica rejicitur; quia in Eucharistia non est admittenda alia conuersio, quam ea qua adsequatur & commenatur significacioni verborum, quia tantum fit ex vitali significacionis, & quam ea, qua sufficit ad veritatem illorum, ipsorum significacioni commenaturam, quia ex ea a posteriori deducitur: sed verba consecrationis non significant Corpus & Sanguinem Christi, vt habentia in se nouam materiam panis & vini informatam formam ipsius Corporis & Sanguinis, sed tantum significant Corpus & Sanguinem Christi simpliciter & absolute, sicut erant ante consecrationem; & ad veritatem commenaturam & conformem significacioni ipsorum verborum non requiritur conuersio panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi, vt habentia nouam illam materiam, sed sufficit conuersio in Corpus & Sanguinem Christi simpliciter & absolute, sicut erant ante consecrationem: ergo absque fundamento & contra rationem admittetur conuersio prædicta a Durando, qua scilicet panis & vinum non definiant secundum materiam primam, & quae fiat in Corpus & Sanguinem Christi, his addendo materiam illam, & quae informetur ipsorum forma; sed admittenda est conuersio

panis

panis in Corpus Christi, & vini in Sanguinem, qua Corpus & Sanguis sint existentia & præsentia absque informatione illa, sicut erant ante consecrationem, & consequenter etiam desitio totius substantiae panis & totius substantiae vini, quia hoc correspontet dictæ existentia & præsentia Corporis & Sanguinis Christi.

Quod autem verba consecrationis etiam essent vera, quamvis conuersio fieret modo assignata à Durando (quia eriam tunc Corpus & Sanguis Christi essent sub speciebus) non sufficit ut conuersio illa admittatur, quia non essent vera veritate commensurata & conformi significationi eorum, sed veritate ipsorum significationem excendente, & ei non conformi. Vnde quamvis conuersio à Durando assignata sit possibilis, & facilis intellectu, & secundum eam verba consecrationis essent etiam vera, non est admittenda, quia non est commensurata & conformis significationi verborum, ex vi cuius sit.

Ad testimonium vero Damasceni responderemus, eum usum fuisse eo exemplo nutritionis, non ut in omnibus similitudinem ostenderet, sed ut aliqualiter explicaret, non esse Deo impossibilem conuersionem Eucharisticam ex eo, quod homini sit possibilis conuersio quæ in nutritione fit.

DIFFICULTAS V.

Vtrum conuersio Eucharistica consistat formaliter in productione modi accidentalis præsentie Corporis & Sanguinis Christi sub speciebus.

Paludan.

Aludanus in 4. dist. 11. quæst. 3. art. 2. partem affirmatiuam videtur tueri, nempe, conuersiōnem seu transubstantiationem Eucharisticam sicut formaliter in productione modi accidentalis præsentie, quo Corpus & Sanguis ponuntur & sunt sub speciebus panis & vini: quod nonnulli Scotiæ amplectuntur, existimantes esse sententiam Scotti. Et probari potest, quia ad veritatem verborum consecrationis sufficit, quod Corpus & Sanguis Christi constituentur sub speciebus panis & vini: hoc autem sufficienter fit productione dicti modi; ergo non est necessarium aliud pro conuersione Eucharistica. Patet consequentia, quia conuersio Eucharistica tantum assignatur & ponitur, ut verba consecrationis fiant vera.

Bellarm. Vazquez. Egidius. Adams.

Bellarmino vero 3. de Eucharistia c. 18. Vazquez disp. 181. c. 2. Egidius quæst. 75. art. 4. Adams q. 4. dub. 5. & communiter Theologi partem negatiuam tradunt, & merito: Primò ratione generali, quia conuersio non consistit in productione, sed tantum in desitione rei quæ convertitur, connotata etiam re in quam fit conuersio, ut dicemus Diffic. ix. quia rem converti in aliam, nihil aliud est, quam in eam aliam definere seu transferre. Secundò speciali ratione, quia aliæ conuersio Eucharistica non est substantialis, seu non est transubstantiatio, non solum ut est producō, quia per eam non produceretur substantia, neque modus substantialis, sed tantum accidentalis modus præsentie; sed neque ut est conuersio, quia non est transitus substantiae in substantiam absolute, & absque addito, sed est transitus substantiae in modum accidentalem, seu

in substantiam sub tali modo accidentalis, cum est transitus substantiae panis & vini in modum illum accidentalem præsentia, seu in Corpus & Sanguinem Christi, non absolute, sed ut acquirientia modum illum, quod est contra Tridentinum sess. 13. cap. 4. vbi absolute & absque addito dixit, dictam conuersionem fieri in Corpus & Sanguinem Christi, & conuenienter appellari transubstantiationem; & contra Eccleiam in Missa Corporis Christi, absolute & absque addito dicentem:

*Quod in Carnem transit panis,
Et in Vnum in Sanguinem.*

Quod si respondeas Primò, conuersionem hanc esse substantiale, & transubstantiationem, non quatenus est productio, sed quatenus est conuersio; & hoc modo, non quia sit in substantiam tamquam in terminum ad quem, sed tantum quia est in substantia tamquam in termino a quo, & hoc sufficere ut sit substantialis, quia solus terminus a quo est qui convertitur et transubstantiatur. Contra hanc responsonem est, quod transubstantatio non tantum est & dicitur transubstantianus, quia sit transitus substantiae, sed etiam quia est in substantiam, aliæ conuersio substantiae in formam quantitatem est transubstantianus, quod est falsum: & id denotatur particula illa *trans*, quia eā denotatur transitus ab uno in aliud eiudem rationis, ut patet in transformatione, quae ideo dicitur transformatio, quia sit transitus ab una forma in alteram, & ob id Tridentinum capite illo 4. postquam dixit, in Eucharistia fieri conuersionem totius substantiae panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi, subdit, *Quæ conuenienter & proprie transubstantatio est appellata*. quasi dicat, ideo conuenienter appellaram est transubstantiationem, quia est conuersio substantiae in substantiam. Vnde quamvis solus terminus a quo dicitur converti & transubstantiari, quia conuersio & transubstantatio consistit in transitu & desitione unius in aliud, & solus terminus a quo sit transitus & definit esse in aliud, nihilominus conuersio dicitur substantialis, & transubstantatio ex termino a quo, & ex termino ad quem, ob rationem dictam.

Quod si secundò respondeas, conuersionem hanc dici posse substantiale, & transubstantiationem, quia etiam aliquo modo terminatur ad substantiam, nempe Corporis & Sanguinis Christi. Contra hanc responsonem est, quod substantia Corporis & Sanguinis portio est subiectum dicti conuersionis, quia est subiectum productionis dicti modi, & ipsius modi, quam terminus illius, quia neque est terminus totalis illius, quia totum resultans ex ea actione, quod est terminus totalis, est aggregatum coalescens ex substantia illa Christi: & ex modo illo neque est terminus partialis formalis, quia terminus formalis actionis: vel est forma termini totalis, quamvis per actionem ipsam non producatur; vel est entitas illa partialis, quæ actione ipsa producitur: substantia autem Corporis & Sanguinis Christi neque est forma dicti aggregari, neque actione illa producitur, & ad summum est terminus partialis, quia est materia termini totalis, seu pars materialis illius, terminus autem materialis, qui in ratione termini non venit. Philosophus in considerationem, non sufficit denominare actionem, & quamvis di-

ctam

deam conuersiōnem denominat substantiālē, eam nō denominaret substantiālē absoluē & absque additō, quia nō esset in substantiālē absoluē & absque additō, sed in substantiālē, ut acquirēntem dīcūm modū accidentiālē p̄sentiā.

Ad rationem vero pro Paludano negamus; ad
veritatem verborum consecrationis sufficere for-
maliter productionem dicti modi certitudinis, quia
cum ea productione stare potest praesentia panis
& vini; & haec stante nequeant verba illa esse vera.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum conuersio Euccharistica constitut
formaliter in productione modis substancialis,
quo Corpus & Sanguis Christi
constituantur substancialiter sub speciebus
panis & vini.

V Alentia disp. 6. q. 13. punct. 3. Ochagatia tra-
statu. o. q. 14. & plures recentiores partem
affirmatiuam tuentur, tum quia eo ipso dicta pro-
ductio est conuersio substantie panis & vini in
Corpus & Sanguinem Christi, quia ex virilius
modi substancialis, quo Corpus & Sanguis Chri-
sti constitutur substancialiter sub speciebus
panis & vini, desinunt esse substantia panis & sub-
stantia vini sub illis speciebus, ac proinde desinunt
esse absolute, seu destruuntur, quia nequeunt abs-
que speciebus illis naturaliter conseruari; & con-
frequenter substantia panis & substantia vini non
delinquent in purum nihil, sed in Corpus & in San-
guinem Christi, & in haec cōsueturunt: tum etiam,
quia eo ipso haec conuersio est substancialis, sicut
actio Incarnationis est substancialis, quamvis per
ipsum non producatur Verbum, neque humanitas,
ex eo solū quod per eam producitur substancialis
modus vniuersitatis humanitatis ad Verbum.

Vasquez verò dicit. 181. cap. 3. Suarez disp. 50.
sect. 4. Adamus q. 4. dub. 5. & plures alij partem
negauit tradunt, & merito; quia nullus modus
excogitari potest de novo productus in Corpore
& in Sanguine Christi, qui fit substancialis. Primo,
quia nullus modus potest esse substancialis, qui
non sit de integritate substanciali; quia qui est ex-
tra integratatem substanciali, est accidentis; modus autem
quo Corpus & Sanguinis Christi sunt sub spe-
ciebus, est extra integratatem substanciali illorum,
quia in celo sunt absq; illo substancialiter integra,
quia absque illo habent modum vnionis mate-
riæ & formæ ex quibus constat, & modum vni-
onis cum substanciali Verbi, quibus modis sunt
substancialiter integra. Secundo, quia modus ab
aduersariis assignatus, vel est vnionis Corporis &
Sanguinis cum accidentibus prædicamentibus
panis & vini, vel est modus existendi sub illis: nul-
lo autem fundamento affirmari potest, modum
vnionis cum accidentibus prædicamentibus, ne-
que modum existendi sub illis esse substanciali.

Et quamvis admittamus, in Eucharistia produci dictum modum substantialem, nequit conuersio Eucharistica in productione illius modi formaliter consistere. Primum, quia generaliter omnis conuersio formaliter consistit in definitione rei cuius conuersitur. Secundo, quia conuersio Eucharistica non est in Corpus & Sanguinem Christi saltem absolute, sed ad summum in Corpus & in Sanguinem Christi ut acquirentia modum illum.

Ad fundatorem ergo aduersarijū constat, dictum modum substantiam non esse possibilem, & quāuis esset possibilis, non posse in productione illius conuersionem Eucharisticam consistere.

DIFFICULTAS VI

*Utrum conuersio Eucharistica consistat
formaliter in productione Corporis &
Sanguinis Christi.*

O Mirmis eos, qui dicunt, conterfione Eu-
charisticam sitam esse in actione immissi-
terminata, v. g. ad Corpus Christi, panem in illud
convertiscendo, & nihil per eam producendo: quia
isti absque fundamento aliquo id dicunt, in-
contra rationem Philosophicam, secundum quam
omnis vera & realis actio necessario est fieri ali-
cuus termini, sive noui, sive nouiter producatur,
sive antiqui, sive terminus aeternus producatur con-
seruetur, quia agere concipi nequit absque fieri.

Inter eos ergo qui supponunt, omnem actionem realem esse productionem alicuius termini, Gabriel in 4. d. 11. q. 1. art. 3. du. 2. & lect. 40. in can. Suarez d. 1. p. 50. sect. 4. Agidius p. 74. art. 4. du. 5. Adamus d. 4. q. 1. p. 5. & plures recentiores in praesenti diff. Adamus

q.4. dub. 5. & plures recentiores in praesenti difficultate partem affirmatiuam tuentur, nempe conversionem Eucharisticae litam esse in actione, quæ sit productio Corporis & Sanguinis Christi, non de novo factam ut confervatio Corporis & Sanguinis.

de nouo; sed quæ sit conseruatio Corporis & Sanguinis Christi in suo esse substantiali, siue indistincta ab ea quæ in calo celeratur, continuata tamen ex vi verborum consecracionis, ut indicat Gabriel, siue noua & distincta quæ noster conseruetur, ut
etiam S. Iacobus. Tunc dicitur quod in die iudicacionis

docent Suarez & Aegidius, quod indicare videntur Cyprianus Ep. 63. Ambrosius 4. de Sacram. c. 4. Damascenus 4. de Fide ca. 14. & Bessarion lib. de Verbis consecrationis, dum dicunt, in Eucharis-

Corpus Christi creari, & ex pane fieri, & panem & vinum fieri Corpus & Sanguiné Christi. Et ratione probatur: quia ut conseruatio Eucharistia sit substancialis, nec clavis est aliqua produc-
tio substancialis, haec autem esse non potest alicuius modi substancialis, ut vidimus, & quamvis posset esse, non sufficeret, ut esset in Corpus & Sanguinem Christi absolute & sine addito; ergo nec clavis est productio ipsius substancialis Corporis & Sanguinis Christi, haec autem nequit esse prima productio eorum, quia ante conseruationem supponuntur producta, ergo est conseruatio illorum.

Bellarminus verò 3. de Eucharistia c. 18. Valen-
tia pun. 3. Valsquez d. 181. Turrecremata opus. 14.
dilp. 1. du. 5. Ochagavia q. 14. & Bonacina d. 4. q. 3.
pun. 6. partem negatium tradunt, nempe conuen-
tientia proposita, ergo conuenientia inveniuntur.
Bellarmine. Valentia. Valsquez. Turrecremata.
Bonacina.

tionem Eucharisticiā non esse actionem conseruatiū Corporis & Sanguinis Christi, & merito: Primō, quia generaliter nulla cōuersio consistit in productione, sed in desitione rei qua conuertitur.

productione, sed in dictione vel que conuertitur, connotato tamen per se termino positivo in quem definit & conuertitur, quia rem in aliam conuerti, est in illam desinere. Verum est, rem connotatam per se pertinere ad cōuerisionem tanquam terminum secundarium in quem fit; inquit etiam aliquo modo eadem proportione actionem, per quam res connotata producitur aut inducitur, pertinere per se, quamvis tantum secundarij, tunc videlicet quando res, que conuertitur, definit esse ex vi productionis aut inductionis rei in quam fit conuersio.

Addimus, non solum in dicta conseruatione non consistere formaliter conuersationem Eucharisticae ob rationem dictam, sed neque posse pertinere per se adhuc secundariò ad eam conuersationem, eo modo quo productio aut inductio formaliter per se ad conuersationem formaz, quae definit & conuertitur in illam, quae producitur, aut inducitur, quia illa tantum actio, quae est causa defissionis rei, & est connexa cum defitione, ipsa potest per se pertinere ad conuersationem illius, alias nullus est ratio, ob quam id quod definit, diceretur conuertitur id quod producitur & inducitur; sed conseruationem Corporis & Sanguinis Christi secundum se, seu in suo esse substantiali, non est causa defissionis panis, neque connexa cum ipsa, sed ipsam defissionem omnino per accidentem comitatur, quia substantia ipsa Corporis & Sanguinis Christi, que in suo esse causatione producitur aut conseruatur, non pugnat substantialiter cum substantia panis & vi- ni, quia non est causa defissionis eorum.

Quod si primo respondeas, conseruationem Corporis Christi non in suo esse substantiali, sed prout est sub speciebus, esse causam defissionis panis, & connexam cum ipsa, quia Corpus Christi, prout est sub speciebus, est incomp̄ossible cum substantia panis sub illis absq; quibus substantia ipsa nequit conseruari, & non definiere esse. Contra hanc responsonem est, quod conseruatio, quo Corpus Christi conseruatur sub speciebus, quamvis admittatur esse distinctam ab ea qua ante consecrationem conseruatur in celo, nequit esse una tantum productio tendens in Corpus Christi, & altera in modum illum nullam habentes connexionem, sicut neque ipsarum termini; ergo quamvis productio istius modi esset causa defissionis panis, & connexa cum ipsa, non tamen conseruatio Corporis Christi, quia Corpus ipsum secundum se non est incomp̄ossible in rerum natura cum substantia panis. Quod vero conseruatio Corporis Christi sit distincta a productione illius modi, & nullam habens connexionem cum ea, ex eo patet, quod Corpus Christi, & modus ille sunt entitatis distinctæ, & nullam habentes connexionem.

Et quamvis admittatur, quod vna & eadem actio sit conseruatio Corporis Christi secundum se, & simul productio illius modi, nihilominus actio hac ratione sui non esset causa defissionis panis, quia Corpus Christi, prout sub speciebus panis, non est incomp̄ossible cum substantia panis sub eisdem speciebus, quia Corpus Christi non est sub illis tamquam subiectū in quo ipsa recipiuntur, & a quo in genere causæ materialis sustententur, nec esse potest, vt dicemus Difficultate xi. quia ratione esset incomp̄ossible cum substantia panis sub illis. Prater hunc autem modum nullus aliis esse potest in Corpore Christi existendi sub illis, qui sit incomp̄ossible cum modo, quo substantia panis est vna illis suis speciebus: quia in primis non est incomp̄ossible modus aliquis simplex praesentia in Corpore Christi, quia itud potest esse sacramentaliter præsens speciebus panis, & substantia panis potest simul perseverare vna illis, quamvis sic vna sit illis præsens circumscriptiæ, quia modus vnius sacramentaliter existendi aliquibi non est incomp̄ossible cum praesentia circumscriptiæ alterius in eodem loco, vt dicemus Difficultate xi. Deinde nec modus aliquis sustentandi accidentia absque eorum receptione & sustentatione

ne materiali potest esse in Corpore Christi, qui sit incomp̄ossible cum illo modo, quo substantia panis est vna suis accidentibus: quia in primis modus iste sic sustentandi accidentia nequit esse in Corpore Christi, vel potius nequit ab eo prouenire, quia intelligi nequit, Corpus Christi accidentia illa sustentare ab illo que ipsorum receptione & sustentatione in genere causæ materialis, nisi in genere causæ efficientis. In Corpore autem Christi esse nequit, vel potius actio & sustentatio efficienter prouenire, quia non vt a causa principali, vt pater, neque vt ab instrumento physico Dei, quia nequit assumi ad id, vt instrumentum a Deo pro sola voluntate Dei, iuxta generalem doctrinam quam tradidimus Tractatu de Incarnatione Disp. ix. Diffic. i. v. & de Sacramentis in genere, Disp. iii. Diffic. ii. quia ad id nullam habet virtutem innatam, neque naturalem, neque obedientiam, quia in Corpore Christi nulla appetere proportionem, nullumque vestigium talis virtutis innatae. Et quamvis dicta sustentatio prouenire posset a Corpore Christi efficienter, nihilominus Corpus Christi si sustentans accidentia, efficienter absque ipsorum receptione non est incomp̄ossible, & pugnans cum substantia panis, vt vna suis accidentibus, quia Corpus Christi posset efficienter sustentare seu conseruare accidentia panis, non minus vna ipsi substantia panis, quam separata ab ipsa; quia non minus posset conseruare illa vna ipsi substantiae dependenter ab ipsa tamquam ab subiecto, quam separata independenter ab illa: in modo posset conseruare accidentia illa adhuc vna ipsi substantia tamquam subiecto independenter ab ipsa tamquam ab subiecto, seu in genere causa materialis, sicut anima rationalis vna substantia tamquam subiecto, consernatur a Deo independenter ab ipsa materia tamquam ab subiecto, seu in genere causa materialis, & sicut a Deo potest conseruari accidentia vna substantia tamquam subiecto independenter ab ipsa subiecto actione non educta: ergo Corpus Christi efficienter sustentans accidentia panis, non efficiens incomp̄ossible cum substantia panis sub illis: neque modus aliis vniuersis Corporis Christi cum accidentibus panis, qui non sit receptione ipsorum, & sustentatio materialis (quamvis si possibilis) est incomp̄ossible cum substantia panis sub illis, quia nulla vna Corporis cum accidentibus panis absque ipsorum receptione & sustentatione in genere causa materialis appetere incomp̄ossible cum vniione substantiae panis cum eisdem, ea ipsa recipientis. Prater dictos autem modos nullus aliis potest fundamento aliquo verisimili assignari, saltem ratione cuius Christus nequeat esse sub speciebus panis, perseverante substantia panis sub illis, de qua loquuntur Difficultate xi.

Quod si secundum respondeas, Quamvis substantia Corporis Christi secundum se, seu in suo esse substantiali, non sit incomp̄ossible cum substantia panis sub accidentibus, fit tamen incomp̄ossible, quasi moraliter ratione significacionis, & veritatis verborum, quia Corpus Christi nequit sub accidentibus panis vere demonstrari, nisi substantia panis vere ab illis separetur, ac proinde nisi corruptatur, quia ab eis separata nequit naturaliter & sine novo miraculo conseruari. Contra hanc responsonem est, quod ex ipsa constat, conseruationem Corporis Christi in suo esse omnino per accidentem habere ad defissionem panis, & cum

etum ipsa non esse connexam, quia substantia Corporis Christi secundum se, qua ratione est terminus conseruationis ipsius, quamvis facta ex vi verborum, non est incompositibilis, & pugnans cum substantia panis, sed tantum Corpus Christi prout significatum & demonstratum verbis conseruationis, seclusa conseruatione ipsius: quia quamvis per impossibile a nullo conseruaretur, quia alias ex se ipso existeret absque actione conseruationis, nihilominus ex modo quo illud demonstramus sub speciebus panis, destruitur substantia panis; ergo conseruatio illa, quamvis admittatur fieri ex vi verborum, est impertinens ad conseruationem hanc. Addimus contra eamdem responsionem, Corpus Christi neque produci, neque conseruari ex vi verborum conseruationis, quia verba haec ita sui veritatem presupponunt & praerequirunt conseruationem Corporis Christi, ut hunc annihilaretur, quamvis verba conseruationis proferantur a Sacerdoti, non poteretur Corpus Christi sub illis, neque verba fierent vera, quia Christus verbis conseruationis tantum conculcit vim ponendi Corpus ipsius Christi sub speciebus, supposita permanentia seu conseruatione illius, ac proinde si conseruatio Corporis per se pertineret ad conseruationem, ex vi verborum non fieret conseruatio, quia ex vi eorum non fieret conseruatio, quae ad illam per se pertineret.

Quod si tertio respondeas, quod quamvis verba conseruationis non moueant diuinam voluntatem ad antiquam conseruationem, qua Deus extra Eucharistiam conseruat Corpus Christi; quia adhuc verbis illis non prolatis illud conseruaret, mouent tamen diuinam voluntatem ad nouam conseruationem illius sub speciebus Sacramentalibus. Contra hanc responsionem est, quod Corpus Christi vna tantum conseruatione totali, qua sufficienter in suo esse conseruatur a Deo extra Eucharistiam, etiam in Eucharistia conseruatur, quia idem esse Corporis Christi, & substantiale intuiriatur per se existentia, & separari hæc est prærequisita ad conseruationem Corporis Christi sub illis: ideo conseruatio Corporis sub ipsis pertinet per se ad conseruationem, aut in ea formaliter consistit. Sed contra hanc responsionem est Primo, quod substantia panis non definit esse, quia accidentia ipsius ab ipsa separantur, sed potius est contra, ideo accidentia separantur, quia substantia definit esse, vt potest expendimus. Secundo, quia conseruatio Corporis Christi sub speciebus panis non prærequisit separationem eorum a substantia panis; quia, vt iam diximus, compati potest sub illis tantum cum substantia panis. Tertio, quia si substantia panis definit esse, quia ipsius accidentia ab ipsa separantur, & per se existentia constituantur, potius substantia panis conseruatur in accidentia illa per se existentia, quam in Corpus Christi.

Quod si quartò respondeas, ad rationem conseruationis non esse necessariam connexionem inter productionem alterius termini in quem fit conseruatio, & inter definitionem termini qui conseruatur, sed sufficiere connexionem eorum, vel in agente, quia idem sit agens, quod producit unum & corruptit alterum; vel in voluntate & intentione agentis, quia non corrupteret unum, nisi produceret alterum. Contra hanc responsionem est, quod sicut non sufficit, quod unum & idem agens producat unam formam, & corruptat alterum.

ram, vel quod non corrupteret unam, nisi produceret alteram, vt verè dicatur, quod generatio unius est causuliter corruptio alterius, nisi alias formæ aliquam inter se habeant incompositibilitatem, ita etiam non sufficiet connexionis in agente, neque in intentione illius, inter productionem unius, & definitionem alterius, nisi alias inter se connexa sint ob aliquam incompossibilitatem inter rem productam & rem definentem, vt unus terminus dicatur fieri ex altero, vel alter in eum conuerteri.

Deinde secundò pars nostra negativa probatur, & affirmativa aduersiorum reiicitur, quia verba conseruationis sunt causæ & instrumenta conseruationis Eucharistie, quia ad eam efficientiam sunt instituta à Christo, sed non sunt causa & instrumenta conseruationis Corporis Christi, ergo conseruatio Eucharistica non constituit conseruationem Corporis Christi. Consequenter pater. Minor autem probatur, quia verba conseruationis non sunt causa physica ad id, vt iam diximus; neque sunt causa moralis mouendo, seu excitando diuinam voluntatem ad conseruandum Corpus Christi, quia Deus alias est motus, & conseruaret Corpus Christi, quamvis verba illa non pertinenter.

Quod si respondeas, quod quamvis verba conseruationis non moueant diuinam voluntatem ad antiquam conseruationem, qua Deus extra Eucharistiam conseruat Corpus Christi; quia adhuc verbis illis non prolatis illud conseruaret, mouent tamen diuinam voluntatem ad nouam conseruationem illius sub speciebus Sacramentalibus. Contra hanc responsionem est, quod Corpus Christi vna tantum conseruatione totali, qua sufficienter in suo esse conseruatur a Deo extra Eucharistiam, etiam in Eucharistia conseruatur, quia idem esse Corporis Christi, & substantiale intuiriatur per se existentia, & separari hæc est prærequisita ad conseruationem Corporis Christi sub illis: ideo conseruatio Corporis sub ipsis pertinet per se ad conseruationem, aut in ea formaliter consistit. Sed contra hanc responsionem est Primo, quod substantia panis non definit esse, quia accidentia ipsius ab ipsa separantur, sed potius est contra, ideo accidentia separantur, quia substantia definit esse, vt potest expendimus. Secundo, quia conseruatio Corporis Christi sub speciebus panis non prærequisit separationem eorum a substantia panis; quia, vt iam diximus, compati potest sub illis tantum cum substantia panis. Tertio, quia si substantia panis definit esse, quia ipsius accidentia ab ipsa separantur, & per se existentia constituantur, potius substantia panis conseruatur in accidentia illa per se existentia, quam in Corpus Christi.

Quod si quartò respondeas, ad rationem conseruationis non esse necessariam connexionem inter productionem alterius termini in quem fit conseruatio, & inter definitionem termini qui conseruatur, sed sufficiere connexionem eorum, vel in agente, quia idem sit agens, quod producit unum & corruptit alterum; vel in voluntate & intentione agentis, quia non corrupteret unum, nisi produceret alterum. Contra hanc responsionem est, quod sicut non sufficit, quod unum & idem agens producat unam formam, & corruptat alterum.

DIFFICULTAS VIII.

Vtrum conuersio Eucharistica consistat in eo, quod id, quod erat panis, fuit Corpus Christi.

Caietanus q. 75. art. 4. partem affirmatiuam tuerit, nempe conuersiōnem Eucharisticam consistere in eo, quod id quod erat panis, incipiat esse Corpus Christi.

Caietanus.

Doctrina hæc adeo obscurè traditur à Caetano, ut nonnulli ei attribuant dixisse, conuersio nēm hanc in eo consistere, ut per ipsam eadem numero entitas, quæ erat substantia panis, fuit Corpus Christi post consecrationem: alij vero Caetano attribuunt dixisse, conuersiōnem Eucharisticam in eo consistere, ut per ipsam eadem entitas manens in specie infima panis fuit Corpus Christi. Neutrū tamen horum somniauit Caetanus, ut aduerit Vasquez disp. 181. c. 3. & attēnē legenti Caetanū s. *Pro solutione*, constabit: quin Caetanus ita dixit per transsubstantiationem fieri, ut id quod erat panis incipiat esse Corpus Christi, ut asserat terminum à quo transsubstantiationis esse id quod erat panis secundū rationem panis, & terminum ad quem esse id, quod erat panis, incipere esse Corpus Christi, ita ut terminus ad quem non sit Corpus Christi secundū se & absolūtē, sed totū hoc, nempe *Corpus Christi esse id quod erat panis*, quod supra Corpus Christi secundū se tantū addit denominationem quamdam extrinsecam.

Vasquez.
Turrianus.

Vasquez verò vbi suprà, Turrianus dub. 7. & alij partem negatiuam merito tradunt, & affirmatiuam Caetani merito rei ciunt, non solū ut ipsi falso attribuitur, sed etiam ut à nobis explicatur.

Et in primis dicta doctrina, ut Caetano attribuitur, nempe eamdem entitatem, quæ erat panis, esse post consecrationem Corpus Christi, quo supponitur post consecrationem manere entitatem, quæ erat substantia panis, præterquam quod est contra Tridentinum less. 13. can. 2. dum ait, fieri conuersiōnem totius substantiæ panis, manentibus dumtaxat accidentibus, etiam est contra rationem, quia impossibile est, eamdem entitatem destrui ut terminum à quo, & manere ut terminum ad quem, non solū secundū rationem singularem, ut patet, sed neque secundū rationem communem in ea entitate inueniunt, quia re aliqua destructa, necessitatis est omnem gradum, & omnem rationem in ea repartam destrui, quia nullus gradus, nullaque ratio eiusdem entitatis re ipsa distinguitur ab alio gradu, & ab alia ratione.

Deinde dicta doctrina Caetani, ut à nobis explicatur, etiam est falsa, quia ut explicatur à nobis pro termino ad quem transsubstantiationis, non assignat Corpus Christi secundū se & absolūtē, sed Corpus Christi esse id quod erat panis, quod supra Corpus Christi secundū se, addit denominationem quamdam extrinsecam, quod est falsum, ostendimus difficultate v.

DIFFICULTAS IX.

In quo ergo consistat conuersio Eucharistica formaliter.

Concludimus ergo, conuersiōnem, seu transsubstantiationem Eucharistica (id est natu-

ram & essentiam ipsius) sitam esse formaliter in sola defitione panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi, seu quod idem est, in sola defitione panis & vini, ut relata ad Corpus & Sanguinem Christi. Ita Vasquez disp. 181. cap. 11. & 12. & Turrianus dub. 8. & tradidit sicut videtur S. Thomas quest. 75. art. 4. & Scotus in 4. dist. 11. q. 1. s. *Quantum ad terium.*

Pro huius autem maiori intelligentia obseruandum est Primò, ad rationem conuersiōnis tria esse necessaria: Primum est, quod extrema illius fint positiva, quia carentia nō dicitur in rem positivam conuerti, neque econtra res positiva in carentiam. Secundum est, quod res, quæ conuertitur, definit esse, quia quod in suo esse permanet, non dicitur in aliud conuerti; & in his duobus Theologi omnes conueniunt. Tertium ad conuersiōnem necessariū est, quod res, quæ conuertitur, definit esse ex vi illius rei in quam conuertitur, ad quod necessaria est incompossibilitas & pugna inter eas res, ita ut res, in quam fit conuersio, fit quia formaliter expellens & destruens rem quæ definit esse & conuertitur; alij nulla est ratio, ob quam res quæ definit esse, diceretur conuerti in illam aliam, & in eam transire, quia ad id non sufficit quod vnum definit alio incipiente: ex eo enim, quod vnum Angelus annihilaretur à Deo in existenti, in quo crearet alterum, non diceretur in hunc alterum ille conuerti. Ita tamen necessaria est pugna seu incompossibilitas inter ea, quorū vnum in aliud conuertitur, & cōsequenter connexio inter definitionem illius quod conuertitur, & inter illud in quod fit conuersio, ut non sit necessaria pugna & connexio physica & ex natura rei, qualis est in conuersione formalis seu formarum, sed sufficit pugna & connexio quasi moralis, & ex modo operandi, ita ut si conuersio fiat media significacione & demonstratione verborum, ad eam sufficiat pugna & connexio proueniens termino à quo, & termino ad quem conuersiōnis ex significacione, quia pugna haec & connexio sufficit, ut vnum terminus dicatur destrui ex vi alterius, prout significati & demonstrati, & relativi ad veritatem, quam ea significatio & demonstratio exigit.

Secundò obseruandum est, ex vi significacione verborum consecrationis Corpus & Sanguinem Christi fieri præsentia accidentibus, seu speciebus panis & vini, & sub illis cōstituti, & etiam definere esse substantiam panis & vini, quia aliter verba consecrationis nequeunt verificari, ac proinde de facto in consecratione reperiri duplē mutationem, vel quasi mutationem, nempe productionem præsentia, aut modi quo Corpus & Sanguis Christi fiunt præsentia sub speciebus, aut ipsi vniuntur, & est vera mutatione: & defitionem substantiæ panis & vini, quæ est quasi mutatione, & non rigorosa ex defectu subiecti, quod transeat ab uno termino in alterum.

Tertiò obseruandum est, hanc duplē mutationem, vel quasi mutationem, v. g. positionem Corporis Christi sub speciebus panis, & defitionem substantiæ panis, potuisse fieri à Christo, & à Sacerdotibus ex Christi institutione, alij verbis, nempe, *Sit his Corpus meum, & non sit substantia panis*, tunc tamen, quamvis fierent duas istas mutationes, quæ modò fiunt propositione illa categorica, *Hoc est Corpus meum*, non tamen fieri eodem modo, quia tunc Christus, vel Sacerdos non excluderet.

eluderet substantiam panis demonstrando Corpus Christi sub speciebus, & illud sub eius statuendo, quia ex una parte substantia Corpus Christi, & substantia panis non sunt incomplicatae ex natura rei sub eiusdem accidentibus, ut supra diximus, & ex altera parte verba illa consecrationis demonstrantia, aut significatio verborum consecrationis demonstrantium Corpus Christi sub speciebus panis, ad sui veritatem non exigit desitio-
nem substantiae panis. Verba vero, quibus modò fit consecratio, & hanc duas dictas mutationes, nempe *Hoc est Corpus meum*, ita demonstrant Corpus Christi sub speciebus panis, ut ad sui veritatem exi-
gant desitio-
nem substantiae panis, quia substantia
Corporis Christi non potest dicta propositione catego-
rica demonstrari sub illis speciebus, si sub illis
perferueret substantia panis, ut diximus Diffic. II.

vnde desitio substantiae panis fit ad exigentiam
Corporis Christi, prout istis verbis demonstrati;
quia Corpus Christi, prout ei verbis sub specie-
bus panis demonstratum, est incomplicabile cum
substantia panis sub illis. & ita Sacerdos, statuendo
verbis istis Corpus Christi sub speciebus panis,
dicitur destruere substantiam panis.

Ex dictis facile ostendit potest, in consecratione, v.g. Corporis Christi, veram & propriam conuer-
sionem panis in Corpus Christi reperi-
ri: quia sicut in naturalibus eo ipso, quod forma corruptitur
ad productionem vel introductionem alterius, dic-
tum conuerti in eam, ex vi cuius productionis vel
introductionis corruptitur, eodem modo in consecratione Corporis Christi panis dicitur conuerti
in Corpus Christi, quia destruetio panis fit à
Deo ex vi Corporis, prout demonstratum sub specie-
bus panis, seu ad exigentiam Corporis, prout de-
monstratum sub illis, & non immediate pro mera
voluntate ipsius Dei, quia Corpus Christi (qua-
uis non ex natura rei, prout demonstratum tamen
verbis consecrationis demonstratione relata ad
veritatem, quam ea demonstratio ex institutione
Christi exigit) est incomplicabile cum substantia
panis sub speciebus ipsius panis, ac proinde cum
ipsa in suo esse substantiali, quia absque miraculo
nequit à suis accidentibus separata conseruari,
& ita Deus ad exigentiam Corporis Christi, prout
dicto modo demonstrati, & sic quasi moraliter
incomplicabile cum substantia panis, dicitur pa-
nem destruere, & consequenter eum in Corpus
Christi conuertere.

Ad dictam tamen pugnam seu incomplicabilita-
tem quasi moralem Corporis cum substantia pa-
nis requiritur in Corpore praesentia, aut modus
existendi sub accidentibus panis, quia Corpus
Christi non opponitur panis ex natura rei, sed tan-
tum prout demonstratum sub accidentibus panis.
Ad hanc autem demonstrationem requiritur dicta
præsens, aut unio Corporis sub accidentibus
panis, sive nouiter acquisita ex vi verborum, sive
antiqua ante aliter à Deo facta non ex vi verbo-
rum consecrationis, quibus modò fit, quia hæc an-
tiqua præsens, aut unio etiam sufficit: quia quam-
uis Corpus Christi ante simul cum substantia pa-
nis esset præsens, aut unum sub accidentibus; eo
ipso quod verbis consecrationis demonstratur,
etiam fieret conuersio panis in ipsum Corpus Christi,
quia eo ipso, ut verba fierent vera, defineret
substantia panis ad exigentiam Corporis Christi,
prout demonstratum sub illis speciebus, ut verè de-

monstraretur. Est autem dicta præsens aut unio
Corporis sub speciebus (sive noua sive antiqua)
ad veritatem verborum requisita, non quia ipsa
præsens aut unio secundum se significetur vel
demonstretur verbis consecrationis, quia non si-
gnificatur neque demonstratur nisi Corpus Christi
secundum se, sed tantum requiritur tamquam
conditio, ut Corpus possit sub illis demonstrari;
quia si Corpus non esset præsens aut unum sub
illis, non posset sub eis demonstrari: vnde Corpus
ipsum secundum se, & in suo esse substantiali est
terminus pugnans, in quem dicitur panis conuer-
ti, absque eo quod præsens illa aut unio intret
rationem termini in quem fit conuersio.

His ergo suppositis, conclusio nostra probatur
Primo, quia conuersio in nullo alio formaliter
consistit, quam in transitu unius rei in aliam; sed
sola desitio, v.g. panis in Corpus Christi, est transitus
panis in illud, ergo conuersio panis in Corpus
Christi consistit formaliter in sola desitio panis ut relata
ad Corpus Christi.

In hac autem desitio panis in Corpus Christi, in qua formaliter consistit conuersio panis in illud, primò reperitur desitio ipsa panis, quæ est ipse transitus; secundò reperitur non-esse panis, ad quod desitio ipsa immediatè tedit tamquam ad terminum ad quem; tertio reperitur Corpus Christi ad quod desitio illa panis tendit mediatè tamquam ad terminum ad quem impossibile positiuè cum pane, qui est terminus à quo dicta desitio
nem; & tandem quartò reperitur extrinseca de-
nominatione, seu relatio, ratione cuius desitio panis
dicitur desitio panis in Corpus Christi. Est autem
denominatio hæc seu relatio quid rationis, vix
proueniens, & conueniens desitio panis ex pugna & oppositione quasi morali Corporis cum
substantia panis sub accidentibus ipsius panis,
proueniente Corpori & pani ex demonstratione
Corporis sub accidentibus panis relata ad veri-
tatem, quam verba consecrationis habere debent
ob institutionem Christi.

Quando ergo dicimus, naturam & essentiam
conuersionis panis in Corpus Christi consistere in
sola desitio panis in Corpus Christi, seu in sola
desitio panis prout relata ad Corpus Christi, ita
intelligendum est, ut natura & essentia conuersio-
nis coalescat ex desitio ipsa (quia absque hac
nequit esse transitus, in quo essentia conuersionis
consistit) & ex relatione ipsa, seu ex respectu &
connotatione ad Corpus Christi, quia absque hac
relatione & connotatione desitio panis non est
desitio in Corpus Christi, neque transitus in il-
lud, sed tantum est desitio panis, ad eum modum
quo productio termini ad quem non dicitur mu-
tatio, nisi ut relata ad terminum à quo, & ut cum
reficiens & connotans, quia aliter productio ter-
mini ad quem non est transitus subiecti ab uno
termino in alterum, in quo essentia mutationis
consistit, & ita natura mutationis coalescat ex pro-
ductio termini producti, quem productio ipsa
intrinsece reficit, & ex connotatione & relatione
extrinseca ad terminum à quo ipsi productio
extrinseca superaddita.

Ex quo constat, conuersionem panis in Corpus
Christi non tantum terminari ad Corpus Christi,
sed etiam ad non-esse panis, quia scilicet conuer-
sio hæc coalescit ex desitio panis, quæ im-
mediatè

mediatè & quasi intrinsecè & essentialiter respicit non-esse panis, & ex dicta connotatione seu relatione ad Corpus Christi superaddita desitio panis, ratione cuius desitio panis, quæ intrinsecè fit in non-esse panis, etiam dicitur fieri in Corpus Christi: & quia desitio tendens ad non-esse panis, est prior, & supponitur ad relationem illam ad Corpus Christi, & hæc relatio presupponit desitio, & ipsi superadditur, ideo conuersio primariò terminatur ad non-esse panis, & secundariò ad Corpus Christi, quamvis etiam per se, & quasi essentialiter. Imò non solum conuersio, sed etiam desitio ipsa non tantum primariò & intrinsecè terminatur ad non-esse panis, sed etiam secundariò ad Corpus Christi, quamvis solum extrinsecè ratione dicta relationis ipsi desitio superadditæ & extrinsecæ. Nihilominus tamen conuersio Eucharistica simpliciter & ab solutè dicitur fieri in Corpus Christi, & ad illud terminari, nō verò ad non-esse panis, tūm quia dicta relatio ad Corpus Christi est quasi forma, & ratio formalis conuersio nō vltimo cōprens & perficiens conuersio, quia ante relationem desitio panis in suo respectu intrinsecò, & in sua relatione intrinsecè ad non-esse panis sistens, nondum est neque dicitur conuersio, quamvis sit pars essentialis, quasi materialis illius; tūm etiam, quia desitio ipsa & relatio ipsi superaddita & superueniens, ex quibus tota essentialis conuersio compleatur, respiciunt Corpus Christi, quia dicta relatio est formaliter respectus ad Corpus Christi, & desitio ipsa illud respicit, quamvis secundariò, & quasi extrinsecè ratione dictæ relationis ipsi superadditæ & ipsi conuenientis, ex eo quod desitio fieri ex vi Corporis Christi, prout demonstrati sub speciebus panis. Et quamvis positio Corporis Christi sub speciebus, quæ de facto reperitur (quia ante confectionem non supponitur præsens sub illis, nec eis vnitum, ut verè posse) sit prior desitio panis, quia panis definit ex vi Corporis prout sub speciebus demonstrati, ad quod de facto requiritur positio Corporis sub illis, quia hæc duo efficiunt media significatione verborum, quibus primariò & expressè significatur & demonstratur Corpus Christi sub speciebus, & desitio substantia panis non nisi implicitè ex eo solum, quod est necessaria ad veritatem verborum; nihilominus dicta positio Corporis Christi non intrat conuersio ipsam dictis verbis factam, sed tantum intrat dicta desitio & dicta relatio extrinsecè, quia rem conuerti in aliam, directè loquendo tantum est in eam desinere & transire, in quo non includitur dicta positio (imò neque per se ad illam pertinet, quamvis per accidens de facto requiritur tamquā conditio) sed tantum dicta desitio & dicta relatio desitio ad Corpus Christi.

Deinde conclusio nostra (nempe, conuersio nō Eucharisticam, v. g. panis in Corpus Christi, sufficienter confitit in desitio panis in Corpus Christi, seu prout relata ad Corpus Christi) probatur, quia ad veritatem verborum confectionis sufficit desitio panis facta in Corpus Christi: ergo id sufficit ad conuersio nō transsubstantiationem Eucharisticam, & non est aliud assignandum. Consequenter pater, quia Ecclesia & Tridentinum ex nullo alio, quam ex veritate verborum confectionis, conuersio nō Eucharisticam deduxerunt.

Quod si respondeas Primò, Ecclesiam & Tri-

dentinum non deduxisse conuersionem Eucharistica ex sola veritate verborum confectionis, sed tamquam notum supposuisse, in Eucharistia fieri conuersio nō, quæ sit magis conformis naturis rerum, dum non sit contra veritatem verborum: modus autem conuersio nō magis conformis naturis rerum est, ut fiat per confectionem Corporis Christi sub speciebus. Sed contra hanc responsum est primò, quod sit aperte contra Tridentinum, dum ait, Ecclesia sibi semper persuasum habuisse, in Eucharistia fieri conuersio nō, totius substantia panis in Corpus Christi, quia Christus verè dixit, Corpus suum esse quod sub speciebus panis offerebat: ergo ex sola veritate & non aliunde, Ecclesia & Tridentinum dictam conuersio nō deduxerunt. Secundò contra eamdem responsum est, quod modus conuersio nō nobis assignatus, præterquam quod est sufficiens ad veritatem verborum, etiam est magis facilis & connaturalis, quam alij, quia pauciora inuoluit miracula: imò soli conuersio nō nobis assignata conuenit vera ratio conuersio nō, quæ sita est in definitione vnius in aliis, non verò eis actionibus, neque alijs rebus quæ assignantur ab alijs Doctoribus.

Quod si secundo respondeas, Ecclesiam & Tridentinum ex veritate verborum non collegisse conuersio nō substantiali, sed conuersio nō substantiali in substantiam, & ita eam appellasse transsubstantiationem, & non conuersio nō substantiali, & ad hanc, quæ necessariò concedenda & admittenda est in Ecclesia, & non fuit deducta ab Ecclesia neque à Tridentino, necessariam esse productionem substantiali. Contra hanc responsum est Primò, quod ad mysterium Eucharistia sufficit, fateri & admittere conuersio nō substantiali in substantiam, quæ dicata transsubstantiationem, & Ecclesia nullum alium modum conuersio nō substantiali docuit, neque agnouit. Secundò, quod conuersio nō substantiali in substantiam, consistens in desitio vnius in aliis (qualem diximus esse conuersio nō Eucharistica) debet substantialis appellari, quia terminus à quo, & terminus ad quem, illius sunt termini substantiali, & ab his dubio appellata est substantialis à Tridentino, dum ab ipsi appellata est transsubstantiationem, quia id non est transsubstantiationis appellatur.

Quod si tertio respondeas, Ecclesiam & Tridentinum collegisse transsubstantiationem Eucharistica ex veritate verborum, sed non ex veritate speculativa, quia verba hæc possent esse speculativa veræ, absque eo quod fieret aut facta fuisset conuersio, ut contingat si Deus ante prolationem verborum posuisset Corpus Christi sub speciebus panis, & destruxisset substantiam panis, vel eam ab illis speciebus separasset, sed ex veritate practica, quia verba efficiunt quod significant; ergo vi verborum confectionis Corpus Christi, quod illius significatur, res ipsa producitur: ergo in ipsius productione consistit dicta conuersio, quia hæc ex veritate practica verborum deducitur. Contra hanc responsum est, quod quamvis conuersio Eucharistica non deducatur ex veritate speculativa verborum, sed tantum ex practica & factua, sed non deducatur ex veritate factua quorumcumque, sed tantum eorum, quæ presupponit antiquam productionem Corporis Christi, necessaria sunt ad eorum veritatem. Hæc autem necessaria sunt, desitio substantia panis, & positio Corpo-

DIFFICULTAS X.

Quomodo *Corpus & Sanguis Christi pos-*
sint enuntiari de pane & vino ratione
conuersio Eucharistica.

Conueniunt Theologi, propositiones, in quibus utrum verbo *conuersio* & *transitus*, vt quando dicimus, *Panis conuertitur*, aut *transit in Corpus Christi*, esse veras & proprias, vt ex supra dictis patet.

Est tamen difficultas circa duo genera propositionum, quarum alia sunt in quibus reperitur *Verbum Fio*, & aliae in quibus reperitur *Verbum Sum*. Supponimus autem, propositiones prioris generis, in quibus reperitur *Verbum Fio*, solere duobus modis enuntiari; uno modo, quando Corpus Christi dicitur de pane cum Praepositione *ex* aut *de*, vt quando dicimus, *Ex pane, aut de pane fit Corpus Christi*; altero modo absque Praepositione in nominativo, vt quando dicimus, *Panis fit Corpus Christi*.

Hoc ergo supposito, circa hoc prius genus propositionum S. Thomas quæst. 75. art. 8. Sotus in 4. S. Thomas. dist. 9. q. 2. ar. 8. & Henriquez Quodlib. 9. q. 9. do. Sotus. cent. dictas propositiones, in quibus reperitur Praepositio *ex*, esse veras & proprias, quia Praepositio *ex* tantum denotat habitudinem termini à quo, & panis verè est terminus à quo conuersio Eucharistica: eas verò propositiones, in quibus reperitur Praepositio *de*, esse in proprias, quia Praepositio *de* denotat causam coniuncti, confi- substantialis autem in transmutationibus attenditur penes subiectum commune utriq; termino, quod non reperitur in conuersione Eucharistica. Eridè dicti Doctores aduertunt, similes propositiones apud Patres inueniuntur ita explicandas esse, vt Praepositio *de* non denotet habitudinem subiecti communis, sed termini à quo.

Alexander 4. par. q. 10. memb. 6. art. 2. Gabriel in 4. dist. 11. q. 1. art. 3. dub. 1. & Ledesma 1. par. 4. Gabriel. q. 16. art. 18. docent, omnes dictas propositiones, Ledesma. tam eas in quibus reperitur Praepositio *ex*, quam eas in quibus reperitur Praepositio *de*, non esse in rigore & secundum proprietatem veras, quia utraque dicta Praepositio utrius modo accipi possit, secundum proprietatem nempe, & prout dicit habitudinem termini à quo, & prout dicit habitudinem subiecti communis.

Vasquez verò disp. 181. num. 154. docet, & me- Vasquez. ritò, omnes dictas propositiones, tam eas in quibus reperitur Praepositio *ex*, quam eas in quibus reperitur Praepositio *de*, non esse in rigore veras, sed tantum in sensu improposito, non ratione dictarum Praepositionum *ex* & *de*, quia utraque Praepositio utrius modo accipi potest secundum proprietatem, sed ratione Verbi *Fio*, quia hoc Verbum nequit in dictis propositionibus fatione Corporis Christi significare, quam tantum Verbum *Fio* propriè significat, sed tantum successionem Corporis Christi, vel adductionem illius, quam Verbum *Fio* impropositè significat. Et idè quando in Patribus inueniuntur, explicandæ sunt in hoc sensu, quamvis improposito.

Circa alias propositiones, in quibus etiam reperitur Verbum *Fio*, & Corpus Christi dicitur de

pane

pane in nominatio, ut quando dicimus, *Panis fit corpus Christi*, Bonaventura in 4. dist. 11. par. 1. distinctionis, art. vno, q. 6. docet, illas esse in rigore & propriè veras, & concedendas, quia Verbum *Fio* etiam significat transiit, & panis verè & propriè transiit in Corpus Christi.

Alexand.
S. Thomas.
Sotus.
Ledesma.
Vasquez.

Alexander verò, S. Thomas, Gabriel, Sotus, Le-
sma, & Vasquez docent, non esse veras in rigo-
re, & secundum proprietatem, & merito: quia ut
aliiquid propriè dicatur fieri aliud, necessarium est
quod sit subiectum commune, utique termino
transmutationis: & idèo quamvis in Pribus re-
periantur, explicandæ sunt in fano sensu, quamvis
improprio, ita ut Verbum *Fio* significet transiit
& conuersiōem. Addit Gabriel, & non immi-
rito, quod ut aliiquid dicatur propriè fieri aliud, ne-
cessarium sit quod subiectum commune utique
termino sit completum & totale. Et idèo non est
verum secundum proprietatem, quod semen fiat
homo, benè tamen, quod calidum fiat frigidum.

Circa posterius genus propositionum, in quibus
reperitur Verbum *Sum*, ut quando dicimus, *Panis erit Corpus Christi*, & *Id quid erat panis, est Corpus Christi*, Alexander, Vasquez, & communi-
ter Theologi docent, illas esse in rigore & secun-
dum proprietatem falsas, & merito: quia ut ex se-
patet, panis, aut id quod est panis, numquam erit
Corpus Christi. In Confessione verò Berengarij
approbata in Concilio Romano sub Nicolao II.
& relata à Gratiano in can. *Ego Berengarius*, de
Consecratione, dist. 2. vbi dicitur, panis & vinum
post consecrationem non solum esse Sacramentum,
sed etiam Corpus & Sanguinem Christi, Verbum
Sum, ut relatum ad Sacramentum, quod conuenit
pani & vino ratione suorum accidentium, seu sua-
rum specierum, sumitur propriè pro esse, & ut re-
fertur ad Corpus & Sanguinem Christi, sumitur
impropriè pro *transire*, quod conuenit panis & vi-
no ratione propriæ substantiæ, ut etiam diximus
Difficultate 11. vbi confessionem Berengarij la-
tius exposuimus.

DIFFICULTAS XI.

*Vtrum Corpus Christi, in celo aut in alio
loco existens, possit esse sub speciebus
panis simul cum substantia panis.*

Bonavent.
Capreol.
Marsil.
Ferrarien.

Bonaventura in 4. distin. 11. 1. parte, dist. 15.
art. 10. q. 3. Capreolus q. 1. art. 3. Marsilius in
4. q. 8. & Ferrariensis 4. contra Gentes c. 63. docent,
Corpus Christi ante consecrationem in celo, aut
in loco alio existens, si ibi perseveret, non posse
constitui sub speciebus panis, nisi destrueta sub-
stantia panis, & in Corpus Christi conuersa; quia
existimant, corpus ante in loco existens, non posse
incipere esse vbi ante non erat, nisi vel defersendo
antiquum locum, vel per conuersiōem alterius
substantiæ in alio loco existentis in ipsum: ergo
Corpus Christi perseverans in celo, aut in alio
loco, & eum non defersens, nequit fieri præsens
speciebus panis, nisi propria substantia panis de-
finat, & conuertatur in Corpus Christi.

Scotus.
Durandus.
Richardus.
Sotus.
Caietanus.
Suarez.
Vasquez.

Scotus verò in 4. dist. 10. Durandus dist. 11.
q. 1. Richardus art. 1. q. 1. Sotus dist. 9. quæst. 2.
art. 2. Caietanus quæst. 75. art. 1. Suarez dist. 49.
& Vasquez disp. 182. docent, Corpus Christi in
celo, aut in alio loco existens, & in eo perseverans,

posse fieri præsens saltem Sacramentaliter sub
speciebus panis, substantia propria panis sub ip-
sis perseverante, & merito: quia nulla in eo appa-
ret contradic̄tio seu repugnatio. Quia si id re-
pugnaret, maximè vel, quia repugnat, Corpus
Christi existens & perseverans circumscriptiū in
celo, vel in alio loco fieri simili præsens in alio;
vel quia repugnat, duas substantias esse simul præ-
sentes in eodem loco, vel quia specialiter repugnat,
substantiam alienam fieri simili præsentes acci-
dentiis, quibus propria substantia sit & perse-
veret præsens. Sed nullum horum trium repugnat:
ergo. Et in primis, non repugnat, Corpus Christi
existens & perseverans circumscriptiū in celo,
vel in alio loco, fieri simili præsens in alio saltem
Sacramentaliter, quia de facto existens & perse-
verans circumscriptiū in celo, sit Sacramentaliter
præsens quantitat̄ & alijs accidentibus panis
existentibus in terra. Deinde non repugnat, duas
substantias esse simul præsentes in eodem loco,
quia id etiam circumscriptiū contigit in natura
Christi ex Virgine, in qua corpus Christi sit
penetratum cum corpore Virgini, & in Ascensio
ne Christi ad celos, in qua corpus Christi sit pe-
netratum cum illis. Et tandem non repugnat, sub-
stantiam alienam fieri simili præsente accidentiis,
quibus propria substantia est & perseverat
præsens, quia nullo firmo fundamento dici potest,
substantiam alienam corpoream non posse fieri à
Deo præsente accidentibus alienis, quibus sub-
stantia propria sit & perseveret præsens, quia hoc
nullo firmo fundamento negari potest, eo ipso
quod substantia aliena & propria possint esse simili
præsentes in eodem loco, ut esse possunt, quia
eo ipso substantia aliena, si alia non maneat, feasi-
bilis ratione suorum accidentium, erit occulta
sub accidentibus alterius substantiæ.

Addimus, Corpus Christi non solum posse fieri præsens sub speciebus panis, perseverante subili-
s substantia panis, sed etiam ea perseverante posse
eis vñtri, quia potest à Deo illis vñritam quam
purum extreum non sustentans illa, quia sic
nulla erit incompatibilitas propriæ, & substantia
Corporis Christi, quia si ex vnione substantia
Corporis Christi ad accidentia aliena panis, aliquia
incompatibilitas prouenire, ex eo maximè est,
quod accidentia illa eo ipso sustentarentur, &
sufficienter à substantia Corporis Christi, & nul-
lo modo à propria; ac proinde separaretur ab illis
propria, & vno destrueretur. Quod autem Cor-
pus Christi possit illis vñtri, negari non potest:
quia etiam Angelus vñritus corpori, quod est dif-
ficilius, quia ambo sunt entia per se existentia, &
vnum spirituale, & alterum materiale. Quod verò
possit illis vñtri ut purum extreum non sus-
tentans illa, probatur exemplo Angeli, qui vñritus cor-
pori ut purum extreum non sustentans illud: &
etiam ratione, quia repugnat, quod illa sustenter
materialiter, seu in genere causa materialis, quia
repugnat, quod aliena substantia sit causa materialis
alienorum accidentiæ, quia haec sua natura tantum
rescipiunt propriam substantiam ut causam mate-
rialem, quia ab ea sola in eo genere dependet; &
etiam repugnat, quod illa sustenter efficienter, seu
in genere causa efficienter, quia repugnat, alienam
substantiam adhuc ut instrumentum efficienter
conseruare accidentia aliena extra subiectum.
Et quamvis Corpus Christi vñritum accidentibus
panis,

panis posset ut causa materialis illa sustentare, etiam posset substantia panis illa materialiter sustentare vtrahus substantiam, nempe Corporis Christi & panis partialiter concurrente suo passiuo concursu, seu sua partiali passione.

Vnde Corpus Christi potuit fieri praesens, & vniuersi accidentibus panis, perseverante substantia panis sub illis, ac proinde substantia panis non definit esse ex vi presentie & vnionis Corporis Christi sub illis, sed tantum ex vi Corporis Christi prout demonstrati verbis consecrationis ob incompensabilitatem moralem prouenientem illis ex his verbis tamquam ex instrumento morali.

Ad rationem ergo aduersariorum constat, corpus anteā in loco existens, posse à Deo constitui ubi anteā non erat, absque eo quod defert locum antiquum, & absque eo quod altera substantia in alio loco existens in ipsum conuertatur.

Obseruandum est, ut optimè Vasquez, Corpus Christi de facto non fieri praesens, & vnitum speciebus panis actione aliqua substantia, quia Corpus Christi producatur aut conservatur, quia per eam tantum potest produci substantia Corporis Christi, & non etiam modus aliquis praesens & vnionis cum speciebus panis, qua talis modus debet actione aliqua distincta produci, cum si entitas distincta à substantia Corpus Christi. Modus ergo praesentie & vnionis, quo Corpus Christi fit praesens & vnitum speciebus, producitur alia actione distincta: quia quamvis de facto sit necessaria ad conuersionem panis in Corpus Christi, in ea tamen non constitut conuersio, neque per se pertinet ad illam; est autem de facto necessaria tamquam conditio ad conuersionem, ut Corpus Christi, quod de facto ante consecrationem non est praesens speciebus panis, neque illis vnitum, fiat praesens & vnitum, ut sic possit demonstrari. Vnde substantia panis non defertur ex vi positionis Corporis Christi sub illis, sed ex vi Corporis ut demonstrari sub speciebus.

DIFFICULTAS XII.

Vtrum panis & vinum in conuersione Eucharistica annihilentur.

EX dictis constat, post consecrationem nihil substantia panis & vini manere, sed tantum ipsorum accidentia: supereft tamen difficultas, An defitio substantiae ipsorum sit annihilationis.

Scotus. Quodlib. 20. art. 3. & in 4. dist. 11. q. 4. Maior q. 1. Ocham in 4. q. 6. dub. 7. Gabriel in can. lec. 40. & 41. & Angelus v. *Eucharistia* 1. n. 3. docent, defitionem substantiae panis & vini in Eucharistia esse annihilationem, quia substantia panis & substantia vini ita definitur, ut nihil ipsorum remaneat, quamvis maneat ipsorum accidentia; ergo defitio eorum est annihilationis, quia ad nihil ipsorum terminatur. Et confirmatur, quia si substantia panis & substantia vini, quae fuerunt sub accidentibus, reproducerentur secundum se totas, verè creantur, quamvis ad ipsorum reproductionem pralupponerentur eorum accidentia: ergo econtra defitio eorum secundum se totas erit annihilationis, quamvis remaneant eorum accidentia.

S. Thomas. Caietanus, & recentiores Thomistae q. 75. art. 3. Suarez disp. 50. sect. 7. Vasquez disp. 183. Beccan. c. 18. q. 5. Adamus q. 4. dub. 3. &

communiter Theologi docent, defitione substantiae panis & vini non esse annihilationis, & merito: quia defitio substantiae panis & vini non tendit in purum nihil, quia ita tendit in nihil substantiae panis & vini, ut etiam tendat & per se, quamvis secundario, in Corpus & in Sanguinem Christi, quia substantia panis & vini ita definit primario in nihil sui, ut etiam per se, quamvis secundario, definit in Corpus & Sanguinem Christi, quia definit ex vi Corporis & Sanguinis prout demonstrati, ob oppositionem & pugnam quasi moralem inter illa, ipsis prouenientem ex verbis consecrationis, quae sunt instrumentum morale. Quod autem in aliud definit, & conuertitur, quamvis in nihil sui, non dicitur omnino & pure annihilationi, seu in nihilum redigi: quia quod sic tendit in nihil sui, ut etiam tendat in aliud ob quod in illud aliud conuertitur, non dicitur abolutè & pure annihilationi; & defitio rei, quae tendit in aliiquid, quamvis etiam tendat in nihil ipsius rei quae definit esse, non potest abolutè & omnino dici annihilationis, sed conuersio: quod autem in aliud conuertitur, non dicitur omnino perire & in nihilum redigi, quia dicitur quodammodo manere in eo in quod conuertitur.

Ex quo constat ad rationem Scoti. Ad confirmationem vero concedimus, quod si tota substantia panis & vini reproduceretur sub speciebus, creatur, quia tota illa ratione materia prima: ex qua fieret forma, fieret ex nihilo: quia quod accidentia illius praeponerentur, non obflare creationi illius, quia ex una parte reproducitur illius non tendet in accidentia, & ex altera parte accidentia non venient in considerationem in productione substantiae, quia non pertinet ad esse illius, ob quod substantia aliqua potest creari; quamvis eius accidentia non creantur, sed de eius potentia educantur. Et ob hanc rationem defitio panis & vini non definit esse annihilationis, quia remaneant ipsorum accidentia, sed quia ita tendit in nihil substantiae ipsorum, ut etiam tendat in aliiquid, quamvis alienum. Ad confirmationem ergo in forma concedendum est Antecedens, & neganda Cofsequentia, quia defitio panis & vini non definit esse annihilationis, quia remaneant eorum accidentia, sed quia etiam tendit in aliiquid, quamvis alienum, nepe in Corpus Christi.

DIFFICULTAS XIII.

Vtrum qualibet res creata possit totaliter in quamlibet aliam rem creata rem conuerti.

Durandus in 4. dist. 11. q. 2. & 3. docet, nullam substantiam creatalem seu totalem posse in aliā conuerti, quia defitio totius substantiae integræ est annihilationis; ergo nequit esse conuersio. Scotus in 4. dist. 11. q. 2. Caietanus & recentiores Scotus. Thomistæ q. 75. art. 4. docent, quamlibet substantiam creatalem integræ posse conuerti in quamlibet aliam creatalem, quia non est maior ratio ob quam tota substantia panis conuertatur in Corpus Christi, & tota substantia vini in eius Sanguinem, quam qualibet alia substantia creata integræ in quamlibet aliā, quia in alijs non reperitur peculiaris aliqua repugnantia.

Paludanus vero in 4. dist. 11. quest. 3. & Paludanus. S. Thomas. Caietanus, & recentiores Thomistæ q. 75. art. 3. Suarez disp. 50. sect. 7. Vasquez disp. 183. Beccan. c. 18. q. 5. Adamus q. 4. dub. 3. &

conuerti

verti in aliam, posse tamen alias in alias, immo in quamlibet.

Pro huius autem conclusionis explicatione & probatione reuocandum est in memoriam Primò, ad conuersiōnē requiri connexionem inter definitionem rei quae conuertitur, & inter rem in quam fit conuersio: ad connexionem autem inter illas requiritur, ut esse rei, in quam fit conuersio, sit ita pugnans & incompossibile siue moraliter siue physice cum esse rei quae conuertitur, ut haec verē definat esse in rerum natura, ex vi alterius rei in quam conuertitur.

Secundò in memoriam reuocandum est, inter substantias integras non posse esse pugnam physicam in esse substantia ipsarum, quia physice & ex natura rei qualibet substantia integra potest simul cum qualibet alia produci, & esse, & permanere; neque posse inter illas pugnam aliquam ex sola voluntate Dei immediate prouenire, neque ex alio capite, nisi ex vi significacionis verborum, ex qua nequit alio modo inter illas esse pugna, nisi media enuntiatione demonstrativa illius substantiae, in quam facienda est conuersio, ratione accidentium sensibilium substantiae quae conuertenda est, ita demonstrando sub accidentibus sensibilibus huius substantiae alteram substantiam in quam fit conuersio, una individua & categorica enuntiatione non significata expresse definitio substantiae quae conuertenda est, ut eo ipso, quasi secundario res conuertenda debeat definire esse, quia sub accidentibus sensibilibus ipsius nequeat substantia aliena enuntiatione illa demonstrari, nisi absit propria.

His ergo suppositis, probatur, substantiam creatam spiritualem non posse in aliam, neque spiritualem neque corporalem, conuerti, quia substantia spiritualis non pendet in suo esse a suis accidentibus spiritualibus, quia ab illis separata potest naturaliter & absque miraculo conseruari; & ita, quamvis qualibet alia substantia integra posset sub illis ad intellectum demonstrari enuntiatione categorica, propria tamen substantia non defineret esse ex vi illius demonstrationis, sed tantum separaretur a suis accidentibus; ergo non conuertetur, quia quod non definit esse, non conuertitur.

Quod si respondeas, conuersiōnem posse fieri non tantum enuntiatione demonstrativa, sed etiam Verbo *Fio*, aut conuerto, dicendo, *Panis fiat Corpus*, aut *Panis conuertatur in Corpus Christi*. Contra hanc respondemus, quod quamvis utravis oratione dicta speculatiū denotetur connexionē & pugna ad conuersiōnem requisita, quia vnum fieri aliud, aut in aliud conuerti, illas denotat, neutra tamen oratio sua significacione potest (quamvis ex institutione Christi veritatem exigenter) efficere, quod vna substantia, prout significata in ea oratione, sit causa ut alia substantia in eam definat esse; quia non ita significat vnam, ut ad exigentiam talis significacionis, ut euadat vera, fiat definitio alterius, quia hoc tantum fieri potest oratione categorica demonstrativa, quia per hanc substantiam illa in quam fit conuersio, ita demonstratur, ut ad veritatem demonstrationis ipsius substantiae necessaria sit definitio alterius, quamvis definitio haec non significetur expresse: quia qui sic demonstrat, dicitur faciendo vnum, vel demonstrando vnum, destruere aliud; qui vero dicit, *Panis fiat Corpus Christi*, aut *Panis conuertatur in*

Corpus Christi, non dicitur destruere vnum faciendo, vel significando aliud, ac proinde ut veriant orationes istae, debet subsequebitur conuersio, quia si enuntiatione demonstrativa, quia nequit conuersio alter fieri.

Deinde probatur, substantiam creatam corporalem integrum seu totalem posse totaliter conuerti in quamlibet aliam creatam, siue corporalem siue spiritualem. Et in primis posse in aliam corporalem totaliter conuerti, confitatur in Eucharistia, in qua substantia panis & vini totaliter conuertatur in Corpus & Sanguinem Christi, ut tempore sensit Ecclesia, & definit Tridentinum scilicet 13. cap. 4. Tria. Vnde sententia Durandi sustineri nequit, & fundamentum ipsius inane est, ut constat ex Difficilate precedenti. Et id declaratur simul & probatur, quia ex una parte substantia corporalis potest ita fieri praesens, aut vniuersitatem accidentibus sensibilibus alterius substantiae corporalis, ut possit sub illis enuntiatione categorica demonstrari, sicut Corpus Christi sub accidentibus panis, & Sanguis Christi sub accidentibus vini; & ex altera parte substantia illa altera, sub cuius accidentibus sensibilibus demonstratur, non potest non definire esse, scilicet miraculo, a suis accidentibus separata.

Quod vero substantia corporalis creata integra possit in spiritualem conuerti, probatur, quia ex una parte etiam substantia spiritualis potest ita fieri praesens, aut vniuersitatem accidentibus sensibilibus substantia corporalis totalis, ut possit sub illis propositione categorica demonstrari, ut etiam contingit Corpori Christi in Eucharistia, quamvis existenti modo quasi spirituali; & ex altera parte substantia illa corporalis, sub cuius accidentibus substantia spiritualis demonstrari potest, debet definire esse ad exigentiam substantiae spiritualis prout demonstrata, quia ex eo contrahit pugnam quamdam quasi moralem, ratione cuius debet a suis accidentibus separari, sine quibus nequit naturaliter conseruari.

Boetius vero lib. de Duabus naturis, & Augustinus lib. 7. de Genesi ad lit. cap. 12. dum dicunt, corpus non posse conuerti in substantiam incorpoream, loquuntur non de conuersione totali, de qua nos loquimur, sed tantum de conuersione formalium, in qua maner subiectum commune utique extremo, ut eos exponunt Maior in 4. dist. 11. q. 1. *Maior* & *Vasquez* num. 18.

Ad rationem ergo pro *Scoto* & *Caeclano* constat, peculiarem esse repugnantiam in eo quod substantia spiritualis conuertatur in aliam, siue spiritualem siue corporalem, non tamen in eo quod corporalis conuertatur in aliam corporalem, immo & in spiritualem.

DIFFICULTAS XIV.

Vtrum creatura possit conuerti in Deum.

Supponimus, in quo omnes conueniunt, Deum non posse conuerti in creaturam, quia nequit definire esse; & quod conuertitur, definit esse in id in quod conuertitur.

Hoc ergo supposito, circa difficultatem non defensum qui doceant, creaturam posse conuerti in Deum

Deum (quibus faver Caietanus q. 2. art. 1. §. *Circa illam*) quia Deus est praefens quiibuscumque accidentibus ergo poterit demonstrari sub illis, etiam ad sensum sub accidentibus sensibilibus ergo substantia illa, sub cuius accidentibus potest Deus demonstrari, poterit in Deum conuerti, quia ad veritatem illius demonstrationis requiritur sepe ratione illius substantiae à suis accidentibus, & consequenter destruere illius, quia substantia faltem materialis pender in conuertenti à suis accidentibus.

Scotus in 4. dist. i. Vasquez disp. 184. Suarez dñp. 50. scđt. 10. Egidius q. 75. art. 4. & communiter Theologi docent, nullam creaturam posse in Deum conuerti, & merito: quia si ea conuersio facienda esset, maxime media enuntiatione demonstrativa categorica, demonstrando Deum ratione sui sub accidentibus illius substantiae, quae conuertenda esset in ipsum. Deus autem ratione sui sub nullius substantiae accidentibus potest demonstrari, quia ratione sui sub nullius substantiae accidentibus est contentus & occultatus, sed generaliter est in illis eminentior quodam & infinito modo, & non sub illis, sicut nec sub aliis rebus, in quibus etiam est generaliter modo predicto: & demonstratio alicuius sub accidentibus requirit peculiare modum existendi sub illis. Praesentia tamen, quia Deus est praesens in omnibus accidentibus, sicut generaliter in omnibus rebus, non sufficit, ut possit sub illis demonstrari nominaliter (nisi tantum in illis adverbialiter dicendo, hic, id est in hoc loco, aut in hac re, est Deus) alias sufficeret, vt quod proprio substantiae est sub illis, possemus nominaliter copulatiu[m] dicere, hic est panis & Deus, quod tamen est falsum. Ex quo constat ad rationem aduersiorum.

Addimus, quod quamvis Christus, aut Sacerdos ex institutione Christi, consecraret panem his verbis, *Hoc est Corpus meum Desicatum*, non fieret conuersio in Deum, non solum tamquam in terminum adaequatum, vt patet, quia etiam fieret in Corpus, sed neque tamquam in terminum inadaequatum, seu pariale: quia quamvis in eo casu Diuinitas esset ex vi verborum cum Corpore existente sub speciebus, non tamen esset tamquam pars termini destruentis substantia panis, sed esset tamquam extrellum vnitum Corpori illam destruenti, quia solum Corpus ratione sui demonstraretur illis verbis, & ex vi illorum esset specialiter sub illis; Diuinitas autem quamvis esset specialiter sub illis, quia est hypostaticè vnta ipsi Corpori sub illis existens, non tamen esset sub illis specialiter ratione sui, sed tantum ratione Corporis cui est vnta; imo non esset sub illis ratione Corporis tamquam pars intrans intrinsecè in id quod est specialiter sub illis, sed tantum tamquam extrellum corpori vnitum, quod non intrat in illud, quia illis verbis non demonstratur directè, sed tantum indirectè, tamquam extrellum & connotatum; ac proinde ex vi corum verborum tantum esset sub speciebus tamquam extrellum coniunctum ipsi Corpori destruenti substantiam panis, & non esset sub illis, tamquam pars termini destruentis. Si vero Christus, vel Sacerdos ex institutione Christi, consecraret panem his verbis, *Hoc est Corpus meum vivum*, in eo casu fieret conuersio etiam in animam, tamquam in terminum pariale; quia anima esset pars eius quod demonstraretur directè, & destrueret panem,

nempe pars Corporis viui, & demonstraretur tamquam pars illius, ac proinde partialiter destrueret panem.

DIFFICULTAS XV.

Virum sit possibilis conuersio formalis, & etiam materialis.

Circa prius supponimus, conuersionem formalem esse transitum, quo una forma transit in alteram in eodem subiecto communis utriusque formæ, quia transitus quo una forma transiret in alteram absque subiecto communis, non esset formalis (nisi ad summum materialiter) quia tunc forma, quæ non esset in subiecto, non haberet statum formæ.

Hoc ergo supposito, conueniunt Theologi, conuersionem formalem, non solum substancialem, sed etiam accidentalem, esse possibilem, & quotidie sepius fieri; quia sepius una forma, tam substancialis quam accidentalis, transit in alteram in eodem subiecto. Ad conuersionem autem formalis requiritur Primum subiectum utriusque formæ commune, ob rationem dictam, & ob rationem statim dicendam. Secundum requiritur, quod forma, quæ conuertitur, definat esse, ob rationem sèpè repetitam; ex cuius definiitu anima rationalis non conuertitur in formam cadaveris. Tertium requiritur oppositio & pugna inter ipsas formas, vt ea, quæ conuertitur, definat esse ex vi alterius in quam conuertitur; ad quam pugnam requiritur subiectum utriusque formæ commune, quia formæ non sunt secundum se incompatibilis, sed tantum in ordine ad subiectum.

Circa conuersionem materialem vnius, videlicet materia prima in alteram materiam primam sub eadem forma, Vasquez disp. 184. cap. 10. docet, esse impossibilem: quia quamvis una materia prima possit alteri succedere sub eadem forma, materia tamen, cui altera succederet sub illa eadem forma, quamvis in ea non introduceretur noua forma, & consequenter defineretur esse, non tamen defineret ex vi materia succedentis ut incompatibilis, sed ad summum ex vi nouæ informacionis, quia materia succedens informaretur, quia eo ipso cessaret antiqua informatio, quia materia, cui altera succedit, informabatur, & maneret absque forma, absque qua materia illa non posset conseruari.

Suarez vero disp. 50. scđt. 10. & Egidius art. 4. dub. 4. docent esse possibilem, & merito: quia fieri Egidius. potest a Deo, quod una materia subiectuiatur seu supponatur eidem formæ, cui altera materia erat subiecta seu supposita, absque eo quod in materia antea subiecta formæ inducatur noua formæ. In hoc autem casu materia antea subiecta defineret esse ex vi alterius materia de novo subiecta, tamquam incompatibilis sub eadem forma, quia utraq; materia in sufficienter informaretur vna forma, sicut vna forma prout informans subiectum, est incompatibilis cum alteri idem subiectum informante, & vi sua illam destruit, quia vna materia insufficienter sustentat duas formas simul informantes. Ex quo constat ad rationem in oppositum.

Sed an conuersio hæc materialis fieri possit media demonstratione, sub controversia est. Circa quam aliqui partem negatiuam absoluè tenuuntur, quia accidentia sensibilia, sub quibus materia

prima deberet demonstrari, non subiectantur in ipsa materia prima, ac proinde non potest sub illis demonstrari. Alij verò partem affirmatiuam absolutè tradunt, & merito: quia ex una parte sensibili accidentia in materia prima immediate subiectantur, ac proinde potest sub illis demonstrari: & ex altera parte una materia prima demonstrata sub accidentibus alterius materiae primæ, pugnat cum

hac altera materia prima, sub quibus illa demonstratur, quia illa est aliena his accidentibus individualibus, ac proinde debet absesse propria materia prima, ut possit aliena absolute demotivari, & consequenter debet corrupti, quia absque eis accidentibus nequit naturaliter conseruari, quia tunc naturaliter non potest alia accidentia accipere sub quibus conserueretur.

DISPUTATIO V.

De modo quo Christus est in Eucharistia.

DIFFICULTAS I.

Vtrum totus Christus sit in Eucharistia sub qualibet specie.

X Lutheranis, qui verum Corpus & Sanguinem Christi in Eucharistia admittunt, sunt qui existimant, non esse eorum Christum sub qualibet specie, sed sub speciebus panis esse tantum Corpus, & sub speciebus vini esse tantum Sanguinem, quia sub speciebus tantum est id quod verbis consecrationis significatur, quia id solis verbis consecrationis efficitur: verbis autem consecrationis panis tantum significatur corpus, & verbis consecrationis vini tantum significatur Sanguis; ergo.

Conveniunt tamen Catholici, totum Christum esse sub qualibet specie. Ita definitur in Concilio Eugen. IV. Constantiensi scilicet 13. & ab Eugenio IV. in suo Trident. Decreto fidei, & in Tridentino scilicet 13. & scilicet 21, cap. 3.

Erid etiam tradunt Patres, & in primis Andreas Apostolus, qui (ut scribunt Presbyteri Achaiae in Vita ipsius) dicebat in altari Agnum immaculatum immolari, & post ipsius mandationem integrum & viuum perseverare: quod etiam exprimitur vel supponunt Cyrillus Ierosolymitanus Catechesi 4. Ambrosius lib. de Iis qui initiantur, cap. 9. Augustinus in Psalm. 33. Cyrilus Alexandrinus lib. 4. in Iohann. cap. 17. & id clare exprimitur in eam. Singulis de Consecratione, dist. 1.

Et ratione probatur: quia sub speciebus panis est Corpus Christi, quia id expressè significatur verbis consecrationis panis; & sub speciebus vini est Sanguis Christi, quia id significatur expressè verbis consecrationis vini; ergo sub speciebus panis, sub quibus est Corpus Christi, etiam sunt anima & corpus, & diuinitas, personalitas Verbi, & vno hypothistica, quia nunc omnia haec sunt re ipsa coniuncta & unita corpori; & sub speciebus vini, sub quibus est Sanguis, etiam sunt corpus, anima, diuinitas, personalitas Verbi, & vno hypothistica, quia omnia haec nunc sunt coniuncta, & unita Sanguini. Vbi autem est aliquid cui coniuncta sunt alia, etiam sunt necessario illa alia, quoties illud aliquid non latius patet quam illa alia: corpus autem, anima, & sanguis in adaequate coniunguntur, ut nullum eorum latius pateat quam alia, & quamvis diuinitas & personalitas Verbi latius pateat quam Corpus & Sanguis Christi, & vno ob quod Verbum potest esse ubi non sunt Corpus & Sanguis, & vno; at Corpus, & Sanguis, & vno

non latius patent, quam diuinitas & personalitas Verbi, & ideo ubique est Corpus aut Sanguis aut vno, etiam necessario est diuinitas & personalitas Verbi.

Ex dictis deducitur, sub qualibet specie Sacramentali esse non tantum Corpus & Sanguinem Christi, & vnonem hypothistica, sed etiam alios humores, & spiritus vitales & animales, & omnia alia quæ ad consistentiam & integratatem & perfectionem humanitatis Christi pertinent, & modo sunt in Christo in celo, ut praesumimus; ino & quæ non pertinent ad illam, si alia re ipsa sunt coniuncta cum partibus humanitatis.

Ad rationem ergo hereticorum respondemus, quod quamvis verbis consecrationis Corpus tantum aut Sanguis tantum expresse significetur, & ideo Corpus tantum aut Sanguis tantum sit per se, & quasi directe, & ex vi verborum, sub speciebus nihilominus eo ipso omnia alia sunt etiam, & constituantur sub illis per accidentem, & per concomitantiam, & quasi indirecte, cum Corpore aut Sanguine Christi, quia sunt ipsi realiter coniuncta, & cum ipsis realiter connexa, aut saltem humanitatem integrantia.

DIFFICULTAS II.

Quid Christi sit sub qualibet specie ex vi verborum, & quid per concomitantiam.

Supponimus, in quo contra Lutheram & alios hereticos, etiam ex illis qui verum Corpus & Sanguinem Christi admittunt in Eucharistia, Theologi constanter & vnanimiter conveniunt, nempe, in Eucharistia quedam esse ex vi Sacramenti, seu ex vi verborum, quedam vero ex vi naturalis connexionis & concomitantiae: quam distinctionem admisit Tridentinum scilicet 13. cap. 3. & merito: quia quedam ponuntur in Eucharistia, quia expresse significantur demonstratiuè verbis consecrationis, quia ad eorum verborum vetus posuimus illorum requiriuntur; quedam vero dictum ponuntur, quia sunt realiter connexa & coniuncta cum eis, quæ ex vi significacionis verborum ponuntur: ergo in Eucharistia quedam sunt ex vi verborum, quedam vero alia ex vi connexionis & concomitantiae.

Hoc ergo supposito, circa difficultatem conveniunt Theologi, sub speciebus panis ex vi verborum, ac proinde per se & quali directe, oile tantum Corpus Christi, animam vero, Sanguinem, diuinitatem, personalitatem Verbi, & vnonem hypo-

Cyrillus
Ierosol.
Ambrof.
August.
Cyrillus
Alexand.

hypostaticam esse per concomitantiam, ac proinde per accidens, & quasi indirecte: quod Tridentinum tradit vbi supra, & merito: quia Corpus Christi est sub speciebus ex vi significationis demonstrativa verborum, reliqua vero dicta, quia ipsa sunt connecta cum Corpore: & sub speciebus vini tantum esse Sanguinem Christi ex vi verborum, ac proinde per se; & reliqua praedicta, nempe Corpus, animam, divinitatem, personalitatem Verbi, & rationem hypostaticam, esse tantum per concomitantiam & per accidens, quia scilicet Sanguis Christi est sub illis ex vi significationis demonstrativa verborum, reliqua vero dicta sunt sub illis, quia ipsa sunt connecta & connecta cum Sanguine ipso. Et ob eandem rationem alii humores & spiritus, & omnia alia distincta a Corpore & Sanguine, quae pertinent ad constituentiam & integrum humanitatem Christi, & quae quo modo connecta sunt cum illa, sunt sub qualibet specie per concomitantiam, & non aliter. Unde si in triduo fieret consecratio panis, non esset adhuc per concomitantiam anima sub speciebus illius, nec Sanguis aliquis, si nullus in triduo remaneret, quia tunc erant a corpore separata.

Est tamen dissensio inter recentiores, an dicta distinctio existere in Eucharistia, ex vi verborum, & per concomitantiam, sit definita de Fide a Tridentino. Suarez disp. 51. negat, quia Tridentinum tantum intendit directe definire, tocum Christum esse sub qualibet specie, & ita can. 3. & 4. hoc tantum tradit sub anathemate, & non dictam distinctionem; addit tamen Suarez, esse ingentem temeritatem, & magnum errorem, dictam distinctionem negare. Valquez vero disp. 185. c. 2. affirmit, & merito, quia ex una parte non tantum in canonibus, sed etiam in capitibus sunt definitions de Fide, vt patet ex cap. vlt. sessionis 6. & sess. 13. & ex altera nullum est firmum fundamentum ad assertendum, Tridentinum id non intendisse directe definire. in id sic intendisse, potest firmiter concipi ex eo, quod haeretici distinctionem illam negabant, imo irridabant. quod si id non tradidit in canonibus, sed tantum quod totus Christus sit sub qualibet specie, forsitan fuit, quia circa hoc fuit error principialis, & radix alterius.

DIFFICULTAS III.

Vtrum Verbum diuinum sit in Eucharistia ex vi verborum.

Supponimus, Verbum diuinum, quod est secunda persona Trinitatis, & nostro modo concipiendi coalecit ex divinitate & ex personalitate Verbi, esse in Eucharistia sicutem per concomitantiam, quia est unum hypostaticum Corpori & Sanguini Christi, existentibus per se & ex vi verborum in illa.

Est tamen difficultas, An etiam sit ex vi verborum. Ratio difficultatis pro parte affirmativa est, quia Pronomen *meum* positum in forma Corporis, & Pronomen *meus* aut *mei* positum in forma Sanguinis, refertur ad loquenter, qui autem loquitur in formis consecrationis, est persona Verbi & Christi, aut Sacerdos nomine Christi; ergo persona Verbi aut Christi ponitur ex vi verborum.

Conveniunt tamen Theologi, Verbum diuinum seu personalia Verbi diuini non esse in Eu-

charistia ex vi verborum, & per se. Ita Valquez *Vasquez.* disp. 185. Suarez disp. 181. Aegidius quæst. 76. *Suarez.* art. 2. num. 27. & Adamus q. 5. dub. 2. Ratio est, *Aegidius.* quia verbis consecrationis non demonstratur nec significatur Verbum diuinum esse sub speciebus, *Adamus.* sed tantum Corpus & Sanguinem Christi; ergo Verbum diuinum non est in Eucharistia ex vi verborum.

Ad rationem autem difficultatis respondemus, prædictum Pronomen non referri ad personaliam Verbi & Christi, sed ad hominem Christum, aut potius ad humanitatem Christi; quia verba consecrationis non fuerunt prolatæ a persona Verbi & Christi, sed tantum ab homine Christo, ut potius ab humanitate Christi, iuxta ea quæ diximus Tractato de Incarnat. Disp. 1. Diff. vi. Et quoniamus admitteremus referri ad personaliam Verbi, non sufficeret ad id, quia persona Verbi potius sit vere dicere, *Hoc est Corpus meum*, absque eo quod Pronomen isto significaretur corpus actualiter unitum personæ Verbi, quia ad veritatem dicti Pronomini sufficeret, quod præcessisset corpus unitum, quia etiam corpus mortuum & separatum, & brachium ab eis dicitur corpus & brachium huius aut illius humanitatis & hominis. Et quoniamus de facto prædictum Pronomen tantum referatur ad hominem Christum, vel potius ad humanitatem, etiam in triduo potius nomine hominis Christi aut humanitatis Christi dicere, *Hoc est Corpus meum*, quia fuit humanitatis & hominis Christi.

DIFFICULTAS IV.

Vtrum Pater & Spiritus sanctus sint in Eucharistia per concomitantiam.

Conveniunt Theologi, Patrem & Spiritum sanctum non esse in Eucharistia ex vi verborum & per se, quia non significantur verbis consecrationis: est tamen difficultas, An sint in illa per concomitantiam.

Nugnus quæst. 76. art. 2. diff. 3. & alij recentiores docent, Patrem & Spiritum sanctum non esse in Eucharistia per concomitantiam, nec aliquo peculiari modo, sed tantum communim modo, quo sunt in omnibus rebus per essentiam, presentem, & potentiam: quia quoniam Filius fit unitus humanitati Christi, & eam terminet, non tamen Pater nec Spiritus sanctus; ergo quoniam Filius ratione dictæ rationis sit per concomitantiam in Eucharistia, non tamen Pater nec Spiritus sanctus.

Valquez vero disp. 185. cap. 2. Suarez disp. 51. *Vasquez.* feit 6. Aegidius quæst. 76. art. 2. num. 29. & Bonacina *Suarez.* *Aegidius.* diff. 4. quæst. 3. puncto 5. docent, Patrem & Spiritum sanctum esse in Eucharistia per concomitantiam, & non tantum communim illo modo, & merito: quia Filius & diuinitas sunt in Eucharistia. Pater autem & Spiritus sanctus sunt connecti cum Filio naturali conexione circumfessionis, & sunt idem re ipsa cum diuinitate; ergo etiam sunt in Eucharistia peculiari modo comitantes Filium, & quasi comitantes diuinitatem, & non tantum communim illo modo, Filius tamen est in Eucharistia minus remota per concomitantiam, quam Pater & Spiritus sanctus, quia Filius est in Eucharistia, quia est immediata unitus humanitati, & eam immediate comittatur, non tamen Pater & Spiritus sanctus, sed quia comittantur Filium, & quasi comitantur diuinitatem;

imò hæc etiam est magis remotè quam personalitas Verbi, quia tantum est, quia qualiter comitur personalitatè Verbi eo modo quo diuinitas distinguuntur à personalitate Verbi. Nihilominus, quidquid dicat Bonacina, Pater & Spiritus sanctus dicuntur manducari ad mandationem specierum panis, & potari ad portionem specierum vini, sicut & Filius, vt Vaquez adiurit, quia verè sunt peculiari modo in speciebus panis & vini, que verè manducantur & potantur, quamvis nulla sit communicatio idiomatum inter Patrem & Filium & Spiritum sanctum ex una parte, & inter Corpus & Sanguinem Christi ex altera; sic ut etiā ad mandationem specierum panis dicitur manducari Sanguis, & ad portionem specierum vini dicitur Corpus potari, quamvis inter Corpus & Sanguinem nulla sit communicatio idiomatum, quia id non verificatur ratione communicationis idiomatum, sed quia eo ipso quidquid aliquid sumitur, eo ipso erit sumitur quod est cum ipso connexum, & coniunctum peculiariter modo.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus, ex eo quid Filius sit hypotheticè unius humanitatis Christi, & eam personans, & non Pater & Spiritus sanctus, non deduci, Patrem & Spiritum sanctum non esse in Eucharistia, sed solum quidquid sit aliter quid Filius, quod est verum, quia Filius est minus remotè, Pater verò & Spiritus sanctus magis remotè, quia tantum sunt ob connexionem circummissionis cum Filio, & ob idemitatem cum diuinitate.

DIFFICULTAS V.

Vtrum totus Sanguis Christi sit ex vi verborum sub speciebus vini.

Recentiores nonnulli docent, ex vi verborum non esse totum Sanguinem Christi sub speciebus vini, sed tantum illum, qui tempore passionis fuit effusus, non illum qui manxit in corpore, quia id indicant verba consecrationis vini apud Matth. cap. 26, Marc. 14, & Luc. 22. *Hic est Sanguis meus non I est amēi, qui pro multis effundetur.*

Vaquez verò disp. 185. cap. 3. Suarez disp. 51. sect. 3. & reliques alii docent, & merito, totum Sanguinem Christi esse ex vi verborum sub speciebus vini, quod indicat Tridentinum sect. 13. c. 3. dum absolute, absqueulla limitatione & distinctione Sanguinis, afferit, Sanguinem Christi esse sub speciebus vini. Et ratione probatur, quia verba illa, *Qui pro vobis & pro multis effundetur*, non pertinent ad essentiā formā consecrationis, ut dicimus Disp. III. Diff. VI. sed tantum haec verba, *Hic est Sanguis meus*, aut hęc, *Hic est Calix Sanguinis meus*, ex vi autem eorum quae sunt essentia, totus Sanguis ponitur, quia per ista Sanguis absolute & absque limitatione significatur, & non magis hæc pars Sanguinis quam illa.

Vnde in ultima cena ex vi verborum prolatorum à Christo, fuit sub speciebus vini totus Sanguis ipsius quem tunc habebat, & nunc etiam est totus qui est in corpore gloriose Christi, & etiam particulae separatae, si aliquæ exstant.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus, prædicta verba, *qui pro vobis & pro multis effundetur*, posse per synecdochen verificari de toto Sanguine, etiam si non fuisset totus effusus, præsertim

quid verisimile sit totū Sanguinem Christi fuisse effusum, vt coniungi potest ex eo, quid ex latere Christi iam mortui manauerit vixit ad effusum aquæ.

Sed quæres, an, si consecratio Sanguinis fieret in triduo, Sanguis, qui diuinus erat, continuaretur sub speciebus vini, an verò maneret diuinus sicut erat ante consecrationem.

Suarez existimat, quid continuaretur, Primo, quia consecratio fieret per modum vnius, quia fieret media vniqua forma, & sub eiusdem speciebus. Secundo, quia ex vi verborum fieret, ut roris Sanguis esset in eodem loco; res autem liquida, hinc eiusdem speciei, continuantur, quando simul in eodem loco constituantur.

Vaquez verò nu. 27. existimat, quid maneret diuinus, & merito: quia ex una parte dicta continuatio non est necessaria ad veritatem verborum consecrationis, quia de Sanguine alicuius animalis, quamvis in plura vasa diuina, verè dicitur, *hic est sanguis huius animalis*; quia ad veritatem Pronominis demonstratiū erit in singulari non requiritur vnitatis numerica eius quod demonstratur, & ex altera parte res, quæ carent modo naturali existendi in loco per modum extensionis, quamvis liquida sint, & eiusdem rationis, & coniungantur in eodem loco, non continuantur, quia tunc nihil vnius rei liquida potest naturaliter corrumpere indiuisibile alterius, nec sui, nec producere indiuisibile commune quo continuetur cum altera, imò non continuantur, ex defectu extensionis in ordine ad locum.

DIFFICULTAS VI.

Quid significetur nomine Corporis in forma consecrationis panis.

Conuenient communiter Theologi, contra Gabrielem & Marsilium, nomine Corporis in forma consecrationis panis, quod ex vi illius ponitur sub speciebus panis, non significari materiam primam tantum; & contra Durandum & Caiernum, non significari Corpus secundum communem rationem corporis, quod in prædicamento Substantia est species subalterna, quia alius eodem modo & eiusdem verbis potuisset consecrari Corpus Christi, quamvis fuisset redactum in cineres, quia in cineribus eadem materia prima, & eadem ratio communis corporis, quod est species subalterna in prædicamento Substantia, manifestent. Consequens autem est falsum, quia Corpus, quod ex vi verborum consecrationis panis consecratur, & ponitur sub speciebus panis, est caro Christi, in cinere autem nihil est quod sit caro. Quod autem Corpus, quod ex vi verborum consecrationis panis consecratur, sit caro Christi, patet, quia illud est cibus spiritualis animæ, eo modo quo diximus Disp. I. Diff. III. id autem nulli alii corpori conuenient, nisi carni Christi, iuxta illud Ioan. 6. *Caro mea vere est cibus.*

Convenient Secundo, nomine corporis in forma consecrationis panis significari corpus organicum humanum Christi, vt Pronomine *meum* possum in ipsa forma satis denotatur (sicut etiā nomine corporis, quando dicimus, *Hoc est corpus Petri*) & significari corpus organicum humanum, non tantum vivum, sed etiam mortuum; quia corpus cuius

eiūscumq; hominis non solum viuum, sed etiam mortuum, dum habet partes heterogeneas, verè dicitur corpus illius hominis, cuius fuit viuum.

Dilexint tamen Theologi in explicando, quod aut quale corpus organicum humanum nomine illo corporis significetur.

Sotus in 4. dist. 10. q. 1. art. 1. & Ledesma 1. par. q. 17. art. 1. dub. 3. & 4. docent significari corpus organicum humanum vniuocè commune humano viuo & humano mortuo. Modus tamen iste dicens nobis nō probatur, Primi, quia falsum supponit, esse corpus organicum humanum vniuocè commune humano viuo & humano mortuo. Quia quamvis corpori organico humano detinat vna ratio corporis vniuocè communis, non tamen vna ratio organici, & humani vniuocè communis: quia in primis, ut Aristoteles 2. de Generat. animalium c. 1. ait, *facies & caro, que uniam non habet, aequiuocè est facies & caro*, perinde ac lapidea aut lignea: ergo etiam corpus organicum mortuum humanum, quod, quatenus organicum, constat carne, ossibus, neruis, facie, brachio, & crure, est aequiuocè corpus organicum humanum, & non vniuocè. Deinde, quia si corpori organico humano viuo, & corpori organico humano mortuo, est vna ratio corporis organici humani communis vniuocè, esset illis immediate communis, quia inter corpus organicum humanum, & sic, ex vna parte, & inter corpus organicum humanum viuum, & inter corpus organicum humanum mortuum ex altera, nulla ratio nullumque praedicatum mediat: commentitum autem est, corporibus organicis humanis viuo & mortuo dari vnam rationem immediate communem, quia corpus organicum humanum viuum continetur sub animali, sub quo non continetur corpus organicum humanum mortuum, imò neque sub viuenti, ut patet. Secundò, praedictus modus dicendi non probatur, quia nomen *corpus* in forma confectionis panis ratione Pronominis *meum*, & ratione Pronominis *hoc* demonstratiu ad sensum, quae in ipsa forma continentur, determinatur, ut significet non quodlibet corpus, sed organicum humanum & singulare Christi.

Henriquez Quodlib. 4. quæst. 3. & Scotus in 4. dist. 11. quæst. 3. docent, nomine *corporis* in forma confectionis panis significari corpus organicum humanum singulare Christi, quod dicunt esse compositum ex materia prima, & ex forma quadam singulari corporeitatis, educata de potentia materiæ, quæ est prior quam anima rationalis, & quam forma cadaueris, & simul cum his successiue existentibus perseuerat in materia prima.

Modus etiam iste dicendi multò minus placet, tum quia est contra Aristotelem ubi suprà, quia si facies & caro essent ab eadem forma in cadauere, à qua sunt in homine viuo, non aequiuocè sed vniuocè essent facies & caro hominis viui & hominis mortui: tum etiam, quia superflue & absque fundamento præter animam rationalem in homine viuo, & præter formam cadaueris in homine mortuo, ponitur forma alia substantialis, quia anima rationalis, & forma cadaueris, & quæcumque alia forma substantialis, ita est forma naturalis, ut non tantum tribuat esse substantia, sed etiam omnem rationem intermedium usque ad individuam & singularem inclusiue, quia anima rationalis non tantum tribuit esse substantia, sed etiā esse corporis: quia non tribuit esse substantia spiritualis, ut

patet, & etiā tribuit esse viuentis, & animalis, & hominis, & huius hominis; ac proinde ab ipsa prouenit esse organici, quia istud esse non distinguuntur ab esse viuentis, quod eo ipso habet varia organa apta, vt in ipsis possint, mediis potentij in illis residentibus, opera vitæ exerceri, ut significat Aristoteles 2. de Anima cap. 1. & ita cadauer, quamvis habat partes heterogeneas similes partibus animalis viuentis, non tamen est organicum nisi aequiuocè, quia non est viens, habens organa apta, vt in eis possint opera vitæ exerceri medijs potentij in illis residentibus.

Vasquez ergo disp. 186. cap. 3. Suarez disp. 51. *Vasquez.*
seçt. 4. & Henriquez lib. 8. cap. 18. docent, & merito, nomine *corporis*, adiunctus Pronominis *meum* & Pronominis *hoc*, in forma confectionis panis, significari corpus organicum humanum Christi, non commune vniuocè, ut diximus, sed singulare, ut Pronominis *meum* & Pronominis *hoc* demonstratiu ad sensum significatur, & non compositum ex materia prima, & ex formailla corporeitatis, sed compositum ex materia prima, & ex forma substantiali hominis, aut cadaueris hominis: quia compositum hoc, est corpus organicum humanum, habens carnem, ossa, neruos, faciem, brachia, & crura (quale in homine Christo nunc reperitur, & in eius cadauere reperiebatur) & communia acceptance dicitur humanum, & per synecdochen dicitur caro. Nominis ergo corporis, quo corpus organicum humanum singulare significatur, non tantum viuum, sed etiam mortuum significatur, ut vidimus; sed non vniuocè sub vna ratione communi viuo & mortuo, ut etiam vidimus, sed aequiuocè, utrumq; immediate & in se ipsis, sicut ut canis latrabilis, fidus caleste, & piceis marinus, nomine *canis* immediate & in se ipsis significatur.

Ex vi ergo verborū confectionis panis, & per se, sub speciebus panis constituitur & est corpus organicum humanum singulare Christi, quia tale est quod verbiis ipsis significatur, & non constituitur viuum & mortuum copulatim, quia nequit simul viuum & mortuum constitui, sed viuum aut mortuum disiunctim, & non aliter; quia ad veritatem confectionis nihil amplius requiriat, quam quod sub speciebus panis constituitur corpus Christi humanum & singulare, aut viuum aut mortuum, non determinat viuum neq; determinat mortuum, quia verba non magis significant illud viuum quam mortuum, nec econtra, sed constituitur viuum aut mortuum sub disiunctione. Vnde quod sub speciebus constituitur determinat viuum aut determinat mortuum (ut verè constituitur, quia actio per quam constituitur, utpote omnino singularis & determinata, tendit ad aliquid omnino singulare & determinatum, & determinat) id tamen non sit ex vi verborum & per se, sed per concomitantiam & per accidens, quia scilicet de facto & re ipsa sit determinat viuum, aut sit determinat mortuum, quod sit consecratio, quia de facto non aliter constituitur sub speciebus, quam re ipsa est in se; quia repugnat aliter constitui quam re ipsa fuerit, aut saltem nequit aliter constitui ab que nouo miraculo, & non necessario, ut Christus det nobis carnem suam ad manducandum. Ex quo constat, animam rationalem Christi constitui sub speciebus per concomitantiam (sicut corpus determinat viuum) ut dicitur in Tridentino less. 13. cap. 3.

DIFFICULTAS VII.

Vtrum quantitas, & reliqua accidentia Corporis & Sanguinis Christi sint in Eucharistia.

Durandus.
Maior.

Durandus in 4. dist. 10. q. 2. & Maior q. 2. docent, in Eucharistia non esse quantitatem quam Christus habet in celo (& idem est de reliquis accidentibus materialibus, qua à quantitate dependent) quia effectus formalis primarius quantitatis est, reddere subiectum, in quo est, extensum circumscriptum, & commensurabile in ordine ad locum: sed Christus in Eucharistia non est sic extensus, quia exsicit totus in toto loco, & totus in qualibet parte loci ergo in Christo, prout existente in Eucharistia, non est quantitas, quia forma nequit esse in subiecto, nisi ei tribuat suum effectum formalem primarium.

S. Thomas. S. Thomas vero q. 76. art. 4. & reliqui Theologi docent, in Eucharistia esse quantitatem Christi, & reliqua accidentia, quia non pendent à loco determinato, nec ab extensione locali; & merito: quia ex una parte quantitas est realiter connexa & coniuncta cum substantia, quamvis ab ea realiter distinguatur; & ex altera non pendent à loco determinato, nec ab extensione locali: ergo in Eucharistia, in qua est substantia Corporis & Sanguinis Christi quam habet in celo, etiam est quantitas quam in celo habet. Et ob eamdem rationem etiam sunt alia accidentia, quia non dependent à loco determinato, nec ab extensione locali: quia absque fundamento admitteretur substantia Corporis & Sanguinis Christi, prout est in Eucharistia, esse separata à quantitate, & ab aliis accidentibus absoluta, à loco determinato, & ab extensione locali. Et quidem Tridentinum less. 13. cap. 3. non aliunde, nisi ex sola naturali connexione & coniunctione aliorum non pendentium à loco determinato, nec ab extensione locali, cum substantia Corporis & Sanguinis Christi deduxit illa esse etiam in Eucharistia.

Trident.

Theologi tamen in quantitate distinguunt duo, nempe essentiam ipsius, quam dicunt esse extensionem pacium secundum se absque fundamento proximo, ut commensuretur loco diuisibili, & ut ab eo circumscriptatur: & etiam proprietatem, quamquam fundamento proximo extensio ipsa partium secundum se fit proxime apta, ut loco diuisibili correspondeat, commensuretur, & aequetur, & quia quantitas ipsa fit impenetrabilis naturaliter cum altera quantitate in eodem loco. Hæc autem proprietatis est potius modus quantitatis ipsam modificans, quam res ab ipsa quantitate realiter distincta. Theologi ergo in Corpore & Sanguine Christi, prout in Eucharistia existentibus, admittunt essentiam quantitatis, & non proprietatem ipsius. Ex quo constat ad rationem aduersariorum, quantitatem secundum suam essentiam tribuere suum effectum formalem primarium Corpori & Sanguini Christi, prout existentibus in Eucharistia, faciendo illa extensa secundum se, & non faciendo illa proxime apta ut commensuretur, & aequetur loco diuisibili, quia hoc est effectus solidus proprietatis quantitatis consistentis in dicto modo, quo quantitas Christi, prout in Eucharistia, caret.

Addimus, non solum quantitatem fieri proxime aptam ut aequetur loco diuisibili, & impenetrabile in ratione dictæ proprietatis, sed etiam substantiam Corporis & Sanguinis Christi (& idem est de quacumque alia substantia & accidenti materialibus) fieri proxime aptam ut commensuretur, & correspondeat loco diuisibili ratione quantitatis, ut modificata, & etiam quod sit impenetrabilis naturaliter cum altera substantia habente quantitatem modificata dicto modo, & non ratione sui. Non negamus, tam substantiam materiale, quam alia accidentia materialia, habere extensionem entitatiuam, seu distinctionem partium integralium entitatiuarum ratione sui, sed tantum negamus, habere extensionem quantitatiuam & localem: ac proinde, quamvis in substantia & in accidentibus materialibus sit longitudo, latitudo, & profunditas entitatiuam, in substantia substantialis, & in accidentibus accidentialis, nulla tamen ratione sui est quantitatiuam, neque localis, id est ratione sui non est apta proxime ut commensuretur loco, nisi ratione longitudinis, latitudinis & profunditatis quantitatiuæ, ut modificate illo suo modo, sicut quantitas ipsa eo suo modo.

Valeat ergo modus dicendi Durandi & Maioris, qui absque efficaci fundamento est contra rationem Theologorum, ob quod solerit a nonnullis temerarius, & ab aliis erroneus notari. Vtique tamen censura rigida videtur, quia dictus modus dicendi non est graui, quamvis non satis efficaciter fundamento destitutus.

DIFFICULTAS VIII.

Vtrum quantitas, & reliqua accidentia Corporis & Sanguinis Christi sint in Eucharistia ex vi verborum.

Conueniunt Theologi, accidentia Christi distincta à quantitate, & non requisita ad organizationem Corporis quæ sunt in Eucharistia, esse in ea concomitante tantum, & per accidens, quam tantum sunt in ea, quia re ipsa sunt in Christo, & non quia significantur verbo aliquo consecrationis. Est tamen difficultas, An quantitas (& idem est de reliquis accidentibus requisitis ad organizationem saltem accidentalem Corporis) sit in Eucharistia ex vi verborum.

Circa hanc difficultatem sunt, qui doceant, quantitatem Christi esse in Eucharistia ex vi verborum, & per se, vel quia existimant, ad rationem cuiuscumque corporis esse necessariam quantitatem, vel quia existimant, nomine *corporis* in verbis consecrationis intelligi materiam primam cum quantitate.

Vasquez disp. 187. cap. 4. & Ochagavia q. 10. ^{10. q. 10. cap. 4.} docent, quantitatem in communis Corporis esse ex vi verborum in Eucharistia; quantitatem vero in individuo esse tantum concomitante, & per accidens, quantitatem autem Sanguinis Christi etiam esse tantum concomitante, & per accidens. Prima autem pars huius sententiae probari potest, quia ex vi verborum consecrationis panis ponitur Corpus Christi organicum, & heterogenium: ad hanc autem organizationem, & partium dissimilitudinem, necessaria est quantitas. Secunda vero pars probatur, quia ex vi verborum non ponitur corpus organicum determinatè viuum, neque determinatè

terminat mortuum, sed viuum vel mortuum sub disiunctione in corpore autem vino & mortuion est eadem indiuidua quantitas, ergo ex vi verborum non ponitur indiuidua quantitas corporis viui, neque indiuidua quantitas corporis mortui, sed quantitas utriusque quantitati communis. Tandem probatur tercia pars, quia ad rationem Sanguinis, qui in Eucharistia ponitur ex vi verborum, non est requiata quantitas, quia non est organicus.

S. Thomas. Egidius. Suarez. Adamus.

S. Thomas. verò & Cajetanus quæst. 76. art. 4. Egidius art. 2. num. 29. Suarez disp. 5. 1. sect. 5. Adamus quæst. 5. dub. 2. & communiter Theologi docent, & merito, quantitatem unum solum Sanguinis Christi, sed etiam Corporis ipsius, & secundum omnem rationem, tam communem quam indiuiduam, esse in Eucharistia tantum per concomitantiam, & per accidens, & non ex vi verborum. Quod indicat Tridentinum sect. 13. cap. 4. dñi a. per consecrationem panis & vini fieri conversionem totius substantiae panis & vini in substantiam Corporis & Sanguinis Christi, quibus verbis satis indicat, ex vi verborum consecrationis substantiam panis & vini converti tantum in substantiam Corporis & Sanguinis Christi, & non in quantitatem, quia hæc est extra substantiam, id autem tantum ponitur ex vi verborum, in quod fit conuersio ex vi illorum.

Et ratione probatur, quia ex vi verborum id tantum ponitur in Eucharistia, quod ipsis significatur aut expressè aut implicitè, quia includatur in eo quod expressè significatur: verbis autem consecrationis non significatur quantitas, quia verbis consecrationis Sanguinis non significatur quantitas ipsius, quia ad sanguinem humanum Christi in forma consecrationis significatum non est requiata quantitas, neque in sanguine ipso includitur, ut pater, quia sanguis non est organicus; neque verbis consecrationis Corporis significatur quantitas illius, quia non significatur expressè, ut pater, neque implicitè, quia absque fundamento nomine corporis in forma consecrationis illius amplius intelligitur, quam compositum ex materia prima, & ex forma substantiali, aut hominum, aut cœdæris sub disiunctione, quia corpus, ut sic, est sufficiens corpus humanum, saltem æquioce, & est sufficiens organicum, saltem æquioce, ut sit & dicatur corpus hominis, seu humanum saltem æquioce: quia ut corpus sit humanum, absque fundamento exigitur alia organizatio, quamquam includitur in dicto composito substantiali, siue hæc organizatio sit formalis organizatio substantialis, consistens in eo, quod partes integrantes substantialis sint substantialiter integraliter dissimiles; siue sit organizatio substantialis radicalis, in eo consistens, quod dicta substantia composita exigat organizationem formalem accidentalem ex quantitate, & ex nonnullis alijs accidentibus proueniens, quia absque fundamento alia maior requiriatur ad corpus humanum nomine corporis significatum ratione Pronominis *hoc* & Pronominis *meum*. Ex quo constat ad rationem Vasquez & Ochagavie: falsitas autem fundamenti Auctorum primi modi dicendi ex supra dictis constat.

DIFFICULTAS IX.
Vtrum Christus sit in Eucharistia totus sub qualibet parte specierum.

Conueniunt Catholici, sub qualibet parte panis & vini consecrati separata, seu post diuisionem ipsius panis & vini, seu specierum panis & vini sub qua manet Corpus aut Sanguis Christi, totum Christum manere, & etiam totum Corpus & totum Sanguinem ipsius: quod definitum est ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, & à Tridentino sect. 13. cap. 3. In cuius probationem plura adducunt Vasquez disp. 188. c. 1. & Suarez disp. 52. sect. 1. Manet autem Corpus aut Sanguis Christi sub qualibet parte separata, sub qua maneret substantia panis aut vini, & tandem manet sub illa, quamdiu sub illa maneret substantia panis aut vini, quia Corpus & Sanguis Christi, ad quorum positionem ponitur totus Christus, succedunt substantiae panis & substantiae vini loco ipsarum.

Est tamen difficultas, An Christus sit totus sub qualibet parte materiae consecratae, etiam ante diuisionem ipsius materiae, & idem est de suo Corpore & Sanguine. Circa quam Theologi contra Albertum, existimantem, Christum ante diuisionem materiae consecratae esse totum in tota materia, & non totum, sed tantum partem sub qualibet parte materiae, conueniunt, Christum esse totum in tota materia consecrata, & totum in qualibet parte materiae, in qua est Corpus aut Sanguis Christi (sicut anima rationalis est tota in toto corpore, & tota in qualibet parte corporis) & merito: quia Christus est in materia consecrata modo indiuisibilis, & non subiecto mensura loci; ergo non tantum est totus in tota materia, sed etiam totus in qualibet parte in qua est. Et quidem si Christus post diuisionem materiae consecratae est totus etiam in qualibet parte, in qua post diuisionem manet ipse Christus, etiam erat totus ante diuisionem, quia in diuisione non fit noua consecratio, ut pater.

Id vero quod addunt Alexander, Gabriel & Bonaventura, ne mpe etiam ante diuisionem materiae *Gabriel.* *Bonaventura.* consecratae Christum non esse in partibus proportionalibus materiae consecratae, neque in partibus determinatis adeo paruis, ut in illis, si separarentur a toto, non posset ob ipsarum paruitatem conferari substantia panis & vini, est falsum, ut contra dictos Doctores docent S. Thomas quæst. 76. art. 3. Vasquez cap. 3. Suarez sect. 2. & communiter Theologi: quia si Christus non est in ea parte minima, in qua separata non posset ob paruitatem conferari substantia panis & vini, vel ergo in ea parte est pars Christi, vel nihil Christi. Si est pars Christi, ergo in ea & in aliis partibus minimis est Christus modo diuisibili, & subiecto mensura loci, quod est absurdum. Si vero in ea nihil est Christi, ergo nec in alia parte minima illi immediate coniuncta, nec in alia vñque ad omnes, ergo in tota materia consecrata nihil erit Christi, quod est hereticum. Est ergo totus Christus in qualibet parte, quantumvis minima, ante diuisionem materiae.

Quod autem supponunt Alexander, Gabriel & Bonaventura, nempe posse esse partem panis & vini adeo paruam, ut in ea nequeat substantia panis & vini conferari, falsum est: quia substantia

panis & vini non est organica, ad cuius solius conseruationem requiritur certa quædam magnitudo, ita ut minor non sufficiat: & addimus, quod quamvis id admittatur (quod etiam admittit Vasquez disp. 171. cap. 2.) ac proinde, quod in illis partibus minimis, si separarentur a toto, seu post diuisionem, non possit conseruari substantia panis & vini, ac proinde in illis post diuisionem seu separatis a toto non maneret Christus; nihilominus erit in qualibet earum ante diuisionem & separationem, quia etiam in qualibet earum ante separationem conseruatur substantia panis & vini, cui post consecrationem succedit substantia Corporis & Sanguinis Christi sub eorum speciebus.

DIFFICULTAS X.

Utrum totus Christus sit sub indiuisibilibus speciebus panis & vini.

Capreolus in 4. dist. 10. quæst. 1. art. 3. Scotus dist. 49. quæst. 4. art. 6. Suarez. dist. 52. sct. 2. & Nugnus quæst. 76. art. 3. partem affirmatiuam taentur: quia Christus succedit substantia panis & vini sub iporum speciebus; sed substantia panis & vini erat sub indiuisibilibus speciebus, ergo Christus est sub illis. Etid confirmatur & declaratur exemplo Angeli; quia Christus est sub speciebus modo indiuisibili in istar Angeli existentis in aliquo corpore tamquam in loco; sed Angelus ita est in corpore tamquam in loco, ut sit in toto illo corpore & in qualibet parte, & in qualibet indiuisibili illius; ergo etiam Christus est sub totis speciebus, & sub qualibet parte, & sub qualibet indiuisibili. Quod autem Angelus sit modo dicto in corpore, tamquam in loco, probatur, quia præsentia Angeli in le est continua & vnit, ergo correspondet omnibus partibus & indiuisibilibus corporis & spatiis cui est præsens.

Scotus verò in 4. dist. 10. quæst. 9. Richardus art. 6. quæst. 2. Vasquez disp. 188. cap. 4. & Ochagavia quæst. 21. partem negatiuam tradunt, & merito: quia substantia Corporis & Sanguinis Christi tantum succedit substantia panis & vini sub eorum speciebus, & non succedit alij, ergo sub eontantum erit substantia Corporis & Sanguinis Christi, sub quo erat substantia panis & vini; sed hæc tantum erat sub partibus diuisibilibus speciebus, & non sub indiuisibilibus; ergo substantia Corporis & Sanguinis Christi, & Christus ipse non est sub indiuisibilibus earum. Quod autem substantia panis & vini tantum sit vel esset sub partibus diuisibilibus speciebus (quantitas videlicet, & aliorum accidentium) & non sub indiuisibilibus, probatur: quia sicut partibus quantitatis tantum correspondent partes substantia, & non indiuisibilia, ita etiam indiuisibilibus quantitatis non correspondent partes substantia, sed tantum indiuisibilia; ita ut sicut partes substantia sunt sub partibus quantitatis, ita etiam indiuisibilia substantia sunt sub indiuisibilibus quantitatis: sed solum partes substantia sunt substantia, & indiuisibilia substantia non sunt substantia, sed modi illius, partes enim v. g. panis sunt panis, indiuisibilia verò panis non sunt panis; ergo substantia Corporis & Sanguinis Christi tantum est sub partibus diuisibilibus speciebus panis & vini, & non sub indiuisibilibus, sub quibus non erat substantia panis & vini.

Ex quo constat ad rationem aduersatorum, Minorem illius esse falsam. Ad confirmationem vero defumptam ab exemplo Angeli, quamvis admittamus, Angelum esse præsentem aut vnitum indiuisibilibus corporis præsentis aut modo ipsi immediate correspondente, quod non est certum, ut ostendit Vasquez 1. parte disp. 192. nihilominus Christus non est præsens, neque vnitum indiuisibilibus speciebus, non quia non possit, si Angelus posset, sed quia Christus non instituit, substantiam sui Corporis & Sanguinis succedere indiuisibilibus substantia panis & vini, sed tantum ipsorum substantia, & ideo indiuisibilibus speciebus panis & vini non est præsens neque vnitum, nisi tantum extrinsecus, quatenus videlicet est præsens aut vnitum partibus speciebus, quae sunt proxima iuri indiuisibilibus. Vnde similitudo Angeli & Christi, quoad modum existendi indiuisibiliter, tantum tenet quod hoc, quod sicut Angelus ita est in corpore, ut sit totus in toto, & totus in qualibet parte; ita etiam Christus sit sub speciebus: non verò tenet quoad modum existendi sub indiuisibilibus, quia quoad hunc modum magis assimilatur modo existendi animæ rationalis in materia prima, quia anima ita est tota in tota materia, & tota in qualibet parte materiae, ut non sit in indiuisibilibus materia, quia non informat illa: ac proinde præsenta ut vnitio Corporis Christi sub speciebus, aut cum speciebus, non aliter est continua ex parte termini, nempe ex parte speciebus quibus est præsens aut vnitum, nisi quia facit corpus præsens aut vnitum partibus continuatis, mediis indiuisibilibus.

Observandum tamen est, Christum esse sub lineis & superficiebus speciebus existentibus tempore consecrationis: quia linea & superficies substantia, v. g. panis, quæ lineis & superficiebus speciebus correspondant, sunt verè substantia panis, sicut etiam linea & superficies quantitatis sunt verè quantitates, ut Aristoteles docet cap. de Quantitate: quia quamvis linea & superficies tam substantia, quam quantitatis sunt modi indiuisibilis secundum quid, quia linea est indiuisibilis secundum latitudinem, & superficies secundum profunditatem; absoluè tamen sunt res, & diuisibilis, & partes ipsorum, & continuantur suis indiuisibilibus. Est tamen discrimen, quod linea, & superficies, & profunditas quantitatis, sunt diuerse species substantia, quia id in quo essentia substantia consistit, non est diuersum secundum speciem in illis. Vnde superficies panis poterit validè consecrari, quia est pars substantiae, & est sensibili; non tamen poterit licere. Addidimus, sub lineis & superficiebus existentibus tempore consecrationis, quia in nouis lineis & superficiebus, que diuisione specierum Sacramentalium nouiter sunt, non est Christus, quia non erant, quando facta fuit consecratio; & nunc non consecrantur nouiter, neque consecrari possunt, quia sub eis non est substantia panis & vini (que sola est materia consecrationis) quia destructa fuit ex vi consecrationis, neque esse potest in illis absque eo quod sit in profunditate, in qua verè non est, quia non est nisi profunditas antiqua, in qua verè fuit destructa ex vi consecrationis.

DIFFI-

DIFFICULTAS XI.

Vtrum unum & idem corpus possit aliquo modo de potentia Dei absoluta esse simul in pluribus locis.

Hæretici, ut facilius negent, Corpus Christi, quod est in celo, posse esse simul in Eucharistia, docent, vnum & idem corpus nullo modo posse de potentia Dei absoluta esse simul in pluribus locis. Quid sentire videtur Augustinus l. 20. contra Faustum cap. 11. dum ait, Christum non potuisse simul esse in Sole, & in Luna, & in cruce: & indicari videtur Marthæ ultimo, dum de Christo dicitur, non est hic, surrexit enim: quia hæc particula causalitatis omnis frigida esset, si vnum & idem corpus posset esse simul in pluribus locis. Et ratione probari potest. Primo ab exemplo, quia vnum corpus nequit simul esse in pluribus reponibus, ergo neq; in pluribus locis. Secundò, quia omne quod est in loco, vel est in eo circumscriptuè, vel definituè: quod autem circumscribitur loco, vel eo definitur, ita est in uno loco, vt non sit in alio, alioquin non circumscriberetur neq; definiretur loco.

Conueniunt tamen Catholici, vnum & idem corpus posse simul esse in pluribus locis discretis Sacramentaliter, seu indiuisibili modo, in uno circumscriptuè, & in alio vel in aliis Sacramentali & indiuisibili modo: quia de Fide constat, Corpus & Sanguinem Christi de facto in nocte cœna fuisse circumscriptuè & naturali modo in mensa, & Sacramentaliter in diversis particulis quas Discipulis porrigebat; & etiam nunc esse in celo circumscriptuè & naturali modo, & in pluribus speciebus panis & vini confratris modo Sacramentali & indiuisibili, quod definit Tridentinum fess. 13. cap. 1. ergo id fieri potest diuina virtus.

Et ratione probatur, quia nulla appetit repugnantia & contradictione in eo, quod Deus in eodem corpore simul producat varias praesentias, aut modos uniorum cum variis rebus distinctoribus localiter, ergo id non est negandum diuina virtutis. Antecedens autem constabit ex solutione coram, quibus dicta repugnantia contenditur ostendi: & declaratur, quia praesentia, aut modus uniorum corporis cum alia re extra ipsum, respicit eam rem extrinsecum, seu extrinsecum illud cui sit praesens aut unius; ergo ex hac parte non repugnat, multiplicari, extrinsecum illo multiplicato: & alias dicta praesentia aut modus uniorum est quid superadditum substantia corporis, & extra ipsum; ergo neque ex hac parte repugnat, multiplicari, quoniam non multiplicetur corpus.

Ad testimonium autem Augustini respondemus, eum, dum ait, Christum non potuisse esse simul in Sole, & in Luna, & in cruce, loqui naturaliter, quia loquitur contra Manichæos, dicentes Christum fuisse phantasma absq; carne, & etiam fuisse crucifixum, & per Solem & per Lunam distentum: quia contra eos virtus eodilemma, Si Christus est spiritus, non potuit pati; si corporeus, non potuit esse simul in Sole, & in Luna, & in cruce. Ergo sicut, quando ait, spiritum non posse pati, loquitur naturaliter, quia ex sententia ipsius lib. 12. de Cœnit. Dei cap. 10. spiritus diuina virtute pati potest: ita etiam loquitur naturaliter, quando ait, Christum non potuisse esse simul in Sole, & in Lu-

na, & in cruce, & vnum habet contra Manichæos; quia isti tantum loquebantur naturaliter.

Ad testimonium Marthæ respondemus, eam consequentiam causalē, non est hic, quia surrexit, esse optimam, & non frigidam, quamvis idem corpus possit esse simul in pluribus locis, quia sepulchrum non est nisi pro mortuis, & idem optimam intulit, quia surrexit, seu ad vitam rediuit, non est in sepulchro.

Ad primam rationem, ab exemplo temporum presumptam, respondemus, differēt enim esse inter diuersa tempora, seu inter diuersas partes eiusdem temporis, vt in eis idem corpus nequeat esse simul, si verè nequit, & inter diuersa loca aut spatia, vt in eis possit esse simul: quia plures partes temporis, utpote essentialiter succēduntur, nequeunt esse simul; plura verò loca & spatia possunt esse, & de facto sunt simul; & idem, si alias non repugnat (vt verè non repugnat) potest idem corpus esse simul in pluribus locis & spatij, quamvis nequeat esse simul in diuersis partibus temporis.

Ad secundam respondemus, quod etiam si id, quod circumscribitur loco, aut eo definitur, nequeat naturaliter esse simul in alio, potest tamen diuina virtus: quia esse circumscriptuè in loco, & esse definituè in eo, non est ita esse in uno loco, vt non sit in alio; sed esse circumscriptuè in loco, est esse in illo commensurativus ei correspondēdo, ita ut ipsi loco coextendatur; & esse definituè in loco, est esse in illo absque dicta correspondētia & commensuratio.

DIFFICULTAS XII.

Vtrum idem corpus de potentia Dei absoluta possit esse simul in pluribus locis adæquatius circumscriptuè.

Bonaentura in 4. dist. 49. 2. parte dist. art. 2. Bonaent.
Durandus dist. 10. q. 1. Paludanus qua. st. 1. Durandus.
Valquez disp. 189. cap. 5. & plures alij, partem Palud.
negatiuam tenuerunt.

Primo, quia si vnum corpus posset diuina virtute in pluribus locis constitui, etiam posset constitui in toto vniuerso, & consequenter vbique, quod creatura repugnat, sicut & atriibutum diuinum in mensuratis ratione cuius Deus est vbique.

Secundo, Quia si idem corpus constitueretur simul in pluribus locis discontinuis, esset à se ipso disiectum, quia ratione distantia esset à se ipso disiectum & diuisum.

Tertio, Quia impossibile est, idem corpus secundum eamdem partem se ipsum tangere, & sibi ipsi esse contiguum, & sibi ipsi occurere; ergo impossibile est, constitui in pluribus locis: quia si in illis posset constitui, posset sic constitui ut sibi ipsi esset contiguum, & se ipsum tangeret, vt patet, & quod in uno loco constitutum, ita posset versus alterum locum moueri, vt sibi ipsi occureret.

Quarto, Quia materia prima nequit diuina virtute habere plures formas substanciales, quia naturaliter tantum est capax vnius, & diuina virtute nequit recipere id cuius non est capax: sed vnum corpus naturaliter tantum est capax vnius praesentiae circumscriptuæ, ergo diuina virtute nequit plures simul habere.

Quinto, Quia si idem corpus posset esse in pluribus locis circumscriptuè, posset in omnibus illis

illis propria virtute naturali moueri, aut in uno quiescere, & in alio moueri: Consequens autem est impossibile, quia impossibile est, virtute naturali duas praesentias adaequatas produci; ergo & Antecedens. Consequens conditionalis probatur: quia si lapis extra centrum supra trabem simul constitutatur in duobus locis, & trabes remoueatur, tunc mouebitur duobus motibus deorsum simul a principio intrinseco, nempe a sua gravitate, quia extra centrum erat in statu violento: & si lapis in centro constitutus, & simul etiam extra illud supra trabem, tunc remota trabes, a principio intrinseco quiescet naturaliter, & ab eodem principio simul naturaliter mouetur deorsum.

Sexto, Quia si unum corpus posset simul esse in duobus locis circumscriptiis, posset non solum simul moueri motibus contrariis, nempe sursum & deorsum, accedere ad unum locum, & simul ab eo recedere; & in uno calefieri, & in alio simul frigesceri in gradibus intensis: sed etiam possent illi praedicta priuati opposita simul euenire, quia posset in uno vivere, & simul in alio interfici; in uno visum habere, & in alio simul priuari visu; in uno quiescere, & in alio simul moueri; quia corpori existenti in diuersis locis possent causae contrarie applicari, & posset in uno applicari causa, & non in alio.

Scotus. Richardus. Gabriel. Marfil. Bellarmin. Suarez. Beccanus.

Scotus vero in 4. dist. 10. quæst. 2. Richardus quæst. 2. Gabriel quæst. vñica art. 2. Marfilius in 4. quæst. 7. artic. 3. Bellarminus lib. 3. de Eucharistia cap. 3. & 4. Suarez dis. 4. & sect. 4. & Beccanus c. 17. quæst. 14 partem affirmatiuam tradunt, & merito, Primo, Quia Christus sacerdotem post ascensionem in celum apparuit in terris, & tamen a die Ascensionis numquam deseruit celum; ergo simul fuit circumscripti in celo, & etiam in loco terra in quo apparuit. Et in primis Christum post ascensionem apparuisse in terris, constat, quia Act. 9. & 21. referunt apparuisse Paulo in via, & Hegeippus lib. 3. de Excidio Ierosol. cap. 2. Ambrolius Oratione contra Maxentium, & Athanasius in Apologia pro sua fuga, referunt, Christum Paulo apparuisse in terris: & idem Athanasius in Vita Antonij refert, Christum apparuisse Antonio: & Gregorius 1.4 Dialog. cap. 16. refert, Christum apparuisse Tarc.

ton. Diac. sile aucta sua: & Ioannes Diaconus in Vita Gregorij refert, Christum Gregorio apparuisse: & nouissime S.P.N. Ignatium Christum apparuisse, & ipsi suam propitiationem obtulisse, in eius Vita referunt. Quod vero Christus a die Ascensionis non deseruerit neque deserurus sit celum, usque in diem iudicij, significatur Act. 3. illis verbis: *Quem (nempe Christum) oportet celum suscipere usque in tempora restitutionis omnium.* & Act. 1. Angeli in die Ascensionis satis indicarunt, Christum non deseretur celum, quousque ad iudicandum veniat. Et non minus indicatur Psalm. 109. illis verbis: *Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.* id est, usque in finem, ut exponit Paulus 1. ad Corint. 15. Et id supponit Tridentinum less. 13. cap. 1. dum, postquam dixit, Christum esse presentem in Eucharistia, subdit, non pugnare, ut *Saluator noster semper ad dexteram Patris in celis assideat, iuxtam modum existendi naturalem,* & *ut in multis aliis locis Sacramentaliter adsit.*

Quod si respondeas, Christum non apparuisse in propria persona, sed in persona alicuius Angeli

qui personam Christi gerebat; Contra responsum est, quod Paulus 1. ad Corinthi 15. in confirmationem resurrectionis Christi referit, Christum sibi apparuisse; ex eo vero quod Christus ipse apparuerit in persona Angeli, vel non satis confirmaret Christum resurrectionem & vivere, vel saltem non ita benè, ac ex eo quod ipse in propria persona apparuerit.

Id vero quod Calvinus respondebat, nempe Christum non apparuisse in terris, sed in celo, dicitur absque fundamento, immo & contrarexistit; quia in eo dicitur Christum apparuisse Paulo in via, & in alio, & Paulum & comites ipsius vocem Christi intra lucem, quæ in aere circumfusil, audiuisse.

Secundum opinionem nostra probatur, Quia Corpus Christi de facto est in pluribus locis, in uno, nepe in celo, circumscripti, modo scilicet quantitativo, & naturali cum modo extensionis in ordine ad locum; & in alijs Sacramentaliter absque eo modo extensionis: ergo diuina virtute potuit & potest esse in pluribus modo quantitativo, & extensionis. Consequenter patet, quia facilius est, & magis consentaneum corpori existenti in uno loco modo quantitativo & naturali, constitui in alio loco modo etiam naturali & quantitativo, quam modo sacramentali & indivisibili, absque modo illo extensionis quem habet in alio loco. Et in primis id est magis consentaneum, quia modus ille extensionis est connaturalis corpori habenti quantitatem: deinde id est facilius, quia facilius est rem conferuare aut constitutere in alio loco cum suo modo & proprietate naturali, quam absque ea; quia ad conferrandam vel constitutandam rem illam in alio loco ab alijs modo & proprietate naturali, est necessarium nouum miraculum, quia nequit absque miraculo res priuata suo modo & proprietate naturali, ergo facilius est, & magis consentaneum corpori, quod habeat plures praesentias quantitatibus, & proportionata dicto modo extensionis, & proprietati naturali ipsius corporis, quam plures, quarum una sit promota, nata dicto modo extensionis, & altera quæ sit proportionata parentia illius modi.

Tertio opinio nostra probatur, Quia nulla appetet repugnativa & contradictione in eo, quod corpus cum uno modo naturali extensionis in ordine ad locum, constitutatur in pluribus locis circumscripti, ergo id non est diuina virtutis denegandum. Consequenter patet, Antecedens autem constabit ex solutione coram, quibus contradictione contenditur ostendit. Et declaratur Primo, quia pluritas praesentiarum non repugnat substantia corporei, habenti quantitatem absque modo extensionis, ergo non repugnat illi habenti quantitatem cum eo modo, quia modus iste est connaturalis substantiae habenti quantitatem. Et declaratur Secundo, quia ex una parte praesentia quantitativa respicit extrinsecum, nempe locum; & ex altera est quid superadditum corpori, & quanti, & modo extensionis; ergo non repugnat, quod multiplicato loco extrinseco, multiplicentur praesentiae in corpore, quamvis neque corpus, neque eius quantitas, neque modus extensionis multiplicentur.

Ad primam vero rationem aduersariorum concedimus, unum corpus posse constitui simul in toto universo seu ubique (quamvis non eadem praesentia, ita ut habeat totum universum pro loco quasi adaequato, sed varijs praesentij, & varijs ubi alias

alias minus corpus adaequaretur maiori, quod est impossibile, quia relatio aequalitatis nequit variari, quamdui in extremis manet eadem extensio id tamen non repugnat creature, ob rationem dicam; neque id est proprium Dei, quamuis impenitus, ratione cuius Deus est ubique, sit proprius Dei, & distincta a forma, vel a formis quibus creatura est ubique; quia formae iste sunt accidentia realia participata, vel quadam extrinsecae denominations: sicut neque creatura repugnat esse ab aeterno, & durare in aeternum, duratione quadam seu aeternitate participata, & distincta ab aeternitate diuina.

Ad secundam negamus, ex eo quod unum corpus constitutur in duobus locis discontinuis adaequatis, inferri, quod distinguitur & dividatur a se ipso: sicut neque ex eo quod duo corpora penetrantur, & sint in eodem loco, infertur fieri unum. Ratio vtriusque est, quia unitas & pluralitas subiecti non sumuntur ex unitate & pluralitate accidentis, ac proinde nec unitas & pluralitas corporis ex unitate praesentia, quae est accidentalis, & superaddita corpori, & extra entitatem ipsius, sed unitas subiecti sumuntur ex indivisiione, & pluralitas illius ex divisione entitatis ipsius subiecto intrinseca.

Ad tertiam concedimus, impossibile esse, idem corpus se ipsum vere tangere, & sibi ipsi esse vere contiguum, & sibi ipso occurrere secundum eamdem partem; negamus tamen, id sequi ex eo, quod idem corpus constitutur simul in pluribus locis circumscripti adaequatis, sed ad summum sequitur, quod id posset fieri secundum diuersas partes, non vero secundum eamdem, nisi apparet ex eo quod constitutatur in pluribus locis contiguis.

Ad quartam negamus, repugnare, unam materiam primam simul recipere plures formas substanciales, praesertim si nulla vel una sola educatur de potentia illius. Et quamvis id repugnaret, non tamen, corpus simul esse in pluribus locis circumscripti: quia si materia prima non posset simul plures formas substanciales recipere, non esset ex eo quod non posset illas naturaliter vel ab agente naturali recipere, quia anima rationalis nequit naturaliter & ab agente naturali gratiam habitualem recipere, & tamen diuina virtute potest; sed esset ex eo, quod in materia prima nulla esset potentia innata ad id: at in corpore, quamvis naturaliter nequeat altera praesentia produci, non extractio corpore ab antiquo loco, in ipso tamen corpore conciatur: esse potentia innata ad plures praesentias quantitatibus simul (non minus quam in subiecto ad plura accidentia contraria in gradibus intensis) quia in corpore agnoscirur potentia innata ad plures praesentias sacramentales simul, quae sunt minus proportionatae corpori, quam quantitatibus, etiam si nequeat illas naturaliter habere.

Ad quintam respondemus, corpus extra centrum in duobus locis simul circumscriptum constitutum, v.g. lapidem constitutum supra trabem, quamvis afferatur trabes, non posse propria virtute naturali moueri, quia non habet virtutem ad duos motus simul quibus tunc deberet moueri, quia non esset maior ratio ob quam lapis ab uno loco moueretur, quam ab altero, sed tunc se fisteret defectu virtutis motus: inquit ex defectu huius non esset in statu violento, sed praternaturali,

quia non grauitaret, cum eius grauitas non sit sufficiens ad imprimendum impulsum ad descendendum, non quia grauitas mutaretur, sed quia non esset sufficiens ad imprimendum impulsum ad descendendum ex duobus locis, ex quibus debet descendere medio impulsu impresso a grauitate ipsius lapidis; & non posset ex uno tantum, quia non esset maior ratio ob quam descendere ex uno, quam ex altero. Tunc autem in eo dupli loco conferuare a Deo cum illa dupli praesentia: si Deus suspendet concussum, quo duplum illam praesentiam conferuaret, tunc lapis maneret existens in regum natura ab illo loco, quia non posset moueri, cum eius grauitas existens extra locum, ad nullam partem determinatam inclinaret, exigeret tamen tunc a solo Deo constitui in aliquo loco, in hoc autem in illo, pro arbitrio Dei; & eadem proportione, si lapis a Deo constitueretur in centro, & extra centrum, tunc esset in centro, & extra illud, praesentis a Deo productis & conferuatis: & quamvis, si a Deo derelinqueretur, non moueretur propria virtute ad centrum, in eo tamen propria virtute quieteret, in ea scilicet parte in qua a Deo conservabatur.

Addimus autem, quod quando Deus corpus, quod propria virtute existit in uno loco, constitueret in alio, ex tunc corpus desineret esse in suo antiquo loco (nisi praesentia in isto antiquo etiam conferuaretur a solo Deo) quia praesentia illa noua a Deo producta & conservata impediret, ne corpus propria virtute se fisteret in illo antiquo loco: sicut si solus Deus conservaret corpus in loco, impediendo concussum corporis, ne ad eam praesentiam concurriteret, non posset propria virtute ex eo loco exire, quia virtus propria corporis ultra praesentiam sibi sufficientem, quam inuenit iam productam, nequit producere aliam; sicut aqua non concurreat ad producendam in se ipsa humiditatem aliquam, si sibi sufficientem inueniret a Deo productam.

DIFFICULTAS XIII.

Vtrum corpus existens simul in pluribus locis, habeat necessariam eadem formas, & eadem predicata ex eis proueniens, in omnibus illis.

Conveniunt Doctores, eam praesentiam localem (qua dicitur Vbi) quam corpus in pluribus locis existens, habet in uno loco, non esse in alio, sed in qualibet loco habere distinctam, quia praesentia localis ita immobiliter respicit spatium cui adest, ut extra ipsum spatium nequeat perseruare eadem, ac proinde ex formis, quae intrinsecè respiciunt praesentiam localem determinatam, ut ex motu & quiete, unam, quam corpus existens in pluribus locis habet in uno loco, posse non habere in alio; & si habet aliquam, talem esse vere distinctam ab ea quam habet in alio: & ita corpus existens in pluribus locis, posse in uno loco moueri sursum & in alio deorsum; & in uno loco stare, & in alio sedere; & posse in uno moueri, & in alio non moueri: & hoc posterius, non quia corpori existenti in alio loco desiceret absolute motus, quia vere non deficit, sed quia in alio loco deficit praesentia motus: ex eo enim, quod corpus in

vno

vno loco existens habeat aliquam formam, & existens in alio non habeat illam in eo alio, non sequitur contradic̄tio, quia ad hanc requiriū affirmaio & negatio eiusdem de eodem: hoc autem quod si eiusdem de eodem, requiriū quod forma, aut pr̄dicatum, respiciens intrinsecē pr̄sentiā determinatam, affirmetur & negetur de subiecto, non solum respectu eiusdem temporis; ut generaliter ad contradictionem requiriū in omnibus pr̄dicatis; sed etiam de subiecto respectu eiusdem loci, quia hunc & pr̄sentiā in ipso respicit intrinsecē, quod in casu dicto non contingit. Vnde quamus de corpore illo subiecto verē dicamus moueri, non tamen possimus subiecto verē dicere non moueri, quia eo denotatur in nullo loco moueri, sed tantum possumus affirmare, non moueri in illo alio loco.

Est tamen difficultas de formis absolutis à loco determinatis, & eum non respiciens, intrinsecē, ut de albedine & nigredine, de visu & de cæcitate, de vita & de morte, & de alijs huiusmodi, an scilicet necessariō conuenient corpori & subiecto, seu illud comitentur in omnibus locis, in quibus simul existit. Sc̄itur in 4. dist. 10. q. 2. & 4. Mart. filius q. 7. & 8. ar. 3. Vasquez disp. 189. c. 4. & Rub. 4. Phyl. quæst. 8. docent, dictas formas necessariō comitari corpus in omnibus locis in quibus simul fuerit, in modo ita necessariō, ut oppositum fieri nequeat de potentia Dei absolute: quia quæ sunt absolute à loco determinato, conueniunt corpori aut subiecto secundū se, absque respectu ad locum, ratione solius vniōnis cum ipso corpore aut subiecto: ergo vbi cūque fuerit corpus aut subiectum, etiam erunt illa ratione vniōnis cum illo.

Scotus.
Marsilius.
Vasquez.
Rubianus.

Alexander. Alexander verō 4. par. quæst. 11. memb. 1. art. 1. Gabriel in 4. dist. 10. Maior q. 4. Suarez disp. 48. fæct. 5. & Conimbricenses 4. Phyl. c. 5. q. 5. art. 2. docēt, de potentia Dei absolute fieri posse, ut dicta forma, quæ reperiuntur cum corpore in vno loco, non reperiuntur cū illo in alio loco, & merito: quia nulla in eo reperiatur contradic̄tio & repugnatio, ergo fieri potest de potentia Dei absolute. Consequens pater, Antecedens autem, præterquam quod c̄nstat in solutione rationis aduersariū, etiā constat exemplo præsentiā localis, quæ quamus sit vniō corpori, non tamen est cū eo in alio loco, neq; esse potest, ob rationem supra adducitam; & etiam exemplo modi extensionis, in ordine ad locum, qui conuenit quantitatē secundū se independenter à loco determinato, & tamen reperiuntur cum quantitate Christi in cælo, & non cum eadem in Eucharistia; ergo non repugnat, formas à loco determinato absolute non comitari corpus vbi cūque fuerit. Id autem nequit aliter fieri, nisi ex eo quod Deus, conservata præsentiā propria formā, ratione cuius est cum corpore in vno loco, impedit aut non producat aliam præsentiā, ratione cuius deberet esse cū eodem corpore in alio loco; seu ex eo, quod Deus multiplicet præsentiā corporis, & non dicta formā.

Ad rationem ergo aduersariorum concedimus, ea quæ sunt absolute à loco determinato, conuenire corpori secundū se, absque respectu ad locum determinatum, ratione vniōnis cum ipso corpore; negamus tamen consequentiam, seu, inde inferri, illa ita necessariō debere comitari corpus vbi cūque fuerit, ut id nequeat diuina virtute impediri, quia ad id non sufficit sola vniō illorum cum

subiecto, sed etiā est necessaria præsentiā ipsi subiecto, quam Deus impedit potest, non concurrendo ad productionem illius. Vnde quamus præsentiā dictarum formarum sit impertinens, & corpus illas absolute habeat, quia illas sufficiens habet absolute ratione vniōnis illarum cum ipso, non tamen est impertinens vt illas habeat in hoc aut in illo loco, quia ad hoc non tantum est necessaria præsentiā subiecti in eo loco, sed etiam illarum formarum in eodem loco. Fatetur, dictas formas ratione vniōnis cum subiecto, naturaliter acquirere præsentiā in omnibus locis in quibus sit subiectum, sive producatur à Deo ad exigendum dicta vniōnis, sive ab vniōne illas formas, sive ab ipsis formis vniatis, de quo dicemus Disputatio VI. Difficultate VI.

Ex dictis deducimus, diuina virtute fieri posse, vt forma, v.g. anima rationalis, informet materiam primam in vno loco existentem, & non informe illam simul existentem in alio, quia forma potest carere præsentiā in hoc alio loco; aut, quod idem est, fieri posse, quod materia prima in vno loco existens habeat animam rationalem, in eolo, & quod nō habeat illam in alio. Tunc autem, quamus est ēst verum, Petrus, verbi gratia, est viuens, non tamen est verum absolute, Petrus non est viuens, quia sensus huius est, Petrus nullo modo est viuens, quod est falso; est tamen verum, Petrus in alio loco non est viuens, quia in eo alio loco non est anima, à qua in eo sit viuens; & si anima Petri nullam habeat præsentiā (quod non repugnat) tunc quamus est verum, quod Petrus non est viuens in alio loco, est tamen absolute verum, quod Petrus est viuens, quia in rerum natura anima rationalis Petrus est vniā materia primā. Et eodem modo fieri potest, vt anima rationalis in vno loco existens, habeat gratiam habitualē, & in alio simul existens, non habeat illam in illo alio, si grauareat præsentiā in hoc alio loco; in hoc tamē loco existens nō erit in peccato mortali, quamus in eo loco non sit præsens gratia habitualis, quia peccatum mortale secundū se expellit ab anima, & desinat esse in illa secundū se, per gratiam secundū se, ratione vniōnis gratia ad animam independenter à loco, & à præsentiā gratia & anima. Quod autem non reperiatur in subiecto aliquo secundū se, in eo nullib[us] seu in nullo loco reperiatur. Et ob eamdem rationem, si homo in vno loco existens interficiatur ab agenti naturali, erit interficitus in omni loco, quia agens naturale non interficit destruendo solam præsentiā anima, sed destruendo vniōem anima cum materia primā, quæ si in vno loco destruitur, manet in omni loco destruēta. Deus autē posset interficere hominem prout in vno loco, non interficiendo illum absolute, destruendo videlicet præsentiā anima in eo loco, & non destruendo vniōem anima cum materia primā.

Ex dictis ergo ad sextam rationem aduersariorum Difficultate precedenti, ab inconvenientibus desumptā, constat, corpus in pluribus locis simul existens posse in vno moueri sive in alio simul deorsum; & ad vnum locū accedere, & simul ab eo recedere (non recessu sumpto pro detinente loci, sed pro motu ab eo loco ad novum locum); & posse in vno moueri, & in alio non moueri; quia isti motus & ista forma conuenient corpori per respectum ad locum determinatum, ac proinde possunt

possunt variari in varijs locis: non verò posse magis calefieri & frigefieri, quām si esset in vno tantum loco, quia calor & frigus conueniunt corpori secundūm se independenter à loco: ac proinde non posse, quamvis existat in varijs locis, calefieri & frigefieri simul in gradibus intensis, quia quartus gradus, v. g. calor, secundūm se nequit esse in eodem corpore cum quinto frigiditatem, quia secundūm se indepēdenter à loco sunt incomp̄sibiles in eodem subiecto secundūm se. Constat quoque, corpus posse in vno loco esse viuens, & in alio esse mortuum, seu non viuens, & carentis vita; & in vno loco habens viſum, & in alio non habens viſum, seu carentis viſu, carentia non sumptā pro separatione anima & viſu à subiecto, sed sumptā pro absentia seu carentia præsentia anima & viſu; id est, non quia materia deficiat anima, & subiecto deficiat viſus, quia reuerā illis non deficiunt; sed quia anima & viſu deficiat præsens in eo alio loco: quia quamvis, vt subiectum dicatur absolute habere formam aliquam, non sit necessaria præsens subiecti, neque forma, neque vniōis inter ea, sed sufficiat vno forma secundūm se, cum subiecto secundūm se; nihilominus, vt subiectum dicatur habere formam in hoc aut in illo loco, non sufficit dicta vno, sed ultra eam etiam requirit præsens subiecti, & formæ, & vniōis inter ea in eo loco, quia præsens cuiuslibet ex tribus dictis deficiente in eo loco, non dicitur forma haberi à subiecto in eo loco, etiam si absolute dicatur ab eo haberi; ac proinde ex prædictis nulla sequitur contradic̄tio, quia quamvis in eis affirmatio attribuatur absolute subiecto, negatio tamen non attribuitur eidem absolute, sed respectu ad locum, seu præexistenti in loco.

DIFFICULTAS XIV.

Vtrum Christus sit in Eucharistia tamquam in loco.

Conueniunt Primo Theologi, Christum vere & realiter & substanțialiter esse in Eucharistia, vt definit Tridentinum less. 13. cap. 1. & esse in ea non diuisibiliter & modo quantitativo, sed indiuisibiliter & modo spirituali, vt diximus Diff. Trid. facultate IX.

Secundò communiter conueniunt, in Christo esse aliquid intrinsecum, ratione cuius sit præsens in Eucharistia, quia in ea est realiter & substanțialiter præsens (vt Tridentinum definit) quo denotatur esse præsentem modo aliquo intrinsecō.

Tertiò communiter conueniunt, hoc intrinsecum, ratione cuius Christus est præsens in Eucharistia, esse ex natura rei distinctum ab ipso Christo, quia Christus potest esse, & de facto fuit in rerum natura absque dicta præsens in Eucharistia.

Est tamen difficultas, quid sit intrinsecum istud, ratione cuius Christus est præsens in Eucharistia, an scilicet sit præsens localis, pertinens ad prædicamentum Vbi, habens rationem seu respectum immobilitatis, & distantia, & propinquitatis in ordine ad puncta per imaginationem fixa, an verò tantum sit modus aliquis vniōis seu coniunctio- nis cum speciebus Sacramentalibus, habentibus

præsentiam localē, pertinentem ad prædicamen- tum Vbi.

Vasquez disp. 190. cap. 3. & Ochagavia q. 23. Vasquez docent, intrinsecum ictud esse modum vniōis, Ochagavia quo Christus vnius est speciebus, ratione tamen illius non esse proximè & formaliter præsentem, sed remotè & radicaliter; quia ex eo, quod Christus vnius est speciebus, est & dicitur præsens extrinsecus in loco specierum à præsenti specierum cum quibus est vnius, extrinseca videlicet denotatione præsenti proueniente à præsenti specierum: quia generale existimant, nullam rem, nisi quantitatē modo extensiois affectam, habere præsentiam propriam & intrinsecam ad prædicamentum Vbi pertinentē, quia nulli rei, nisi quantitatē dicto modo affecta, possit ratione sui conuenire respectus distantia & propinquitatis, qui est proprius præsentiā localis, quia quilibet alia res caret extremis, ratione quorum possit quoad distantiam & propinquitatē mensurari, Christus autem in Eucharistia caret modo extensiois in ordine ad locum.

Scotus verò in 4. d. 11. quæst. 1. & 2. & Suarez *Scotus.* dīp. 47. sect. 2. Bocanis cap. 17. quæst. 12. docent, Suarez. Bocanis. illud intrinsecum, ratione cuius Christus in Eucharistia est præsens in loco specierum, esse præsentiā localē propriam & intrinsecam Christi, pertinentem ad prædicamentum Vbi, & merito: quia generaliter quilibet res creata, quamvis nulli alij vnius, verè & ratione sui potest esse propinquia, & distans à punctis imaginationis fixis, non minus quam quantitas modo extensiois affecta, quia oppositum nullo sufficiente fundamento probatur; ergo Christus, & quilibet alia res, non minus quam quantitas modo extensiois affecta, potest esse præsens præsentiā locali intrinseca ad prædicamentum Vbi pertinentē. Et confirmatur, quia quilibet res creata coëxistit tempori primi mobilis, aut tempori imaginari per aliquid sibi intrinsecum, quod est duratio ipsius rei; ergo etiam coëxistit spatio loci per aliquid sibi proprium & intrinsecum; ergo Christus est præsens in loco specierum modo aliquo sibi intrinsecō. Quod autem hoc intrinsecum ad prædicamentum Vbi pertineat, ex eo constat, quod Christus ratione illius est in distantia & in propinquitate ad puncta per imaginationem fixa, in qua sunt species Sacramentales, ergo illud pertinet ad prædicamentum Vbi, sicut id, ratione cuius species sunt in eadem distantia & propinquitate, pertinet ad illud.

Ita tamen Christus in Eucharistia ratione dictæ præsentiā intrinsecā est præsens in loco specierum, vt non sit in illo circumscriptu, & modo quantitativo & diuisibili, qui non commensuratur & correspondet diuisibiliter loco specierum ex defectu modi extensiois, quo in Eucharistia caret. Et quamvis non sit in loco specierum tamquam in loco definitu, rigoroso, quia non est in vno tantum & determinato loco, est tamen in loco specierum quasi definitu; quia quilibet Vbi ex pluribus, quibus localiter est præsens in locis specierum, constituit Christum in loco definito & determinato, & accommodato ipsi Christo, prout vno speciebus. Habet autem pro loco ipsum locum specierum, quia quasi continetur & ambitur ab ipso, & illum replet absque diuisibili correspondenti: & non habet pro loco species ipsas, sicut neque species ipsum.

B b ipsum

ipsum Christum, quia neque Christus replet & ambit species, neque repletur & ambitur ab ipsis; sed sibi inicem coexistunt, sicut substantia ipsa panis, & ipsa accidentia seu species. Christus ergo non est in Eucharistia, id est in speciebus Sacramentalibus, tamquam locatum in loco, sed est in ipsis per modum substantiae ab ipsis occultata, & non ambitus & circumdatus ab illis: unde Christus continetur sub speciebus, sumpto contineri pro occultari, & non continetur ab illis, sumpto contineri pro ambiri.

Ad rationem ergo aduersariorum constat, Antecedens esse falsum: & ad probationem negamus, alij rebus a quantitate modo extensionis affecta, non conuenire ratione sui distantiam & propinquitatem, & non posse mensurari quoad distantiam & propinquitatem, quia absque fundamento dicitur ad id esse necessarium, quod habeat extrema, & modum extensionis.

Hac autem praesentia propria & intrinseca, qua Christus in Eucharistia (& idem est de suis accidentibus) est praesens localiter, est verè diuisibilis, non tantum ex parte subiecti, quia habet diuersas partes in diuersis partibus subiecti, sicut reliqua accidentia materialia Christi; sed etiam est diuisibilis ex parte spatij & loci, non solum quia Christus sit praesens diuersis partibus spatij & loci, sed etiam quia diuersis entitatis ipsis praesentia, quamvis in eadem parte Christi existentibus, sit praesens diuersis partibus spatij & loci, quia posset fieri praesens vno parti, & non alij, absque varia-
tione totius praesentiae, sola variatione entitatis, ratione cuius debet esse praesens illis alij partibus spatij & loci, ad eum modum quo vnu habitus scientia diuersis entitatis resipicit diuersas con-
clusiones.

DIFFICULTAS XV.

Vtrum Christus habeat unionem cum speciebus Sacramentalibus.

Scotus.
Gabriel.
Maior.
Egidius.

S. Thomas.
Bellarmine.
Vasquez.

S Cotus in 4. d. 1. q. 1. & 2. Gabriel q. 3. Maior q. 4. & Egidius q. 75. art. 4. dub. 2. docent, nullam esse unionem inter Christum & inter species Sacramentales, sed tantum praesentiam Christi ad species ex pacto Dei inseparabilem, seu numquam defecaturam, quia praesentia, haec inseparabilis sufficit ad salvanda omnia quae Fides docet circa mysterium Eucharistiae; ergo absque necessitate admittitur vnu aliqua praeter eam praesentiam.

S. Thomas verò in 4. dist. 11. q. 1. ar. 1. quæst. 1. Bellarmine lib. 3. de Eucharistia, cap. 8. Vasquez disp. 190. & communiter Theologi, docent, inter Christum & inter species Sacramentales esse vnu-
nionem realem, seu physicam, & meritò: quia absque ea nequit saluari communis modus loquendi fide-
lium circa mysterium Eucharistiae, detinuptus ex Scriptura & ex Patribus; quia Christus ipse, quando in cena scipium sub speciebus præbuit Disci-
pulis ad manducandum, dicitur se ipsum in mani-
bus habuisse, & gestasse; & Sacerdos deferens &
eleuans species, & eas deglutiens, dicitur etiam de-
ferre Christum, & cum eleuare & deglutiire; qui-
bus manifestè significatur, Christum moueri lo-
caliter à Sacerdote, & à se ipso motum fuisse in
cœna ad motum specierū. Sed si inter Christum,

& inter species non esset aliqua vera vnu, sed tan-
tum praesentia ex pacto Dei inseparabilis, non di-
ceretur in rigore Christus a se ipso & à Sacerdoti-
moueri ad motum specierum, sed potius a solo
Deo ad motum specierum à Christo & à Sacer-
dote factum. Ex quo constat ad rationem aduer-
sariorum.

DIFFICULTAS XVI.

Qualis sit vnu Christi cum speciebus.

S Varez disp. 47. sect. 3. docet, vnuionem inter Christum & inter species non esse formalem, sed effectuam & mutuam, qua Christus effici-
ter conseruat species separatas a subiecto, & eas
quasi trahit ad se, & qua econtra species conser-
vant præsentiam Christi sub illis, & ad se quasi
trahunt illum. Hic tamen modus dicendi nobis
non probatur: Primo, quia dicta vnu effectu
est illis impossibilis; quia si dicta effectu illis
conueniret, maximè vi instrumentis Dei; Christus
autem & species nequeunt à Deo assumi ut instru-
menta ad dictos effectus, quia ad eos nulla in illis
agnoscitur virtus innata, quia huius nullum adeat
in illis indicium; nec vestigium, quia nulla in illis
apparet proportio, nec preparatio accommodata
ad eos effectus, & Deus pro sola sua voluntate ne-
quit assumere rem aliquam ut instrumentum phy-
sicum, nisi ad eum effectum ad quem habet al-
quam virtutem innatam, ut diximus Tractatu de
Incarnatione Disputatione ix. Difficulat 17.
Secundò, quia quamvis dicta vnu effectu illis possi-
bilis, tamen absque fundamento admittitur eis
de facto. Tertiò, quia dicta vnu effectu non
est talis qualis insinuatur à Tridentino less. 13.
c. 1. dum ait, modum existendi Christi sub ac-
cidentibus esse ineffabilem; quia dicta vnu effectu
non est adeò difficultis intellectu & explica-
tu. Quartò, quia haec vnu effectu inter Christum & species non sufficeret, vt mouens species
diceretur mouere Christum ad motum illarum, quia ad eorum motum non moueretur Christus
necessario, sed omnino liberè ex voluntate Dei,
absque exigentia aliqua specierum ut moratur, li-
berè afflumentis illas ut instrumentum, quia impo-
sis nulla esset virtus ex qua necessario oriret mo-
tio Christi: is autem qui mouet aliquid, ad cuius
motum non mouerit aliud necessario, sed omnino
liberè ex voluntate alterius, adhuc Dei, non di-
citur mouere illud aliud ad motum illius; bene-
tamen quando ex motu vnu aliud necessario
mouetur. Et ita qui mouet magnetem, dicitur
etiam mouere ferrum ad motum magnetis, quia
in magnete est virtus qua necessario attribut
ferrum.

Valentia quæst. 75. punct. 3. docet, dictam vnu-
nionem esse formalem, non accidentalem, sed
substantialē medio modo substantiali, quia Christus
est sub speciebus realiter & substantialiter, ut
dicitur in Tridentino less. 13. can. 1. quod nequit
fieri absque modo unionis substantiali. Modus
etiam iste dicendi, quatenus asservit, dictam vnu-
nionem formalem esse substantialē, nobis non
probatur: Primo, quia modus iste vnuionis
est extra integratatem substantiali Christi, quia
eam supponit, ergo nequit esse substantialis.

Secundò,

Secundo, quia est modus unionis cum accidentibus praedicalibus; Tridentinum vero, dum ait, Christum esse sub speciebus realiter & substantialiter, solum contendit contra hereticos, Christum esse in Eucharistia secundum suam substantialitatem, & non tantum tamquam in signo.

Vasquez ergo disp. 190. c. 3. & 1. part. disp. 188. num. 32. docet, dictam unionem esse formalem, ut paulo ante diximus contra primum modum dicendi, & non esse substantialiem, ut etiam nunc dicebamus contra secundum modum dicendi, sed esse accidentalem, & merito: quia unio haec est substantialia Christi cum accidentibus praedicalibus, & extra integratem substantialia Christi. Est autem unio haec substantialia Christi immediata tantum cum quantitate specierum, cum alijs vero accidentibus mediata, quatenus sunt in quantitate cum qua Christus est immediata unitus, quia praeter unionem immediatam & proximam cum quantitate, non est necessaria alia unio immediata cum alijs accidentibus.

Est etiam unio haec, seu modus hic unionis Christi cum quantitate specierum, non materia & formae, nec unius partis integrantis cum alia, sed est unio quasi subiecti cum accidente; non subiecti informationis neque inhesionis, sed adhesionis, ratione cuius quantitas panis aut vini in Eucharistia unitur & adhaeret Christo tamquam extremo, & econtra, absque dependentia aliqua unius ab alio. Et modus hic unionis, non est nisi unus, quia unus sufficit ad saluandum praedictum modum loquendi fidelium circa mysterium Eucharistiae, ex Scriptura & Patribus desumptum, & tantum se tener ex parte Christi ei inhaerens, & non ex parte quantitatis, sicut de modo inhaesione accidentis in subiecto docent communiter Philosophi, & aprius reducunt ad praedicamentum Quantitatis, quam ad aliud, quia est modus unionis Christi cum quantitate, sicut modus inhaesione quantitatis reducitur ad praedicamentum ipsius Quantitatis. Et absque dubio modus hic unionis est diuisibilis ex parte subiecti in quo est, nempe ex parte Christi, quia alia pars huiusmodi est in manu Christi, & alia in pede ipsius, quamvis per eum modum totus Christus indiuisibiliter ad modum rei indiuisibilis unitur quantitatibus, totus videlicet totus & totus parti, & etiam est diuisibilis ex parte quantitatis cui unit Christum, tu quia unit Christum diuersis partibus diuisibilibus quantitatibus, tum etiam quia Christus alia entitate modi unitur vni parti quantitatis, & alia entitate modi unitur alii parti quantitatis.

DIFFICULTAS XVII.

Vtrum modus, quo Christus est sub speciebus, sit supernaturalis secundum substantialiam.

Sicut in 4. distinct. 10. q. 8. Vasquez 1. part. disp. 214. & communiter Scotisti docent, eum modum esse tantum naturalem quoad substantialiam. Fundamentum Scoti desumitur ex doctrina generali ipsius secundum quam existimat nihil creatum esse supernaturale secundum substantialiam: fundamentum vero Vasquez desumitur ab exemplo modi, quo Angelus (& idem est de ani-

ma rationali) existit totus in toto corpore cui unitur, & totus in qualibet parte, qui est ordinis naturalis quoad substantialiam; ergo etiam modus, quo substantialia corpora Christi existit tota sub tois speciebus, & tota sub qualibet parte earum.

Caietanus vero quæst. 75. art. 6. Valentia pun. 3. *Caietanus.* & Suarez disp. 48. secc. 1. & disp. 53. secc. 5. do. *Valentia.* *Suarez.* modum, quo Christus est sub speciebus, esse supernaturalem quoad substantialiam, quia modus hic non solum secundum individuum, sed etiam secundum speciem est supra exigentiam cuiuscumque rei naturalis.

Pro huius tamen resolutione supponendum est, in Christo sub speciebus duo reperi, nempe modum unionis (quem Scotus & non pauci negant) quo Christus est unitus speciebus secundum se, prout abstrahunt a loco, totus totis, & totus cuiuslibet parti; & etiam Vbi ipsum, seu praesentiam localiter propriam & intrinsecam (quam Scotus & plures alii admittunt) quo Christus est in loco specierum tamquam in loco, quasi definitiæ totus in toto, & totus in qualibet parte.

Hoc ergo supposito, existimamus, dictum modum unionis esse supernaturalem quoad substantialiam, non vero dictam praesentiam. Ratio prioris partis est, quia dictus modus unionis non solum secundum rationem individualem, sed etiam secundum speciem est supra exigentiam cuiuscumque rei naturalis, ergo est supernaturalis secundum suam substantialiam. Est autem supernaturalis, ex eo quod unit Christum cum accidentibus alienis, quia hoc est supra exigentiam cuiuscumque rei naturalis materialis, etiam secundum rationem speciem; non vero ex eo quod unit Christum indiuisibiliter, nempe totum totis speciebus, & totum cuiuslibet parti, quia substantialis quanta absque modo extensionis exigit uniti indiuisibiliter. Ex quo constat ad fundamentum Vasquez quatenus huius priori parti aduersatur. Fundamentum vero Scoti fallam continet doctrinam, ut docet Vasquez 1. part. d. 214. & 231. Ratio posterioris partis est, quia supposito modo unionis quo Christus est unitus speciebus, est ipsi conaturalis, & debita praesentia, qualis in spatio & in loco specierum, & ipsi praesens, & supposito modo unionis, quo Christus absque modo extensionis est indiuisibiliter unitus speciebus totus totis, & totus cuiuslibet parti, est etiam ipsi conaturalis, & debita praesentia, quia indiuisibiliter sit in spatio & in loco specierum, & ipsi praesens, totus toti spatio & loco, & totus cuiuslibet parti spatio, & loci. Praesentia ergo haec, quamvis sit indiuisibilis modo dicta, est tamen naturalis, quia est iuxta exigentiam Christi, prout est absque modo extensionis in ordine ad locum. Ex quo constat ad rationem pro Caietano, Valentia, & Suarez, quatenus huic posteriori parti aduersatur.

DIFFICULTAS XVIII.

Vtrum existentia Christi in Eucharistia pendeat ab existentia naturali ipsius extra Eucharistiam.

Circa hanc difficultatem, patuam vel nullam ingenio inter Theologos controvensionem: quia si per existentiam naturalem Christi intelligamus non praesentiam naturalem,

B b 2 sed

sed existentiam Christi in rerum natura, conuenient Primò, modum existendi Christi sub speciebus ita pendere ab existentia substantiali ipsius, ut de potentia Dei absoluta Christus nequeat constitui, nec permanere sub speciebus, nisi sit existens in rerum natura: quia quòd secundum suam substantialiam & naturam non existit in rerum natura, nequit existere aliquo modo; quia modus essentia-
liter supponit id cuius est modus; quod non negauit Scotus, ut ei falso imponit Caietanus quæst. 6. art. 2. Non negamus, de potentia Dei absoluta potuisse de novo produci aut reproduciri dum con-
stituitur sub speciebus, quamvis non presupponeretur anteā existens in rerum natura.

Sit tamen per existentiam naturalem Christi, in-
telligamus præsentiam naturam, qua naturaliter est præsens in celo diuisibiliter; conuenient Secundò Theologi, modum, quo Christus est sub speciebus, siue sit unionis, siue præsenciae intrinsecæ, siue virtusque, de potentia Dei absoluta non pendere a præsencia qua naturaliter existit præsens in celo diuisibiliter (& hoc est quod Scotus docuit in 4. dist. 10. q. 4. & 6.) quia Deus efficere potest, ut Christus tamquam existat præsens in Eucharistia, & non alibi, quia in hoc nulla appareat repugnancia, quia potuit Deus a principio produ-
cere Christum in rerum natura, & cum speciebus Sacramentalibus vniue, impedita omni præsencia Christi diuisibili & indiuisibili extra Eucharistiam. Et etiā postquam produxit Christum cum præsencia diuisibili extra Eucharistiam, & eum vniuit speciebus, & fecit ipsum diuisibiliter præ-
sentem in loco earum, potuit, hac vniione & hac præsencia in Eucharistia retentis, destruere quam-
cumque aliam præsenciam Christi, tam diuisibili-
em quam indiuisibilem. Imò, sola vniione illa re-
tentia, etiam potuit destruere præsenciam Christi in ipsa Eucharistia. Ergo Christus de potentia Dei aboluta potest existere in Eucharistia indepen-
denter a præsencia, etiam naturali ipsius extra Eu-
charistiam, imò absque præsencia ipsius in ipsa Eu-
charistia, cum possit esse vnitus speciebus, & non esse præsens ipsius de potentia Dei absoluta.

Conuenient communiter Tertio, quod Christus de attenta facto, institutione ipsius, non con-
stitueretur de novo in Eucharistia, si non presupponeretur existens in rerum natura; ut si presupponeretur à Deo ita destruetus, ut non maneneret in rerum natura, neque viuis neque cadaver: & quod non perseveraret in Eucharistia, si, postquam est in ea, destrueretur omni modo dicto, existens extra Eucharistiam. Et merito: quia Christus non ponitur de novo in Eucharistia actione de novo producitu, neque conseruatu ipsius, neque per-
severat in Eucharistia actione conseruaria ipsius, sed ponitur de novo actione producitu modi vni-
onis ipsius cum speciebus, aut productione præ-
senciae localis, qua collocatur in loco specierum; aut productione virtusque: & perseverat in Eucha-
ristia conseruacione dicti modi vnionis, aut conser-
uatione dictæ præsenciae, aut conseruatione virtus-
que, quæ sunt actiones superadditæ actioni, qua Christus fuit productus, & conservatur in rerum natura. Ergo si Christus non presupponatur ex-
istens in rerum natura ante consecrationem, ex vi consecrationis non constitueretur de novo in Eu-
charistia, & si alias ita destrueretur, ut in rerum na-
tura neque viuis, neque cadaver maneat, non per-
severabit in Eucharistia.

Addimus contra Vasquez disp. 192. cap. i. quod Vasc-
si Christus secundum suam substantialiam perfe-
ret in rerum natura, quamvis nullibi præsens, dum sit existens in rerum natura, nihilominus de facto, attenta institutione ipsius, constituet de novo in Eucharistia ex vi consecrationis, & in Eucharistia manebit præsens, quia alia præsencia destruet: quia ab illo fundamento dicitur, institutionem altera fuisse a Christo factam, & Christum in re-
rum natura existentem, quamvis absq; omni præ-
sencia, non constituentem ex vi consecrationis sub speciebus, & sub illis non permanentem, si extra eas nullibi esset præsens; quia verisimiliter, præsenciam Sacramentalem Christi in Eucharistia ex vi institutionis Christi, tantum pendere ab ex-
istentia Christi in rerum natura, & non ab alia præsencia ipsius.

DISPUTATIO VI.

De his quæ conuenient Christo prout est in Eucharistia.

DIFFICULTAS I.

Utrum Christus, prout existens in Eu-
charistia, moueat motu locali sibi pro-
prio & intrinseco.

CONVENIENT Theologi, uno aut altero excepto, Christum moueri localiter ad motum specierum sub quibus est, quia eas comitatur toto tempore, quo substantia panis & vi-
ni sub illis conseruaretur: & species non moueri ad motum Christi; ac proinde Christum, prout existentem in Eucharistia, tantum moueri per accidens.

Est tamen difficultas, An motus iste localis, quo Christus per accidens mouetur ad motum specierum, sit ipsi proprius & intrinseco, seu in ipso receptus.

Vasquez disput. 190. cap. 4. & Ochagavia quæst. 23. docent, Christum prout existentem Ochagavia in Eucharistia, non moueri motu locali sibi intrinseco, & recepto in ipso, sed tantum ad motum specierum, motu tantum in ipsis recepto tamquam forma extrinseca; quia præstrialis, & consequenter motus localis qui ad eam acquirendam tendit, non conuenit nisi corpori extenso in ordine ad locum, Christus autem prout in Eucharistia, non est extensus in ordine ad locum.

Scotus verò in 4. dist. 10. quæst. 6. Ocham q. 5. Ocham q. 5. Gabriel

Gabriel.
Maior.
Suarez.
Egidius.
Adamus.

Gabriel quæst. vnica art. 2. Maior quæst. 6. Suarez disp. 53. lect. 1. Egidius quæst. 76. art. 6. dub. 1. & Adamus quæst. 5. dub. 3. docent, Christum existentem in Eucharistia, moueri localiter motu in ipso recepto, & merito: quia Christus prout existit in Eucharistia, haber propriam & intrinsecam præsentiam localem in se ipso receptam, ut diximus Disputat. ix. Difficult. xiv. Ergo quatuor species, quibus est vnus, mouentur localiter, & acquirunt nouam præsentiam, etiam Christus mouetur localiter motu sibi proprio & in se ipso recepto, & nouam præsentiam acquirit & recipit, quamvis per accidens motu derivato ex motu specierum, in ipsis causato ab impetu ipsis immediate impreso, ad cum modum quo anima rationalis unita materia primæ, mouetur ad motum materiae primæ.

Difficulatas II.

A quo Christus existens in Eucharistia mouetur localiter.

Scotus.
Gabriel.
Maior.

Scotus in 4. dist. 10. quæst. 6. Gabriel quæst. vnica art. 2. & Maior quæst. 6. docent, Christum prout in Eucharistia, non moueri à mouente species, sed à solo Deo. Et in primis non moueri à mouente species, probatur, quia ex una parte, qui mouet species, non imprimat immediate Christo impetu, vt eum immediate moueat, quia eum non tangit immediate; neque mouet Christum immediate, & per accidens imprimendo impetum speciesibus, & eas mouiendo, quia inter Christum & inter illas non est vnius & connexio aliqua; ac proinde moueri à solo Deo, qui pro sua mera libertate post consecrationem constituit Christum ubicumque sunt species.

Caietanus verò quæst. 76. art. 6. Egidius dub. 1: Suarez disp. 53. lect. 1. & Vazquez disp. 190 n. 45. docent, & merito, Christum prout existentem in Eucharistia, moueri à mouente species. Fundamentum verò huius desumitur ex communi modo loquendi fidelium, desumpto ex Scriptura & ex Pribus, secundum quem Christus prout in Eucharistia, dicitur deferri & deglutiri à Sacerdote deferente & deglutiente species: delatio autem & deglutio verè sunt mortis locales. Id autem fieri posse declaratur: quia ex una parte, Christus est vnus & coniunctus physicè cum speciesib; vniuerso & connexione formalib; (quamvis supernaturali) non minus quam anima rationalis cum materia prima; & ex altera parte, motus quo Christus localiter mouetur, & præficiat quia fit localiter praesens in loco specieru, est naturalis secundum substantiam, ut diximus Disputat. v. Difficul. xvi. Optimè ergo intelligitur, eum qui mouet & impellit species per se impetu illis immediate impresso, etiam per accidens & naturali consecutione mouere Christum illis physicè alligatum, non minus quam qui mouet per se materiam primam, per accidens naturali consecutione mouer animam rationalem.

Qui autem mouet species, nequit Christo imprimere, neque ipsum per se mouere, quia Christus caret modo extencionis, ex cuius defectu nequit pati ab agente naturali, & ex cuius defectu nequit Christus sua gravitate resistere.

motui per accidens derivato ex impetu & motu specierum, causato à mouente species ipsis, quia ex illius defectu nequit in materiam externam agere.

Difficulatas III.

Virum Christus prout existens in Eucharistia, possit agere & pati actione & passione corpoream transiente.

Difficultas hæc procedit de Christo, secluso dono impossibilitatis, quo nunc gaudet in Eucharistia; & seclusa concomitantia, qua accidens absolute à loco determinato, qua conuenient Christo in cælo, etiam conuenient ipsi ubicumque sit.

Ocham ergo in 4. quæst. 5. Maior dist. 10. q. 5. Ocham. & Gabriel in Canonem Missæ lect. 45. lit. Q. do. Maior. Gabriel. cent, Christum prout existentem in Eucharistia, possit pati ab agente naturali externo corporeo, & in passum externum corporeum agere, actione & passione corpoream transiente (de facto tamen à Deo impediti, ne impeditur meritum fidei, qua credimus mysterium Eucharistie.) Et id quo ad actionem probabile existimat Egidius quæst. 76. Egidius. art. 6. dub. 2. Opinio hæc probari potest Primo, quia ut agens corporeum agat, & ut passum corporeum patiatur, actione & passione corpoream transiente, sufficit, quod loco coniungantur, aut quod non distet localiter: sed Christus prout existens in Eucharistia, quamvis careat modo extencionis localis, potest tamen ita localiter coniungi agenti & passo corporeo, ut ab eo non distet localiter, ergo poterit ab agente corporeo pati, & in passum corporeum agere. Secundo, quia modus accidentiarius non est necessarius agenti ad agendum, neque passo ad patientem: sed modus extencionis, quo Christus prout existens in Eucharistia caret, est Christo accidentarius; ergo quamvis eo caret, poterit pati ab agente corporeo, & agere in passum passione & actione corpoream transiente.

Thomas verò quæst. 76. art. 7. & quæst. 5. Thomas. Scotus. Vazquez. Suarez. & 4. & Scotus in 4. dist. 10. quæst. 5. & 7. Vazquez disp. 191. cap. 3. Suarez disp. 53. lect. 2. & communiter Theologi docent, Christum prout in Eucharistia, non possit naturaliter agere in passum externum corporeum, neque pati ab agente externo corporeo, actione & passione corporeæ, & merito: quia ad agendum & patientem actione & passione corporeæ transiente, necessarius est contactus physicus agentis & passi, quæ corporeæ sunt, tamquam conditio necessaria; experientia enim cōstat, agens corporeum non agere in passum externum corporeum, nisi huic sit proximum & contiguum: sed Christus prout existens in Eucharistia, nequit tangere alterum corpus, & ei esse contiguum, neq; tangi ab altero corpore; quia Corpori Christi deficit modus extencionis localis, qui ad contiguitatem requiritur; ergo Christus prout existens in Eucharistia, nequit in alterum agere, neque ab altero corpore pati, passione & actione corporeæ transiente.

Ad primam ergo rationem aduersariorum, negamus, ad dictam actionem sufficere propinquitatem agentis corporei ad passum corporeum, absque contactu seu contiguitate. Et ad secundam.

dam concedimus, modum extēsionis esse in Christo accidentarium; negamus tamen, non esse necessarium agenti & passo corporeo ad dictā actionem & passionem: quia quamvis non sit necessarius agent tamquam principium seu virtus, neque passo tamquam dispositio, requiriunt tamen tamquam conditio in actu primo, ut possit esse sufficiens applicatio agentis ad passum, quae est conditio necessaria in actu secundo, & nequit esse absque dicto modo.

Addimus, ut optimè Vasquez num. 11. Christum prout in Eucharistia, non posse de potentia Dei absoluta agere in passum externū corporeum, neque ab agente naturali corporeo pati; quia ex una parte, neque Christus in dictum passum, neque dictum agens in Christum potest agere sua virtute naturali; & ex altera, neque in Christo, neque in alio dicto agente agnoscitur proportio aliqua, ut eleuari possit à Deo ad id; quia Deus nequit pro sola sua voluntate quamcumque rem ad quemcumque effectum assumere ut instrumentum. Poterit tamen Christus pati passione corporea transiente, à Deo, & à quocumque alio agente, quod ad agendum non indiget contiguitate cum passo, quia dicta contiguitas tantum requiritur propter agentem ut agat, & non propter passum ut recipiat.

DIFFICULTAS IV.

Vtrum Christus prout existens in Eucharistia, possit actiones immanentes exercere.

Supponimus, Christum prout existentem in Eucharistia, exercere posse actiones intellectus, indēpendentes à ministerio sensum (ut visionem Dei, & intellecōes, seu actus scientiae infusae) & actus voluntatis, quia ad eos actus intellectus sequuntur; quia modus extēsionis, qui in Eucharistia deficit Christo, non est ipsi necessarius ut agat in se ipso, neque ut à se ipso patiatur; quia tantum requiritur ut continguatur cum passo externo corporeo in quod sit acturus. & cum agente externo corporeo à quo sit passurus. Sed etiam possit exercere actus intellectus indēpendentes à ministerio sensum, constabit ex ijs quae statim dicemus circa actiones sensitivæ.

Hoc supposito, circa actiones sensus, tam interni quam externi, An scilicet Christus prout existens in Eucharistia, possit eas exercere, Ocham, Maior, & Gabriel vbi supra, partem affirmatiuam tuentur: Suarez vero scit. 3. Vasquez cap. 3. Aegidius art. 7. Adamus quærit. 5. dub. j. & communiter Theologi partem negauim.

Nos tamen existimamus, Christum prout in Eucharistia, non posse exercere actiones sensus exterioris, bene tamen actiones sensus interioris. Ratio prioris partis est, quia sensus exterior nequit operari, nisi quando patitur ab agente aliquo externo corporeo; nempe ab obiecto à quo recipiat species: sensus autem Christus prout in Eucharistia, nequit ab illo pati, ex defectu modi extēsionis in Christo, ex cuius defectu obiectum nequit sensui exteriori Christi contigui, ut in hunc agat, & producatur species. Ratio posterioris partis est, quia ex una parte, ut sensus interior sensiat, non indiget de nouo pati ab obiecto externo corporeo; quia in absentiā obiecti potest species, quas ante defectum

modi extēsionis in Christo potuit acquirere & retinere, & medijs illis obiectum ipsum l'entre, & percipere: & ex altera parte, ab illo fundamento exigitur dictus modus extēsionis, ut agens agat in se ipso actione immanente; quia iste tantum requiritur, ut agens continguatur passo externo corporeo, & ipsi debet appeti. Quod autem actio sensus interioris recipienda sit indubitate in Christo, non obstat, ut in ipso recipi possit etiam ab agente naturali: quia modus iste est connaturalis accidenti recipiendo, & subiecto recepero, quando subiecto deficit dictus modus extēsionis, præsertim cum iste modus indubitate existens non sit positius, sed quid negatiuum, carente videlicet extēsionis in ordine ad locum.

Et ob dictam rationem Christus, prout in Eucharistia, posset naturaliter moueri motu locali, proportionato præsentia connaturali corpori existenti absque modo extēsionis: de facto tamen obstat, quod Christus præsupponatur in celo quod deserturus non est, & mobile nequeat naturaliter moueri ad nouū locum, nisi deferendo antiquum.

Ex dictis constat, Christum prout in Eucharistia, posse exercere qualcumque actiones intellectus, indēpendentes à ministerio sensus interioris (& conseq̄uentia, actus omnes voluntatis qui ad eas actiones sequuntur) si alias in ipso sensu non species sensibiles, ut esse possunt. Imo de facto species sensibiles, tam sensus exterioris quam interioris, quæ sunt & acquiruntur in Christo prout in celo etiam sunt, & acquiruntur in Christo prout in Eucharistia, iuxta ea quæ dicemus Diffic. vi. Vnde etiam prout in Eucharistia, poterit Christus exercere actiones sensus exterioris, medijs speciebus, deriuatiuè connaturali consecutione acquisitis à Christo prout in Eucharistia, ex eo quod ab ipso acquirantur in celo, quod non negamus in nostra Conclusione, sed tantum quod possit illas exercere medijs speciebus acquisitis primario, & directe à Christo prout in Eucharistia; ita ut quamvis tantum essent in Eucharistia, & non in celo, possit illas acquirere, & sensationes exteriorum exercere, quod verè contingit circa sensationem interiorum; quia potest in Eucharistia species sensus interioris antea ab ipso diuisibiliter existere acquisitam retinere, & media ea sensationem emere.

Addimus, ut optimè Suarez, Aegidius, & Adamus, Christum prout in Eucharistia, posse de actione potentia Dei aboluta actiones sensuum exteriorum exercere, & etiam interiorum, quamvis in his non sint retentæ species; quia posita species sensibili, in illis operari possunt: species autem possunt à solo Deo sensibus exterioribus & interioribus imprimi & infundi.

DIFFICULTAS V.

Vtrum Christus prout existens in Eucharistia, possit videri oculo corporeo.

Primò est difficultas, An possit naturaliter videri.

Ocham in 4. quest. 5. art. 3. Maior dist. 10. q. 5 & Gabriel lect. 45. lit. P. docent, Christum prout in Eucharistia, posse naturaliter videri oculo corporeo (de facto tamen à Deo impediti, ut mysticum Eucharistia occultetur) quia Christus prout

Ocham.
Maior.
Gabriel.
Suarez.
Vasquez.
Aegidius.
Adamus.

in Eucharistia, verè est coloratus, & præsens in loco specierum; ergo poterit species sui in oculum immittere, & conèquenter poterit videri.

s. Thomas. *Scotus* quest. 9. *Suarez* disp. 53. *scit. 3.* *Vasquez* disp. 191. cap. 1. *Adamus* quest. 5. *dub. 5.* & communiter Theologi docent, Christum prout in Eucharistia, non posse naturaliter videri, & merito: Primo, quia Christus, aut color ipsius, absque modo extensis existens, nequic̄ producere speciem sui in oculo, quia ei nequit contigui. Secundo, quia Christus, aut color ipsius, nequit esse obiectum potentie visuæ, quia potentia cogitativa, quæ nobilior est quocumque sensu externo, vrope valens configere & percipere plura quæ sensu extero non perci piuntur, nequic̄ configere aliquid inextensem & indiuisibile, & illud cogitare.

Quod si ad hanc secundam rationem respondeas, ideo cogitativa non posse percipere & cogitare quod indiuisibiliter existit, quia nulla ex speciebus, quibus vtritur, representat rem absq; modo extensis, & absque figura, non verò quia ipsi deficit virtus naturalis ad id: contra hanc rationem est, quod cogitativa habet vim ad vtrendum specie, v. g. auri, absque extensione & figura auri, coniungendo sua cogitatione aurum cum extensione & figura montis, quæ per aliam speciem representatur, ergo si haberet vim cogitandi quod inextensem & indiuisibile est, poterit optime vi specie auri, ad cogitandum colorem illius absque extensione & figura aliqua.

Ad rationem ergo adiutoriorum respondemus, non sufficere, Christum esse coloratum, & præsentem, vt immittat speciem sui in oculum; quia ad hoc requiritur Christo modus extensis, absq; quo nequic̄ oculo contigui: & quamuis poterit species sui immittere, non sufficeret, vt posset videri, ob defectum modi extensis, absque quo non est obiectum sensibus proportionatum.

Secundo est difficultas, An Christus prout in Eucharistia, possit de potentia Dei aboluta videri.

Alexander 4. par. q. 10. memb. 7. art. 3. *Scotus* in 4. disp. 10. quest. 9. *Sotius* quest. 1. art. 7. *Vasquez* c. 2. & *Egidius* art. 7. partem affirmatiuam tuentur, quia in ea nulla apparet repugnantia.

Richardus verò in 4. distinct. 10. art. 5. quest. 2. *Paludanus* quest. 4. art. 1. *Capreolus* quest. 4. ar. 3. *Capreolus*, ad 6. contra 1. *concluſ.* & *Suarez* scit. 4. partem negatiuam tradunt, & merito: quia potentia visuæ nequic̄ sua virtute naturali ferri in obiectum absq; modo extensis, neque in ea est virtus aliqua inata ad id, quia nullum indicium neque vestigium illius in illa apparet; ergo nequic̄ à Deo ad id eleuari.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum ea, quæ Christus acquirit, & ipsi imprimuntur extra Eucharistium, contentent naturaliter ipsum in Eucharistia.

Conueniunt Primo Theologi, præsentiam localem, quæ Christo & cuicunque corpori imprimunt in vno loco, non imprimi ipsi in alio; quia præsentia localis ita immobiliter respicit spatiū cui adest, vt extra ipsum non perleueret ea-

dem. Et idem ob eamdem rationem docent de motu locali, de quiete, & tensione, & de statione, & de alijs, quæ essentialiter respiciunt præsentiam localem determinatam.

Conueniunt Secundò, formas, sive substantias sive accidentales, quæ essentialiter non respiciunt præsentiam & locum determinatum, quæ Christo imprimuntur in vno loco, v. g. in celo, etiam imprimi ipsi in alijs locis in quibus est Sacramentaliter. Quamuis non desint, qui id uengent de aliquibus formis, sed absque sufficienti fundamento.

Est tamen difficultas, An id fiat naturaliter, an supernaturaliter promera voluntate Dei.

Maior in 4. dist. 10. quest. 4. *Suarez* disp. 48. *scit. 6.* & *Egidius* (quamuis obscurè) *qua li.* 76. *Suarez* art. 4. *dubio vnic.* docent id fieri supernaturaliter *Egidius*.

pro mera voluntate Dei, & non naturaliter, quia calor v. g. qui ab agente naturali imprimitur corpori existenti Toleti, nequic̄ ab eo agente illi imprimi Romæ, quia agens illud nequic̄ transmittere suum effectum, v. g. calorem, ultra sphæram & terminum sibi naturaliter præfixum. Et si corpus existens Toleti fiat maius per additionem substantiae & quantitatis, vt si aquæ infundatur alia pars aquæ; non fit maius necessariò & ex natura rei, existens Romæ: quia ad eam accretionem Romæ faciendam requiritur motus localis substantiae & quantitatis additæ, quo tendat & transferatur in Curiam Romanam, qui nequic̄ naturaliter fieri. Et corpus, quod corruptitur in vno loco, non necessario & ex natura rei corruptitur in alio; quia corruptio corporis prouenit vel ex divisione continui, vel ex alteratione aliqua; quævis autem harum fieri potest ab agente naturali in vno loco, & potest non fieri in alio. Excipit tamen Suarez actiones vitales immanentes, non pendentes ab obiecto localiter applicato, quales sunt actiones sensus interioris, & intellectus, & virtuue appetitus, quia verisimile existimat, actiones has rei in vno loco imprellas, eam in quibus alio naturaliter comitari.

Scotus verò in 4. dist. 10. quest. 2. & 6. *Gabriel* *lect. 46.* *lit. F.* *Vasquez* disp. 192. & *Conimbricenses* 4. *Phyl.* cap. 5. quest. 5. art. 2. docent, dictas formas & mutationes vitales conuenientes Christo (& idem est de conuenientibus cuicunque alijs corpori) independenter à loco determinato, comitari Christum naturaliter, vbi cunque existat; & merito: quia quicunque forma & mutationes indipendentes à loco determinato, vniuentur physice subiecto secundum se, prout abstrahit à loco, & ei secundum se, prout à loco abstrahit, alligantur: ergo vbi cunque fuerit dictum subiectum secundum se, erit etiam, naturali consecutione, forma illi secundum se physice unita & alligata, ex eo enim forma aliqua producitur aut introductur in hoc loco, & nō in alio, quia subiectum, cui vniuit, est in eo loco, & non in alio; & ex eo forma aliqua existens in subiecto mouetur ad motum subiecti, & ad eundem locum trahitur, quia est unita illi subiecto. Ergo eo ipso, quod vnum vniuit physice alteri, secundum se constituit, vbi est illud cui vniuit, quamuis in pluribus locis existat.

Quod maxime confirmat Tridentinum scit. 13. *Tridentin.*

cap. 3. dum ex vnione & connexione aliquorum cum Corpore & Sanguine Christi existentibus in Eucharistia, infert illa aliqua etiam esse in Eucharistia per concomitantiam.

Forma ergo, & mutatio, quæ vnitur Christo existenti in celo, etiam comitatur ipsum, & naturaliter, in Eucharistia, siue id fiat proximè ab agente naturali vniante formam aut mutationem Christo, si alias verum est, quod ab agente naturali generaliter productur proximè præsentia, quod poterit fieri ab agente naturali in Christo secundariò, & deriuatiæ, & naturali consecutione ratione dictæ vnionis quam facit; quamvis alias primariò & directè non possit agere in Christum existentem in Eucharistia, neque duas præsentias eiusdem rei simul producere: siue id fiat à solo Deo (si agens naturale non possit) ad exigentiam tamen dictæ vnionis factæ ab agente naturali (ad eum modum, quo solum Deus naturaliter creat animam rationalem, quia eam creat ad exigentiam dispositionum, quas agens naturale induxit in materiam primam) quia vno illa formæ aut mutationis cum Christo exigit, vt id fiat ab eo agente, à quo fieri possit; siue id proximè fiat (vt nos credimus) ab ipsa formæ vel mutatione, quæ ab agente naturali vnitur Christo. quia ex se ipso per simplicem emanationem, & naturalem consecutionem oritur & pullular. Quia credimus generanter, præsentias, quæ non sunt per motum localem (quales sunt illæ, quibus res sunt præsentes quando producuntur, & sunt præsentes locis, in quibus sunt materiæ primæ quibus vniuntur proximè aut remotè) proximè oriri & pullulare ex ipsis rebus quæ sunt præsentes; sicut etiam credimus, substantiam & proprietates naturæ ex ipsa natura proximè oriri. Quod etiam credimus contingere præsentis rerum, quibus inhæret vel imprimitur proximè impulsus (salem primariò & directè) vt moueantur: sed dicuntur moueri ad motum alterius, vt sunt præsentia aliorum accidentium à quantitate, immo & substantia corporalis, quia ista omnino per accidens mouentur ad motum quantitatis, cui proximè inhæret & imprimitur impulsus. Neque difficile existimamus, ex eadem re duas præsentias simul oriri, naturali consecutione, ad vniōnem illius cum subiecto existente in duobus locis.

Ad rationem ergo aduersiorum respondemus, dicendo ad primam partem, calorè ab agente naturali impressum corpori existenti Toleti, etiam naturaliter comitari idem corpus existens Romæ, & id fieri vno ex prædictis modis: quamvis verius credamus, fieri proximè ab ipso calore impresso ratione vnionis cum ipso subiecto, & remotè ab agente naturali vniante calorem cū subiecto, quatenus causauit vniōnem, ratione cuius naturali consecutione & deriuatiæ calor etiam fit præsens Romæ vltra sphæram, vltra quam agens illud non potest proximè & directè operari. Et eodem modo ad secundam partem dicimus, corpus, quod Toleti fit maius additio substantia & quantitatis Toleti facta, etiam fieri maius Romæ ratione vnionis substantia & quantitatis addita cum substantia & quantitate corporis, absque motu locali substantia & quantitatis addita, quo tendat Romam; sed sola simplici emanatione alterius præsentia substantia & quantitatis addita, ortæ in Curia Romana ex ipsa substantia, & quantitate addita. Et ad tertiam partem negamus, corpus, quod in vno loco substantialiter corruptur, v. g. corpus Petri non corrupti in alio, quamvis fiat ab agente naturali, & quamvis actio prævia, à qua prouenit corruptio, non imprimetur corpori in alio loco, quia anima,

v. g. quæ auferitur à materia prima Petri, secundum se in nullo alio loco reperi potest nisi in illa materia. Addimus, *corpus, quod in vno loco substantialiter corruptur*, per separationem videlicet substantialis formæ à materia secundum se: quia si corruptio non sit substantialis (vt quando fit per ablationem vnius præsentia formæ, aut modi vnionis formæ cum materia in aliquo loco, vt fieri potest, quamvis à solo Deo) non eo ipso, quod corpus corruptur in vno loco, corruptur in alio, ut patet ex dictis Disputat. v. Difficult. xiiii. quia tunc non delruit altera præsens, quia formæ & vniōnem sunt cum materia prima in alio loco, quod nobis non aduersatur; quia corruptio haec respicit locum determinatum; formæ autem, & mutationes locum determinatum respicit, impressa subiecto in vno loco, non comitatur subiectum in alio loco existens, ut supra diximus.

Difficvltas VII.

Quæ prædicata attribuantur Christo ratione specierum.

Conueniunt cōmuniter Theologi, prædicata accidentalia speciebus conuenientia, denotantia motum localem aut existentiam in loco, vel & propriæ & absque figura attribui Christo, ut moueri localiter, & esse hic aut illicet, quia etiam ipsi Christo conuenientia intrinsecè, ut nos supra diximus; vel saltem, quia conuenientia ei extrinsecè, ex eo quod est phycitè vnitus & alligatus speciebus.

Est tamen difficultas, an etiam reliqua prædicata accidentalia, non denotantia motum, neque existentiam in loco, conuenientia speciebus, attribuantur Christo.

Claudius Sanctes Reper. 5. de Eucharistia, c. 5. *Stich* affirmat, quia prædicata plura accidentalia conuenientia speciebus, attribuantur Christo in Eucharistia ratione vnionis Christi cum ipsis speciebus, ergo omnia debent attribui, quia omnium eadem est ratio.

Vasquez verò disp. 193. cap. 2. negat, & merito: quia quamvis species calefiant, aut alio modo afferentur aut corruptantur, Christus tamen non dicitur calefieri, neque alio modo alterari neque corrupti, quia prædicata haec, & generaliter alia quæ non referuntur ad aliquem sensum, exceptis quæ denotant motum localem aut existentiam in loco, non attribuantur secundum communem vñum aliqui per extrinsecam denominationem, neque per derivationem ex altero.

Addidimus, prædicata conuenientia speciebus, quæ non referuntur ad aliquem sensum non attribui Christo; quia quæ ad sensum referuntur, ut videri, tangi, contrectari, dentibus atteri, & guttari, etiam attribuantur Christo, quia Christus est sub speciebus quasi sub quodam tegumento: operationes autem sensuum non tantum dicuntur versari circa sensibilia per se, sed circa substantiam, quæ est subiectum immediatum quantitatis, & medium aliorum accidentium, ob quod dicitur sensibilis per accidens; sed etiam dicuntur verlati circa substantiam quæ continetur aut contingit subiecto ipsis sensibilium per se. & ita, qui tangunt aut vident vestem, etiam dicitur tangere aut videntem vestem, conrectum veste ipsa.

Dicitur

Disp. vi. De Eucharistia.

Dicitur eiā Christus manducari, quando manducantur species, quia manducare includit cibum dentibus atterere, & motum localem traectionis cibi ad stomachum, ex quibus, iuxta ea quae dicta sunt, dentibus alteri potest Christo attribui, ratione specierum, & motu traectionis etiam ratione sui, quamvis derivatiū ex traectione specierum.

Deinde Christus dicitur frangi in Eucharistia, quando franguntur species, non quia verē in partes franguntur & dividuntur, sed quia franguntur & dividuntur quoad existentiam in Sacramento, quia existens anteā in uno Sacramento, post fractiōnem specierum existit in diuersis Sacramentis.

Tandem Christus dicitur miseri, quando miscentur species Sanguinis & Corporis (quamvis non corrumpatur, neq; verē dividatur, sicut etiam grana diuersi generis frumenti abique corruptione & diuisione dicuntur miseri) quia ex mixtione Corpus Christi constituitur intra species Sanguinis, & vnde quaque Sanguine circumdatur.

Est tamen discriben inter dicta prædicata, quae Christo attribuuntur ratione specierum, quod fræctio & mixtio attribuuntur Christo propriè abfq; figura, & etiam ratione sui, & intrinsecè, sicut prædicta denotant motum & presentiam in loco; prædicta verē quæ ad sensum referuntur, quamvis verē attribuantur Christo, non tamen propriè, sed impropre & figuratè, & tantum ratione specierum per figuram Mesonymiam, quia Christo attribuuntur tantum ratione specierum ipsum continentium, seu occultantium.

Ad rationem ergo in oppositum constat, non omnium prædicatorum, quæ conuenient species, esse eamdem rationem, vt Christo attribuantur.

DIFFICULTAS VIII.

Virūm aliquando in Eucharistia videatur vera Caro & verus Sanguis Christi in se ipsis.

Supponimus, in Eucharistia aliquando apparet Carnem & Sanguinem Christi, vt affirmanit Paschasius lib. de Corpore & Sanguine Christi, cap. 54. Guitmundus lib. 3. de Sacram. Corporis & Sanguinis Christi, & plures alij: & apparitiones has fieri posse duobus modis; uno modo, solius visus aut medijs immutatione, ita vt in ipsis speciebus verē non sit quod in eis apparet, sed tantum ob oculos veretur, quod Deus efficeret potest, producendo in visu speciem visibilem representantem Carnem & Sanguinem, seu eorum partem, & colores, vt existentes & præsentes diuisibiliter in Eucharistia, quamvis re ipsa non sint eo modo existentes & præsentes: altero modo fieri posse, facta immutatione in speciebus accipientibus figuram & colorem vel carnis vel sanguinis. & hoc posteriori modo fieri, quoties sic apparent omnibus, præsertim si diu sic apparent; quoties verē species non apparent omnibus eodem modo, fieri modo priori.

Hoc ergo supposito, conuenient Theologi, quoties dictæ apparitiones sunt priori modo, immutatione videlicet solius visus vel medijs, & non ipsorum specierum, tunc non videri veram Carnem neque verum Sanguinem Christi in propria specie & in se ipsis; quia id quod tunc apparet, non est

DIFFICULTAS VIII. & IX. 297

verē in obiecto, neque in speciebus Sacramentalibus, sed tantum apparet ob immutationem visus vel medijs.

Est tamen difficultas, An quoties apparitiones sunt posteriori modo, tunc videantur Caro & Sanguis Christi in propria specie & figura, & in se ipsis.

Alexander 4. par. quæst. 11. num. 2. art. 4. Gabriel leet. 51. lit. E. & Palatius dist. 10. diff. vlt. Gabriel. partem affirmatiām tenuit, quia ex una parte id Palatius. est possibile, & ex altera id est maximè conueniens, ad confirmandam veritatem præsentię Christi in Eucharistia.

S. Thomas vero, & Vasquez quæst. 76. art. 8. S. Thomas. Adamus q. 5. dub. 3. & communiter Theologi Vasquez. partem negatiām tradunt, & meritiō: quia in pri. Adamus. mis tunc non videatur vera Caro Christi, neque verus Sanguis Christi prout exigit in Eucharistia, quia in ea exigit indiuisibiliter, & tunc apparet diuisibilis. Deinde non videtur vera Caro neque verus Sanguis Christi modo diuisibili, quia quamvis hoc sit possibile, si incipiat constituit in Eucharistia modo diuisibili, sive deserendo locum cœli, sive multiplicata præsenta circumscriptiua & diuisibili Christi, id tamen est indecens, quia facile possit tangi & contrectari ab hominibus. Cui maximè fauerit, quod quando sic apparet per multum tempus, diuturnitatē ipsa color Carnis & Sanguinis marcescit, quod non contingit colori veræ Carnis & veri Sanguinis Christi: apparet autem tunc Carno & Sanguis Christi ratione effigie carnis & sanguinis, quam Deus format in speciebus, quantum ad figuram & colorem. Et quamvis in his apparitionibus simplices decipiatur, in eo tamen nullum reperitur mendacium, quia non sunt à Deo intentione decipiendi, sed significandi Christum esse sub speciebus.

Et quod dictum est de Carne & Sanguine Christi, nempe quod neque in apparitionibus posteriori modo factis videantur in se ipsis, etiam dicendum est (qui quid Egidius dicat) de pueru aut viro Iesu sic apparente, ob rationem dictam.

DIFFICULTAS IX.

Vtrū quando apparet Caro aut Sanguis in speciebus, maneat Christus Sacramentaliter sub illis.

Conuenient Theologi, quando caro, aut sanguis, aut puer apparet in speciebus, non immutatione specierum, sed tantum in mutatione visus aut medijs, tunc manere Christum sub speciebus: quia tunc species secundum se manent in eodem statu, ac proinde tunc Christus eodem modo erit sub illis, ac erat antea.

Est tamen difficultas, An quando dictæ apparitiones sunt immutatione specierum, tunc maneat Christus Sacramentaliter sub illis.

Durandus in 4. dist. 10. quæst. 4. docet, Christum tunc non manere Sacramentaliter sub speciebus, quia sub ipsis sic mutatis non maneret substantia panis neque vini, quia sub accidentibus Carnis nequit manere substantia panis, in cuius locum succedit Corpus Christi; & sub accidentibus Sanguinis nequit manere substantia vini, in cuius locum succedit Sanguis Christi.

S. Thomas

S. Thomas.
Vasquez.
Sotus.

S. Thomas & Vasquez quæst. 76. art. 8. Sotus in 4. dist. 10. quæst. 1. art. 8. & communiter Thomistæ docent, tunc Christum manere sub speciebus, si maneat eadem quantitas; quia quædum eadem quantitas manet, etiam maneret substantia panis & vini.

Palatius.
Henrig.
Adamus.
Suarez.

Palatius vero dist. 10. disput. vlt. Henriquez lib. 9. cap. 28. Adamus quæst. 5. dub. 5. & Suarez disp. 55. sect. 3. docent, quoties in his apparitionibus sit tanta mutatio in speciebus, vt sub eis non conseruaretur substantia panis aut vini, vt continere potest, quamvis maneat eadem numero quantitas, tunc sub illis non manere Christum; & quoties in speciebus non sit tanta mutatio, vt sub illis non defineret substantia panis aut vini, tunc sub illis manere Christum; & merito: quia Christus succedit sub speciebus ipsi substantia panis aut vini in locum illius, ergo quoties sub illis non conseruaretur substantia panis aut vini, non permanet Christus sub illis; & quoties conseruaretur, permanet.

Addimus, vt contingere potest, quamvis maneat eadem numero quantitas, quia quantitas non est dispositio sufficiens ad conseruandam substantiam panis & vini, sed necessaria sunt alia accidētia, quæ possunt deficere, quamvis quantitas non deficit.

Addimus contra Durandum, in dictis apparitionibus posse species ita immutari quod figuram & colorem, vt apparente puer aut Sanguis, absque eo quod sub illis corrumperetur substantia panis & vini, quamvis adesset (ac proinde species posse sic immutari quod figuram & colorem, perieunte Christo sub illis) quia possunt sic immutari a Deo, absque eo quod disoluatur temperamentum primarum qualitatum sufficiens ad conseruandam substantiam panis & vini, si adesset: & credimus, de facto regulariter ita fieri immutationem specierum quod figuram & colorem, vt sub ipsis sic immutatis & apparentibus perieueret substantia panis & vini, & perieueret Christus, quoque diuturnitate temporis contingat species ipsas corrumpi, quia id est maxime conueniens fini, quem Deus regulariter medijs eis apparitionibus intendit: quia vel fuit a Deo ad significandam præsentiam Christi sub speciebus, cui fini magis congruit, quod sub illis perieueret; vel fuit ad solatium aliquius iusti, & hunc fini etiam magis congruit quod perieueret, quia sic solatum erit magis solidum. Quod si aliquando fini,

qui creditur a Deo intendi, magis congruat, mutationem specierum ita fieri, vt sub ipsis sic mutatis non perieuererat substantia panis aut vini, & non perieueret Christus, vt quando species sic apparent in punitionem illius qui eas intendit indigne suscipere, tunc credendum est sub eis non perieuerare Christum, si illæ permanenter sic appareant.

Nihilominus species illæ sic apparentes, sive credatur subillis Christus perieuerare, sive credatur non perieuerare, adoranda & veneranda sunt, quia si credatur sub illis perieuerare, adoranda sunt tamquam re ipsa continentis seu occidentes Christum; si vero credatur non perieuerare sub illis, adoranda & veneranda sunt, tamquam signum & vestigium Christi.

Quoad eum vero & consumptionem specierum sic apparentium expediens est, illas non consumere (nisi redeant ad pristinam formam) videntur communiter Theologi, quia tunc non sunt sub forma cibi aut portus humani sub qua Christus voluit sumi, sed eas seruare ob aestimationem tam miraculi, & ob maiorem reverentiam huius sacramenti. Et hoc consuevit in Ecclesia fieri nihilominus si quis non horreat sumptionem speciem sic apparentium, non video eum prohiberi.

Sed quæres, Quid facturus est Sacerdos, si post confectionem ante sumptionem, contingat aut species panis, aut species vini, aut ambas sic immutari & apparere. Respondemus, species non immutatae, si aliquæ non sunt immutatae, sumendas esse a Sacerdote, quia Sacerdos tenet præcepto diuino Sacramentum ab ipso confectionum sumere, quantum possit; species vero immutatae, sive ambas sive alteras, & non redeuentes ad pristinam speciem, non esse ex obligatione & necessitate sumendas, quia non sunt sub forma cibi & portus humani, sub qua sola Christus præcepit sumi, neque esse necessarium nouæ materiam cölectare, etiam ambæ species sic immutatae sint, & permaneant, vt contra Antoninum docent communiter Theologi, quia id non est necessarium ad perfectionem prioris sacrificij, quia absque sumptione, & ante ipsam, sacrificium est perfectum, tunc quia, quamvis absque sumptione non effetur perfectum, confectione nouæ materiæ, & sumptione ipsius, non periceretur sacrificium illud prius, quia confectione nouæ materiæ fieret nouum sacrificium, & eius sumptione periceretur nouum istud, & non illud prius.

DISPUTATIO VII.

De accidentibus panis & vini remanentibus in Eucharistia.

DIFFICULTAS I.

Quæ accidentia panis & vini remaneant in Eucharistia post confectionem.

ON VENIVNT Primò Catholici, in Eucharistia post confectionem panis & vini in Corpus & in Sanguinem Christi factam media confectione, manere accidentia sensibilia panis & vini, (id est, quæ a sensibus præcipiuntur) nempe quantitatem, ca-

lorem, frigiditatem, siccitatem, humiditatem, colorem, odorem, & saporem: quia præterquam quod experientia constat, dicta accidentia post confectionem manere, definitum est in Concilio Lateranensi cap. 1. & ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, & in Tridentino fess. 13. can. 2. in Eucharistia manere species panis & vini. Nomine autem specierum ad minus accidentia sensibilia inveniuntur.

Conveniunt Secundò Theologi, non solum accidentia sensibilia panis & vini in Eucharistia manere, sed etiam omnia alia accidentia, quamvis sensibus occulta, quæ separata à substantia possunt conser-

conservari; & merito: quia in pane & vino nulla alia accidentia reperiuntur, nisi quantitas, qualitates prima, & qualitates secundæ, quæ ex temperamento primarum naturaliter & necesse oririuntur; & relationes, quæ ex dictis accidentibus, & ex substantia ipsa confurgunt, quia nullo fundamento possunt alia accidentia affligrari. Negari autem non potest, in Eucharistia manere quantitatem & primas qualitates panis & vini; ergo etiam remanent reliqua alia supradicta accidentia panis & vini, exceptis relationibus substantia panis & vini pendebus: quia reliqua alia ex quantitate, & ex primis qualitatibus naturaliter & necessariò oriuntur, & independenter ab influxu aliquo substantia in ipsa accidentia, conservantur in quantitate.

Sed quamvis Theologi conueniant in eo, quod reliqua accidentia panis & vini præter sensibilia, exceptis relationibus dictis, manent in Eucharistia, id tamen neque est definitum, neque certum. Et in primis id non est definitum, quia tantum definitum est, species panis & vini in Eucharistia manere: nomine autem specierum tantum intelliguntur accidentia sensibilia, quia haec sola dici possunt species, cum sola ipsa sint quasi simulacrum & figura substantie ipsam sensibus demonstrans. Nihilominus Tridentinum, dum can. 2. definit fieri conuersionem totius substantiae panis & vini, manentibus dumtaxat species panis & vini, non definit tantum manere accidentia sensibilia panis & vini, quia particula illa exclusua dumtaxat non sicut addita ad excludenda alia accidentia præter sensibilia, sed ad excludendam substantiam panis & vini, cuius immediatè fecerat mentionem, & quam implicitè excluderat, dum dixit fieri conuersionem totius substantiae panis & vini. Deinde id non est certum, quia nullo firmo & certo fundamento constat; quia non est satis certum, in pane & vino, præter accidentia sensibilia, & ea quæ ex his necessariò oriuntur, non esse alia accidentia materialia: & quamvis esset certum non esse alia, tamen non est certum, accidentia materialia inhaerere quantitatim immediate, & absque influxu aliquo substantiae in ipsa; ac proinde nequit esse certum, omnia accidentia panis & vini remanere in Eucharistia post destructionem substantiae panis & vini, à qua forsitan naturaliter dependent, quia non est certum, manere accidentia quæ non exprimunt esse præter sensibilia, quamvis alias naturaliter & necessariò oriuntur ex dicta substantia, hac deficiente.

DIFFICULTAS II.

Vtrum quantitas panis & vini in Eucharistia existat per se positivè.

Conueniunt Catholici, quantitatem panis & vini in Eucharistia manere per se absque subiecto, quia nihil est in quo esse, aut cui inhaerere possit; & oppositum est damnatum in Concilio Constantiensi sess. 8. Ex quo constat, quantitatem panis & vini in Eucharistia conservari à Deo actione distincta ab illa, quia antea in proprio subiecto conservabatur, quia actio, quia antea conservabatur, non erat creativa, sed eductiva, dependens à subiecto ad minus tamquam à causa materiali, quia conservabatur dependenter ab ipso subiecto;

actio verò, quia in Eucharistia conservatur, non est eductiva, sed creativa, non dependens à subiecto, quia quantitas independenter ab illo conservatur. Vnde actio hæc distincta est ex natura rei ab ipsa quantitate, sicut & eductiva; quia sicut quantitas modò est absque eductiva, etiam antea fuit absque creativa. Separatio autem realis vnius ab altero, indicium est distinctionis ex natura rei inter illa.

Est tamen difficultas, An præter hanc actionem creativam, quia nunc quantitas panis & vini in Eucharistia à Deo extra subiectum & per se conservatur, gaudeat modo aliquo positivo perfectatis, & ex primis qualitatibus naturaliter & necessariò oriuntur, & independenter ab influxu aliquo substantia in ipsa accidentia, conservantur in quantitate.

Supponimus autem contra nonnullos, modum perfectatis positivum (qui non posset esse substantialis, sed accidentalis, & quia esset extra integratam substantiam, & quia esset modificans accidentis) esse possibilem quantitatim de potentia Dei absoluta, quia in hoc nulla apparet repugnantia & contradic̄tio: quia quamvis modus iste non posset esse in substantia, tamquam in subiecto remoto, & ipsi accidere, quia tantum potest conuenire accidenti existenti extra substantiam, id tamen non est necessarium ad rationem accidentis modalis, neq; ad rationem accidentis in fieri, ut creationis accidentis (sicut neque est necessarium ad modum substantiale, quod possit per se existere) sed sufficit quod sit modus, aut fieri accidentis, quod potest esse in substantia. Prædictus ergo modus accidentialis positivus perfectatis est possibilis quantitatim, & eucumque alij accidenti, sicut substantia totalis est possibilis modus existendi in alieno supposito, quamvis ei non sit possibilis modus inhaerentia in alio tamquam in subiecto, quia substantia totalis nequit fieri informans subiectum, & ab ipso dependens.

Est ergo difficultas, An modus iste perfectus positivus accidentalis, quem dicimus esse possibilem quantitatim, conueniat de facto quantitatim panis & vini existenti in Eucharistia.

Vasquez disp. 194. cap. 2. Suarez disp. 56. sect. 2. Vasquez. Valentia disp. 6. quæst. 5. & Egidius quæst. 77. Suarez. art. 1. dub. 2. docent, quantitatem panis & vini in Valentia. Eucharistia existere per se modo positivo perfectus illi superaddito: quia ut substantia existat per se absque subiecto, indiget modo positivo perfectus superaddito, ergo etiam quantitas, ut existat per se absque subiecto instar substantiae. Et confirmatur, quia existentia substantiae absque modo perfectus superaddito, non sufficit ut substantia existat per se; ergo existentia accidentis absq; modo perfectus superaddito multò minus sufficit, ut accidentis existat per se.

Scotus verò in 4. dist. 12. quæst. 1. & 6. Ledesma Scotus. 1. par. 4. q. 18. art. 2. Bellarminus 3. de Eucharistia Ledesma. c. 24. & Valentia q. 5. p. 1. docent, quantitatem panis & vini in Eucharistia existere per se, non positivè modo aliquo perfectatis superaddito, sed negativè, ex eo scilicet quod existit in rerum natura absque subiecto; & merito: quia dictus modus positivus non est necessarius quantitatim, ergo non est admittendus. Consequens pater, quia absque necessitate non est admittendum nouum miraculum, sine quo dictus modus esse non potest. Antecedens autem probatur, quia in primis non est necessarius, ut accidentis existat in rerum natura, quia accidentis de

de potentia Dei absoluta existere potest in rerum natura absque modo inhaerentis quo inhæreat subiecto, & absque modo perfectatis superaddito, quia in hoc nulla inuoluitur repugnantia & contradictionis, sicut etiam substantia de potentia Dei absoluta potest existere in rerum natura absque substantia propria, & absque aliena, ut diximus Tractatu de Incarnatione Disputat. IV. Diffic. VI. Et declaratur: quia ex una parte quantitas est prior modo inhaerentis, & modo perfectatis, & ex altera parte isti duo modi non opponuntur contradictione, quia ambo sunt positivi, ac proinde inter eos reperitur medium, nempe negatio utriusque: quia quamvis modo inhaerentis seu existentiae in subiecto immediate opponatur non existere in subiecto, non tamen modus existendi per se positivus: & quamvis modo existendi per se positivus immediate opponatur non existere per se positivus, non tamen existere in subiecto; ergo non repugnat, quantitatem existere per se negatiū absque modo existendi per se. Deinde dictus modus positivus perfectatis non est alio modo necessarius quantitati, quia non est necessarius ad saluanda reliqua alia, quae sunt necessarii concedenda in Eucharistia, nec aliquid eorum, quia nullum ex eis poterit assignari ad quod saluandum sit necessarium, quia ad quodcumque ex illis sufficit quantitati, non existere in subiecto, seu negatio existendi in illo, ut discurrenti per omniam necessariam, facile patebit ex dictis, & ex dictis.

Ad rationem ergo aduersariorum à simili desumptam respondemus, substantiam indigere modo positivo perfectatis, non ut existat per se, quia de potentia Dei absoluta existere potest per se negatiū, sed ut existat per se modo sibi connaturali, quia modus hic est connaturalis & debitum substantiae: accidens verò non indigere eo modo positivo perfectatis, ut existat per se modo sibi connaturali, neque eo ad id indigere potest, quia modus iste perfectatis, qui accidenti tribueretur, quamvis esset accidentialis (imò non posset non esse talis) nequit esse accidenti connaturalis, quia potius esset illi supernaturalis, quia modus iste non solum secundum suam rationem individualis, sed etiam secundum suam rationem specificam est supra exigentiam cuiuscumque rei naturalis. Et ad confirmationē respondemus, quod sicut existentia substantiae absque modo positivo perfectatis non sufficit, ut substantia existat per se connaturaliter, & sufficit ut existat in rerum natura, & per se negatiū; ita etiam existentia accidentis absque modo positivo perfectatis sufficit, ut accidens existat in rerum natura, & per se negatiū.

Observandum est, quantitatem in Eucharistia carente modo inhaerentiae actualis, & modo positivo perfectatis, esse in statu violento, non quia caret modo perfectatis, sed quia caret modo inhaerentiae; quia eo caret non tantum contra eius inclinationem materialem, sed etiam contra eius impetum actualium, seu effectuum internum: quia quantitas, & quodlibet aliud accidens non tantum quasi causa materialis exigit modū illum inhaerentis, sed etiam influit in illum tamquam causa efficientis (sicut substantia efficienter influit in modum positivum substantialis perfectatis, seu substantiam, ut diximus Tract. de Incarnatione Disput. IV. Diffic. VI.) quia accidens est prius secundum naturā modo illo inhaerentiae, & est eo nobilis, & eo non indigens

ad operandum (sicut neque substantia indiget suo modo perfectatis ad id) & est necessariō connexum illo.

Quod autem accidens educatione producatur, non obstat, ut efficienter influat in suum modum inhaerentia; quia educatione, ut diximus Tractatu de Incarnatione Disputat. II. Diffic. V. tantum terminatur ad accidens ut praeceps existens in rerum natura, & non ad accidens ut existens in subiecto; quia modus inhaerentiae non producitur educatione ipsa accidentis ē subiecto, sed alia actione distincta & posteriore, quia ad diuersas entitatis diversa fieri terminantur: vnde per educationem accidentis media, quia ut passione in fieri subiectum materialiter concurrit ad ipsum accidentis, non ponit accidens in subiecto in factō esse, seu medio modo inhaerentiae, sed quasi in fieri; quia subiectum ratione educationis, ut passio est, partur in fieri recipiendo in fieri ipsum accidentis, non verò in factō esse, quoque in posteriori natura producitur, aut refutat modus inhaerentiae, ratione cuius inheret in factō esse ipsi subiecto.

Addidimus, quantitatem carentem modo inhaerentiae, & modo perfectatis positivo, esse in statu violento, quia si modus positivus perfectatis haberet, quamvis careret modo inhaerentiae, non esset in statu violento: quia quamvis tunc contra impetum actualium internum careret modo inhaerentiae sibi connaturali, sed careret illo ratione modi perfectatis positivus sibi non disconvenientis, sed maximè congrui, quia maximè terminaret existentiam accidentis, & maximè suppleret vicem modi inhaerentiae, quia eo modo perfectatis maximè melioraret accidens (sicut Tractatu de Incarnatione Disputat. IV. Diffic. XI. diximus de humanitate respectu carentiae personalitatis proprie, media personalitate Verbi) quia quamvis modus ille accidentialis perfectatis esset incompossibilis cum modo inhaerentiae, ita tamen esset in quantitate, ut supposita carentia proprij modi inhaerentiae, non noceret quantitati, sed eam potius periceret, & optimè modificaret; sicut etiam personalitas Verbi, quamvis incompossibilis cum propria personalitate humanitatis, supposita tamen carentia propriæ, personalitas Verbi non nocet humanitati, sed potius eam perficit. In quo personalitas Verbi, & modus ille perfectatis, ex una parte differunt a calore producendo in aqua, quia iste non tantum nocet quasi negatiū & indirecte, quatenus scilicet est incompossibilis cum frigiditate, & eam expellit; sed etiam positivū & directe, & ratione sui, quia calor disponit & iuua ad destructionē aqua, & ob id aqua habens calorem, est in statu violento, quia caret frigiditate medio calore sibi directe nocino, ac proinde est in statu violento ob duplē titulum; nempe quatenus caret frigiditate, & quatenus habet calorem.

DIFFICULTAS III.

Vtrum modus perfectatis accidentialis possibilis accidenti sit supernaturalis.

V Asquez, I. p. disp. I. 4. cap. 4. docet, modū ^{utrumque} hunc accidentalem perfectatis esse naturalem quod substantiam: Primo, quia modus iste perfectatis habet connexionem naturalem cum negatione substantiae panis & vini, quia ex hac negatione natura-

sed negatio hæc est naturalis; ergo etiam dictus modus perfectiatis cum ea negatione naturaliter connexus, est ordinis naturalis. Secundò, quia modus substantialis perfectiatis est naturalis quoad substantiam, ergo etiam modus iste perfectiatis accidentalis, quia modus substantialis perfectiatis est accidentalis. Addit tamen, dictum modum esse supernaturalem ex parte efficientis, sicut est reproductio hominis, quia à nullo agente naturali potest produci, sicut neque homo reproduci.

Ochagavia verò quæst. 27. & nonnulli alij recentiores Thomistæ quæst. 77. art. 5. docent, dictum modum accidentalem perfectiatis esse supernaturalem quoad substantiam, & merito: quia modus iste adhuc secundum suam speciem est supra exigentiam cuiuscumque rei naturalis.

Ad primam verò rationem in oppositum, negamus, dictum modum accidentalem perfectiatis esse connexum cum negatione substantiæ panis & vini, quia non oritur ex ea; tum, quia destruet substantiæ panis & vini, quantitas illius non exigit conseruari, & multò minus reliqua accidentia; tum etiam, quia quanuus exigeret conseruari, non tamen exigeret conseruari medio modo perfectiatis, quia absque eo conseruari potest, & facilius, quia absque nouo miraculo, quod requiritur ad productionem illius modi.

Ad secundam concedimus, modum substantiæ perfectiatis esse naturalem, quia est debitus naturæ substantiali, negamus tamen, modum accidentalem perfectiatis etiam esse naturalem, ob supra dictam rationem. Et ad probationem concedimus, modum substantiæ perfectiati, & ex eo tamen non concluditur, modum accidentalem etiam esse naturalem, & non supernaturalem; quia naturale potest esse perfectius supernaturali, quia substantia creata perfectior est gratia habituali, quanuus hæc sit supernaturalis, & illa naturalis.

DIFFICULTAS IV.

Vtrum reliqua accidentia panis & vini manent in quantitate tamquam in subiecto.

Supponimus, reliqua accidentia panis & vini, præterim absoluta, ex natura rei distincta à substantia & quantitate, posse à Deo constitui & conseruari per se extra subiectum, quia in hoc nulla apparet contradic̄tio. Est tamen difficultas, An de facto sit factum.

Ocham lib. de Sacramento altaris cap. 62. & 63. Gabriel lec̄t. 44. lit. K. Maior in 4. dist. 12. q. 2. Aliacensis quæst. 6. art. 3. docent, omnia accidentia panis & vini post consecrationem existere per se absque subiecto, quia existimant, in rerum natura non esse aliquam vnam & peculiarem quantitatem, sed tam substantiam materialē, quam qualitates & reliqua accidentia materialia, habere propriam quantitatem & extensionem ab ipsis indistinctam; ex quo optimè inferunt, qualitates & alia accidentia panis & vini in Eucharistia, nulli subiecto inhaerere, quia si alii, maximè quantitati ab ipsis distinctæ, hæc autem non est in rerum natura. Idem quoad subiectum dictorum accidentium, nempe non esse in subiecto, docet Marsilius

in 4. q. 9. art. 2, alio tamen fundamento nixus: quia quanuus admittat, quantitatem esse peculiare accidentis à substantia materiali, & ab alijs accidentibus materialibus distinctum; existimat tamen, reliqua accidentia non inhaerere immediatè quantitatē, sed substantia, sicut ipsam quantitatem, in Eucharistia autem non manet substantia panis & vini, cui inhaerere possit.

S. Thomas vero, & eius interpres, quæst. 77. *s. Thomas.* art. 2. & communiter Scholastici in 4. dist. 11. Val. *Vazquez.* quæst. disp. 19. cap. 3. Suarez *Suarez.* docent, Adamus *Adamus.* q. 6. dub. 1. & Beccanus cap. 20. q. 2. docent, *Beccanus.* reliqua accidentia panis & vini in Eucharistia esse in quantitate tamquam in subiecto, & solam ipsam quantitatem esse per se extra subiectum, & merito. Primi, quia si quantitas in Eucharistia non esset subiectum reliquorum accidentium materialium, & sufficiens ab illo concursu materiali substantiæ, agens naturale non posset in speciebus sacramentalibus qualitatem aliquam producere, v.g. calorem (quod est contra experientiam); quia non potest producere accidentis per se existentes extra subiectum sufficiens. Secundò, quia si reliqua accidentia in Eucharistia non essent in quantitate tamquam in subiecto, & consequenter non essent in aliquo subiecto, non esset vno aliqua physica inter accidentia panis inter se, & inter accidentia vini inter se in Eucharistia, quia inter se nequeunt immediate vniuersi, cum nequeat vnum informare alterum.

Constat ergo, fundamentum Marsilij falsum esse, nempe accidentia materialia distincta à quantitate immediatè esse in substantia tamquam in subiecto, & non in quantitate, alias accidentia, que ob rationes dictas in Eucharistia sunt immediatè in quantitate, mutassent subiectum.

Ad fundamentum verò Ochami & aliorum, negamus, non esse peculiarem quantitatem ex natura rei distinctam à substantia & ab alijs accidentibus, ratione cuius vna substantia, quæ vna tantum potest habere quantitatem, est impenetrabilis cum altera, quia hæc altera debet habere alteram quantitatem, & duas quantitates non possunt esse simul in eodem spatio, ut quotidie experimatur, ac proinde multò minus in eodem subiecto. Ex quo etiam constat, substantiam & alia accidentia materialia non habere proprias quantitates, quia ex his plura sunt simul in eodem spatio, & in eodem subiecto.

Reliqua ergo accidentia materialia panis & vini distincta à quantitate, non mutantur physice per consecrationem, quia post eam perseverant in eodem subiecto, & eodem modo: quantitas verò physice mutatur, quia amittit modum inhaerentia, quo erat in substantia panis & vini.

DIFFICULTAS V.

Vtrum accidentia seu species panis & vini in Eucharistia possint agere propria virtute.

Conueniunt Theologi, accidentia panis & vini in Eucharistia eodem modo agere, ac quando erant in propria substantia, ut experientia constat: calor enim panis in Eucharistia verè calefacit, & eodem modo quo ante; & humiditas vini in Eucharistia verè humectat, sicut ante;

CC imd

imò accidentia vini conuertunt aquam ipsis infusa-
m in vinum.

Est tamen difficultas, An accidentia panis &
vini id efficient propria virtute, seruato modo na-
turali, an Deo supplete efficientiam aliquam
substantiam in qua erant.

In primis, quod attinet ad productionem for-
mæ accidentalis, qua calor v.g. producit calorem,
& humiditas humiditatem, conuenient commun-
iter Theologi, id efficere accidentia in Eucha-
ristia naturaliter, & propria virtute, sicut ante con-
secrationem, & merito: quia dicta productio suffi-
cienter prouenit à solo accidenti, vt à principio
efficienti, quia in ipso accidenti efficienti est suffi-
cens efficacia & virtus ad omnem rationem exi-
stentem in effectu. In calore enim producentे est
sufficiens virtus ad omnem rationem existentem
in calore producto, quia omnis hac ratio suffi-
cienter correspondet calori producenti, vt causæ
efficienti, & subiectum accidentis nullam illi
confert vim ad operandum: quia si subiectum sit
substantia, tantum est vehiculum ipsius accidentis
efficientis; & si sit quantitas, præter hoc quod
sit vehiculum, solum habet quod sit illi quasi
conditio ad operandum, quia ratione quantitatis,
accidentia sunt contigua passo, quod est illi ne-
cessarium ad operandum in passo.

Et idem ob eamdem rationem dicendum est,
quod attinet ad productionem specierum inten-
tionalium sensibilium, quibus accidentia Sacra-
mentalia sentiri possunt, quod scilicet ab ipsis ac-
cidentibus naturaliter proueniat.

Deinde quod attinet ad productionem sub-
stantie, prouenientem ab ipsis accidentibus Sa-
cramentalibus, difficultas est, Quomodo ab ipsis
proueniat. In haec difficultate philosophandum
est, sicut in difficultate de accidenti separato à
proprio seu connaturali subiecto, v.g. de calore
existente extra ignem in alio subiecto, de quo dif-
putatur 2. Phyl. c. 3, vbi nos diximus, accidentia
à proprio subiecto separata, imò & accidentia ex-
istentia connaturaliter in proprio subiecto, concur-
rere immediatè ad productionem substantie, vir-
tute propria in ipsis existente, absque concursu
immediato proprii & cōnaturalis subiecti: quan-
tus non dicantur concurrere, vt causæ principi-
ales, ad eam productionem, quia sunt inferiora
& imperfectiora, quā ipsa substantia quam pro-
ducunt, sed vt instrumenta propriæ substantie,
illius videlicet, à qua saltē remotè producta sunt;
quia concurrunt tamquam virtus propriæ sub-
stantie, quod etiam tradit Vasquez disp. 195.

Tandem Theologi conuenient, accidentia Sa-
cramentalia pati ab agente naturali, imò & ab eo
corrumphi, vt experientia constat, calefiunt enim
ab igne, & humectantur ab aqua, & à qualibet hor-
rum, & etiam ab alijs agentibus naturalibus cor-
rumpuntur.

DIFFICULTAS VI.

Quomodo ex accidentibus seu speciebus
Sacramentalibus posse substantia ali-
qua produci.

Non minus experientia constat, accidentia
Sacramentalia panis & vini in Eucharistia
à contrario agente naturali corrumphi, quā ipsis

corruptis succedere substantiam alia distingant,
v.g. substantiam vermis aut ignis.

Est tamen difficultas, Quomodo, & qua vir-
tute, substantia illis corruptis succedens, de novo
producatur. Occasio tamen & ratio difficultatis
est, quia tunc deficit materia prima, in qua forma
substantia succedens possit recipi.

Circa hanc difficultatem in primis Innocen-
tius III. lib. 4. de Mysterijs Missæ cap. 1. Bona-
ventura in 4. dist. 1. 2. par. 1. dist. art. 2. qualif. 1. &
Alexander 1. par. quæst. 10. m. 7. art. 2. docent, ^{littera}
tunc eamdem numero substantiam panis & vini,
qua erat ante consecrationem, reproduci mira-
culose, & ex materia prima ipsius nouam illam
substantiam produci.

Modus hic dicendi communiter rejicitur, &
merito: quia vel substantia panis & vini redit &
reproduciatur, permanentibus adhuc accidentibus
consecratis; vel his iam corruptis. Si permanentibus,
ergo simul sunt substantia panis & vini cum
Corpo & Sanguine Christi, quia quamdiu man-
tent accidentia illa, tandem sub illis manent Cor-
pus & Sanguis Christi. Si autem substantia panis
& vini redit accidentibus illis corruptis, tunc sub-
stantia panis & vini est abscissa, suis accidentibus,
ut pote iam corruptis, imò ex ea substantia rede-
rente non posset fieri, quia ex novo succedit accidenti-
bus illis corruptis, quia hæc substantia suc-
cens sit in eadem duratione, in qua accidentia illa
consecrata corrumpuntur, ac proinde in eadem, in
qua substantia illa panis & vini redit, & est, ex sub-
stantia autem, que est, dum est, non potest illa fieri.

Secundò Ferratiensis 4. Contra gentes cap. 66. ^{littera}
Capreolus in 2. dist. 1. q. 3. a. 3. Henriquez Quod-
lib. 4. q. 36. & Aegidius Theoremate 45. docent, ex ^{littera}
quantitate panis & vini, quasi ex materia prima,
produc formam substantiae succedentis, quia quanti-
tatis in Eucharistia gerit vicem primi subiecti, &
in ea recipiuntur dispositiones, ad quas conseq-
tetur noua illa forma substantialis.

Modus etiam iste dicendi communiter rejicitur, & merito: Primum, quia quantitas sua natura
non est receptiva formæ substantialis, neque potest
à Deo eleuari ad illam recipiendam ex defectu ca-
pacitatis ad id, vt ostendit Valquez disp. 132. c. 6. ^{littera}
Deinde Secundò, quia substantia succedens, v.g.
vermis, nequit componi & coalescere ex quanti-
tate & ex forma substantiali, sed ex hac, & ex ma-
teria prima.

Tertio Caietanus q. 77. art. 5. docet, quantita-
tem in Eucharistia gerere vicem materiæ primæ,
quoad receptionem dispositionum ad formam sub-
stantiae succedentis introducendam, & in ea du-
ratione, in qua introducitur, Deum conser-
tare quantitatem illam in materiam primam, &
agens naturale formam illam introducere.

Modus tamen iste dicendi in eo displacebit, quod
asserit, quantitatem Sacramentali converti in
materiam primam: quia quantitas illa non definit
ex vi productionis materiæ primæ, quia non defini-
nit ex natura rei, vt paret; nec ex via aliquorun ver-
borum, vt etiam est manifestum.

Quartò ergo Scorus in 4. d. 1. 2. q. 6. Durandus ^{littera}
quæst. 2. Maior q. 4. Gabriel q. 1. art. 3. Valquez ^{littera}
disp. 194. cap. 3. Suarez disp. 57. fct. 3. & Aegidius ^{littera}
q. 77. art. 5. num. 57. docent, & merito, in initio, ^{littera}
aut in tempore, (in quo post immutationem acci-
dunt panis & vini, quæ sufficeret ad corruptio-
nem

nem propriæ substantiæ, si adesset, introducenda est noua forma substancialis) produci à Deo, per creationem, materiam primam, in qua introducitur forma illa noua: & illam creari à Deo ad exigentiam dictæ immutationis accidentium, non ad exigentiam naturalem, sed ut occultetur mysterium Eucharistie.

Et in primis, in eo instanti aut tempore produci materiam primam, pater, quia in eo producitur substantia composita ex materia prima & ex forma, quorum neutra præterat in rerum natura. Deinde, materiam hanc creari, constat, quia fit ex nihilo. Et hanc materiam primam non produci à Deo ad exigentiam naturalem dictæ immutationis, præcedentis in quantitate Sacramentali, pater, quia ad materiam primam, quæ producitur extra subiectum (quia ipsa est primum subiectum) nulla est, neque præcedit dispositio & immutatio: sed illam produci ad exigentiam occultationis mysterij, quia si non producatur materia prima, non succedit substantia aliqua totalis ad corruptionem specierum, quo dabitur non leue indicium mysterij Eucharistie.

Addimus, materiam primam & formam produci in instanti aut tempore: quia si substantia, quæ succedit speciebus, sit viuens, ut vermis, producitur in instanti, si vero sit non viuens, producitur in tempore, quia productio substantia succeditis sit in eadem duratione, in qua fieret, si sub accidentibus Sacramentalibus esset propria substantia ipsorum.

Sed an creetur à Deo noua numero materia prima, an recreetur illa eadem numero, quæ destruta fuit in conuersione Eucharistica, incertum est. Credimus tamen, contra non paucos, ut optimè Suarez & Aegidius, eamdem numero materiam primam reproduci, quia recreando eamdem numero materiam est minor mutatio in rerum natura, quæ in creando nouam numero materiam; quia in recreando eamdem tantum fit ipsa recreatio, & noua introductio quantitatis Sacramentalis in ipsa materia antiqua recreata, in creando vero nouam numero materiam, hunc ipsum creare materiam nouam, & annihilare quantitatem Sacramentalem, ne transferat ad nouam subiectum, & producere nouam quantitatem in materia creata.

Sed à quo forma illa substancialis producatur, & consequenter substantia ipsa totalis succedens, an à solo Deo, an ab agente naturali, incertum est. Credimus tamen, contra Scotum & Vasquez, ut bene Suarez & Aegidius, produci ab agente naturali immutante quantitatem Sacramentalem, quia verè potest ab ipso produci; ergo ipsi non est negandum. Consequentia patet. Antecedens autem probatur, quia in instanti, aut in eo tempore in quo forma illa producitur, adest materia prima à Deo recreata, in qua & ex qua posuit ab agente naturali produci; & est extensa per quantitatem Sacramentalem à Deo in eo instanti aut in eo tempore reuniam materia primæ, si necessaria est extensio in materia prima, ut ipsi contigueret, & approximeret, ut nos credimus esse necessariam; & etiam credimus, formam illam produci ab agente naturali ad exigentiam naturalem materiæ primæ, & dispositiōnē naturalium ab agente naturali producaturum in dicta quantitate, quia in ea duracione adest materia prima, quæ naturaliter exigit formam; & adhuc dispositiones ad formam productam in quantitate tunc reunia à Deo materiæ pri-

mae. Vnde materia prima, quantitas, & dispositiōnes, sunt prius naturæ, quam forma producenda ab agente naturali, quia conducunt ad productionem illius. Materia prima, tamquam causa materialis in qua, & ex qua producitur ab agente naturali; & quantitas, quasi conditio in actu primo, ut agens naturale contigueret, & approximeret materia prima, ut in ipsa & ex ipsa formam producat; & dispositiōnes conducunt, ut agens naturale illam producat in materia, & ex materia disposita.

DIFFICULTAS VII.

Quomodo ex accidentibus, seu ex speciebus Sacramentalibus, possimus nutritio.

Conuenient Theologi, nos posse nutriti accidentibus, seu speciebus Sacramentalibus in ista quantitate sumptis. Est tamen difficultas circa modum, quo fieri possit nutritio.

Circa modum hunc quilibet philosophatur eodem modo, quo circa productionem substantia speciebus corruptis succedentis, de quo egimus Difficultate præcedente.

Luxa doctrinam ergo à nobis in ea traditam, dicendum est, nos nutriti sumptio specierum Sacramentalium, non quia nutriamur ex Corpore & Sanguine Christi, quia Corpus & Sanguis Christi non conuertuntur in substantiam nostram, quia sunt incorrumpibili modo sub speciebus: neq; quia nutriamur ex ipsis speciebus, quia species non possunt habere vicem materiae primæ, ut in ipsis forma alimenti aut hominis introducatur: sed quia nutritur ex ipsa substanciali ab agente naturali producta, speciebus in stomacho corruptis succedente, quæ habet rationem alimenti; quia speciebus in stomacho corruptis, succedit talis substantia, qualis ex digestione substantia panis. Si adesset, ex vi caloris naturalis succederet pro alimento, quia substantia ipsa panis non est immediatum alimentum, sed substantia ipsi post digestionem succedens. Nutrimur ergo ex speciebus Sacramentalibus, quia substantia, ipsis in stomacho digestione corruptis pro alimento succedens, conuertitur in substantiam hominis vi caloris naturalis. Et eadem proportione ex speciebus Sacramentalibus vini in magna copia sumptis inebriamur, ac si sub illis esset substantia vini: quia sicut substantia vini, si adesset, vi caloris naturalis resoluueretur in vapores, quibus in cerebrum ascendentibus inebriamur; sic etiam substantia vini non existet, sed tantum speciebus, virtute diuina recreatur materia prima; & ipsi remittit quantitas cum dispositiōnibus vi caloris naturalis introductis in illa, & in ea materia prima virtute eiusdem caloris producitur substancialis forma vaporis, quam calor naturalis producere, si vinum non defuerit.

Nutrimur ergo sumptio specierum Sacramentalium non ex ipsis tamquam ex alimento adhuc mediato, quia non nutritur immediate ex aliquo in quod species ipsæ conuertit, sed tantum nutritur ex illis occasionaliter, quia nutritur ex substantia dicto modo succedente ipsis corruptis, cuius aliqua pars sub una forma ad nutritionem reseruantur, & alia pars sub alia forma in feces emituntur.

Observandum autem est. Primo contra Wal-

C. c. 2. denles

denses tom. 2. de Sacramentis cap. 6o. Corpus & Sanguinem Christi etiam manducari & bibi ab aliis & a bestiis, Species Sacramentales sumentibus, ratione ipsarum specierum, quia eas vere (quamvis non Sacramentaliter) manducant, & bibant, quia species dictæ vere sunt cibus & potus materialis earum.

Obseruandū est Secundū, in quo contra Bonatenturam in 4. dist. 13. art. 2. q. 3. conueniunt comoniter Theologi, Corpus Christi non deferere species nondū corruptas, sed eas comitari, etiam si bestia aliqua sumantur, aut in locum aliquem fordidū incident, quia Corpus & Sanguis Christi succedunt loco substantia panis & vini, ac proinde tamdiu perseuerant sub speciebus, quamdiu substantia panis & vini perseueraret sub illis. Inō in Dilectorio Inquisitorum par. 2. quæst. 10. refutat Gregorius XI. damnasse afferentes, sub hoiūa confectata in lutum aut in locum fordidum proiecta non manere Corpus Christi, nondū corruptis speciebus. Et sicut Christus prout est sub speciebus, nequicoinquinari ex immundo loco, quia est sub speciebus modo impensisibili ab agente naturali corporeo.

Ex quo etiam constat, Christum non deferere species ad introitum earu in stomachum (vt falsò credit Glossa in can. *Tribus. de Consecratione*, dist. 2. ne Christus in stomachum immundum descendat) quia id non tantum est contra communem Theologorum sensum, & contra prædictam rationem, sed etiam contra Scripturam Iean. 6. vbi supponitur, Corpus & Sanguinem Christi manducari & bibi: quia quod non trahitur in stomachum, non dicitur manducari neque bibi, quamvis ore sumatur, & gustetur, & dentibus teratur, ea enim quæ ore sumuntur, quamvis dentibus terantur, & gustentur, non dicuntur manducari, neque bibi, si ejiciantur extra os, antequam in stomachum trahantur.

DIFFICULTAS VIII.

*Vtrum per mixtionem liquoris cum spe-
ciebus vini consecratis, Sanguis Christi
desinat esse sub illis.*

In primis Alexander 4. par. quæst. 10. mem. 7. art. 7. & Maior in 4. dist. 12. q. 4. dub. 3. docent, mixtione liquoris non consecrati, v. g. vini aut aquæ cum speciebus cōsecratis. Sanguinem Christi definire esse sub illis, quamvis mixtio fiat solum diuisione & penetratio, abfque alia physica alteratio, quia per eam mixtione defineret esse substantia vini, si adest sub illis accidentibus, quia ex substantia vini, & ex liquore illo, coalesceret alia tertia substantia, ab ipsis quæ miscerentur distincta.

Secundò Sotus in 4. dist. 10. q. 2. art. 8. docet, quod si gutta vini consecrati misceatur magnæ copia vini non consecrati, Sanguis Christi manebit sub gutta illa consecrata, quando vinum consecratum & non consecratum sunt eiusdem speciei; si tamen sint diversæ speciei, poterit gutta illa consecrata corrumpi à vino nō consecrato, & tunc sicciorum patur, non manebit Sanguis Christi sub gutta illa. Quod si species consecrata misceantur cum alijs consecratis, sub omnibus manebit, Sanguis Christi, quomodocumque misceantur.

Tertiò Paludanus in 4. dist. 12. q. 5. art. 2. & C. 2. Paludanus Caput
preolus q. 1. art. 3. ad argumenta contra secundam conclusionem docent, quid si vinum infusum speciebus consecratis, non possit ipsis facilè miseri, quia vinum infusum, vel species consecrata, sunt crassioris naturæ, ita ut non possit fieri diuisio & penetratio per partes minutissimas, non statim desinet esse Sanguis Christi sub illis diuisione & penetratio illa, nisi etiam accedat alteratio alias sufficiens ad corruptionem: si vero vinum infusum, & species consecrata sint subtilioris naturæ, ita ut facilè possint per minutissimas partes diuidi & penetrari, tunc ea sola diuisione & penetratio species consecratae corrumperunt, ac proinde sub illis non erit amplius Sanguis Christi.

Tandem Durandus in 4. dist. 1.2. q. 3. Valquez Durandus
disp. 195. c. 6. Suarez disp. 57. scđt. vlt. & Egidius Valquez
q. 67. art. 8. docent, & merito, per mixtionem li- Suarez
quoris cum speciebus consecratis factam solida- Egidius
fusione & penetratione, absque physica immatura-
specierum ad eum corruptionem sufficien-
te, Sanguinem Christi non desinere esse sub illis.

te, Sanguis Christi non defineret esse ubi illis. Et in primis id probatur, quando liquor speciebus consecratis infinitus est eiusdem species, ut quando speciebus vini rubri consecratis infunditur vinum rubrum non consecratum, quia tunc sola diuisione & penetratio, quamvis per immutissimas partes facta, non destrueret propria substantiam vini, si ad eam sub speciebus; ergo sub ipsis non defineret esse Sanguis Christi, quia ille tamdiu perseverat sub illis, quandom perieuererat propria substantia vini. Antecedens autem probatur Primo, quia substantia non viuens, qualis est substantia vini, in qualibet minima parte, quamvis ab alijs separata, conferari potest, quantum est ex parte quantitatis. Secundo, quia quamvis substantia vini conseruari non posset sub qualibet minima parte separata, & non continuata cum alijs, potest tamen sub qualibet minima continuata cum quantitate substantiae eiusdem speciei, ut pater.

Quod autem tunc, si adesset propria substantia vini consecrati, fieret vnum tertium vinum per continuationem, non sufficit, ut sub speciebus consecratis definatur esse Sanguis Christi: quia continuatio haec, ratione cuius fieret vnum tertium vinum, si adesset propria substantia vini sub speciebus consecratis, non sufficeret, ut non maneret substantia propria, quae esset ante continuationem (quamvis non maneret sub denominatione totius, sed partis) quia in materia illius vini consecrati, si adesset, nulla noua forma introduceretur, sicut neque in materia vini non consecrati infusum introducitur; & ideo tunc ex pluribus substantiis, si etiam adesset propria vini consecrati, fieret vna non tam corruptione plurium, & productione tertiarum, quam continuatione plurium ac proinde non sufficeret, ut sub speciebus consecratis, quamvis continuatis cum accidentibus vini non consecratis, definatur esse Sanguis Christi, sicut econtra diuisio, qua species consecrata dividuntur, non sufficit ut sub partibus, in quas fit diuisio, non maneat Sanguis Christi, quamvis media illa diuisione & discontinuatione, si substantia propria vini adesseret, ex vna fieret plures distinctae; quia adhuc facta ea discontinuatione, maneret eadem substantia vini in partibus discontinuatis, quae ante ea erat in eisdem continuatis (quamvis non

Alexander
Mayer.

Sorbus

non sub denominatione partis, sed totius) ac proinde ex illa fierent plures, non tam per corruptionem vnius, & productionem plurium, quam per vnius discontinuationem.

Deinde idem probatur, quando liquor speciebus consecratis infusus est diuersae speciei, ut quando infunditur aqua, quia etiam tunc sola divisione & penetratione, ab aliis superaddita physica alteratione, non destrueretur propria substantia vini, si adficeret, quamuis ex liquore illo, & ex propria substantia vini, si adficeret, fieret vna tertia substantia per continuationem: quia tunc non destrueretur media aliqua physica alteratione, quia supponimus eam non esse; neque ex defectu magnitudinis, quamuis fiat diuinitus in minutissimas partes, quia substantia non viuens nullam exigit determinatam magnitudinem ad sui conformatiorem; neque destrueretur per continuationem (quamuis haec esset possibilis, & fieret) ob rationem supradictam.

Addidimus, per mixtionem liquoris cum speciebus consecratis factam sola diuinitus, absq; superaddita physica alteratione ad corruptionem specierum sufficiens, Sanguinem Christi non definere esse sub illis, quia si species ita alterentur, ut corrumpantur, quamuis earum corruptio fieret ab aliis speciebus consecratis, tunc Sanguis Christi definit esse sub illis, quia tunc sub illis non maneret propria substantia vini: inquit quando ita alterantur, ut sub illis non maneret substantia vini, tunc vere annihilantur a Deo.

Sed an in uno vino sit aliqua qualitas, altera vix, ne, quamuis diuersi coloris, opposita, & sufficiens ad destruendum, incertum est.

Ex dictis in casibus occurrentibus iudicandum est, an quando fit mixtio liquoris cum speciebus consecratis, maneat sub ipsis Sanguis Christi, an non. In casu autem, in quo res maneat sub dubio, ita ut nequeat probabilitate seu prudenter iudicari manere vel non manere Sanguinem Christi, tunc species sunt absq; irreuerentia tractandae, & a Sacerdote sumenda, alias exponemus probabilitate periculo indigne tractandi species consecratis.

DIFFICULTAS IX.

Vtrum quando Christus definit esse sub speciebus, mutetur.

Supponimus Christum non definere esse sub speciebus primario per mutationem sui, quia Christus non deserit species, quia ipse hoc auctillo modo mutetur, sed definere esse sub illis, quia illa corrumpuntur.

Est tamen difficultas, An quando Christus definit esse sub speciebus, quamuis ad corruptionem ipsarum, nihilominus Christus mutetur.

Alexander 4 par. q. 1 r. memb. 2. art. 2. & Ledesma 1. p. q. 17. art. 6. dub. 5. & 6. docent, Christum non mutari, quia incipit esse sub speciebus, nulla facta mutatione in ipso, sed sola conuersione panis & vini in ipsum; ergo quando definit esse sub speciebus, nullo modo mutatur.

Vasquez vero disp. 195. n. 57. Suarez disp. 54. sec. 1. & communiter Theologi docent, Christum physice mutari, quod definit esse sub speciebus, & merito: quia secundum nostram sententiam Christus est sub speciebus modo quodam formaliter.

accidentali vnionis cum illis, existente in ipso Christo, & est praesens in loco eorum, praesentia accidentali de praedicamento Vbi. Ergo quando definit esse sub speciebus, amittit dictam vniōnem & dictam praesentiam: ergo tunc physice accidentiter mutatur, non politiū aliquid acquirendo, sed negatiū seipriatuē duillo amittendo.

Quod vero aliqui dicunt, nempe Christum, cum definit esse sub speciebus, sed cum illis deficerit, in calore localiter moueri, & ire, falsum est; quia quamvis Christus tunc deficeret locum specierum, nullum tamen de novo acquirit, sed retinet quem habet in calore. Si tamen Christus non esset in calore, neque alibi, nisi in una Hostia consecrata, & haec corrumpentur, Christus maneret in loco specierum circumscripione, quia ex ipso naturaliter pullularet praesentia ipsi naturali in eo loco, sicut ex aqua calida frigiditas, ne maneret absque omnī praesentia.

DIFFICULTAS X.

Vtrum definitio Christi sub speciebus, sit conuersione ipsius in substantiam sibi succedentem.

Ex supradictis constat, speciebus corruptis, & ex ipso Christo definito esse sub speciebus illis, succedere substantiam aliquam creataam. Et etiam constat, corruptionem specierum non esse conuersionem ipsarum in substantiam illam ipsi succedentem, sed esse annihilationem: quia non corruptum est ex vi productionis illius substantiae, quia non est directa incompatibilitas, & oppositio in recta natura inter substantiam illam, & inter species sacramentales.

Est ergo difficultas, An definitio Christi sub speciebus, sit conuersione ipsius in substantiam sibi succedentem.

Non defini recentiores, qui existimant, eam definitiōnem Christi esse veram conuersionem, & transubstantiationem in substantiam ipsi Christo succedentem (ac proinde Christum converti in nostram substantiam, quando illam sacramentaliter suscipimus) quia ea definitio est transitus a substantia Christi in substantiam ipsi succedentem.

Suarez vero disp. 54. sec. 2. & plures alii recentiores existimant, eam definitiōnem Christi non esse veram conuersionem, & merito: Primo, quia substantia Christi succedens, non est opposita & incompatibilis cum Christo ex natura eius, neque ex significatione verborum, quia Christus non definit esse sub speciebus, quia succedit alia substantia, seu quia sit qui intendat illam prodicere sub illis speciebus, sed tantum definit esse sub speciebus ex parte & voluntate Dei, quia species corruptiuntur, ut occulteretur mysterium. Secundo, quia quamvis Christus definit esse sub speciebus ex vi substantia succedentis, quia effectus incompatibilis cum Christo sub speciebus, quia vere non est, non tamen conuertetur in eam substantiam, quia Christus non corrumpetur; ad conuersionem autem vnius in aliud, necessaria est corruptio eius quod conuertitur ac proinde definitio Christi sub speciebus non est transitus Christi in substantiam succedentem, ob duas dictas rationes.

DISPUTATIO VIII.

De effectibus Sacramenti Eucharistiae.

DIFFICULTAS I.

Virum Sacramentum Eucharistiae conferat augmentum gratiae iustificantis.

PRATER hæreticos, qui generaliter omnibus Sacramentis novæ legis negant virtutem ad conferandam gratiam iustificantem ex opere operato, non satis constat fuisse aliquem, qui veritatem hanc negauerit, specialiter Eucharistie.

Eugen. IV.
Trident.

Conueniunt ergo Theologi (uno aut altero forsitan excepto) Sacramentum Eucharistiae ex opere operato conferre augmentum iustificationis dignè suscipientibus illud: quod iam definitum est ab Ecclesia, ut constat ex Decreto Eugenij IV. & ex Tridentino scilicet can. 6.7. & 8. & ex scilicet 1.3. cap. 2. si inter se conferantur.

Et id deducitur ex illo Ioan. 6. *Qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem, habet vitam aeternam.* Nemo autem dicitur habere vitam aeternam nisi qui vivit vita gratiae iustificantis: sed nullus virtute Eucharistiae incipit de novo vivere vita gratiae per se (sed ad summum aliquando & per accidens) quia Eucharistia vivimus tamquam cibo & potu; nullus autem incipit vivere cibo & potu; sed qui iam est vivens eis nutritur, & recreatur, ut amplius expendemus Diffic. VII. & VIII. ergo virtute Eucharistiae vivitur augmento vita gratiae, & illud conferetur.

Ita tamen virtute Sacramenti Eucharistiae conferatur augmentum gratiae iustificantis dignè suscipientibus illud, ut etiam conferantur auxilia gratiae actualia ad peculiares fines, in quos institutum fuit hoc Sacramentum, nempe auxilia ad liberationem a peccatis venialibus, & etiam ad præservationem a mortalibus, ut perseveremus in vita spirituali, quia perseverantia in ea est effectus nutritionis spiritualis, ad quam Sacramentum Eucharistia ordinatur, & etiam ad alios peculiares fines, de quibus constabit ex dicendis: quia generale & commune est omnibus Sacramentis, ut virtute eorum conferantur auxilia efficacia gratiae ad proprios & peculiares fines eorum (quamvis non infallibiliter) ut docent communiter Theologi, & nos diximus Tractatu de Sacramentis in genere, Disputatione 111. Difficultate 111.

DIFFICULTAS II.

Quando augetur gratia iustificans virtute Sacramenti Eucharistiae.

Sotus.
Ledesma.
Henriq.
Valentia.
Ægidius.

Circa hanc Difficultatem duo examinanda sunt: alterum est, quo tempore Sacramentum Eucharistiae incipiat conferre augmentum gratiae iustificantis; alterum est, quanto tempore duret virtus illius conferens augmentum gratiae.

Circa prius Sotus in 4. dist. 11. q. 2. art. 1. Ledesma 1. parte 4. quæst. 20. art. 1. Henriquez 1. 8. c. 43. Valentia disp. 6. q. 7. pun. 1. Ægidius q. 79. n. 23.

& Bonacina disp. 4. quæst. 4. pun. 2. docent. Sacramentum Eucharistiae conferre augmentum gratiae in instanti ultimo terminatio trajectio specierum ad stomachum, seu deglutitionis, in quo finitur seu perficitur trajectio specierum in stomachum, seu deglutitionis earum, & non ante, & merito: quia effectus iste Eucharistiae, utpote in ista instar cibi & potus, promisus est à Christo mandationi & potationi illius, ut constat ex illo Ioan. 6. *Qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem, habet vitam aeternam,* & non nisi mandationi & potationi perfectæ & completae: sed manducatio & potatio perficiuntur & completae in ultimo instanti transmissionis cibi & potus in stomachum, seu deglutitionis eorum; quia manducatio & potatio non solum includunt sumptionem cibi & potus in ore, sed etiam transmissionem eorum in stomachum, & in ea consummatur trajectio autem, seu motus trajectio non perficitur & consummatur usque ad ultimum instanti terminatum ipsum, quia usque ad illud semper superest aliquid motus trajectio: ergo augmentum gratiae conferetur in eo ultimo instanti terminatio dicti motus trajectio, in quo motus iste definit per primum non esse, sive in eo instanti ultimo producatur aliquid indivisibile motus, ut nos credimus, sive non producatur, ut alii existimant. Quod autem manducatio & potatio non solum includunt sumptionem cibi & potus in ore, sed etiam trajectio eorum ad stomachum, seu deglutitionem eorum, patet: quia qui nondum deglutuit cibum & potum, seu noncum traiecit illos in stomachum, quamvis eos habuerit in ore, non dicitur manducasse neque potasse: in eo autem instanti ultimo, in quo finitur deglutitionis & trajectio cibi & potus, & consequenter manducatio & potatio, dicitur quis manducare & potare, quia tunc perfect & compleat manducationem & potationem, & antea non dicitur manducare neque potare, sed dicitur incipere manducare & potare, quia antea non trajecti neque deglutiuti perfecte: & in eodem instanti dici potest manducasse & potasse, quia tunc illud insens præcesserunt omnes partes trajectio & deglutitionis; & ideo dici potest augmentum gratiae conferri ei qui manducat & potat Eucharistiam, & etiam ei qui manducauit & potauit.

Id autem fit non solum quando unica formula, & sola consummata deglutiuit, sed etiam quando prima formula ex pluribus, quia aliquando pro eodem Sacramento sumuntur, aut quando prima pars discontinuata ab alijs consummata deglutiuit, quia etiam tunc species totalis & perfecta consummata deglutiuit, non vero quando aliqua pars formula continua cum alijs partibus perfecte deglutiuit & transmititur, proutquam aliae partes: quia etiam in ea parte sit totus Christus, & manducatione aut potatione illius Christus manducatur aut potetur, tunc ramen nihil primò deglutiuit seu trajectum, in cuius indivisibili terminatio, & initiatu alterius, & continuatio utriusque, possit augmentum gratiae conferri, quia ante quam-

cumque partē est alia prior & prior in infinitum, absque aliqua prima omnium; & ante quodcumque indiuisibile terminatiū partis est aliud prius alterius partis prioris, & ante illud est aliud prius in infinitum absque aliquo primo omnium, ac proinde congruerat fuit à Christo institutum, ut augmentum gratiae conferatur in ultimo instanti deglutitionis speciei totalis & perfectæ, ut sit aliud quod instans fixum, in quo semper conferatur.

Circa posterius Caetanus q. 79. art. 1. & Richardus art. 15. docent, Sacramentum Eucharistiae conferre gratia augmentum continuè, tōto tempore quo durant species sacramentales incorrupte in stomacho. Primo, quia id est maximè conforme benignitati Dei. Secundo, quia Sacramentum Eucharistiae institutum est in cibum & in potum spiritualem animæ. Ergo quamdiu in stomacho perfeuerat, confert augmentum gratiae, sicut cibus & potus corporalis tamdiu operantur ad nutritionem & ad refrigerationem, quamdiu sunt in stomacho.

Doctrinam hanc Caetani & Richardi ex parte amplectuntur Suarez disp. 63. sect. 7. Reginaldus lib. 29. n. 140. & Egidius q. 79. art. 1. num. 42. docentes, species Sacramentales, dum in stomacho incorruptæ perfeuerant, retinere virtutem conferendi augmentum gratiae, & illud tamdiu conferre, quamdiu durat actualis dispositio & deuotio; autories, quoties actualis dispositio & deuotio repetit nouiter.

Sotus vero, Ledesma, Valentia, Henriquez, Vasquez, Bonacina, vbi suprà, docent, & merito, Sacramentum Eucharistiae in sumptione ipsa, in ultimo instanti terminatio illius, lemē conferre totum suum augmentum gratiae iustificantis, & postea nihil amplius conferre. Quod in primis & præcipue probatur, quia ante tempora Caetani, communī Ecclesie sensu firmatum erat, in sola sumptione ipsa augmentum gratiae conferri (quia effectus iste in Scriptura tantum tributari mandationi & potationi Eucharistiae) & lemē tantum conferri, sicut contingit alijs Sacramentis: ergo non est dicendum, postea conferri, neque continuè, quamvis dispositio continuetur, nec postea discontinuè, quamvis repetatur. Consequens pater, quia ad hoc affirmandum, nullum de novo apparuit efficax fundamentum; absque fundamento autem efficaci nihil noui affirmandum est circa rem hanc, quia pender ex libera institutione Christi, præcipue contra id quod communiter existimabatur in Ecclesia.

Deinde idem probatur ab incommodis, Primo, quia alias, qui indigni suscepit Eucharistiam, si postea ante corruptionem specierum in stomacho perfectè conferatur, aut alter restande disponatur, recipiet gratiam Eucharistiae, quod quamvis dicti Doctores admittant, sed absque fundamento, & contra communem fideliū tensum. Secundo, quia alias melius & utilius esset maiorem quantitatem specierum sumere, quia majori temporis spatio durabunt in stomacho absque corruptione, & sic iuxta sententiam Caetani & Richardi toto illo tempore gratiam conferrent, aut iuxta sententiam eorum, qui Caetanum & Richardum ex parte sequuntur, possent gratiam conferre, & conferent, si actualis dispositio non cesset, aut si repetatur. Tertio, quia alias iuxta sententiam Caetani & Richardi, ille qui post dignam sumptionem

Eucharistiae ante corruptionem specierum peccat mortaliter, v.g. peccato furti, aut luxuriae, etiam peccaret peccato sacrilegij, quia peccato illo mortali impedire effectum gratiae, quem species in stomacho, etiam absque continuata & absque noua dispositio conferrent, sicut etiam peccat peccato sacrilegij, qui suscepit Eucharistia in peccato mortali, quia eo impedit effectum gratiae Eucharistiae.

Ad primam ergo rationem aduersariorum respondemus, id est maximè conforme benignitati Dei, nihilominus absque maiori fundamento non sufficere, ut contra antiquum & communem fidem sensum affiretur.

Ad secundam concedimus, Sacramentum Eucharistiae esse cibum & potum spiritualem animæ, negamus tamen, in eo assimilari cibo & potu corporali, quod semper, dum est in stomacho, operetur ad nutritionem, & ad refrigerationem spiritualem: in modo dissimiliter se habent, quia cibus corporalis non statim, ac perficitur manducatio, nutrit, sed transacto aliquo tempore, in quo disponitur ad id, neque statim, ac potatio perficitur, refrigerat, sed postea: Sacramentum vero Eucharistiae statim, ac est perfectè manducatum aut potatum, nutrit aut refrigerat in instanti ultimo terminatio manducationis aut potationis, & non postea.

DIFFICULTAS III.

Quæ dispositio sit necessaria in suscipiente Eucharistiam, ut augmentum gratiae ipsius recipiat.

Conueniunt Theologi, in suscipiente Eucharistiam esse necessarium statum gratiae & sanitatis, ut augmentum virtutis Eucharistiae recipiat, ut ex se patet.

Est tamen difficultas, An præter statum gratiae aliqua alia dispositio requiratur ad id.

Alexander 4. p. q. 10. mem. 8. art. 3. S. Thomas in 4. dist. 12. q. 2. art. 1. quæst. 13. Durandus q. 4. Paludanus quæst. 1. art. 2. Caetanus q. 79. art. 1. Paludanus Antoninus 3. p. tit. 13. c. 6. & Silvester v. Eucharistia, docent, in suscipiente Eucharistiam, ad percipliendum fructum augmenti gratiae ipsius, præter statum gratiae requiri effectum aliquem deuotionis: quod Patres significare videntur, dum in suscipiente Eucharistiam, magnam deuotionem requirunt. Et ratione probatur Primo à simili: quia ut quis cibo corporali nutritur, necessarium est, quod vitaliter concurrat & cooperetur; ergo ut quis cibo spirituali Eucharistiae nutritur, necessarium est quod vitaliter concurrat effectu aliquo deuotionis. Secundo ab absurdo probatur, quia alias si actualis aliqua deuotio necessaria non sit, innumerū Sacerdotes, qui in statu gratiae Eucharistiam sumunt, ingens quoddam & incredibile augmentum gratiae obtinuerint.

S. Thomas vero q. 79. art. 8. Gabriel lect. 8. S. Thomas in can. litt. T. Sotus in 4. dist. 11. quæst. 2. art. 8. Sotus. Adrianus in 4. quæst. 1. de Eucharistia, Vasquez Adrianus. d. 206. Suarez d. 63. sect. 3. Egidius quæst. 79. Vasquez. art. 1. dub. 1. Reginaldus lib. 29. cap. 6. q. 3. & Suarez. Bonacina disp. 4. q. 6. pun. 1. docent, & merito, in Egidius. Reginaldus. Bonacina. nullam aliam actualē deuotionē requiri ad suscipiendum augmentū gratiae virtutē ipsius Eucharistiae. Quod satis indicat Tridentinū fess. 13. c. 3.

C. 4. dum

Suarez.
Reginald.
Egidius.

Sotus.
Ledesma.
Valentia.
Henriquez.
Vasquez.
Bonacina.

dum præter statum gratiæ nullam aliam dispositionem requirit, quam, si necessaria esset, abfque dubio requireret. Erid ratione probatur. Primo, quia nullum apparet firmum fundamentum necessitatis dictæ actualis dispositionis. Secundo, quia aliæ Ecclesia inutiliter & indignè antiquitus administrasset Eucharistiam parvulis, & nunc his qui post vñum rationis in amentiam incidenti, quia parvuli & amentes nequeunt actualiæ aliquam deuotionem habere. Tertiò, quia aliæ, qui absq; actuali dispositione Eucharistiam sumeret, peccaret mortaliter, quia impedire effectum illius, & eius efficacitatem frustraret.

Qui ergo in statu gratiæ Eucharistiam sumit absq; actuali dispositione, non solum recipit augmentum gratiæ, vt ex dictis pater, sed etiam nullo modo peccat, quia non frustrat efficacitatem Eucharistie: in dñi quamvis, dum Eucharistia sumit, peccet venialiter, non solum recipit augmentum gratiæ, vt aduertunt S. Thomas, Valsquez, Suarez, Reginaldus & Bonacina: quia peccatum veniale actualiter commissum (ad huc sumptione ipsa, vt quando haec fit ex fine veniali) nō destruit statum gratiæ, qui sufficit ad percipiendum dictum augmentum, sed neque commitit nouum peccatum veniale sacrilegij, quia peccato illo veniali actualiter commisso non frustrat efficacitatem Eucharistie.

Obseruandum tamen est, statum gratiæ, quamvis ex institutione Christi requiratur ad percipiendum augmentum gratiæ virtute Eucharistie, non tamen requiri tamquam dispositionem, quia dispositione importat ordinem aliquem proportionatum ad productionem effectus, vt calor ad productionem ignis; sed requiri, vel tamquam remotionem impedimenti, peccati. videlicet mortalis, vel potius tamquam formæ, ex institutione Christi habilitatem subiectum ad augmentum gratiæ virtute Eucharistie percipiendum. Et quia statutus gratiæ nō est dispositio, id est augmentum gratiæ non confert iuxta mensuram statutus gratiæ, ita vt, ceteris paribus, detur maius habenti maiorem gratiam, & minus habenti minorem, sed confert ræcta mensuram deuotionis circa Eucharistiam, quia affectus & deuotio circa ipsam, aut circa illius sumptionem, aut circa Deum auctorem illius, aut circa Christum in ipsa contentum, est dispositio & cooperatio ad sumptionem Eucharistie.

Patres ergo pro aduersariis adducti, qui in sufficiente Eucharistiam cupiunt actualiæ deuotionem, aut aliam actualiæ dispositionem, non exigunt illam vt necessariam, sed ad eam exhortantur tamquam maximè utilem ad effectum Eucharistie, qui crescit ob illam, & tamquam maximè congruam dignitatem illius.

Et ad primam rationem concedimus, Eucharistiam vt cibum spiritualem nutritre, diverso tamen & dissimili modo, quam corporalem: quia Eucharistia nutrit efficienter, & non tamquam materia quæ conuertatur in augmentum gratiæ, cibus vero corporalis non nutrit efficienter, sed tamquam materia quæ conuertitur in augmentum illius quem nutrit: & id est vivens debet efficienter & vitaliter concurrere ad nutritionem corporalem agendo in cibum, quia non est aliud agens particulariter quod id efficiat, non vero est necessarium quod sumens Eucharistiam efficienter cooperetur, sed sufficit, quod supponatur spiritualiter viuus.

Ad secundam concedimus, Sacerdotes, qui in statu gratiæ Eucharistiam sumunt, peruenire ad ingens augmentum gratiæ, & credibile. Cui non obstat, quod in illis sint plura peccata venialia, quia haec non sunt incompossibilia cum augmento gratia adhuc ingente. Quod autem non experientur dictum augmentum, non est mirum, quia augmentum habitus infusi, quantumvis ingens, non cadit sub experientiam, sicut cadit augmentum habitus acquisiti, quia habitus infusus non praestat facilitatem ad operandum, sicut praestat habitus acquisitus.

DIFFICULTAS IV.

Vtrum virtute Sacramenti Eucharistie, præter unionem animæ cum Deo factam medio augmento gratia, etiam fiat vñio aliqua inter carnem suscipiens & inter carnem Christi.

Octo quidam Complutenses (vñio referuntur) contra Cardinalem Mendoçam, qui in publica concione oppotum docuit, affirmarunt, præter vñionem spiritualiæ animæ cum Deo, mediante augmento gratiæ collato virtute Sacramenti Eucharistie, nullam aliam reperiiri inter carnem Christi: quod tradidisse videntur Damascenus 4. de Fide orthod. c. 14. Pseudo-Cyprianus Sermon de Cœna Domini. Et ratione probatur: quia si vñio aliqua virtute Sacramenti Eucharistie daretur, esset quasi inter materiam & formam, vel tamquam inter agens & passum, quia nulla alia exigitari potest; sed nequit esse quasi inter materiam & formam, quia ex carne sufficiens, & ex carne Christi non resultat aliquid tertium compositum tamquam ex partibus, sicut resultat ex materia & forma; neque esse potest tamquam inter agens & passum, quia neque ex carne Christi sub speciebus, neque ex speciebus ipsis deriuatur aliiquid in carnem sufficiens: & quamvis deriuaretur, non esset sufficiens ad vñionem realem inter carnem illius & carnem Christi, quia ex Sole deriuantur plures effectus in hæc inferiora, & tamen non vñit realiter cum illis.

Dicit Doctribus acquiescere videntur Petrus Martineus, etiam Doctor Complutensis, in Epistolam Indæ 3. parte Comment. loco 23. & Beatus Iohannes cap. 22. q. 5. dum non agnoscent aliam vñionem inter carnem sufficiens & carnem Christi, nisi propinquitatem localem inter eas, quatenus caro Christi est sub speciebus in stomacho sufficiens; & etiam Bonacina disp. 4. quest. 4. p. 1. dum non agnoscat aliam vñionem, nisi spiritualiæ cum Christo & cum fidelibus.

Roffensis vero lib. 4. contra Oecolampodium cap. 21. & 32. Hosius in Confessione Catholica cap. 42. Bellarminus lib. 1. de Eucharistia cap. 1. Toletus in cap. 6. Iohannes annotat 29. Alanus lib. 8. de Sacramento Eucharistie, cap. 28. Suarez disp. 64. sect. 3. & Valsquez disp. 2004. cap. 1. docent, & meritò, virtute Sacramenti Eucharistie non tantum fieri vñionem spiritualiæ animæ sufficiens cum Deo, & cum anima Christi, per effectum ratione augmenti gratiæ & charitatis, collati virtute Sacramenti Eucharistie, sed

S. Thomas
Valsquez
Reginaldus
Bonacina.

Bil...

Chry...

Cyril...

Dam...

Cyr...

Leo I...

Immac...

sed etiam fieri peculiarem vnionem realem inter carnem Christi & inter carnem dignè suscipiens, quæ etiam corruptis speciebus, & non manente Christi secundum substantiam in stomacho, perseverat. Quod absque dubio tradunt Hilarius l.8. de Trinitate, & refertur in can. *In Christo Pater.* de Consecratione, dist. 2. Chrysostomus Homer. mil. 46. in Ioan. Cyrillus Ierosolym. Catechesi 4. Damascenus 4 de Fide, c. 14. Cyrillus Alexandrinus l.4. in Ioann. c. 14. Irenæus l.4. Adversus haereses, ca. 34. Leo I. Epist. 3. & refertur can. *In quibus.* de Consecratione, dist. 2. & Innocentius III. l.4. de Mysteriis Misericordie, c. vlt. dum omnes predicti assignant peculiare vnionem realem inter carnem Christi & carnem dignè suscipiens Sacramentum Eucharistie, tamquam peculiare effectum huius Sacramenti, & contendunt, hanc vnionem tamdiu perseverare, quamdiu dignè suscipiens perseverat in gratia.

Quod si Primo respondeas, Patres per figuram hyperboleam sic fuisse locutos, ad exaggerandam Sacramenti Eucharistie excellentiam, contra hanc responsonem est, quod, praterquam quod Patres eodem modo loquuntur de dicta vnione, & de praesentia Christi in Eucharistia, & de hac non loquuntur hyperbolice, id est notare Patres hyperbolica locutionis, quæ veritatem excedit.

Quod si secundò respondeas, Patres tantum velle, quod Verbum eo ipso quod vnitum fuit carnem Christi, etiam quodammodo vnitum fuerit omnibus hominibus; contra responsonem est, quod non solum aduersatur Patribus in modo loquendi, sed etiam in re ipsa: quia secundum hanc responsonem negatur peculiare vnio, quam Patres contendunt fieri virtute Sacramenti Eucharistie.

Quod si tertio respondeas, Patres tantum voluisse, carnem Christi vnitum nostræ, quia in stomacho recipimus illam; contra responsonem est Primo, quod hæc vnio etiam sit inter carnem Christi & carnem indigne suscipiens Eucharistiam. Secundò, quod Patres contendunt, vnionem ab ipsis assignatam perseverare, quamdiu suscipiens Eucharistiam perseverat in gratia, & vno ilia locatis tantum perseverat quamdiu Christus perseverat sub speciebus in stomacho.

Quod si quartò respondeas, Patres non assignarentiam vnionem inter carnem Christi & nostram, nisi eam quæ esse potest inter ipsis, ex eo quod a carne Christi tamquam ab instrumento diuinitatis diriuetur in carnem dignè suscipiens Eucharistiam, virtus & qualitas, quæ caro nostra preparatur ad immortalitatem, sumilem ei quam habet caro Christi; contra responsonem est, quod, praterquam quod hac qualitas singitur absque fundamento, derivatio illius ex carne Christi in nostram non sufficit, vt caro Christi & nostra fiant vna caro & vnum corpus, quod Patres intendunt.

Quod si quinto respondeas, Patres non assignarentiam vnionem, nisi eam quæ esse potest ex eo, quod virtute Eucharistie dignè suscepit deriuentur & dentur dignè suscipienti auxilia gratia, medij quibus officia membra sua arma iustitiae ad pie & iustè operandū; contra hanc responsonem est. Primo, quod hæc derivatio & collatio auxiliorum non sufficit, vt caro Christi & caro suscipiens sint vna caro & vnum corpus. Secundò, quia etiam virtute aliorum Sacramentorum deriuentur auxilia gratia ad opera pia & iusta, secundum fines pe-

culares eorum, & tamen Patres contendunt, virtute Eucharistie fieri peculiare vnionem.

Vno ergo peculiariis inter carnem Christi & carnem dignè suscipiens Eucharistiam, proueniens peculiariiter ex digna susceptione illius, & tamdiu perseverant, quamdiu suscipiens perseverat in gratia adhuc post specierum corruptionem, non est vno aliquæ physica, vt patet, sed est quædam vno moralis, similiis vniioni moralis quæ est inter corpora coniugum, prouenienti ex copula, absq; irreuerentia & iniuria ab uno in alterum facta, ratione cuius fiant vna caro & vnum corpus. Quia sicut coniuges non solum fiant vna caro physice ratione copulae quomodolibet adhuc iniuriosè habita, quia fiant principium physicum vnius carnis & prolis, sed etiæ fiant vna caro moraliter ratione copulae inter ipsos liberè & absq; que iniuria habita, quia hæc tam intima coniunctio liberè & absque iniuria habita, exig moraliter vt vno coniux carnem alterius quasi propriam respiciat, habeat, & tractet, & econtra: ita etiam ex eo, quod Christus in Eucharistia carnem suam liberè communiceat suscipienti tamquam cibum, quo spiritualiter nutritur, & eam dignè suscipiens illam intra suam carnem & viscera liberè suscipiat absque iniuria & irreuerentia in Christum, caro Christi, & caro dignè suscipiens illam, fiant vna caro & vnum corpus, non physicæ, vt patet, sed moraliter, quia hæc tam intima coniunctio liberè & dignè facta exig moraliter, vt Christus carnem nostram, intra quā ipse & caro ipsius vti cibis spiritualis liberè & dignè suscipitur, habeat quasi propriam, & eam quasi propriam tractet, & econtra, vt dignè suscipiens Eucharistiam carnem Christi, quam intra se liberè & dignè recipit, eam habeat & tractet vt propriam. Nihilominus vno hæc, quamvis tantum sit moralis, dicitur à Patribus realis, & naturalis, & substantialis, quia non sit ratione solius affectus, sed etiam ratione receptionis realis carnis Christi secundum rem, & secundum naturam, & secundum substantiam intra nos: & ob hanc vniionem moralem inter carnem Christi & nostram, prouenientem ex digna susceptione Eucharistie, Sacramentum Eucharistie dicitur à Patribus *Communio*.

Perseuerat autem vno hæc moralis etiam post corruptionem specierum, quamdiu dignè suscipiens perseverat in gratia accepta: quia quamdiu in ea perseverat, caro dignè suscipiens digna est, & ob mixtionem præcedentem cum carne Christi tractetur à Christo quasi propria, non verò post amissionem gratie.

Sumptio verò Eucharistie indigna, & in statu peccati mortalis facta, non vnit moraliter carnem Christi, & carnem indigne suscipiens, sed tantum localiter: quia sumptio illa non sit absque iniuria & irreuerentia in Christum, ob quod coniunctio illa localis, quamvis libera, non exigit vt caro dignè sumens habeatur & tractetur à Christo quasi propria; sicut neque copula carnalis vi & oppressione facta, sic commixtos efficit vnam carnem moraliter, ob eamdem rationem, sive sint matrimonio coniuncti sive non, efficit tamen illos vnam carnem physicæ, id est principium physicum vnius carnis & prolis, ob quod inter sic commixtos, si matrimonio tantum rato coniuncti sint, consummat matrimonium, quia scilicet efficit illos principiū vnius prolis, ad quam matrimonium ordinatur.

Id verò, quod addit Vasquez, nempe, ad vniōnem moralem inter carnem virtūtē & carnem feminā rēquirit, quod copula carnalis oriatur & fiat ex amore amicitia, seu benevolentia, & mutuō, dicitur absq; fundamento, inīc & contra rationem: quia eo ipso, quod copula fit liberē & absque inīuria & irreuerentia, exigit, ut caro vnius trahatur ab altero quasi propria, & econtrā. Et sanè, copula carnalis regulariter oritur non ex amore benevolentia in alterum, sed ex propria complacētia, seu benevolentia sui, & ex concupiscentia alterius, quia vnuus alterum, vt sibi bonum, nempe delectabilem, concupiscit: & in lūmpione digna Eucharistia sēpē contingit, vt non fiat ex charitate erga Deum, neque erga Christum ut hominem, sed ex complacētia propria, & ex concupiscentia Christi, vt sanctificantur medijs speciebus; & tamen vtrāque hāc coniunctione, quāmuis sic facta, efficit sic coniunctos vnam carnem & vnum corpus.

Damascenus verò & Pseudo-Cyprianus pro aduersariis adducti, ita agnoscunt vniōnem spiritualem inter nos & Christum virtute Eucharistiae factam, vnuon negēdūctam vniōnem moralem inter carnem Christi, & nostram: inīo Damascenus etiam hanc non leuiter indicat. Et ad rationem respondemus, præter vniōnem physicam formam cum materia, & coniunctionem agentis cū passo, etiam esse vniōnem moralem à nobis assignatam.

DIFFICULTAS V.

Vtrūm Sacramentum Eucharistie conserat gloriā in alia vita.

Conueniunt Prīmō Theologi, gloriā animae in alia vita esse effectū Sacramenti Eucharistiae, non solum generali ratione, quia effectus illius est gratia sanctificans, quē est ius ad gloriam, sed etiam speciali ratione, quia scilicet perseverantia in gratia, ad quam infallibiliter consequitur gloria animae, est specialis effectus Eucharistiae. Est autem gloria animae vtrōque modo effectus Eucharistiae, non immediatus & in se ipso, sed mediatus & in radice, nempe in gratia, & in perseverantia in illa: quia in tantum Eucharistia est vtrōque dicto modo causa gloriæ, in quantum est causa gratia, & perseverantia in illa, ad quas infallibiliter consequitur gloria animae.

Conueniunt Secundo, gloriā corporis in alia vita esse effectū Eucharistiae, cuius effectus mentio fit Ioan. 6. illis verbis, *Ego resuscitabo eum in nouissimo die.* & ita cū effectū Eucharistiae, vt non sit infallibiliter futura, in eo qui dignē sumptūt Eucharistiam, sicut neque gloria animae, ad quam consequitur. Et contra nonnullos, dicentes, gloriā quādam accidentalem instar laureole, quā distinguunt qui dignē sumptūt Eucharistiam, ab illis qui eam vel non sumptūrunt, vel indigne, esse effectū Eucharistiae, addimus, præterioriam illam corporis communem omnibus, non esse aliam gloriā corporis, qua sit effectus Eucharistiae, quia nullum est firmum fundamen- tum ad id.

Est autem gloria corporis effectus Eucharistiae, non immediatus, sed mediatus & remotus, & magis remotus quam gloria animae: & etiam vtrōque illo modo, quo gloria animae, quia est effectus Eu-

charistiae generali ratione, quia scilicet Eucharistia est causa gratia, quā est ius ad gloriam animae, ad quam debito congruitatis consequitur gloria corporis: & speciali ratione, non conuenienter alijs sacramentis, quia scilicet est causa perseverantia in gratia, ad quam consequitur gloria animae, & ad hanc modo dicto consequitur gloria corporis. Vnde à Patribus optimè dicitur, carnem nostram per Eucharistiam ad immortalitatem preparari, qui scilicet id verè fit vitroque modo dicto, generali videlicet & speciali, quāmuis mediate.

Id verò, quod addunt Suarez disp. 64. sect. 1. & Egidius quæst. 79. art. 8. nempe, gloriā corporis consecutam ad gloriam animae, etiam attribui Eucharistiae alio singulari modo, quia scilicet ob ipsam tamquam ob nouum titulum, quia per eam caro nostra coniungitur carni Christi, confertur, est omnino absque fundamento.

DIFFICULTAS VI.

Vtrūm Sacramentum Eucharistie in hac vita producat aliquid in corpore dignē suscipientis.

Recentiores nonnulli docent, in corpore dignē suscipientis Eucharistiae produci in hac vita qualitatem quādam, ratione cuius corpus illius vnitur corpori Christi, & preparari ad immortalitatem, quia qualitas illa necessaria fit vniōnem, & ad præparationem prædictas, quas Patres tradunt.

Suarez verò disp. 64. sect. 1. Vasquez disp. 204. ^{Sam.} n. 28. & Egidius quæst. 79. art. 8. docent, in corpore ^{Vtr.} dignē suscipientis Eucharistiam nihil producere, ^{Egi.} in hac vita, & merito: quia qualitas hāc absque fundamento sīngūratur, quia neque est necessaria ad dictam vniōnem realem inter carnem Christi & carnem dignē suscipientis, quia tantum est mortalis; neque est necessaria, vt caro nostra ad immortalitatem præparatur, quia tantum præparatur mediātē duobus modis Difficultate præcedente addūctis.

Addimus, vt optimè Vasquez, corpora nostra virtute Eucharistiae fieri arma & instrumenta iustitiae & virtutis, quia ad nutritionem spiritualem animae, & ad præteruationem à peccatis, quā sunt effectus Eucharistiae, pertinet externa protectione Dei, quia non solum in anima, sed etiam in corpore impediunt prauī motus, & etiam pertinet interna inspiratio, quia ad actus bonos in anima & in corpore excitantur. Et his duobus modis, vix Patribus adiūtunt Suarez & Egidius, virtute ^{Sam.} Eucharistiae temperatur libido, & minuitur fomes, ^{Egi.} externa videlicet protectione Dei, & interna inspiratione, etiam facta in potentia imaginatio- sensitiva.

DIFFICULTAS VII.

Vtrūm Sacramentum Eucharistie per se remittat peccata mortalia.

Litteris in Concionē de Digna præparatione ^{Litteris} ad. Sacramentum Eucharistiae, Kemnitius ^{Kem.} 2. Parte Examinis Concilij Tridentinī sect. 13. cap. 2. & 7. & Caluinus lib. 4. Institutionum, ^{Cal.} c. 3. docent, Sacramentum Eucharistiae per se remittere

Bellarmino
mittere peccata mortalia, & ad eorum remissionem
fuisse per se institutum, & ideo non accedere in-
digne ad illud eum, qui accedit conscius peccati
mortalis. Omnis autem varijs argumentis, qui-
bus id probare contendunt, quia facile solvi &
videri possunt apud Bellarmum l. 4. de Eucha-
ristia, cap. 19. id praecepit probant ex verbis con-
secrationis Calicis, quia primò in eis verbis Calix
Christi dicitur *nonum Testamentum in Sanguine*,
Luca 22. nouum autem Testamentum continet
pacatum remissionis peccatorum, ut dicitur Iere-
miae 31. Deinde, quia in eis verbis de Sanguine
Christi dicitur, *qui pro vobis & pro multis effun-
derur in remissionem peccatorum.*

Vasquez.
Catholici tamen conueniunt, Sacramentum
Eucharistiae non remittere per se mortalia, neque
ad eorum remissionem fuisse per se institutum.
Quod (vt Valquez refert disp. 205. c. 1.) antiqua
Patrum traditione confirmatum est, & satis indi-
cat Tridentinum s. 13. c. 2. dum assignans effec-
tus Sacramenti Eucharistiae, ipsi tantum attribuit
nutritionem spiritualem, & præservationem à mor-
talibus, & liberationem à culpis quotidianis com-
missis: at si etiam per se remitteret mortalia, non
omitteretur à Tridentino, à quo numerata fuit
præservationis ab illis; & can. 5. dum damnat illos,
qui dicunt, vel præcipuum effectum Eucharistiae
est remissio peccatorum, vel ex Eucharistia
nullos alios effectus proueni; vt per *peccata*
abq; dubio intelligi mortalia, at si remissio mor-
talium esset effectus per se Eucharistiae, remissio
illorum esset effectus præcipius illius, vt patet,
quia hæc fit mediæ gratia iustificante, que est prin-
cipalissimus effectus Eucharistiae. Idem quoque
maxime indicant Patres, quos refert Valquez vbi
suprà, dum dicunt, perniciolum esse cù conscienc-
tia peccati mortalis ad Eucharistiam accedere.

Et ratione, desumpta ex fine institutionis Eu-
charistiae, probatur, quia hæc per se instituta est
tantum pro illis qui sunt viui, quia tantum institu-
ta est tamquam cibus & potus, & ideo tantum sub
speciebus panis & vini; cibus autem & potus non
conuenit mortuis vt ad vitam reuocentur, sed vi-
uis vt non moriantur, & vt in vita vegetentur; ergo
per se instituta est pro spiritualiter viuis, vt in vita
spirituali crescant, & vt non moriantur spiritualiter,
& non pro spiritualiter mortuis, vt ad vitam
reuocentur; ac proinde per se instituta est ad aug-
mentum gratiae, & ad præservationem à mortali-
bus quibus anima moritur, & non ad reuocationem
à morte, seu ad remissionem mortalium. Ex
quo constat, eum qui ad Eucharistiam conscius
peccati mortalium accedit, accedere contra institu-
tionem illius, & consequenter indignus.

Ad eum vero qua pro hæreticis ex verbis con-
secrationis Calicis adducuntur, respondemus, Ca-
liceum, ut Sanguinem Christi dici nouum Testa-
mentum, quia effusio illius in cruce fuit conditio,
seu fædus, sub quo relicta & promissa est nobis
gratia & remissio peccatorum: & ob id Sanguis,
qui in Calice consecratur, recte dicitur nouum
Testamentum, continens pacatum remissionis peccatorum,
non quia, prout in Eucharistia, habeat
hunc effectum ex opere operato, sed quia Sanguis,
qui est in Eucharistia, prout fuit effusus in cruce,
fuit premium yniuersale remissionis peccatorum,
& ob id etiam dicitur effundit in remissio-
nem peccatorum.

DIFFICULTAS VIII.

*Utrum Sacramentum Eucharistiae ali-
quando per accidens remittat peccata
mortalia.*

*C*onueniunt Catholici, enim, qui existens in
peccato mortali accedit ad Eucharistiam
abitque bona fide, id est nulla ignorantia excusatus
à peccato indigne suscepit, de qua in fine Diffi-
culty, non iustificari ab illo, quia non fuit per
se instituta ad remissionem mortalium, & ideo eum,
qui sic accedit, peccare novo peccato mortali fa-
cile, quia sic accedens facit contra institu-
tionem per se Sacramenti Eucharistiae absque bona
fide, id est ab ignorantia aliqua sufficiente ad
excusandum ab eo peccato.

Est tamen difficultas, An aliquando per acci-
dens remittat mortalia, in eo videlicet peccatore,
qui bona fide accedit.

Sotus in 4. d. 11. q. 2. art. 3. *Ledeima* 1. p. 4. q. 20. *Sotus.*
art. 3. *Sainctes* Repetit. 6. de Eucharistia, cap. 10. *Ledeima.*
Vega 9. in Tridentinum c. 4. *Sainctes.* *Sainctes.*
Sect. 1. *Ægidius* q. 79. art. 3. *Adamus* q. 7. dub. 1. & *Vega.*
Becanus c. 22. q. 1. docent, Eucharistiam in casu *Sai*
dicto remittere ex opere operato peccata mortalia, *Ægidius.*
Adamus. primam gratiam habitualem conferendo. *Becanus.*
tum autem testimonij aliorum Patrum, qui do-
cere videntur, Eucharistiam remittere mortalia,
quia ad minus id efficit per accidens, quando scili-
cit bona fide suscipitur à peccatore.

Alexander vero 4. par. q. 10. memb. 8. art. 1. *Bo-* *Alexander.*
nauentura in 4. d. 13. 2. p. distinctionis, art. 1. q. 2. *Bonauent.*
Gabriel dist. 9. q. 2. art. 2. *Maior* q. 1. & *Vasquez* *Gabriel.*
d. 205. c. 4. docent, & merito, Eucharistiam num- *Maior.*
quam ex opere operato remittere mortalia, neque *Vasquez.*
primam gratiam habitualem conferre. Quod indi-
catur Tridentinum s. 13. c. 2. dum Sacramento
Eucharistiae attribuit, quod præseruet à mortali-
bus, & remittat venialia. At si Tridentinum sentiret,
aliquando remittere mortalia, id etiam adderet, quia
esset maximè vile ad quietandas conscientias.

Et ratione probatur, quia non constat, Christum
ad id instituisse Sacramentum Eucharistiae; ergo
absq; fundamento id illi tribuitur. Consequenter
pater, quia neque Eucharistia, neque aliud Sacra-
mentum tribuit effectum aliquem, nisi ex institu-
tione Christi. Antecedens autem probatur, quia id
neque constat ex Scriptura, neque ex aliqua Ecclesie
definitione, neque ex ipsa natura seu institu-
tione Eucharistiae, neque ex antiqua aliqua tradicio-
ne Patrum: ergo. Et in primis id non constat ex
Scriptura, neque ex aliqua definitione Ecclesie,
vt patet. Neque ex ipsa natura seu institutione Eu-
charistiae, imò ex ea oppositū deducitur, quia Eu-
charistia instituta fuit vt cibus & potus, qui num-
quam ordinantur in susceptionem mortuorum, sed
ad corroborationem & recreationem viuorum.
Neque id constat ex antiqua Patrum traditione,
quia nullus ex Patribus id affirmit.

Non negamus, Patres aliquos remissionem peccatorum
Eucharistiae attribuere, hi tamen de ve-
nialibus explicandi sunt, quia nullam de mortalibus
mentionem faciunt, & venialia verè remittunt
per Eucharistiam ex opere operato. *Cyrillus* *Cyr. Alex.*
vero *Alexandrinus* l. 4. in *Ioan.* c. 7. dū de Eucha-
ristia ait, *non mortem solum, sed etiam morbos omnes*
depellit,

Damascen depellit, non loquitur de morte peccati præteriti, sed de morte peccati futuri, à qua Eucharistia præseruat, ut ex verbis, quæ Cyrilus subdit, deducitur. Et Damascenus 4. de Fide cap. 14. dum ait,

Institutus. Corpus & Sanguinem Domini omnē spucitiam abstergere, non loquitur de Eucharistia ut est Sacramentum, sed ut est sacrificium: quia ut est sacrificium, imperat ut peccata mortalia delectantur, media imprecatione auxiliorum efficacium ad id, ut ex verbis proximè antecedentibus Damasceni deducitur. Et Iustinus in Questionibus à gentibus Christianis, in responsione ad quæst. 44. dum ait, carbonem Dominicæ carnis conscientiam eorum, qui ipsam edunt, ab omni scelere expiare, tantum loquitur, ut ex contextu coniugetur, de eū carnis Christi nō in Eucharistia, sed de eū carnis per fidem edendæ, credendo in carne Christi mysterium incarnationis, per quod fuit quasi carbonis Diuinitatis ignitus; quia impij, siue infideles, de quorum sceleribus ibi loquitur, per hanc fidem, seu eū carnis Christi, cultores Dei effecti, & ad lauacrum regenerationis perebuti, à suis sceleribus abluantur. Ex quibus conitatur solutio ad principale fundamenum aduersariorum ex Partibus desumptum.

Inter eos verò Doctores, qui existimant, alii quando Eucharistiam per accidens primam gratiam habitualem conferre, & peccata mortalia remittere, conteruerunt, quæ dispositio necessaria sit & sufficiat in suscipiente ad eum effectum.

Sunt qui dicant, ad id sufficere, quod suscipiens Eucharistiam omnino inuincibiliter, in modo & probabiliter seu prudenter credit se esse in statu gratiæ, quamvis non habeat attritionem mortalium, quorum sit remissio. Hi tamen absque fundamento aliquo id dicunt, in modo & contraratione: quia ad remissionem mortalium, adhuc per Baptismum & per Pœnitentiam, quamvis sint Sacraenta pro mortuis instituta, ad minus est necessaria vera attritio illorum, in modo etiam ad remissionem venialium faciendam adhuc per Eucharistiam.

Alij, existimantes, necessariam esse attritionem mortalium que remittuntur, docent eam sufficere, etiam in conscientia mortalium, quamvis cognitam & scitam, & non existimat contritionem. Hi etiam manifestè falluntur (nisi forsitan in casu, in quo conscientia mortalium bona fide accedit, non iudicans se indignè accedere) quia Eucharistia per se instituta est ad conferendum augmentum gratia; ergo contra finem & institutionem illius, & consequenter indignè accedit, qui conscientia peccati mortalium accedit, sciens se tantum habere attritionem, nisi bona fide accedit; ac proinde non recipiet gratiam habitualem, quia in eo casu sic accedens peccat mortaliter.

Reliqui verò docent, ad id in suscipiente requiri & sufficere veram attritionem mortalium que remittuntur, & quod suscipiat bona fide, & meritorum: & ex suppositione, quod Eucharistia aliquando per accidens conferat priuam gratiam, & remittat mortaliam: quia in primis attritio est necessaria, ut per eam aliquo modo peccator disponatur ad remissionem eorum mortalium, sicut etiam requiritur in suscipiente Baptismum & Pœnitentiam. Deinde est necessarium quod suscipiat bona fide, ut ea excusat à peccato mortali sacrilegij indignæ susceptionis, quia eo impeditur à susceptione augmenti gratia.

Ille autem dicitur suscipere bona fide ad id sufficiente, qui omnino inuincibiliter, aut probabiliter seu prudenter credit sibi nihil deficere ad dignè accedendum, vel quia si est conscientia mortalium non remissi, vel quia si est conscientia, credit inuincibiliter, siue physicè siue moraliter se habere contritionem; vel quia credit quod quamvis sit conscientia, & non habeat nisi attritionem, possit nihilominus dignè accedere, quia qualibet bona fide ex his, excusat à dicto peccato indigne susceptionis, & etiam ille dicitur suscipere bona fide sufficiente, ut excusat à dicto peccato, qui non iudicat nec dubitat sibi deficere aliquid necessarij, ut possit dignè Eucharistiam suscipere.

DIFFICULTAS IX.

Quos alios effectus conferat Sacramentum Eucharistie.

COnueniunt Theologi, per Sacramentum Eucharistie remitti peccata venialia quod culpam, ut antiqua Patrum traditione firmatum est, & definitum in Tridentino scil. 13. c. 2. & remitti per illud mediately, & ex opere operantis, medio actu seu opere contritionis, quam Deus medio auxilio efficaci excitat in eo qui digne suscepit illud. Est tamen difficultas, An etiam per illud remittantur immediately, & ex opere operato.

Circa quam Suarez disp. 6. 3. sect. 10. Vafquez q. 8. 7. art. 3. dub. 2. Agidius q. 1. 9. art. 4. Bonac. q. 4. pun. 1. & communiter Theologi, contra non nullos merito docent, etiam immediately, & ex opere operato per illud remitti. Quod indicat Tridentinum vbi supra, & constat Primò ex eo, quod institutum est tamquam cibus & potus, qui ordinantur ad immediately restaurandum quod deperditur: per remissionem autem venialium anima reparatur, sicut per remissionem mortalium vivificatur. Secundò constat ex eo, quod semper illa remittit in dignè suscipiente illud, & attrito deillis, & non semper excitat neque impetrat auxilium efficacium ad contritionem venialium: ad hanc autem remissionem venialium, quæ immediately & ex opere operato fit per Sacramentum Eucharistie, non prærequisitur in suscipiente perfecta eorum contritio, tamquam dispositio, alias eorum remissio non fieret virtute Eucharistie, quia præsupponeretur facta ex vi illius contritionis, prærequisitur tamen attritio eorum, quia hæc etiam præquiritur ad remissionem eorum per Sacramenta mortuorum, de quo latius diximus Tractauimus Pœnitentia Disputat. 11. Difficult. xvi.

Circa remissionem penam debite pro peccatis dicendum est, Sacramentum Eucharistie modo quo remittit culpam, etiam remittere penam ipsi culpæ debitam, totam, aut partem maiorem aut minorem, iuxta maiorem aut minorem suscipientis dispositionem, ac proinde non remittere ex opere operato penam æternam debitam pro peccato mortali, in modo neque temporalem restantem post remissionem culpæ mortalium, quia non remittit ipsam culpam mortalem adhuc per accidens: remittere tamen immediately, & ex opere operato penam debitam pro peccatis venialibus, totam aut partem iuxta proportionem dispositio suscipientis Eucharistie, quia immediately & ex opere operato remittit culpas ipsas veniales.

Circa

Circa præservationem à peccatis mortalibus, ut in ea non incidamus, conteniunt Theologi eam esse effectum Sacramenti Eucharistie. Quod definitum est in Tridentino sess. 13, cap. 2. & significatur Ioann. 6. *Hic est panis de celo descendens, vt si quis ex ipso manducaverit, non moriatur. & in fratre: Si quis manducaverit ex hoc pane, vivot in eternum.* Et id constat ex eo, quod in institutum est tamquam cibis & pótus spiritualis; cibis autem & pótus spiritualis in præservationem, & in perseverantiam in vita spirituali ordinantur; quæ peccatis mortalibus destruitur.

Sacramentum autem Eucharistie causat ex opere operato præservationem à mortalibus, quia eam causat ex institutione Christi, sed non causat illam

immediatè, sed tantum mediantibus auxilijs efficiacibus, quæ dignè lumenti conferuntur ex opere operato, quæ non semper sunt internæ inspiratio- nis, quibus implemus præceptum positivum, aut quibus retrahimur ab opere mortali contra præceptum negativum, sed aliquando sunt auxilia externe protectionis, seu manutentia Dei, quibus auferuntur occasiones peccandi mortaliter. Ita tamen confert dicta auxilia efficacia ex institutione Christi, ut non conferat illa infallibiliter, sed pro libito Dei: nihilominus sapè ob Sacramentum Eucharistie conferuntur auxilia efficacia ei, qui illud dignè suscepit, quæ non conferuntur si illud non suscepisset, de quo diximus Tractatu de Sacra- mentis in genere, Disputat. III. Difficult. III.

DISPUTATIO IX.

De sumptione Sacramenti Eucharistie.

DIFFICULTAS I.

Vtrum sumere Sacramentum Eucharistie in statu peccati mortalis, sit peccatum mortale.

CONVENIVNT Catholici, accedere ad Sacramentum Eucharistie, seu illud sumere in statu peccati mortalis, esse peccatum mortale: quod definitur in Tridentino sess. 13, can. 11. & significatur 1. ad Corinthios 11. *Quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit Calicem Domini indigne, reus erit Corporis & Sanguinis Domini. Qui enim manducat & bibit indigne, iudicium sibi manducat & bibit.* Et ratione probatur, quia qui sic accedit ad Sacramentum Eucharistie, totam eius efficacitatem frustat, totum fructum illius impediendo, in quo non leuis irreuerentia seu iniuria fit ipsi Sacramento, & auctori illius.

Vnde peccatum hoc est irreuerentia & sacrilegij contra virtutem religionis, à quo nullus excusat, ob solam difficultatem eliciendi contritionem, quando deficit copia Confessarij, etiam si Millam celebrare teneatur, quia nemini, antequam ad altare accedat, est impossibile adhuc moraliter contritionem elicere, quia ex una parte nemini deficit auxilium sufficiens ad contritionem peccatorum, quando venit in mentem obli- gatio eliciendi contritionem, vt generaliter ad- vertit Vasquez 1. part. d. 9. cap. 5, siue auxilium illud sit immediatè sufficiens, siue tantum mediatè & remotè: & ex altera parte supponimus, vtque ad Communionem supereste non paruum temporis spatiū, vt absque nimia difficultate contritionem eliciat. Nihilominus si contingat, vt quis in altari existens recordetur alicuius mortalis non confessi, & cuius non habuit neque habet contritionem, & quando recordatur, est adeò propinquus Communioni, vt pro temporis angustijs nequeat moraliter, seu absque nimia difficultate ad contritionem excitari, nisi pro tempore aliquo aliquiter notabili, cum graui nota fui honoris,

ad eam eliciendam detineatur, tunc iste talis ab eo peccato excusat, communicando in eo malo statu, quia non est contra reuerentiam Sacramen- to debitam in eo statu accedere, ne notam grauem honoris incurat.

Quod si obijcas, Peccatum mendacij nulla potest necessitate excusari: sed qui communicat in peccato mortali, peccat peccato mendacij; ergo nequit necessitate aliqua, adhuc vitandi notam grauem honoris, excusari à peccato communicandi in eo statu. Consequentia patet, & etiam Maior. Minor verò probatur, quia qui communica, profitetur, & denotat se ea Communionem Christi tamquam cibos spirituali, & reliquis membris Christi iustis tamquam conuiuis spiritualibus, quod est falsum in eo qui communicat in peccato mortali, quia vno cum Christo tamquam cum cibo, & cum alijs iustis tamquam cum conuiuis, supponit vnonem communem per charitatem, quia vno cum cibo spirituali non conuenit, nisi ante spiritualiter viuenti, & vno cum conuiuis spiritualibus non conuenit nisi viuentibus spiritualiter, & ei qui cum illis præsupponit amicus. Respondemus, concedendo, mendacium nulla necessitate excusari, significare tamen falsum, adhuc scienter & contra mentem, absque animo significandi falsum, & decipiendi, quamvis sit contra veritatem, si fiat absque rationabili causa; excusari tamen potest ex causa rationabili: in casu autem præsenti, quamvis supponamus, cum qui in peccato mortali communica, significare falsum, quia tamen non communica animo significandi falsum, & decipiendi, in quo ratio mendacij consistit, idèo ob dictam ne- cessitatem potest à falsa significacione excusari, quamvis à mendacio nulla causa excusari potest. Est tamen discrimen inter res & voces, quoad signi- ficandum falsum absq; animo significandi falsum, & decipiendi, quod in rebus facile contingit, medijs illis falsum significari, absq; animo id significandi, & decipiendi; quia illis facile possum⁹ vni animo seu intentione alterius finis, quam significandi, quia res possunt ad plures alios fines ordinari; in vocibus verò difficile admodum contingere illis significare falsum absq; animo id significandi, & decipiendi,

D d quia

quia difficile admodum est ut vocibus, & eas ordinare ad alium finem, quam ad significandum, quia difficile admodum est vnum vocum ad alium finem conducere, nisi ad significandum.

Obscurandum est Primo, quod quamus Sacerdos peccet mortaliter manducando Eucharistiam in statu mortalis peccati, non tamen eam in statu manibus aut osculo tangendo, quia in tactu, quamus factu in statu mortalis peccati, nulla appetit irreuerentia saltet grauius, quia tactus iste non est Sacramentalis.

Obscurandum est Secundo, cum, qui intuitu reuerentiae Sacramenti Eucharistiae, prohibitus praecepto aliquo positivo, adhuc humano, sumere Eucharistiam (ut prohibetur excommunicatus, & non ieiunus, & qui ob aliquod speciale peccatum prohibetur quasi indignus) eam sumit in statu mortalis, non committere duo peccata mortalia, sed unum tantum numero: quia quamus sumptuatio illa ex duobus titulis sit peccatum mortale, nempe, & quia est transgressio illius praecepti positivi, & quia est transgressio praecepti naturalis diuini non sumendi Eucharistiam in statu mortalis, nihilominus quia etero, iste titulus eodem modo opponitur religioni, quia eodem modo est contra reuerentiam Sacramenti, ideo est idem specie peccatum, & etiam est idem numero, quia non est unde malitia numero multiplicetur, quia materia est eadem numero, & non respiciens diuersa extrinseca, in modo nullum, quia est absoluta, nullum extrinsecum respiciens.

DIFFICULTAS II.

Vtrum peccatum mortale indignae susceptionis Eucharistiae sit omnium peccatorum grauissimum.

Pro huius clariori resolutione supponimus, in malitia (in qua consistit ratio formalis peccati) esse duplēm perfectionem, vna essentialē, quae defumitur ex ordine ad obiectū, & in indiuisibili consistit, ita ut ab ipso codē manente, nullum prædicatum afferri possit, neque nouum illi addi; in quo sensu essentiæ rerum dicuntur esse sicut numeri; quia sicut addita aut ablata vnitate a numero, variatur numerus secundum speciem, ita etiam addito aut ablato prædicato, essentia & species rerum variantur. Alteram accidentalem, quæ in latitudinem essentialē crescit & decrescit quasi intensiū, ex augmento & decremente aut libertatis aut materiae, aut obligationis virtutis, & ex eis defumitur, & secundum hanc perfectionem accidentalem attenditur in malitia ratio mortalis & venialis, & non secundum perfectionem essentialē. Vnde quia in his, quæ non mole magna sunt, idem est maius quod perfectius, ideo etiam in malitia est duplex maioritas seu grauitas & quantitas perfectionis, vna est essentialis, & secundum hanc peccatum est huius vel illius speciei; altera est accidentalis, & secundum hanc peccatum est mortale aut veniale, & secundum utramque maioritatem seu grauitatem vnum peccatum potest esse maius seu grauissimo altero.

Hoc ergo supposito, certum est Primo, peccatum indignae receptionis Eucharistiae, per accidentem, seu secundum grauitatem accidentalem,

potest esse grauissimum peccatis quæ sunt contra Deum, ut peccato odij Dei, & blasphemiae contra Deum, quia hæc posteriora peccata possunt esse tantum venialia ex paritate seu leuitate deliberationis; & peccatum indignae receptionis Eucharistiae potest esse mortale, & secundum hanc grauitatem accidentalem peccatum hoc indignae receptionis Eucharistiae potest esse leuius, etiam peccatis quæ sunt contra puras creaturas, aut circa eas, ut peccato homicidij, & furti, & fornicationis, quia hæc possunt esse mortalia, & peccatum indignae receptionis Eucharistiae potest esse tantum veniale, si sit ex parua seu imperfecta deliberatione.

Secundum certum est, peccata contra Deum commissa, ut peccatum odij & blasphemiae, secundum grauitatem essentialē, secundum rationem ex ordine ad obiectum ipsorum, esse peccata grauiora peccato indignae receptionis Eucharistiae, quia peccata illa priora opponuntur virtutibus aut actibus essentialiter perfectioribus, quia peccatum odij Dei opponitur charitati virtuti Theologicae, que essentialiter est perfectior virtute religionis, cui opponitur peccatum sacrilegij indignae receptionis Eucharistiae, & peccatum blasphemiae Dei opponitur actui laudis Dei ad religionem pertinenti, qui essentialiter est perfectior actu reuerentia erga Eucharistiam, pertinente ad eamdem virtutem religionis, cui etiam opponitur peccatum indignae receptionis Eucharistiae.

Peccatum ergo sacrilegij indignae susceptionis Eucharistiae essentialiter est grauissimum omnibus peccatis quæ sunt in puras creaturas, aut circa illas, ut furtus, homicidio, sodomia, & alijs, quod docent S. Thomas & Cajetanus quæst. 80. art. 5. Gabriel leet. 87. lit. H. Sotus in 4. dist. 12. quæst. 1. art. 5. & Vasquez disp. 207. cap. 1. quia peccatum sacrilegij indignae receptionis Eucharistiae opponitur religioni, quia est virtus perfectior & melior virtutibus moralibus, quibus opponuntur peccata omnia quæ sunt in puras creaturas, aut circa illas: & non solum est grauissimum peccatis secundum rationem genericam, sed etiam secundum rationem specificam; quia secundum utramque opponitur actui religionis perfectiori & honestiori secundum rationem genericam & specificam actibus, & omissionibus, quibus peccato in puras creaturas, aut circa illas opponuntur, quia est actus perfectioris virtutis.

Et non solum in praesenti casu, sed etiam generaliter credimus, nullam speciem contentam sub genere perfectiore, esse imperfectiore specie contenta sub genere imperfectiore, sed semper esse perfectiore; quia absque dubio in genere perfectiore differentia perfectiores continentur, & perfectiores ex eo extrahantur, & oppositum nullam ratione, nulloque exemplo exacte discussio ostendi potest. Ob quod nobis non probatur id in quod inclinat Suarez disp. 66. leet. 2. nempe, peccatum indignae receptionis Eucharistiae, quamus secundum rationem genericam sit grauissimum peccato circa puras creaturas, non tam secundum rationem specificam, quod etiam indicat Durandus in 4. dist. 9. q. 4. n. 10. qui etiam in exemplo, quod ad id confirmandum adducit, fallitur manifeste, quia supponit, peccatum homicidij priuatae personæ secundum rationem specificam esse grauissimum peccato contumelie in Principi, in quo Durandus aperit de cipitur: quia contumelie Principi facta opponuntur obiectum.

obseruantia erga Superiores, quae perfectior est quam iustitia, cui opponitur homicidium priuata persona; ac proinde secundum rationem specifcam, & essentia alter, grauior est dicto homicidio, etiam si accidentaliter possit esse leuior, & digna minori pena.

Ex dictis constat, peccatum indignae receptionis Eucharistiae simpliciter & absolute non esse omnium peccatorum grauissimum: quia quamvis grauitate accidentaliter possit esse grauius peccatis in Deum, ex sua tamen specie & essentia est leuius illis, & consequenter, ceteris paribus, est illis leuius, inquit & leuius est essentia alter peccato sacrilegij eorum qui crucifixerunt Christum, & peccato sacrilegij Iudei qui eum viderunt, quia homicidium Christi, & eius venditio, opponitur actu, aut omissione perfectione eo actu, cui opponitur indigna receptio Christi in Eucharistia. Quando vero Patres adeo exagerant peccatum indignae receptionis, ut illud comparent peccato crucifigentium, & Iudei, non id faciunt, quia sentiant, inter ea esse aequalitatem, sed quia inter illa reperitur quaedam imitatio & propria: quia sicut Iudas osculo tradidit Christum indignis & inimicis ipsius Christi, ita etiam peccator recipiendo Christum in Eucharistia, veluti quodam osculo tradit illud indigno & inimico ipsius Christi, cum sibi tradendo, & cum ore intra se recipiendo; & sicut qui Christum crucifixerunt, fuderunt sanguinem illius in suam perniciem, ita etiam peccator indignae recipiendo Christum quodam modo in sui mortem fundit Sanguinem Christi.

Obseruandum est, peccatorem eodum grauissimum sumendum Eucharistiam, quod in peiori statu illam sumit, sive quia in pluribus, sive quia in grauioribus peccatis illam sumit; quia qui in peiori statu sumit illam, eodum indignum sumit, sicut sumptio est melior, quod in meliori statu fit, & digna ex opere operantis maiori augmento gratia & gloria. Nihilominus nullus tenet in confessione explicare numerum mortali, in quorum statu Eucharistiam sumpsit (& multo minus eorum grauitatem) sed sufficit, si explicet se in statu peccati mortali Eucharistiam sumpsisse, quia illam in statu plurium sumere, non multiplicat numero peccatum indignae receptionis, inquit non semper est circumstantia notabiliter agrauans, & quando sit, non est necessarium in confessione explicanda.

DIFFICULTAS III.

Vtrum sumere Eucharistiam in peccato veniali sit peccatum.

Conueniunt Theologi, non esse mortale, sumere Eucharistiam in peccato veniali, sive habituali iam praeferito, nondum remisso; sive actuall, quod tempore sumptionis committitur: inquit neque sumendo Eucharistiam sumptio veniali, vt quando sit ex inani gloria, quia quocumque & in quocumque veniali recipiendo Eucharistia, non cernitur fieri irreuerentia grauius Eucharistiae.

Est tamen difficultas, An id sit peccatum veniale nouum contra religionem, distinctum ab eo, quo aut in quo sumitur.

Recentiores nonnulli docent, sumere Eucharistiam in veniali facto, tempore ipso sumptionis esse aliud peculiare & nouum peccatum veniale

sacrilegij contra religionem, quia eo peccato actuall impeditur maius augmentum gratiae, quod Eucharistia causaret, si in lumine effet feruor charitatis, qui eo peccato actuall impeditur. Inquit additur, committere peccatum nouum sacrilegij eum, qui habens peccata venialia praeterita facta ex consuetudine, sumit Eucharistiam, & etiam eum, qui sumit illam habens conscientiam multis venialibus oneratam (qua intelligent, quando sumitur Eucharistia ab aliis attritione illorum) quia qui vtrouis modo ex his duobus sumit Eucharistiam, & aliquo modo indignum sumit illam, & etiam impedit remissionem illorum, quae fieret si haberet attritionem illorum.

Richardus verò in 4. dist. 9. art. 2. q. 1. Maior q. 1. Richardus.

Sotus d. 12. q. 1. art. 4. Adrianus in 4. q. 1. de Eucha-

Maior.

ristia, & Vasquez disp. 207. c. 2. docent non esse no-

Sotus.

rum peccatum veniale sacrilegij, sumere Eucha-

rian.

ristiam in peccato veniali, quamvis multiplex, & ex

Vasquez.

consuetudine facta, & quamvis actuall facta tem-

poore sumptionis, inquit quamvis facta sumptione ip-

la, & merito: quia peccatum veniale, quamvis mul-

tiplex, & ex consuetudine facta, & actuall, & sum-

ptione ipsa Eucharistia commissum, non impedit

principalem & primarium effectum Eucharistiae,

ne nempe augmentum gratiae: ergo sumendo Eucha-

ristiam in peccato veniali, quamvis multiplex, &

ex consuetudine facta, & actuall, & sumptione ipsa

commisso, nullum committitur nouum peccatum

veniale sacrilegij. Antecedens patet. Consequentia autem probatur, quia praeter irreuerentiam, quae in

impediendo effectum principalem & primarium

Eucharistiae reperitur, nullo fundamento ostendi

potest, aliquam aliam reperi: quia in primis nullo

fundamento ostendi potest indignum sumi & irreue-

renter positiu: ex eo praeceps, quod sumatur in ali-

quo statu ex dictis, neque in omnibus simul dum

sumatur in statu gratiae. Deinde non sumitur indi-

gnem ex eo, quod sumendo Eucharistiam in aliquo

statu ex dictis, impeditur aliquis aliis effectus

Eucharistiae distinctus a principali & primario,

quia non sumitur indignum ex eo, quod sumatur Eu-

charistia in multiplex veniali, & ex consuetudine

facto ab aliis attritione, quia si sumendo impeditur

remissio illorum: quia etiam qui sumit Eucharistiam

in peccato veniali praeterito non remisso, & non fac-

to ex consuetudine, ab aliis attritione illius, impedit

eius remissionem, & tamen non peccato aliquo nono sacrilegij, quia in eo statu sumit Eucha-

ristiam, in quo omnes conueniunt, neque sumitur indi-

gnem, quia sumendo Eucharistiam in peccato

actuall, quamvis commisso sumptione ipsa impe-

ditur maius augmentum gratiae, quod Eucharistia

causaret, si in lumine effet feruor charitatis, qui

peccato actuall impeditur, alias quicunque sumens

Eucharistia peccaret ex defectu maxime, aut sal-

te maioris dispositionis, quia possit habere, quam-

vis absque veniali aliquo illam sumeret, quia non

habendo maximam, aut saltem maiorem disposi-

tionem, impeditur maximu: aut saltem maius aug-

mentum, quod Eucharistia sic disposito conferret.

Gennadius verò lib. de Ecclesiasticis dogmati-

bus apud Augustinum 1. 5. 3. & refertur can. Quoti-

die de Cölebratione dist. 2. dum ad sumptum Eu-

charistiae exigit satisfactionem pro peccatis, quam-

vis non capitalibus neque mortalibus, & mentem

absque affectu committendi peccatum etiam non

capitale & mortale, non exigit satisfactionem

D 2 pro

pro peccatis venialibus, neque mentem absque affectu illa committendi, sed satisfactionem pro peccatis mortalibus non publicis, & mentem absque affectu illa committendi, ut ex contextu deducitur. Et Pseudo-Anselmus in illud 1. ad Corinthios 11. Probet autem seipsum homo, dum ait: *Indigne manducat & bibit, qui vel aliquid granum vel multa leuia commisit peccata, & non est confessus.* Per leuia tantum intelligit peccata venialia, ex quibus efficitur unum mortale (ut ex pluribus furtis partibus sit unum, saltem quantum ad retentionem, aut non restitutionem) alias ad sumptionem Eucharistiae exigeret confessionem venialium, quod nullus Theologus exigit.

DIFFICULTAS IV.

Vtrum existens in peccato mortali, teneatur Sacramentaliter confiteri ad sumptionem Eucharistiae.

Post Tridentinum negari nequit, ad sumptionem Eucharistiae, in eo qui peccauit mortaliter, necessariam esse confessionem Sacramentalem illius mortalitatis, quoniam si ab eo iustificatus sit media contritione perfecta, quia scilicet 13. cap. 7. & can. 11. id praecepit & statuit.

Est tamen difficultas, An in eo, qui peccauit mortaliter, ad sumptionem Eucharistiae ante Tridentinum & semper fuerit necessaria, seu sub precepto, confessio Sacramentalis peccati mortalitatis commissi.

Caietanus. Caietanus (qui fuit ante Tridentinum) in Summa v. *Communio*, & in illud 1. ad Corinth. 11. *Probet autem se ipsum homo*, & quæst. 80. art. 4. docet, nullum esse neque fuisse præceptum præmittendi confessionem Sacramentalis mortalitatis ad sumptionem Eucharistiae; quod videtur tradidisse Chrysostomus Homilia 28. in dicta verba Pauli, *Probet autem se ipsum homo*, & ex eis Caietanus suam sententiam probat; quia Paulus tantum exigit, ut homo seipsum probet, ergo non est necessarium quod probetur a Confessario.

Reliqui vero Doctores docent, & merito, ante Tridentinum ab initio Ecclesiæ Christianæ fuisse necessariam, seu sub precepto, confessionem Sacramentalis mortalitatis ad sumptionem dignam Eucharistiae. Quod satis significat Tridentinum scilicet 13. cap. 7. & can. 11. Et in primis fuisse necessariam ante Tridentinum, satis significat ipsum Concilium c. 7. dum loquens de præparatione necessaria ad sumptionem Eucharistiae, & reuocans in memoria verba illa Pauli 1. ad Corinth. 11. *Probet autem se ipsum homo*, & illa appellans præceptum, ait: *Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius peccati mortalitatis, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa Sacramentali confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat.* & can. 11. dum ait: *Et ne tantum Sacramentum indigne, atque ideo in mortem & condemnationem sumatur, statuit atque declarat ipsa sancta Synodus, illis quos conscientia peccati mortalitatis granat, quantumcumque etiam se contritus existimant, habita copia Confessoris, necessario præmittendam esse confessionem Sacramentalem.* In quibus locis aperre Tridentinum tradit, ante ipsum necessariam fuisse confessionem Sacramentalis mortalitatis ad sumptionem Eucharistiae, quia non tantum virtutem verbo statuit, quo denotat se

præcipere; sed etiam verbo *declarat*, quo significat id quod ante ipsum erat; ac proinde declarare, illam fuisse necessariam, supponit eam necessariam fuisse ante declarationem.

Deinde dictam confessionem fuisse necessariam, seu sub præcepto ad sumptionem Eucharistiae, non tantum ante Tridentinum, sed ab initio Ecclesiæ & a tempore Pauli, exprimit ipsum Tridentinum cap. 7. dum verba illa Pauli, *Probet autem se ipsum homo*, appellat præceptum aut Pauli aut Christi, supponens, probationem fuisse præceptam & necessariam a tempore aut Pauli aut Christi: & statim subdit, eam probationem debere esse per confessionem Sacramentalem. Tridentinum ergo servat, a tempore aut Pauli aut Christi necessariam & præceptam fuisse confessionem Sacramentalem mortalitatis ad sumptionem Eucharistiae. Vnde opinio Caietani post Tridentinum sustineri non potest.

Chrysostomus autem ubi supra non dixit, cum qui haber conscientiam mortalitatis, non teneri præmittere confessionem ad sumptionem Eucharistiae, sed tantum docuit, quemlibet posse sine testemminare & iudicare, an habeat vel non peccatum mortale.

Quod vero homo seipsum probare debet, quod verbis Pauli significatur, non tollit, etiam debere a Confessario probari. Ideo autem Paulus dixit, *Probet se ipsum homo*, quia ipse homo prius debet examinare conscientiam suam an committit aliquid mortale, ut si inueniat committisse illud Sacerdoti confiteatur, & in eo casu etiam probetur ab illo.

Observandum est contra nonnullos, ut optimè Canus relect. de Pœnitentia, par. 4. concl. 4. Azo. Canis cap. 30. quæst. 10. Valsquez disp. 208. num. 24. & Bonacina disp. 4. quæst. 6. punct. 1. eum qui fuit in confessione mortalitatis commissi sumit Eucharistiam, non peccare dupli peccato, uno omissionis confessionis, & altero commissionis sacrilegij indigne sumptionis Eucharistiae, sed yno tantum, nempe peccato commissionis sacrilegij indigne sumptionis; quia in hoc casu confessio Sacramentalis non obligat ratione sui, sed tantum ratione dignæ sumptionis Eucharistiae: ubi autem unum est proper aliud, ibi est yno tantum. Et ob eandem rationem idem dicendum est de illo, qui absque contritione sumit Eucharistiam, quando confeatur non potest, quod scilicet uno tantum peccato commissionis indigne sumptionis Eucharistiae peccet, & non dupli.

DIFFICULTAS V.

Vtrum præceptum præmittendi confessionem mortalitatis ad sumptionem Eucharistiae, sit etiam diuinum, an tantum Ecclesiasticum.

Certum est, præceptum hoc esse Ecclesiasticum, quia ad minus latum est a Tridentino Tridentino scilicet 13. c. 7. & can. 11. & ante ipsum fuit ad minus Ecclesiastica consuetudine introductum. Eta tamen difficultas, An etiam sit diuinum.

Supponimus autem, non esse diuinum naturale, ortum ex natura ipsa Eucharistiae, & confessionis Sacramentalis, quæ habent ex institutione diuina, ab aliis

absque alia superaddita insinuatione diuina; quia Christus potuit utrumque dictum Sacramentum, substantia utriusque integra permanente, instituere absque obligatione confidendi ante sumptionem Eucharistiae.

Punctum ergo difficultatis in eo est, An dictum praeceptum ita sit Ecclesiasticum, ut etiam sit diuinum positivum.

Palatius in 4. dist. 9. q. 10. Medina Cod. de Confess. q. 17. Arinilla v. *Communio*, & Nauarrus in Init. de Pœnit. dist. 5. in 5. partem Glossa n. 31. & 32. docent, dictum præceptum esse tantum Ecclesiasticum. Primo, quia præceptum hoc continetur in illis verbis, *Probat autem se ipsum homo, hæc autem verba sunt Pauli, non Domini. Secundo, quia Tridentinum c. 7. præceptum hoc appellat Pauli, non Domini, quia post mentionem Apostoli ait, Quare reuocandum est in memoriam eius præceptum, vbi relatiuum eius ad Apostolum non ad Dominum refertur, tum quia, quamvis ante facta fuerit mentio Apostoli & Domini, tamen in verbis propriis ipsius Tridentini non fuit facta mentio Domini, sed Apostoli; Domini autem tantum facta fuit mentio in verbis Pauli relatis a Tridentino, nempe, non diuidicans Corpus Domini; in quo relatis ante mentionem Apostoli: tum etiam, quia postquam Tridentinum dixit, *Reuocandum est in memoriam eius præceptum*, illud statim & immediatè assignat, referens verba illa Pauli, *probat se ipsum homo*, in quibus præceptum continetur: ait enim Tridentinum, *Quare reuocandum est in memoriam eius præceptum, Probat se ipsum homo.**

Sotus vero in 4. dist. 12. q. 1. art. 4. Canus relect. de Pœnit. pat. 5. Valsquez disp. 207. cap. 4. Suarez disp. 66. scđt. 3. Valentia disp. 6. q. 8. pun. 3. Courruia in cap. *Almamater*, 1. p. 5. 17. & Bonacina disp. 4. q. 6. pun. 1. docent, præceptum præmittendi confessionem ante sumptionem Eucharistiae, ab eo qui peccauit mortaliter, non esse puræ Ecclesiasticum, sed etiam esse diuinum positivum, & merito: quia dictum præceptum in dictis verbis Pauli contentum, non fuit tunc latum a Paulo quando verba illa proculis, sed erat iam ante latum; ergo credendum est, latum fuisse a Christo, & nobis a Paulo traditum & explicatum, quia, iuxta Regulam Augustini lib. 4. de Baptismo cap. 14. præceptum illud coniunctur esse diuinum, cuius non agnoscitur initium, si aliunde non coniunctur non fuisse latum a Deo. Quod autem dictum præceptum in verbis Pauli contentum, non fuerit tunc a Paulo latum, sed ante fuerit, ex eo probatur, quod non fuit traditum a Paulo tamquam nouum, sed tamquam antiquum: quod Primo constat ex eo, quod Paulus tractat probationem illam per confessionem tamquam medium ante vnicum & necessarium, ut quis dignè manducaret & biberet, ut ex contextu constat, quia postquam dixit, *Quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit Calicem Domini indigne, res erit Corporis & Sanguinis Domini, immediatè subdit: Probat autem se ipsum homo, & sic de pane illo edat, & de Calice bibat. Qui enim manducat & bibit indigne, iudicium sibi manducat & bibit.* At si ante non fuisset præceptum confessionis ad sumptionem Eucharistiae, non tradidisset probationem per confessionem tamquam medium vnicum & necessarium ad dignam sumptionem Eucharistiae, quia præter confessionem erat contritio perfecta, quia peccator potuisset constitui in sta-

tu gratiae. Secundo idem constat ex eo, quod Paulus reprehendebat Corinthios, quia absque probatio ne illa sumebant Eucharistiam, supponens fuisse transgressores illius præcepti, & ob id plures ex illis fuisse infirmatibus, mortibus, & alijs pœnalis tibus a Deo punitos.

Ad primam ergo rationem aduersariorum concedimus, in verbis illis Pauli contineri dictum præceptum, sed non ut a Paulo latum, sed ut promulgatum & traditum. Ad secundam etiam concedimus, dictum præceptum appellari a Tridentino Pauli, non quia a Paulo latum, sed quia ab ipso explicatum & promulgatum, sicut etiam lex vetus, quamvis diuina, etiam dicebatur Moysis, non quia fuerit a Moysè tamquam a legislatore lata, sed quia ab ipso promulgata fuit.

DIFFICULTAS VI.

Quando possit quis post mortale sumere Eucharistiam sine prævia confessione illius.

Contraenunt Theologi, præceptum præmittendi confessionem mortalis ad sumendam Eucharistiam, quamvis etiam diuinum, non adeo strictè obligate in actu secundo, quin ob aliquam causam occurrentem eius obligatio in actu secundo (de qua est difficultas) aliquando cesseret: quod exprelit Tridentinum self. 1. c. 7.

Est tamen difficultas in assignandis casibus, in quibus obligatio dicti præcepti cesseret.

Cafus ergo in quibus obligatio dicti præcepti cesserat, & licitum est absque prævia confessione mortalis Eucharistiam sumere, habendo perfectam contritionem, quia fiat iustificatio ab illo, sunt plures, & deducendi ex doctrina, quam Tridentinum tradit self. 1. c. 7. dum significat, id tunc esse licitum, quando deficit copia Confessarij, & simul virget necessitas sumptionis Eucharistiae.

Circa prius, quod concurrere debet, ut peccator possit Eucharistiam sumere absque prævia confessione mortalis, sola perfecta contritione illius, obseruandum est, tunc non deficeret copiam Confessarij, quamvis deficit ille cui deuotius, & ille cui quis ordinari cōstitetur, si adhuc Sacerdos, qui possit saltē ex priuilegio, aut aliter ex commissione absoluere ab omnibus peccatis pœnitentis, etiam in eo casu in quo pœnitens ob aliquam causam sufficientem excusat ab integrè confitendo mortaliis, quia etiam in eo casu peccator tenetur præmittere confessionem, quamvis non integræ & tunc deficeret copiam Confessarij, quando peccator nulli potest confiteri, saltem absque graui nota infamia, aut supericio peccati mortali, ut potest contingere ei, qui iam acceperit ad altare ad communicandum, si confiteatur ipse administranti Eucharistiam, aut si discedat ex altari ad confitendum alteri: Iudicio autem prudentis relinquitur, quando Parochus celebraturus teneatur pro quarendo Confessario adire oppidum vicinum, quia ad id tenetur, quando, habita ratione loci, & temporis, & personæ, commode potest adire, & tempore opportuno commode redire, & non tenetur, quando nequit absque incommodo graui atque intolerabili.

Circa posterius plures sunt necessitates virginis sumptionis Eucharistiae, quæ, quantum est

D d 3 ex

ex se, sufficiunt ad excusandum à praemittenda confessione mortalis ad sumptionem Eucharistiae, quæ ad duas generatim possunt reduci (excepto casu præcepti diuini sumendi Eucharistiam post consecrationem factam, de quo Difficultate vii.) Prior est, quando est periculum mortis instantis, quia tunc potest quis Eucharistiam sumere absque prævia confessione, si adsit Diaconus, qui possit illam administrare, ne absque Eucharistia ex hac vita discedat, in quo Theologi communiter conueniunt. Posterior est, quando absque graui nota infamia aut suspicionis, aut absque prudente timore illius, nequit omitti sumptio Eucharistiae, quia etiam tunc potest absque prævia confessione, in quo Theologi conueniunt.

Sed quando possit prudenter timeri graui nota infamia aut suspicionis in non sumendo Eucharistiam, arbitrio prudentis relinquatur. Timeri autem potest prudenter, & non raro, Primo, quando vrgit obligatio vel consuetudo, absque obligacione communicandi, in Congregatione aliqua, quod attentis circumstantijs iudicandum est. Secundo, quando populum vrgit præceptu audiendi Missam, & non est nisi unus qui celebrare possit, prelertim si sit Parochus; in hoc autem casu potest, deficiente copia Confessarij, absque prævia confessione celebrare, non ut populus audiat Missam, sed vt ipsis non incurrit infamiam, neque suspicionem mortalis, quam posset Sacerdos incurere non celebrando.

Vnde ob concurrentiam duorum prædictorum, nempe inopie Confessarij, & vrgentis necessitatis sumptionis Eucharistiae, ille qui coram alijs accedit ad altare ad communicandum, quamvis ibi recordetur aliquius mortalis, potest absque prævia confessione illius communicare ob periculum infamiae aut suspicionis, cui est exppositus si discedat & non cōmunicet, ob quod vrgit necessitas communicandi, aut si contheatur Sacerdoti administranti Eucharistiam, vel si discedat vt alteri confiteatur, ob quod deficit copia Confessarij: quia ex una parte ex obiecto exppositus est periculo dicti damni, & ex altera non discernit se esse liberum à dicto periculo, vt supponimus; quia si id discernere, non posset absque prævia confessione communicare. Et ob hanc rationem, qui accedens ad altare pro tempore angustijs nequit prudenter discernere, an ex discessu ab altari, vel ex confessione in eō facienda, incursum sit notam aliquam grauen, an non, tunc potest absque prævia confessione Eucharistiam sumere, quia scilicet ex obiecto est exppositus periculo dicti damni, & ex altera non discernit se esse liberum ab eo periculo. Et ob eamdem rationem, administrans Eucharistiam, dum non discernit prudenter, cum, qui accedit petens confessionem, esse liberum à dicto periculo ex discessu, aut ex confessione facienda, potest illi administrare Eucharistia, non audiendo confessionem. Et idem ob eamdem rationem dicendum est de Sacerdote, qui vadens vestitus ad altare, aut iam in altari existens, recordatur aliquius mortalis, quod scilicet non teneatur regredi aut discedere adhuc ante consecrationem, neque vocare Confessarium, nisi quando discernit prudenter se esse liberum à dicto periculo, quamvis regrediat, aut discedat, aut Confessarium vocet. Et idem dicendum est in casu, in quo Sacerdos vadens ad altare, aut in eo existens, recordatur excommunicationis, aut fra-

ctionis ieiunij ad communicandum requiri, aut alijs impedimenti ad id.

Ad hanc autem posteriorem vrgentem necessitatem communicandi ob vitandam notam infamiae aut suspicionis, & ad priorem, ne quis discedat vita absque Eucharistia ob mortem in statu, reduci possunt omnes casus vrgentis necessitatis sumptionis Eucharistiae: quia casus ille communicandi absque prævia confessione ad vitandum scandalum verum (non ob vitandam admirationem, aut occasionem loquela) quod ex non communicando posset oriri, reducitur ad vrgentem necessitatem communicandi ob vitandam notam infamiae aut suspicionis: quia si tunc potest quis absque prævia confessione communicare ob vitandum scandalum, quod non cōmunicando daret, id est, vt evitaret dictam notam, quam non communicando incurreret, & non est vt evit scandalum, quia istud est pauciū, ob quod, siue sit paucorum peccantium ex passione vel ex ignorantia, siue sit Pharisæorum peccantium ex malitia, non est omittendum præceptum aliquod, & in præsentiarum non est omittendum præceptum, confitendi mortale ad dignè communicandum, & quia quis alias non excusat ob vitandam dictam notam, aut aliter.

Et ad communicandum absque prævia confessione, quando deficit Confessarium, non sufficit, vt quidam volunt, magna aliqua deuotio illius qui defiderat communicare, neq; occurrentia aliquas festiuitatis, in qua solitus est communicate; quia neutra ex his est vera necessitas sumendi Eucharistiam, quam Tridentinum requirit, neque quæ sufficiat ad excusandum à præcepto confitendi mortale ad sumendum Eucharistiam.

DIFFICULTAS VII.

Vtrum qui sumpsit Eucharistiam absque prævia confessione mortalis, teneat confiteri quam primum possit.

Difficultas hæc procedit & de Sacerdote celebrante, & de laico communicante, cuius nomine etiam comprehenditur Sacerdos laicè communicans.

Circa Sacerdotem celebrantem conuenientem Primo Theologi, eum qui conscius mortalium, non habens copiam Confessarij, & vrgente necessitate celebrandi, absque prævia confessione celebravit, teneri, quam primum oblata opportunitate post celebrationem posset, ad confitendum, vt conit ex Tridentino fess. 13. c. 7. in fine.

Secundum conuenientem communiter Theologi, præceptum hoc, quo Sacerdos in casu dicto tenetur ad confitendum post celebrationem, quam primum posset, non esse diuinum, quia id nullo fundamento conflat, sed tantum esse Ecclesiasticum, & non esse antiquius Concilio Tridentino, quia id nullo fundamento coniungi potest, sed esse nouum à Tridentino in eo loco nouiter latum. Quod verbum *confiteatur* planè indicat, quamvis non sit verbum præcipiendi, neque æquivalens, quia id non semper est necessarium, sed aliquando sufficit verbum modi imperatiui, præsertim quando ab initio sic fuit intellectum, sicut verè fuit verbum istud. Et quamvis præceptu hoc sit tantum Ecclesiasticum,

fasticium, obligat tamen ad confessionem peccati mortalitatis interioris, quia determinat & modicat, quoad tempus, praeceptum diuinum confessionis, obligans ad confessionem omnium mortalium crismi interiorum, quod Ecclesia non facit ex parte ordinaria, sed ex peculiari, quam haber ad determinandum & modicandum praeceptum diuinum, quod non fuit pro determinato tempore latum.

Et quia praeceptum hoc Ecclesiasticum tantum fuit latum pro celebrantibus, qui confici mortalitatem & non habentes copiam Confessarij, & virgente necessitate, celebrarunt absque praevia confessione; ideo qui celebravit absque conscientia mortalitatis, quamvis post celebrationem recordetur mortalitatem ante celebrationem commissi, non tenetur eo praecepto, neque qui celebravit conscientia mortalitatis, si erat copia Confessarij, aut si non virgebat necessitas celebrandi, quia nec instabat mors, nec erat periculum aliquis graui nota. At si, dum celebrat, ante sumptionem Eucharistia recordetur, & fiat conscientia mortalitatis antea vel tunc commissi, & nequeat tunc confiteri absque graui nota, neque deflisteret a celebrando, aut ob periculum graui nota, aut quia iam consecravit, tenetur post celebrationem quam primum confiteri, quia tunc sumit Eucharistiam absque confessione ob virginem necessitatem sumendi illam, ne scilicet notam incurrat, aut quia iam consecravit, & quia caret copia Confessarij, quia nulli confiteri potest absque dicta nota.

Circa laicum communicantem Nauarrus in Summa cap. 2. num. 10. docet, etiam laicum conscientiam mortalitatis, absque praevia confessione communicantem, quando defuit Confessarius, & fuit necessitas virginis communicandi, teneri post Communionem, quam primum possit, ad confitendum; quia quamvis Tridentinum id non exprederet de laico, id etiam absque dubio voluit, & id absque dabo responderet, si de eo interrogaretur.

Vasquez verò disp. 208. n. 23. Suarez disp. 66. sect. 7. Egidius quæst. 80. art. 4. in fine. Reginaldus lib. 29. num. 110. & Bonacina disp. 4. quæst. 6. pæct. 1. docent, laicum non teneri dicto præcepto, & merito: quia Tridentinum id tantum præcepit Sacerdotibus celebrantibus, vt patet ex contextu; & absque dubio id noluit laicis præcipere, vt confici potest ex eo, quod postquam generatum dixit, omnes conscientias mortalitatis teneri ad confessionem ante Communionem, peculiariter Sacerdotibus, in casu dicto celebrantibus absque prævia confessione, præcepit, statim quam primum possint confiteri: id autem eis peculiariter præcepit, quia eis frequentius accidit ad celebrandum accedere absque prævia confessione in dictis casibus; vnde Tridentinum interrogatum negavit responderet.

DIFFICULTAS VIII.

Vtrum minister administrans Eucharistiam indigne, vnum tantum peccatum committat.

C onueniunt Theologi, ministrum, qui absque causa excusante scienter administrat Eucharistiam indigne, peccare mortaliter peccato sacrilegij, quia facit contra reverentiam Eucharistie.

debitam: & id est, quando sic administrat quodlibet aliud Sacramentum.

Est tamen difficultas, An peccet vno tantum peccato, an dupli.

Recentiores nonnulli docent, cu[m] peccare dupli peccato sacrilegij; vno, quia ex se indignè administrat Eucharistie, & altero, quia cooperatur peccato indigne susceptionis suscipientis Eucharistiam.

Vasquez verò d. 209 c. 1. docet, ministrum scienter administrantem Eucharistiam indigne (aut quodlibet aliud Sacramentum) vnu tantum peccatum sacrilegij committere, & merito: quia ex una parte minister in casu dicto non aliter peccat, nisi quia Eucharistiam ministeriat indigne, efficiendo aliquid praevium ad indignam susceptionem illius, in quo male trahat Eucharistiam; & ex altera parte ex eo præcisè, quod sic concurrat & cooperetur cum indigne ad indigne susceptionem, non imputatur illi peccatum indigne suscipientis, neque cibribus, quia non est causa peccati suscipientis, quia non est causa susceptionis; quia neque physica, vt patet, neque moralis, quia non inducit neque laetatur suscipiens ad id, vt potest non suadere, & supponimus, sed tantum cooperatur, & non consuppiendo, sicut cooperantur ad træctionem nautis qui eam simul trahunt, sed tantum dando, & efficiendo id sine quo alter non suscipiet indigne, in quo ipse non peccat peccato susceptionis suscipientis, sed tantum proprio peccato administrationis facte indigne. Ergo administrans Eucharistia indigne (aut quodlibet aliud Sacramentum) vnu tantum peccato sacrilegij peccat indigne administrationis, & non etiam peccato indigne susceptionis, quia non aliter peccat, nisi quia administrat indigne, & hoc tantum modo adiuvat & cooperatur indigne susceptioni, & non aliter. Ex quo constat ad rationem aduersariorum.

Addimus contra Vasquez, ministrum, qui non tantum administrat Sacramentum indigne, sed cum etiam inducit ad id, non solum peccare peccato indigne administrationis, sed etiam peccare peccato indigne susceptionis, quo indigne suscipiens peccat, quia est causa indigne susceptionis illius. Et eodem modo eum, qui inducit feminam ad fornicationem cum ipso, non solum peccare peccato propria fornicationis, sed etiam peccato fornicationis feminæ ab ipso inductæ: quando verò non inducit, sed tantum fornicatur cum illa, vnu tantum peccato fornicationis peccare, quia ipse non est causa actionis feminæ, quia non physica, vt patet, neque moralis, quia eam non inuitat, etiam si cooperetur cum illa, efficiendo actum necessariò comitante actionem feminæ, & sine quo actio feminæ non esset.

Addimus secundò contra Vasquez, vt optimè Suarez disp. 63. sect. 1. ministrum in peccato mortali se ipsum communicantem, ad minus duo peccata sacrilegij committere, vnum indigne administrationis, quia in peccato mortali administrat (quod tantum est veniale, vt diximus Tractatu de Sacramentis in genere, Disp. 4. Diffic. ix.) alterum indigne susceptionis (quod est mortale) quia in eo statu suscipit Eucharistiam, quæ sunt duo distincta, imo & in specie, & neutrum est peccatum ratione alterius, seu malitia desumpta ab altero, sed vtrumque ratione sui: imo etiam peccat alio tertio peccato mortali sacrilegij, quia sibi indigne Eucharistiam administrat.

Obseruandum tamen est, præceptum administrandi Eucharistiam & alia Sacra menta digno, quamvis sit diuinum naturale, ino & negariuum (quidquid Suarez dicat) quia contra illud peccatur nō omittendo reuerentiam debitam seu actum reuerentia debite, sed committendo, & efficiendo actum irreuerentia, nempe indignè tractando & Conferendo Sacra menta, tamen obligare, vt aliqua rationabili causa posuit minister a peccato contra illud peccatum excusari, vt postea dicemus, e modo quo aliqua præcepta naturalia negativa ali quando nō obligant, deficiente aliqua circumstantia requisita, vt obligent; quia non omnia obligant circa materiam ab soluē (vt obligat præceptum, non mentiendi) sed circa materiam aliquibus circumstantijs vestitam & determinatam, quibus deficiente, aut earum aliqua, cessat eorum obligatio, quamvis nulla deficiente, obligent semper & pro semper; vt præceptum non occidendi hominem, quod ita obligat, vt in defensione propriam, aut Deo concedente facultatem, non obliget; & præceptum non auferendi alienum inuitu domino particulari, non obligat Deo dante facultatem ad id.

DIFFICULTAS IX.

Vtrum peccatori occulto, petenti publicè Eucharistiam, sit deneganda.

Conueniunt Theologi, peccatori occulto publicè petenti Eucharistiam, nō esse denegandum, quia in hoc euentu occurruunt duo præcepta, vnum iustitiae, non infamandi proximum, ipsi publicè negando Eucharistiam: alterum religionis, non administrandi Sacra mentum indigno. Ex his autem duobus, quorum vnum tantum potest in euentu seruari, præceptum iustitiae strictrius & firmius obligat, quam alterum religionis; ergo peccatori occulto non est publicè deneganda Eucharistia, ne infametur, sed ipsi, quamvis indigno, administranda est. Quod autem præceptum iustitiae non infamandi proximum, strictrius obligat quam præceptum religionis non administrandi Sacra mentum indigno, probatur: quia sicut obligatio misericordiae, qua subuenitur miseria proximi, præfertur obligationi religionis, qua Deo sacrificium offertur, iuxta illud Osca 6. *Misericordiam volo, non sacrificium.* quia sacrificium non offertur Deo ob ipsius vilitatem, sed ob nostram, & ob id cessat obligatio religionis, vrgente miseria proximi, vt huic subueniatur; ita etiam obligatio iustitiae non infamandi proximum, præferenda est obligatio non administrandi Sacra mentum indigno: quia Deus voluit & instituit Sacra mentorum administrationem in vilitatem nostram, nō in suam; & ob id non indignè Sacra mentum tractatur, quando administratur indigno, ne infametur; quia in eius vilitatem institutum est, & non Dei.

Quod si obijcas, Primo: Ex duobus malis, quæ ita occurruunt, vt necessarium sit alterum eorum eligere, eligendum est quod est minus; sed infamare proximum in eculo dicto est minus malum, quam administrare Sacra mentum indigno, quia illud opponitur iustitiae, quæ est minor virtus quam religio, cui opponitur administrare Sacra mentum indigno; ergo. Respondemus, dictam regulam, eligendi minus malum contra minorem virtutem, intelligendam esse, quando ex parte obiecti vtrius-

que præcepti, aut vtriusque virtutis, nulla deest circumstantia pro obligatione alicuius ipsorum, sed ex solo occurso tollitur obligatio alterius, vt contingit, quando quis est dubius de valore matrimonij, in quo casu debet reddere petenti, eligendo quod fortasse est contra castitatem; ne negando debitum, faciat contra iustitiam, quæ est melior castitate; quia in hoc casu nulla deest circumstantia necessaria ex parte obiecti, vt vtrumque præceptum obliget, sed ex solo occurso vtriusque eligit quod minus est. In nostro verò casu non ita contingit, quia ex parte obiecti præcepti non administrandi Sacra mentum indigno, & non cooperandi eū illo ad indignam receptionem, deest circumstantia, nempe carens illationis damni proximo, ex cuius defectu cessat obligatio illius. Quia ne damnum, adhuc temporale famæ contra iustitiam, inferatur proximo, ipsi publicè negando Sacra mentum, quod in eius utilitate in institutum est, nulla fit irreuerentia Sacra mento, administrando illud indigno, & cum eo cooperando ad indignam receptionem, sicut quando proximo in extrema necessitate administratur Baptismus ab eo qui est in peccato mortali, & mortaliter nequit disponi ad institutio ne, quia virget periculum mortis baptizandi, nulla inferatur irreuerentia Baptismo, quia institutus est in remedium hominū, & tunc non potest proximo subveniri, nisi minister illud administraret in statu peccati.

Quod si obijcas Secundò: Si quis habeat apud se enem alterius depositum, & feciat dominū eius eum perere vt se ipsum occidat, nequit depositum illum reddere domino, vt exire mortem corporalem domino, quamvis ipsi domino ex negatione eius aliquando sequatur infamia; ergo peccatori petenti Eucharistiam reddi nequit, saltem vt euntur mors spiritualis ipsius, quæ est maioris considerationis quam corporalis. Respondemus, concedendo Antecedens, & negando Consequentiam, ob discrimen inter damnum spirituale & corporale, quod damnum spirituale, quia est generale, confundens ad violationem cuiuscumq; virtutis & præcepti, non est ratione sui contra aliquam virtutem, neque contra aliquid præceptum; & ideo qui peccando graueriter se ipsum spiritualiter occidat, non peccat, quia se ipsum spiritualiter occidat; neque aliud peccatum committit, nisi illud ex quo mors spiritualis oritur; quia ex eo quod se ipsum occidat spiritualiter, non facit contra aliquam peculiarem virtutem, nec contra aliquid peculiare præceptum; & qui alterum inducit & inuitat ad peccatum aliquod graue quo spiritualiter occidit, non peccat nisi eo peccato ad quod prouocat, quia est causa moralis illius peccati, & non quia illum spiritualiter occidit. Damnum vero corporale, quia non est generale, est contra aliquam peculiare virtutem, aut iustitiae, aut misericordiae, aut fortitudinis, & est præceptum peculiare fortitudini vitandi mortis propriam, nisi quando ad non vitandam illum est rationabilis causa. Quia ergo præceptum vitandi mortem corporalem proximi, cuiuscumq; virtutis sit, ceteris paribus, strictrius obligat, quam præceptum reddendi depositum illi, & illum non infamandi, ideo in eculo obiectio non est redendus eius domino, quamvis ipsi sequatur infamia, vt eius mors corporalis vitetur: in nocte vero casu Eucharistia non est deneganda peccatori occulto eam publicè petenti, ne infametur, ob ratione dicta, nulla habita ratione damni spiritualis,

quia hoc ratione sui non est contra aliquam pecuniam virtutem, neque contra aliquod pecuniale praeceptum; & ideo praeceptum non administrandi Sacramentum indigno, non occurrit cum praecepto aliquo vitandi mortem spiritualem proximi indigni sumentem Sacramentum, sed cum praecepto non infamandi illum, quod debet illi præferriri, ob rationem dictam: præceptum vero reddendiensem domino, & ipsum non infamandi, occurrit cum præcepto vitandi mortem corporalem ipsius, quod debet illis præferriri.

Quod si obijcias Tertiò: Minister potest conferre peccatori occulto hostiam non consecratam, & hoc modo famam illius illesem feruare, & nullam irreuerentiam interrogare Sacramento, ergo id debet facere, & non conferre Eucharistiam. Respondeamus, præterquam quod id non potest semper fieri, & ideo tunc minister debeat illi Hostiam consecratam conferre, quamvis id posset fieri, non est licitum id facere ipso peccatore ignorante, immo neque ipso sciente & contentiente, quia fictio semper est illicita, & in Sacramentis valde perniciose & execranda, ut dixit Innocentius III. in cap. *De homine, de Celebratione Missarum.*

DIFFICULTAS X.

Vtrum peccatori occulto, occulte petenti Eucharistiam, sit etiam deneganda.

Onueniunt Theologi, occulto peccatori occulte petenti Eucharistiam, denegandam esse a ministro, cui non conuenit ex officio Sacramenta administrare, quia tunc nulla adest causa ob quam Sacerdos non Parochus excusat ab obligatione præcepti non administrandi Eucharistia indigno, quia tunc neque peccator infamatur, quia ipsi ita negatur Eucharistia, ut nullus sit testis apud quem possit noqueri in famari, vel tantum est unus aut alter, qui peccatum illius etiam agnoscit: neque illi in iuria aliqua contra ius aliquod, quod habeat ut ipsi Eucharistia conferatur, quia nullum habet ut ibi conferatur a Sacerdote non Parocho.

Est tamen difficultas, An neganda sit a ministro, cui ex officio incumbit Sacraenta administrare, nempe a proprio Parocho.

Sotus. Sotus in 4. dist. 1. q. 1. art. 6. docet, non esse illi negandam tempore obligationis Communionis, neque extra tempus obligationis (nisi quando frequenter petet) quia peccator habet ius petendi Eucharistiam a suo Pastore, præsertim tempore obligationis.

S. Thomas. S. Thomas vero in 4. dist. 9. art. 5. & reliqui Theologi docent, negandam esse illi Eucharistiam etiam tempore obligationis, & merito: quia peccator, dum est in statu peccati, non habet ius ad Eucharistiam, quia non est in statu requisito a Christo ut eam possit recipere; & credi non potest, Christum contulisse ius iustitiae ad Sacraenta ei, qui non est in statu requisito ab ipso.

Addimus contra Alexandrum 4. par. qua. st. 1. memb. 2. art. 3. Durandum in 4. dist. 9. q. 1. Vaquez disp. 209. cap. 5. & contra plures alios, ut optimè Adrianus Quodlib. 3. q. 3. Paludanus in 4. dist. 9. q. 4. art. 1. Gabriel q. 2. art. 3. dub. 1. Nauarus c. 21. n. 55. Egidius q. 80. art. 6. n. 38. & plures alii, non esse negandam Eucharistiam dicto peccatori, si minister Eucharistie cognoverit statum peccato-

ris tantum in confessione Sacramenti, in qua eum non absolvit, etiam nullus adsit testis; non quia tunc peccator habeat ius ad Eucharistiam, sed ne negatione Eucharistie fiat illi confessio odiosa, quia facile suspicatur, sibi negari Eucharistiam, quia ipse confessus fuit suum statum, quo irreuentia interrogatur Sacramento confessionis, iuxta ea quae diximus Tractatu de Pœnitentia, Disput. xi. Difficultate ix.

DIFFICULTAS XI.

Vtrum peccatori publico, publice petenti Eucharistiam, deneganda sit.

Onueniunt Theologi, publico peccatori non tantum quando occulte, sed etiam quando publice peti Eucharistiam, denegandam esse, quia tunc nulla adest causa, ob quam minister excusat ab obligatione non administrandi Eucharistiam indigno.

Est tamen difficultas, Quis datur & sit peccator publicus, ad hunc effectum ut ei sit etiam publice deneganda Eucharistia.

Circa hanc rem, varijs modis dicendi omissionis, dicendum est, ut optimè Sotus in 4. dist. 12. q. 1. art. 6. & Vaquez disp. 209. cap. 2. vt peccatum aliqui cuius sit & dicatur publicum ad effectum dictum, non sufficere infamiam ex indicis ortam, sed requiri notorietatem peccati, sive per sententiam Iudicis, sive per confessionem ipsius in iudicio factam, sive per evidenter facti iuri peccati, quæ nulla possit tergiversatione celari. Quia sicut in cap. *Quæstum*, de Cohabitatione Clericorum & mulierum, dicitur, non sufficere infamiam, ut Missam Sacerdotis peccatoris audire non possumus, sed requiri notitiam peccati aliquo ex tribus modis dictis; sic etiam non sufficere infamiam peccati ex indicis orta, ad negandam Eucharistiam, sed necessaria est, & sufficit notitia peccati aliquo modo ex dictis. Ratio autem huius est, quia quando tantum est dicta infamia, & non est notitia aliquo modo ex tribus dictis, peccator negatione Eucharistie ipsi facta laeditur in sua fama, quia ea negatione publice facta infamatur manifeste, & infamia ex indicis habita nondum est sufficiens infamia, quia haec infamia est maxime fallibilis. Quando vero adest notitia peccati aliquo modo ex tribus dictis, peccator ita est infamatus, ut negatione Eucharistie publica non laeditur in fama, quia notitia ea, utpote publica & moraliter certa, est publice & moraliter certa infamatus. Est autem peccatum notorum evidenter facti, quando factum est coram maiori parte vicinia, in qua ad minus habitant decem: si tamen vicinia sit plurimorum, non requiritur quod fiat coram maiori parte, sed coram aliquibus, sicut quando sit in platea, ad arbitrium viri prudentis, attentis qualitate testium, tempore, & loco, ut diximus Tractatu de Excommunicari. Disputatione 1. Difficultate III.

Superest tamen difficultas, An quando peccator est publicus seu notorius in uno oppido, & non in alio, neganda sit illi Eucharistia in illo alio, in quo non est publicus seu notorius. Et non procedit, quando ex oppido, in quo est publicus, citro humano more deuenier notitia ad aliud, quia tunc abique dubio neganda est illi Eucharistia tamquam publico peccatori, quia tunc humano more nega-

322 Disp. IX. De Eucharistia. DIFFIC. XI, XII, & XIII.

negatione publica Eucharistia non laeditur in forma: sed tantum procedit, quando creditur, quod non deuenit notitia, saltem citio, in illud aliud oppidum.

Resolutio huius difficultatis penderet ex resolutione alterius, an scilicet infamatus in uno loco possit infamari in alio, ad quem creditur non deuentur infamiam, aut saltem non deuentur amicitiam: de qua re legi potest Lessius de Iustitia, cap. 2. dub. 13.

Circa hanc difficultatem, quia pars negativa nobis verior videtur, quia ille habere videtur ius ut in illo alio loco non infametur, id est consequenter credimus, peccatori publico notorio in uno oppido, non posse publice negari Eucharistiam in illo in quo est occultus, & creditur non citio publicandus, & multo minus si creditur numquam publicandus; quia ea negatione publice infamatur in oppido in quo altius aut non est infamandus, aut non est citio infamandus.

DIFFICULTAS XII.

Vtrum Eucharistia possit administrari alii cui ad purgationem delicti, de quo est suspectus.

Ratio difficultatis pro parte affirmativa desumitur ex Concilio Wormatiensi, quia ab ipso modus iste purgationis institutus est cap. 10. & refertur can. Si Episcopo 2. quæst 5. vbi statuitur, quod si Episcopo aut Presbitero crimen aliquod imputetur, Missam celebreret, & hoc modo de crimen obiecto innocentem se ostendat: & ab eodem in cap. 15. & refertur can. Sapientia, præcipitur, quod si intra Monasterium furtum aliquod fieri contigerit, & auctor ipsius ignoretur, & Fratres ab hoc delicto purgandi sint; Missa celebretur, & singuli Fratres in ea Eucharistiam sumant, & hæc verba dicant, *Corpus Domini sit mihi ad probacionem hodie.*

Nihilominus Doctores conueniunt (excepis Adriano Quodlib. 3. art. 3. oppositum dicente, & Aegidio quæst. 80. num. 39. id idem indicante) Eucharistiam nulli posse administrari ad purgationem delicti de quo est suspectus, & illud non fatur.

Quo autem iure id prohibitum sit, non est patrum difficile. Quia in primis id non est prohibitum iure naturali, quia ab homine suspecto ita potest extorqueri suscepit Eucharistia, vt in ea susceptione non tentetur Deus, sed ita ut suspectus suscipiens Eucharistiam instar iurantis se habeat: quia potest sic sumi, vt sumptione ipsa iuret quodam genere iuramentum excratorum, quasi supra te innocando potentiam Dei, vt Deus ligno aliquo visibilis ipsum puniat, si non sit innocens; in purgatione autem sic facta nullo modo tentatur Deus, quia id non est velle experiri potentiam Dei, sed profiteri veritatem, quia qui sic inuocat potentiam Dei, & sic iurat, vt Deus approberet quod iurat, non petit a Deo miraculum, quia Deus id videtur approbare nihil faciendo. Deinde id non est prohibitum iure naturali diuino, quasi contra reverentiam Eucharistia efficiat minister, si eam tribuat suspectis de crimen, quia verè non efficit contra illam, nisi quando suspicio est talis, vt nulla in contrarium admittatur probatio; & æqualeat manifesto criti-

mini: quia non est contra reverentiam Eucharistia ipsam tribuere leuiter & non certò suspectis, ne certò infametur, præsertim quod quis presumendus est bonus, dum firmiter non probatur malus. Rursus id non est prohibitum iure diuino positivo, quia de eo nullatenus constat. Tandem id non est prohibitum iure aliquo humano scripto, quia nullib[us] id reperitur, etiam si in aliquibus Canonibus reperiatur prohibita purgatio per aquam feruentem, & per ferrum candens, quatenus per eam tentatur Deus, & in ea absque sufficien[ti]a cauta petitur a Deo, vt manifesto miraculo approbet iuuentiam suspecti; quia in ea peritur, vt si suspectus de crimen sit innocens, nihil mali patiatur ab aqua feruente, neque a ferro candente.

Dicit ergo purgatio mediæ collatione Eucharistia, est prohibita iure humano non scripto, sed desuetudine introducta, vt aduentuant Maior in 4. dñst. 9. quæst. 4. & Vasquez disp. 210. cap. 3. quia eo ipso quod genus aliquod purgationis seu iudicij non est in vnu, est peregrinum: quod autem est peregrinum, est eo ipso illicitum, vt dicitur in cap. Ex tuarum, de Purgatione canonica illis verbis, *Quia vero peregrina iudicia sunt inhibita, purgationem quam præstiterit, sufficere non putantes, &c.* Et merito, quia eo ipso quod iudicium est peregrinum, est contra ordinem iure scripto aut contumaciam prescriptum.

Ad rationem ergo difficultatis ex capitulis illis Concilij Wormatiensi (quod tantum fuit Provinciale, & non approbatum a Romano Pontifice) defumptam respondemus, cæ tantum probari, dictam purgationem non fuisse iure aliquo universalis prohibitum, & pro tempore aliquo in via fuisse in ea Provincia; id tamen non tollit iam esse prohibitam iure humano, yniuersali desuetudine introducta.

DIFFICULTAS XIII.

Vtrum pollutione impedit sumptionem Eucharistie.

Supponimus, pollutionem, quæ est peccatum mortale, ita impedit sumptionem Eucharistie, vt nequeat aliquis prævia confessione sumi, vt generale est omnibus peccatis mortalibus, & pollutionem non esse mortale, nisi quando est directè intenta, non vero quando tantum est indirectè intenta, seu in sua causa, id est quando adhibetur causa pollutionis, non intendendo pollutionem, sed aliud, quamvis scaturit ex ea causa futuram esse pollutionem, nisi quando causa non habet alium effectum, quam excitare ad pollutionem (qualem est actus libidinosus) vt dicimus Tractatu de Peccatis.

Hoc ergo supposito, difficultas est, An pollutione impedit sumptionem Eucharistie.

Conueniunt Doctores, pollutionem, quæ non est mortal, quamvis in vigilia eueniat, & si fuit, si præcedat Sacramentalis confessio illius, non impedit sumptionem Eucharistie: quia ex una parte pollutione non mortal non austerit statum gratie, qui est sufficiens ad augmentum illius ad quod Eucharistia primari & principaliter instituta fuit; & quamvis fuerit mortal, si præcedat Sacramentalis confessio illius, non impedit statum gratie, quem Sacramentalis confessio potest con-

ferre.

ferre: & ex altera parte nulla est prohibito sumendi Eucharistiam post pollutionem non mortalem, neque post mortalem, si praecedat confessio illius, qui nulla est prohibito positiva, quia de ea non constat; neque naturalis, quia ex nullo capite ostendit potest.

Quod si Primò objicias Augustinū Serm. 244. de Tempore, vbi ait, post pollutionem, quæ nobis nolentibus accidit, non licere communicare, nisi elemosyna praecedat, in & ieiunium; Responsus, vt Vasquez quæst. 8. cap. 7. Augustinum loqui de pollutione quæ est peccatum veniale, & docere, quod post eam non licet communicare, sumpto non licere pro eo quod non est congruum seu decens, non verò pro eo quod est illicitum & peccatum.

Quod si Secundò objicias Timotheum Alexandrinum in Responsis Canoniceis, quæ habentur Tomo 6. Bibliotheca Patrum, Respon. 3. vbi ait, pollutionem nocturnā impide Communione, & Respon. 5. & 13. vbi ait, coniugatos non posse sumere Eucharistiam eo die, quo simul cohabuerint; Respondent nonnulli, in dictis locis non contineri prohibitionem, sed consilium non communicandi. Vasquez verò vbi suprà credit, antiquitus fuisse legem aliquam vel vniuersalem, vel prouincialem, quæ post pollutionem, in & tempore menstrui feminæ, prohibitus erat communicare, nisi post aliquot dies aut horas, vt in aliquibus canonibus indicatur, & id significasse Timotheum vbi supra: iam tamen dictam legem non vigere, quia opposita consuetudine sit abrogata.

Negari tamen non potest, esse optimum consilium, in Eucharistia reverentiam, quando ad communicandum non virga aliqua rationabilis causa, à Communione abstinere pro aliquo tempore post pollutionem, & post actum coniugalem, & quando adest menstruum, praesertim si post eos actus relinquitur aliqua carnis cōmōtio, vel aliqua mentis etiagō circa eas res: non tamen est peccatum, adhuc veniale, quando adest menstruum, & post pollutionem, & post actum coniugalem, absque dilatione communicare, etiam si pollutio fuerit mortal, & actus coniugalis fuerit ex fine aut altera facta mortal, si ante Communionem praecedat confessio illius quod fuerit mortale, quia nulla adest prohibito communicandi in dictis casibus, quia non est aliqua positiva, quia de ea non constat; neque naturalis, quia nullo sufficienti fundamento ostendit potest.

DIFFICULTAS XIV.

Vtrum cibis vel potis sumptus impedit sumptionem Eucharistie.

L Vtherani & Caluinistæ in eo errore fuerunt, vt existimauerint, ad sumptionem Eucharistie non esse necessarium ieiunium: & in eodem fuerunt aliqui antiquiores haeretici, vt indicatur in Concilio Constantiensi self. 13.

Conueniunt tamen Catholici, necessarium esse, & à multis annis necessarium fuisse ieiunium ad sumptionem Eucharistie, vt dicitur in Concilio Constantiensi self. 13. in initio: quod etiam praecipitum & decernit in pluribus alijs Concilijs, quæ referunt Suarez disp. 68. sest. 3. & Vasquez disp. 211. in quibus etiam fit mentio antiquissimæ

consuetudinis non sumendi Eucharistiam post fractionem ieiunij: in modo fuisse à tempore Apostolorum, dicitur in VI. Synodo, can. 29. & à pluribus Patribus, quos referunt Suarez & Vasquez.

Præceptum autem hoc non sumendi Eucharistiam post fractionem ieiunij, non est diuinum, quia non constat Christum id præcepisse, in modo coniicitur id non præcepisse, quia illam Apostolis post cœnam communem admisit, neque est naturale, vt patet; sed est Ecclesiasticum, à principio Ecclesia sicut ab Apostolis expressè traditum, sicut dicta consuetudine introductum, & sapientia in pluribus Concilijs confirmatum.

Sed obiicit Lutherus, Christum dedisse Apostolis Eucharistiam post cœnam. Respondemus, quod quamvis fuerit conueniens, quod Christus post cœnam è vita discessus, in fine illius in signum amoris pro discessu Eucharistiam institueret, & eam Apostolis ministraret; tamen postea, causa hæc cessante, conuenientius fuit, & est, vt nos ad Eucharistiam accedamus nullo cibo & potu communi præoccupati: & ideo id fuit vel ab Apostolis expressè præceptum, vel consuetudine introducitur tamquam necessarium & præceptum.

Secundò obiicitur testimonium Chrysostomi Epistola ad Cyprianum Episcopum, in qua cum quidam ipsi obiecisset, quod non ieiunos ad Eucharistiam admitteret, responderet, etiam Christum post cœnam dedisse Apostolis Communionem; quia responsum significat, licitum esse post fractionem ieiunij Eucharistiam sumere. Respondemus, Chrysostomum prius negasse se id facere; deinde retulisse exemplum illud Christi, non vt significaret id esse licitum, sed vt extenuaret crimen si accedendi ad Eucharistiam, ne putaretur nimis execrandum.

Tertiò obiicitur illud Pauli 1. ad Corinthios cap. 11. Si quis esurit, domi manducet, vbi Panis videtur admittere, quod Corinthi iam prans ad Ecclesiam venirent ad sumendum Eucharistiam. Respondemus, varijs solutionibus & expositionibus omisis, Paulum verbis illis non admittere Corinthios iam prans ad Eucharistiam sumendum, sed admonere, vt si qui pro fame non posset expectare communem cœnam, quæ post sumptionem Eucharistie erat in vnu apud illos pro omnibus qui Eucharistiam sumebant, adire domum, & manducaret, vt ita expectare posset: erat enim apud Corinthios in vnu, in memoriam cœna Christi commune coniuicium, seu communem cœnam post sumptionem Eucharistie parati in Ecclesia omnibus qui Eucharistiam sumebant, ex cibis quos ipsi, praesertim diuites, ad id in Ecclesiam deferebant: plures tamen ex diuitibus, qui magnam ciborum & potus copiam deferebant, nolentes pauperes ad cœnam expellere, quia cœna non poterat ita citè pro omnibus parari; & ideo vnuquisque, praesertim ex diuitibus, id quod in Ecclesiam detulerat, cœnare præsumebat, antequam omnes ad cœnandum conuenirent; ex quo schismata & dissensiones inter Corinthios oriebantur: quia pauperes alij, qui nihil ad cœnandum detulerant, non cœnabant, (ob quod rubore confundebantur) & ita cœna Dominica, seu Christi, à qua nullus, neque Iudas fuit exclusus, non recolabatur. Paulus ergo in eo loco reprehendit Corinthios diuites, qui non expectantes pauperes, prius ante communem cœnam

nam in Ecclesia cœnabant, & eos admonet, vt cum omnibus cœnent, & ne aliquis fame vrgente in Ecclesia suam cœnam scorsim cœnet, admonet, vt si esurias, manducet domi, non ante, sed post sumptionem Eucharistia, vt postea possit cum reliquis in Ecclesia cœnare.

DIFFICULTAS XV.

Vtrum ieunium ad sumptionem Eucharistie prærequisitum debeat esse naturale, an sufficiat Ecclesiasticum.

Ieiunium naturale dicitur abstinentia ab omni cibo & potu, adhuc per modum medicinæ: Ecclesiasticum vero est abstinentia à cibo per modum cibi, & non est abstinentia à potu, neque à medicamentis, neque à cibo per modum medicinæ, sed ad nutritionem.

*Gotfredus.
Io. Parisi.*

Circa difficultatem ergo Gotfredus & Ioannes Parisiensis docuerunt, ad sumptionem Eucharistie sufficere ieunium Ecclesiasticum, quia ieunium ad eam prærequisitum præcipitur ab Ecclesiæ: ergo eodem modo intelligendum est, quo Ecclesia intelligit ieunium quod pro diebus ieunij præcipit.

S. Thomas.

S. Thomas vero, & eius interpres, quæst. 8o. art. 8. & Scholastici in 4. distinct. 8. & Summista v. Eucharistia vel v. *IEUNIUM* docent, & optimè, ieunium ad sumptionem Eucharistie prærequisitum esse naturale, & non sufficere Ecclesiasticum, quod habetur in Concilio Toletano VII. cap. 2. & indicatur in cap. *Ex parte*, de Celebratione Missarum: & id exprimitur & declaratur consuetudine Ecclesiæ, qua introductum est, aut qua faltem obseruatur. Ex quo constat ad rationem aduersariorum.

*Suarez.
Vasquez.*

Et quamvis non desint, qui existimant tantum esse peccatum veniale, Eucharistiam sumere post sumptionem cibi & potus in parua quantitate, ob levitatem seu paruitatem materiae; Suarez tamen disp. 68. fct. 4. & Vasquez disp. 211. cap. 3. & communis Doctores existimant esse mortale, etiamsi Eucharistia sumatur post sumptionem minimæ quantitatis cibi aut potus, & merito: quia materia huius prohibitionis non est sumptio cibi aut potus, sed est sumptio Eucharistie post sumptionem cibi aut potus; sumptio autem Eucharistie post illam est materia gravis, seu magni momenti.

Obseruandum est Primo, ieunium hoc naturale ad sumptionem Eucharistie prærequisitum non violari ex eo, quod aliquid cibi, intra dentes ex die præcedente relieti, traiiciatur à casu in stomachum, quia træctio illa à casu facta non censetur moraliter comeptio, censetur autem, si fieri scienter & ex intentione, ac proinde per illam violetur dictum ieunium, vt contra Tabienam v. *Communicare*, & forsan contra Aegidium q. 8o. art. 8. & contra Adamum quæst. 8. num. 79. aduertunt communiter Doctores: sicut etiam censetur træctio sacchari noctu immixti in os paulatim deglutiendi, si træctio illius post medium noctem perseveret. Neque violari ex eo, quod parum aquæ saliuæ admixtum deglutiatur, in quo Doctores conueniunt, quamvis non sit conuer-

sum in saliuam, quia deglutitio illius non est portatio, quia sumitur per modum saliuæ, seu qualivnum cum saliuâ. Et idem est, quando aliquid iuris aut cibi conditi sumitur ad gustandum, & parum illius admixtum saliuæ, quamvis non conuersum in saliuam, deglutitur, vt plures Doctores aduertunt; quia etiam tunc deglutitio illius non est portatio neque comeptio, quia etiam sumitur per modum saliuæ, & qualivnum cum ea. Neque violari sumptione pulueris, quem cum aere, quem respiramus, attrahimus ad stomachum; neque musca sic attracta in stomachum, neque ipsius volando intrantis in os apertum, & à casu træctio in stomachum: quia dicta træctio non est comeptio. Neque violari træctione saliuæ, neque sanguinis descendenter ex capite, aut aliunde, neque alijs humoris, quamvis scienter facta; quia neque est comeptio, neque portatio, quia ad sumptionem & ad portationem requiritur, quod cibus & potus ori ab extrinseco imponantur.

Obseruandum est Secundo, ieunium nocturnale ad sumptionem Eucharistie tanquam prærequisitum in eo die in quo sumitur Eucharistia: dies autem ad hunc effectum, iuxta Ecclesiæ consuetudinem, computatur à media nocte; & ideo quod ante medium noctem manducatum aut potatum est, non impedit sumptionem Eucharistie, quod verum est, quamvis digestum non sit, sine exceptu somni, siue aliunde, vt contra Gloss. in can. *Nihil 7.* quæst. 1. & in cap. *Si exierit*, de Accusationibus, aduertunt communiter Doctores.

DIFFICULTAS XVI.

Vtrum Eucharistia possit aliquando à non ieuno sumi.

Conueniunt Doctores, in articulo physico mortis, aut in periculo mortis (quod etiam dicitur articulus, quamvis solum moralis) siue mortis naturalis, siue violentæ, in quo Sacramentum Eucharistie tamquam viaticum pro migratione ex hac vita debet ex præcepto diuino, sumi posse à non ieuno, quando nequit commode tempus matutinum ieunus expectare; vel quia Ecclesia non vult in eo casu obligare prohibitionem non sumendi Eucharistiam post fractionem ieunij, vel quia in eo articulo, siue physico siue mortali, est præceptum diuinum sumendi Eucharistia, quod, utpote diuinum, & materiae maioris consideratio, præferendum est dictæ prohibitioni Ecclesiastica.

Addidimus, quando nequit commode tempus matutinum ieunus expectare, quia non sufficit, quod infirmus possit vna vel duabus horis post medium noctem commode ieunus expectare, vt non possit ab ipso non ieuno Eucharistia sumi, quia tunc non tenetur diutius differre sumptionem cibi aut potus, quia nequit absque considerabili incommode ob nimiam infirmitatem, neque tenetur curare vt intempestiu nocte ad se affectur Eucharistia, quia id regulariter fieri nequit absque considerabili incommode (imò in ea hora nequit fatus honorifice afferri) Ecclesia autem non vult a deo infirmum grauare. Ob quod non est scrupulosè procedendum in admittendo Eucharistiam sic infirmo non ieuno, vt Ecclesiæ consuetudo declarat.

Et

Est tamen difficultas, An in eadem infirmitate possit infirmus non tantum semel, sed iterum atque iterum non ieunus communicare, quando ieunus nequit commodè expectare: & procedit, quando in eodem periculo mortis perseverat, & illud non eufasit: quia quando non perseverat in eodem periculo mortis, fed illud eufasit, nequit non ieunus iterum communicare.

Circa hanc difficultatem supponimus, quod quando status eiusdem infirmitatis ita variatur, ut infirmus, qui fuit in periculo mortis, ab colibertus fuit, & postea iterum incidit in periculum mortis, tunc toties potest ab ipso non ieunus Eucharistia sumi, quoties sit in novo periculo, quamvis eiusdem infirmitatis perseveret: quia tunc sunt non articuli necessitatis (non minus ac quando in diuersis infirmitatibus, in qualibet contingit articulus mortis) imo pro nouis illis periculis mortis esse nouam obligationem sumendi Eucharistiam, indicat Valquez disp. 11. c. 4. in fine, quod plures negant.

Estergo punctum difficultatis, An in eadem infirmitate, eodem periculo mortis perseverante, possit infirmus non tantum semel, sed etiam iterum, atque iterum non ieunus communicare, quando nequit commodè ieunus communum tempus expectare.

Vaquez. *Vb* supra, Egidius q. 80. num. 52. & Ochagavia q. 12. docent, infirmum, postquam semel sumpt Eucharistiam ut viaticum (id est pro articulo mortis, sive physico sive morali) sive eam ieunus sive non ieunus sumperit, non posse iterum in eadem infirmitate, quamvis periculum mortis perseveret, & quamvis post primam sumptionem mortaliter peccauerit, Eucharistiam non ieunum sumere, quia infirmus pro periculo mortis excusat a prohibitione Ecclesiastica sumendi Eucharistiam post fractionem ieunij, quando aliter nequit commodè, quia occurrit cum praecipto diuino communicandi pro eo periculo, quod praeferendum est dicta prohibitione Ecclesiastica: sed postquam infirmus semel pro periculo mortis communicauit, ita satisfecit praecipto diuino communicandi, ut pro eodem periculo non teneatur ex diuino illo praecipto iterum communicare, quamvis post primam sumptionem Eucharistia mortaliter peccauerit, ut dicemus Disput. x. Diffic. 11. Ergo postquam infirmus semel pro periculo mortis communicauit, nequit iterum pro eodem perseverante non ieunus communicare, quia post primam sumptionem nullum extat diuinum praecipuum iterum communicandi, quo excusari posse a prohibitione Ecclesiastica communicandi post fractionem ieunij.

Suarez. *Vb* supra, 78. fcc. 5. Henriquez lib. 8. cap. 50. Toletus lib. 6. cap. 15. Reginaldus lib. 29. num. 120. Tabienna v. *Communicare*, num. 48. & Armilla num. 18. docent, infirmum in eodem periculo mortis perseverantem, quamvis post primam sumptionem Eucharistia non peccauerit mortaliter, posse iterum atque iterum non ieunum communicare, quando commodè nequit tempus communum expectare, & meritò: quia à prohibitione Ecclesiastica sumendi Eucharistiam post fractionem ieunij, excipiunt ab ipsa Ecclesia infirmi in periculo mortis constituti, quando aliter commodè nequeant, absque ea limitatione, nempe ut semel tantum fiat: ergo prohibitione il-

la non tenentur pro periculo mortis, ac proinde poterunt pro eodem periculo non ieunij sive communicare. Quod autem infirmi pro periculo mortis ab Ecclesia excipiunt a dicta prohibitione, quando aliter commodè nequeant, non leuiter indicatur in Concilio Constantiensi fcc. 13. dum dicitur: *Sacrorum Canonum auctoritas, & approbata consuetudo Ecclesiae seruauit & seruauit, ut hoc Sacramentum non possit recipi a non ieunis, nisi in casu infirmitatis (subintellige periculo mortis) aut aliis necessitatibus a Iure vel ab Ecclesia concessio vel admissio*. vbi exceptio hæc sumendi Eucharistiam post fractionem ieunij in casu periculo mortis infirmitatis, tribuitur auctoritat canonum, & consuetudini Ecclesiae, & etiam concessioni vel admissioni factæ à Iure vel ab Ecclesia, & non occursum cum diuino praecipto. Et quidem satis credibile est, casum hunc pro periculo mortis exceptum fuisse, vel consuetudine ipsa Ecclesia, si media haec introducta fuit prohibitio illa; vel ab Apostolis, si lata fuit ab ipsis, ut pote communem, & sive contingentem.

Ad rationem ergo aduersiorum negamus, ex eo posse infirmum pro periculo mortis non ieunum communicare, quando aliter commodè non potest, quia prohibitione dicta occurrat cum diuino praecipto communicandi pro eo periculo; sed quia casus iste fuit semper a prohibitione illa exceptus, & absque ea limitatione, ut semel tantum fiat. Quod non leuiter indicatur in Concilio Constantiensi fcc. 13. in qua sit mentio dictæ exceptionis, & pro causa ipsius non redditur occursum cum diuino praecipto: sed nullæ redditæ causæ, exceptio illa reducitur ad auctoritatem canonum, & ad Ecclesie consuetudinem, & ad concessionem vel admissionem Iuris vel Ecclesiae.

Doctores tamen nostræ sententia ferè omnes, pro repetitione Eucharistia sumenda ab infirmo periculosè agrotante non ieuno, requirunt interuallum aliquorum dierum inter unam & alteram Communionem. Suarez & Reginaldus requirunt interuallum octo dierum, Henriquez interuallum septem dierum, Tabienna interuallum sex dierum, Toletus interuallum aliquorum dierum, illud non determinans. Armilla verò nullum assignat, absque dubio credens, repeti posse quoties potest a sano ieunio, quod in Concilio Constantiensi vbi supra indicari videtur, dum excipit infirmos absque villa limitatione, quo videtur indicare, toties posse ab illis non ieunis sumi, quoties a sanis ieunis.

DIFFICULTAS XVII.

Vtrum Sacerdoti existenti extra periculum mortis, sit licitum aliquando non ieunio Eucharistiam sumere.

C onueniunt Doctores, in tribus sequentibus casibus Sacerdotem non ieunum posse Eucharistiam sumere extra periculum mortis. Primus est, quando est necessarium perficere Sacrificium, ut quando Sacerdos incaute pro vino consecrando aqua calici infundit, & postea calicem sumens percipit esse aquam; quia tunc etiam fracto naturali ieunio, sumptione illius aquæ, debet iterum vinum modicissimæ aquæ mixtum infundere.

re & consecrare, & consecratum sumere, vt Sacrificium, quod ex consecratione vtriusque speciei essentialiter coalescit, perficiat, quia præcepit perficiendi sacrificium, præterquam quod est diuinum, est etiam maioris considerationis, quam prohibitus Ecclesiastica sumendi Eucharistiam fractio naturali ieiunio. Et idem dicendum est, quando vnu Sacerdos post consecrationem non potuit consumere species consecratas, quia tunc alius, quamvis non ieiunus, si alius ieiunus deficit, debet illas consumere, vt dicitur in Concilio Toletano VII. can. 2. quia præterquam quod præceptum consumptiois Sacrificij, quod est res maxima considerationis, pertinet ad ipsius integratatem accidentalem.

Secundus casus, in quo Doctores conueniunt, posse Eucharistiam a Sacerdote non ieiuno sumi, est, quando imminet periculum irreuerentiae inferenda Eucharistia ipsi, sive ab infidelibus, sive a bestia aliqua Eucharistiam deuoratura, aut periculum incendi, aut alijs indecentia futura circa Eucharistiam; quia tunc potest a Sacerdote non ieiuno consumi, imo, deficiente Sacerdote, a laico, quia maioris ponderis est, Eucharistiam liberrim ab irreuerentia vel ab indecentia, quam eam a non ieiuno sumi. Et ob eamdem rationem laicum, qui inaduententer accessit ad altare ad communicandum, & postea recordatur se non esse ieiunum, si nequeat ab altari ante Communionem absque graui nota discedere, potest non ieiunum communicare, quia scilicet maioris ponderis est, notam illam non incurrere, quam non ieiunum communicare.

Tertius casus, in quo Doctores conueniunt, est, quando, consumptis speciebus panis & vini, remanet a casu in Calice particula aliqua speciei panis, quia in Missali Romano in Rubricis de Defectibus dispositionis statuitur, vt tunc particula illa dito ad labrum Calicis adducatur, aut vino infuso sumatur in ipso, vbi vtriusque datu' opio: at quando Sacerdos eligit vinum infundere, vni ipso illam sumat, regulariter contingit, quod particula aliqua vini prius deglutiatur, quo ieiunium naturale frangitur, quam particula illa speciei panis. Ratio, quæ huius communiter redditur, est, quia lex illa ieiunij ante sumptionem Eucharistiae tantum obligat pro actione totali sumendi Eucharistiam, non pro singulis particulis actionis sumendi illam: & quia tunc Sacerdos ante actionem totalem ieiunus erat, ideo nihil referit, si non sit ieiunus, ad partem aliquam sumptionis Eucharistiae, nempe illarum reliquiarum Eucharistie; quia ad eamdem actionem seu sumptionem totalem cum paribus sumptionis precedentibus moraliter pertinet. Ratio tamen hæc nobis non probatur, quoniam secundum eam non esset contra prohibitionem sumendi Eucharistiam, post fractionem ieiunij sumere scienter aliquid cibi ante sumptionem reliquiarum. Ratio ergo huius desumitur ex voluntate Ecclesiæ, quia in eo casu vult fractionem ieiunij non impedire, sicut etiam vult non impedire, quando in Feria sexta Parasceues ex præcepto ipsius particula Hostia consecrata remanens ex Feria quinta infunditur vino non consecrato, & in ipso sumitur, & tamen regulariter

contingit, quod particula aliqua vini prius deglutiatur, quam particula illa hostia consecrata.

Quartus casus, in quo Doctores non conueniunt, est, quando post sumptam ablutionem calice Sacerdos reperit in altari, aut in patena, aut in calice particulam aliquam Eucharistie, quia Catechetus in Summa v. *Missa celebratio*, Vñquez ^{Calice} disp. 211. n. 51. Aegidius qæst. 80. n. 65. & plures ^{Vñquez} alij docent, posse post sumptam ablutionem sumi. Rosella v. *Eucharistia* 3. num. 13. & alij docent, non posse sumi, quia est contra prohibitorym sumendi Eucharistiam post fractionem ieiunij, sed reponendam esse in sacerario.

Nos tamen existimamus, particulam reliquam post sumptam ablutionem non posse sumi, sed reponendam esse in sacerario, quando absque periculo irreuerentia, & indecentia, & perditionis particule reliqua, aut alicuius partis illius reponi & feruari potest (vt potest contingere, quando particula est speciei panis, & grandiscula) quia tunc absque causa aliqua excusante a prohibitione sumendi Eucharistiam post fractionem ieiunij, sumitur a non ieiuno: posse vero, imo & debere sumi, quando reponi & feruari nequit absque periculo aliquo ex dictis (vt contingere potest, quando particula reliqua est Sanguinis, aut quando si est Corporis est nimis parua, aut quando est maledicta in calice) quia tunc materia dictæ prohibitorys non manet apta prohibitioni, quia tunc sumere particulam illam, est maioris irreuerentiae erga Eucharistiam, quam non sumere, quia fractum est ieiunium. Et ob hanc rationem, quando Hostia adhæret palato possunt multiplicari ablutiones, & deglutiatur; & potius istæ sunt multiplicandæ, quam Hostia tætu' digitæ, præfertim laici communicantis, sit a palato dimouenda.

Tandem conueniunt Doctores, Sacerdotem non ieiunum, quamvis deficit Hostia pro infimo existente in articulo mortis, non posse Missam celebrare, vt in ea consecrare Hostiam pro illo, & meritio: quia maioris ponderis est, vt non ieiunus abtineat a Communione, quam quod ægroti iustificato illam administret pro augmentatione iustitiae, & pro abundantia auxiliorum ad perfeuerandum, cum auxilia necessaria & sufficientia ad id etiam dentur absque Eucharistia, imo & alia plura non necessaria.

Id vero quod docet Maior in 4. d. 9. q. 3. nempe Sacerdotem non ieiunum posse Hostiam consecrare absq; ritu Ecclesiastico consecrare pro ægroti existente in articulo mortis, falsum est, quamvis Sacerdos sit ieiunus, & est contra communem sententiam; quia maioris ponderis est, non consecrare Eucharistiam contra vniuersalē Ecclesiæ confuetudinem, quam eam administrare egroti deobligato ad eam suscipiendo defecū copia ipsius Eucharistie. Et multo magis falsum est, quod in casu dicto videatur supponere, nempe, Sacerdotem posse panem tantum consecrare, & eum administrare ægroti, absque eo quod ipse de eo participet: quia præquam quod, vt dicimus Tract. de Sacrificio Missæ, Disput. 1. Iure diuino necessarium est, quod utramque speciem consecrare, & secundum plorium sententiam, quod ipse communiceat, vt sic Sacrificium perficiat; & quodlibet ex his duabus, saltem prius, est multo maioris ponderis, quam ægroti illi Eucharistiam conferre.

DIFFI-

DIFFICULTAS XVIII.

Quotuplex sit modus sumendi Eucharistiam.

Conveniunt Doctores, Eucharistiam posse tribus modis sumi, nempe Sacramentaliter tantum, & spiritualiter tantum, & Sacramentaliter & spiritualiter simul. Diuisionem hanc modi sumendi Eucharistiam in tres dictos modos, approbat Tridentinum less. 13. c. 8. & addit eam re- & è traditam fuisse à Patribus.

Ille dicitur Eucharistiam Sacramentaliter tantum sumere, qui re ipsa sumit illam, & non fructum illius; ut pèccator qui illam indigne sumit. & ille dicitur Eucharistia spiritualiter tantum sumere, qui re ipsa non sumit illam, sed tantum fructum spiritualium illius media fide viua Eucharistia, & medio voto seu desiderio suscipiendo illam. Dicitur autem fructus iste à Tridentino & à Doctribus fructus Eucharistiae, non quia fides viua illius, & votum illam sumendi, conferant fructum aliquem ex opere operato, quia nullum ex opere operato conferunt, in quo Doctores conveniunt, quia ad id nullum est fundamentum; sed quia fructus ille oritur ab ipsa Eucharistia ut ab obiecto, quia Eucharistia fide viua iusti credita, & voto desiderata, conferit obiectum illum fructum ex opere operantis; quia actus fidei Eucharistiae, & votum illius, qui habent pro obiecto Eucharistiam, conferunt meritorie augmentum gratiae, quanvis ei augmento non sint annexa auxilia ad finem Eucharistiae. Ille tandem dicitur Sacramentaliter & simul spiritualiter sumere Eucharistiam, qui eam re ipsa sumit, & etiam fructum spirituale illius; vt iustus, qui illam sumit.

Addimus, Eucharistiam posse etiam alio quarto modo sumi, nempe materialiter, ut sumitur, quando manducatur à bestia, quia bestia non est Sacramentum.

DIFFICULTAS XIX.

Vtrum Eucharistia possit infantibus ministrari.

Circa hanc difficultatem tria examinanda sunt. Primum est, an infantes sint capaces sumptionis Sacramentalis Eucharistiae: secundum, an sint capaces fructus spiritualis illius: tertium est, an possit illis licet ministrari.

Circa primum recentiores nonnulli existimant, infantes non esse capaces Sacramentalis sumptionis Eucharistiae, quia qui ignorantem sumunt panem aut vinum consecratum, credentes se panem communem aut vinum commune sumere, non sumunt Eucharistiam Sacramentaliter, sed materialiter: ergo etiam infantes, quamdiu in eostatu sunt, quia in eo ignorant id, quod accipiunt esse Sacramentum.

Vasquez vero disp. 212. cap. 2. docet, infantes etiam pro eo statu esse capaces Sacramentalis sumptionis Eucharistiae, non minus quam Baptisimi, Confirmationis, & Ordinis; & id supponunt communiter Doctores, & merito: quia Eucharistia est infantibus Sacramentum, non minus quam Baptisimus, Confirmationis, & Ordo: quia, vt

statim dicemus, ex opere operato confert illis augmentum gratiae, quod non efficeret, si non esset illis Sacramentum.

Ad rationem aduersariorum respondemus, dictrinem esse inter ignorantes sui compotes, & inter infantes: quia priores non tam ignorant id quod manducant, sed etiam habent voluntatem contraria, sumendi videlicet illud ut quid commune, & non ut Sacramentum, quia credentes se panem communem sumere, volunt ut panem communem sumere, ac proinde ut non Sacramentum: infantes vero quanvis ignorent quod sumunt, & careant voluntate sumendi Eucharistiam ut Sacramentum, non tamen habent voluntatem contraria, nempe sumendi illam ut non Sacramentum. Bruta autem, & non baptizati non sunt capaces Sacramentalis sumptionis Eucharistiae, sed tantum materialis sumptionis illius; quia quanvis possint Eucharistiam re ipsa sumere, non tamen ut Sacramentum, quia non est illis Sacramentum.

Circa secundum Alexander 4. parte, quæst. 11. *Alexand.* memb. 2. art. 3. Paludanus, & Maior in 4. dist. 9. *Paludan.*

q. 1. Sotus dist. 2. q. 1. art. 9. Petrus Sotus de In- *Sotus.*

stitut. Sacerdotum lib. 8. de Eucharistia, & Caietanus q. 80. art. 12. docent, *Caietanus.* Infantes non esse capaces

fructus spiritualis, que Eucharistia ex opere operato confert: Primo, quia Eucharistia confert tam quam cibus ad nutritionem spiritualem: ergo

scit ad corporalem nutritionem faciendam me- *Alexand.* dio cibo, requiritur cooperatio vitalis viuentis circa cibum, qua cibus digeratur, ita etiam ad nu- *Paludan.*

tritionem spiritualem faciendam media Eucharis- *Sotus.* tia, aliquis actus vitaliter spiritualis circa illam, ut

actus deuotionis circa Eucharistiam, quem infan- *Caietanus.* tes habent non possunt, ergo non sunt capaces nu- *Sotus.* tritionis, seu fructus spiritualis Eucharistiae. Se- *Alexand.* cundum, quia fructus spiritualis Eucharistiae est in- *Paludan.* star nutritionis, ad instaurandum quod amissum est: infantes autem post generationem spiritualem *Sotus.* medio Baptismo factam, nihil spirituale possunt amittere; ergo non sunt capaces fructus spiritualis *Alexand.* Eucharistiae.

Richardus vero artic. 15. Ledesma 1. p. 4. q. 21. *Richardus.* art. 9. dub. 5. Alanus 2. de Eucharist. c. 37. Corduba lib. 1. q. 8. Vasquez cap. illo 2. Suarez disp. 62. *Ledesma.* *Alanus.* *Corduba.* *Vasquez.* *Suarez.* *Aegidius.* fest. 4. & Aegidius q. 80. nn. 77. docent, & merito, infantes capaces esse fructus spiritualis, quem Eucharistia confert ex opere operato, & eum re- *Dionysius.* cepturos, si Eucharistiam recipient. Ratio huius defumitur ex constitutio, quæ antiquitus fuit in Ecclesia in varijs Provincijs, conferendi Eucharistiam infantibus, ut constat ex Dionysio cap. 7. de *Dionysius.* Ecclesiastica Hierarchia, & ex Cypriano lib. de Lapis, & ex Gregorio Magno in suo Missali veteri, quod Roma extat: & id maximè indicat Trident.

fructum, supponit Concilium Tolentum II. can. 11. At si Eucharistia non possit infantibus prodesse quoad fructum augmenti gratiae, ad quem primario & principaliter instituta est, dicta conuerudo fuisse illicita, quia contra reuerentiam cuiuscumque Sacramenti est, illud administrare quando fructum, est suo primario & principali fructu. Id autem nequit Ecclesia attribui, præfertim, quia Tridentinum cap. illo 4. affirmit, dictam conuerendum, si fuit, non esse damnandam.

Et quidem absque sufficienti fundamento ne- *Ecclesia.* gatur, Eucharistiam non conferre infantibus aug- *mentum.*

mentum gratiæ, cuius aliæ sunt capaces, & media Confirmatione accipiunt, quia fundamenta defumpta ex analogia nutritionis spiritualis ad corporalem, nullius momenti sunt ad id probandum: quia similitudo inter utramque non tenet in omnibus, quia non tenet in eo quod ad spiritualem debeat auctiùe cooperari, vt diximus Disp. VIII.

Difficult. III. neque in eo quod spiritualis ordinatur ad instaurandum aliquid quod per peccatum veniale amissum sit, quia per peccatum veniale nihil sanctitatis & gratie amittitur; sed in eo tener quod ordinatur ad augmentum sanctitatis & gratiae in iusto, sicut corporalis ad augmentum substantiæ in viuente.

Circa tertium, in Ecclesia Latina confuetudine introducta est prohibitio conferendi Eucharistiam infantibus ante usum rationis, adhuc in articulo mortis, & satis conuenienter; quia ex una parte nullum est præceptum diuinum, quo teneamur infantibus Eucharistiam conferre, quia de eo non constat; & ex altera parte, in collatione Eucharistiae infantibus multa contra reuerentiam Eucharistiae possunt accidere, præsertim postquam ex præcepto Ecclesiæ sola species panis laicis confertur, quia haec ab infantibus pro ætate infantili difficulte deglutiretur.

DIFFICULTAS XX.

Vtrum Eucharistia possit amentibus ministrari.

SVPPONIMUS PRIMÒ, amentes etiam à natuitate & perpetuò, capaces esse Sacramentalis sumptionis Eucharistiae, & fructus spiritualis augmenti gratiæ, quem ex opere operato confert, non minus quam infantes, quia omnium eadem est ratio.

Supponimus SECUNDÒ, amentibus ab infantia, qui numquam ad usum rationis peruererunt, non posse licet Eucharistiam conferri adhuc in articulo mortis (sicut neque infantibus) quia id confuetudine prohibitum est.

Difficultas ergo est de amentibus, qui aliquando usi sunt ratione, & postea in amentiam incidentur, an ei possit licet Eucharistia conferri.

Alexander 4. parte, q. 11. memb. 2. art. 3. & Gabriel in 4. dist. 9. quæst. 2. art. 3. dub. 4. partem negatiuam tuentur: quia vitaliquis possit licet Eucharistiam recipere, debet se ipsum probare an sit in statu gratiæ, & inter hunc cibum spiritualem & inter cibum communem diiudicare, quæ amentes nequeunt efficere.

STHOMAS, Paludanus in 4. dist. 9. quæst. 4. art. 2. Sotus dist. 12. q. 1. art. 9. Valsquez dist. 212. c. 3. & communiter Theologi partem affirmatiuam merito tradunt, quæ decernitur aut supponitur in Concilio Carthaginensi IV. Carthagin. can. 74. qui refertur 26. q. 6. can. *Iis qui & in Concilio Arausiano cap. 3. quod refertur d. quæst. 6. Toletæ. II. can. Qui recedunt: & in Concilio Toletano II. can. 11. Quod autem respondent Alexander & Gabriel, in dictis Canonibus sermonem esse de ipsis qui non sunt omnino amentes, friuolum est, quia in Concilio Carthaginensi sermo est de ipsis, qui ita in amentiam inciderunt, vt nullo modo conferti possint.*

Ratio huius nostræ doctrinæ est, quia in primis

prædicti amentes sunt capaces Sacramentalis sumptionis Eucharistiae, & augmenti gratiæ, quod est primarius effectus illius, non minus quam infantes. Deinde, prudenter creditur, illos ante amentiam habuisse voluntatem sumendi Eucharistiam, si non voluntatem specialem, saltem generalem, qua quis Catholicæ viuens desiderat ut medijs Ecclesiæ, vel ea sibi conferri quando ipsis indiget. Et tandem id nullo iure positivo prohibetur, imo in dictis Canonibus vel præcipitur, vel saltem commendatur. Ergo illis potest licet Eucharistia conferri, dummodo non confiteri, proxime ante amentiam fuisse in peccato mortali notorio.

Conferenda autem est illis Eucharistia non quotannis, ob reuerentiam Eucharistiae, sed pro viatico in articulo mortis, sive physico sive morali, vt docent communiter Theologi, vt in articulo tantæ necessitatis non prouentur fructu Eucharistiae. Et sic fieri solitum est in Ecclesia. Ad id autem non requiritur, quod ipsi se ipsis probent an sit in statu gratiæ, quando ipsi non posseunt, quia tunc sufficit, quod id a ministro prudenter præsumatur: neque requiritur, quod diiudicent inter dictos cibos, quando ipsis confertur Eucharistia, sicut neque diiudicat cordatus, qui naturaliter distractus Eucharistiam suscipit.

Addimus, Eucharistiam possit etiam confiari, & conferendam esse semifatus, seu non omnino amentibus, quia nullo iure sunt prohibiti: ob reuerentiam tamen Eucharistiae non esse illis conferendam, nisi in articulo mortis physico aut morali, & tempore Paschatis, quando adest præceptum suscipiendi Eucharistiam.

DIFFICULTAS XXI.

Vtrum Eucharistia possit energumenis ministrari.

CONVENIUNT THEOLOGI, energumenis, sive demonicis, qui non fuerunt ob peccatum aliquod mortale a dæmoni obsecsti, non esse negandam Eucharistiam, quia nulla lege est illis prohibita, etiam tempore Dionysij & Concilii Elibertini omnibus aut aliquibus energumenis, ex causa aliqua rationabili negaretur Communio per vitam; & etiam interesse consecrationi, vt deducitur ex ipso Dionysio de Ecclesiastica Hierach. cap. 3. & ex Concilio Elibertino cap. 29. Addimus per vitam, quia in extremo vitæ illis conferebatur, vt idem Concilium decreuerat cap. 37.

Est tamen difficultas, An energumenis ob peccatum aliquod mortale obsecsti, possit Eucharistia licet conferri.

Alexander p. 4. q. 11. memb. 2. art. 3. S. Thomas Aquinas in 4. dist. 9. q. vñica. art. 5. quæst. 3. Armilla & Thomas Aquinas. v. Communio, n. 25. & Silvester v. Eucharistia, 3. dist. 3. p. 5. partem negatiuam tuentur. S. Thomas vero s. Thomas 3. p. q. 80. art. 9. Valsquez dist. 212. c. 4. Sotus in 4. dist. 12. quæst. 1. art. 9. & Bonacina quæst. 6. Sotus p. 5. partem affirmatiuam tradunt, & merito, quia nulla lege prohibitum est illis Eucharistiam conferri.

DIFFI-

DIFFICULTAS XXII.

Vtrum conueniens sit quotidie Eucharistiam sumere.

Supponimus Primo, non solum non esse conueniens, sed etiam Iure Ecclesiastico prohibitum Sacerdotibus, in eodem die plus quam semel celebrare, ut constat ex can. Sufficit, de Consecratione, qui est Alexandrini II. & ex ea. Consulnisti, de Celebratione Missarum. Et eamdem prohibitionem vsu Ecclesie extensam esse ad laicos, ne in eodem die plus quam semel communicent. Permittitur tam Sacerdotibus in dicto cap. Consulnisti, ut in die Natalis Domini tres Missas celebrent: laicos vero nonquam permittitur plus quam semel in die communicare, nisi quando necessarium sit iterum Eucharistiam sumere ad impedire inuidiam aut irreuerentiam Eucharistiae inferendam, ne in manus infidelium veniat, vel ne incendatur, & ne quis decadat sine Viatico, qui post Communionem in sanitate aut extra periculum factam incidit in eodem die in periculum mortis, de quo dicemus Disput. x. Diffic. 11.

Supponimus Secundo, nullo Iure Ecclesiastico vniuersali, nec scripto, nec consuetudine introducto, prohibitum esse quotidie semel communicare (quamvis in aliquibus dicessibus id prohibitum inueniatur) & multo minus prohibitum esse Iure diuino; alias in primitiva Ecclesia non fuisset in consuetudine quotidie communicare, ut verè fuit, in modo & Iure Ecclesiastico præceptum, ut dicemus Disput. x. Diffic. 11. Et sanè id non est prohibitum Iure diuino positivo, quia non inuenitur, nec scriptum, nec traditione, nec alio modo traditum: nec prohibitum est Iure diuino naturali, quia nulla irreuerentia positiva irrogatur Eucharistiae in quod quotidie sumatur.

His presuppositis, difficultas est, An sit decens & conueniens, omnes cuiuscumq; status quotidie comunicare, si sint in statu gratiae, & confessione non post peccatum mortale commissum præmittant.

Recentiores nonnulli docent, id esse conueniens, laudabile, & consulendum. Quod Primo satis significat Paulus 1. ad Corinth. 11. dum consilium, ut homo ipsum probet, & probatus Eucharistiam sumat: ergo qui ipsum probat quotidie, melius & conuenientius facit, si quotidie comunicet, quia facit secundum consilium Pauli. Secundo idem significare videtur Christus verbis illis apud Marcum cap. 6. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie, quia illis hortatur nos, ut quotidie petamus, & sumamus Eucharistiam, quia nomine panu in eis verbis intelligitur Eucharistia à Hieronymo in cap. 6. Matthaei, & ab Augustino Serm. 28. de Verbis Domini, & de Dono perseverantia cap. 24. & à Cypriano Tract. de Oratione Dominicæ, & ab Ambroso lib. 5. de Sacram. cap. 4. qui sicut ait: Si quotidianus est panis, cur post annum illum sumis?

Quod accipere, ut quotidie tibi proficit. Tertio id maximè indicat Ambrosius & Augustinus vbi supra, dum docent, qui non meretur quotidie accipere neque Eucharistiam, non meretur post annum accipere, ergo secundum ipsos quotidie non minus conuenienter sumitur Eucharistia, quam post annum. Quartò id expressissime videtur Tridentinum less. 22. c. 6. dum optat, ut fideles in fin-

gulis Missis adstantes communiciant. Cui accedit declaratio Cardinalium Volum. 4. Decisionum Rotæ, in Declaratione less. 22. Tridentini c. 6. vbi ait: Obstat Tridentinum Episcopo volenti prescribere certa tempora, ut est dies Dominicus, Festa quartæ, & Feria sexta, in quibus tantum licet viris & mulieribus conjugatis sacramissimam Eucharistiam sumere. Quinto id maximè indicatur in can. Si non sit de Consecratione, diff. 2. dum dicitur: Si non sunt tanta peccata, ut excommunicetur quis, non se debet a medicina Corporis & Sanguinis Domini separare. quibus satis significat, conueniens esse quotidianè communicare, quia non est conueniens à medicina abstinere.

Erratione probatur Primo: nam in Ecclesia primitiva fideles quotidie communicabant, ut deducitur ex Actorum 2. & absque dubio conuenienter & laudabiliter sibi atque etiam modo fieri. Secundo, quia sola temporis dilatione nullus melius disponitur ad sumptionem Eucharistie; ergo qui post unum mensum sumit Eucharistiam, non sumit illam melius dispositus, quam qui illam sumit die immediate sequente; ergo si post unum mensum illam conuenienter & laudabiliter sumit, etiam sumet conuenienter & laudabiliter die immediae sequente.

S. Thomas vero & Egidius q. 80. art. 10. Val. 8. Thomas, quez diff. 214. num. 26. Suarez diff. 69. sect. 4. & Egidius. communiter Doctores docent, & merito, non esse conueniens nec laudabile, regulariter omnes cuiuscumque status quotidie communicare, quamvis in statu gratiae inueniantur, & post mortale commissum Sacramentaliter confessi. Quod significat Auctor de Ecclesiasticis dogmatibus apud Augustinum c. 53. dum ait, Quotidie communicare, nec laudo nec reprehendo. Quod etiam videtur tradere Augustinus. Epist. 118. Et id non leuiter confirmatur ex eo quod in aliquibus dicessibus est prohibitum, & etiam ex vsu Ecclesiæ, in qua primum etiam ex consilio piorum & etiam doctilimorum virorum rarissime, & à paucissimis, Eucharistia quotidie sumitur, & non nisi ab hominibus probatissimæ virtutis.

Ratio huius nostræ & communis doctrinæ definiuntur ex maxima reverentia tanto Sacramento debita: quia tanta sumptionis illius frequentia ab eo, qui absque magna devotione & preparatione (qualis regulariter non reperitur in omnibus cuiuscumq; statu) illud sumit, non congruit maxima reverentia tanto Sacramento exhibenda; quia tantum Sacramentum ob tantam sumptionis frequentiam absq; magna preparatione quodammodo vilescit. Quotidiana igitur Eucharistie sumptio, quamvis non sit illicita & reprehensibilis, tamen in omnibus non magna virtus non est conueniens & congrua Eucharistie, nec eam decens, quamvis sumit sit maximè utilis ad augmentum gratiae, quod quotidie cōfert quotidie illa sumenti.

Ad primum ergo fundamentum adulterarium, defumptum ex Paulo 1. ad Corinth. 11. respondemus, Paulum ibi non exhortari ad frequentiam Eucharistie, nec eam consulere, in modo nec ad sumptionem illius, sed sicutum docere & exprimere necessitatem probationis, quam quicunque exhibere debet, ut possit Eucharistiam sumere.

Et Christus Matth. 6. nomine panis aut non intelligit Eucharistiam, sed auxilium gratiae Dei, quo quotidie egemus, ut non moriamur spiritualiter:

aut si nomine *panis* intelligitur Eucharistia, ut Patribus relatis placet, ideo Christus & ipsi Patres exhortantur nos ut quotidie petamus & sumamus Eucharistiam, quia per se, & quantum est ex parte Eucharistiae, utilissimum nobis est, & ipsi Eucharistiae honorificum & conueniens; seruatis tamen, quæ ad tantam frequentiam expedient, nempe pura & sanctissima vita: & quia hæc tam pura & sancta vita pro nunc communiter & regulariter non reperitur in omnibus, ideo regulariter non expedite in omnibus quotidiana frequentia. Et eodem modo respondemus ad Tridentinum & ad Patres, qui ad frequentiam Eucharistiae exhortantur, quod scilicet loquuntur per se, quantum est ex parte Sacramenti. Vnde Christus, Tridentinum & Patres ad frequentiam Eucharistiae exhortantes, implicitè exhortantur nos ad eam puritatem vite abisque qui decentius est non sic frequentare. Imo ad id expressè exhortatur Ambrosius, dum post verba suprà relata immediatè subdit: *Sic vivit, ut quotidie merearis accipere.* At dum ipse & Augustinus dicunt, *Qui non meretur quotidie accipere, non meretur post annum: nomine meriti intelligunt dispositionem requisitam & sufficientem ad dignam sumptionem, non ad laudabilem & decentem: & merito sic sumpto, verum est, quod qui non habet dispositionem requisitam, & sufficientem ut dignè sumat Eucharistiam quotidie, non habet sufficientem ut dignè post annum sumat illam.* Et quod ad declarationem Cardinalium attinet, præterquam quod non est certum esse factam ab illis, quia desumpta fuit ex quodam manu scripto cuiusdam Iurisconsulti, ut dicitur in titulo illius libri, respondemus, in ea non faveri quotidiana frequentia Eucharistiae respetu eiudem persona de qua loquimur, quia in eam tantum significatur esse contra desiderium Tridentini, ita præscribere dictos tres dies ad Communionem, ut in alijs nulli liceat, nec ei qui multo tempore antea non communicaverat: imo etiam erit contra desiderium Tridentini, generaliter prohibere quotidianam Communionem, si non addatur, nisi ex licentia Prelati, aut Confessari.

Et in can. *Si non sunt*, nihil significatur de frequentia sumptionis Eucharistiae, sed tantum de sumptione ipsa secundum se, & secundum substantiam: & dicitur ab Eucharistia neminem debere abstinere, qui non sit in culpa, ob quam posse excommunicari, nempe in culpa mortali.

Ad primam vero rationem respondeo, concedendo, conueniens & laudabile fuisse in primitiva Ecclesia, fideles quotidie communicare, quia regulariter erant magno deuotionis & charitatis furore affecti, & nunc non; & ideo nunc regulariter non esse conueniens.

Et ad secundam respondemus, concedendo, neminem sola temporis dilatione melius disponi, & consequenter, qui post vnum mensem sumit Eucharistiam, non ex eo sumere illam melius dispositum; nihilominus eum post vnum mensem illam sumere conuenienter & laudabiliter, & non quotidie, quia tam frequenter illam sumere, absq; extraordinaria præparatione, cedit quodammodo in minorem reverentiam Eucharistiae, non vero quando non adeo frequenter.

DIFFICULTAS XXIII.

Vtrum Christus sumpserit suum Corpus & suum Sanguinem sub speciebus Sacramentalibus.

Non defuerunt, ut refert S. Thomas quæst. 51. art. 1. qui existimauerint, Christum non sumpsiisse suum Corpus & Sanguinem, quod etiam docuit Lutherus lib. de Abroganda Missa priuata, ut refert Sotus in 4. dist. 12. quæst. 1. sive art. 1.

Nihilominus Scholastici omnes conuenient, Christum suum Corpus & Sanguinem sub speciebus Sacramentalibus sumpsiisse, quod tradidit Dionysius Areopagita de Cœlesti Hierar. cap. 4. Hieronymus Epist. 150. ad Heditibam, dum ait: *Ipse conuina & conuincit, ipse comedens & qui comeditur: & refertur in can. Nec Moys de Consecratione dist. 2. & Chrysostomus Homilia 83. dum ait: Ut non turbarentur discipuli, prius Sanguinem suum bibit. & Hesychius in cap. 8. Leuitici, dum ait: Christus in cena prius Sanguinem accepit, deinde dedit discipulis.* Et id deducitur ex illo Matth. 26. *Non bibam a modo de genimine vni*, quo Christus supponit se calicem illum sumpfie. ibi autem sermo est de calice consecrato, & expedit Vasquez disp. 196. cap. 4. & 5.

Fuit autem maximè conueniens, Christum suum Corpus & Sanguinem sub speciebus Sacramentalibus sumere, ut exemplo præxiret, obseruando quo obseruare præcepit.

Dissentient tamen Scholastici, an dicta sumptio, facta a Christo, fuerit Sacramentalis, an spiritualis: quia alii affirmant fuisse Sacramentalis, quia fuit sumptio Sacramenti; & non fuisse spiritualis, quia caruit fructu Sacramenti: alii contraria fuisse spiritualis, quia magna deuotione fuit facta; & non fuisse Sacramentalis, quia non fuit Christo mysteriosa.

S. Thomas vero, Vasquez q. 81. art. 1. & Sotus 51. vbi suprà, & Suarez disp. 75. lecit. 2. docent, fuisse fuisse Sacramentalis & spiritualis, quod nos existimamus verum, quamvis non omnino abolute, sed cum addito. Et in primis fuit Sacramentalis, quia verè fuit sumptio Sacramenti; tamen quia Eucharistia non fuit Christo Sacramentum, quia non fuit illi signum practicum gratia Sacramentalis, ideo tantum fuit Christo quodammodo Sacramentalis, nempe materialiter, & non formaliter. Deinde fuit spiritualis, quia fuit spiritualiter fructuosa, quia verè fuit spiritualiter meritorum apud Deum; tamen quia non fuit illi fructuosa ex opere operato, quod fructum quem alii dignissimum confert ex opere operato, ideo tam fuit Christo quodammodo spiritualis, & non absolute & omnino.

DIFFICULTAS XXIV.

Vtrum Christus dederit suum Corpus Iude.

Thrianus in Explanatione defensoria ca. 13. alias 16. lib. 5. Constitutionum Apostolicarum, existimat, Christum non dedit Corpus & Sanguis.

Clemens.

Sanguinem suum Iude: quod videntur tradere Clemens lib. 5. Constitutionum Apostolicarum dum ait: *Cum autem anistypa mysteria pretiosi Corporis & Sanguinis sui nobis tradidisset absente Iudea, exiit in montem Oliveti. Et Innocentius lib. 4. de Mysteriis Missae cap. 13. & Hilarius cap. 30. in Matthaeum, dum eodem modo loquitur ac Clemens. Et tradidisse videtur Dionysius Areopagita de Cœlesti Hierarchia cap. 3. & deduci videtur ex Iohannis 13. dum referunt, Christum buccellam inimicam dedisse Iudea, ipsum verò ea accepta continuò exiisse; buccella autem illa non fuit Eucharistia, vt docent Concilium Braccarense III. & Iulius I. in Epistola ad Episcopos per Aegyptum, & refertur in can. *Cum omne*, de Conferatione, distinet. 2. & Petrus Damianus Epist. 64. & Augustinus Tract. 62. in Iohannem: & buccella illa data fuit Iudea ante Eucharistia institutionem, quia credibile est, Christum ad finem cœna Eucharistiam instituisse; ac proinde Iudea ante institutionem Eucharistiae exiit, & illam non recepit. & indicari videtur Matthæi 26. illis verbis: *Non bibam amodo de hoc genuine viris usque in diem illum, cum illud bibam vobisum nouum in regno Patris mei.* Christus autem illud non bibit cum Iudea in regno Patris sui, ergo nec in cœna. Et ratione videtur probari, quia manifesto peccatori non potest Eucharistia conferri: Iudea autem ante institutionem Eucharistiae erat manifestus peccator, quia Christus Matthæi 26. postquam dixit se esse tradendum ab uno ex discubentibus, ipsi Iudea interroganti, *Numquid ego sum Rabbi?* annuens coram omnibus respondit, *Tu dixisti:* ergo ipsi non potuit, ac proinde non fuit Eucharistia data.*

S. Thomas. S. Thomas verò quæst. 81. artic. 2. Scholastici in 4. distinet. 11. Suarez disputat. 41. Valentia puncto 2. Vafquez disp. 217. & sacra Scripturæ Interpretes communiter docent, Christum suum Corpus & Sanguinem dedisse Iudea. Quod Patres communiter tradunt, præsertim Dionysius Areopagita cap. illo 3. quia in eo significat, Christum prius & exheredasse Iudeam fructu Corporis & Sanguinis sui, quia indignè sumpsit, vt Vafquez expedit.

Et ratione probatur, quia ex una parte negari non potest, Iudeam cum Christo & cum Apostolis nocte illa ultima coenasse, & in ea Eucharistiam fuisse institutam, quia ex Evangelio constat; & ex altera parte nullo fimo fundamento constat, Christum Iudea Eucharistiam negasse; ergo. Et accedit, quod si Christus Iudea negasset Eucharistiam, prædictæ negationis, rupore rei notabilis, absque dubio fieret mentio in Evangelio.

Ad testimonium ergo Clementis respondet Suarez, aut Clementem id dixisse ex propria opinione, & non ex Apostolica traditione; aut locum Clementis corruptum esse. Accedit, quod non defunt viri eruditi, qui existimant, non esse certum dictos libros esse Clementis, saltem quoad alias partes. Et nos addimus, verba illa Clementis ita explicari posse, vt particula *absente Iudea*, non referatur ad tempus lunctionis Eucharistiae, sed ad tempus quo Christus exiit in montem Oliveti: & hoc posteriori modo potest exponi Innocentius, præsertim quod ibi loquitur *et priuatus Doctor*. Ad testimonium autem Dio-

Innocent.

Hilarius.

Clemens.

Dionysius.

Concilium.

Braccarense.

Suarez.

Valentia.

Vafquez.

Dionysius.

nyssis, si attentè legatur, constat nobis fauere, non Turriano.

Ad testimonium Iohannis cap. 13. admittimus, vt prædicti Patres significant, buccellam illam non fuisse Eucharistiam, quia credi non potest Christum Eucharistiam inuinxisse: sed an buccella data fuerit Iudea ante vel post institutionem Eucharistiae, sub controværia est apud Patres, quia Augustinus, Petrus Damianus, & Beda existimant datum fuisse Iudea post institutionem Eucharistiae. Iuxta hanc autem opinionem non habet vim dictum testimonium contra nostram doctrinam. Iulius verò I. Serm. 3. de Passione, Baronius Tomo III. Annalium sub anno 34. § 63. existimant, datum fuisse Iudea ante institutionem Eucharistiae: quod non est parum verisimile, quia Christus saltem postquam ipse coenauit, instituit Eucharistiam. Credi autem non potest, Christum, postquam coenauit, sumptusse buccellam illam, & intinxisse, sed quando ipse adhuc coenabat. Et accedit, quod a Matthæo cap. 26. prius refertur porrectio buccellæ, quām institutio Eucharistiae; ac proinde Lucas, qui id videtur referre post distributionem Eucharistiae, id fecit per anticipationis figuram. Hac tamen sententia admissa, negandum est, Iudam post buccellam statim, absque interruo aliquo sufficiente ad expectandam sumptionem Eucharistiae, exiisse; quod quia breue fuit, potuit aptè particulâ illâ continuo significari.

Ad illud verò Matthæi 26. *Visque in diem illum, cum illud bibam vobisum nouum in regno Patris mei,* respondemus, ad veritatem horum verborum non fuisse necessarium, vt cum omnibus, cum quibus illud bibit in cœna, nullo excepto, illud biberet nouum in regno Patris; quia particula illa *vobisum* non est distributiva, necibi est affecta signo distributivo.

Et ad rationem concedimus, peccatori manifesto non posse administrari Eucharistiam (quamvis id licuisse Christo, vt pote auctori Sacramentorum & gratiæ, vt adiurit Vafquez num. 31.) negamus tamen, Iudam ante institutionem Eucharistiae fuisse manifestè detectum: quia neque fuit detectus signo illo, *Qui intingit necum manum in paropside, hic me tradet*, quia post hæc verba speciatim Iudea interrogauit de se ipso, an ipso esset, quod non interrogaret, si sufficienter signo illo fuisse detectus: ideo autem signo illo non fuit detectus, quia signum illud erat etiam alijs Apostolos communis, quia etiam alij in eadem paropside cum Christo intingebant. Neque detectus fuit verbis illis, *Tu dixisti*, vel quia, vt ait Iohannes cap. 132, id adeo submissa voce dixit, vt Iohannes folius Iudea intelligere posset, & forsan etiam aliquis alius, velquia id ita dixit, vt alij id non adiurerent, vt ait Augustinus lib. 3. de Consensu *Augusti*. Evangelistarum cap. 3. vel quia dictis verbis, & sanguine buccellæ, si aliquid expressit, solum expressit traditionem postea intendendam, & faciendam à Iudea, non propositum aliquod præsens, quod haberet: sicut etiam quando Christus dixit Petro, *ter me negabis*, non manifestauit prauum aliquum animum Petri negandi Christum, quem tunc haberet, sed tantum manifestauit id quod potest oblatæ occasione facturus erat. Quod verò Christus anteā, quando lauabat pedes, dixisset, *& vos mundi estis, sed non orantes*, non virget,

vt dicamus, postea, quando expressit traditionem faciendam à Iuda, discipulos intellexisse iam in corde Iuda esse primum animum tradendi Christum, & ratione huius Christum ante dixisse, sed non omnes: quia quamvis id sufficeret ad ge-

nerandam aliquam suspicionem, non tamen ad generandum firmum nec prudens iudicium, quia verba illa pro tunc poterant proferri pro alio, praeferunt quod non manifestauit Iudam traditum esse Christum.

DISPUTATIO X.

De præcepto sumendi Eucharistiam.

DIFFICULTAS I.

Vtrum sit præceptum sumendi Eucharistiam.

ERTVM est, esse præceptum Ecclesiasticum sumendi Eucharistiam, vt constat ex cap. *Omnis vtriusque sexus* 12. de Pœnitentijs & remissionibus.

Est tamen difficultas, An etiam sit præceptum diuinum.

Alexander. Bonavent.

Ferrariensis. Silvester.

S. Thomas. Egidius. Suarez. Valquez. Valentia.

Innoc. III.

Tridept.

Alexander 4. p. quæst. 1. memb. 2. art. 4. Bona- ventura in 4. dist. 1. 2. parte 2. distinctionis, art. 1. quæst. 1. S. Thomas dist. 6. quæst. vlt. artic. 1. quæst. 1. Gabriel in Canonem Missæ, lectione 87. littera X. Ferrariensis 4. contra Gentes c. 61. Silu- ster v. Eucharistia 3. docent, non esse præceptum diuinum sumendi Eucharistiam, quia illud ex nullo fundamento constat: quia si ex aliquo, maxime ex illo Ioann. 6. *Nisi manducaveritis*, &c. ex eo autem non efficaciter deducitur, quia illud in- telligi potest de sola manducaione spirituali per fidem.

S. Thomas verò par. 3. quæst. 80. art. 1. & ibi- dem Egidius, Suarez disp. 69. Valquez disp. 213. Valentia disp. 6. quæst. 8. punto 4. & plures alij Doctores docent, & merito, esse præceptum diuinum sumendi Eucharistiam. Quod etiam docuit Innocentius III. lib. 4. de Mysterijs Missæ cap. 24. Esse autem præceptum diuinum sumendi Eucha- ristiam, deducitur Primo ex illo Ioann. 6. *Nisi manducaveritis carnem Fili hominis, & biberitis eius Sanguinem, non habebitis vitam in vobis*, quia haec forma & hoc tenore verborum necessitas al- quia Eucharistia significatur; sed non necessitas medijs, quia non est hoc modo necessaria, vt dixi- mus Disput. 1. Difficul. vi. ergo necessitas dictis verbis significata, est præcepti à Christo his ver- bis lati. In eis autem verbis sermonem esse de manducaione carnis Christi sub speciebus, & non de spirituali, diximus Disput. 1. Difficul. 1. ex Tridentino less. 13. c. 2. & less. 21. cap. 1. & etiam ex Patribus.

Secundò idem deducitur ex illis verbis Lu- ce 22. & 1. ad Corinth. 11. *Hoc facite in meam com- memorationem*, in quibus verbis Iustinus Martyr in Apologia 2. pro Christianis ad Antonium Pium agnoscit præceptum sumendi Eucharistiam à Christo latum: & etiam Tridentinum less. 13. c. 2. vbi postquam dixit, Christum discessurum ex hoc mundo ad Patrem hoc Sacramentum instituisse, subdit: *Et illius sumptione colere nos sui memoriam præcepit, suamque annuntiare mortem*. Tridentinum ergo sentit, in dictis verbis Luce contineri præceptum Christi sumendi Eucharistiam.

Vnde exppositio eorum, qui dicunt, in illis tan- tū contineri præceptum consecrandi, & non sumendi Eucharistiam; & exploitio aliorum, qui dicunt in dictis verbis contineri præceptum non sumendi Eucharistiam, sed habendi intentionem expressam faciendi memoriam passionis Christi media sumptione ipsa, distinctam ab intentione sumendi Eucharistiam, rei cunctur ex dictis verbis Tridentini: quia quod Christus secundum Tridentinum præcepit, fuit, vt sumptione ipsa recolamus memoriam passionis suæ. Præcepit ergo Christus sumptionem Eucharistie, & non tantum con- fessionem; & sic præcepit sumptionem, vt non præcepit intentionem illam recolendi passio- nem Christi superadditam intentioni sumendi Eucharistiam: quia quod præcepit, fuit, vt id sumptione ipsa efficeremus. quia qui Eucharistiam sumunt absque alia superaddita intentione, pallio- nem Christi commemorant sumptione ipsa non formaliter & proximè, sed presupposita & remotè, quia scilicet sumptio supponit confec- rationem, per quam mors Christi representatur, vidicimus Tractatu de Sacrificio Missæ, Disputat. I. Difficultate viii. & ix.

DIFFICULTAS II.

Vtrum præceptum sumendi Eucharistiam obliget pro articulo mortis.

N Omine articuli mortis etiam comprehenditur periculum mortis, quod mortaliter est articulus mortis, & ipsi mortaliter aequivalens quod Communionem & confessionem.

Supponimus ergo, præceptum sumendi Eucha- ristiam semper obligare quasi in acto primo, seu habere vim obligandi pro suo tempore, & non semper obligare quasi in acto secundo, seu non obligare pro semper.

Eit ergo difficultas, An obliget pro articulo mortis, i.e., quod idem est, an in articulo mortis obliget quasi in acto secundo.

Caietanus in Summa v. *Communio Sacra- talis*, & Ledesma 1. par. 4. quæst. 2. art. 2. dub. 1. Ladi- docent, nullum esse præceptum sumendi Eucha- ristiam specialiter pro articulo mortis obligans (ac proinde eum, qui tempore Paschatis communica- uit, amplius non teneri in articulo mortis com- municare) quia Christus non præcepit frequen- ti Communionis, sed Communionem, qui autem in Paschate communicauit, verè dicitur com- municasse. Addunt tamen, cum, qui in articulo mortis non sumit Eucharistiam, venialiter pecca- re, & non mortaliter, secluso contemptu, si tempo- re Paschatis communicauit, in quo etiam conu- niunt Silvester v. Eucharistia 3. Armilla v. Com. S. Sil- verii.

Victoria. manio num.4. Victoria in Summa num.86. & Rodriguez in Summa cap.64. de Communione n.3. *Sav.* *Eucharistia* num.1.

Durandus. Durandus verò in 4. dist. 9. quæst. 2. Gabriel quæst. 2. artic. 2. concl. 3. *Sotus* dist. 12. quæst. 1. artic. 1. *Valentia* disput. 6. q. 8. punct. 4. *Vasquez* disput. 21. 3. *Suarez* disput. 69. *Egidius* quæst. 80. art. 11. dub. 3. & communiter Doctores docent, & merito, esse præceptum sumendi Eucharistiam obligans pro articulo mortis, etiam si tempore Paschatis sumpta fuerit.

Quod constat ex Concilio Carthaginensi IV. can. 77. quod à Leone IV. approbatum fuit, dum absolútè & absque villa limitatione præcipitur eis, qui in infirmitate (subintellige periculosa) sint, ut viaticum accipiant: & non leviter deditur ex Concilio Niceno I. can. 12. qui refertur can. *De his* 26. quæst. 6. dum Eucharistia sumenda in fine vite, dicitur viaticum necessarium, & ex confutidine Ecclesiæ, in qua Eucharistia in articulo mortis sumitur tamquam quid ex obligatione necessarium, etiam si tempore Paschatis sumpta fuerit. Conclusum autem quo aliquid fit tamquam ex obligatione necessarium, vel supponit præceptum anteà latum, vel si non supponit, ipsa coniunctio introducitur.

Ex quo constat, eum qui in articulo mortis non sumit Eucharistiam, etiam si eam tempore Paschatis sumperit, peccare mortaliter, quia omittit præceptum rei graui & magni momenti, & maioris quam sit præceptum audiendi Missam, in cuius omissione nequit non agnosciri peccatum mortale.

Præceptum autem sumendi Eucharistiam in articulo mortis, & ut viaticum (id est ad iter agendum ex hac vita ad alteram) in primis esse diuinum, quod vi sua pro eo articulo obliget, quamvis Ecclesia nihil præcepisse, docent communiter Doctores, & merito: quia supposito quod sit præceptum diuinum sumendi Eucharistiam, ut iam diximus esse, negari non potest, pro articulo mortis obligare, quia est accommodatissimum, ut pro eo articulo latum fuerit, cum in eo fuerit maxima necessitas illius, maior quam in quolibet alio tempore. Nihilominus aperte portut Ecclesia aliquibus in eo articulo negare, in pœnam aliquorum criminum, non dispensando in præcepto diuino, sed impediendo aut tollendo ius & potestatem, quam habet criminofus sumendi Eucharistiam, intuitu reverentiae Eucharistie, ob indecentiam quæ apparere posset in conferendo Eucharistiam illi criminofus: quod olim in Hispania & in alijs Provincijs siebat, iam tamen in Hispania reuocatum fuit.

Motu proprio Pij V. edito anno 1569. & conferunt omnibus, & ex obligatione conferenda est, nisi reus, oblata à iudice sufficiente dilatione ad id, noluerit pro eo Communionem recipere, quia tunc ei potest negari tempus ad id, ut admittunt *Sotus* 5. de Iustit. quæst. 1. art. 2. *Reginaldus* lib. 29. num. 71. *Ochagavia* quæst. 14. & *Bonacina* dist. 4. quæst. 7. punct. 1.

Deinde præceptum sumendi Eucharistiam in articulo mortis etiam esse Ecclesiasticum, constat, quia ab illo id præcipitur in dicto Concilio Carthaginensi, approbatu à Leone IV. & etiam in dicto Concilio Niceno can. illo 12. si attentè legatur: id tamen non statuit & præcipit Ecclesia qualis de nouo, quia iam absque dubio intellexerat præceptum esse à Christo pro eo articulo.

Supereft tamen difficultas, An qui ante articulum mortis, sive physicum sive moralem, sumpsit Eucharistiam, maneat liber ab obligatione præcepti sumendi Eucharistiam pro eo articulo.

Paludanus in 4. dist. 9. quæst. 1. art. 2. *Angelus* *Paludanus*. *v. Eucharistia* 3. *Suarez* scđt. 3. *Egidius* num. 98. *Angelus*. *Henriquez* lib. 8. cap. 4. & 5. *Reginaldus* lib. 29. *Reginaldus*. num. 65. *Bonacina* & *Adamus* cap. 8. dub. 5. d. *Bonacina*. cene, eum qui paulò ante, quam in agititudinem periculofam incideret, communicavit, excusari ab obligatione præcepti communicandi pro eo articulo, nempe si octo vel decem diebus ante periculum communicavit. Et idem docent *Sotus* & *Tabienna* cum hæc limitatione, nepe si post sumptam Eucharistiam non peccauit mortaliter.

Vasquez n. 13. & *Ochagavia* q. 14. docet, non satisficer dicto præcepto per Communionem factam ante articulum mortis, quamvis paulò anteà factam, ac proinde non excusari ab obligatione sumendi Eucharistiam pro eo articulo; & merito: quia nulli præcepto latifit propriæ, nisi intra tempus obligationis illius, & non ante, adhuc in tempore maximè propinquo tempori obligationis, ut constat in præcepto audiendi Missam, & in præcepto ieiunij, quibus non latifit pridie ante tempus obligationis.

Vnde existimamus, eum, qui sanus, aut si infirmus, extra periculum tamen mortis communicavit, si in eodem die post eam Communionem incidat in periculum mortis, sive violentæ sive naturalis, & adeò vrgens, ut prudenter timeatur eodem die moriturus, aut quod eo transacto non sit futurus potens communicare, teneri pro viatico iterum in eodem die communicare post incidentiam in dictum periculum, quia præceptum communicandi in articulo mortis, cui non est satisfactum. Communione ante periculum facta, est diuinum, & maioris ponderis, quam prohibito Ecclesiastica non communicandi in eodem die nisi semel. Quod exprelit *Vasquez* in manuscriptis, & ei subscrivit. *Vasquez* pterit plurimi nostræ Societatis, & plures alij grauissimi viri Academæ Complutensis, & Salmanticensis, & aliarum Prouinciarum, & id fecerunt Romæ P. N. Generalis Aquiniana, qui post celebrationem Missæ incurrit maximum periculum mortis, & Madriti P. Vega Rector illius Collegij, & P. Aualos in eodem Collegio.

Observandum tamen est, eum, qui in articulo mortis constitutus semel communicavit (qui eo ipso absque alia intentione dicitur Eucharistiam ut viaticum sumpsisse) amplius eo præcepto non teneri, quamdiu in eodem periculo perseverat, quamvis post sumptionem peccat mortaliter: in quo præceptum Communionis differt à præcepto confessionis, quia istud toties de novo obligat, quoties quis in periculo mortis constitutus iterum post confessionem peccat mortaliter, quia confessio obligat pro consequenda prima gratia habituali, quæ est ad salutem æternam necessaria necessitate medijs; & idèo quoties prima gratia per peccatum mortale amittitur, toties reuiuiscit obligatio confessionis; Eucharistia verò non obligat pro aliquo sic necessariè ad salutem æternam, sed pro commemoratione seu annuntiacione mortis Christi in extremo tempore vite nostræ, & idèo, semel in eo tempore annuntiata, nihil supereft, ratione cuius obligatio Eucharistie reuiuiscat.

DIFFICULTAS III.

Vtrum præceptum sumendi Eucharistiam obliget etiam pro tempore extra articulum mortis.

Certum est, præceptum Ecclesiasticum sumendi Eucharistiam, etiam obligare pro tempore extra articulum mortis, ut statim constabit.

Est tamen difficultas, An præceptum diuinum etiam obliget pro tempore extra articulum mortis.

Circa hanc rem Doctores, qui admittunt præceptum diuinum sumendi Eucharistiam, non omnes docent etiam obligare pro tempore extra articulum mortis; & non omnes qui id docent, conueniunt in assignando tempore extra articulum mortis, pro quo obliget: quorum placita in Tractatu de Pœnitentia Disputatione vii. examinamus, quia eadem omnino est difficultas circa tempus pro quo obligat præceptum diuinum confitendi, & sumendi Eucharistiam.

Nihilominus pro nunc dicimus, præceptum diuinum Christi Eucharistiae etiam obligare pro tempore extra articulum mortis physicum & moralem: Christum tamen non determinasse tempus illud, sed determinationem illius commisit arbitrio Ecclesiæ, ac proinde si Ecclesia nullum tempus determinasset, pro quo obligaret, nullum committeretur peccatum omissionis non sumendo Eucharistiam, ut Disputatione illa vii. Difficultate 11. dicimus circa præceptum diuinum confitendi.

Ecclesia ergo vtens dicta commissione Christi Primò in sui initio determinauit præceptum diuinum sumendi Eucharistiam pro quolibet die, ut constat ex Anacletio Papa Epist. 1. cap. 2. & referatur can. *Episcopus*, de Consecratione, distinc. 1. vbi ait, eum, qui quotidie non communicauerit, ingressu Ecclesia priuandum esse; & subdit: *Sic enim Apostoli statuerunt, & sancta Romana teneat Ecclesia.* Et idem præcipitur in can. 10. Apostolorum, vbi additur, vt qui id quotidie non fecerit, ipsa Communione priuatur. Huius confitudinis & præcepti mentionem faciunt Clemens Romanus lib. 2. Apostolicarum confitit. cap. 57. & Dionylius cap. 3. de Ecclesiastica Hierarchia par. 2. & 3.

Secundo Fabianus Papa, vt refert Gratianus, determinationem dicti præcepti diuinum ad pauciores Communiones restrinxit, præcipies, vt fideles ter in anno communicarent, nempe in Natali Domini, in Paschate (subintellige Resurrectionis) & in Pentecoste, quod refertur in can. *Et si non frequenter*, de Consecrat. dist. 2. Quod vero Soter Papa, vt refertur in can. *In cena, ead. distinc. 2.* præcepit, vt in Cœna Domini fideles communicarent, non est ita intelligendum, vt diuersum tempus a Paschate Resurrectionis assignauerit, sed ita vt pro eodem Cœnam Domini & Pascha usurpauerit.

Tandem Innocentius III. in Concilio Lateranensi cap. 21. & refertur in cap. *Omnis virtusque sexus* 12. de Pœnitentij & remissionibus præcepit, vt fideles omnes virtusque sexus, cum ad annos

discretionis pertenerint, singulis annis semel ad minus tempore Paschatis Eucharistia suscipiant, nisi de confilio Confessarij illud differant ad tempus: & nunc hoc tantum præceptum Innocentij est in viridi obseruantia, quia duo alia priora in defuetudine abierunt. Vnde fideles satisfacunt præcepto diuino communicandi extra articulum mortis, semel in Paschate Resurrectionis communicando: inquit quando Confessario videatur ob aliquam rationabilem causam, quod aliquis differat Communionem, satis facit communicando tempore præscripto à Confessario. Nomine autem Paschatis intelliguntur quindecim dies à Dominicâ Palmarum inclusiū, usque ad Dominicam in Albis inclusiū, ut cœlum ipsis declarat, & declarauit Eugenius IV. teste Nauarro cap. 21. n. 45.

Præceptum ergo annuæ Communionis pro tempore Paschatis non est purè humanum, quia includit aut supponit præceptum diuinum Communionis quoad substantiam, quo præcipit Communione vagè quoad tempus extra articulum mortis, & superaddit modificationem quod tempus, quam Christus prætermisit, & commisit Ecclesiæ; sicut etiam de præcepto annua confessio, dicitur Tractatu de Pœnitentia Disput. vii. Difficultate v.

Eum autem, qui dicto tempore Paschatis non communicauit, non manere liberum usque ad aliud Pascha ab obligatione communicandi, sed semper obligatum manere, & semper perseverare actualiter quousque communicet contra non paucos dicimus Tractatu de Pœnitentia Disput. vii. Difficult. xi. & eum, qui prudenter timeret non habiturum copiam Eucharistie tempore pro quo obligatur communicare, teneri anticipare Communionem, ne nimium differatur Communio, etiam contra non paucos dicimus Tractatu de Pœnitentia Disput. vii. Difficult. xi. vbi etiam addimus, eum, si forte veniat ad tempus pro quo tenebatur, quamvis anticipauerit Communionem, teneri iterum communicare.

DIFFICULTAS IV.

Qui teneantur precepto Communionis.

Supponimus ex Tractatu de Pœnitentia Disputatione vii. (in quo idem de præcepto confessionis disputatur) non baptizatos, quamvis præcepto Communionis, quatenus Ecclesiastico, non teneantur, quia Ecclesia nullam in eos habet umbrationem, tamen teneri illo quatenus diuinum, quia omnibus etiam non baptizatis loquebatur Christus, quando Ioan. 9. illis verbis, *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, &c. præcepit sumptionem Eucharistiae*, ac proinde etiam non baptizatos teneri fieri habiles ad sumptionem Eucharistie, suscipiendo Baptismum: & id est, qui non baptizantur, si alias ignorantia ininhibili non excusentur, peccant non solum quia non baptizantur, sed etiam quia non sumunt Eucharistiam in articulo mortis, pro quo præceptum diuinum Eucharistie ex vi sua absque Ecclesiæ determinatione obligat; quamvis non teneantur præcepto diuinum confessionis, quia hoc non obligat absolutè (sicut obligat præceptum diuinum Communionis) sed tantum ex suppositione, quod post Baptismum fiat peccatum mortale, quia lo-

lum peccatum commissum post Baptismum est materia apta absolutionis. Ita tamen non baptizati tenentur praecepto diuino Communionis, ut ei non satisfaciat communicando ante Baptismum, quia quamdui non sunt baptizati, non recipiunt Eucharistiam ut Sacramentum, quia Eucharistia non est illis Sacramentum, quia illis non est significativa & collativa gratia, quia non est pro illis in Sacramentum instituta; & praeceptum sumendi Eucharistiam, est sumendi illam ut Sacramentum: in quo non baptizati distinguuntur a baptizatis peccatoribus; quia hi, etiam si in statu peccati mortalis scienter communicent, satisfaciunt praecepto affirmatio etiam diuino Communionis, ut contra nonnullos aduertunt communiter Doctores, quia quamvis indigni communicent, verumtamen recipiunt Sacramentum Eucharistia.

Circa baptizatos ergo conuenient Theologi, adultos omnes sanæ mentis, habentes sufficientem discretionem ad perfectè discernendum inter panem cælestem & communem, & ad perfectè iudicandum de preparatione ad dignè sumendam Eucharistiam requisita, præcepto Communionis, tam ut Ecclesiastico quam ut diuino teneri; quod est verum, quamvis enigerueni sint, quia ex eorum nullam habent excusationem: qui vero amentes sunt, quamdui sunt in amentia, non solum non peccant non communicando, quia eis deficit libertas, sed etiam verè excusantur a præcepto illo, etiam ut diuino, ob amentiam, quando est perpetua, in diuina confuetudine prohibitus est illis Eucharistiam adhuc in articulo mortis conferre, ut diximus Disputat. ix. Diffic. xx. Quando vero amentia non est perpetua, quia ante amentiam fuerant compotes sui, tunc quamvis, quamdui in amentia sunt, non peccant non communicando ex defectu libertatis, & excusati sint a præcepto communicandi ut Ecclesiastico, quia ob reverentiam Sacramenti non est decens, & forsan confuetudine prohibitus, illis quotannis Eucharistiam conferre; tamen si ante amentiam prudenter timent futuram amentiam tempore anniæ Communionis, tenentur, si intra annum sint, anticipare Communionem anniæ; quia præceptum Communionis anniæ pro tempore Paschatis non tantum fertur in honorem Cœna Domini, sed etiam non in anniæ differatur Communionis: in quo præceptum hoc, & præceptum confessionis anniæ, differunt a præcepto audiendi Missam, quia hoc tantum fertur in honorem diei festi, & ideo non obligat ad anticipationem ante diem festum, nec transacto die festo perseverat obligatio illius.

Circa infantes vero conuenient Doctores, nullatenus præcepto Communionis teneri, quod expressè tradit Tridentinum sicc. 21. cap. 4. & ex se patet, quia præceptum tradi tantum potest eis qui ratione videntur, sicut etiam violatio eis tantum potest imputari, alia bestiis posset præceptum tradi & imponi. Augustinus vero epist. 106. & Innocentius epist. 26. quæ est 93. apud Augustinum, vbi significare videntur infantes comprehendendi verbis illis Ioann. 6. *Nisi manducaveritis*, &c. (in quibus nos diximus præceptum diuini Communionis contineri) & infantibus sumptionem Eucharistiae esse necessariam, intelligendi sunt, non de necessitate præcepti, sed medijs; & non de sumptione Eucharistiae in re, sed in voto contento in Baptismo, quia infantibus est necessa-

rius Baptismus, ratione cuius, quando adulti sint, obligantur ad sumptionem illius ex vi illorum verborum Ioann. 6. de quo diximus Disputatione 1. Difficultate vi.

Circa pueros, (sub quibus etiam puellas comprehendimus) dissentunt Doctores, à qua etate incipiunt ad Communionem obligari.

Sorit in 4. diff. 12. quæst. 1. art. 11. & Valent. *Sotus.* disp. 6. quæst. 8. puncto 4. pueros non obligari *Valentia.* præcepto Communionis ante annum duodecimum, etiam si ante illum habeant sufficientem discretionem, ut possint illum suscipere, quando incepit usus rationis in illis.

S. Thomas vero in 4. diff. 9. q. 1. art. 1. quæstionem *S. Thomas.* V. *Valentia.* Doctores docent, pueros, si ante duodecimum annum habeant discretionem sufficientem præcepto Communionis tam anniæ, quam pro articulo mortis, obligari; & merito: quia pueri, postquam ad sufficientem discretionem peruererunt, nullo priuilegio à dicto præcepto ante duodecimum annum excipiuntur, quia de eo priuilegio nullatus constat.

Pueri ergo in ea etate, præcepto Communionis tam anniæ, quam in articulo mortis obligari incipiunt, & non anteā, in qua ad eam discretionem peruererunt, qua perfectè discernere valent inter panem cælestem & communem, & de præparatione ad Communionem requisita perfectè iudicare, tradidunt S. Thomas, V. *Valentia.* & communiter Doctores: quia sicut absque hac discretione nullus contra Eucharistiam grauiter peccat, ita etiam nullus ante eam discretionem præcepto Eucharistiae adhuc ut diuino, & pro articulo mortis obligatur. Haec autem discretio in alijs tardius, & in alijs citius contingit, & ob id nequit una determinata etas pro omnibus ad dictam obligationem assignari, sed id relinquitur arbitrio prudentium, præteritum parentum, aut Confessoriorum. Nihilominus pueri permittendum est communicare, quamvis ad eam discretionem non peruererit, si prudenter iudicetur peruenisse ad perfectum usum rationis, sufficientem ad peccatum mortale, si Confessorius prudenter presumat esse sufficientem dispostum.

Observandum est, ut optimè Corduoa in Summa Hispana quæst. 60. V. *Valquez* num. 40. & Ochagavia q. 17. pueris prius aduenire tempus obligationis præcepti confessionis, quam Eucharistie, adhuc pro articulo mortis sumendæ; quia minor discretio sufficit ut quis confiteri, quam ut communicate teneatur, quia ad obligationem contenti sufficit, ut quis sic inter malum & bonum discerneret, ut possit mortaliter peccare, ad quod minor discretio sufficit, quam ad perfectè discernendum inter panem cælestem & communem, & ad iudicandum de præparatione ad illum panem cælestem dignè recipiendum requisita, quod requiritur ad obligationem communicandi adhuc in articulo mortis. Vnde contingere potest, ut puer in articulo mortis existens teneatur confiteri, & non teneatur communicare, ut prædicti Doctores assertunt contra Suarez disputat. 70. Reginaldum lib. 29. num. 84. Bonacinan diff. 4. q. 7. punct. 2. & contra alios recentiores, qui existimant, quemlibet, qui habet sufficientem discretionem ut teneatur præcepto confessionis, etiam teneri communicare in articulo mortis.

Observat

Obseruat Henriquez cap. 42. puerum, qui numquam communicauit, & transacto Paschate deprehenditur sufficientem discretionem ad communicandum habere, non esse cogendum ad Communionem usque ad Pascha sequens. Quod verum existimamus, quando non iudicatur prudenter etiam sufficientem illam discretionem habuisse Paschate illo quod transactum est: quia quando prudenter iudicatur etiam tunc illam habuisse, cogendum est statim ad Communionem, quia obligatio precepti sumendi Eucharistiam, quam habuit Paschate illo, non fuit exstincta Paschate transacto, vt diximus Difficultate precedenti.

Pro eis autem, qui non satisfaciunt precepto Communionis, nulla est Iure communii lata pena, quam ipso facto incurvant; quamvis pro non communicantibus tempore Paschatis assignata sit in dicto cap. *Omnis viriusque sexus, carentia ingressus Ecclesia, & Ecclesiastica sepultræ, quæ poterit à Superioribus infligi, etiam impuberibus.* In aliquibus tamen diocesibus solet Iure proprio esse lata excommunicatio contra non communicantes tempore Paschatis, quam ipso facto incurvant, etiam impuberis, de quo dicimus Tractatum de Censuris in communi, Difficultate vii.

DIFFICULTAS V.

Vtrum laici teneantur communicare sub utraque specie.

Dresdeni. Iacobellus. **P**etrus Dresdenensis, & Iacobellus Misnensis, heretici in Bohemia anno 1412. affirmarunt, laicos Iure diuino teneri sub utraque specie panis & vini communicare, & non posse licet sub una tantum. Quos heretici nostri temporis secuti sunt, potius vi Ecclesiae Romanae contradicunt, quam quia dicta doctrina assentiantur, quorum fundamenta postea nobis obiciemus.

Concilium Constantiense. Trident. Nihilominus Catholici conueniunt, laicos non teneri sub utraque specie, sed licet posse sub specie tantum panis communicare. Quod expressit Concilium Constantiense, & Tridentinum *scilicet. 2. cap. 1. & can. 1. & meritò: quia in primis non tenentur ad id Iure Ecclesiastico, vt pater, imò eo Iure sunt prohibiti communicare, nisi tantum sub specie panis, in ipso Concilio Constantiensi *scilicet. 1. 3. & à Martino V. in Epist. ad ipsum Concilium: & in Tridentino *scilicet. 2. 1. cap. 2.* Deinde non tenentur ad id Iure diuino. Quod Primo ex Scriptura probatur, qui Christus, qui Ioann. 6. dixit, *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis eius Sanguinem, non habebitis vitam in vobis* (que necessitas precepti significatur, sine cuius obseruatione nequit salus & vita spiritualis haberi) ipse postea subdit, *Qui manducat me, & ipse vici propter me.* & iterum, *Qui manducat hunc panem, vici in eternum.* quibus verbis Christus tatis significat, mandationem solius speciei panis, ablique proportione speciei vini, sufficere ad vitam, id est ad seruandum preceptum diuinum Eucharistiae, sine quo nequit seruari aut haberis vita, ex quibus Concilium Constantiense & Tridentinum cap. 1. id deduxerunt. Secundò idem probatur, quia in Ecclesia fuit antiquissima cōsuetudo communicandi sub specie tantum panis; ergo id non est contra preceptum diuinum. Consequentia patet. Antecedens**

autem probatur, quia Eucharistia semper fuit solita in Ecclesia pro agrotis seruari, vt constat ex Clemente Romano libro 8. Constitut. Apostolice, cap. 13. & ex Eusebio lib. 6. Historia cap. 36. & ex Tridentino *scilicet. 1. 3. cap. 6.* vbi dicitur, Concilium Tridentinum agnouisse & probasse morem seruandi Eucharistiam pro agrotis: imò aliquando per annum seruabatur, vt testatur Sophronius in Prae spirituali cap. 79. At vinum non potuit adhuc ad breue tempus seruari, quin statim aceretur, quod non esset licitum: ergo quando agrotis vir gente necessitate ministranda erat Eucharistia, sub specie tantum panis ministrabatur.

Supposito autem, quod laicos communicate sub specie tantum panis, & non sub specie vini, sicutum, & non contra praeceptum diuinum, ac proinde capax praecepti humani, aut prohibitionis humanæ, facile constat, prohibitionem Ecclesiasticam, qua Ecclesia Latina laicos interdixit vnum calicis, esse in istam & rationabilem: quia ex una parte in Ecclesia est potestas ad ferendam dictam prohibitionem & legem, & ex altera parte ad illam ferendam sunt iustissime & admodum rationabiles cause; ergo dicta prohibitio & lex est iusta & rationabilis. Consequentia patet. Antecedens autem quoad utramque partem probatur. Et in primis, quod in Ecclesia sit dicta potestas, definit Tridentinum *scilicet. 2. 1. cap. 2.* & etiam generaliter potestas circa vnum Sacramentorum deducitur ex Paulor. ad Corinthios c. 4. dum ait; *Sic nos existimet homo, vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.* Et specialiter potestas circa vnum Eucharistia deducitur ex Paulo 1. ad Corinthios cap. 11. dum postquam locutus fuerat de vno huius Sacramentum, ait, *cerera cum venero disponam.* Et idem ratione constat, quia nihil est quod obsterit Ecclesia possit liberè ferre leges in his circa vnum Sacramentorum non sunt Iure diuino praescripta. Deinde, quod sint iustissime & rationabiles cause ad prohibendum vnum Sanguinis laici, constat ex incommodeis, quia in vno illius respectu tantæ multitudinis contingere possunt. Inter alia autem quae communiter enumerantur, pricipuum est, quod iam in tanta fideliem multitudinem & rationabilem maximum periculum sit, quod aliquid Sanguinis effundatur, in quo maxima indecentia & irreuerentia reperitur, quia Sanguis femeleffus colligi nequit. Iustissime ergo & admodum rationabiliter dicta prohibitio facta est ab Ecclesia, & iustissime & admodum rationabiliter defraudantur laici gratia correspondente speciebus vini, etiam si species vini aliquam ratione sui conseruant, de quo dicemus Difficultate sequenti.

Nihilominus heretici contra hanc prohibitionem clamant, & obiciunt multa, que poterunt videli apud Bellarminum 4. de Eucharistia à c. 10. apud Valentiam disp. 6. quæst. 8. p. 5. apud Val. quæst. disp. 216. & apud Egidium q. 80. art. 12. ex quibus nos aliquo adferemus.

Primo ergo obiciunt verba illa Ioann. 6. *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis eius Sanguinem, &c.* quibus necessitas sumponit utraque specie significari videatur. Reiponendum, particulam & (quamvis admittamus summa copulatiæ) aut ita sumi, vt iuxta phrasim Hebraicam repeat negationem præcedentem, ita vt sensus sit, *Si non manducaveritis carnem Filii hominis, neque biberitis eius Sanguinem, &c.* ac proinde,

proinde, qui speciem tantum panis sumit, satisficit praecepto in eis verbis contento, & vitam habebit. Hic autem sensus optimè congruit cum verbis quæ postea subduntur, *Qui manducat hunc panem, vivet in eternum*, vt suprà dicebamus. Aut si sumitur copulatiæ, & non repetens negationem, ac proinde in eis continetur præceptum sumendi utramque speciem, non tamen obligabit omnes, sed tantum aliquos, ita vt tota Ecclesia quoad aliquos teneatur, non quoad omnes & singulos, quale est præceptum illud Gen. 1. *Creducite & multiplicamini*.

Secondo obiciunt illud Matthæi cap. 16. *Bibite ex eo omnes*. Facili tamen respondemus, illam particulam omnes ad Apostolos tantum referri: cui optimè congruit illud Marci 14. *Biberunt ex eo omnes*, & tamen Apostoli tantum biberunt.

Tertio obiciunt illud Lucae capi 22. & Pauli 1. ad Corinthios cap. 11. *Hoc facite in meam commemorationem*, quibus verbis Christus significat, se velle, vt Apostoli, & eorum in Sacerdotio successores, faciant quod ipse fecit; ipse autem omnibus præsentibus dedit utramque speciem, ergo, Respondemus Primo, si in prædictis verbis continetur aliud præceptum, non esse administrandi Eucharistiam, sed manducandi aut bibendi, vt deducitur ex eo quod Paulus addit, *Hoc facite, quotiescumque bibetis, in meam commemorationem*; & si in illis continetur præceptum sumendi Eucharistiam, & in Luca tantum continetur præceptum sumendi speciem panis, quia in Luca verba illa tantum habentur post consecrationem panis, etiam in Paulo illud tantum continebitur: quia quamvis in Paulo etiam habentur post consecrationem calicis, tamen in eo non habentur abfolute, sicut habentur in Luca, post consecrationem panis, sed cum eo addito, *quotiescumque bibetis*, quasi dicat, *Quotiescumque bibetis, annuntiabis mortem meam*. Addimus, quod in prædictis verbis continetur præceptum sumendi utramque speciem, non respectu singulorum, sed respectu totius Ecclesiæ, non à singulis, sed ab aliquibus implendum.

Quarto obiciunt Ignatium, Tertullianum, & alios Patres, afferentes populum Calicem Domini bibere. Respondemus, eos Patres tantum significare, tunc esse populo in vsu calicem sumere (quod non negamus) non tamen esse necessarium ex præcepto diuino laicis conferri, aut ab eis sumi.

Quinto obiciunt Clementem Alexandrinum, Tertullianum, Cyprianum & Augustinum, quia videntur tribuere vitam spiritualem potius Sanguinis Christi, vt absque eo nequeant homines illum adipisci. Respondemus, prædictos Patres, quamvis dictam vitam attribuant sumptioni Sanguinis, eam tamen non negare sumptioni solius Corporis, neque negare potie, quia Ioan. 6. dicit, *Qui manducat me, ipse vivet propter me*.

Sexto obiciunt Iustinum Apologia 2. pro Christianis, vbi significare videtur, esse præceptum diuini sumendi utramque speciem. Respondemus, Iustinum ibi nullum aliud præceptum vide ri agnoscere, nisi illud quod est apud Lucam c. 22. *Hoc facite in meam commemorationem*. Apud Lucam autem tantum est præceptum sumendi speciem panis, aut si est præceptum sumendi utramque speciem, tantum est respectu totius Ecclesiæ.

Et hoc posteriori modo intelligendi sunt Pseudo-Cyprianus Sermone de Cœna Domini, & Bernardus Sermone 3. Dominicæ Palmarum, dum significant, etiam ipsum Sanguinem esse sub præcepto, Chrysostomus vero Homilia 18. in Epistola 1. ad Corinthios, quamvis supponat, attento Iure diuino, etiam laicis poculum dari, vt suo tempore dabatur, tamen non significat id esse Iure diuino necessarium, sed illo atento posse dari, quia eo non prohibetur.

Septimò obiciunt sententiam illam, *Negre. Caro sine Sanguine, neque Sanguis sine Carne iure communicatur*, quam refert Algerus lib. 2. de Sacramentis Corporis & Sanguinis Christi, cap. 8. ex Augustino, sed desumpta est ex Paschalio libro de Corpore & Sanguine Domini, cap. 19. Respondemus, hanc sententiam Paschalij esse difficultem, & non esse admittendam, aut explicandam non quoad species panis & vini, sed quoad rem contentam sub illis speciesbus, quia in neutra sumitur Caro sine Sanguine, nec Sanguis sine Carne.

Octauò obiciunt Gelasium Papam in Epistola ad Mauritium & Ioannem, & refertur can. *Comperimus*, de Confœratione, dist. 2. vbi dicitur grande sacrilegium, percipere unam speciem abque altera. Respondemus, Gelasium ibi tantum loqui de Sacerdotibus celebrantibus sub una tantum specie, quo etiam modo Gratianus dictum canonem *Comperimus* exponit.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum utraque species, panis videlicet & vini, plus gratia conferat quam altera tantum.

C Aitonus quest. 80. artic. 12. Sotus in 4. *Caietan.* dist. 12. quest. 1. art. 12. Ledejma 1. p. 4. *Sotus.* q. 21. art. 12. dub. 2. Petrus Sotus lect. 10. de Eucharistia, Hessellanus de Communiione sub utraque specie, tractatu 3. Suarez disp. 6. 3. sect. 2. & *Suarez.* Egidius quest. 79. art. 1. n. 34. docent, utramque *Egidius.* speciem non conferre plus gratia, quam alteram tantum: quod indicare videtur. Tridentinum sessione 21. cap. 3. dum docet, sub altera tantum specie totum Christum contineri, & verum Sacramentum sumi, ac propter ea nulla gratia ad salutem necessaria eos defraudari, qui unam speciem solam accipiunt: at si per sumptionem utriusque speciei conferretur maior gratia, quam per sumptionem alterius tantum, verè defraudaretur aliqua gratia, qui non sumeret utramque, sed unam tantum.

Et ratione probatur, quia sumenti Eucharistiam conferunt ex opere operatogratia, quia sumit Sacramentaliter Christum, eiusque Corpus & Sanguinem; sed qui sumit unam tantum speciem, non minus perfectè sumit Sacramentaliter Christum eiusque Corpus & Sanguinem, quam qui sumit utramque, vt patet, ergo non minus gratia conferunt sumenti unam tantum speciem, quam sumenti utramque, si alias sint æqualeiter dispositi.

Alexander vero 4. parte, quest. 11. membro 2. art. 4. Casalius lib. 2. de Cœna & Calice *Alexander.* Casalius. Domini, Arboreus in cap. 6. Ioannis, & Valquez *Arboreus.* Valquez *Valquez.* disp. F F

disp. 215. docent, & merito, utramque speciem maiorem gratiam conferre, quam alteram tantum: quod sensit Clemens VI. in Bulla ad Regem Angliae anno 1541. in qua illi concedit, ut ad gratiae augmentum sub utraque specie communicaret. Et ratione probatur; quia qualibet species ratione sui diuerso modo specifico significat & conferit gratiam, ergo qualibet ratione sui conferit diuersum & peculiarem gradum gratiae sibi correspondentem. Consequentia probatur, quia ex eo deducimus, diuersa Sacraenta ratione sui conferre diuersum & peculiarem gradum gratiae, quia quodlibet ratione sui diuerso modo specifico significat & conferit gratiam. Antecedens autem pater, quia species panis ratione sui diuerso modo specifico, quam species vini, significant & conferunt gratiam, quia species panis significant & conferunt gratiam ut latiantem, quia illam significant & conferunt tamquam cibis; species vero vini significant & conferunt illam ut refrigerantem, quia illam significant & conferunt ut potus.

Quod autem in anima idem sint fames & siti, & quod eadem gratia sit latians & refrigerans, quia per eandem gratiam fames & siti anima extinguntur, non obstat, ut cuilibet speciei diuerso modo specifico significant & conferunt gratiam, nouis & distinctis gradus gratiae correspondent; quia etiam omnibus Sacraentis, quamvis eandem gratiam significant & conferant, siue ad delenda peccata, siue ad magis iustificandum, diuersus tamen gradus gratiae correspondent; quia illam, quamvis eandem, diuerso modo specifico significant & conferunt. Ideo cuilibet speciei ratione sui, etiam quando simul sumuntur, correspondent diuersius gradus gratiae; non quia in utraque sit perfectior seu expressior significatio gratiae refectiae, sed quia in qualibet ratione sui, est significatio gratiae secundum speciem distincta, quamvis ex utraque integretur & coalesceat una significatio conuiuij & refectiui, id est vero plures species panis (& idem est de pluriis speciebus vini) quando simul sumuntur, non conferunt diuersos seu peculiares gradus gratiae, quia sumuntur per modum unius, & non significant gratiam diuerso modo specifico.

Ita tamen qualibet species ratione sui independenter ab altera conferit diuersum & peculiarem gradum gratiae, ut illam conferat non expectata sumptione alterius speciei, non solum quando una tantum species sumenda est, ut par-

ter in eo qui tantum sumit species panis, sed etiam quando utraque sumenda est; quia absque fundamento id negabitur in hoc posteriori casu, quod in priori negari non potest.

Observandum est, pro novo gradu gratiae, quem dicimus species vini conferre, non esse necessariam nonam aliquam dispositionem, aut præparationem, præter eam quæ necessaria fuit ad gratiam collatam ab speciebus panis, tum quia, ut qualibet species conferat suum effectum gratiae, sufficit, quod in sumente præsupponatur qualibet gradus sanctitatis & gratiae, ac proinde, ut species vini suum effectum gratiae conferant, sufficiet ille gradus sanctitatis & gratiae, qui præsuppositus fuit ad sumptionem specierum panis, tum etiam, quia quamvis ad effectum Eucharistie prærequisita etiam esset aliqua actualis dispositio, insufficeret una pro sumptione utriusque speciei, quia ex utraque integratur unum conuiuum.

Tridentinum autem cap. illo 3. dum ait, eum, qui vnam tantum speciem sumit, nulla gratia ad salutem necessaria defraudari, non fauet aduersariis: quia quamvis priuetur gratia quæ conferretur per sumptionem alterius speciei, illa tamen non est necessaria ad salutem, quia ad hanc sufficit quæ conferret per vnam tantum speciem, quia sumptio alterius speciei, nempe vini, nullo modo est necessaria ad salutem, nec ut medium, nec ut præceptum, ut Tridentinum dixerat cap. i. quia cap. 3. loquitur de necessitate gratiae ad salutem, non ratione sui, sed ratione sumptionis illam causantis, ut deducitur ex cap. i. dum ait, sumptionem speciei panis sufficere ad salutem, Imo Tridentinum nobis fauet, dum non dicit absolute, eum qui vnam tantum speciem sumit, nulla gratia defraudari, sed cum eo addito, ad salutem necessaria, quia eo addito indicat defraudari aliquia, quamvis non necessaria.

Et ad rationem respondemus, sumenti Eucharistiam conferri gratiam, non præcisè quia sumit Christum, sed quia sumit species continent Christum, cuiusque Corpus & Sanguinem; quæ essentia Sacramenti Eucharistie in ipsis solis speciebus directe salutatur non intrinsecè & directè Christo, sed tantum extrinsecè & indirectè, & quæ species panis & species vini sunt duo Sacraenta essentialem per perfecta & distincta, quamvis integraliter non sint duo, sed tantum unum, ut diximus Disput. i. Diffic. iv. id est cuilibet diuersus gradus gratiae correspondent, quamvis qualibet Christum, eiusque Corpus & Sanguinem perfectè contineat.

DISPUTATIO XI.

De ministro Eucharistiae.

DIFFICULTAS I.

Vtrum solus Sacerdos sit minister Eucharistiae quoad consecrationem.

ERROR est, quemlibet Christianum baptizatum absque alia ordinatio-
ne posse panem & vinum consecrare: quod instituit Wiclefus, & exprefserunt Lutherus & alij hæretici nostri temporis, vt Vasquez refert in p. 118. cap. 1.

De fide tamen est, solos Sacerdotes posse validè panem & vinum consecrare. Ita supponitur in Concilio Nicæo I. can. 14. & definitur in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. cap. 1. & refertur in cap. *Firmiter*: de Summa Trinitate & fide Catholica, & etiam definitur ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, & tandem definitur in Tridentino less. 22. cap. 1. & less. 23. cap. 1. & 4. & id deducit Tridentinum ex illis verbis Matth. 26. & Luc. 22. *Hoc facie in meam commemorationem, ut Ecclesia Catholica intellexit & docuit*, ait Tridentinum; eis enim verbis, quibus dedit potestatem consecrandi, tantum locutus fuit Apostolus, & eorum in Sacerdotio successoribus.

Trident.

Id quoque frequentissime docent Patres, Dionysius de Ecclesiastica Hierarchia ca. 5. Clemens Romanus lib. 2. Constitutionum Apostolicarum cap. 27. alias 31. Ignatius ad Trallianos, Tertullianus libro de Prescriptionibus, & plures alij, quos refert Bellarminus libro 4. de Eucharistia, cap. 16.

Quod si objicias, omnes Christianos dici regale Sacerdotium, 1. Petri 2. ergo omnes possunt validè consecrare. Respondemus, tantum dici Sacerdotes lato quodam modo, quo etiam omne opus bonum dicitur *Sacrificium*, quo etiam modo ibidem dicuntur *Reges*.

DIFFICULTAS II.

Vtrum plures Sacerdotes possint simul eamdem hostiam consecrare.

Conueniunt Primo Doctores, plures Sacerdotes posse simul eamdem hostiam validè consecrare, quia huic valori nihil obstat potest, dummodo quilibet integrum formam circa eamdem hostiam proferat, & omnes illam in eodem instanti absolvant.

Conueniunt Secundo (Durando excepto, opus situm affirmante) id posse licet fieri, vt constat ex consuetudine Ecclesiae Græce, in qua semper, quando Episcopus consecrat, etiam cum eo consecrat Presbyter cum illo concelebrans; & ex universalis consuetudine Ecclesiae Romana, in qua, qui ordinantur Presbyteri, consecrant eamdem materiam simul cum Episcopo ordinante; & qui

ordinatur Episcopus, etiam simul consecrat cum Episcopo ipsum ordinante.

Est tamen difficultas, *Quomodo id possit licet fieri.* Ratio difficultatis pro parte negativa est, quia humanæ diligentia caueri nequit, ne aliquis eorum prius quam alij formam perficiat, quo forma ab alijs prolati irrita fit & inanis, quo ipsi forma iniuria & irreuerentia irrigari videtur.

Circa hanc difficultatem varijs sunt modi, quibus à varijs Doctribus consuetudo hæc & ceremonia, vt licita defenditur, & à sacrilegio excusat. Primò sunt qui dicunt, idèo posse plures simul eamdem materiam licet consecrare, quamvis sit evidens periculum, quod aliquis prius validè consecrabit, & reliqui nihil efficiat, quia omnes ea intentione consecrandi proferre debent, & proferunt verba consecrationis, vt omnium eorum intentionis ad idem instans, in quo ultimus prolationem perficit & absolvit, referatur; quia sic nullius prolationi irrita fit, quia omnes, etiam qui prius prolationem formæ perficiunt, efficiunt consecrationem instanti, in quo ultimus prolationis formæ finiuit. Modus tamen iste excusandi & defendendi dictam consuetudinem, nisi amplius explicetur, difficultis est: quia quamvis in potestate celebrantis sit effectum verborum consecrationis impedit, si illa proferat absque intentione consecrandi, tamen si cum intentione consecrandi proferat illa circa materiam idoneam, non est in potestate illius, usque ad hoc, vel tamen ad illud instantis, differre seu suspendere effectum verborum, quia oppositum nullo sufficienti fundamento dici potest.

Secundò alij dicunt, idèo dictam consuetudinem licitam esse, qui solus Episcopus ordinans proferit verba consecrationis formaliter & significatiue, seu intentione consecrandi; res qui verò materialiter tantum & recitatue, absque intentione consecrandi, solum ad ostendendam potestatem acceptam, & idèo nullam iniuriam irrigare verbis, etiam si ipsis non fiat consecratio. Modus etiam iste defendendi dictam consuetudinem, reicitur ex Pontificali Romano, in quo Episcopus admonetur, vt paulatim alta voce verba consecrationis proferat, vt recenter ordinati, quantum fieri possit, simul cum ipso prolationem finiant. Hac autem admonitio superflua esset, si recenter ordinati materialiter tantum & recitatue verba consecrationis proferrent, & quantum est ex parte ipsorum, non consecrarent.

Tertiò, alij dictam consuetudinem idèo excusant ab irreuerentia & sacrilegio, quia recenter ordinati debent proferre, & proferunt verba consecrationis, non intentione absoluta consecrandi, sed sub conditione aliqua, nempe vel sub ea, si Episcopus non habeat intentionem consecrandi; vel sub ea, si non proferat tempore opportuno; vel sub ea, si simul cum Episcopo formam consecrationis finiant. Hic etiam modus defendendi dictam consuetudinem reicitur ex eo,

quod modus iste intentionis est ignotus recente ordinatis, quia de eo numquam admonentur. mirum autem est, id esse regulariter ignotum, si necessarium esset ad licite proferenda verba consecrationis; & Ecclesiam non admonere intentionem adeo extraordinariam, si ea esset necessaria ad id.

Quare, alij dicunt, dictam cærimoniam licite fieri, quando omnes verba consecrationis intra paruam distantiam seu durationem finiunt, quia tunc non fit consecratio, quoisque ultimus finit formam consecrationis, sicut effectus forma & materiae aliorum Sacramentorum non fit statim, ac finitur forma, si nondum est applicata materia, nec fit statim ac finitur applicatio materiae, si nondum finita est forma; sed tantum fit quando finitur positio partis quæ ultimè ponitur, quia non obstat paruum interallum inter prolationem formæ & applicationem materiae; quia quando distantia inter materiam & formam est parua, est similis moralis inter illas, ac proinde sufficiens ad simul producendum effectum gratiae, aut consecrationis. Iste quoque modus non probatur, ob manifestum dicerem: quia si in alijs Sacramentis, formæ prius prolatæ, suspenditur effectus quoque materia applicetur; & econtra materiam prius applicatæ, suspenditur effectus quoque forma proferatur; ideo est, quia forma corum non sufficit ad effectum absque applicatione materiae, nec applicatio materiae absq; prolatione formæ, & ideo expectanda est illi pars, qua posteriori ponitur: at vtraque positæ, nequit pro sola voluntate ministri effectus suspendi & differri, quia vtraque positæ, nihil deficit ad effectum, & tempus in quo Sacramentum semel perfectum debet causare, non est sub arbitrio ministri. Cum ergo, prolati verbis consecrationis circa materiam idoneam nihil deficit ad effectum consecrationis, non est adhuc proxima mora expectanda prolatione ab altero facienda, quia haec nullatenus est ad effectum consecrationis necessaria.

Quintò, alij docent, duo esse facienda à recente ordinatis, vt licite proferant verba consecrationis; alterū est, quod proferant verba iuxta modum Ecclesie in qua ordinantur; alterum vero, quod non habeant expressam intentionem consecrandi, nec non consecrandi, sed debitam, id est, quod statuant sè ea intentione proferre verba, quæ debent proferre. Modus etiam hic defendendi dictam consuetudinem nobis displicet, Primo, quia hic modus intentionis est ignotus ipsis recente ordinatis, & de eo à nullo admonentur. Secundo, quia qualiscumque aut quæcumq; sit intentio, cum qua recente ordinatis proferat verba consecrationis, non potest non esse aut sufficiens ad consecrandum, vel non sufficiens; & si est sufficiens, poterit etiam verba proferre cum intentione expressa consecrandi, quia intentio sufficiens æquivalet expressa, & tunc aut Episcopus inaniter proferre verba, aut recente ordinatus, quia illa ultimus finit, nihil efficiet; & si non est sufficiens, etiam poterit illa proferre cum intentione expressa non consecrandi, quia non sufficiens illi æquivalet, & tunc non poterit verba consecrationis formaliter & significatiuè, sed tantum materialiter & recitatiuè proferre, & quamvis posset, frustra sic illa proferret, quia defectu intentionis nihil efficiet.

Prædicta ergo consuetudo & cærimoniam tamquam licita defendenda est, admittendo, recente ordinatis proferre verba consecrationis, cù intentione absolute, & sufficiente ad absolute consecrandum; quia sic illa proferre, aut debere proferre, deducitur ex admonitione, qua diximus recente ordinatis admoneri, & ex eo quod aliter proferre verba consecrationis sit illis ignotum: & eo admisso, defendunt dictam consuetudinem. *Sous* *disf. 4. 13. quæft. 1. art. 2. & Valsquez disf. 219. cap. vlt.*

Ratio ergo ob quam sit licitum, & non fiat, reverentia verbis consecrationis, illa cum absolute intentione circa materiam, cum dicto pericolo proferendo, imò circa materiam iam consecratam ab Episcopo, aut ab alio concelebrante, est, quia dicta cærimonia est maxime congrua & conueniens institutioni Eucharistie: quia Christus consecratus, & in instituens Sacramentum Eucharistie, simul cum alijs illud sumptit, & officium consecrandi illis communis, & præcepit, quod in memoriam suæ passionis illud consecrarent, & sumerent. Ob quod, etiam si, quando ipse consecravit, non consecraverint cum ipso Apostoli, vt sic ipse solus denotaretur auctor tam Sacramenti, fuit maxime conueniens, vt postea aliquando plures Sacerdotes cum Episcopo tamquam cum Christo simul non tantum humani idem Sacramentum, sed illud efficiant, vel saltem conentur efficere, sicut efficerent, vel conarentur Apostoli, si non prævalerent congruitas denotandi Christum esse auctorem tam Sacramenti, vt sic cum Episcopo sumentes, & consecrantes memoriam passionis Christi ex utroque modo recolant. Expedit tamen, ne recente ordinati Episcopum in prolatione verborum præueniant, & consecrarent, quia Episcopus est, qui præcipue celebret.

DIFFICULTAS III.

Utrum solus Sacerdos possit Sacramentum Eucharistie dispensare & distribuere.

Conuenient Catholici, solis Sacerdotibus conuenire esse ministros ordinatis ad dispensandum & distribuendum Sacramentum Eucharistie, seu eos solos esse, quibus ex officio id conuenit. Quod deducitur ex Tridentino *lett. 3. cap. 8. vbi* dicitur: *In Sacramenti sumptio semper in Ecclesia Dei mos fuit, ut laici a Sacerdotibus Communione acciperent: Sacerdotes autem celebrantes seipso communicarent: mos autem iste in Ecclesia non fuisse, nisi Sacerdotes ex proprio officio, & tamquam ministri ordinarii id haberent.*

Addunt tamen communiter Doctores, Primo, Diaconis posse conuenire distributionem Sacramenti Eucharistie ex commissione, & non tantum distributionem Sanguinis, sed etiam Corporis, quod quoad distributionem Corporis habent in Conc. Carthaginensi IV. can. 38. his verbis: *Diaconus præfente Presbitero Eucharistiam Corporis Christi populo si necessitas cogat, in sanguine erget. Particula autem sanguis denotatur, id ex sola commissione Diaconi conuenire posse; & id quoad distributionem Sanguinis (vbi posse distribui) significatur* *verbis*

verbis S. Laurentij ad Sextum Papam, relatis ab Ambrofio lib. 1. Offic. cap. 21. *Cui commisisti Do- minici Sanguinis dispensationem.* Et quoad distributionem Corporis & Sanguinis exprimit Iusti- nus Apolog. 2. pro Christianis in fine, & indicat Clemens Rom. lib. 8. Constat. Apostolic. cap. 28. alias 34. dum de Diacono ait: *Non baptizat, non offerit, oblatione ab Episcopo, aut a Presbytero facta ipse Diaconus dat populo, non tamquam Sacerdos, sed tamquam qui ministrat Presbyteris.* Vbi absolute de administratione Sacramente Eucharistie loquitur, & absque distinctione ad ministracionis Cor- poris & Sanguinis. Quando autem ait, *non tamquam Sacerdos, sed tamquam qui ministrat Presbyteris,* satis indicat, ipse ex commissione Presbyteri conuenire.

Diaco ergo committi potest a Presbytero dispensatio seu distributio Eucharistie, tam corporis quam Sanguinis, quia ordinatur, ut ministret & inseruat Presbytero in altari, ut exprimitur in ordinatione illius illis verbis, *Diacionum oportet ministrare ad altare: sed non potest ei com- mitti absque necessitate, seu causa rationabili (vt quoad distributionem Corporis exprimitur in di- cte Concilio Carthaginensi) quia ordinatur ut ministret & iuuer, ac proinde solum quando iuamen Diaconi est necessarium Presbytero com- mittenti, quia scilicet sunt qui cōmunicent, & Pres- byter committens cōmodē nequit, & non est alius Presbyter qui id possit & commodē effere. Et quoad necessitatem requisitam ad dictam com- missionem faciendam, eadem est ratio, quoad dis- tributionem Corporis & Sanguinis, etiam si non nulli ad distributionem Sanguinis nullam nec- sitatem requirant.*

Addunt Secundum, communiter Doctores in casu virgentis necessitatis agroti, seu in articulo mortis, siue physico siue morali, si non sit presens Episcopus, aut Presbyter, qui id possit expressè com- mitti Diacono, posse ipsum Diaconum Sacra- mentum Corporis agroti dispensare, quia id ipsi committitur ex interpretacione aut praetumpta vol- luntate potenter committere: imo Iure ipso com- muni canonis 14. Concilij Nicenij I. & ideo quamvis Presbyter sit presens, & renuat, si ipse nolit, illud agroti administrare, potest Diaconus id efficere, quia scilicet ipse committitur Iure comuni.

Sed an in casu virgentis necessitatis, seu in articulo mortis agroti, siue physico siue morali, possit laicus committi dispensatio Corporis Christi, sub controv ersia est. Circa quam, quamvis probabile sit id fieri posse, verius tamen est id non posse, in quo Doctores communiter conueniunt, quia id est laicus intuitu reuerentiae Eucharistie prohibi- tum Iure Ecclesiastico in can. de Consecratione, dist. 2. desumpto ex Concilio Rhemensi sub Leo- ne III. quod consuetudo confirmat. Quod autem agrotus in articulo mortis, siue physico siue morali, teneatur Iure diuino Eucharistiam sumere, non obicitur, quia Ius hoc non obligat agrotum, seu ab eo agrotus excusat, quoties Eucharistia nequit commode & secundum ordinem ab Ecclesia pre- scriptum dispensari.

Adit Vasquez disp. 219. cap. 1. posse Diaconos etiam extra virgentem necessitatem, seu articulum mortis, absente Presbytero, se ipsos communica- re, quia id conceditur illis in Concilio Niceno I.

can. 14. & multo melius id posse Presbyteros, quando alius Presbyter deficit, & aliquid necessaria- rum ad celebrandum. Quod Valentia disp. 6. Valentia. quæst. 1. puncto 10. Suarez disp. 72. 1. & 3. Regi- Suarez. naldus lib. 29. num. 93. & alij extendunt ad laicos Reginald. in articulo mortis, ut in ea possint se ipsos commu- nicare, deficiente Presbytero & Diacono, immo- tamen, ut aduentur Vasquez vbi supra, Hen- Vasquez. riquez lib. 8. cap. 54. Victoria de Eucharistia, n. 89. Henri. & Bonacina disp. 4. quæst. 5. puncto 1. & plures Bonacina. alij, quia dictum ministerium est laicos Iure Eccle- siastico prohibitum intuitu reuerentiae Eucha- ristie, quia non est ad salutem necessaria tamquam medium necessarium, quia in eo casu maioris mo- menti est retractio à materia prohibita, quam sumptio Eucharistie precepit.

Regina autem Scotia, quæ refertur Eucha- ristiam, quam apud se seruabat, suis manibus sum- pisse quando ad mortem ducebatur, potuit id li- citè fecisse, aut ne Eucharistia deueniret ad manus hereticorum, aut saltem bona fide.

DIFFICULTAS IV.

Vtrum omnes Sacerdotes sint ordinarij ministrari ad distribuendam Eucha- ristiam.

Constat ex dictis, solos Sacerdotes esse ordi- narios ministros ad distribuendam Eucha- ristiam; supereft tamen difficultas, An omnes Sa- cerdotes sint ordinarij ministri ad id.

Conueniunt Doctores, non omnes Sacerdotes esse ministros plenè ordinarios ad distribuendam Eucharistiam, sed tantum eos, qui sunt proprij Pastores, reliquos verò non nisi ex commissione aut quasi commissione proprij Pastoris illius, qui communicaturus est. Quod significatur in Con- cilio Carthaginensi I. cap. 7. dum statuit, ut nul- lus Clericus vel laicus in aliena parochia sine literis sui Episcopi communicet: & in Concilio Mileuitano can. 18. dum priuatur Communio- ne, qui non in propria parochia, sed in aliena com- municat. Et id ratione probatur, quia solum pro- prius Pastor spirituali ex vi sui offici, Incumbit solum suis pauptrum & cibum spirituale tribue- re, & non alij, qui non sunt proprij Pastores; ergo non omnes Sacerdotes, sed tantum proprij Pa- stores sunt ministri plene ordinarij ad distribuen- dam Eucharistiam.

Vnde Sacerdotes, qui non sunt proprij Pa- stores, non possunt alicui Sacramentum Eucharistie distribuere, nisi ex commissione proprij Pastoris; quia officium proprij Pastoris exigit, ut nullus alius nisi ex voluntate ipsius eius oves pascat; non quia Sacerdotes, qui non sunt proprij Pa- stores, ex vi ordinis Sacerdotij non habeant potestate plenam ad distribuendam Eucha- ristiam, quia vere illam ita completam habent ad id, ut quantum est ex parte potestatis, nihil illis defi- cit, quod egeant a proprijs Pastoriis recipere, sicut deficit illis ad absoluendum, quia Eucha- ristiam distribuere non est auctus iurisdictionis, sicut est absoluere à peccatis; sed quia proprij Pastores habent ius iustitiae, ut nullus alius contra suam voluntatem suas oves pascat, eo modo quo Tra- tatus de Baptismo Disput. 11. Diffic. 11. diximus, Sacerdotibus non proprijs Pastoriis conuenire

potestatem ad baptizandum. Ac proinde Sacerdotes, qui non sunt proprii Pastores, quamvis peccent peccato iniustitiae in proprios Pastores, contra eorum voluntatem administrantes Eucharistiam eorum subditis, non tamen peccato sacrilegii, seu irreuerentiae in Eucharistiam, eo modo quo vbi supra diximus peccare Sacerdotes baptizantes incolas parochiae alienae, contra voluntatem proprii Pastoris. Vnde commissio, aut potius licentia & voluntas proprii Pastoris requiri in alijs Sacerdotibus ad administrandam Eucharistiam, tantum requiritur ut illam non administrent illicite contra iustitiam, non verò ut illam non administrent illicite contra reuerentiam Eucharistiae. Imò Sacerdotes non proprii Pastores possint dici ministri ordinarij ad administrandam Eucharistiam, quia id habent plenè ex vi sui Ordinis & officij Sacerdotij; sed non sunt dicendi tales omnino absurè, quia dependent à voluntate proprii Pastoris, ut exerceant suam potestatem licet absque iniustitia, sicut etiam Episcopus non proprius habet plenam potestatem ad ordinandum subditos alterius Episcopi, etiā eam nequeat licet absque iniustitia exercere absq; voluntate proprii Episcopi.

Nomine autem proprii Pastoris non tantum proprius Parochus, sed etiam proprius Episcopus, & Summis Pontifex intelliguntur, quia omnibus eis ex proprio officio conuenit suis subditis Sacra menta administrare. Quis autem sit proprius Parochus vagabundorum in ordine ad confessio nem & Communionem, & cui possint confiteri, & à quo possint Communionem recipere peregrini & iter agentes, dicimus Tractat de Penitentia, Disputatione x. Difficultate xii.

DIFFICULTAS V.

Quomodo alijs Sacerdotibus, qui non sunt proprii Pastores, conueniat Eucharistiam distribuere.

Conuenient Doctores, Sacerdotes non prius Pastores non posse licet, absq; voluntate seu licetia proprii Pastoris, Eucharistiam distribuere, ut patet ex dictis; & ex ea posse: quia quilibet Sacerdos habet sufficientem potestatem ordinis ad id, & ei nihil deficit ut possit, nisi quod id efficiat absque iniuria in proprium Pastorem, absque qua id efficiet eo ipso quod id velit proprius Pastor.

Est tamen difficultas, An ad id sufficiat Sacerdotibus non propriis Pastoribus voluntas interpretativa seu presumpta proprii Pastoris; an vero necessaria sit illis ad id voluntas expresa illius.

Circa quam conuenient Doctores, ad id sufficiere illis voluntatem presumptam proprii Pastoris, quia voluntas seu licentia proprii Pastoris tantum requiritur in alijs Sacerdotibus, ut id efficiat absque iniuria seu iniustitia in ipsum proprium Pastorem: quia distributio Eucharistiae non est actus iurisdictionis, sicut est absoluere à peccatis, qui non est ius seu sententiam dicere, sicut est absoluere; sed tantum est actus ordinis Sacerdotij, & actus dominij, aut quasi dominij, habentis tantum quasi dominium, & ius iustitiae ad distribuendam Eucharistiam propriis ouibus. Fit autem absque iniustitia in proprium Pastorem, quando fit ex voluntate illius presumpta seu interpretativa,

non solum quando est præsens proprius Pastor (vt contingit, quando id videt aut scit fieri, & taceat) sed etiam quando tantum est futura, id est, quando iudicio prudentis credi potest, proprium Pastorem contentum fore si id sciret, quia eo ipso quod fit ex voluntate presumpta, quamvis tantum futura, non fit contra voluntatem rationabiliter illius, seu non fit ipso rationabiliter in iustitia autem seu iniuria tantum committitur, quando fit aliquid inuitio domino rationabiliter.

Obseruandum tamen est, quod quamvis distribuere Eucharistiam absque voluntate salem presumpta proprii Pastoris, nequeat fieri ab illo peccato graui iniustitiae contra proprium Pastorem, ob illud tamen nulla est generaliter in lege statuta pena, nisi tantum Religiosi, quibus in Clement. Religiosi, De Priviliegis, imposta est pena excommunicationis ipso facto incurrienda, si absque licentia proprii Pastoris presumperint laicos Eucharistiam ministrare: quam non incurunt, qui cum ignoratia adhuc vincibili id faciunt, nec qui ex voluntate presumpta, quamvis tantum futura; quia prædicti non dicuntur presumere illud facere: nec illam incurrit, qui Eucharistiam administrant in articulo mortis, absente omni alio qui id posset facere, quia tunc presumunt proprium Pastorem contentum fore, si id sciret: nec qui habent peculiare privaliugium ad id, qui illi id faciunt ex licentia proprii Pastoris, nempe Roman Pontificis, qui est proprius Pastor totius Ecclesiae.

DIFFICULTAS VI.

Quibus concessa sit facultas ex privaliugio ad distribuendam Eucharistiam.

Quamvis in dicta Clement. Religiosi, De Priviliegis, prohibitum sit generaliter omnibus Religiosi, Eucharistiam laicos distribuere absque licentia proprii Pastoris, iam tamen à Sede Apostolica concilium est Minoribus Obseruantia, & Societati nostra (et consequenter omnibus alijs, quibus Mendicantium privaliugia communicantur) ut toto anno, excepto febo Pascha Resurrectionis, possint omnibus fidelibus in suis templis Eucharistiam ministrare; imò ut concedat facultatem alijs Sacerdotibus, ut eam in dictis templis omnibus fidelibus ministrant.

Circa hæc privaliugia Nauarrus in Summa c. 21. num. 52. & Henriquez lib. 8. cap. 55. nomine festi Pascha intelligunt diem ipsum Resurrectionis & Paschatis, ita ut in eo nequeant dicti Religiosi Eucharistiam secularibus ministrare, non tamen illis qui eam sumunt ad satisfacendum præcepto annua Communionis, sed nec illis qui ex sola devotione illam sumere intendunt. Et eundem diem intelligunt Patres nostra Societatis Compilatores Compendij nostrorum privaliugiorum, v. Eucharistia, §. 2. Addunt tamen dicti Patres, sic privaliugios posse eo die ministrare Eucharistiam eis qui præcepto annua Communionis satisfecerint & idem dicerebant de his, qui intendunt posse satisfacere, & eo die tantum voluntex devotione communicare.

Vasquez disp. 219. c. 3. Suarez disp. 72. fct. 2. & Adamus v. Eucharistia, quæst. 8. dub. 8. nomine festi Pascha seu Resurrectionis intelligunt Communi-

Ægidius. munitionem propriam illius Festi, prout extensi ad quindecim dies, qui à Dominica in Ramis numerantur iuxta usum Ecclesie, ita ut Religiosi sic pruilegiati tantum prohibeatur administrare Communionem, qua intenditur satisficeri præcepto annua Communionis. Quod etiam re ipsa sentit *Ægidius* quæst. 82. art. 3. num. 31. & meritò: quia Pontifices dicta exceptione tantum intendunt excipere Communionem, qua satisficeri præcepto annua Communionis, ut fidèles pro impletione præcepti annua Communionis ad proprios Parochos recurrant. Ergo nomine festi Paschæ intelligunt totum tempus Paschale, in quo potest satisficeri præcepto (ut dicitur in Declarationibus nostrorum Constitutionum Parte 7. cap. 4.) non materialiter, quasi in toto eo tempore non possint Religiosi sic pruilegiati Eucharistiam administrare volentibus ex sola deuotione communicare, quia verè possunt etiam in die ipso Resurrectionis, ut significatur in dictis Constitutionibus; sed formaliter, ita ut tantum prohibeantur Eucharistiam ministrare volentibus præcepto annua Communionis satisfacere. Et sancè h. ut Nauarrus vult, nomine dicti Festi tantum intelligeretur ipsa dies Resurrectionis materialiter, possent fidèles in quolibet alio die ex dictis quindecim satisfacere præcepto annua Communionis, communicando in templis dictorum Religiosorum, quia accipient Eucharistiam ab eis qui habent licentiam ad id à summo Pastore omnium. Et ob dictam rationem, quando in varijs Bullis conceditur pruilegium, ut Eucharistia possit toto anno, excepto die Paschæ, recipi à quolibet Sacerdote etiam fæculari, ut conceditur in Bulla Cruciatæ; dies Paschæ sumendum est non materialiter, sed formaliter, nempe pro Communione ex præcepto annua Communionis facienda: & quando in Bulla Pauli III. nobis conceditur pruilegium ministrandi

Eucharistiam, exceptis die festo Paschatis, & articulo mortis, nomine *articuli mortis* intelligitur articulus mortis non materialiter, sed formaliter, sumptus videlicet pro Communione ex præcepto in eo articulo facienda: & ideo nostri, in dominibus fæcularium infirmorum celebrantes, non prohibent illis, quamvis in articulo mortis existentibus, Eucharistiam ex sola deuotione sumendam administrare.

Obseruandum tamen est Primò, deficiente proprio Parochio in articulo mortis, sine physico fine moralis, posse hostros (& communiter alios Religiosos, quibus nostra pruilegia communi-cantur) Eucharistiam pro viatico administrare, & pro impletione præcepti communicandi in eo articulo, urgente necessitate, id est, quando alias prudenter retinetur ægrotum absque Eucharistia deceffurum, quia Paulus III. in dicta Bulla id nobis concessit. Quando verò toto tempore Paschatis deficit proprius Parochus, quamvis toto eo tempore possimus Eucharistiam administrare, quia eam possunt fidèles ex sola deuotione sumere, nulla tamen Communione à nobis collata satisficeri præcepto annua Communionis, quia non est nobis concessa licentia ad conferendam Eucharistiam pro impletione illius præcepti; & ideo tunc parochianos teneri elasto illo tempore Eucharistiam sumere de manu proprii Parochi, aut alterius ex licentia illius: quia obligatio illius præcepti eo adhuc tempore elasto perfuerat.

Obseruandum est Secundo, ut quia possit ex pruilegio aut ex licentia administrare Eucharistiam non indigere approbatione aliqua, quia nullo iure est requisita; quamvis iure Tridentini sess. 23. cap. 15. de Reformatione, requisita sit ad administrandam pœnitentiam fæcularibus, ut latè dicimus Tractatu de Pœnitentia, Disputatione x. Difficultate xvi.

TRACTATVS
DE
SACRIFICIO MISSÆ.
DISPUTATIO PRIMA.

De natura & essentia Sacrificij Missæ.

DIFFICULTAS PRIMA.

Quid sit Sacrificium propriè & strictè sumptum.

Gabriel.
Castro.

IRCA naturam & essentiam
Sacrificij in communi pro-
priè & strictè sumptu, non
parum laborant Theologici.
Gabriel lect. 85. in Ca-
nonem Missæ, & Castro
lib. 10. Aduerter hæreses,
v. Missa, Heresi 2. docent,
Sacrificium propriè & strictè sumptu, esse quod-
cumque bonum opus, quod fit ut sancta societas
Deo adhæramus. Et eodem modo definit Kenni-
tius Sacrificium in communi in 2. Parte Examini-
nis, disp. de Sacrificio Missæ. Quæ definitio sum-
pta videtur ex Augustino lib. 10. de Cuiitate ca. 6.
dum ait: *Proinde verum Sacrificium est orne opus
bonum, quod agitur ut sancta societas inhereatur
Deo, relatum scilicet ad illum finem boni, quo vera-
citer beati esse possimus.*

Definitio tamen hæc Sacrificij communiter
rejicitur, & merito: Primo, quia quodcumq; opus
bonum fit, aut fieri potest, ut sancta societas Deo
adhæramus, & efficiamur beati, & tamen non
quodcumq; opus est propriè & strictè & peculiariter
Sacrificium, ut constat ex Scriptura, in qua
multa opera bona opponuntur Sacrificio, & abeo
distinguuntur. Osea 6. *Misericordiam volo, non
sacrificium.* & 1. Reg. 15. *Meliare est obediensia,
quam vicitia.* Secundo, quia Sacrificium propriè
& peculiariter sumptum, est opus virtutis religio-
nis, qua Deum peculiariter colimus, ut omnes na-
tiones consentiunt; ergo non est actus cuiuscumque
virtutis. Tertio, quia in Ecclesia Dei post
mortem Christi non agnosciunt nisi vnum tantum
propriè & peculiariter sacrificium, & ita Corpus &
Sanguis Christi; ergo Sacrificium propriè non est opus cuiuscumque virtutis.

Definitio etiam, quia Melanchthon in Apologia
Confessionis Augustanae in Articulo de Missa de-
finit Sacrificium, quod sit *cerimonia vel opus quod
nos Deo reddimus, ut eum honore afficiamus*, eidem
fundamentis rejicitur, si per honorem intelligatur
eum, quem quocumque opere bono exhibemus
Deo. At si per honorem intelligat quemcumque
peculiaritem, quem ex virtute religionis Deo exhibemus,
rejicitur Primo, quia ex virtute religionis
etiam exhibemus Deo honorem peculiariter obla-

tionibus, votis, iuramentis, & adoratione; & tamen
actus isti non sunt peculiariter Sacrificia. Secun-
do, quia post mortem Christi in lege Euangelica
est vnum tantum propriè & peculiariter Sacrificium
secundum speciem, & tamen sunt plures actus
virtutis religionis specie distincti, quibus diverso
modo specifico colimus Deum.

Definitio quoque Caluini, quæ lib. 4. Institut.
cap. 18. definit Sacrificium, quod sit *quidquid om-
nino Deo offeratur, facile rejicitur*; quia in lege Euan-
gelica est vnum tantum Sacrificium, & tamen in
ea plures res offeruntur. Cui adde, quod alia
Aaron Num. 8. dum obtulit Domino filios Levi,
eos Deo sacrificasset.

Augustinus autem vbi suprà, dum quodcumque
opus bonum, factum ut Deo placeamus, ap-
pellat Sacrificium verum, non vult esse propriè &
peculiariter Sacrificium, sed Sacrificium latè. Ap-
pellat autem quodcumque opus bonum sic fa-
ctum, verum Sacrificium, ab effectu veri & pro-
prii Sacrificij; quia dicta opera aliquo modo magis
placent Deo, & per ea aliquo modo magis pla-
catur Deus, & nobis magis reconciliatur, quam
per Sacrificium externum, præsertim quando fit
linea pietatis: quod maxime verum est de sacrificiis
peccatorum, quibus Augustinus reliqua bona ope-
ra comparavit, & de quibus ait per se & facta
non placere Deo.

Deinde Gabriel vbi suprà, & Suarez disp. 73. Gab.
lect. 6. definitus Sacrificium, quod sit *altius exter-
ius religionis continens supremum latram cultum, si-
lique Deo debitum.* Quam definitio rejicit Val-
quez disp. 22. n. 18. & merito: quia per eam non
explicatur peculiaris ratio & essentia Sacrificij, sed
communis omnibus actibus religionis, quia qui-
cumque actus religionis continet supremum cul-
tum latram, & soli Deo debitum: quia quo cumque
opere virtutis religionis aut Deitatem, aut attribu-
tum aliquod Deitatis, prædictè profitemur & re-
cognoscimus; Sacrificio autem nihil maius Deitate
nec ipius attributis profitemur, quia Sacrificio
profitemur omnipotentiam Dei, quæ non est ma-
ior Deitate nec alijs attributis.

Rursus recentiores nonnulli definiti Sacrifi-
cium, quod sit, *oblatio externa Deo facta, qua ad
agnitionem humana infirmitatis, & proficienciam di-*

1118

unus & maiestatis, à legitimo ministro res aliqua sensibilis & permanens rite mystico consecratur & transmutatur. Et ferè iuidentur duas alia definitiones Sacrificij, quibus Suarez vbi supra etiam definit Sacrificium, quarum prior est: Sacrificium est oblatio Deo facta per immutationem alicuius rei, in signum legitime institutum diuine excellentie & reverentie. posterior est: Sacrificium est signum sensibile ad diuinam excellentiam, & cultum sibi debitum immediatè significandum, impositum per alicuius rei immutationem. Et etiam ferè in idem recidit definitio Sacrificij, qua Aegidius quæst. 83. nom. 3. definit Sacrificium, quod scilicet sit oblatio externa legitima auctoritate instituta, qua res aliqua sensibilis immutatur, per legitimum ministerium legitimo loco, & riu Deo vero facta, in protestationem summi ipsius in res omnes domini.

Definitiones hæc etiam sunt insufficientes, quia non explicant peculiariter rationem Sacrificij, prout Sacrificium distinguitur ab omnibus alijs actibus religionis: quia adoratione profitemur diuinam excellentiam & maiestatem, & nostram infirmitatem & inferioritatem, in clarius quam Sacrificio, quia adoratione nos tamquam interiores submittimus Deo tamquam omnium supremo in excellentia, maiestate & dignitate. Nec ex eo, quod addatur, in Sacrificio rem offerri & immutari, explicatur peculiaris ratio Sacrificij; quia etiam oblatione rei odorifera, & cius exhalatione, vt thurificatione, Deum aliquando adoramus, quatenus cum quasi odore perfundimus; quia eo ipso nos ei, vt inferiores in predictis, submittimus: ex eo enim, quod addatur à legitimo ministro, aut in signum legitime institutum aut impositum, nulla ratio essentialis, nec propria passio Sacrificij explicatur. quia Sacrificium esse potest absque utroque. Nam quamvis lege scripta Dei, in & plurium nationum, in situ fuenterint pecuniaris signa pro sacrificijs, & ad id etiam fuerint aliqui homines peculiariter destinati & deputati; Sacrificium tamen ex sua natura neutrum exigit: quia uniuersique, seculi prohibitione positiva, Iure naturæ permisum est, Deum Sacrificio colere, & etiam sibi eligere signum, ad id idoneum. Id vero, quod addit Aegidius, in protestationem summi domini in res omnes, faltum est: quia etiam si simplici oblatione rerum Deo facta, protestemur supremum Dei dominium in illas, non tamen Sacrificio; quia eo tantum protestamur Deum esse auctorem vitæ & mortis, & esse & non esse rerum.

Tandem definitio aliorum, qua definitur Sacrificium, quod sit oblatio sensibilis immutata, in honorem & cultum & reverentiam Dei, rejecitur ex eo, quod per eam non explicetur peculiaris ratio profissionis seu protestationis practicæ Dei, vt auctoris vitæ & mortis, in qua peculiaris ratio & essentialia Sacrificij consistit; quamvis in ea definitione ponatur immutatio, quia tantum est quid materiale, cui potest conuenire dicta ratio profissionis & protestationis practicæ; in modo illa potest esse materiale, cui conueniat ratio adorationis.

Pro exacta igitur Sacrificij propriæ dictæ definitione supponendum est ex communis Theologorum consensu, Sacrificium esse quendam peculiariter actum virtutis religionis, distinctum ab omnibus alijs, qui ab adoratione, & à simplici oblatione, cum quibus maiorem habet similitudinem, quam cum alijs actibus virtutis religionis, sic di-

stinguitur. Quando per adorationem practicè recognoscimus & profitemur Deum, ut supremum quoad excellentiam, seu claritatem, & dignitatem, quia est signum quo practicè nos submittimus Deo, vt superiori in excellentia & dignitate, & per simplicem oblationem practicè recognoscimus & profitemur Deum, non ut superiori in excellentia & dignitate, sed ut supremum Dominum omnium rerum, cui omnes ferti debent; id est enim Deo offerimus res alias, v. g. aurum, aut tritum, aut panem, ut denotemus earum, & reliquarum quas possidemus, ipsum magis quam nos esse Dominum: per Sacrificium vero practicè recognoscimus & profitemur Deum, ut omnipotenter ad conseruandum & defruendum omnes res creatas, praesertim viventes; seu recognoscimus, & profitemur Deum, ut auctorem ipsius esse & non esse rerum, praesertim ipsius vitæ & mortis viventium, & quia nihil est quod mere naturaliter sit practicè recognoscere auctoritatis diuinae circa esse & non esse rerum, circa mortem & vitam. id est requisita est aliqua positiva institutio, aut Dei, aut hominum, qua re aliqua id in Deo denotemus, & significemus, & affectum seu intentionem efficiendem exprimamus. Et quamvis ad id possit pro libito quacumque res institui, eum nullam ad id habeat naturalem proportionem (sicut voces, absque proportione aliqua naturali ad res, fuerint instituta ad eas significandas, quia eam habere non possunt) a prius tamen & conuenientius ad id instituuntur res, quæ aliquam habent proportionem naturali ad id; quia sunt plures res quæ talem proportionem habere possunt, id autem maximam habet proportionem naturalem, immutatio rei quæ sacrificatur, quæ sit consumptio illius rei, aut quæ saltem ad consumptionem rei ordinetur; quia talis immutatio maximè apta & conueniens est ad denotandum, nos & omnem rem ita à Deo prout voluntatis ipsius destrui posse, sicut res illa in Sacrificio Deo oblata modo dicto immutatur à nobis.

Prædicti autem tres actus religionis distinguuntur à laude Dei, qua etiam est actus religionis, quia actus laudis Dei positus est in verbis, & circa omnia attributa Dei versatur: illi vero tres positi sunt in rebus, & singulis eorum prædicta peculiaria attributa Dei profitemur.

Quod si obijicias: Oblatio panis & vini facta à Melchisedech Genet. 14. fuit verū Sacrificium, & absq; dubio satis aptè & conuenienter & tamen in pane & vino nulla fuit facta immutatio; ergo absque hac aptè & conuenienter potest esse Sacrificium. Omisisti alijs solutionibus, relèpdemus, quod etiam si in Scriptura non fiat mētio alicuius immutationis facta in pane & vino à Melchisedech, credendum tamen est, facta fuisse. Quomodo autem fuerit facta, non constat: potuit tamen panis adustio in cibano immutari, & vini effusione illius super panem adustū, aut expressione illius ex viuis.

Sacrificium ergo in communis propriè & strictè peculiariter dictum, est signum existens in re Deo oblata, quo Deum ipsum auctorem vitæ & mortis profitemur. Aut, quod in idem recidit, est immutatio rei Deo oblata, qua Deum ipsum auctorem vitæ & mortis profitemur.

Definitio hæc Sacrificij in communis est sufficiens & exacta, quia per eam explicatur propria & peculiaris ratio Sacrificij, prout est actus distinctus ab alijs

alijs aetibus virtutis religionis, vt ex dictis facile constare potest. Dicitur in ea definitione Sacrificium esse *signum existens in re Deo oblata*, aut dicitur esse *immutatio rei Deo oblata*, quia *Deum ipsum auctorem vite & mortis profitemur*, quia nulli alii potest licet fieri, nisi vero Deo, etiam si verè & validè possit fieri alij, qui iudicetur non esse Deus: quia si res aliqua illi offeratur, immutando illam animo & intentione profitendi illum auctorem vite & mortis, absque dubio illi fieri vetum & validum Sacrificium, quamvis in eo maximum sacrilegium committatur; nam ratio cultus non tam pender ex persona cui fit, quam ex signo & ex intentione ex qua fit.

DIFFICULTAS II.

Vtrum in Missa sit verum & proprium Sacrificium, & in eo Christus imoleatur.

Nomen *Missæ*, quod haeretici tamquam barbarem, & in Scriptura minimè repertum, *Bellarmino. Egidius.* immitterit rident, de quo legendi sunt Bellarmenus lib. 1. de Missa cap. 1. & Egidius q. 8. art. 1. dub. 3. non est Hebreum, vt non pauci falsè existimant, sed est Latinum, vt aduertunt Bellarmenus & Egidius ubi suprà Suarez disput. 14. Vaquez disp. 22. 1. & plures alij: & non deriuatur à transmutendo, vt absque fundamento aliquo existimat.

Hugo de S. Victore. Hugo de S. Victore lib. 2. de Sacramentis, p. 8. cap. vlt. quia populus ministerio Sacerdotis vora sua & oblatione Deo transmittit, sed deriuatur & dicitur à *mittendo* (vt Isidorus lib. 6. Etymol. c. 9. Augustinus Serm. 237. & reliqui Theologi, qui existimant esse Latinum, aduertunt) sumptu pro dimittendo, ita vt *Missæ* idem sit quod *missio* seu *dimissio*, quia populus in Missa dimittitur, nunc tantum in fine Diacono dicente, *Ite missæ est*, id est, Ite, quia iam missio seu dimissio est, vel tempus missio seu dimissio. Antiquitus vero Gatechumeni immediatè ante Offertorium, dicente Diacono, *Catechumeni exente*; & baptizati, in fine Missæ, Diacono dicente, *Ite missæ est*: & ideo in eodem Sacro dicebantur esse duas Missæ, vna Catechumenorum, & altera baptizatorum, & ob id nunc idem Sacrum dicitur *Missarum solemnia*.

Hoc supposito, haeretici circa præsentem Difficultatem docent, in Missa nullum esse propriæ Sacrificium, in quo Christus aut aliud immoleatur. Quod multis probant, Primo, quia Christus, vt dicitur ad Hebreos 7. est Sacerdos in æternum; ergo ipi nullus in terris succedit Sacerdos; & consequenter Sacrificio facto à Christo, nullum in terris succedit Sacrificium, in quo ipse aut aliud immolare possit.

Secundo, quia Sacrificium cruentum Christi in cruce fuit infiniti valoris; ergo superuacaneum est nunc Sacrificium nouum offerre, & antiquum repetere. Et confirmatur, quia Christus vno introiit per sanguinem sancta (id est vna sua morte in fieri, seu vno sacrificio cruento) æternâ redemptionem inuenit, vt ait Paulus ad Hebr. 9. & vna oblatione sui in cruce consummavit sanctificatos, vt ait idem Paulus c. 10. Ergo post mortem Christi frustrâ fuit nouum Sacrificium, & repetetur antiquum.

Tertio, quia Eucharistia est Sacramentum & testamentum; ergo nequit esse propriæ Sacrificiū. Pro-

batur consequentia, quia ratio Sacrificij consistit in eo, quod sit id quo nos aliquid Deo offeramus; ratio vero Sacramenti in eo, quod sit id quo Deus nobis aliquid conferat; & ratio testamenti in eo, quod sit id quo nobis aliquid promittat seu relinquat. Impossibile autem est, quod eadem res sit id quo Deus nobis aliquid promittat & donet, & quo aliquid a nobis Deo offeratur.

Quarto, quia Christum in ultima cena Sacramentum Eucharistiae Discipulis deditis recepimus; se autem ipsum, aut aliud Patri obtulisse in Sacrificium, numquam legitimus; ergo Sacerdotes Christi, ad imitationem illius consecrantes, non dicentur aliquid Patri in Sacrificium offere.

Quinto, quia ad rationem Sacrificij necessaria est consumptio aut immutatio rei quæ immolatur, ad ipsius consumptio ordinata; in Missa autem saltem Christus non consumitur, nec inchoatur; ergo saltem Christus non immolatur in Missa.

De Fide tamen est, in Missa verum & proprium dictum Sacrificium Deo offerri, & in eo Christum immolari. Quod definitum est in Tridentino less. 22. cap. 1. & 2. & can. 1. 3. & 4. & illius mentione in Concilio Nicæano I. can. 13. & in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. c. 1.

Et id tradunt innumerii Patres (vt haeretici ipsi testantur) pro nunc tamen sufficiunt Andreas Apostolus, qui, vt ex eius Legenda constat, & Proconfili, (quidam ut Dijis immolaret, respondit) *Ego omnipotenti Deo immolo quotidie, non tantum carnes, nec hincorum sanguinem, sed immaculatum Agnum in altari*. Et Hippolytus Martyr, qui in Oratione de Consummatione facili introducit Christum, sic loquuntur: *Venite Ponitum & Sacerdotes, qui pretojum Corpus & Sanguinem meum quotidie immolastis*. Et Ambrosius, qui c. 1. Luca sic ait: *Cum sacrificamus, Christus adhuc Christus immolatur*, quæ omnia sunt in Missa.

Et id ratione probatur, Primo à priori: quia in Missa, media confectione vtriusque speciei, occiditur Christus ut homo (quamvis non cruentus, sed incriuentus & mysticus) quia per confectionem vtriusque speciei ex vi verborum, quibus illa fit, separatur Corpus a Sanguine, & Sanguis a Corpori, vt expendemus Diffic. VIII. quo verè & propriè denotamus Deum esse auctorem vite & mortis, & id intendimus: ergo in Missa est verum & proprium Sacrificium, & in eo Christus immolatur.

Secundo idem ab absurdo probatur, quia in Missa non est verè & propriæ Sacrificium, & in eo Christus non immolatur, in Ecclesia Christiana nullum esset propriæ Sacrificiū. Consequens autem est absurdum, quia nulla natio, quantumvis barbara, agnoscit carnis vero & proprio Sacrificio. Antecedens autem probatur, quia extra Missam nihil fit in Ecclesia Christiana ad denotandum Deum auctorem vite & mortis, quia extra Missam nullum animal ad id denotandum occiditur, ut patet; nec res aliqua ad id denotandum confunditur, nec immolatur, quia consupitio thymiamatis & incensi, quæ non raro fit in Ecclesia Dei, non fit ad denotandum Deum esse auctorem vite & mortis (quamvis posset) sed ut vapore corum & suffici Deum adoret; & ob id sit thymiamata & incensum absque igne vapore illum copiose exhalant, sicut, quando igne cremantur, Ecclesia non vteretur consumptione corum in igne. Accedit, quod vaporibus & sufficiibus thymiamatis & incensi

incensi etiam colit imagines, sicut luminaribus synod. VII, accensis, ut dicitur in VII. Synodo aet. 7. & tamen imaginibus numquam obulit sacrificium. Vnde quando in benedictione cerei Paschalis grana incensi cereo affixa dicuntur Sacrificium, non sumitur ibi Sacrificium propriè: quia non immunitantur, nec immunitanda sunt ad denotandum Deum auctorem vite & mortis, immò tunc non immunitantur; sed dicuntur Sacrificium latiori significacione, quia etiam opera misericordia dicuntur Sacrificium: immò grana illa tantum dicuntur latè Sacrificium figuratè & repræsentatiuè, quatenus grana illa significant opus misericordia factum à milieribus quando emerunt aromata ad vngendum corpus Christi.

Ad primam ergo rationem hæreticorū respondemus, ex eo quod Christus sit Sacerdos in aeternum, tantum deduci, nullum posse in Sacerdotio ipsi tamquam relinquenti Sacerdotium succedere, sicut Sacerdotes Leuiticii alij succedebant, quia morte desinebat esse Sacerdotes: non verò deduci, non posse de novo plures ordinari Sacerdotes non successores Christi, sed Vicarios illius, qui tamquam ministri illius possint nomine ipsius ministrare.

Ad secundam respondemus, quod etiam Sacerificium cruentum Christi, seu oblatio qua se ipsum moraliter obulit mactationi cruentæ, fuerit infiniti valoris, & sufficientissimum, tamquam meritum vniuersale, ad redemptionē nostram: nihilominus absque iniuria illius, & absq; iniuria crucis in qua fuit factum, & absq; eo quod virtutis infinitæ illius aliquid derogetur, possunt altaria erigi, & Sacrificium Missæ quotidie celebrari, & repetiri, quia istud non fit, nec repetitur, quia non sufficiat Sacrificium Christi tamquam meritum vniuersale; sed vt per Sacrificium Missæ, tamquam per causam particularem, & tamquam per medium, instar Sacramenti nobis applicetur fructus meriti vniuersali oblationis, quia Christus se ipsum obulit mactationi cruentæ, vt docet Tridentinum sif. 22. c. 1. & 2. Ex eo autem quod præter Sacrificium Missæ sint alia media, per quæ possit nobis applicari fructus meriti dictæ oblationis Christi, non est contendendum superiacentem Sacrificiū Missæ: quia ex eo, quod non sit medium vnicum, tantum fit, non esse necessarium; non verò, non esse vtile. Et ad confirmationem respondemus, Christum vna sua morte, & uno suo Sacrificio cruento, inuenisse redēptionem nostram & illam cōsumasse, quod sufficientiam, seu tamquam meritum vniuersale, non verò quod ad efficaciam; & ideo non frustrā fieri Sacrificium nouum in Missa, sed utileiter, vt felicit fructus meriti vniuersalis Christi nobis per illud applicetur.

Ad tertiam concedimus, Eucharistiam esse Sacramentum & testamentum; negamus tamen, non posse esse Sacrificium, quia id conuenit Eucharistia ratione diuersarum rerum ipsius. Quia est Sacramentum, ratione specierum, quatenus sunt sanguis præcium gratia; & est Sacrificium, ratione consecrationis vtriusque speciei; quia ex vi illius humanitas Christi incruente mactatur: & est testamentum, ratione Sanguinis contenti sub speciebus vini; quia Sanguis Christi, quamvis non prout existens sub speciebus vini, sed prout effusus in cruce, seu effusio illius est conditio sub qua Deus nobis promisit gratiam & gloriam, & ob effusionem illius iam impletam nobis illas confert, & ob eam prauisam contulit gratiam Patribus ve-

teris Testamenti, de quo diximus tractatu de Eucharistia Disputatione III. Difficultate VII.

Ad quartam respondemus, quod quamvis exprefse non legamus, Christum in ultima cena se Deo in Sacrificium obtulisse, id tamen negari non potest; sicut etiam, quamvis non legamus, Sacramentum Eucharistia sub nomine Sacramenti suis Discipulis tradidisse, id negari non potest, quia vere illis tradidit, quod habuit veram rationem Sacramenti. Quia ergo positio Christi sub speciebus est vera mactatio illius, ut dicemus Difficult. VIII. & IX. & absque dubio instituta & facta est ad denotandum, Deum esse auctorem vite & mortis, negari non potest, Christum in ultima cena se ipsum in Sacrificium Deo obtulisse, quia in ea se ipsum sub speciebus posuit, & dicto fine.

Ad quintam, negamus, Christum in Missa non confundi myticè, de quo dicemus Diff. VIII. & IX.

Ex dictis constat, Christum esse victimam, seu hostiam Sacrificij in Missa reperti, quia ipse est qui immolatur in illo, de quo amphius Diff. VIII. & IX.

DIFFICULTAS III.

Vtrum aliquid aliud simul cum Christo ad victimam, seu hostiam Sacrificij Missæ pertineat.

Bellarminus lib. 1. de Missa, ca. 27. & Adamus Bellarmin. q. 9. dub. 2. docent, ad victimam & hostiam, que in Sacrificio Missæ immolatur, etiam pertinere substantiam panis & vini, quia in Liturgia seu Missa Romana panis & vinum appellantur hostia, quando in Offertorio dicitur, *Suscipe sancte Patrem hanc immaculatam hostiam: & etiam appellantur Sacrificium*, quando statim post Offertorium dicitur, *Veni sanctificator, & benedic hoc Sacrificium tuo sancto nomini preparatum*. Et idem videtur tradidisse Patres, dum dicunt, Christum ex suis creaturis obtulisse; & dum Sacrificium Missæ appellant *Sacrificium panis & vini*; & dum dicunt, Christum panem & vinum obtulisse; & dum dicunt, panem & vinum in Sacrificio offerri; & clariss. dum dicunt, panem & vinum offerri in Sacrificium.

Vasquez. q. 12. punct. 1. & communiter Theologi docent, Valentia disp. 6. Vasquez. Valentia.

& merito, panem & vinum non pertinere inutinsecè ad victimam Sacrificij Missæ, sed tantum Christum vt hominem. Quod satis indicat Tridentinum sif. 22. c. 2. dum ait: *Vna enim eademque est hostia, idem nunc offerens Sacerdotum ministerio, qui se ipsum tunc in cruce obtulit, sola offerendi ratione diuersa*. Sed in Sacrificio cruento crucis solus Christus absque substantia panis & vini, & absque ipsum accidentibus fuit hostia & victimæ; ergo in Sacrificio incruento Missæ solus Christus est hostia & victimæ; & ad eam non pertinet substantia panis & vini, nec ipsum accidentia; alias in utroque dicto Sacrificio non esset eadem hostia & victimæ.

Et ratione probatur: quia, ut dicemus Diff. VIII. & IX. immolatio seu actio sacrificandi in Missa sufficiens salutatur & constituitur in separatio[n]e mystica, qua Corpus Christi ponitur ex vi verborum sub speciebus panis, non posito Sanguine ex vi corum; & Sanguis Christi ex vi verborum sub speciebus vini, non posito Corpore ex vi illo-

rum,

rum, quia in ea mystica separatio est sufficiens mactatio & iugulatio Christi; ergo solus Christus absque aliquo alio est sufficiens victimam in Sacrificio Missæ.

Illud vero, quod tradit Gaspar Cafalus lib. 1. de Sacrificio Missæ c. 25 nempe, in Missa esse duo Sacrificia, vnum in quo solus Christus est victimam, & alterum in quo panis & vinum sunt victimam, absurdum est, non solum quod id quod assertur, in Missa esse duo Sacrificia, quia est contra Tridentinum s. 22. in initio, vbi Sacrificium Missæ appellat *singulare*, de quo dicemus Diff. xi. sed etiam quod id quod assertur, in Missa esse duas victimas, quia est contra Tridentinum cap. 2. vbi ait, in Sacrificio Missæ esse vnam hostiam, & hanc esse eamdem cum hostia in Sacrificio crucis immolata; & contra id, quod in Oratione Dominicæ VI. post Pentecosten continetur, nempe: *Deus, qui legalium differentiam hostiarum in unius Sacrificij perfectione sanctificasti*, vbi nomine *Sacrificij* potius hostia intelligitur, quam actio sacrificandi; tum quia comparatur cum hostijs & victimis legalibus; tum quia in Ecclesia non vna tantum immolatio succelsitariquis, sed plures specie, nempe cruenta & in cruenta, & plures numero in cruenta. Et quidem ex nullo fundamento deduci potest, Christum aliam rem præter se ipsum in victimam pro Sacrificio commendasse, nec ad aliud immolandum quam se ipsum, Sacerdotes instituisse.

Panis vero & vinum appellantur in Missa hostia & sacrificium, quia transiunt & conuertuntur in victimam huius Sacrificij, & ob id appellantur hostia & sacrificium præparatum, id est, id quod præparatum est, vt ex eis fiat Sacrificium, & ob idem Christus dicitur ex creaturis suis obulisse, & ob idem Sacrificium Missæ appellari Sacrificium panis & vini; & etiam quia in hoc Sacrificio immolatur Christus, vt contentus sub speciebus panis & vini: & ob id dici potest Christum panem & vinum obulisse, quamvis addatur, in Sacrificio & panem & vinum immolasse.

D I F F I C V L T A S I V .

Vtrum immolatio, seu actio sacrificandi in Missa, consistat in oblatione panis & vini statim post lectum Euangelium verbaliter facta.

Supponimus, in Missa sex actiones inter alias reperi. Prima est, oblatio panis & vini statim post Euangelium lectum verbaliter facta. Secunda est, consecratio realis vtriusque speciei, in qua inclusæ sunt dæficio panis & vini, & positio Corporis & Sanguinis Christi sub speciebus. Tertia est, oblatio Corporis & Sanguinis Christi paulo post consecrationem vtriusque speciei verbaliter facta. Quarta est, fractio Hostie consecrata. Quinta est, distributio Sacramenti Eucharistiae. Sexta est, sumptio illius facta à Sacerdote.

Est ergo difficultas, in qua actione earum actio Sacrificij Missæ consistat: & Primo est difficultas, An consistat in oblatione panis & vini, statim post Euangelium verbaliter facta.

Scotus in 4. dist. 13. quæst. 2. §. *Ad questionem*, verific. *Si obycias*, docet, in ea oblatione sufficienter constitui, quamvis indicet etiam sufficienter constitui in oblatione verbali Corporis & Sanguinis

Christi post consecrationem facta: quod indicant Partes, dum Sacrificium Missæ dicitur ab ipsi panis & vini, & dum Christus in ultima cena, ad cuius imitationem nos in Missa Sacrificium offerimus, dicitur panem & vinum obulisse. Et ratione probatur, quia dicta verbalis oblatio panis & vini est vera oblatio, & Deo facta; ergo est vera immolatio, & Sacrificium.

Alanus vero lib. 2. de Sacrificio cap. 18. Bellarminus lib. 1. de Missa, c. 22. Suarez disp. 75. sect. 3. Vasquez disp. 222. c. 1. & communiter Theologo docent, immolationem, & actionem Sacrificij Missæ non esse positam in dicta oblatione, & merito: quia per eam oblationem panis & vini non fit immutatio aliqua in pane & vino, qua propter possimus Deum esse auctorem vite & mortis, quia simplici tantum oblatione offeruntur; ergo in ea nequit constitui vera immolatio & sacrificio. Et accedit Primo, quod in primitiva Ecclesia non fiebat dicta oblatio panis & vini in Missa, & tamen semper in Missa Sacrificium fuit oblatum. Accedit Secundo, quod victimam in Sacrificio Missæ non est panis & vini, sed solus Christus, vt diximus Difficultate precedenti.

Sacrificium vero Missæ dicitur à Patribus panis & vini, & quia panis & vinum transiunt in victimam huius Sacrificij, & quia Christus, vt contentus sub speciebus panis & vini, in ista substancia panis & vini immolatur; & ob easdem rationes dicitur panem & vinum obulisse, etiam addendo in Sacrificium.

Et ad rationem respondemus, concedendo Antecedens, & negando Consequentiam; quia non quæcumq; oblatio est Sacrificium, sed tantum illa, quia res oblatæ ita immutatur, vt ipsius immutatio denotetur Deum esse auctorem vite & mortis.

D I F F I C V L T A S V .

Vtrum immolatio, seu actio sacrificandi in Missa, consistat in oblatione Corporis & Sanguinis Christi, paulo post consecrationem verbaliter facta.

Ecki lib. 3. de Sacrificio Missæ, c. 9. & C. 10. briel in 4. dist. 13. q. 1. art. 3. docent, immolationem, seu actionem sacrificij Missæ, sufficienter constitui in oblatione illa verbali, qua Sacerdos paulo post consecrationem verbaliter offert Corpus & Sanguinem Christi: quod etiam indicat Scotus q. 2. §. *Ad questionem*, verific. *Solycus*. Probari autem potest, quia per eam oblationem sufficienter offertur Deus Christus, seu Corpus & Sanguis Christi; ergo in ea sufficienter constituitur actio Sacrificij Missæ.

Bellarmino vero, Vasquez & Suarez vbi supra, docent, immolationem, seu actionem Sacrificij Missæ non constitui sufficienter in dicta oblatione; & merito: quia per dictam oblationem nulla fit immutatio, nec aliud quo denotetur Deum esse auctorem vite & mortis; ergo in ea non constituitur immolatio & sacrificatio reperita in Missa. Accedit, quod non constat, Christum, qui in ultima cena in cruentem sacrificauit, & quem nos in Sacrificio Missæ imitamus, post consecrationem panis & vini seipsum Patri obulisse.

Addunt prædicti contra Scotum & Couarrizierum, non solum in ea oblatione non constitui sufficienter immo-

immolationem Missæ, sed nec ad essentiam illius pertinere; & merito: quia, vt dicemus Difficultate IX. tota essentia immolationis Missæ sufficienter consistit in consecratione utriusque speciei. Et quamvis in ea non consistet sufficienter, nō posset dicta oblatione perfici & compleri, quia nihil in ea est, quod iuare possit ad denotandum, Deum esse auctorem vita & mortis; quia si aliqua ratione iuare posset ad id, maxime quia est oblatio quæ ad essentiam actionis Sacrificij requiritur: ea autem ratione non iuuat, quia oblatio ad essentiam actionis Sacrificij requiri non est actio distincta ab ipsa actione sacrificandi, sed est ipsa actio facta intentione denotandi Deum esse auctorem vita & mortis; sicut etiam consecratio in actione Sacrificij reperta, non est aliud quam actio ipsa Sacrificij, seu oblatio ipsa Deo facta. Accedit, quod absque dubio à Christo in ultima cena fuit Sacrificium integrè essentialiter factum, & non constat ab ipsa factam fuisse predictam illam oblationem.

Ad rationem ergo aduersariorum concedimus, per oblationem illam sufficienter offerri Deo Corpus & Sanguinem Christi; negamus tamen, in ea essentiam immolationis Missæ consistere: quia ad rationem immolationis non sufficit quæcumque oblatio, quia requiritur oblatio qua denotatur Deus auctor vite & mortis, quod non denotatur dicta oblatione.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum actio Sacrificij Missæ in fractione Hostiæ consecratae constat.

NVllus est, qui totam essentiam actionis sacrificandi in Missa, in fractione Hostiæ consecratae constitutæ, quia quamvis apta sit, vt in ratio immolationis, seu actionis Sacrificij reperatur, quia est immutatio intrinseca Hostiæ consecratae, seu accidentium panis: nihilominus Christus non commendauit illam pro Sacrificio Missæ, quia voluit ipsum in Missa immolari, & non solum Hostiam consecratam, dicta autem fractione Hostia sola immutatur immutazione apta ad immolationem, non vero Christus; quia per eam fractionem Christus non immutatur nisi localiter, & immutatio localis non est apta ad id.

Est tamen difficultas, An partialiter pertineat ad essentiam immolationis, seu actionis Sacrificij.

Can. 12. de Loci c. 13. ad 4. argumen. & Valentia disp. 6. q. 9. pun. 1. s. 2. docent, consecrationem non sufficere ad essentiam actionis Sacrificij Missæ, sed ad eam etiam requiri fractionem Hostiæ consecratae, quod videtur Christus in sua le Math. 26. Marci 14. & Luca 22. dum panem consecratum fregit, & præcepit vt nos id etiam faceremus. Et ratione probatur, quia fractio Hostiæ consecratae sit, vt per eam significetur fractio sacerdotio Christi in cruce, vt adiuvunt Prosper relatus de Conferat. dist. 2. can. *Cum frangitur*, & Algerus lib. 1. de Sacramentis Corporis & Sanguinis Christi c. 19. Ergo fractio Hostiæ consecratae habet rationem Sacrificij commemoratiui, non minus quam consecratio.

Bellarminus vero, Vasquez, & Suarez vbi supra, & Egidius q. 8. art. 1. dub. 5. docent, fractionem Hostiæ consecratae nō pertinere ad essentiam actionis Sacrificij Missæ (quod etiam significat

S. Thomas q. 82. art. 6. ad 6.) & merito: quia consecratio utriusque speciei, absque fractione Hostiæ consecratae, est sufficiens actio sacrificandi Christum, vt dicemus Difficultate VIII. ergo fractio Hostiæ absque fundamento dicitur ad essentiam actionis Sacrificij Missæ pertinere. Accedit, quod Christus in ultima cena se ipsum invenit sacrificans integrè essentialiter, nō fuit vtus fractione panis consecrati, sed panis non consecrati, vt diximus Difficul. 1. nec dicta fractio Hostiæ consecrata facta fuit in omnibus Missis, vt constat ex Liturgia Basilij, in qua nulla fit mentio talis fractionis, & tamen in omnibus semper fuit factum Sacrificium essentialiter integrum.

Ad fundamentum Cani ex facto & præcepto Christi defunctum, negamus, Christum panem consecratum fregisse, sed tantum panem nondum consecratum, ac proinde non præcepisse, nec commendasse fractionem Hostiæ consecratae, immo nec fractionem Hostiæ non consecratae, sed consecrationem, & ad summum etiam sumptionem Hostiæ consecratae.

Et ad rationem negamus, fractionem Hostiæ consecratae fieri, vt significetur passio & quasi fractio Christi, quia haec consecratione significatur, vt dicemus Difficult. ix. sed fieri tum, vt quodammodo Christum imitemur, qui etiam vtus est fractione panis nondum consecrati, tum etiam, vt divisione Hostiæ in tres partes, tres status hominum beatorum significantur, nempe eorum qui sunt actu beati, & eorum qui sunt in Purgatorio, & eorum qui sunt adhuc in mundo. Proper autem & Algerus non loquuntur de fractione Hostiæ qua Sacerdos semper virut in Missa, sed de ea quam aliquando facit ad distribuendum alijs, & de effusione Sanguinis in ora fidelium; & de his recte dicitur per eas denotari immolationem Corporis Christi, & effusionem Sanguinis illius (quod etiam est verum de fractione Hostiæ consecratae, & de calice de quo Sacerdos bibit) nō quia illa fractio & effusio Sanguinis in ora fidelium immediatè, & ratione sui id efficiant, sed mediatè, & præsupponit ratione consecrationis quam præsupponunt, per quam id immediate significatur, vt ex Nylieno adiurit Vasquez nu. 76. Et id tantum volat Paulus 1. ad Corint. 11. dum ait: *Quoiescumque mandabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis.* Addimus, quod quamvis fractio Hostiæ consecratae fieret ad significandam immolationem eruentam Christi, non sufficeret & ad rationem actionis Sacrificij Missæ, vt dicemus Difficultate VIII.

DIFFICULTAS VII.

Vtrum actio Sacrificij Missæ in sumptione specierum consecratarum constat.

Supponimus, sumptionem Eucharistie factam ab alijs, quibus celebrans illam distribuit, non pertinere ad actionem Sacrificij Missæ, vt constat ex vnu Ecclesiæ, in qua sacerdoti celebrantur Missæ absque dicta sumptione; & tamen negari non possit, in eis fieri Sacrificia essentialiter integra, alias Missa priuata (id est in qua solus Sacerdos comunicat) est illicita, quia illicitum est omittere aliquid quod ad essentiam actionis Sacrificij pertinet. Consequens autem damnatum est in Tridentino fest. 26. cap. 6. & can. 8.

G g

Hoc

Hoc supposito, difficultas est de sumptione à Sacerdote facta, an haec ad essentiam actionis Sacrificij pertinet.

Albertus.

Albertus in 4.d. 13. & Ledesma 1. par. quæst. 23. art. 4. in fine, docent, totam essentiam Sacrificij Missæ consistere in sumptione Eucharistie à Sacerdote celebrante facta: quia si ad rationem actionis Sacrificij requiritur aliqua immutatio in Christo, qui est res oblata, nulli alii actioni Missæ conuenire potest ratio actionis Sacrificij nisi dictæ sumptioni; quia per eam viderur fieri immutatio aliqua in Christo: aut si ad rationem actionis Sacrificij Missæ, quia incuruentur non est, nulla requiritur in Christo immutatio, in ea sumptione melius constituetur, quā in aliqua alia actione; quia ratio actionis Sacrificij incuruenti consistit in eo, quod representet Sacrificium cruentum; sumptione autem Eucharistie id optimè representatur, ut significat Paulus 1. ad Corinthios 11. *Quotiescumque manducabis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annuntiabis.* Et quamvis etiam consecratione representetur, nihilominus non in ea, sed potius in sumptione ratio actionis Sacrificij, quod in Missa vniuersum est, constituta est; quia expressius representare videtur Sacrificium cruentum Christi, quā consecratio.

Sotus.

Bellarmino.

Puteanus.

Sotus in 4.d. 13. quæst. 1. art. 4. Bellarminus vbi supra, & Puteanus quæst 8. art. 1. dub. 4. docent, sumptionem Eucharistie à celebrante factam, ad essentiam actionis Sacrificij Missæ partialiter pertinere; ita ut essentia dictæ actionis ex consecratione & ex sumptione coalefcet & compleatur. Quod indicari videtur in can. *Cum frangitur, de Consecratione dicit. 2. dum dicitur, effusionem Sanguinis in ora fidelium, effusionem Sanguinis factam in cruce significare, ac proinde ad essentiam Sacrificij Missæ incuruenti pertinere;* & in Concilio Toletano XII. can. 5. & refertur de Consecratione d. 2. can. *Relatum, dum grauis statuuntur pena in eos Sacerdotes, qui non consumunt Sacrificium quoties sacrificant: & reddit Concilium rationem, nempe, quia quale erit Sacrificium cui nec ipse sacrificans particeps esse cognoscitur, & ideo Theologi communiter fatentur, necessarium esse sub precepto, quod si Sacerdos celebrans post consecrationem impeditur consumere Sacrificium, aliis Sacerdos subrogetur qui illud consumat.* Et ratione probatur, quia in tota Missa nulla est alia realis destruccióne victimæ, nisi sumptio Eucharistie; ergo ad essentiam Sacrificij Missæ pertinet & requiritur, quia ad essentiam actionis Sacrificij requiritur consumptio victimæ.

Vasquez.

Suarez.

Egidius.

Becanus.

Vasquez verò disp. 222. cap. 4. Suarez disp. 75. sct. 5. Egidius quæst. 8. art. 1. dub. 1. Becanus cap. 2. 5. quæst. 6. & plures alii, docent, & merito, sumptionem Eucharistie adhuc à celebrante factam, non pertinere adhuc partialiter ad essentiam actionis Sacrificij Missæ.

Et in primis, totam essentiam actionis Sacrificij Missæ non consistere in dicta sumptione, probatur Primo, quia essentia actionis Sacrificij Missæ consistit latenter partialiter in consecratione, ut dicemus Difficultate VIII. ergo tota non consistit in dicta sumptione. Secundo, quia si ob aliquam rationem tota essentia actionis Sacrificij Missæ sita est in sumptione dicta, & nullatenus in consecratione, maximè quia per sumptionem res oblata immutatur, & non per consecrationem. Hæc au-

tem ratio est nullius momenti, quia ad rationem Sacrificij incuruenti non est necessaria immutatio aliqua physica in re oblata, ut dicemus Difficultate VIII. & si necessaria esset, non sufficeret dicta sumptio, quia per eam Christus, qui est victimæ, tantum immutatur secundum locum, immutatio autem secundum locum non est apta ad rationem actionis Sacrificij, quia non est destruccióne rei que mouetur, nec tendit ad destructionem illius.

Deinde dictam sumptionem nec partialiter pertinere ad actionem Sacrificij Missæ, probatur Primo, quia tota donatio & significatio requiri ad essentiam actionis Sacrificij, in quo Christus immolatur, inuenitur in sola consecratione, ut dicemus Difficultate VI. ergo. Secundo, quia ad rationem actionis Sacrificij incuruenti non est necessaria physica immutatio rei immolata, & quamvis esset, non sufficeret dicta sumptio, ut superdictum est. ergo absque necessitate requiritur dicta sumptio, quia si requisita esset, tamquam pars maximè, ut per eam victimæ immutaretur.

Ad rationem ergo pro Alberto & Ledesma respondemus, ad rationem actionis Sacrificij Missæ non requiri immutationem aliquam intinēcam rei immolatae, sed sufficere immutationem mysticam, quæ in sola consecratione immediate & ratione sui reperitur, & non in sumptione specierum immediate & ratione sui, sed tantum presuppositu ratione consecrationis. Et id tantum volunt Paulus 1. ad Corinthios 11. ut diximus Difficultate VI. in fine.

Et ad fundatum pro Soto & Bellarmino desumptum ex dicto can. *Cum frangitur, de Consecratione dicit. 2. dum dicitur, effusionem Sanguinis in ora fidelium, significare effusionem Sanguinis Christi in cruce, non esse verum immediate & ratione sui, sed presuppositu ratione consecrationis presupposita ad ipsam sumptionem Sanguinis; & quamvis immediata & ratione suu illam designaret, non significaret, non sufficeret ad rationem actionis Sacrificij incuruenti Christi, videlicet Difficultate VIII.*

Et ad secundum, desumptum ex dicto Concilio Toletano XII. respondemus, in eo statu penam pro Sacerdotibus non communicantibus quos sacrificant, non quia Concilium existimat, sumptionem Eucharistie ad essentiam Sacrificij pertinere, quia potius supponit, Sacerdotes vere sacrificare, quamvis non consumant & communiciant; sed quia quilibet sacrificans ex precepto tenet fieri particeps Sacrificij, ut ei consentire, & illud approbare videatur.

Ad tertium ex ratione desumptum, respondemus, ad rationem Sacrificij incuruenti, quale est Sacrificium Missæ, non requiri immutationem physicam in re oblata, sed sufficere mysticam, quæ reperitur in consecratione virtutique speciei, & quamvis esset requisita, non sufficere sumptionem specierum, ut per eam Christus immoleatur, quamvis sit apta ut species immolentur, quod non intenditur in Missa.

DIFFICULTAS VIII.

Vtrum essentia actionis Sacrificij Missæ sit in consecratione, qua Corpus & Sanguis Christi ponuntur ex vi verborum sub speciebus panis & vini.

Sicut in 4. dist. 13. quest. 2. §. *Ad questionem, Gabriel quest. 1. art. 3. dub. 2. Eckius lib. 3. de Sacrificio Missæ cap. 9. Clitouæus lib. 2. contra Lutherum, cap. 16. & plures alij, docent, essentiam actionis Sacrificij Missæ nullatenus sitam esse in consecratione.* Primo, quia consecratio non est oblatio, ergo non est immolatio. Consequentia patet, quia oblatio est necessaria ad immolacionem, imo est genus ad illam. Antecedens autem, nempe quod consecratio non sit oblatio, indicatur in Tridentino, sess. 22. 23. cap. 1. dum ait, Sacerdotibus daran esse potestatem consecrandi, offerendi, & ministrandi Corpus & Sanguinem Christi quibus significare videtur, consecrationem esse distinctionem actionem ab oblatione, sicut etiam ab administratione. Et etiam ratione probatur, quia oblatio supponit rem quæ offertur, consecratio autem non supponit rem quæ offertur, ergo consecratio non est oblatio, nec res consecrata est res oblatio.

Secundò eadem sententia probatur, quia si essentia actionis Sacrificij Missæ sita esset in consecratione, numquam fieret Sacrificium Missæ, nisi fieret consecratio. Consequens autem est fallum, ut constat ex VI. Synodo can. 52. Trullano, & ex Concilio Laodicensi can. 49. dum dicitur, in diebus Quadragesimæ celebrari Sacrificium ex praefanaticatis, exceptis Sabbato & Dominica, quod etiam nunc obseruat Ecclesia in die Paracœus, in quo non consecrat, sed panem die antecedenti consecratum offert in Sacrificium.

Ruardus verò art. 16. §. *Eamdem fidei veritatem, Alanus 1.2. de Sacrificio, cap. 1.5. Gaspar Caffalius lib. 2. de Sacrificio Missæ, cap. 23. Episcopus Oxonensis Tractatu de Sacrificio, cap. 11. Suarez disp. 75. sect. 5. Vasquez disp. 222. cap. 5. Agidius quest. 83. art. 1. dub. 5. Adamus q. 9. dub. 2. & Beccanus c. 25. quest. 6. docent, & merito, essentiam actionis Sacrificij Missæ sitam esse in consecratione reali, sumpta pro positione Corporis & Sanguinis Christi sub speciebus: quod absque dubio sentiunt Simeon Thessalonicensis libro de Mysterijs Missæ, cap. 23. Nicolaus Cabasilas in Expofitione Liturgie cap. 23. Irenæus lib. 4. Contra hæreses, c. 23. Nyssenus Oratione iude Christi Resurrectione, columna 6. Gregorius lib. 4. Dialogorum cap. 18. & Isidorus lib. 6. Etymologiarum, cap. 19. quorum verba expendunt Vasquez & Agidius.*

Et ratione probatur, quia consecratio realis apitissima est, & maximè proportionata, ut per eam Christus immoletur & sacrificetur, & in Missa non est alia actio ad id apta & proportionata; ergo consecratio realis sicut absque dubio ad id instituta, & commendata à Christo. Consequentia patet. Antecedens autem probatur, quia ex vi verborum consecrationis Christus tamquam victimæ iugulatur inveniens, & mysticè, seu ex vi significatio-

tionis verborum consecrationis, quia ex vi verborum separatur Corpus Christi à Sanguine, & Sanguis à Corpore, ex vi enim verborum consecrationis Corporis, & per se, solum Corpus ponitur sub speciebus panis, & non Sanguis, nisi per concomitantiam, & per accidens, & ex vi verborum consecrationis Sanguinis, & per se, solum Sanguis ponitur sub speciebus vini, & non Corpus, nisi per concomitantiam, & per accidens: ergo consecratio realis apitissima est, & maximè proportionata, ut sit immolatio Christi, ac proinde ut per eam verè denotetur Deum esse auctorem vitæ & mortis.

Consecratio autem realis, est iugulatio Christi mystica, non quia repræsentat mortem cruentam, seu Sacrificium cruentum Christi (quamvis verum sit, illam de facto repræsentare) quia Sacrificia antiquæ legis etiam repræsentabant Sacrificium cruentum, & mortem Christi, & tamen non erant iugulatio mystica Christi: sed dicitur iugulatio Christi mystica, quia est iugulatio Christi, non physica, sed occulta, & alta, utpote facta tantum ex vi significatio verborum. Vnde consecratio facta a Christo in ultima coena, etiam habuisset rationem iugulationis & immolationis, seu sacrificationis Christi, quamvis Christus non esset moriturus, & etiam consecratio à nobis facta, quamvis Christus non fuisset mortuus.

Obseruandum tamen est, consecrationem sumptam pro dicta positione, esse veram & realem immolacionem, seu veram & reale Sacrificium, etiam non sit realis & intrinseca iugulatio, sed tantum extrinseca & per rationem, quia tantum est iugulatio ex vi significatio verborum: quia ipsa positio, cui conuenit denominatio, & ratio iugulationis, ex vi significatio proueniens, est realis; sicut etiam Sacraenta dicuntur realia, quamvis ratio formalis eorum, nempe significatio Sacramentalis, non sit realis; quia id cui conuenit ipsa significatio Sacramentalis, est quid reale.

Ad primam ergo rationem aduersariorum negamus, consecrationem non esse oblationem. Et ad primam probationem desumptam ex Tridentino, ex eo quod in eo dicitur in Sacerdotibus esse potestatem consecrandi & offerendi Corpus & Sanguinem Christi, respondemus, ex eo non sufficienter colligi, consecrationem esse actionem distinctam ab oblatione, quia iæc dictiones idem significantes repertuntur, præfertim quando illud idem, ut ratione diuersum significant, ut in praesentiarum contingit, quia consecratio & oblatio sunt rationes distinctæ tamquam genus & species. Ad secundam verò probationem, ex ratione desumptam, respondemus, Christum, qui est res oblatæ, presupponi ad consecrationem, quia non sit per illam; præserum quod falsum est, rem oblatam necessariò presupponi ad oblationem, quia etiam Christus definieret in esse rerum natura, si verba consecrationis ita intitulata essent, ut à Sacerdote prolatæ Christum sub speciebus nouiter producerent, & illum eo modo, quo nunc, subillis ponent, abique dubio dicta positio esset oblatio, imo & immolatio.

Ad secundam rationem respondemus, numquam fieri immolacionem seu Sacrificium Missæ, absq; consecratione, ac proinde quādo in Quadragesima iuxta canones VI. Synodi, & Cōcilij Laodicæ.

censis non fiebat consecratio, neque fiebat Sacrificium, sed ex prælantificatis & consecratis fiebat sacrum mylterium; & etiam in Ecclesia, in qua Sacerdos in die Paralceus non consecrat, etiam non sacrificat, sed participat de Sacrificio sumpto pro victima, illam comedendo pro se & pro populo (utpote victimam Sacrificij pro se & pro populo facta) ut ea participatione a Deo impetrat pro se & pro populo; & ideo petet, ut adstantes orent, ut Sacrificium illud acceptabile fiat, id est, ut victima illa pridie sacrificata fiat in sui & in adstantium utilitatem, per mandationem ab ipso, nomine populi faciendam.

DIFFICULTAS IX.

Vtrum ad essentiam actionis Sacrificij Missæ, requisita sit utriusque specie consecratio.

Cassalius.
Ruardus.
Bonacina.

GAspar Cassalius lib. 2. de Sacrificio, cap. 25. Ruardus art. 26. Henriquez lib. 9. c. 9. n. 10. & Bonacina quæst. vñjma, punct. 2. docent, ad essentiam actionis Sacrificij Missæ non esse requiritam consecrationem viriisque speciei, sed sufficere consecrationem cuiuslibet. Primo, quia per consecrationem cuiuslibet speciei seorsim consecratur Christus, ut sit modo Sacramentali sub illa, & in consecratione cuiuslibet speciei, inclusa est oblatio Christi Deo in ipsius honorem facta; ergo nihil deest, ut consecratio cuiuslibet speciei sit immolatio, & Sacrificium.

Secundò specialiter probatur, in sola consecratione Corporis sufficiens constituiri, quia per eam solam Christus mystice & in cruentè occiditur, & merito: quia per eam solam Corpus Christi ex via significacionis verborum ponitur sub speciebus panis absque Sanguine, & absque anima; ergo in ea sola sufficiens constitutur. Imò videtur non posse in utraque simul constitui, quia per utramque simul non moritur adhuc mystice, sed tantum mystice vulneratur, quia per utramque consecrationem tantum separatur Sanguis à Corpore: per consecrationem vero solam Corporis, Corpus separatur ab anima, quia ex vi verborum ponitur absque illa.

Tertiò idem specialiter probatur, quia si Sacerdos tantum consecraret Corpus, & non Sanguinem, verè diceretur sacrificare, quamvis non Sacrificio integro & completo; ergo ad essentiam immolationis Missæ non requiritur viriisque speciei consecratio, quamvis requisita sit ad illius integratam.

Alanus vero, & Episcopus Oxomensis vbi supra, Suarez sc̄pt. 6. Valquez disp. 223. Bellarminus lib. 4. de Eucharistia, cap. 22. Azor lib. 10. cap. 19. quæst. 4. Egidius dub. 5. Adamus quæst. 9. dub. 2. & Beccanus cap. 25. quæst. 6. docent, ad essentiam actionis Sacrificij Missæ requiri consecrationem viriisque speciei, & merito: quia neutrius speciei consecratio seorsim, sed tantum viriisque speciei simul, est mystica iugulario Christi. Antecedens autem probatur, & in primis, neutrius speciei seorsim consecrationem esse mysticam iugulationem Christi: quia per consecrationem, v. g. solius panis aut Corporis, ita ex vi verborum ponitur Corpus Christi non posito Sanguine, imò nec posita

anima, ut non excludatur positio Sanguinis nec animæ, quia verbis ex vi quorum fit consecratio, non significatur exclusio & separatio eorum, ut patet; alias non possent per concomitantiam ponere Corpus Christi exanguine nec inanimè; ergo consecratio panis aut Corporis nō est separatio mystica Corporis Christi à Sanguine, nec ab anima ipsis, & consequenter nec est iugulatio mystica Christi, nec mystica mors illius; & eadem proportione, per consecrationem solius vini aut Sanguinis, ita ponitur Sanguis sub speciebus vini, ex vi verborum positus Corpore & anima, ut non excludatur; ergo sola consecratio vini aut Sanguinis non est mystica iugulatio, nec mystica mors Christi.

Quod vero consecratio utriusque speciei simul sit mystica iugulatio, & effusio totius Sanguinis à Corpore Christi, probatur, quia ex vi verborum consecrationis Sanguinis tantum ponitur Sanguis Christi sub speciebus vini: (etiam si totus Christus sub qualibet specie ponatur per concomitantiam) ergo ex utraque consecratione coalecit quædam mystica iugulatio Christi, & totius Sanguinis effusio, quia per utramque consecrationem Corpus & Sanguis Christi separari ponuntur ex vi verborum, Corpus sub specie panis, & Sanguis sub specie vini, ac proinde radicaliter, & remore, est quædam mystica mors Christi, quod sufficit ad rationem Sacrificij in cruentu, sicut etiam actio Sacrificij in cruentu proximè & formaliter in iugulatione, seu occidente & maceratione, que est propinquæ causa mortis, confitit, actio enim Sacrificij in cruentu in Sacrificio veteri, formaliter & proximè sita erat in iugulatione ad quam sepebatur mors.

Ex dictis deducimus, desitionem panis & vini, in qua simul cum superaddito respectu ad Corpus & Sanguinem Christi diximus conuerionem seu transubstantiationem Eucharisticam confitere, non esse actionem Sacrificij Missæ, nec ad hanc actionem pertinere; quia desit illa non in trahit macerationem seu iugulationem Christi, quia Christus ex eo solùm mystice macatur & iugulatur, quod Corpus & Sanguis ipsius ex vi verborum, & per se separatim ponuntur; ac proinde quamvis non desinenter panis & vini ad positionem Corporis & Sanguinis Christi sub speciebus (ut contingere si consecratio fieret valde huius verbis, *Hic est Corpus meum*, & *Hic est Sanguis meus*, particula huius adverbialiter sumpta) effectum mystica maceratione & iugulatio. Et ob eandem rationem in illa alia actio ex illis sex, quæ Difficultate iv. diximus in Missa repertæ, ad essentiam Sacrificij Missæ pertinet, quia scilicet nulla earum intrat mysticam macerationem Christi.

Actio ergo in cruentu sacrificandi Christum sit est essentialiter in positione physica Corporis sub speciebus panis, & Sanguinis sub speciebus vini, prout facta ex vi significacionis verborum consecrationis; quia per eam positionem, prout sic factam, Christus mystice macatur seu iugulatur: quia per eam modo dicto factam Corpus & Sanguis Christi mystice separantur, ita tamen actio Sacrificij Missæ in ea physica positione modo dicto facta consistit, ut necesse sit, quod nouiter fiat quando proferuntur verba consecrationis, sed

sed sufficit quod ex tunc dicta positio continetur ex vi illorum, si ante ex sola voluntate Dei, & non ex vi verborum præcessit, quia ex tunc positio illa efficit mystica unctione Christi, quia ex tunc Corpus ipsius inciperet esse sub speciebus panis per se, & non Sanguis nisi per accidens, & per concomitantiam; & Sanguis sub speciebus vini, & non Corpus, nisi per accidens, & per concomitantiam; etiam si ante prolationem verborum omnia, quæ sunt in Christo, efficiantur per se & primariæ. Et quia reuerteretur sic effici, si poneretur ex sola voluntate Dei, & non ex vi verborum consecrationis, ideo si positio illa nouiter non fiat, aut antiqua continetur ex vi verborum consecrationis, non erit unctione Christi mystica, quia nullo modo efficit separatio mystica Corporis & Sanguinis Christi. In Sacrificio ergo iniquo Miserere, immolatio est quid coalescens ex positione physica Corporis Christi sub speciebus panis, & Sanguinis Christi sub speciebus vini, & ex respectu rationis prouenienti ipsi positioni ex eo quod fiat à Deo ad extinguentiam significacionis verborum consecrationis, qui potest moralis appellari, utpote ortus ex instrumento morali, nempe ex verbis consecrationis, ex quibus prouenit Corpus per se ponit sub speciebus panis, & Sanguinem sub speciebus vini: & consecratio vocalis, seu prolatione verborum consecrationis, se habet ad actionem Sacrificij Missæ, quasi instrumentum, & gladius quo ipsa fit: res autem oblata, seu victimæ in dicto Sacrificio est Christus ut homo secundum suam substancialiam, prout abstrahit à modo existendi naturaliter, quia substantialia ipsa hominis Christi est quæ mactatur, non modus. Species vero Sacramentales non pertinente ad essentiam seu substancialiam victimæ, ut patet ex dictis; pertinent tamen quodammodo ad immolationem ipsam tamquam ea sub quibus fit; Corpus vero & Sanguis Christi non sunt victimæ, quia ipsa non mactantur seu unctionantur; sunt tamen quasi partes, & frusta victimæ.

Ad primam rationem aduersariorum concedimus, per consecrationem cuiuslibet speciei totum Christum consecrari, ut sit Sacramentali modo sub illa, & ex eo forsan Deo in honorem ipsius offerri; sed non in Sacrificio, ob rationem à nobis traditam, sed ad summum simplici oblationem.

Ad secundam respondemus, & in primis ad eius priorem partem constat, quomodo in consecratione solius Corporis non constituit actio immolationis: quia quāmuis ex vi verborum ita ponatur Corpus per se, ut non ponatur Sanguis, nec anima per se; non tamen excluduntur, & cideo nec est mystica mactatio, nec mors. Et ad posteriorem etiam constat, quo modo per consecrationem utriusque speciei non tantum mysticæ unctione proximè, sed etiam mysticæ moritur remorè, quod ad rationem Sacrificij sufficit; quia ad id non requiritur consumptio nec mors victimæ, sed sufficit immutatio victimæ, ad consumptiōnem aut mortem tendens.

Ad tertiam negamus, quod si Sacerdos tantum consecraret Corpus, & non Sanguinem, sacrificaret, in quo nullum est absurdum.

DIFFICULTAS X.

Vtrum consecratio utriusque speciei simul, sit Iure diuino præcepta.

Conueniunt Theologi, consecratione utriusque speciei simul esse necessariam sub præcepto, ita ut illicitum sit unam tantum consecrare, & non ambas, supposito quod sit cœlestatio, quod ex dicendis constabat. Est tamen difficultas, quo Iure præcepta sit, an diuino, an tantum humano.

Adrianus in 4. quæst. 6. de Eucharistia, Maior etiam in 4. dist. 9. quæst. 3. & Claudius Sanctes Repetit. 10. de Eucharistia, cap. 3. docent, non esse præceptum Iure diuino, sed tantum Iure humano Ecclesiastico. Primo, quia Christus in castello Emaus speciem tantum panis consecravit, ergo ipse non præcepit consecrationem utriusque speciei, quia ipse non faceret contra id quod alii præceptum relinquebat. Secundo, quia si consecratio utriusque speciei esset præcepta à Christo, maximè quia esset necessaria, ut per consecrationem utriusque fieret commemorationis Passio Christi, quasi per consecrationem viiis non fiat; sed per consecrationem viiis tantum speciei fit predicta commemorationis, sicut si sumptio viiis tantum speciei, ut indicatur Luc. 22. dum post consecrationem Corporis ante consecrationem Sanguinis dicitur, *Hoc facite in meam commemorationem.* Tertiò, quia si consecratio utriusque speciei esset Iure diuino Christi præcepta, non posset dispensatione Romani Pontificis una sola consecrari, quia Romanus Pôtiffex nequit in Iure diuino dispensare. Legimus autem, Romanum Pontificem aliquibus nationibus concessisse, ut sub specie tantum panis consecrarent, quia Innocentius VIII. id concessit Norvegicis, ut refert Volaterranus lib. 7. Geographia c. 4.

Marsilius vero in 4. quæst. 6. art. 1. par. 1. dub. 3. & 4. Caietanus quæst. 80. art. 1. 2. Gabriel lect. 10. Sotius in 4. dist. 9. q. 1. art. 2. & Valsquez disp. 223. cap. 3. & Egidius dub. 5. docent, consecrationem utriusque speciei simul esse Iure diuino positivo Christi præceptum; quod significat Tridentinum fest. 22. cap. 1. dum, postquam dixit, Christum Sacerdotem secundum ordinem Melchisedechi Corpus & Sanguinem suum sub speciebus panis & vini obculisse, subdit: *Ac sub eorumdem rerum symbolis, Apofolis, quos tunc noui Testamenti Sacerdotes constituebat, ut sumerent iradidit, & eidem, eorumque in Sacerdotio successoribus, ut offerrent præceptum per hæc verba: Hoc facite in meam commemorationem; uti semper Catholica Ecclesia invenit, & docuit.* Et idem indicatur Lucæ c. 22. illis verbis, *Hoc facite in meam commemorationem*, ex quibus Tridentinum deduxit, Christum præcepisse consecrationem utriusque speciei simul; quia quāmuis apud Lucam non dicitur, *hac facite*, sed *hoc facite in meam commemorationem*, & ea verba tantum fuerint expressa immediatè post consecrationem panis, nihilominus satis indicatur ea etiam fuisse repetita à Christo post consecrationem Calicis, dum subditur, *similiter & calicem*: quia adverbium *similiter* refert repetitionem omnium quæ dicta fuerunt post consecrationem panis.

Gg 3 Et

Et id ratione congruenti probatur, quia Christum præcipere consecrationem vtriusque speciei simul, ex suppositione quod fieret consecratio, fuit maximè conueniens, quia ad essentiam Sacrificij fuit requiæta, & ad integratatem Sacramenti, ergo credi potest illam præcepisse. Hac ratione, etiam id congruent proberetur, sed non efficaciter, quia potuit non præcipi à Christo.

Addimus, consecrationem vtriusque speciei simul, etiam præcepta sit Iure diuino positio Christi, non tamen Iure diuino naturali, supposita institutione diuina Christi consecrationis in Sacramentum, & specierum consecratorum in Sacramentum; quia adhuc ea institutione supposita, nulla sit irreuerentia Sacrificio, nec Sacramento, ex eo quod quis, quando consecrat, nec perficiat Sacrificium, nec Sacramentum, quia id nullo fundamento potest probari; præfertum cùm absque illa irreuerentia in Sacramentum conseruetur regulariter imperfectum integraliter, ut quando consecratur species panis, nulla conseruata species vini.

Ad primam ergo rationem aduersiorum respondemus, Christum, etiam fieri aucto dicti præcepti positum, tantum consecratae speciem panis in castello Emaus, ut ex contextu dederit, & satis congruent, quia pro tunc voluit suos Discipulos retinere, & ab eis agnoscere, & agnitus statim ab ipsorum oculis euangelizare, quia id pro cetero tempore expediebat: & quia statim in fractione panis consecrati agnitus fuit, id est non expectans consecrationem vini dispergitur.

Ad secundam respondemus, consecrationem vtriusque speciei fuisse præceptam à Christo, ut fieret Sacrificium, & ut per illud passio ipsius representaretur, quia vnius tantum consecratione non fit Sacrificium, nec passio illius representatur, nec vnius, immo nec vtriusque sumptione, nisi præsuppositu. Quomodo verò Lucas significet, Christum verba illa, *Hoc facite in meam commemorationem*, repetitio post Sanguinis consecrationem, iam diximus.

Ad tertiam, nonnulli, qui admittunt, consecrationem vtriusque speciei esse Iure diuino Christi præcepta, etiam admittunt, Romanum Pontificem posse id eo, & in quocumque alio Iure diuino, dispensare. Sotus verò, Vasquez & Egidius docent, Romanum Pontificem non posse in præcepto diuino consecrandi simul vtramque speciem dispensare; nec in aliquo alio præcepto diuino, & merito: quia nullus inferior potest in præcepto sui superioris dispensare. Vnde falsum est, Innocentium VIII. in dicto præcepto dispensasse. Nihilominus dispensare potest, & sèpè dispensat in voto, & in iuramento promissorio, quorum obligatio est naturalis, & non minor quam obligatio diuini præcepti; non auferendo immediate obligationem voti & iuramenti, sed tamquam Vicarius Christi, & dispensator bonorum illius, remittendo præmissionem Deo factam, qua remissa, extinguitur obligatio naturalis. Dispensat etiā, seu auferit obligationem ortam ex matrimonio rato non consummato, dissoluendo nomine Dei ipsum contractum ex quo oritur illa obligatio, ad qua haber peculiarem potestatem; & non ad relaxandam obligationem præcepti à Deo lati, quia hæc non agnoscitur in Romano Pontifice. Et si recenter ordinati, qui concelebrant cum Episcopo ordinante, non sumunt vtramque speciem, quas simul celebrantes

Iure diuino tenentur sumere, sed tantum sumunt speciem panis; non est, quia Ecclesia dispensat cum illis, sed quia præceptum istud tantum est pro præcipuo celebrante, qui in eo casu est Episcopus. Nec dispensat cum eo, qui in articulo mortis ob sua delicta priuat Eucharistiæ, quia tantum prius illum iure communicandi, ex quo prius, potius dicitur impeditus ad impletione præcepti sumunt Eucharistiam, quam dispensatus in eo præcepto.

DIFFICULTAS XI.

Vtrum in Missa sit unum tantum Sacrificium.

Dificultas hæc præsertim procedit de Sacrificio proactione sumpto, quia hæc solam & dicitur abolutam & strictè Sacrificium.

Cassalius lib. 1. de Sacrificio cap. 20. docet, in Missa duo esse Sacrificia, vnum panis & vini, & alterum Corporis & Sanguinis Christi: quod etiam indicat Scotus in 4. d. 13. q. 2. s. *Ad questionem*, dum Sacrificium Missæ sufficiens constituit in oblatione panis & vini seorsim, & etiam in oblatione Corporis & Sanguinis Christi. Probari autem potest, quia in Missa fit destrutio panis & vini, & etiam maestatio incruenta Christi; ergo in Missa sunt duo Sacrificia, non tantum pro victimâ seu pro re oblata, sed etiam pro actione seu immolatione.

Alij (vt refert Azor lib. 10. cap. 19. quæst. 6.) docent in Missa esse duo Sacrificia, vnum Corporis, & alterum Sanguinis: quibus fauere videtur Ecclesia, dum in Oratione pro defunctis de anima ait, *His sacrificiis purgata*. Et probari potest, quia est duplex consecratio, una Corporis, & altera Sanguinis, & qualibet representat Sacrificium cruentum Christi, ergo sunt duo Sacrificia, non tantum pro victimâ, sed etiam pro actione.

Bellarminus l. 1. de Missâ, c. 27. Suarez disp. 64. fol. 4. Vasquez disp. 22. 3. Azor vbi suprà & communiter Doctores docent, & merito, in Missâ esse vnicum tantum Sacrificium, quod fatis indicat Tridentinum, dum less. 22. in initio eam appellat vnum & singulare Sacrificium; quod præcipue intelligitur de Sacrificio pro actione sacrificandi, quia ipsa sola est quæ strictè est & appellatur Sacrificium. Et ratione constat, quia in Missâ est vnicum tantum victimâ, nempe humanitas Christi, ut pater ex dictis Difficultate 111. & vnicum tantum immunitatio humanitatis Christi, quæ aptè & conuenienter possit in Sacrificio seu in immolatione assumi, nempe consecratio vtriusque speciei simul, per quam Christus, ut homo, mystice & incruente occiditur seu maestatur; & non est alia, quia si aliqua alia, maximè adiunctio Corporis & Sanguinis Christi sub speciebus, & oblatio Corporis & Sanguinis Christi, neutra autem est apta ad id, quia neutra est consumptio humanitatis Christi, nec prævia, & ordinata ad id; ergo in Missâ est vnicum tantum Sacrificium, etiam pro actione seu immolatione sumptum.

Ad rationem verò pro Cassilio concedimus, in Missa reperiri desitionem panis & vini, & eam esse apud ut assumatur in Sacrificium; quia tamen non est apta ut assumatur in Sacrificium Christi, quod tantum fuit à se ipso commendatum Ecclesiæ in victimam,

viictimam, sed tantum est apta in Sacrificium panis & vini, ideò in Missa non habet rationem Sacrificij: quia iuxta intentionem Ecclesia non fit ex affectu profitendi Deum auctorem vita & mortis, absque quo nequit habere rationem Sacrificij & immolationis; sicut genuflexio, qua nō fit ex affectu recognoscendi practice Deum ut superiore ipſi qui genuflectit, non habet rationem adorationis.

Quomodo verò nec oblatio panis & vini, nec oblatio Corporis & Sanguinis Christi habeat rationem Sacrificij & immolationis, iam diximus Difficultatibus precedentibus, & etiam quomodo ex utraque consecratione coalescat unum sacrificium, seu una immolatio Christi; & quomodo sola humanitas Christi sit victimæ, & non eius Corpus & Sanguis. Sacrificium tamen Missæ dicitur ab Ecclesia in Oratione illa Sacrificia in plurali, quia in eo reperiuntur duæ res sacræ, Deo pro nobis simplici oblatione oblate.

Addimus, in quo Doctores conueniunt, non solum in Missa unicum tantum Sacrificium fieri, sed etiam præter illud nullum aliud extra Missam in Ecclesia fieri ex ordinatione Christi, aut Ecclesie, quod significant Tridentinum & plures Patres, dum ab ipsis Eucharistia appellatur unicum & singulariter Sacrificium. Et ratione constat: quia quamvis Iure naturali si liberum uniuersum Sacrificium offerre, nihilominus postquam publica auctoritate eriguntur Sacerdotes ad Sacrificium offerendum, nullus alius potest licet Sacrificium offerre, quia eo ipso virtualiter id prohibetur aliis: sed in Ecclesia Christiana sunt Instituti & electi Sacerdotes ad sacrificandum, ergo nullus alius id potest licet efficere: sed isti tantum sunt instituti ad offerendum Sacrificium Missæ, ergo præter illud nullum aliud in Ecclesia fit. Imò nullum aliud ab Ecclesia potest: instituti, ut aduentu Vasquez & Suarez, sicut ne nouum genus Sacerdotij, quia eo ipso quod Christus dictum Sacerdotium instituit ad dictum ministerium, virtualiter prohibuit aliud institui.

Fuit autem maximè conueniens, ut postquam Sacrificium cruentum Christi, quod veteribus præfigurabatur, fuit factum, non solum nullum ex antiquis perseveraret, sed etiam ut nulla alia res præter ipsum Christum, seu humanitatem Christi in Ecclesia Christiana immolaretur; nihilominus ne Ecclesia Christiana sine Sacrificio maneret, sicut etiam maximè conueniens, ut idem Christus alio modo, & in memoriam sui Sacrificij, cruentum in Sacrificium offerretur.

DIFFICULTAS XII.

Vtrum Sacrificium Missæ sit idem cum Sacrificio cruento, quod Christus in cruce celebravit.

Supponimus, Sacrificium Missæ, & Sacrificium quod Christus in cruentè in ultima cena celebravit, & quæcumque alia, non differt in ratione religionis & Sacrificij, quia in eis est idem motuum, & eadem ratio cultus, nempe profissio Dei viae & mortis. Est tamen difficultas, quomodo, salua unitate specifica in ratione Sacrificij, Sacrificium Missæ & Sacrificium Christi

si in ultima cena factum conueniant, & differant.

Hæc ergo duo Sacrificia conueniunt non solum specie formalis in ratione Sacrificij, ut pater, sed etiam specie materiali, seu physica quoad immolationem, & quoad modum, quia utrumque fit in cruento & mystica mortificatio, & in cruento & mystico modo: nihilominus quoad immolationem & mortificatio distinguntur numero, ut patet. Ita tamen Sacrificium Missæ & Sacrificium à Christo in cena factum distinguntur numero quoad actionem & quoad modum, ut non magis differant quam duo Sacrificia que sunt in duabus Missis, etiam si alijs rationibus accidentaliter differant, quibus non differunt duo Sacrificia in duabus Missis facta: quia Primo differunt quoad statum victimæ, seu rei oblate, quia homo Christus in cena fuit immolatus mortalis, & in Missa immolatur immortalis. Addimus, quoad statum victimæ, quia mortalis & immortalitas non intrant in victimam; quia quod offertur, est Christus, seu humanitas Christi secundum se, prout abstrahit ab hoc & ab illo statu. Secundò differunt quoad offerentes, quia in Sacrificio illo à Christo in cena facto, ipse Christus fuit proximè & ratione sui offerens, & ita Christus actione ipsa Sacrificij meruit, ut pote ab ipso elicita; in Sacrificio verò Missæ Sacerdotes sunt qui proximè offerunt, non verò Christus, nisi tantum remorè, ut dicemus Disputatione 11. Difficultate 1. & ita Christus actione ipsa sacrificandi in Missa non meretur, quamvis nun c sit in statu merendi alijs.

Tertio differunt, quod Sacrificium à Christo in cruento in ultima cena factum, fuit figura Sacrificij mortis cruentæ in cruce paulò post futurum. Sacrificium verò quod à nobis fit in Missa, est figura Sacrificij mortis cruentæ in cruce præteriti, quamvis differunt hoc potius oriatur ex diverso statu rei figurata, quam ex diversitate aliqua signi in Sacrificio in cruento facto à Christo, & facto à nobis in Missa.

His & alijs rationibus satis notis differunt Sacrificium in cruento Christi, & Sacrificium Missæ, quas quisque facile discernere potest.

DIFFICULTAS XIII.

Vtrum Sacrificium Missæ sit idem cum Sacrificio cruento, quod Christus in cruce celebravit.

Supponimus, Sacrificium Missæ, & Sacrificium cruentum Christi in cruce non distingui specie formalis in ratione Sacrificij, quia in eis est idem motuum, & eadem ratio cultus. Est tamen difficultas, quomodo, salua hac unitate, seu idemtate specifica formalis, conueniant & differant. Sacrificium ergo Missæ, & Sacrificium quo Christus fuit in cruce à se ipso cruento immolatus, conueniunt quoad victimam, quia in utroque est una & eadem numero, nempe Christus, ut definit Tridentinum less. 22. cap. 2. dñm ait: *In dñi Trideno Sacrificio, quod in Missa peragitur, idem ille Christus continetur, & in cruento immolatur, qui in aracne scipsum cruento oblitus.* Et paulò infra: *Vna enim eademque est hostia, idem nunc offerens Sacerdotum ministerio, qui scipsum tunc in cruce*

in institutionem Christi, qui noluit plura numero Sacrificia ab eodem simul moraliter facta maiorem fructum cauare, quam si unum tantum fieret, quia illum cauant, quando fuit, ad quam etiam reduximus plures formulas (quas diximus esse plura numero Sacraenta) non cauare maiorem gratiam, quando simul ab uno recipiuntur, quam si unum tantum recipiuntur, quia illam cauant, quando recipiuntur sicut Sacrificia quando sunt.

Quod si obijcas: Vita Christi est una & eadem secundum numerum, ergo etiā priuatio illius, seu mors in qua actio Sacrificij consistit; ergo Sacrificia, quibus Christus immolatur, nequeunt esse plura adhuc secundum numerum. Respondemus, quod quamvis vita Christi sit una & eadem, & consequenter priuatio illius seu mors in facto esse sit tantum una & eadem, nihilominus priuatio illius in fieri, & per modum actionis aut passionis, qua ratione dicitur interitus, seu occiso & interficio, potest esse multiplex, non solum mysticæ sed etiam cruenta: quia si Christus iterum interitus physicè, diceretur duplum interitus seu mortem obijisse; Sacrificium autem non conflit in priuatione vita in facto esse, seu in morte in facto esse, quia etiā mors perseverat, quando iam Sacrificium transactum est; sed in priuatione vita in fieri, & ideo unus Christus potest pluribus Sacrificiis seu immolationibus immolari & offerri, quia potest pluribus actionibus aut passionibus occidit, non solum mysticæ, sed etiam physicæ.

DIFFICULTAS XIV.

Quo pacto in Eucharistia ratio Sacrificij comparetur cum ratione Sacraenti.

O Missis quæ ab alijs circa hanc difficultatem dicuntur, quia vniusquisque circa eam philosophatur iuxta ea que sentit circa naturam Sacraenti, & circa naturam Sacrificij Eucharistie; ea tantum circa eam pronuntiabimus, que immo dicta à nobis de eorum natura sufficiant, & necessaria sint ad illius breuem & claram resolutionem.

Et Primo, si comparatio fiat in ordine durationis, Sacramentum Eucharistie essentialiter non integraliter perfectum, prius duratione est quam Sacra-
ficium, ut adiutent Valsquez disp. 224. c. 2. & Suarez disp. 76. sect. 1. Et idem existimamus, quando in eadem Missa plures formulae & plures calices consecrantur, nempe in ea fieri plura numero Sacrificia, sicut & plura numero Sacraenta, quia tunc sunt plures numero actiones immolandi, quamvis simul, & ideo verbi. Imò quando plures formulae consecrantur, & unus tantum calix, etiam sunt plura numero Sacrificia, sed partialiter tantum diuersa; quia consecratione illius unius calicis efficitur unum essentialiter Sacrificium, cum consecratio-
ne cuiuslibet speciei panis seorsim, diuersum par-
tialiter à Sacrificio coalefciente ex consecratione eiusdem calicis, & ex consecratione alias speciei panis; sicut una species vini cum pluribus specie-
bus panis efficit plura numero Sacraenta integraliter perfecta, inter se partialiter distincta, quia in quolibet est una pars distincta, nempe species panis. Plura tamen numero Sacrificia, siue totaliter siue tantum partialiter distincta, in eadē Missa simul facta, non cauant maiorem fructum, quam si unum tantum fieret; quod reducendum est ad

Secundo, si comparatio fiat in ordine naturæ & causalitatis efficientis, & in ordine quasi execu-
tio-
nis, Sacrificium prius est Sacramentum integraliter perfecto, & suo modo pars Sacrificij Sacramentum essentialiter non integraliter perfecto, quia efficientia Sacrificij sita est in consecratione reali vniuersaliter speciei simul, nepe in positione Corporis sub speciebus panis, ex vi significationis verborum facta,

Valsquez
disp. 76. c. 2.

DISP. I. De Sacrificio Missæ.

& in positione Sanguinis sub speciebus vini, ex vi significatio[n]is verborum facta in vitroque simul: effientia verò Sacramenti in speciebus ipsiis prout consecratis, seu prout continentibus Christum; positio autem dicta Corporis & Sanguinis Christi prior est ordine causalitatis efficientis, & executio[n]is quād species contineant Christum, seu sint Sacramentum, quia dicta positio conductit tamquam effectio seu causalitas efficientis seu potentis Corpus & Sanguinem Christi sub speciebus, ut species contineant Corpus & Sanguinem Christi, & sint Sacramentum. Econtrà verò Sacramentum Eucharistiae eadem proportione est prius ordine intentionis, imò & perfectionis ipso Sacrificio. Et in primis ordine intentionis est prius, quia dicta positio Corporis & Sanguinis Christi sub speciebus ordinatur quasi medium ad Sacramentum, quasi ad finem, quia dicta positio non tantum fit ut ea denotetur Deus auctor vitae & mortis, sed etiam ut mediā illā species, sub quibus Corpus & Sanguis ponuntur, sint Sacra[m]enta, seu signa facta gratiae. Deinde etiam est prius ordine perfectionis, quia species, quibus effientia Sacramenti posita est, perfectiores sunt dicta positio Corporis & Sanguinis Christi sub ipsiis speciebus.

DIFFICULTAS XV.

Utrum Sacrificium Missæ sit propitiatorium.

SVpponimus, Sacrificium, quo Deum auctorem vitæ & mortis prædictæ profitemur, ex fine ob quē potest aptè fieri, dici quadrupliciter. Quia primò dicitur honorarium, quatenus est aptum ut fiat ex proprio intrinseco fine, nēpe colendi Deum, in eo fine fistendo. Secundò dicitur eucharisticum, seu laudis, quatenus est aptum ut fiat ad agendas gratias Deo pro aliquo beneficio accepto. Tertiò dicitur propitiatorium, quatenus est aptum ut fiat ad placandum Deum peccatis nostris iratum, ut ea remittat. Quartò dicitur impetratorium, quatenus aptum est ut fiat ad impetranda à Deo alia beneficia, distincta à remissione peccatorum.

Conueniunt Theologi, Sacrificium Missæ verè esse honorarium, & etiam eucharisticum, seu laudis, in quo etiam conueniunt hæretici, ex suppositione quod sit proprie[n]tate Sacrificium, quod ipsis non admittunt, contra quos id nos probauimus Difficultate II.

Est tamen difficultas, An Sacrificium Missæ etiam sit propitiatorium.

Hæretici vno ore negant, Sacrificium Missæ esse propitiatorium, adhuc ex suppositione quod sit propriæ Sacrificium, quia Christus suo Sacrificio cruento crucis abundantissime laisfecit pro peccatis nostris; ergo Sacrificium Missæ, etio[n] sit Sacrificium, frustra erit propitiatorium seu expiatorium.

De Fide tamen est, Sacrificium Missæ (quod iam vidimus esse propriæ Sacrificium) esse verè propitiatorium. Ita definitur in Tridentino sess. 22. cap. 2. & can. 3.

Ei omisitis rationibus, quibus Difficultate II.

DIFFIC. XIV. & XV.

357

ostendimus Sacrificium Missæ esse propriæ Sacrificium, quibus eo ipso ostenditur esse propitiatorium, quia omne propriæ Sacrificium eo ipso est propitiatorium, nunc id specialiter ostendendū est.

Et in primis id indicat Paulus ad Hebr. 5. dum ait: *Offensio[n]is Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constitutus in iis quæ sunt ad Deum, ut offerat dona & Sacrificia pro peccatis.* Quibus verbis Paulus describit munus Sacerdotis in communione, ut ostendat Christum Sacerdotem ad id fuisse assumptum à Deo. Sacerdotes ergo à Christo in sua Ecclesia instituti, absque dubio instituti fuerunt ad offerendū Sacrificium pro peccatis; sed ad nullum aliud Sacrificium instituti fuerunt, nisi ad Sacrificium Missæ; ergo istud est propitiatorium, seu aptum ut offeratur pro peccatis.

Secundò id tradunt Iacobus in sua Liturgia, dum ait, *Offerimus tibi incrementum Sacrificium pro peccatis nostris, & ignorantia populi,* Chrysostomus & Basilius in suis Liturgijs, & communiter Patres, quos referunt Bellarm. cap. 2. & Vasquez disp. 224. cap. 3.

Chrysost. & Basilius. Bellarm. Vasquez.

Tertiò ratione probatur, quia antiqua Sacrificia verè erant propitiatoria pro peccatis, ut significatur Iob. 1. & Leuitici 4. ergo absque fundamento & causa id negabatur Sacrificio Missæ: quia si Sacrificium cruentum Christi non obstitit Sacrificijs antiquis, ut essent propitiatoria, etiam non obstat, ut Sacrificium Missæ sit propitiatorium, nec obstat, ut diximus Difficultate II.

Addimus, in quo etiam conueniunt Theologi, Sacrificium Missæ etiam esse impetratorium aliorum beneficiorum, quod significat Tridentinum cap. illo 2. & can. 3. dum ait, Sacrificium Missæ offerri pro peccatis, penitentia, satisfactionibus, & alijs necessitatibus, vbi nomine aliarum necessitatium omnia alia beneficia, quibus indigemus, intelliguntur. Et id tradunt Tertullianus lib. de Corona Tertullian. militis, Cyrillus Catech. 5. Chrysostomus Ho. 18. Cyrus. & 21. in Acta Apost. & Augustinus lib. 22. de Cuiuitate. cap. 28. & idem etiam constat ex omnibus Liturgijs Græcis, & etiam ex nostra Latina, in qua ante & post confectionem varia beneficia petimus, & non nisi virtute Sacrificij, ut modus ipse petendi denotat. Erratione probatur, quia antiqua Sacrificia etiam fiebant pro impetrando varijs beneficij, distinctis à remissione peccatorum, ut constat ex Iob 10. & Leuit. 7. & 2. Reg. vlt. & 2. Machab. 3. & 1. Esdra 6. ergo id non est negandum Sacrificio Missæ, quia in eo omnis virtus, quæ fuit in Sacrificijs antiquis, est perfectiori & nobiliiori modo, ut adiurunt Leo Serm. 8. de Passione, Chrysostomus in Psalm. 59. & Augustinus lib. 1. Contra aduersarium legis & Prophetarum, c. 20. & indicatur in Oratione Dominicæ 6. post Pentecosten, dum dicitur: *Deus, qui legalium differentiationem hostiarum unius Sacrificij perfectione sanxisti.*

Addimus, Sacrificium Missæ excedere Sacrificia antiqua in modo impetrandi remissionem peccatorum, & beneficia, quia Sacrificia illa id tantum efficiebant ex opere operantis, nempe quatenus opera bona, & attendit deuotione offerentis, Sacrificium verò Missæ ex opere operato, ut dicemus Disputatione III. Difficultate VI.

DISP V-

DISPUTATIO II.

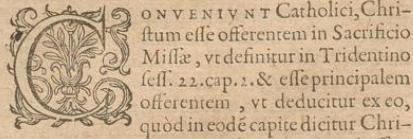
De offerentibus, & de his pro quibus offertur
Sacrificium Missæ.

DIFFICULTAS I.

Quomodo Christus offerat Sacrificium Missæ.

Trident.

Suarez.
Adamus.
Ægidius.
Trident.

ONVENIUNT Catholici, Christum esse offerentem in Sacrificio Missæ, ut definitur in Tridentino less. 22. cap. 1. & esse principale offerentem, ut deducitur ex eo, quod in eodē capite dicitur Christus offerre ministerio Sacerdotum, quia qui offert per alios tamquam per ministros, est principaliter offerens. Est tamen difficultas, quomodo Christus offerat, an per se ipsum proximè & immediatè, an verò remotè tantum & mediatis Sacerdotibus.

Suarez disp. 77. sect. 1. Adamus q. 9. dub. 3. & Ægidius quæst. 8. 3. art. 1. dub. 6. docent, Christum in Sacrificio Missæ immediatè & proximè, & per se ipsum offerre: quod indicate videtur Tridentinum less. 22. c. 2. dum ait, Christum nunc esse offerentem in Sacrificio Missæ; & significari videtur in Scriptura Psalm. 109. & ad Heb. 7. dum in ea Christus dicitur Sacerdos in aeternum: ex eo autem, quod semel se ipsum obulit in cruce, non potest dici Sacerdos in aeternum; ergo ex eo dicitur Sacerdos in aeternum, quia perpetuo offert & sacrificat, quando Sacerdotes sacrificant. Et id denotare videtur Paulus in dicta Epist. ad Hebr. dum inter legem veterem & nouam discrimen constituit, in eo quod in veteri erant plures Sacerdotes ad tempus tantum offerentes, & ideo sibi succedentes, in noua vero sit unus Sacerdos in aeternum, cui nullus aliis succedit, quamus sint aliqui Vicariorum & Ministri illius; denotat ergo Paulus, Christum nunc etiam offerte & sacrificare.

Et rationibus probari potest. Primo, quia Christus est vere & principaliter offerens in Sacrificio Missæ, ad id autem non sufficit fuisse ab ipso institutum Sacrificium Missæ, quia Sacrificia antiqua fuerunt instituta a Deo, & tamen Deus non dicebatur offerens in illis; Christus ergo actu & proximè offert in illo. Secundo, quia Sacrificium Missæ est infiniti valoris, & tale, ut nequeat iniuriant Sacerdotis inquinari, ut dicitur in Tridentino less. 22. c. 1. ergo in eo Christus est actu & proximè offerens, quia Sacrificia a proximè offrente & sacrificante habent valorem & bonitatem, & non ab instituente, alias antiqua Sacrificia habuissent infinitum valorem, & fuissent ita bona, ut non potuissent inquinari, quia fuerunt instituta a Deo infinitè digno & sancto. Tertio, quia Christus, ut homo, est vere Sacerdos, & inferior Deo, & concurreat physice ad actionem Sacrificij Missæ, ergo est vere offerens proximè & immediatè; imò & principalis, comparatus cum Sacerdote. Quartò, quia Sacerdotes offerunt in persona Christi

tamquam Vice-Christi, & Legati ipsum representantes; ergo actu & proximè offert; siue dominus, qui per famulum elargitur eleemosynam, eam dicitur actu & proximè elargiri.

Corduba, verd. 1. q. 3. opin. 2. Vafquez d. 22. c. 3. & Beccanus c. 25. q. 9. docent, in Sacrificio Missæ Christum non offerre per se ipsum, sed tantum Sacerdotes, offerre tamen remotè & mediatis, nempe mediatis Sacerdotibus; quod satis indicant Scutis Quodl. 20. art. 1. & Gabriel lect. 26. lit. G. & H.

Prior pars, nempe Christum non offerre per se ipsum, seu immediatè & proximè, sed tantum Sacerdotes, probatur à priori: quia actio ipsa exterior sacrificandi & immolandi in Missa, non habet Christo per se ipsum & immediatè, sed tantum a Sacerdotibus; ergo Sacrificium Missæ non offeritur & fit à Christo per se ipsum & immediatè, sed tantum à Sacerdotibus. Consequentia patet. Antecedens autem probatur. Primo ex Tridentino less. 22. cap. 1. dum ait, Christum in Sacrificio Missæ immolari per Sacerdotes, denotans non per alium, & cap. 2. dum ait, Christum esse nunc offerentem ministerio Sacerdotum, denotans non aliter offere: qui autem aliquid facit per alterum, & ministerio alterius, non facit illud immediatè & per se ipsum, sed tantum remotè & per alterum. Secundo, idem Antecedens probatur ratione, quia ab eo tantum fit proximè & immediatè actio Sacrificij & immolatio, à quo verba consecrations proferuntur, quia verba sunt quibus quasi gladio fit dicta immolatio, verba autem consecrations non proferuntur à Christo, sed tantum à Sacerdotibus, ut patet; ergo.

Posterior pars, nempe Christum in Sacrificio Missæ offerre, remotè & mediatis Sacerdotibus, & per illos, constat ex Tridentino ubi supra, quia ex eo constat, Christum in Sacrificio Missæ esse nunc offerentem ministerio Sacerdotum, & ipsum per Sacerdotes immolari.

Et ratione probatur, & declaratur. Primo, quia Christus tribuit Sacerdotibus viciniam ad Sacrificium Missæ, nempe se ipsum illis tamquam suis ministris remittens, & commendans, ut ipsum in Sacrificium offerant, ergo Christus non minus concurrit ad immolacionem sui, quam dominus ad elargitionem eleemosyna factam medium famulo, cui dedit pecuniam, ipsi remittens, & commendans, ut eam in eleemosynam elargiatur, dominus autem ad elargitionem eleemosyna factam à famulo, concurrit mediatis & per illum, ergo Christus ex hoc capite sufficienter offert mediatis & remotè in Sacrificio Missæ. Secundo, quia Sacerdotes ex intentione Christi offerunt in Sacrificio Missæ nomine ipsius Christi tamquam Vice-Christi, & ipsius Legati ipsum representantes, ut constat ex verbis quibus id efficiunt, nempe, *Hic est Corpus meum, & Hic est calix Sanguinis mei* ergo Christus, etiam ex hoc capite dicitur per illos

& medijs illis sufficienter offerre in Sacrificio Missæ, quamvis mediæ & remotæ. Ad id autem non existimamus necessarium, quod id efficiant nomine Christi ex institutione ipsius: quia si id efficerent nomine Christi, quamvis ex sola institutione Dei, sufficeret; quia eo ipso quod id efficerent nomine Christi, & tamquam legati ipsius ipsum representantes, Christus dicere cur per illos & medijs illis id efficeret.

Christus ergo in Sacrificio Missæ, est verè offerens non proximè & immediatè, sed tantum mediæ & remotæ, ex dupli tamen titulo, & ex quolibet sufficienter: nempe, & quia tribuit Sacerdotibus victimam ad immolandum illam, eius immolationem illis tamquam suis ministris remittens & commendans, quod sufficit ut per illos dicatur offerre, quamvis id non efficerent tamquam Vicarij ipsius ipsum representantes; & quia Sacerdotes nomine ipsius tamquam Vicarij ipsius, & eius Legati ipsum representantes offerunt, quod sufficit ut per illos dicatur offerre, quamvis ipsius non tribueret victimam ad immolandum, illis tamquam ministris remittens & commendans immolationem illius. Et quamvis mediæ tantum & remotæ dicatur Christus in Sacrificio offerre, quia non per se ipsum, sed tantum medijs Sacerdotibus, & tamquam ministris, & etiam tamquam Vicarijs & Legatis; nihilominus nunc & actu dicitur offerens, quia id efficit nunc, quamvis per Sacerdotes, & etiam dicitur principalis, qui offerit per alios tamquam per ministros & Legatos. Ex quo constat ad fundamentum aduersariorum, delumpingum ex Tridentino, quia dicit Christum esse nunc offerentem in Sacrificio Missæ.

Ad hoc verè, quod Christus sit Sacerdos in aeternum, ut dicitur Psalmus 109. & ad Hebr. 7. quod adducitur pro aduersarijs; non est necessarium, quod per se ipsum offerat in aeternum, quia etiam post finem mundi manebit Sacerdos, & tamen post finem mundi nullū offeret Sacrificium: imò ad id non est necessarium quod aliquod offerat, nec quod aliquod obtulerit Sacrificium; quia sufficit, quod eius humanitas sit in aeternum unita diuinitati, quia Sacerdotium non consistit in ministerio & vnu sacrificandi; sed in dignitate & potestate ad id quā Christus habet, & habebit, quamdiu humanitas ipsius sit unita diuinitati, ut dicimus Tractatus de Incarnatione Disputatione xix. Difficultate 111. Exeo verò in Epistola ad Hebreos Christus dicitur Sacerdos in aeternum, nullum habens successorem, quia ei nullus succedit in dignitate & potestate, quia eam non amisit per mortem, sicut Sacerdotes Leuitici succedebant alijs in dignitate & potestate; non vero quia ei nullus succedit in ministerio & in exercitio, quia quod ad hoc ipsi celi sunt à ministerio sacrificandi succidunt Sacerdotes Evangelici, accipientes dignitatem & potestatem Sacerdotalem ad id, & ob hoc dicuntur Vicarij Christi.

Et ad primam rationem pro aduersarijs concedimus, Christū verè & principaliter offerre nunc in Sacrificio Missæ, & non quia Sacrificium Missæ fuerit ab ipso institutum, sed duobus prædictis modis, nempe, & quia tribuit Sacerdotibus victimam ad eam immolandum, & ipsi tamquam ministris commisit immolationem illius; & quia Sacerdotes tamquam Legati Christi, in persona & nomine ipsius ipsum representantem offerunt.

Ad secundam concedimus, Sacrificium Missæ habere infinitum valorem, & infinitam virtutem ad caudandum fructum & effectum, ut dicimus Disputatione 111. Difficultate vii. iste tamen infinitus valor, & infinita virtus non est in genere meriti, seu ex opere operantis; sed tantum in star Sacramenti ad caudandum ex opere operato: ad quod non requiritur bonitas aliqua in proximè offere, quia sufficit institutio Christi communiantis ictum infinitum valorem ipsi actioni Sacrificij, quamvis factæ à malo ministro, & quamvis ab eo facta mala, si mala fieri potest; & quod hoc dicitur non posse à malo ministro coquinari, quia quamvis facta mala, eius tamē valor & virtus, quam habet ex institutione Christi, non impeditur, nec Sacramenta possunt eo modo coquinari à malo ministro, quamvis ab eo peccaminosè fiant.

Ad tertiam negamus, Christum ut hominem concurrendo physicè ad immolationem, sicut nec concurrendo physicè ad prolationem verborum; quia ad immolationem Missæ tantum concurret dupli modo dicto, & etiam moraliter, id est meritorie, quia sua passione meruit impetrare à Deo positio nem Corporis & Sanguinis Christi sub speciebus, factam ex vi verborum Sacerdotis, quo etiam modo concurret ad effectum Sacramentorum, nempe tamquam instrumentum morale vniuersale diuinitati coniunctum, impetrando meritorie à Deo effectum illorum.

Ad quartam concedimus, Sacerdotes in Sacrificio Missæ offerre, & tamquam ministros Christi, & tamquam Legatos ipsius ipsum representantes: ex eo tamen solum fit, Christum actu & nunc offerre quando offerunt Sacerdotes, sed non proximè & immediatè, quia per Sacerdotes & non per se ipsum exercet actionem sacrificandi.

DIFFICULTAS II.

Vtrum omnes Sacerdotes possint efficere & offerre verum Sacrificium Missæ.

Conuenient Catholici cōtra hæreticos, in solis Sacerdotibus esse potestatem efficiendi & offerendi Sacrificium Missæ, ut significatur in Tridentino sess. 22. & 23. c. 1.

Est tamen difficultas, An omnes Sacerdotes possint validè efficere & offerre Sacrificium Missæ.

Scotus in 4. d. 13. quæst. 2. & Gabriel quæst. 2. art. 3. du. 2. partem negatiuum tuentur, quam etiam videtur tradere Magister in 4. d. 13. Eam tamen Magister non eodem modo defendunt: quia Scotus concedens Sacerdotem hæreticum & schismaticum, & Gabriel concedens omnem Sacerdotem præciliū ab Ecclesia, posse validè consecrare, negant tamen, posse verum Sacrificium efficere & offerre: quia ex una parte existimant essentiam Sacrificij Missæ sit esse in ea oblatione, quæ fit verbis illis, *Offerimus, &c.* sive ante consecrationem, sive post; & ex altera existimant, dictos Sacerdotes non posse verè dicere, *Offerimus, &c.* quia non possunt nomine Ecclesie loqui, cum sint ab ipsa præcisi; Sacerdos autem nequit sacrificare, nisi ea verba nomine Ecclesie proferat, quia non nomine proprio, sed tantum nomine Ecclesie sacrificat & offert. Magister verò idem videtur tradere, dum existimat, excommunicatum, aut præciliū manifestè notatum, non posse validè consecrare, quia ob rationem

tionem Scotti & Gabrielis nequeat dicere, *Offerimus*; essentia autem Sacrificij Missæ in consecratione consistit.

S. Thomas. S. Thomas verò q. 82. art. 7. Vasquez d. 226. &

Vasquez.

communiter Theologi parcem affirmatiuam meritum tradunt. Et in primis quemcumque Sacerdotem, quantumvis hereticum & ab Ecclesia præsum, posse verum Sacramentum Eucharistiae efficer, conuenient Theologi contra Magistrum, & maximè indicat Tridentinum s. 23. c. 1. & 4. & can. 4. Id verò, quod Magister in contrarium & pro se adducit, nempe Sacerdotem non posse verè dicere *Offerimus*, nullius momentum est, & quia id est falsum, ut statim dicemus; & quia verbum istud *offerimus*, sive præcedens sive subsequens consecrationem, non pertinet ad formam consecrationis; sed tantum hæc, *Hoc est Corpus meum, Hic est calix Sanguinis mei*: hæc autem proferri possunt à quocumque Sacerdote, quantumvis præciso, etiam nomine Christi, ratione characteris, quia ratione huius habet potestatem illa proferendi nomine & Vice Christi, & nequit ab Ecclesia deleri.

Deinde contra Scottum & Gabrielem, quemcumq; Sacerdotem quoris modo præcium, sive Sacrificio Missæ efficer & offerre, probatur, tum, quia immolatio & oblatione Sacrificij Missæ in consecratione consistit; consecratio autem validè fieri potest à quocumque Sacerdote quouis modo præciso, quia consecratio fit validè ratione characteris, qui nequit ab Ecclesia deleri: tum etiam, quia quamvis immolatio seu actio Sacrificij Missæ sita esset in oblatione, verbis illis, *Offerimus*, &c. facta, nihilominus Sacerdos præcibus validè posset verum Sacrificium offerre, quia Sacerdos non offerre nomine Ecclesia, potestate ab ipsa accepta; sed potestate annexa characteri à Deo accepto ad ordinum & offerendum pro Ecclesia, & nomine Ecclesia, ergo nequit ab Ecclesia auferri potestas dicens nomine ipsius, *Offerimus*, &c. quamvis id prohibere possit, & de facto præcibus prohibeat.

DIFFICULTAS III.

Vtrum alij fideles, præter Sacerdotes, Sacrificium Missæ offerre dicantur.

Rupertus.
Innoc. III.
Leo I.

Conueniunt Catholici, alios fideles, præter Sacerdotem consecrantes, etiam in Sacrificio Missæ offerre. Quod tradunt Rupertus lib. 2. de Diuinis officijs cap. 6. Innocentius III. lib. 3. de Mysteriis Missæ cap. 5. & Leo I. Epist. 81. cap. 2. & id exprimitur in Canone Missæ, dum dicitur: *Hanc igitur oblationem seruantes nostra, sed & canentes familia tue.* Quo significatur, totam familiam Christi, seu totum populum Christianum, hoc Sacrificium seruantes offerre: & dum paulo inferius dicitur, *Vnde & memoris, Domine, nos serui tui, sed & plebs tua sancta, &c.* offerimus præclaræ maiestati tua, &c. & id non leuiter indicatur, dum dicitur: *Et omnium circumstantium, pro quibus tibi offerimus*, vel qui tibi offerant hoc Sacrificium laudes. vbi verba illa, vel qui tibi offerunt, de circumstantibus intelliguntur, quia particula qui ad circumstantes referuntur.

Omnes ergo alij fideles, etiam absentes, dicuntur etiam Sacrificium Missæ offerre, non proximè & immediatè, quia ipsi non proferunt verba consecrationis, medijs quibus quasi gladio mactatur

& offertur victimæ in Sacrificio Missæ; sed tantum remorè & mediatè, nempe medio Sacerdoti, non quia ipsi ad illud aliquo modo concurant, nec physicè nec moraliter, sed generaliter fideles ex eo tantum dicuntur offerre, quia ex una parte Christus reliquit omnibus fidelibus se ipsum tamquam victimam sic vincuique propriam, ac si vnu, quisque eam tribueret Sacerdoti, ut pro ipsis illam offerret; & ex altera Sacerdos ratione characteri à Deo deputatus, ut nomine fideliū offerat victimam, offerret illam quasi propriam singulorum fidelium; sicut in Lege veteri illi dicebantur immolare & offerre, qui victimam tribuerant Sacerdoti, ut nomine iporum illam immolare & offerret sive pro ipsis tribuentibus victimam, sive pro alijs. Dicitur autem Sacerdos nomine fidelium aut Ecclesia immolare & offerre, non tamquam superioris, sed tamquam inferioris, seu plebis & populi, ut adiuvetur Bellarmiñs. 20. de Sacrificio Missæ, cap. 4. & Vasquez diff. 226. num. 14. quia Ecclesia non comparatur cum Sacerdote, nisi tamquam plebs & inferior cum superiori & intercessore. Dicitur tamen immolare & offerre nomine Christi tamquam superioris, quia cum Christo comparatur tamquam minister, & inferior cum superiori & principali, & tamquam Vicarius & legatus illius ipsum representans: & id est Sacerdos potius dicitur minister Christi in Ecclesia, quam minister Ecclesia.

Addimus, eos fideles, qui ad Sacrificium Missæ aliquo modo cooperantur, aut Sacerdoti sacrificanti ministrando, aut ei stipendium ad id tribuendo, aut sua assistentia Sacrificium approbando & autorizando, dici specialiori modo offerre Sacrificium Missæ, & sic offerendo bene operari, & mereri.

DIFFICULTAS IV.

Vtrum Sacrificium Missæ possit pro omnibus viuis offerri.

Quamvis Sacrificium offerri pro alio, sumi possit prout idem est, quod nomine & loco alterius offerri; in presertiarum tamen non ita sumitur, sed prout idem est quod offerri in utilitatem & commodum alterius, ei applicando fructum Sacrificij, qui ratione communiter sumitur apud Patres, & apud Scholasticos, & apud Paulum ad Hebr. 5. non tantum dum ait, *Et propter eam dabo, quemadmodum pro populo*, ita etiam pro semetipso offerre, id est in utilitatem populi & sui; sed etiam dum dicit, *Omnis namque Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constitutus*, id est in utilitatem & commodum hominum, ut omnes explicant, & deducuntur ex alijs verbis Pauli, & ex præceptu Ecclesiæ, in qua quotidie offeratur Sacrificium Missæ pro alijs viuis.

Hoc ergo supposito, Sacrificium Missæ offerri posse, non tantum pro ipsis Sacerdotibus offerribus, ut constat ex supra relatis verbis Pauli, *Propter eam debet, quemadmodum pro populo*, ita etiam pro semetipso offerre; sed etiam offerri posse pro alijs viuis, ut constat ex his verbis Pauli, & ex præceptu Ecclesiæ, in qua quotidie offeratur Sacrificium Missæ pro alijs viuis.

Est tamen difficultas, Primi, pro quibus alijs viuis in particulari offerri possit. Circa quam conuenient Theologi, Sacrificium Missæ offerri posse

pro omnibus fidelibus baptizatis viuis, qui sunt membra Ecclesiæ, & ab ipsa non sunt praecisi. Ita definitur in Tridentino s. 22. cap. 1. & can. 3. & id constat ex præxi Ecclesiæ, qua post verba, *Te igitur, clementissime Pater, statim subditur, In primis que tibi offerimus pro Ecclesia tua sancta Catholica, & paulo inferius, & pro omnibus orthodoxis, atque Catholica & Apostolica fides cultoribus.*

Nomine autem fidelium baptizatorum qui non sunt praecisi, intelligimus non tantum adultos, sed etiam parvulos, quia ex omnibus coalescit Ecclesia Catholica, quia omnibus eis, non tantum adultis, tam iustis quam peccatoribus, sed etiam parvulis, Sacrificio Missæ prædestinatur potest, quia etiam parvulus ius imputari potest falsus, & vita diuturnitas, imò & auxilia externæ protectionis, quibus ex tunc optimè dirigantur ad rectam vitam futuram: & sub prædictis fidelibus baptizatis etiam comprehenduntur energumeni, quia etiam ex eis constat Ecclesia, & eis potest Sacrificio Missæ prædestinatur.

Secundò est difficultas, An Sacrificio Missæ possit offerri pro non baptizatis viuis, ut progenibus, Iudæis, pagani, & Catechumenis.

Bellarmino lib. 2. de Sacrificio Missæ, cap. 6. Suarez disp. 78. scđt. 2. Henriquez lib. 9. cap. 15. Egidius q. 3. art. 1. dub. 9. Laymannus tract. 5. c. 2. & Bonacina disp. 4. pun. 1. docent, offerri posse validè & licitè: quod indicare videtur Paulus 1. ad Tim. 2. dum cōmendat obsecrationes & orationes fieri pro Regibus qui tunc non erant baptizati. Et specialiter quod Sacrificio Missæ offerri possit pro non baptizatis, indicat Tertullianus in lib. Ad Scapulam, cap. 2. num. 11. dum ait: *Itaque sacrificiam pro salute Imperatoris. Imperatores autem tunc non erant baptizati. Et etiam quod offerri possit pro Catechumenis non baptizatis, continet videtur in Libello qui dicitur Ordo Romanus, in 3. Scrutinio quod Feria quarta hebdomadæ quartæ Quadragesimæ fiebat. Imò offerri posse pro Catechumenis adhuc defunctis, tradere videtur Innocentius III. in cap. Apostolicam, de Presbitero non baptizato, & Ambrosius in Oratione de obitu Valeriani Imperatoris.*

Et ratione probatur, quia Sacrificio crucis pro omnibus, etiam non baptizatis, & infidelibus, oblatum fuit; ergo etiam Sacrificio Missæ, quod est applicatio fructus Sacrificij crucis, offerri potest pro omnibus.

Sotus vero in 4. d. 11. quæst. 2. art. 7. Vasquez disp. 227. cap. 3. & Azor lib. 10. cap. 22. docent, Sacrificio Missæ nec licitè nec validè offerri posse pro non baptizatis viuis. Et in primis non posse pro illis licitè offerri, probatur ratione defumpta ex consuetudine: quia Ecclesia non baptizans, quantumvis Catechumenis, denegat publicas orationes in Missa, excepto die Paracœus, ex peculiari priuilegio, in signum generalis redemptionis in eo die pro omnibus a Christo exhibita; in alijs autem diebus potius peccati ut infideles conterantur: ergo Ecclesia hac consuetudine satis denotat, se nolle, & prohibere quod fiant orationes publicæ pro nobis baptizatis, ergo multò melius prohibet, & non vult Sacrificio Missæ pro illis offerri, quia istud maius est orationibus publicis, & non minus publicum quam illæ.

Deinde non posse pro illis validè offerri, probatur, quia Eucharistia ut Sacramentum non prædestinatur, quia tantum est instituta in Sacramentum

pro baptizatis; ergo nec ut Sacrificio, quia etiam ut Sacrificio confert suos effectus instar Sacramenti ex opere operato. Consequentia pater, quia mirum est, & nullo fundamento affirmari potest, Christum Eucharistiam in Sacramentum pro baptizatis tantum instituisse, & eamdem in Sacrificio, quam etiam ut sic, instar Sacramenti, instituit, pro non baptizatis instituisse.

Paulus ergo pro aduersariis adductus, commendauit fieri orationes pro Regibus & alijs infidelibus non baptizatis, & verè fiebant etiam multo tempore post Paulum adhuc in Sacrificio Missæ, ut significant Clemens Romanus lib. 8. Constit. Clem. Rom. Apo. & Chrysostomus in sua Liturgia, & fatis Chrysostom.

conuenienter quia tempore Pauli & dictorum Patrum, baptizati commorabantur inter non baptizatos, ut sic illis signa amoris ostenderent, & pacifice viuerent: iam verò id est ab Ecclesia dicta consuetudine prohibutum, & multò magis pro illis Sacrificio Missæ offerre, quia numquā pro non baptizatis illud obtulit, præterim quia illis prædictis non potest, nec pro illis validè offerri.

Tertullianus vero, qui specialiter de Sacrificio Tertullianus loquitur, aut nomine Sacrificij non intelligit Sacrificio Missæ, sed Sacrificio latè sumptu pro orationibus publicis in Sacrificio Missæ factis, aut si nomine Sacrificij intelligit Sacrificio Missæ, intelligendum est quod valorem & meritum operantis, quod ut sic offerri potest pro non baptizatis, sicut & quodlibet aliud opus bonum. Et hoc posteriori modo explicandi sunt Innocentius III. Ambrosius & libellus Romanus, qui loqui videntur de Sacrificio Missæ.

Et ad rationem respondemus, concedendo Antecedens, & negando Consequentiam: concedimus enim, Sacrificio crucis pro omnibus, etiam non baptizatis, oblatum fuisse a Christo; negamus tamen inde inferri, Sacrificio Missæ posse pro illis offerri, etiamsi per illud applicetur fructus Sacrificij crucis, sicut nec infertur, Sacraenta posse applicari non baptizatis, quamvis valor Sacrificij crucis per ipsa applicetur, quia est discrimen inter Sacrificium crucis ex una parte, & inter Sacrificium Missæ & Sacraenta ex altera, quod Sacrificium crucis fuit a Christo oblatum, tamquam bonum opus, & meritum ipsius pro redēptione generis humani; & idē voluit pro omnibus illud offerre, & pro omnibus pati & mori, quia voluit redēptionem omnium quoad sufficientiam mereri. Sacrificio vero Missæ, prout a Christo institutum, non offeretur tamquam bonum opus, & meritum Christi, sed tantum tamquam quoddam peculiare in instrumentum, institutum ad applicandum efficaciter ex opere operato meritum seu premium Sacrificij crucis pro nostra redēptione, quoad effectus ad quos institutum est. Vnde non est mirum, quod Christus noluerit illud instituere pro non baptizatis; sicut noluit alia Sacraenta a Baptismo distincta pro illis instituere, quia etiam sunt peculiaria instrumenta, medijs quibus premium Sacrificij crucis applicatur efficaciter, & ex opere operato quoad aliquos effectus; quod supra Sacrificium crucis est quidam nouus favor, quem noluit præstare non baptizatis.

Tertiò est difficultas, An Sacrificio Missæ possit offerri pro baptizatis ab Ecclesia præcisis.

Supponimus, posse pro illis validè offerri, quo-

H h

ad

ad fructum, quem habet ex institutione Christi, quia ex una parte institutum est a Christo pro omnibus baptizatis, & ex altera parte Ecclesia nequit dictum fructum impedire, quia iste non pendas ab Ecclesia, sed tantum ex intentione ministri, cui foli Christus totum comisit.

Punctum ergo difficultatis in eo consistit, An Sacrificium Missæ possit pro præcisis ab Ecclesia licet offerri. Et primò examinandum est, an possit licet offerri pro schismaticis & hæreticis, excommunicatione exculfa.

Bellarmin. Bellarminus, Suarez, Henriquez, Bonacina & Laymannus vbi suprà, partem affirmatiuam tenuerunt, & Cælestinus Papa in Episc. 1. ad Episcopos Gallia, & Iacobus in sua Liturgia, dum admittunt pro eis publicas orationes fieri, etiam in Missa. Et ratione probatur, quia ex una parte institutum est a Christo pro omnibus baptizatis, & ex altera, exculfa excommunicatione, id non est prohibicium ab Ecclesia; ergo non solum validè, sed etiam licet potest pro illis offerri.

Gabriel. Gabriel verò leet. 34. in Can. lit. A. Sotus & Vasquez vbi suprà, partem negatiuam tradunt, & meritò: quia Ecclesia numquam offert Sacrificium Missæ, nec publicè orat pro schismaticis & hæreticis, adhuc in communi, nisi in die Paræcessus, in alijs autem diebus potius perit ut contenerantur; ergo satis denotat se nolle, & se prohibere offerri Sacrificium & orationes publicas pro illis fieri.

Testimonij verò Patrum adductis pro aduersariis, tantum probatur, id non esse prohibicium ex natura rei, & pro illis temporibus non fuisse ab Ecclesia prohibicium, imò fuisse ordinatum ut fieret; non tamen, quod modò non sit ab Ecclesia prohibicium, ut verè est, prohibitione dicta conseruandæ introducta aut denotata.

Quod reliquæ verò baptizatos maiori excommunicatione excommunicatos, quamvis pro eis possit Sacrificium Missæ validè offerri, quia baptizati sunt; conueniunt tamen Theologi, non posse pro illis licet offerri, quia ab Ecclesia sunt excludi à communib[us] suffragijs (quorum ynum est Sacrificij Missæ) ut constat ex cap. *A nobis* 26. & ex cap. *Sacris* 38. de Sententia excommunicat. & ex 11. q. 3. de quo latius dicimus Tractatu de Excommunicatione Disputat. 111. Difficult. 11. Id tamen intelligitur quod excommunicatos non tolerantur, id est nominatim denuntiatis, aut eos qui notoriè inciderunt in excommunicationem ob percussonem Clerici, quia pro excommunicatis tolerantur licet offerri potest, ut dicimus in eadem Disputatione Difficultate IV.

Observandum est, quod quamvis Sacrificium Missæ nequeat offerri directè probaptizatis præcis ab Ecclesia, nec pro nō baptizatis, quamvis Catholiken, oblatione ad illos directa; indirectè tamen potest, oblatione directa ad Ecclesiæ, nempe pro dilatatione & pace Ecclesiæ, pro fedando schismate, & pro salute v.g. Germania, & etiam totius mundi, quamvis Sacrificium Missæ sic oblatum redundet indirectè in bonum non baptizatorum, & baptizatorum ab Ecclesia præcitorum, quia eorum conuerione & reductione Ecclesia pacificatur, melioratur, & propagatur, de quo latè in dicta Disputatione.

DIFFICULTAS V.

Vtrum Sacrificium Missæ possit pro omnibus defunctis offerri.

*C*irca damnatos non defuerunt, qui olim ex istimauerint Sacrificium Missæ pro illis validè & licet offerri: validè, quia eis potest prodefi, ut aeterna poena minùs impatiens sustineatur, & ut tolerabilior fiat: & licet, quia id non est prohibicium. Quibus maximè fauet Glossa in can. *Tempus* 13. quæst. 2. dum ait, orationem & eleemosynam prodefi damnatis mediocriter malis, ut misericordia in inferno puniantur, quod multò melius attribueret Sacrificio Missæ. Et id tradere videatur Augustinus in Enchiridio cap. 120. & referuntur in d. can. *Tempus*, dum ait, Sacrificium Altaris & eleemosynarum prodefi non validè malis, vel ut sit plena remissio, vel ut tolerabilior fiat ipsa damnatio.

Nihilominus Theologi constanter docent, Sacrificium Missæ nec validè nec licet posse pro damnatis offerri. Quod autem id non licet, dicitur in can. *Pro obenitibus*. 13. quæst. 2. & id indicat Gregorius lib. 4. Dialog. cap. 40. dum ait, non esse licitum pro damnatis orare, quia eadem omnino est ratio; imò maior, ut etiam non sit licet pro illis Sacrificium offerre. Et ratione probatur, quia Sacrificium Missæ ad nihil potest prodere damnatis, quia non sunt in statu adipiscendi novum misericordiam, sed patiendi rigorosam vindictam, quia in inferno nulla est redemptio & misericordia, de quo latius dicitur in Tractatu de Suffragijs, aut in Tractatu de Nouissimis.

Augustinus verò nullatenus fauet aduersariis, quia nomine *damnationis*, dum ait Sacrificia prodefi, ut tolerabilior fiat ipsa damnatio, non intelligi ponam aeternam inferni, sed poenam purgatori, quæ Sacrificijs aut omnino tollitur, aut remissione alicuius partis poena fit tolerabilior. Vnde per non validè malos, intelligit eos, qui e via decesserunt non plenè extincto reatu poena.

Circa Beatos Primò conueniunt Theologi, Sacrificium Missæ offerri non posse ut Beatis remittatur culpa, nec poena aliqua, ut pater, nec ut in eis augeatur gratia habituialis, nec gloria, quia totam, quam habutur sunt, habent ab ingredi gloria.

Secundò conueniunt, posse Deo Sacrificium Missæ offerri, ut ipsi gratias agamus pro Beatorum victorij, ut dicitur in Tridentino sef. 22. cap. 3. & pro beatitudine ipsis collata, quod est quodammodo pro ipsi Sacrificium offerri, quia Sacrificio ea intentione oblati, Beati quodammodo recompensant, vel nos loco illorum, pro beneficio Deo acceptis, ac proinde vnum ex fructibus Sacrificij quodammodo participant.

Terciò conueniunt, Sacrificium Missæ offerri posse in honorem & gloriam Beatorum, & de fæto sic offerunt, ut constat ex Missa Latina, dum in eius Officio dicitur, *quam tibi offerimus in honorem Beatae Marie, & omnium Sanctorum*, ut illi proficiat ad honorem. Dicitur autem offerri in honorem & gloriam Sanctorum, tum quia in Officio Missæ multis modis illos cōmemoramus, præfertim à Deo petentes, ut faciat eos suis intercessiōibus nos adiuvare, & per eorum merita à Deo multa beneficia petentes, quo non parum eos honoramus

& glorificamus; tum etiam, quia actione ipsa Sacrificij auxilia gratia à Deo nobis & alijs impetravimus, vt Sanctos honoremus & glorificemus, quamvis hoc non tam sit pro Sanctis Sacrificium offerri, quām pro nobis.

Ita tamen in Ecclesia offertur Sacrificij Missæ in honorem & gloriae Sanctorum, vt non ipsi, sed sibi Deo offeratur, vt aduertit Tridentinum cap. illo 3. ac proinde sibi Deo templo & altaria eriguntur, vt in eis sibi Deo, non Sanctis Sacrificium offeratur: id tamen non tollit, quin templo & altaria in honorem Beatorum erigantur, & illis dicentur, vt in Sacrificio in illis oblati, Sancti predicti modis inuocantur & commemorentur. Et hoc posteriori modo & fine fit in Ecclesia, non priori modo, vt Kemnitius falsimponit Ecclesia. Quod verò Sanctos in Officio Missæ inuocare, & commemorare, vt fit in Ecclesia, non sit reprehensione dignum, sed potius laudabile, constat ex Patribus, & ex vsu Ecclesia, & ex ratione, vt videri potest apud Bellarminum l. 2. de Missa, cap. 8. vbi

etiam obiectiones Kemnitij contra consuetudinem hanc dissoluit.

Circa defunctorum baptizaros in Purgatorio existentes conuenienti Catholici, Sacrificium Missæ posse pro eis offerti, & eis maximè prodeesse ad remissionem peccatum (ac proinde, vt citius beatitudinem adipiscantur) vt definitur in Tridentino. *Trident.* *diff. 12. cap. 2. & can. 3.* & constat ex perpetua Ecclesiæ traditione, quod etiam exprefserunt Augustinus de Verbis Apost. Serm. 32. Chrysostomus Homil. 3. Epist. ad Philip. & Homil. 69. ad populum Antiochenum. Cyprianus lib. 1. Epist. 9. Cyprianus Hæres. 75. Eusebius lib. 4. de Vita Constant. cap. 71. & Cyrillus Catechesi 5. Prodefunctis verò non baptizatis nequit adhuc validè offerri, & multò minus quām prō non baptizatis viuis, nisi quod valorem & meritum ipsius operantis seu Sacrificantis, sicut quodlibet aliud opus bonum, eo modo quo Difficultate precedentibus diximus posse offerti pro non baptizatis viuis.

Augustinus.
Chrysostomus.

Cyprianus.
Eusebius.

DISPUTATIO. III.

De virtute & effectibus Sacrificij Missæ.

DIFFICULTAS I.

Vtrum remissio peccati mortalis quoad culpan sit effectus Sacrificij Missæ.

CONVENTIUNT Catholicæ, virtute Sacrificij Missæ peccata mortalia quoad culpam, & infundi gratiam habitualem ei pro quo offeratur, sicut virtute Sacramenti Pœnitentiae ad id tamen requirunt in eo, pro quo offertur, attritionem de illis; quod probabile censet Gaspar Calalias lib. 2. de Sacrificio Missæ, & indicare videtur Tridentinum *diff. 22. c. 2.* dum de Sacrificio Missæ loquens, ait: *Sacrificium istud verè propitiatorium est, per ipsumque fieri, ut si cum vero corde & recta fide, cum mea & reverentia contriti, ac pœnitentes ad Deum accedamus, misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno.* *Huius quippe oblatione placatus Dominus gratiam & donum pœnitentie concedens, criminis & peccata, etiam ingentia, dimittit.* quibus verbis facit significat, Deum virtute Sacrificij Missæ remittere mortalia, concedendo auxilium gratia ad pœnitentiam (sive Sacramentum, sive perfectam contritionem) mediâ quā remittantur peccata. quod etiam superius exprefserat illis verbis: *Per ipsumque fieri, ut si cum vero corde & recta fide, cum mea & reverentia contriti, ac pœnitentes ad Deum accedamus, misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno.* quibus verbis facit exprimit, per Sacrificium Missæ nos consequi misericordiam & remissionem peccatorum, medijs auxilijs, si pœnitentes, quamvis solūm attriti, seu imperfekte contriti simus. Ex quo patet ad testimontium Tridentini pro auctoſariis adductum: & id ratione ab absurdis desumpta probatur, quia Primo sequeretur, eum, pro quo Sacrificium offeratur, posse in somnis iustificari à mortalibus, si ante somnum habuit attritionem eorum, & pro eo in somnis existente Sacrificium offeratur: id autem nimis est concedere Sacrificio Missæ, quia vix conuenit Sacramentis. Secundum sequeretur, Sacramentum Pœnitentiae nec in re nec

gratiam habitualem, & remissionem mortalium attrito, quī bona fide se existimat contritum; ergo idem etiam operatur quatenus est Sacrificium, adhuc in eo quī scienter est tantum attritus, quia Eucharistia quatenus est Sacrificium, instituta est ad remittenda peccata mortalia, non verò quatenus est Sacramentum.

S. Thomas verò in 4. d. 12. quæft. 2. art. 2. ad 4. *S. Thomas.*
Vafquez disp. 228. Suarez disp. 79. lect. 3. *Egidius Vasquez.*
art. 1. dub. 8. & communiter Theologi docent, virtute Sacrificij Missæ non remitti immediatè peccata mortalia quoad culpam, sed tantum mediare,

qui sicut virtute illius impenetrantur auxilia, medijs quibus acquiritur remissio & iustificatio à mortalibus. quod significat Tridentinum cap. illo 2. illis verbis: *Huius quippe oblatione placatus Dominus gratiam & donum pœnitentie concedens, criminis & peccata, etiam ingentia, dimittit.* quibus verbis facit significat, Deum virtute Sacrificij Missæ remittere mortalia, concedendo auxilium gratia ad pœnitentiam (sive Sacramentum, sive perfectam contritionem) mediâ quā remittantur peccata. quod etiam superius exprefserat illis verbis: *Per ipsumque fieri, ut si cum vero corde & recta fide, cum mea & reverentia contriti, ac pœnitentes ad Deum accedamus, misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno.* quibus verbis facit exprimit, per Sacrificium Missæ nos consequi misericordiam & remissionem peccatorum, medijs auxilijs, si pœnitentes, quamvis solūm attriti, seu imperfekte contriti simus. Ex quo patet ad testimontium Tridentini pro auctoſariis adductum: & id ratione ab absurdis desumpta probatur, quia Primo sequeretur, eum, pro quo Sacrificium offeratur, posse in somnis iustificari à mortalibus, si ante somnum habuit attritionem eorum, & pro eo in somnis existente Sacrificium offeratur: id autem nimis est concedere Sacrificio Missæ,

etiam ingentia, dimittit. Et id tradere videntur Martialis in Epist. ad Burdigalenſes cap. 3. Alexander in Epist. 1. decretali c. 4. Ambrosius 1. Offic. cap. 48. Hieronymus Epist. 146. Cyprianus Ierosolymitanus Catechesi 5. & Iulius Papa in Epist. ad Episcopos per Egyptum, & refutat in can. *Cum omne crimen de Confeccrat. d. 2.* dum ab ipsis remissio peccatorum tribuitur Sacrificio Missæ.

Et ratione probatur, quia in Eucharistia potior est ratio Sacrificij quam Sacramenti, quia ratio Sacrificij in oblatione posita est, ratio verò Sacramenti ad usum refutatur: sed Eucharistia quatenus est Sacramentum, immediatè confert primam

in voto esse medium necessarium in baptizatis ad remissionem mortalium, quia haec fieri potest in medio Sacrificio, in quo nec Sacramentum Penitentiae neceius votum continetur. Quibus accedit, quod absque firmo fundamento praedictus modus remittendi mortalium, & iustificandi ab illis, tribuitur ei quod non est Sacramentum.

Patres ergo pro aduersariis adducti, solum affirmant, Sacrificio Missæ remitti peccata; quia tamen non dicunt, immediatè & proximè, exponendi sunt, sicut Tridentinum, mediatè & remotè.

Ad rationem verò negamus, in Eucharistia ratione Sacrificij esse perfectiorem ratione Sacramentum (inò potius est imperfectior) & etiam negamus, Eucharistiam, ut Sacramentum, à mortalibus immediate iustificare; & quamus utrumque esset verum, non concluderetur intentum aduersariorum, quia ex eo non conuinceretur, Sacrificio Missæ fuisse institutum ad sic iustificandum, quia duobus illis existentibus, potuit Christus non instituere Sacrificio Missæ ad id.

Addimus, in quo Theologi conueniunt, remissionem mortalium, quæ sit virtus Sacrificij Missæ, impetrando auxilia efficiacia ad id, non esse certam & infallibilem, quamus offeratur pro recte dispoſito, quia ad id nullum est sufficiens fundamen-
tum. Accedit, quod per seuerantia hæc effectus Eucharistie ut Sacramenti, non minus quam dicta remissio mortalium est effectus ipsius ut Sacrificij: per seuerantia autem non conceditur infallibiliter dignè suscipientibus Sacramentum Eucharistie; ergo nec dicta remissio eis, pro quibus offeratur Sacrificio Missæ. Vnde medio Sacrificio Missæ non conceditur infallibiliter auxiliū effectus ad id medio quo fiat dicta remissio, quia auxilio efficiacia concessa, dicta remissio fit certò & infallibiliter. Quod autem dicta remissio sit effectus Sacrificij Missæ ex institutione Christi, & ex opere operato, non sufficit ut sit infallibilis, ut dicemus Difficultate vi.

Sed an impetratio auxilij tantum sufficientis ad eam remissionem, sit etiam effectus Sacrificij Eucharistie, parui momenti est: credimus tamen, non esse effectum illius; sicut nec impetratio auxilij tantum sufficientis ad per seuerandum est effectus Eucharistie ut Sacramenti: quia non satis aptè institueretur peculiare instrumentum, quo applicarentur merita Christi ad auxilium, quod nullum est habiturum effectum, quamus non sit habiturum ex defectu illius cui datur, & non ex defectu ipsius auxilij. Et id quod impetracionem auxilij medio Sacrificio Missæ indicat Tridentum cap. illo 2. dum assignans praedictū effectum Sacrificio Missæ, ait, *Per ipsumque fieri, ut misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno, id est efficaci;* & etiam dum subdit, *Huius quippe oblatione placatus Dominus gratiam & donum penitentia concedens, crimina & peccata, etiam ingentia, dimittit:* quia Deus donum penitentiae non concedit absque auxilio efficaci, etiam quod impetracionem auxilij ad per seuerandum medio Sacramento Eucharistie. Id etiam indicat sess. 13. cap. 2. dum ait Christum voluisse Eucharistiam sumi tamquam antidotum, quo à peccatis mortalibus preservemur: præterea autem auxilio efficaci, & non auxilio tantum sufficiente.

DIFFICULTAS II.

Vtrum remissio venialium sit effectus Sacrificij Missæ.

Conueniunt Theologi, virtute Sacrificij Missæ etiam remitti peccata venialia quodculam: quod significat Tridentinum sess. 22. c. 2. 7. quod ait, per Sacrificium Missæ peccata etiam ingentia dimitti; quia particula etiam supponit, etiam minor & minima peccata dimitti. Et quidem nullum est instrumentum ad remissionem mortalium institutum, quod etiam non fit ad remissionem venialium.

Est tamen difficultas, An remittantur immediatè, an mediante impetratio auxiliorum.

Canus 12. de Locis c. 13. ad 3. Corduba lib. 2. cap. 3. Notab. 4. Valentia disp. 6. q. 11. pun. 1. 2. 4. 2. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 5510. 5511. 5512. 5513. 5514. 5515. 5516. 5517. 5518. 5519. 5520. 5521. 5522. 5523. 5524. 5525. 5526. 5527. 5528. 5529. 5530. 5531. 5532. 5533. 5534. 5535. 5536. 5537. 5538. 5539. 5540. 5541. 5542. 5543. 5544. 5545. 5546. 5547. 5548. 5549. 55410. 55411. 55412. 55413. 55414. 55415. 55416. 55417. 55418. 55419. 55420. 55421. 55422. 55423. 55424. 55425. 55426. 55427. 55428. 55429. 55430. 55431. 55432. 55433. 55434. 55435. 55436. 55437. 55438. 55439. 55440. 55441. 55442. 55443. 55444. 55445. 55446. 55447. 55448. 55449. 55450. 55451. 55452. 55453. 55454. 55455. 55456. 55457. 55458. 55459. 55460. 55461. 55462. 55463. 55464. 55465. 55466. 55467. 55468. 55469. 55470. 55471. 55472. 55473. 55474. 55475. 55476. 55477. 55478. 55479. 55480. 55481. 55482. 55483. 55484. 55485. 55486. 55487. 55488. 55489. 55490. 55491. 55492. 55493. 55494. 55495. 55496. 55497. 55498. 55499. 554100. 554101. 554102. 554103. 554104. 554105. 554106. 554107. 554108. 554109. 554110. 554111. 554112. 554113. 554114. 554115. 554116. 554117. 554118. 554119. 554120. 554121. 554122. 554123. 554124. 554125. 554126. 554127. 554128. 554129. 554130. 554131. 554132. 554133. 554134. 554135. 554136. 554137. 554138. 554139. 554140. 554141. 554142. 554143. 554144. 554145. 554146. 554147. 554148. 554149. 554150. 554151. 554152. 554153. 554154. 554155. 554156. 554157. 554158. 554159. 554160. 554161. 554162. 554163. 554164. 554165. 554166. 554167. 554168. 554169. 554170. 554171. 554172. 554173. 554174. 554175. 554176. 554177. 554178. 554179. 554180. 554181. 554182. 554183. 554184. 554185. 554186. 554187. 554188. 554189. 554190. 554191. 554192. 554193. 554194. 554195. 554196. 554197. 554198. 554199. 554200. 554201. 554202. 554203. 554204. 554205. 554206. 554207. 554208. 554209. 554210. 554211. 554212. 554213. 554214. 554215. 554216. 554217. 554218. 554219. 554220. 554221. 554222. 554223. 554224. 554225. 554226. 554227. 554228. 554229. 554230. 554231. 554232. 554233. 554234. 554235. 554236. 554237. 554238. 554239. 554240. 554241. 554242. 554243. 554244. 554245. 554246. 554247. 554248. 554249. 554250. 554251. 554252. 554253. 554254. 554255. 554256. 554257. 554258. 554259. 554260. 554261. 554262. 554263. 554264. 554265. 554266. 554267. 554268. 554269. 554270. 554271. 554272. 554273. 554274. 554275. 554276. 554277. 554278. 554279. 554280. 554281. 554282. 554283. 554284. 554285. 554286. 554287. 554288. 554289. 554290. 554291. 554292. 554293. 554294. 554295. 554296. 554297. 554298. 554299. 554300. 554301. 554302. 554303. 554304. 554305. 554306. 554307. 554308. 554309. 554310. 554311. 554312. 554313. 554314. 554315. 554316. 554317. 554318. 554319. 554320. 554321. 554322. 554323. 554324. 554325. 554326. 554327. 554328. 554329. 554330. 554331. 554332. 554333. 554334. 554335. 554336. 554337. 554338. 554339. 5543310. 5543311. 5543312. 5543313. 5543314. 5543315. 5543316. 5543317. 5543318. 5543319. 55433110. 55433111. 55433112. 55433113. 55433114. 55433115. 55433116. 55433117. 55433118. 55433119. 554331110. 554331111. 554331112. 554331113. 554331114. 554331115. 554331116. 554331117. 554331118. 554331119. 5543311110. 5543311111. 5543311112. 5543311113. 5543311114. 5543311115. 5543311116. 5543311117. 5543311118. 5543311119. 55433111110. 55433111111. 55433111112. 55433111113. 55433111114. 55433111115. 55433111116. 55433111117. 55433111118. 55433111119. 554331111110. 554331111111. 554331111112. 554331111113. 554331111114. 554331111115. 554331111116. 554331111117. 554331111118. 554331111119. 5543311111110. 5543311111111. 5543311111112. 5543311111113. 5543311111114. 5543311111115. 5543311111116. 5543311111117. 5543311111118. 5543311111119. 55433111111110. 55433111111111. 55433111111112. 55433111111113. 55433111111114. 55433111111115. 55433111111116. 55433111111117. 55433111111118. 55433111111119. 554331111111110. 554331111111111. 554331111111112. 554331111111113. 554331111111114. 554331111111115. 554331111111116. 554331111111117. 554331111111118. 554331111111119. 5543311111111110. 5543311111111111. 5543311111111112. 5543311111111113. 5543311111111114. 5543311111111115. 5543311111111116. 5543311111111117. 5543311111111118. 5543311111111119. 55433111111111110. 55433111111111111. 55433111111111112. 55433111111111113. 55433111111111114. 55433111111111115. 55433111111111116. 55433111111111117. 55433111111111118. 55433111111111119. 554331111111111110. 554331111111111111. 554331111111111112. 554331111111111113. 554331111111111114. 554331111111111115. 554331111111111116. 554331111111111117. 554331111111111118. 554331111111111119. 5543311111111111110. 5543311111111111111. 5543311111111111112. 5543311111111111113. 5543311111111111114. 5543311111111111115. 5543311111111111116. 5543311111111111117. 5543311111111111118. 5543311111111111119. 55433111111111111110. 55433111111111111111. 55433111111111111112. 55433111111111111113. 55433111111111111114. 55433111111111111115. 55433111111111111116. 55433111111111111117. 55433111111111111118. 55433111111111111119. 554331111111111111110. 554331111111111111111. 554331111111111111112. 554331111111111111113. 554331111111111111114. 554331111111111111115. 554331111111111111116. 554331111111111111117. 554331111111111111118. 554331111111111111119. 5543311111111111111110. 5543311111111111111111. 5543311111111111111112. 5543311111111111111113. 5543311111111111111114. 5543311111111111111115. 5543311111111111111116. 5543311111111111111117. 5543311111111111111118. 5543311111111111111119. 55433111111111111111110. 55433111111111111111111. 55433111111111111111112. 55433111111111111111113. 55433111111111111111114. 55433111111111111111115. 55433111111111111111116. 55433111111111111111117. 55433111111111111111118. 55433111111111111111119. 554331111111111111111110. 554331111111111111111111. 554331111111111111111112. 554331111111111111111113. 554331111111111111111114. 554331111111111111111115. 554331111111111111111116. 554331111111111111111117. 554331111111111111111118. 554331111111111111111119. 5543311111111111111111110. 5543311111111111111111111. 5543311111111111111111112. 5543311111111111111111113. 5543311111111111111111114. 5543311111111111111111115. 5543311111111111111111116. 5543311111111111111111117. 5543311111111111111111118. 5543311111111111111111119. 55433111111111111111111110. 55433111111111111111111111. 55433111111111111111111112. 55433111111111111111111113. 55433111111111111111111114. 55433111111111111111111115. 55433111111111111111111116. 55433111111111111111111117. 55433111111111111111111118. 55433111111111111111111119. 554331111111111111111111110. 554331111111111111111111111. 554331111111111111111111112. 554331111111111111111111113. 554331111111111111111111114. 554331111111111111111111115. 554331111111111111111111116. 554331111111111111111111117. 554331111111111111111111118. 554331111111111111111111119. 5543311111111111111111111110. 5543311111111111111111111111. 5543311111111111111111111112. 5543

virtus Sacrificij, quām Sacramentorum.

Suarez disp. 79, sect. 4. Vasquez disp. 228. & Egidius art. 1. dub. 8. num. 131. docent id non fieri immediate, & merito: quia nullum est firmum fundamentum ad attribuendam eam virtutem Sacrificio Missæ. Et specialiter, quod non habeat virtutem conferendi immediate augmentum gratiae eis pro quibus offertur, probatur; quia alias in adulto dormiente posset augeri, si pro eo, quando dormit, offeratur; & etiam posset augeri in parvulo baptizato, si pro eo offteratur, quod est nūmum concedere ei quod non est Sacramentum.

Ex eo ergo iustis augetur iustitia & gratia virtute Sacrificij Missæ, quia virtute illius conferuntur illis auxilia efficacia ad opera bona, quibus crescant in iustitia & gratia: augmentum tamen iustitie sic mediata collatum, etiam si ex opere operato conferatur, non tamen certò & infallibiliter, quia ad hoc nullum est firmum fundamentum.

DIFFICULTAS IV.

Utrum remissio pœnae temporalis sit effectus Sacrificij Missæ.

Conueniunt Primo Catholici, virtute Sacrificij Missæ pœnam temporalem restantem post remissionem culpa remitti iustis, tam viuis quam defunctis; quod definitur in Tridentino less. 22. c. 2. vbi etiam dicitur, id ex Apostolica traditione constare. Idē definitur can. 3. & less. 25. cap. 1. Et sāne, cūm in Ecclesia Sacrificium iustitie semper fuerit pro pœnis iustorum viuorum & defunctorum oblatum, negari nequit illis ad pœnam remissionem prodeſſe.

Conueniunt Secundo Theologi, virtute Sacrificij Missæ diçtam pœnam temporalem immediate remitti. Quod indicatur in Tridentino less. 22. cap. illo 2. dum, postquam dixit D. eum Sacrificio Missæ placatum intentia peccata remittere, gratiam & donum pœnitentiae concedendo (quo fatus indicat culpas mediata remitti) absolute & absque illa limitatione subdit, Sacrificium Missæ pro pœnis offerri. in modo addit, & pro satisfactionibus, quo non leuiter indicat, Sacrificium Missæ substitui pro operibus satisfactorijs, quia alio modo non offertur pro satisfactionibus, ac proinde immediate viritate illius pœnas immedie remitti, sicut satisfactionibus extinguntur. Et quidē si immediate non prodeſſet ad remissionem pœnarum, eas & quodcumque aliud equivalens excusando, sed tantum mediata, imprecatio auxilia ad opera satisfactoria, parum ad remissionem pœnarum prodeſſet, quia pœna alias, etiam Sacrificium non offeratur, operibus satisfactorijs extinguntur. Accedit, quod defunctis nequit alio modo ad remissionem pœnarum prodeſſe, vnde etiam eodem modo proderit viuis.

Est tamen difficultas, An pœnarum remissio certò & infallibiliter fiat medio Sacrificio Missæ.

Circa quam conueniunt communiter Doctores, virtute Sacrificij Missæ certò & infallibiliter remitti pœnas viuis iustis, & merito; quia maximè conueniens est, Sacrificium Missæ, quod instrumentum est à Christo instar Sacramenti, tamquā causa particularis applicatio fructus sue passionis, habeat fructum aliquem infallibilem, sicut habent

Sacramenta, instar quorum institutum est: nullus autem alius ei potest commodiūs attribui, quām remissio dictarum pœnarum, & quia est effectus immediate ab ipso prouentens, & quia nullū aliam infallibilem agnoscitur habere, & quē nullis alijs cōmodiūs tribuit quām viuis, quia remedia particularia præcipue sunt pro viuis à Christo instituta.

Punctum ergo difficultas in eo est, An Sacrificium Missæ certò & infallibiliter profit iustis defunctis ad pœnarum remissionem.

Sotus in 4. dist. 13. quæst 2. art. 1. Canus 12. de Sotus. Locus cap. 3. & Cordubæ lib. 1. q. 3. docent, Sacrificium Missæ non semper & infallibiliter prodeſſe defunctis ad dictum effectum, sed prout Deo placuerit, quia Indulgentiæ tantum profunt defunctis hoc modo, ergo etiam eo tantum modo illis prodeſſe Sacrificium Missæ.

Vasquez verò disp. 228. cap. 4. Suarez c. 79. Vasquez. fect. 10. & communiter Theologi docent, Sacrificium Missæ pro defunctis iustis oblatum, eis semper & infallibiliter prodeſſe ad remissionem pœnae temporalis, & merito: quia Sacrificium Missæ institutum fuit à Christo ad remissionem pœnae, tam pro viuis iustis quām pro defunctis, ergo sicut viuis prodeſſe certò & infallibiliter, ita etiam defunctis, quia eadem est pro viroſque ratio; & nullum inter vroſque quoad dictum effectum agnoscitur discrimen.

Vnde quamvis verum effet, Indulgentias defunctis applicatas, non certò & infallibiliter illis prodeſſe, sed pro arbitrio Dei, non effet idem dicendum de Sacrificio Missæ pro illis oblati ob discrimen inter Indulgentias & Sacrificiū Missæ; quia si Indulgentiæ non prodeſſene illis certò & infallibiliter, idē effet, quia Ecclesia, ex cuius auctoritate Indulgentiæ applicantur, nullam habet in defunctis iurisdictionem, vt ipſis possit per modum absolutionis Indulgentias applicare; Sacrificium verò Missæ à Christo, qui etiam haberet iurisdictionem in defunctis, fuit etiam pro illis ad remissionē pœnae institutum, & idē illis, sicut etiam viuis, certò & infallibiliter prodeſſe.

DIFFICULTAS V.

Utrum sint alij effectus Sacrificij Missæ.

Conueniunt Theologi, Sacrificium Missæ non tantum prodeſſe ad imprecatiōem auxiliorum, ad vincendas tentationes, & ad perseuerandum in gratia, & ad alia bona spiritualia, quibus egemus ut ad gloriam perueniamus, sed etiam ad imprecatiōem bonorum temporalium, ut victoria, pacis, salutis, fructus terra, & aliorum, quatenus spiritualibus deferire possunt. Quod fatus indicat Tridentinum less. 22. cap. 2. & can. 3. dum Trident. ait, Sacrificium Missæ offerri non tantum pro pœnis & pro satisfactionibus, sed etiam pro alijs necessitatibus. Et id significant Cyrilus Ieroſolymitanus Catechesi 5. Chylostomus Homil. 77. in Chrysost. Ioannem, Augustinus lib. 22. de Civitate Dei c. 8. & plures alij Patres.

Addimus, Sacrificium Missæ prodeſſe ad imprecatiōem bonorum temporalium, quatenus spiritualibus deferire possunt; quia sicut Christus non fuit mortuus pro temporalibus absque respectu ad spiritualia, ita etiam Sacrificium Missæ, quod instrumentum fuit à Christo ut instrumentum peculiare

applicationis fructuum suæ passionis, non fuit institutum ad impetracionem temporalium, nisi quantum ad spiritualia possunt conducere.

Offeruandum tamen est, prædictos effectus non certò & infallibiliter obtineri virtute Sacrificij Missæ, etiamsi expediant ei pro quo offertur, quia ad dictam infallibilitatem nullum habemus sufficiens fundamentum.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum omnes effectus Sacrificij Missæ suprà memorati dicendū sint ex opere operato.

Conueniunt Theologi, Sacrificium Missæ, ut bene moraliter factum à Sacerdote, habere vim ex opere operantis ad omnes memoratos effectus, quia ut sic factum à Sacerdote, est opus bonum; ac proinde meritorum pro se & pro alijs, præsertim si fieri à Sacerdote iusto. Addimus, ut bene moraliter factum à Sacerdote, habere vim ex opere operantis ad omnes dictos effectus, quia comparatum cum tota Ecclesia, non habet vim ex opere operantis ad illos, ut aduertit Valsquez disp. 229. c. 2. quia non fit ab Ecclesia (ac proinde nec est opus moraliter bonum Ecclesia) quia tota Ecclesia non exercet opus Sacrificij, nec aliter concurrit ad illud, alijs omnes iusti sibi merentur de condigno vitam aeternam per Sacrificium factum à Sacerdote, quia per omne opus bonum, ad quod ipsi aliquomodo concurrunt, merentur de condigno vitam aeternam. Fatemur, vim impetrandi, quæ in Sacrificio ex opere operantis reperitur, ipsi non tantum prouenire ratione persona particularis seu priuatae Sacerdotis, sed etiam dignitatis Sacerdotalis; quia, ut idem Valsquez aduertit, Deus etiam ad eam dignitatem attendens, solet Sacerdotes exaudire, ita ut aliquando concedat, quod ratione persona priuatae Sacerdotis non concederet, præsertim quando Sacerdos est in statu peccati.

Ita tamen in Sacerdote est dicta duplex ratio imperandi rem vi persona particularis, & dignitatis Sacerdotalis, ut quod Sacerdos fuerit sanctior, eò opus Sacrificij sit magis impetratorium, quasi intensius ratione persona particularis; quia, ut definit Alexander Papa Epistol. 2. & refertur in can. *Ipsa Sacerdotes* 1. quæst. 1. *quanto digniores fuerint* (subintellige Sacerdotes) *tanto facilius pro necessitatibus, pro quibus clamant, exaudiuntur*: & quo sanctior fuerit Ecclesia, id est, quia in ea fuerint plures & magis sancti, eò opus Sacrificij factum à Sacerdote, etiam sit magis impetratorium ratione dignitatis Sacerdotalis quia in Ecclesia fulget; quia quo dignior est communitas in qua quis ut minister offert & deprecatur, facilius impetrat.

Est tamen difficultas, An in Sacrificio Missæ sit vis ex institutione Christi, & ex opere operato, ad omnes dictos effectus.

Circa hanc difficultatem, omisis varijs modis dicendi Scotti Quodlib. 20. indicantis, Sacrificium Missæ ad nullum effectum habere vim ex opere operato, & Suarez disp. 79. exigitantis habere vim ex opere operato ad aliquos, & non omnes effectus; dicendum est, ut optimè Valsquez disp. 229. cap. 2. Egidius cap. 1. dub. 8. & Puteanus art. 1.

dub. 5. in Sacrificio Missæ esse vim ex opere operato ad omnes suos suprà relativos effectus, quia Sacrificium etiam operatur omnes dictos effectus, quia institutum est à Christo, ut ad ipsum factum & exhibutum attendens Deus, quamvis alias malificat, & à malo Sacerdote, conferat omnes dictos effectus ei pro quo offertur: ergo ad omnes habet vim ex opere operato. Consequenter pater, quia

quod operatur ex institutione Christi, seu quia institutum est à Christo, non tantum operatur, quia habeat vim seu valorem ex ipso operante, sed quia aliunde habet vim communicatam, nempe à Christo instituente: hoc autem est operari ex opere operato, ut ex terminis pater. Antecedens autem, nempe Sacrificium Missæ habere vim ad omnes dictos effectus, quia institutum est à Christo, non attenta bonitate & valore ipsi proueniente ab operante, constat ex Tridentino tesc. 22. cap. 1. vbi dicitur: *Et hoc quidem illa mundæ oblatæ est, quam nulla indignitate aut malitia offerentium inquinari posse*: quod non dixit Tridentinum, quia actio ipsa prælio aliquo effectu offerentium non possit fieri mala, quia verè fieri potest; sed quia nulla malitia offerentium amittere potest vim ad omnes suos effectus, quam habet ex institutione, quam Christus fecit in teuerentiam rei in ipso Sacrificio oblatæ.

Et idem indicatur in eodem cap. dum dicitur, *Christus reliquisse sacrificium, quo cruentum crucis representaretur, & quo virtus illius cruentus applicaretur*. Christus ergo institutum Sacrificium Missæ, ut medio ipso, tamquam instrumento particulari, virtus suæ passionis nobis applicetur ad omnes effectus, qui medio ipso conferuntur, & specialiter, quod dicta virtus Sacrificio Missæ in institutione Christi conueniens, sit ad omnes effectus, etiam ad eos, qui non conferuntur infallibiliter & certò, significat Tridentinum, quia postea quam cap. 1. Sacrificio Missæ attribuitur dictam vim ex institutione Christi, quam fecit in teuerentiam rei in illo oblatæ, postea cap. 2. effectus illius enumerans, non tantum enumerat remissiōnem peccatorum quoad poenam, quæ certò & infallibiliter conceditur, sed etiam impetracionem aliorum donorum quæ non conferuntur certò & infallibiliter: id est autem effectus istos, qui non certò & infallibiliter conferuntur, attribuimus virtuti Sacrificij ex opere operato, quia quando conferuntur, verè conferuntur non tam attenta bonitate ipsa operis offerentis, quam attenta institutione Christi; ut non obstante malitia offerentis, nihilominus predicti effectus conferantur, ut significat Tridentinum cap. illo 2. Quod autem non semper conferuntur, non obstat, ut sine effectu ex opere operato, seu ex institutione Christi; quia Christus instituere potuit, ut medio Sacrificio conferantur, ut Deo placuerit, sicut perferuenda est effectus Eucharistia ex opere operato, quia est ex institutione Christi, & tamen non certò conferuntur.

DIFFICULTAS VII.

Vtrum Sacrificium Missæ sit instituti valoris.

Supponimus, valorem Sacrificij Missæ ex opere operantis seu offerentis, esse finitum & limitatum, quia Sacrificium, sicut quodcumque aliud

Valsquez

Alexander

Scotus

Suarez

Valsquez
Egidius
Puteanus

aliud opus bonum, habet hunc valorem ex bonitate operis, & ex dignitate proximè sacrificantis; bonitas autem operis est finita & limitata, & etiam dignitas Sacerdotis, qui est proximè sacrificans: est ergo difficultas de valore Sacrificij Missæ, quem habet ex institutione Christi, seu ex opere operato.

Durandus in 4.d.45. quæst. 3. ad 3. Maior q. 25. Gabriel leet. 27. litt. K. Sotus lib. 9. de Iustitia q. 2. art. 2. concil. 2. Bellarminus lib. 2. de Missa c. 4. Henriquez l. 9. c. 19. Azor lib. 10. c. 2. q. 8. Egidius art. 1. dub. 10. Bonacina dis. p. 4. quæst. vi. tima pun. 4. & Laymannus tract. 5. cap. 1. docent, valorem ex opere operato Sacrificij Missæ esse finitum & limitatum, Primo, quia si Sacrificium Missæ esset infiniti valoris, sufficeret vnum pro omnibus necessitatibus, ac proinde non esset necessarium illud repetere: id est enim Sacrificium crucis non fuit repetitum, quia fuit infiniti valoris, & ille vno Christi contumauit sanctificatos, vt ait Paulus ad Hebr. 10.

Secundò, quia quamvis Sacrificium crucis fuit infiniti valoris quoad sufficientiam, tamen quoad efficaciam finitum operatur, per causas particulares per quas applicatur, nempe per Sacra menta, etiam Eucharistia: sed etiam applicatur per Sacrificium Missæ, tamquam per causam instrumentalem particularem; ergo Sacrificium Missæ etiam est finiti valoris sive sunt Sacra menta.

Tertiò, quia si Sacrificium Missæ esset infiniti valoris, etiam si pro multis offerretur, non minus prodeßeret culibet, quam si tantum pro quolibet offerretur, ac prouide Sacerdos vna Missa posset satisfacere pluribus, pro quibus eam celebrare debet.

Caietanus verò q. 7. art. 5. Silvester v. Missa, quæst. 9. Canus lib. 12. de Loci cap. 13. Petrus Sotus leet. 7. de Eucharistia, Viguerius cap. 16. §. 3. Corduba lib. 1. quæst. 3. & Valquez dis. p. 230. docent, valorem Sacrificij Missæ ex Christi institutione, seu ex opere operato esse infinitum, quamvis de facto & in actu secundo finitum tantum effectum operetur, & meritò: quia valor Sacrificij Missæ ex opere operato tantus est, & virtus seu vis illius ex institutione Christi ad operandum tanta est, vt quò maior est dispositio & deuotio erga ipsum Sacrificium, in eo pro quo offeretur, cò maiorem fructum & effectum causet, vt dicemus Difficultate xii. Ergo virtus ex institutione Christi ipsi conueniens ad operandum, est absque fine & limite, seu infinita: imò non tantum est virtus & vis infinita in potentia, sed etiam in actu; quia acta tanta in illo virtus reperitur, vt absque additione nouæ virtutis ipsi facta possit maiorem & maiorem effectum absque limite producere: ex infinitate autem in potentia effectus optimè deducitur infinitas in actu virtutis in causa, vt ostendit Valquez 1. part. dis. p. 103. cap. 2. Et eadem ratio ne conitat, etiam Sacra menta habere virtutem infinitam in actu; quia quò in sufficienibus est maiori dispositio, cò maiorem effectum causat.

Est tamen discri men inter Sacra menta, excepto Eucharistia, & Sacrificium Missæ; quòd Sacra menta, excepto Eucharistia, tantum habent virtutem ad causandum maiorem effectum, & maiorem quoad intensionem, non tamen maiorem quoad extensionem, nempe ad effectum in pluribus & in pluribus hominibus causandum: quia

idem Sacra mentum, excepto Eucharistia, nequit in pluribus operari, quia nequit vnum à pluribus recipi: Sacrificium verò non solum habet valorem & virtutem ad causandum maiorem & maiorem effectum quoad intensionem in eodem homine, sed etiam ad causandum maiorem & maiorem quoad extensionem, nempe in pluribus & in pluribus hominibus, vt postea dicemus; & negari nequit, quod plures & plures, pro quibus offeratur, tunt ipsi Sacerdotes offerentes: quia quod plures & plures Sacerdotes accedunt cum Episcopo ad offerendum idem Sacrificium Missæ pro se ipsis, cò etiam in onore ipsis operatur, & non minus in quemlibet, quam in vnu tantum, quando vnu tantum, qui sacrificat, offerit pro se ipso solo; alias minus fructus obveniret culibet, quando plures simul idem numero Sacrificium offerunt pro se ipsis, quod dici non potest. Excipimus Sacra mentum Eucharistia à dicto discrimine, quia contingere posset, vt idem à pluribus recipetur, vt si ab uno recepta formula euomatur, postea recipiatur ab altero.

Ad primam ergo rationem aduersariorum respondemus, Sacrificium Missæ esse infiniti valoris, leu infinitæ virtutis, alter tamen quam Sacrificium crucis; quia hoc est infiniti valoris per modum meriti & pretij, & ex opere operantis, & id est quamvis intuitu illius plura & plura, & maiora & maiora dona conferantur, manet inexhaustum, vt ita intuitu illius possint noua & maiora dona conferri, quia meritum illius manet amplius remunerabile, & ob id non est necessarium quod repeatatur. Sacrificium verò Missæ, quamvis sit infiniti valoris, & infinitæ virtutis quoad sufficientiam, non tamen per modum meriti, & ex opere operantis, sed tantum vt causa instrumentalis particularis, applicans in actu secundo fructum Sacrificij cruentis crucis, seu Passionis Christi; & quia de facto, & in actu secundo numquam applicat nisi fructum finitum (etiam quando offeratur pro disposito, cui applicat maiorem & maiorem, juxta proportionem dispositiōis ipsius, quia dispositio semper est finita) & non nisi semel, id est vt nouum vel vt maiorem fructum appliceret, necessarium est quod repeatatur.

Ad secundum concedimus, Sacrificium critis quoad efficaciam, finitum tantum effectum operari per Sacra menta & per Sacrificium, tamquam per causas particulares, quia tamen Sacra menta & Sacrificium Missæ ex Christi institutione eò plus operantur quasi intenſiù, quod meliorem inueniunt dispositiōem, id est habent valorem infinitum, & virtutem infinitam, quasi intenſiù ex institutione Christi, seu ex opere operato, ad applicandum fructum Sacrificij crucis, quamvis de facto & in actu secundo tantum applicent finitum ex defectu dispositiōis, vel quia nulla est dispositio in eo pro quo offeretur, aut quia si est, semper est finita: & quia Sacrificium Missæ etiam habet, quod possit pluribus & pluribus prodeſſe, si pro pluribus & pro pluribus offeratur, id est etiam habet valorem & virtutem quasi extensiù infinitam, non subiectiù & formaliter infinitam, sed tatum obiectiù, quæ absolute non dicitur infinita: calor enim vt vnu, quamvis possit in infinitis subiectis, si ipsis applicetur, calorē extensiù infinitum producere, non tamen dicitur infinitus adhuc extensiù, quia formaliter & subiectiù non estralit.

DIFFICULTAS VIII.
Vtrum Sacrificium Missæ pluribus, quam-
uis non sacrificantibus, applicatum, ita
singulis proficit, ac si paucioribus appli-
cetur.

Vasquez.
Azor.

Conueniunt communiter Doctores, Sacrifi-
cium Missæ quoad fructum ex opere ope-
rantis minus prodebet singulis, quando pro pluribus
offeratur, ac quando offeratur pro paucioribus.
Ita Vasquez disp. 231. num. 19. & Azor lib. 10.
cap. 21. quæst. 2. Et merito, quia opus catenus vi
sua, & quatenus est opus operantis, proficit & im-
petrat, quatenus est bonum, & aliquando etiam
quatenus à tali persona sancta elicuit; quia ratio,
seu vis illius ad merendum & impetrandum, in sua
bonitate fundatur, & aliquo modo in sanctitate
personæ; ergo ex se, & vi sua non magis proficit
& impetrat quando pro pluribus offeratur, ac quan-
do offeratur pro paucioribus, non solum quando
opus alias est infinitè dignum, sed etiam quando
tantum est finitè bonum & dignum, quia etiam
quando tantum est finitè bonum & dignum, etiam si
pro pluribus offeratur, non crescit in dignitate, sic
nec in bonitate, nec in sanctitate personæ ope-
rantis: ergo Sacrificium Missæ ex se, quatenus est
opus bonum & dignum, minus proficit & impetrat
singulis, quando pro pluribus si, quia tunc
donum finitum & limitatum, quod meretur &
impetrat, inter eos plures diuiditur, ac proinde
singulis minus obuenit, quia si inter pauciores
diuidetur. Vnde opus ut dignum, & meritorium,
& impetrans, proportionem habet cum dono, siue
donum vni tantum siue pluribus conferatur: in
quo causa haec moralis & meritoria differt a causis
naturalibus, v. g. ab igne, quia iste tantum calorem
producit in singulis lignis, quando in pluribus
sibi applicatis producit, ac quando in uno tan-
tum. Et ob rationem dictam hoc, quod dictum est
de opere Sacrificij quoad fructum ipsius, ut est
opus operantis, dicendum etiam est de orationibus,
& alijs bonis operibus, quod minus proficiat
singulis, quando pro pluribus offeruntur: in quo
etiam Doctores communiter conueniunt.

Est tamen difficultas de Sacrificio Missæ quoad
fructum ex opere operato, seu ex institutione Christi,
an quod illum non minus proficiat singulis
quando pro pluribus offeratur, ac quando pro paucioribus,
vel pro uno tantum.

Bonaent. Richardus. Durandus. Paludanus. Sotus. Courrua.
Bonacina. Suarez. Aegidius. Layman. Bonacina.

Bonaentura & Richardus in 4. dist. 45. art. 2.
q. 3. Durandus q. 3. Paludanus q. 2. art. 1. Sotus
lib. 9. de Iustit. q. 2. art. 2. concl. 3. Courrua
in cap. Alma mater 1. part. 1. num. 9. Suarez
disp. 79. sect. 12. Aegidius art. 1. dub. 10. Layman
nus cap. 1. & Bonacina quæst. vlt. punct. 4. do-
cent, Sacrificium Missæ pro pluribus oblatum,
minus prodebet singulis quoad fructum ex opere
operato, quia si offerretur pro paucioribus. Pri-
mo a priori, quia quamvis valor Sacrificij Missæ
sit infinitus, effectus tamen & fructus illius ex ope-
re operato semper est finitus; ergo inter plures di-
uisus, minor est in singulis, ac quando inter pauciores
diuiditur, ergo quando pro pluribus offer-
tur, minus proficit singulis, ac quando offeratur
pro paucioribus, vel pro uno tantum.

Secundò, quia si Sacrificium pluribus appli-
catum, ita singulis proficit, ac si vni corum tantum
applicaretur, frustra quis perit ut pro ipso offer-
tur specialiter, quia semper offeretur generaliter
pro ipso & pro alijs fidelibus.

Tertiò, quia si id esset verum, posset Sacerdos
vna sola Missa pluribus satisfacere, à quorum
quolibet integrum stipendium accepit pro illa vna
Missa.

Caietanus verò quæst. 79. art. 5. Corduba lib. 1. Caietanus
quæst. 3. Petrus Sotus lect. 7. de Eucharistia, Pe- Caietanus
trus Nauarra lib. 2. cap. 2. num. 268. Richardson
art. 16. & Vasquez disp. 231. docent, Sacrificium Missæ pro pluribus oblatum, non minus prodebet singulis, quam si pro paucioribus, & merito, quia Sacrificium in se est à Christo, ut inita Sacra-
menta effectum tribuat ei pro quo offeratur, sive generali sive speciali intentione pro eo offeratur; sed Sacrificium, quando pro pluribus offeratur, pro quolibet offeratur integrum non minus quam si pro uno tantum offeratur; ergo non minus proficit cuilibet, quam si pro eo tantum offeratur, sive si idem Sacramentum à pluribus recipetur (ut contingat, si quis post receptionem formulæ consecratae eam euomeret, & ab altero recipieret) quilibet non minorem fructum recipere, quam si solus recipet, quia cuilibet recipienti integrum essentialiter Sacramentum tantus fructus assignatur, in quo Sacrificium Missæ assimilatur causis naturalibus, v. g. igni, qui quando in pluribus subiectis sibi applicatis operatur, non minus operatur in singulis, quam si in uno tantum operatur.

Ad primam ergo rationem aduersoriarum con-
cedimus, effectum & fructum Sacrificij Missæ ex
opere operato esse finitum, non tamen eueni min-
or in singulis in casu dicto, quia non diuiditur,
sed numero multiplicatur (sicut calor ab eodem
igne in pluribus lignis productus) in quo differ
fructus iste ex opere operato à fructu ipsius Sacri-
ficij, ut operis operantis, & à fructu aliorum bo-
norum operum, quod fructus operis operantis,
sive Sacrificij, sive aliorum operum bonorum,
ut pote præmium illius, correspondet & commen-
suratur bonitati & dignitati operis secundum, siue vni siue pluribus applicetur; fructus verò ex
opere operato Sacrificij Missæ correspondet ipsi
Sacrificio, prout instituto à Christo in ista Sacra-
menta, & causæ naturalis ad conferendum integrum fructum ei cui integrè applicatur, & pro quo
integrum offeratur.

Ad secundam respondemus, quod etiam si Sa-
crificium ita proficit singulis, quando pro pluribus
offeratur, ac si pro uno eorum tantum offereret,
nihilominus non frustra, sed utiliter petet ut pro
ipso specialiter offeratur. Primo, quia sic pro
speciali intentione offeratur, que plus prodebet quam
generalis, ut dicemus Difficultate xi. Secundo,
quia petitio est dispositio, ut petenti ratione peti-
tionis detur maior fructus. Tertiò, quia sementia
nostra, quamvis sit probabilior, non tamen est ca-
ta, ac proinde est exposita periculo deceptionis, cui
obuiatur oblatione tantum pro petente facta.

Ad tertiam respondemus, quod quamvis Sa-
crificium Missæ pro pluribus oblatum non minus
proficit ex opere operato singulis, quam si pro quo
libet solo offerretur, nihilominus celebrans vna
Missæ non satisfacit pluribus, à quorum quilibet
integrum stipendium accipit. Primo, quia qui
pro

pro vna Missa integrum stipendium offert, absque dubio & rationabiliter exigit, vt primo loco pro ipso solo offeratur, quia cum opinio nostra incerta sit, si ita non fiat, forte defraudabitur parte aliqua fructus, si etiam pro alijs primo loco offeratur. Secundò, quia qui celebrat, nequit ratione contratus mutuus, absque iniustitia, nisi vnum integrum stipendium accipere, quia nequit nisi congruam sustentationem, correspondentem dicta celebrazione, accipere; & ad eam sufficit vnum integrum stipendium: ac proinde quando pro pluribus primò offert Sacrificium Missæ, nequit à quolibet illorum nisi partem stipendiū accipere, ita vt ab omnibus simul vnum tantum integrum stipendium accipiat.

Egidius. Observandum est, vt optimè Egidius, celebrantem non teneri ad applicandum Sacrificium, nisi quoad fructum ex opere operato, pro eo à quo stipendium accipit; non verò quoad fructum ex opere operantis, nec altius exigit nisi prior ille, alias nō satisfacret quando ex malo fine celebrat. Et ob eamdem rationem credimus, non esse obligationem offerendi pro illo orationes, & alia quia in Missa fiunt.

DIFFICULTAS IX.

A quibus participetur fructus Sacrificij Missæ ex opere operato.

Trident. Conveniunt Doctores, Sacrificium Missæ ex opere operato proficeret eis pro quibus offerunt, quamvis ipsi non sint offerentes, vt indicat Tridentinum less. 22. cap. 1. dum, postquam dixit, per Sacrificium Missæ fructus Sacrificij cruentis Christi vberimè percipi, docet, offerri pro viuis & pro defunctis ad pectiendos eos fructus. Sentit ergo, Sacrificium Missæ prodeſſe ex opere operato eis pro quibus offerunt, & etiam prodeſſe eis quamvis non sint offerentes, cum significet prodeſſe eis pro quibus offerunt, absque eorum limitatione & distinctione: & prodeſſe defunctis pro quibus offerunt, & tamen defuncti pro quibus offerunt, non sunt offerentes.

Est tamen difficultas, An etiam profit ex opere operato iplis offerentibus, quamvis non offeratur pro iplis.

Suarez. Suarez disp. 79. sect. 8. docet, Sacrificium Missæ prodeſſe ex opere operato omnibus offerentibus, nempe Sacerdoti celebranti, & ministrantibus, & adstantibus, & alijs aliquo alio modo cooperantibus ad Sacrificium, etiam si pro iplis non offeratur; quia ex vna parte potuit à Christo pro offerentibus institui, ex eo solum quod sint offerentes, & ex alia parte id est maximè consentaneum rationi; ergo credendum est sic fuisse à Christo factum & institutum.

Vasquez. Vasquez verò disp. 231. cap. 3. docet, & meritò, non prodeſſe ex opere operato offerentibus, ex eo quod offerunt, nisi etiam pro iplis offeratur. Quod supponunt, aut indicant communiter Doctores, & indicat Tridentinum cap. illo 2. dum tantum significat prodeſſe viuis & defunctis pro quibus offerunt. Et ratione communis probatur, quia Sacrificium Missæ institutum est instar Sacramenti ad proficiendum ex opere operato; Sacra menta autem non profitent ex opere operato iplis ministrantibus, & applicantibus illa, nisi etiam iplis

applicentur, & ab iplis sumantur: ergo Sacrificium Missæ non profit ex opere operato applicantibus illud, nisi etiam iplis applicetur, & pro iplis offeratur.

Ad rationem ergo aduersatorum, concedimus Antecedens quoad vitramque partem, nempe Sacrificium Missæ potuisse sic institui à Christo, & etiam id esse consentaneum; negamus tamen Consequentiam, quia id potuisse fieri, & esse consentaneum, non sufficit ad id affirmandum & inferendum, quia etiam potuit fieri, & esset cōsentaneum, quod Eucharistia vt Sacramentum proficeret ad ministrantibus, quamvis non sumerent, & tamen non fuit sic factum & institutum, nisi prosumentibus, quia eis solum applicatur, & proinde Sacrificium eadem proportione solum profitet eis pro quibus offertur, quia eis solum applicatur.

DIFFICULTAS X.

Utrum applicatio Sacrificij Missæ fiat secundum intentionem debitam.

Trident. Conveniunt Doctores, quod quamvis non solum Sacerdos, sed etiam alij, nempe ministrantes, & adstantes, & stipendium tribuentes, dicantur offerre Sacrificium Missæ; nihilominus ex sola intentione Sacerdotis, qui specialiter & immediatè offert, & ex sola applicatione ab ipso facta, pendere quod Sacrificium profit ex opere operato alijs, saltem non offerentibus (in secundum nostram sententiam etiam iplis offerentibus, adhuc ipsi celebranti) quia Sacrificium tantum proficit ex opere operato illi pro quo offertur, saltem quando non est offerens. Quod autem Sacrificium fiat aut offeratur pro hoc aut pro illo, tantum pendet à Sacerdote: ergo ab eo solo dependet, quod profit huic aut illi, saltem quando is pro quo offertur, non est etiam offerens. Consequentia probatur, & constat ex Difficultate præcedenti. Minor verò, nempe, quod Sacrificium fiat pro hoc aut pro illo tantum, pendeat à Sacerdote celebrante, probatur. Primò ex forma qua ordinatur Sacerdos, nempe, *Accipe potestatem offerendi Sacrificium Deo Missæ, & que celebrandi, tam pro viuis quam pro defunctis.* quibus verbis latius significatur, ipsi tantum collatam esse potestatem offerendi pro alio. Secundò ratione, quia Sacrificium tantum sit à Sacerdote, ab alijs verò si sit, tantum sit remorè, quia cum iuani aut inducunt ad sacrificandum; ergo quod sacrificium, quod re ipsa immediate tantum sit à Sacerdote, fiat pro hoc aut pro illo, tantum pendet ex voluntate & intentione Sacerdotis, non verò aliorum offerentium, quamvis ab eis possit remorè prouenire, inducendo Sacerdotem vt pro hoc aut pro illo offerat. Vnde quando plures Sacerdotes simili consecrant, ad quemlibet illorum pertinet applicare Sacrificium, prout à se factum, ac si quilibet solus consecraret, quia quilibet integrè & vt causa totalis consecraret, & quando vnu Sacerdos tantum consecrat Corpus, & postea alter, defecutum prioris supplens, consecrat Sanguinem, ad hunc posteriore pertinet applicare Sacrificium, quia iste solus, ut pote perficiens, essentialiter Sacrificium dicitur sacrificare, & idèo non tenetur intentioni prioris conformari. Et ob hanc rationem Sacerdos, qui facta consecratione Corporis nondum applicuit Sacrificium, potest ante-

confe-

consecrationem calicis applicare, quia consecratio
calicis perficit Sacrificium, & idem tunc dici-
tur sacrificare, & qui confebravit Corpus inten-
dens applicare Sacrificium pro aliquo, si ante con-
secrationem calicis mutet intentionem applicandi
pro aliquo, huic manet applicatum, & prodest, non
priori: & qui ante perfectam vtriusque speciei
consecrationem non applicauit Sacrificium, iam
non superest locus applicandi illud, quia cum iam
sit factum, iam non potest fieri ex intentione ap-
plicandi illud.

Est tamen difficultas, An dicta applicatio Sacrificij pro aliquo fiat a Sacerdote secundum intentionem quam debet habere, aut ratione stipendiij, aut ratione promissionis, aut ratione precepti, aut aliunde, an vero solum secundum intentionem quam re ipsa de facto habet & elicit, non curans de obligatione offerendi, qua tenetur pro hoc aut pro illo; id est, an Sacrificium profit ex opere operatio ei pro quo a Sacerdos debet illud offerre, an vero et pro quo de facto illud offerit.

Gabriel leet. 26. docet, Sacrificium Missæ applicari, & prodest se secundum intentionem debitam, non vero secundum habitam & elicitam; quia Sacerdos catenus habet potestatem applicandi Sacrificium, quatenus est minister Christi, ergo nequit illud contra voluntatem Christi applicare. Intentio autem quam habet contra obligationem & debitum, non est iuxta voluntatem Christi, sed contra illam. Non defunt, qui sententiam Gabrie- lis veram existimunt, quando Sacerdos tenetur ad applicandum illud pro aliquo ex precepto superioris, quasi in eo casu voluntas superioris pra-uleat, & vincat voluntatem Sacerdotis sibi sub- diti.

Vasquez. Vasquez verò disp. 231. cap. 6. Suarez disp. 79.
Suares. sect. 9. Henriquez lib. 9. cap. 21. Agidius art. 1.
Henriquez. dub. 9. & Laymannus cap. 2. docent. Sacrificium
Agidius. Missæ applicari & prodesse secundum intentio-
Layman. neum quā Sacerdos celebrans habet & elicit, quam-
uis sit contra obligationem, adhuc ortam ex præ-
cepto superioris, & merito: quia ita se habet mini-
ster Sacrificij Missæ ad eius applicationem, sicut
minister Sacramentorum ad eorum administratio-
nem & applicationem; sed minister Sacramen-
tum, contra qualecumque obligacionem & præ-
ceptum administrare & applicare Sacra-
menta, ita illa
validē applicat, vt in subiecto, cui applicantur, non
habente obicem, operenatur ex opere operato, ergo
& minister Sacrificij Missæ, quamvis contra obli-
gationem, adhuc ex præcepto superioris ortam,
illud applicet, ita validē applicat, vt in eo cui ap-
plicatur, operetur. alias qui contra obligationem
celebrandi pro aliquo in aliquo determinato die
non celebraret pro illo, sed pro alio, non tenere-
tur postea celebrare pro illo pro quo celebrare te-
nebat, & non celebravit, quia ratione intentio-
nis debita fuisse applicatum pro illo, & ei pro-
fuisse.

Ad rationem vero concedimus, Sacerdotem esse ministrum Christi quoad applicationem Sacrificij, & quatenus ministrum Christi, habere potestatem ad applicandum Sacrificium; negamus tamen, non posse contra obligationem validè illud applicare, quia ita fuit institutus minister, ut ipsius voluntati fuerit commissa applicatio Sacrificij, sicut & ipsa sacrificatio seu consecratio independenter ab obligatione, ut validè fiat. Vnde

quamvis minister sacrificet, & Sacrificium applicet contra voluntatem Christi seu Dei, in eo tenit, quia Christo seu Deo displicerit, quia facit contra obligationem, & peccat, non tamen contra voluntatem Christi, qui dictam applicationem commisit; quia eam commisit voluntati Sacerdotis independenter ab obligatione Sacerdotis, ac proinde superior nequit, quoad validam applicationem voluntatis ministri sibi subditi vincere, quia nequit ministro sibi subdito auferre potestatem Ordinis, quia minister id potest validè pro sua voluntate.

DIFFICVLTAS XI.

Vtrum applicatio seu oblatio generalis Sacerdotum Missæ eodem modo proficit, ac specialis.

O Blatio illa dicitur *specialis*, qua sit pro aliis
quo in se ipso; *generalis* vero, qua sit pro
aliquo, ut contento in aliqua *comunitate*, et quan-
do sit pro *Collegio*, aut pro *Ecclesia*, cuius est mem-
brum seu pars.

Supponimus, Sacerdotem, quoties celebrat, offerre generaliter Sacrificium pro omnibus baptatis, viuis & defunctis, & id facere debet, ut constat ex verbis Officij Missæ (quorum significatio debet intentionem suam accommodare) qua continentur in oblatione verbali panis & calicis, & in principio Canonis.

Conueniunt ergo Doctores, applicationem *se* oblationem specialem Sacrificij pro aliquo, plisi prodeesse quam generali. Ita Siluester v. *Misla*, lib. 9. quæst. 9. Corduba lib. 1. quæst. 3. opin. 5. Aza lib. 10. c. 21. q. 3. & Vafquez disp. 251. c. 6. & merito, quia specialis & expressa applicatio Sacrificij melior est, quam generalis & confusa; ergo Sacrificium priori modo applicatum, vt pote melius applicatum, maiorem fructum & effectum ex operato causabit.

Et ob camdem rationem oratio pro aliquo specialiter & expreſſe facta seu applicata, magis ci prodest ex opere operantis, quam si pro eo generaliſter fieret, vt dicitur in Concilio Conſtantinensi ſess. 8. dum damnatur error 19. Wiclef, dien- tis; *Speciales orationes applicatae uni perſona, non plus proſunt eidem, quam generales, ceteris paribus.* & ideo Eccleſia, iudicans maiorem fructum ex Sa- crificio Miſſæ specialiter applicato oriri, iuſtificare, vt pro aliquibus specialiter & expreſſe offereantur.

DIFFICVLTAS XII.

Quæ dispositio necessaria sit in eo, pro quo Sacrificium Missæ offertur, ut eius fructum ex opere operato percipiat.

S Olos baptizatos esse capaces fructus Sacrae
Misericordiae ex opere operato, diximus Disputat. II.
Difficultate IV. & etiam eos, quamvis exilientes
in mortali, esse capaces aliquius fructus, nempe
auxiliorum gratiae, & aliquorum aliorum dono-
rum, conuenient Theologi.

Est tamen difficultas, Primo, An existentibus in peccato mortali, profit ad remissionem penitentia temporalis restantis post remissionem culpa. Circa

quam conueniunt communiter Doctores, non pro-
deesse illis ad id; & merito: quia non est creden-
dum, Christum instituisse Sacrificium Missæ ad
remittendam penam ex opere operato ei, qui ne-
quit satisfacere pro illa: qui autem est in statu pec-
cati mortalis, nequit pro pena aliqua satisfacere.

Ad remissionem ergo dictæ penæ temporalis
faciendam medio Sacrificio Missæ, necessaria est
sanctitas & gratia, saltem tamquam forma, in co-
pro quo offertur, & ei cui applicatur; & præter eam
non est necessaria aliqua dispositio. In quo
etiam conueniunt communiter Doctores: quia
ex nullo fundamento deducitur necessitas huius
alius dispositio, in quo Sacrificium Missæ con-
uenit cum Sacramentis viutorum.

Secundo est difficultas, An quod maior fuerit
sanctitas & gratia in eo pro quo offertur Sacrifi-
cium Missæ, effectus remissionis dictæ penæ sit
maior.

Circa quam absque controversia est inter Do-
ctores, Sacrificium Missæ nullū operari effectum,
adhuc remissionis dictæ penæ iuxta mensuram
sanctitatis & gratia, quia sanctitas potius est remo-
tio impudenti, vel forma reddens capacitatem
ex institutione Christi, requisitam ad remissionem
dictæ penæ, faciendam medio Sacrificio Missæ,
quam dispositio ad illā, vel ad alios effectus; quia
sanctitas nullum ordinem nec proportionem im-
portat ad effectus illius, dispositio autem ordinem
aliquem aut proportionem importat ad effectum
ad quem est dispositio, ut calor ad ignem, & fri-
gus ad aquam.

Dispositio ergo, iuxta cuius mensuram Sacrifi-
cium Missæ operatur, & maiorem producit effec-
tum (etiam remissionis penæ, quem absque funda-
mento excipit Egidius num. 171.) est deuotio
illius pro quo offertur, præsens, aut præterita, &

non quæcumque, sed illa quam habet aut habuit
erga ipsum Sacrificium Missæ per modum coope-
rationis ad illud, nempe, vel sacrificanti ministran-
do, vel ad eius iustificationem adiuvando, vel il-
lud sua assistentia approbando, vel illud petendo,
vel aliter ad illud inducendo.

Et in primis, quod Sacrificium Missæ operetur
etiam remissionem penæ iuxta mensuram deuotio-
nis erga ipsum, est maximè rationi consentaneum, quia Sacrificium Missæ operatur in istar Sa-
cramenti etiam remissionem penæ; Sacra menta
autem operantur iuxta mensuram deuotiois erga
ipsa, & cooperationis recipientium illa. Quod ver-
ò non operetur iuxta mensuram deuotiois, quæ
non sit erga ipsum, coniicitur ex eo, quod quæcumque
alia videtur impertinens ad effectus ipsius Sa-
crafficii.

Obseruandum est Primo, ut contra Nauarrum *Nauarrus.*
& Henriquez optimè aduertunt Suarez disp. 79. *Henriquez.*
secl. 1. Vasquez d. 231. n. 51. & Bonacina q. vlt. *Suarez.*
punet. 5. Sacrificium Missæ applicatum homini in *Vasquez.*
statu peccati mortalis existenti, ob quod tunc non *Bonacina.*
operatur in eo remissionem penæ temporalis, post-
ea non operari illam recede nte fictione, seu peccato
mortali, in quo erat tempore applicationis,
quia id (quod nec conuenit Sacramento Eucha-
ristie) nullo fundamento potest attribui Sacrificio
Missæ.

Obseruandum est Secundo, fructum Sacrificij
Missæ applicati homini existenti in gratia, & nul-
lum habenti reatum penæ (ob quod pro tunc non
prodest illi ad remissionem penæ) non posse à ce-
lebrante reseruari pro tempore futuro, in quo fiat
reus penæ, quia ad id (quod neque conuenit Sa-
cramentis) tribuendum Sacrificio, nullum habe-
mus firmum fundamentum.

DISPUTATIO IV.

De obligatione & prohibitione celebrandi, quoad substantiam, & quoad circumstantias.

DIFFICULTAS I.

Vtrum omnes Sacerdotes teneantur
aliquando celebrare.

Nauarrus c. 25. num. 88. *Vasquez* d. 232. *Valentia* *Nauarrus.*
disp. 6. quæst. 10. punet. 3. *Antonius* 3. par. tit. 13. *Vasquez.*
c. 16. *Toletus* lib. 2. c. 3. *Egidius* quæst. 83. art. 2. *Valentia*.
dub. 1. *Laymannus* c. 3. & plures alij docent, Sacer- *Antonius.*
dotes non impeditos teneat sub mortali aliquando *Toletus.*
celebrare, & merito: quia ex una parte Sacerdotes *Egidius.*
teneantur præcepto diuino Christi ad celebran-
dum, vt significat Tridentinum sess. 22. cap. 1. *Trident.*
dum ait, Christum illis verbis Lucae 22. *Hoc facie in meam commemorationem*, Apostolis, & co-
rum in Sacerdotio successoribus, vt offerant præ-
cepisse; & ex altera parte præceptum istud cele-
brandi est de re gravi & notabili, non minus quam
præceptum audiendi Missam, & quam præcep-
tum cōmunicandi in Paschate latice impositum:
ergo non minus peccant mortaliter Sacerdotes,
qui nunquam celebrant, quam qui in Paschate
non cōmunicant, & quam qui in die festo non
audiunt Missam. Accedit, quod Pius V. iusit ex-
pungit illam partem Cætani in dictum articu-
lum 10. in qua continebatur, id non esse pecca-
tum mortale.

Sotus.
Paludanus.
Silvester.

*B*ONAVENT. *Alexand.*
Caietanus.

Pius V.
Gabriel.
Vidoria.
Puteanus.

Snarez.
Azor.
Henriquez.

Sotus.
Paludanus.
Silvester.

ON AVENTURA in 4. dist. 12.
& 13. p. 2. art. 2. quæst. 1. *Alexander*
in 4. q. 51. memb. 2. & *Caietanus* quæst. 82. art. 10. qui iussu
Pij V. extinctus fuit in Romana
impressione. *Gabriel* lect. 87.
lit. V. *Vidoria* num. 94. & *Puteanus* q. 83. art. 2.
docent, Sacerdotes, quamvis non impeditos, num-
quam celebrantes, sceluso scandalo & contemptu,
non peccare mortaliter: quod probable censent
Suarez d. 80. secl. 1. *Azor* lib. 10. cap. 24. & *Hen-
riquez*, quia id nullo iure, nec naturali, nec diuino,
nec humano precipitur. Et ob hanc rationem ex
Auctoribus huius sententiae sunt, qui dicant nullo
modo peccare.

Sotus vero in 4. dist. 13. quæst. 1. art. 10. *Palu-
danus* q. 2. art. 1. *Silvester* v. *Missæ* 1. quæst. 7.

Superest

Silvester. Superest tamen difficultas, Quoties & quando Sacerdotes ratione Sacerdotij teneantur celebrare.

Antonius. Silvester & Antoninus referunt, quosdam Iurisperitos dixisse, Sacerdotes teneri quotidie celebrare: id tamen ipsi & Doctores communiter rei- ciunt, quia dicitur absque fundamento.

S. Thomas. S. Tho. nas q. 83. art. 2. (cui consentiunt Gabriel, Silvester & Antoninus) docet, illos teneri in pra- cipuis Festiuitatibus anni.

Nauarrus. Nauarrus docet, illos teneri in illis diebus, in qui- bus laici Religiosorum communicare consueverunt.

Paludan. Paludanus vbi suprà & Maior in 4. dist. 12. q. 5. docent, illos teneri in Nativitate Domini, in Re- surrectione, in Pentecoste, in Assumptione Virgi- nis, & in festo Omnitum Sanctorum.

Sotus. Sotus verò, Vasquez, Azor, Henriquez, Tole- tatus, & plures alij docent, & merito, Sacerdotes ratione Sacerdotij in nullo determinato die teneri ad celebrandum, nihilominus in quolibet anno te- neri saltem ter celebrare.

Et in primis, in nullo die determinato teneri ad celebrandum, constat, quia nec præcepto diuino, quo celebrare tenentur, nec alio præcepto determi- natur dies quo teneantur. Quid verò saltem ter teneantur, probatur, quia cum numerus vicium celebrandi non sit expressè definitus præcepto Christi, ut patet, nec præcepto aliquo humano, quia nullibi habetur, nec in cap. *Dotentes*. de Célé- bratione Missarum, nec in Tridentino less. 23. c. 14. de Reformatione, nec alibi, ac proinde arbitrio viri prudentis definitus sit, Doctribus præsertim Theologis, qui in hac materia prudentes sunt, at- tento eo quod præcipitur, & fine præcepti, vñsum est dictum præceptum saltem ter obligare, & cum numerum esse minimū qui sufficit ut ei præceptio fatiscat, idēo id sentiendum est.

Nihilominus Parochus absque dubio teneatur per se, aut per alterum in diebus festiuis celebrare, vt populus Missam audiat, vt patet ex munere Parochi, in quo Doctores conueniunt. Addunt Sotus & Vasquez contra alios, teneri quotidie, si sint Parochiani, qui ex deuotione Missam audire velint, & non immerito, quia ipsi rationabiliter petentibus tenetur paxum reddere. Nihilominus vno aut altero die dæcere, non erit mortale. Et insuper præ- dicti & alij eamdem obligationem quotidie cele- brandi attribuunt Ecclesijs Cathedralibus & Collegialibus, in & Conuentibus Religiosorum. Attendendum tamen est ad confuetudines & funda- tiones Ecclesiistarum & Conuentuum Religio- rum, & iuxta eas iudicandum est, an ad teneantur, & an in aliquibus diebus teneantur plures Missas celebrare.

Et Capellanus ex iustitia tenerit toties per se aut per alterum celebrare, quoties fundatio Capellania exigit, etiam si exigat quotidie celebrare, nisi con- fuetudo aliqua Capellano obligato ad celebran- dum quotidie faueat, quia ob humanam fragilitatem in aliquibus Ecclesijs, Capellani quotidie ce- lebrare obligatis, cōceditur in qualibet hebdoma- da vñus dies vacationis. Quod si Capellanus infi- mitate aut alio impedimento non voluntario im- peditus existat, non tenetur Missas pro partu tem- pore, nempe pro vno mense omislas, compen- sare, vt aduertunt Petrus Nauarra lib. 2. de Relit. c. 2. n. 210. & Laymannus c. 7. (nisi constitutio aliqua, aut nota consuetudo id non permittat) quia id po- test de mente fundatoris prudentissime præsumi.

DIFFICULTAS II.

Quibus diebus licitum sit Sacer- dotibus celebrare.

Primò est difficultas, An sit licitum in Feria quinta maioris Hebdomadæ.

Circa quam conueniunt Doctores contra Frat. *Præpositus* colinum lib. de Horis Canoniciis c. 30. licitum est, non solum Præpositis Ecclesiistarum, sed etiam gu- buscumque alij Sacerdotibus, Missam, etiam pri- uitam, celebrare in dicta Feria quinta, sicut in alijs diebus per annum, quia id nullo iure prohibitum est Sacerdotibus: quia non iure aliquo scripto, quia nullibi extat, nec iure aliquo consuetudine introducto, quia quamvis fuerit consuetudo in Ecclesia non celebrandi (sed ad summum communi- candi) non tamen quasi ex obligatione, sed tantum ex deuotione, vt sic Sacerdotes imitentur Apolos, qui de manu Christi communicarunt; aut si fuit quasi ex obligatione, & vim legis obtinuit, iam tamen contrario vñ, qui iam diu viguit, abroga- ta est.

Obseruat autem Vasquez, in ea Feria quinta tan- tūm esse licitum celebrare antequam fimitur Missa solemnis, & recondatur Corpus Christi, quia statim post id incipit Officium Paracœtus, quia statim dicuntur Vesperæ Paracœtus, in Paracœtus au- tem, vt statim dicemus, nequit Missa celebrari.

Secundò est difficultas, An id sit licitum in fe- ria sexta maioris Hebdomadæ. Conueniunt Do-ctores, cuicunque Sacerdoti prohibitus & illici- tum esse in hac Feria sexta celebrare; prohibitus autem haec introducta est consuetudine Ecclesiæ, in qua nulli Sacerdoti permisum fuit Missam ce- lebrare, sed vni soli (sub disfunctione tamen, huic vel illi) ex præsanctificatis (id est ex consecratis) sub specie tantum panis cōmunicare. Quam con- fuetudine nobis expressit Innocentius I. in Epist. ad Decentium, c. 4. & refertur in can. *Sabbato*, de Consecratione, dist. 3. dum ait, traditionem Ecclesiæ habere, in isto biduo (id est in Feria sexta, & in Sabbato sancto) Sacraenta penitus non cele- brari (id est non consecrari): & idēo in Feria quinta Sacerdos in Missa solemnis consecrat duas hostias panis, ex quibus vnam in ea Missa ipse consumit, & alteram reseruat, non in memoriam sepulturae Christi, sed vt eam in Feria sexta sumat, & eam absque Sanguine sumit.

Obseruat Vasquez, quod si in Feria sexta con- tingat festum obseruandum, populus teneat intercessione non passioni, nec omnibus post passio- nem recitatis, sed Officio, quod, extracto Sa- cramento Eucharistia, & in altari posito, cele- bratur à Sacerdote, quia hoc Officium loco Missæ habeatur: nihilominus obligatio haec absque fundamento introducitur, cum Officium istud non sit Missa, ex defectu consecrationis. In hoc sensu Congregatio, dum die 19. Februario anni 1622. declarauit, quod si in Paracœtus incidat festum Annuntiationis, non teneantur fideles ad audiendam Missam.

Sed quæres, An in dicta Feria sexta licitum sit fidelibus communicare. Francolinus n. 12. negat, quia id indicant Innocentius vbi suprà, dum ait, in ea die Sacraenta nullatenus celebrari, & Missale Romanum illis verbis: *Hodie* (id est Feria quinta) *Sacerdos*

Sotus.
Vasquez.

Nauarra.
Laymann.

Sacerdos consecrat duas Hostias, quarum unam sumit, alteram reservat pro die sequenti, in quo non confitetur Sacramentum: reservat etiam alias particulas consecratas, si opus fuerit proximis. Ergo solum infirmis licet in ea Feria sexta communicare.

Durandus, Durandus vero in Rationali diuinorum, ca. 75. Valquez, n. 11. Valquez disp. 232. Suarez dñp. 80. Laymannus cap. 4. & Adamus quæst. 10. dub. 4. affirmant, & merito, quia id nullo iure prohibitum est: non scripto, quia Innocentius in dicto testimonio tantum loquitur de celebratione, non de Communione; & Missale Romanum, dum ordinat, ut referetur Eucharistia pro infirmis, non prohibet quod reseretur pro sanis, & ipsis non licet, sed tantum infirmis; sed id ordinat & præcepit pro infirmis, quia ipsis in periculo existentibus est sub præcepto necessaria, & non sanis: nec id prohibitum est Iure consuetudine introducto, quia etiam si regulariter ea die fideles non communicent, id tamen non omittunt regulariter, quasi necessarium sit ea die non communicare, sed quia est congruens, quia est dies maximus mœroris.

Tertio est difficultas, An sit licitum omnibus Sacerdotibus in Sabbato sancto celebrare, sicut in alijs diebus per annum.

Supponimus, antiquitus etiam fuisse prohibitum in Sabbato sancto celebrare, sicut in Paracœve, ut cœstat ex adducto testimonio Innocentij: nihilominus postea tempore procedente Missa solemnis, qua inchoante die Dominicæ post medianam noctem celebrari solebat, iam dispensatione retraicta est ad Sabbatum, ut in eius manè celebretur.

Hoc supposito, difficultas est, An etiam licet indiscriminat omnibus Sacerdotibus priuatim celebrare, sicut in alijs diebus per annum.

Nauarrus, Nauarrus in Summa, cap. 25. n. 88. Francolinus cap. 30. n. 8. & 9. Valquez disp. 232. & Henriquez lib. 9. c. 24. docent, id non esse licitum, quia Iuri antiquo, saltem consuetudine introducto ab Innocentio declarato non celebrandi in Sabbato, derogatum est pro vno tantum Sacerdoti solemniter celebrante, non pro alijs. Accedit, quod in Vigilia Pentecostes pro Missa solemnis nullus Introitius assignatur, quia in ea plures Prophetæ præmittuntur; pro Missa vero priuata, in qua Prophetæ non præmittuntur, assignatur proprius Introitius: at in Sabbato sancto, in qua nullæ Prophetæ præmiti debent, nullus Introitius assignatur, ergo signum est, Ecclesiam nolle quod in ea die Missa aliqua priuata celebretur, sed tantum solemnis.

Sotus, Sotus vero in 4. dist. 13. q. 2. art. 2. Rodriguez in Summa, c. 247. conc. 3. Gutierrez in quest. Canonice art. 36. Iohannes Scotus lib. 2. ca. 6. Suarez disp. 80. sect. 2. Aegidius art. 2. du. 2. & Laymannus cap. 4. docent, id esse licitum (dum cautæ & absque scandalo sit) & merito: quia antiqua prohibito non celebrandi in ea die generaliter pro omni Missa, & pro omnibus Sacerdotibus, iam cessavit ex dupli titulo, tum quia finis & ratio illius prohibitionis cessavit, non tantum in casu particulari, sed etiam generaliter in omnibus casibus, quia scilicet iam Ecclesia celebratione Missæ solemnis à manè Sabbati, non representat requiem Christi in se pulchro, & ex tunc rejicit mœrem, ob quod antiquitus fuit prohibitum biduo illo celebrare; tum etiam, quia consuetudine, quia virtus pij

& docti celebrare solent, etiā ante Missam solemnem, omnino abrogata est, quia non est adeo rara & occulta, ut non sciatut à Romano Pontifice, & tamen taceret, quo eam approbare videtur; ex quo constat ad fundamento aduerfiorum. Quod autem pro Missa priuata in ea die non sit assignatus ab Ecclesia peculiaris Introitus, non faverit aduerfarijs: quia si non est assignatus, non est quia in ea die Missa priuata non sit facta licita, sed quia non est facta licita licentia expressa Ecclesia, sicut licita est in Vigilia Pentecostes; sed tantum licentia tacita modo supradicto, & id est assignatus est Introitus pro Missa priuata in Vigilia Pentecostes, & non pro Missa priuata in Sabbato sancto. Qui autem voluerit Missam in Sabbato sancto celebrare, & ante solemnem, poterit Missam Sancti in ea die contingentis, aut voruum aliquam celebrare.

DIFFICULTAS III.

Vtrum licitum sit eidem Sacerdoti in eadem die plures Missas celebrare.

Supponimus, generaliter prohibitum esse eidem Sacerdoti plures Missas in eadem die celebrare, non Iure diuino politio, nec diuino naturali orto ex natura Sacrificij, aut Sacerdotij, ut patet; sed tantum Iure Ecclesiastico, lato ab Innocentio III. in cap. Consulusti 3. & ab Honorio III. Honor. III. in cap. Referente 12. de Celebratione Missarum: ab hac tamen generali prohibitione excipiuntur ab Innocentio III. in dicto c. dies Nativitatis Domini, & casus necessitatis, his verbis: Exceptio die Nativitatis Dominicæ (nisi causa necessitatis suadat) sufficit Sacerdoti fœmel in die tantum Missam solemnemmodo celebrare. Et quia Innocentius III. non explicat, quænam necessitas requisita sit ad hoc, quod idem Sacerdos possit plures in eadem die celebrare, id est Doctores assignant variis casus necessitatis, in quibus id possit fieri: supponuntamen, in eis non posse celebrari secundum ab eo, qui lotione, aut alio modo, ieunium post primam fregit.

Primus ergo casus necessitatis, in quo Sacerdos ieunius potest plures celebrare, qui est in vñl, & à Doctores communiter recipitur, est, quando haber das Parochias in diversis oppidis, & ob paupertatem nequit in alio habere coadiutorem, ut vñfusque populus habeat in sua Parochia Missam quam in ea potest iure petere. Quod Suarez, dis. 80. sect. 3. etiam extendit ad diem non festum, quando in oppidis est sufficiens multitudine: & addit, Sacerdotem posse eadem proportione tres Missas celebrare, si in tribus oppidis habent tres Parochias, quia in Iure non determinatur plures Missarum.

Secundus casus necessitatis, qui communiter assignatur, est, quando pro viatico infirmi necessarium est iterum celebrare. Ita Paludanus, Siluester, Antoninus, Tabiena, Angelus, Nauarrus, Tabiena, Henriquez & Aegidius q. 83. art. 2. dub. 3.

Valquez vero disp. 232. n. 50. dictam necessitatem insufficientem iudicat ad id, & non absque ratione; quia maioris momenti videtur obseruare Toleatus, prohibitionem non celebrandi plures, ut recepta Henricus, est (sicut & seruare legem ieunij ante Communionem) quam aegoro viaticum conferre. Poterit

tamen Sacerdos, vt Henriquez aduertit, si ante sumptionem Hostiæ moneatur de necessitate ægroti, ei particulam Hostiæ seruare.

Tertius casus necessitatis, qui communiter assignatur, in quo Sacerdos poslit plures celebrare, est, quando post Missam dictā, & nondum sumptam lotionē, supērueniunt plures peregrini, aut aliquis Episcopus, aut aliquis magnus vir, vt posint Missam audire, præsertim in diebus festis. Ita Silvester, Antoninus, Nauarrus, Henriquez & Valentia.

Silvester.
Antonius.
Nauarrus.
Henriquez.
Valentia.
Vasquez.
Ægidius.

Paludan.
Antonius.
Vasquez.
Ægidius.

Nauarrus.
Henriquez.
Azor.
Rodriguez.

Teleph.

Vasquez.

Vasquez verò & Ægidius dictam necessitatem insufficientem indicat ad id, & meritò: quia quid prædicti Missam audiant, etiam in diebus festis, non est tanti momēti, quanti obseruatio dictæ prohibitionis, vt recepta est, & ob eamdem rationem non est celebranda secunda Missa pro nuptijs, nec pro sepeliendo defuncto Missam celebrando, & multò minus pro satisfaciendo petitioni Parochiani petentis Missam pro defuncto, vt contra Paludanum & Antoninum docent Vasquez & Ægidius.

Plures alij casus necessitatis assignati solent, in quibus Missa poslit à Sacerdote ieiuno iterari; nihilominus in eis non est iteranda, nec in alijs casibus necessitatis, quamvis urgentis, nisi in solo primo, vt cōtra non paucos docet Vasquez, quia sola necessitas primi casus sit ad fieri contra dictam prohibitionem, & iste solus est nunc in vñi: & ad eam necessitatem reducitur, vt poslit à Sacerdote Missa iterari, raritas magna Sacerdoti, qualis est in Anglia, vt docent Nauarrus, Henriquez, Azor, & Rodriguez; & ad eamdem necessitatem reducunt nonnulli, vt poslit à Sacerdote Parocho Missa iterari, numerositas magna populi, quem templum nequit capere, & non sit altius, nec haberi poslit ob paupertatem Parochi, à quo illi quos non capit templum, possint Missam audire. Hanc tamen necessitatem insufficientem iudicamus ad id, imò eam non esse necessitatem simpliciter, quia, vt dicemus Disp. V. Diff. I. existentes extra templum, quamvis non videntes nec audientes Sacerdotem celebrantem, possunt satisfacere præcepto audiēdi Missam.

DIFFICULTAS IV.

A qua hora diei poslit Missa inchoari.

Conueniunt Doctores, non esse licitum, Missam ante auroram incipere, benè tamen aurora inchoante; quod consuetudine introductum est, & iam habeatur in Missali Romano, titulus De Missa celebranda. Et id supponunt priuilegia Religionis concessa, celebrandi vna hora ante diem. Vnde Decretum Telephori Papæ, relatum can. *Nocte sancta*, de Consecratione dist. I. vbi dicitur, nocte sancta Natiuitatis excepta, in reliquis temporibus Missas non esse celebrandas ante horam diei tertiam, iam est saltem consuetudine reuocatum, etiam quoad Missas solemnes.

Circa conclusionem traditam obseruandum est, per auroram intelligi nō ortum Solis, sed initium crepusculi diei, seu primam lucis irradiationem. Et quamvis crepusculum non semper sit æquale, quia tamen vt plurimum incipit vna hora & quinta parte ante ortum Solis, idè, vt optimè Vasquez, pro regula morali haberi potest ad celebrandum: & quia ad celebrandum non est nec-

sarium, ipsum momentum aurora expectare, sed paulo antè poteſt inchoari, imò dimidia horante auroram, quia parum pro nihilo reputatur, id est lictum est vna hora & dimidia ante ortum Solis celebrare, vt aduertit Suarez, & approbat Rodriguez, imò satis completis. Vnde Religionis, quibus ex priuilegio, licet vna hora ante diem celebrare, possunt duabus horis & dimidia, imò & vno quadrante ante ortum Solis celebrare.

Dicta tamen lex & consuetudo non celebrandi ante auroram, non est vniuersalis, quia in aliquibus Provinceis, in quibus hiemē Sol serò ortus, consuetudine introducta est, vt hiemē poslit Missa notabiliter ante auroram celebrari. Episcopi quoque iter agentes gaudent priuilegio celebrandante auroram, vt docent Paludanus, Antoninus, Silvester, Nauarrus & Glossa in cap. vlt. de Prudentiali, in 6. imò Glossa & Suarez, & communiter Doctores eis attribuunt facultatem dispensandi, ex rationabili causa, in dicta lege & prohibitione, quamvis Pontificia, introductam ex consuetudine, tacita Pontificis approbatione.

Sacerdotes etiam omnes Iure communi possunt in nocte Natiuitatis Domini ante auroram a pœsto media noctis Missam celebrare, vt patet in can. *Nocte sancta*, de Consecratione dist. I. quod non solum est verum, quoad primam Missam, in quo Doctores conueniunt, sed etiam quoad alias duas, vt contra Silvestrum, Armillam, Tabienam, Nauarrum, Henriquez & Toletum, adiuerunt Suarez d. 80. scđ. 4. Vasquez disp. 232. c. 3. Valéria disp. 6. San. q. 11. punct. 3. Ægidius dub. 4. & Puteanus q. 3. art. 2. quia in dicto canone id absolue & abique villa restrictione conceditur. Quod vero in Rubricis Missalis tria tempora diuerla aſſignetur pro tribus Missis, non obſtar, quia id tantum fit pro Missis solemnibus.

Tandem antiquitus licitum fuit in nocte Relationis paulo post mediam noctem Missam celebrare, quando Christus resurrexit; iam verò non licet (quia consuetudine, aut dispensatione expedita, licet illa retracta est ad diem Sabbati) nisi forsan in aliquibus Ecclesijs, in quibus coluntur illa antiqua Missam solemnem celebrandæ reuinetur.

Adiutus, ob necessitatem Viatico ægroti posse Missam post mediam noctem ante auroram celebrari (vt aduertunt Paludanus, Antoninus, Gabriel & Vasquez: quia prohibitio illa poteſt per episcopum corrigi, quia maioris momenti est, ægroti iaceant, rere Viatico, quam post mediam noctem ante auroram non celebrare.

DIFFICULTAS V.

Ad quam horam diei incepio celebrationis Missæ differri possit.

N. Auarrus c. 25. n. 85. & Viualdus de Sacra Mento Altaris, n. 151. Pitig. d. 13. q. 2. art. 4. & Llamas part. 3. Methodi, c. 5. §. 18. docent, inceptionem Missæ differri posse vñque ad horam nonam, quæ est tercia post mensem. Primo, quia antiquitus id licuit, vt constat ex can. *Solent de Conf.*

S. Thomas. Consecratione, d. 2. & ex S. Thoma quæst. 87. artic. 2. prædictæ autem licentie nullo modo derogatum est. Secundò, quia hora illa non aptissima est ad celebrationem Sacrificij incurrunt Missæ, quia in ea Christus fuit cruentus sacrificatus.

Maior. Sotus. Suarez. Vasquez. Puteanus. Sotus q. 2. a. 2. Suarez disp. 80. sect. 4. Vasquez disp. 232. cap. 4. & Puteanus art. 2. & communiter Doctores docent, & meridie, inchoationem Missæ non posse ultra meridiem differri. Ratio huius desumitur ex consuetudine Ecclesie, que iam ab omnibus tamquam necessaria & ex obligatione obseruatur. Et quia res hac est moralis, ideo meridiem non est Mathematicè sumenda, sed moraliter, ac prouide licitum est paulò post meridiem Missam inchoare, vt aduertunt Maior, Vasquez, Egidius, Laymannus & Puteanus (qui exprimit posse differri per dimidium horarum) vt diximus de anticipatio ne ante auroram.

Addit Vasquez Primò, consuetudine receptum esse, vt quando Missa solemnis inchoata ante meridiem, durat post meridiem, quamvis multo tempore post, Missa priuata posse inchoari quamdiu solemnis durat. Secundo addit, ob necessitatem suæcurrendi infirmo, ne decedat absque Vatico, posse ex episcopio Missam priuata inchoari multò post meridiem, vñque ad horam scilicet nonam.

Addunt Suarez & Rodriguez, posse vna hora post meridiem Missam inchoari, quando in die Fête ratione itineris aut alterius necessitatis non potuit anteā inchoari: id tamen non satis fundatur, nisi in casibus dictis à nobis aut in aliis non minoris necessitatis.

Ad primam ergo rationem aduersariorum con stat, antiquam illam licentiam differendi Missam vñque ad horam tertiam post meridiem, consuetudine dicta reuocatam esse: & eadem obtentum est, vt ultra meridiem non differatur notabiliter inchoatio Missæ, etiam si hora non, quæ est tercia post meridiem, ob rationem aduersariorum sit congrua & apta ad celebrationem Missæ: ex quo con stat ad secundam rationem illorum.

Addit Laymannus, Episcopum ex iusta causa posse dispensare, vt inchoatio Missæ notabiliter differatur post meridiem, sicut potest, vt notabiliter ante auroram inchoetur, quia eadem est ratio.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum Missa celebranda sit in loco sacro.

Conueniunt Doctores, Iure ordinario antiquo non potuisse celebrari, nisi in loco sacro, vt patet ex can. Nullus, de Consecratione, dist. 1. iam tamen vñus obtinuit, vt celebrari possit in loco tantum benedicto, imò in loco auctoritate Episcopi ad celebrandum assignato, quamvis non benedicto nec sacro, vt docent communiter Doctores.

Obseruandum est Primò, facultatem concedendi licentiam ad celebrandum in quouis honesto seu decente loco, quamvis nec sacro nec benedicto, conuenientem Episcopis ex suo officio, vt constat ex can. Missarum, de Consecratione, d. 1. (quamvis non extra propriam diocesim, vt contra Siluestrum docent Angelus, Vasquez & Suarez) restringat esse à Tridentino self. 1. 2. in decreto de Obseruandis & vitandis in celebratione Missæ, quia ibi præcipit Episcopis, ne patientur in priuatis domibus Missam celebrari, nisi in aliquo loco ab eis de-

signato, & tantum ad diuinum cultum dedicato.

Vnde Episcopi non possunt licentiam conferre ad celebrandum in priuatis domibus in loco ad alios vñus deseruente: possunt tamen dispensare, vt aliquando celebretur in eo loco iusta aliquā causā, qualis est, quando persona grauis ægrotat, vt domi audiat Missam, & Communione ex obligatione suscipiat, quia in dicto decreto tantum auferunt Episcopis facultas concedendi simpliciter licentiam ad celebrandum in dicto loco; non verò facultas dispensandi in aliquo casu.

Addimus, dictam facultatem concedendi sim pliciter licentiam ad celebrandum in quouis honesto seu decente loco, conuenientem Episcopis ex suo officio, ablatam fuisse à Nuntio Hispaniarum iussu Pauli V. anno 1616. ita vt iam nequeant facultatem concedere ad celebrandum in priuatis domibus & oratoriis, non verò fuisse ablatam facultatem dispensandi ex iusta causa, vt aliquando in eis celebretur.

Obseruandum est Secundò, cuilibet Sacerdoti absque licentia & dispensatione licere in quouis honesto loco extra Ecclesiam celebrare, quando magna aliqua necessitas occurrit, vt exprimitur à Felice IV. in can. 1. de Confer. d. 1. imò, vt aduertunt Vasquez & Egidius, consuetudine obtentum esse, vt id etiam licet, quamvis necessitas non sit magna, vt quando magna multitudo in aliquo die festo ad parvam aliquam Ecclesiam cōcurrat, quæ multitudinem illam non capit, vt omnes melius Missam audiant; & etiam vt existentes in castris Missam audiant: & etiam vt Missam audiant qui sunt in tricribus, aut in nauibus dum celebretur in littore, & non supra mare, nec supra flumen cum periculo probabili effusionis Sanguinis: scilicet si eo periculo cœlante, vt contra non paucos, nec indoctos, aduertunt Durandus in Rationali Durandus. lib. 4. cap. 1. Joannes Scottus lib. 2. c. 13. S. verbo Scottus. Missa. num. 19. Laymannus cap. 5. nu. 6. & calij. S. Laymann.

Episcopis tamen in cap. vlt. de Privilégis, in 6. conceditur priuilegium, vt cū iter agunt, etiam extra propriam diocesim, possint, quamvis nulla occurrat necessitas, in quouis honesto loco celebrare, aut facere vñus ipso præsente celebret: cui priuilegio non est derogatum per dictū decretum Tridentini, nec per dictum decretum Nuntij, quia in eis tantum limitatur facultas concedendi sim pliciter supradictam licentiam alijs.

Nostris quoque, qui in missis sunt, conceditur priuilegium, non obstante decreto Tridentini, celebrandi in quouis honesto loco, etiam in castris militum, si habeant licentiam Generalis aut Provincialis: reliqui verò Religiosi etenim possunt hoc priuilegio vñi, quatenus post Tridentinum eis concessum fuerit per se, aut per communicationem.

Aduertunt tamen communiter Doctores, semper esse necessarium celebrare ad minus in altari portatili, seu Vatico, consecrato ab Episcopo (quod Ara vocatur) vt declaratur in can. Concedimus, de Consecratione, d. 1. & oppositum num quanuus fuit in Ecclesia permisum.

Id verò, quod docent Sotus in 4. distinc. 13. Sotus. quæst. 2. ar. 3. & S. v. Missa, nu. 20. nempe celebretur in loco non designato à Pontifice aut Episcopo, adhuc absque sufficienti necessitate, non esse peccatum mortale, si absque contemptu & absque scandalo fiat, falsum est, vt aduertunt

communiter Doctores; quia id est contra prohibitionem in te graui.

DIFFICULTAS VII.

Vtrum possit celebrari in Ecclesia polluta & violata.

Supponimus, Ecclesiam multis modis pollui & violari. Primo violatur homicidio intra Ecclesiam factō, quamvis fiat absque sanguinis effusione, vt constat ex cap. *Propositi*, de Consecratione Ecclesiae vel altaris, & ex can. *Si motum*, de Consecratione, dist. 1. Vnde Ecclesia non violatur homicidio factō supra textum Ecclesiae, nec in turfi, nec in campanili, nec in cubiculis Ecclesiae coniunctis, nec in Sacristia, nec in cænæra sub Ecclesia, nec suspensione facta in parietibus Ecclesiae à parte exteriori, quia in quacumque parte ex dictis fiat, non fiat intra Ecclesiam, sed extra, nisi quando fiat in cænæra in qua dicitur Missa, aut quia deseruit ad sepeliendum. Nec violatur homicidio factō absque culpa mortali, nec homicidio non publico, quamvis mortali, nec homicidio cuius causa, vt vulnus, data est extra Ecclesiam, quamvis mors intra Ecclesiam contingat, quia tunc occidio seu homicidium non fiat intra Ecclesiam; bene tamen homicidio eius causa datur intra Ecclesiam, quamvis mors extra contingat, quia tunc occidio seu homicidium fiat intra. Et non tantum violatur homicidio mortaliter illicito contra iustitiam, sed etiam homicidio mortaliter illicito contra religionem, vt homicidio à iudice iuridicē factō intra Ecclesiam, & etiam homicidio mortaliter illicito contra fortitudinem, vt homicidio factō ab ipso occiso.

Secundo violatur Ecclesia humani sanguinis effusione intra Ecclesiam facta, vt constat ex cap. *Si Ecclesia*, de Consecratione Ecclesiae, & ex can. *Ecclesiæ*, de Consecratione, dist. 1. Vnde si fiat extra Ecclesiam, aut si non fiat publica, non violatur Ecclesia, sicut diximus de homicidio; & si non fiat copiosa, vt aduerterunt communiter Doctores, & nomine ipso effusionis denotatur. Imò non sufficit, quod fiat copiosa, si percutio & lassio non fiat graui, & mortaliter illicita, vt poteſt contingere, quando percutio fiat in naribus. Nec sufficit quod sanguis effluat intra Ecclesiam, si vulnus factum fuit extra, sicut etiam diximus de homicidio, bene tamen si vulnus factum fuit in Ecclesia, quamvis sanguis non effluat intra Ecclesiam, sed extra, sicut diximus de homicidio, & quamvis sanguis non perueniat ad paumentum Ecclesiae.

Tertio violatur Ecclesia humani semenis effusione intra Ecclesiam facta, vt constat ex dicto cap. *Si Ecclesia*, & ex can. *Ecclesiæ*: requiritur ramen quod fiat mortaliter illicita, & publica, sicut diximus de effusione sanguinis, & de homicidio, & quod fiat copiosa, vt nomine ipso effusionis denotatur; & non sufficit, quod fiat extra Ecclesiam, sicut diximus de effusione sanguinis, & de homicidio; & sufficit quod fiat intra Ecclesiam, quamvis non perueniat usque ad paumentum.

Et tamen difficultas, An violetur effusione semenis facta in copula coniugali.

Paludan. Paludanus in 4. d. 18. quæſt. 8. a. 4. *Nauarrus* cap. 27. num. 237. & plures alij, partem affirmatiuam absolute tuerunt, quam limitant Suarez dist. 81. ſect. 4. *Couarruas* in 4. *Decret.* part. 2.

cap. 7. §. 2. & *Egidius* a. 3. dub. 1. & alij plati. *Egidius*, vt tantum sit vera, quando coniuges non coniungunt iusta aliqua cauſa in Ecclesia simul dormire; quia si cogantur diu esse in Ecclesia, & ob diuturnam continentiam aliquis ex coniugibus sit in periculo incontinentia, aut alius ex illis sit admodum moleſtum diu contineri, docent, tunc dicta ſeminis effuſione non violari Ecclesiam, quia tunc non fit contra reuerentiam loci faci, maritaliter coniungi. *Rofella* autem v. *Conſer-atio.* 1. *Gloſſa* in can. *Ecclesiæ*, de Conſecratione, *Gloſſa* dist. 1. *Angelus* v. *Debitum*, num. vlt. partem negatiuam abſolutè tradunt, quam etiam indicat *Sotus* in 4. d. 13. quæſt. 2. a. 3. ad 2. & non abſque ratione, quia maritaliter effuſione ſeminis nullo lute fit irreuerentia loco ſacri, quia non lute naturali, quia ex natura rei non est contra reuerentiam Ecclesiae; ſicut nec blaſphemia, nec periturum in Ecclesia: nec fit irreuerentia lute aliquo Ecclesiastico, quia eo lute intuitu reuerentia loci facrilit, tantum ſunt prohibita homicidium, & ſanguinis effuſio, & effuſio ſeminis contra caſtitudinem, & ſunt, quamvis furto non violetur Ecclesiae.

Quarto violatur ſeu polluitur Ecclesiae, quando in ea excommunicatus vitandus ſepelitur, vt aduerterunt communiter Doctores ex cap. *Conſamptu-* de Conſecratione Ecclesiae vel altaris: & etiam quando paganus in ea ſepelitur, ex can. *Ecclesiæ*, 27. de Conſecratione, d. 1. & etiam quando infidelis, quamvis baptizatus, ex can. *Ecclesiæ*, 28. de Conſecratione, d. 1.

Obſeruandum eft, in quatuor dictis caſibus violari Ecclesiam, ſolum quando eft conſer- aut benedicta, vt aduerterunt communiter Doctores ex dictis capitulis *Propositi*, & *Si Ecclesia*, & ex dicto can. *Ecclesiæ*; non verò Ecclesias ne conſecrataſ nec benedictaſ, nec oratoria: violari autem Ecclesiae, etiam cefetur violari cemeterium ipſi contiguum, vt conſtat ex cap. vnic de Conſecratione Ecclesiae, in 6. Econtrà verò quamvis cemeterium violetur, non cefetur Ecclesiae violari, quia id pullo lute disponitur.

Quinto Ecclesia conſecrata amittit conſecrationem, quando tota aut maior pars deſtructa eft, antequam incipiat reparari, vt deducitur ex cap. *Lagnis*, de Conſecratione Ecclesiae vel altaris, & ex can. *Ecclesiæ*, de Conſecratione, dist. 1. Ecclesia verò tantum benedicta, etiam ſi tota macta, ſi poſtea reficitur, non eget noua benedictione, quia manet idem ſolum, quod tantum benedictum quando Ecclesia benedicitur.

His ergo ſuppositis, conueniunt Doctores citata prætentem diſcultatem, non poſſe abſque peccato mortaliter in Ecclesia violata, & nondum reſconciliata celebrari, quia celebrare eft quid graue, & in dictis capitulis & canonibus prohibitum. Quod ſi contingat Ecclesia violari quando Seſcerdos celebra, ſi ad eius notitiam ante conſecrationem incepit perueniat, teneatur à celebra- diſtire, non verò conſecratione incepta, ſed videlicet conſecratione panis. Addunt *Sous*, *Sous*, *Sous*, & *Henriquez*, nempe quando ad eſt rationabilis cauſa, poſſe de licentia Epifcopi in Ecclesia violata celebrari.

Qui autem contra dictam prohibitionem in Ecclesia violata ſeu polluta celebra, quamvis mortaliter peccet, non tamen incurrit irregularitate in capit. *Is qui*, de *Sententia excommunicationis*, in 6.

in 6. & merito: quia dicta violatio non est interdictum strictè, & nullo iure irregularitas inducitur contra celebrantem in Ecclesia violata: nec incurrit aliam censuram, nec pœnam, vt aduertunt Suarez disp. 81. seet. 4. Laymannus cap. 5. & alij, quia nullo iure inducitur.

Ecclesia autem violata, si consecrata erat solum, potest ab Episcopo iure ordinario reconciliari, sicut & consecrari: ex commissione tamen Romani Pontificis id etiam potest simplex Sacerdos; sicut possunt Sacerdotes nostra Societas in remotis India regionibus. Si vero Ecclesia violata tantum erat benedicta, reconciliari potest a simplici Sacerdote per aperitionem aquæ benedictæ, vt dicitur in cap. vltimo de Consecratione Ecclesie vel altaris, & per alias breues & faciles carimonias, prout habentur in Cærimoniali: & non desunt, vt Henriquez refert, qui affirmat sufficere ad reconciliationem Ecclesie violata, quod bona fide sit solum celebratum in ea.

DIFFICULTAS VIII.

Quale debeat esse altare ad Missam celebrandam.

O Misso errore hæreticorum, qui altaria demoliuntur, & pro altariis mensas excitant, quia falsè existimant in Missa non fieri Sacrificium, sed tantum coniunctionem, conueniunt Doctores, altare ad celebrandum debere esse lapideum, & consecratum, sive sit fixum in aliquo loco, sive portatile. Et in primis debere esse lapideum, & a tempore Siluestri Papa, vt ex eius Legenda, & ex festo Dedicacionis Basilicae Saluatoris nono Novembri aperè constat. Additur, a tempore Siluestri, quia anteā poterat esse ligneum, quale fuit altare in quo D. Petrus celebrare solebat, quod usque ad hodiernam diem in Ecclesia Lateranensi seruatur, & in quo ex decreto eiusdem Siluestri solus Pontifex celebrare potest. Debet autem esse tantæ magnitudinis, vt commodè & absque periculo cadendi possit sustinere calicem & Hostiam, quamvis non sit necessarium quod tota illa capiar, & sufficit quod sit lapideum quod supremam partem.

Deinde altare istud lapideum debere esse consecratum, constat ex decretis Evaristi, quia habentur in 1. Tomo Conciliorum post duas Epistolas ipsius, & ex can. 2. & ex alijs de Consecratione, dist. 1. quod etiam ostendit antiquissime Ecclesie consuetudo: consecratio autem altaris potestate ordinaria tantum sit ab Episcopo, vt patet ex can. Nullus Presbyter, de Consecratione, dist. 1. & ita in Pontificali pro solo Episcopo ponitur forma consecrandi altaria; ex priuilegio tamen concedi potest simplicibus Sacerdotibus, vt de facto Paulus III. concessit nostris Presbyteris degentibus in locis temotissimis, si in eis desuerit Episcopus Catholicus.

Ita tamen altare debet esse lapideum & consecratum ad celebrandum, vt aliter celebrare, censetur communiter esse peccatum mortale, quia est contra probationem in re graui.

Quod autem altare sit fixum, vel portatile, patrum refert, quia non est decretum quod sit fixum. Dicitur autem fixum, quod in eodem loco perfuerat stabile: portatile vero, quod facile de uno loco in alium mutatur, qualis estara; & altare non

erit totaliter fixum, si pro supra parte non constet tabella, seu mensa lapidea in eo fixa, quia absque ea altare non erit perfectum, & ideo ea deficiente indigebit tabella illa lapidea portatilis: & sufficit hanc portatilem aut illam fixam esse consecratam, quamvis nihil reliqui altaris sit consecratum.

Quod si obicias: Episcopis in cap. vltimo de Priuilegijs, in 6. & etiam nostris, in missionibus, conceditur priuilegium vtendi altari portatili, seu viatico, ergo iure communis debet esse fixum. Respondemus, dictum priuilegium ad id concedi, non vt eo vtantur, quasi id sit iure communis prohibitum, sed vt super illud in quois honesto loco possint celebrare.

Sed quæres, Quando altare amittit consecrationem? Conueniunt Doctores, si altare (sive fixum sive portatile) ita frangatur, vt nulla pars illius possit commode sustinere calicem & Hostiam, amittere consecrationem: imò ineptum manere vt iterum consecratur ad idem, quia ineptum manet vt in eo possit celebrari. Ita decernitur in cap. Ad hac. 1. & in cap. Quod in dubijs. 3. de Consecratione Ecclesie vel altaris. Addunt Glossa, Silvester, Angelus, Paludanus, Suarez, Silvester. Angelus. Paludanus. Suarez. disp. 81. seet. 5. Vasquez disp. 233. cap. 2. quod quando altare est fixum, si eius struatura seu forma mutatione aut fræctione dissoluatur, aut si lapis superior ab inferioribus partibus scindatur, quamvis integer maneat, consecrationem amittat: quod significatur in cap. Ad hac. 1. & in cap. Quod in dubijs. 3. & in cap. Ligneis. 6. dum in eis de altari fixo (de quo in eis tantum est sermo) dicitur, si altare motu vel confractum fuerit, iterum esse consecrandum, & merito; quia lapis superior, qui consecratur, reterè consecratur, vt affixus aliqui determinato loco & basi, & vt habens illam struaturam & formam, quæ maximè destruitur separatione lapidis superioris ab inferioribus partibus. Si vero struatura altaris maneat eadem, etiam mutetur, & cornua Christiæ delibuta frangantur, non amittit consecrationem, quamvis lapis aliquis inferior deficiat ob rationem dictam. Sed quamvis altare fixum mutatione struatur amittat consecrationem, templum tamen ipsum non amittit illam, vt dicitur in dicto cap. Ad hac. vbi significatur, consuetudine derogatum esse iuri antiquo habito in ean. Si morum, & in can. De fabrica de Consecratione, d. 1. quo etiam tota Ecclesia in eau dicta consecrationem amitterebat.

Altare etiam portatile non amittit consecrationem, vt contra Paludanum & Angelum aduer- Paludan. Angelus. Silvester. Suarez. Vasquez. Layman. tunt Silvester, Suarez, Vasquez, & Laymannus, etiam si fuerit inclusum in capsula, & ei coniunctum glutine, aut aliter, & postea a capsula extra-hatur: quia lapis portatilis non consecratur vt inclusus in capsula, seu dependenter ab ea inclusus, sed ipse per se solus, ac proinde ipse solus debet esse tantæ magnitudinis, vt possit commode sustinere calicem & Hostiam.

Obseruandum est Primo, vt aduertunt Silvester, Vasquez, Aegidius, & Bonacina, altare Vasquez. portatile, seu viaticum, non posse fieri ex duobus Aegidius. Bonacina. lapidis inuticem colligatis in modum libri, aut alio modo, quorum unus capiat calicem, & alter Hostiam, sed tantum ex uno; quia sic est consuetudine receptum, ad denotandum unam in Christo personam.

Sotus.
Suarez.
Vasquez.
Ægidius.
Layman.

Hostiens.
P. normit.
Vasquez.
Ægidius.

Vasquez.
Suarez.

Obseruandum est Secundò, vt contra Canonistas can. *Placuit*, de Consecratione, dist. 1. & contra Siluestrum, Azor & Scortiam aduertunt Sotus in 4. distinct. 13. quæst. 2. a. 3. Suarez disp. 81. Vasquez disp. 233. Ægidius num. 241. Laymannus & Doctores communiter, quod etiam in Septima Synodo generali can. 7. & in alijs Concilij Provincialibus præceptum fuerit, vt nullum altare consecraretur absque Reliquijs Sanctorum (quod tantum intelligebatur de altari fixo) iam tamen consuetudine recepturn sit, vt ablique eis consecrentur altaria, & independenter ab eis: quia vix fieri potest, vt pro tot altariis Reliquijs Sanctorum inueniantur: nec pro Reliquijs substitui possit pars Eucharistæ, vt contra Guillielmum, Durandum, & Ioannem Andream aduertunt Hostiensis, Panormitanus, Vasquez & Ægidius. Vnde, vt contra non paucos aduertit Ægidius, etiam in frangatur aut amouetur loculus, seu sepulcrum in quo seruantur Reliquiæ, altare non amittit consecrationem, quia scilicet independenter ab eo loculo & ab ipsis Reliquijs consecratur.

Obseruandum est Tertiò, quod quamvis antiquus in more fuerit, altare maius versus Orientem constitui, vt fideles ad illud conuersi orarent versus Orientem: liberum tamen est, vt aduertunt Vasquez & Suarez, versus quamlibet mundi partem illud constitueret, quia dictus mos numquam fuit habitus vt necessarius, sed tantum fuit iudicatus vt congruens, & conueniens vt Christum, qui Oriens est, & Sol iustitiae, & qui fuit crucifixus habens faciem versus Occidentem, ad altare maius conuersi respiciamus.

DIFFICULTAS IX.

Qualis debeat esse ornatus altaris ad Missam celebrandam.

Primo pro ornatu altaris ad celebrationem Missæ requiritur, vt super altare ipsum sit quoddam linteum extensum vñque ad terram pertingens, quo mensa altaris cooperiatur; & etiam duplex palla, seu mappa linea, vel vna duplicitate, vñ dicitur in Missali reformato in Rubrica 2. de Preparatione altaris. Est autem necessarium, vt qualibet palla, aut qualibet pars pallæ duplicitate, cooperiatur totam aram: & prater dicta, etiam requiritur Corporale, vt constat ex Missali reformato Rubrica 2. de Ingressu Sacerdotis ad altare. Requiruntur ergo quatuor linteæ, vel tria, & vnum ex eis duplicatum, vt deducatur ex dictis Rubricis inter se comparatis, etiam ante decretum Missalis reformati sufficienter trita, quia consuetudine sic obtinuit erat contra Ius antiquum, quo quatuor exigebantur, vt supradicta ponitur in can. *Super negligientiam*, de Consecratione, d. 1. & ob id Doctores, qui ante decretum istius Missalis reformati, vigente dicta consuetudine scripserunt, tria tantum linteæ requirunt.

Materia autem Corporalis debet esse linum, vt decernitur in can. *Consulatio*, de Consecratione, d. 1. & constat ex præcepto & vnu Ecclesiæ. Et quamvis canon iste tantum loquatur de Corporali, certum est etiam, alias pallas seu mappas, quæ sunt sub Corporali, debere esse lineas, vt etiam constat ex præcepto & vnu Ecclesiæ. Ita tamen Corporale fieri debet ex lino, vt nihil alterius materia in medio

misceatur, vt excludatur in Rubrica 1. de Preparatione Sacerdotis.

Et quamvis antiquitus Corporale ita fuerit oblongum, vt super illud non tantum Corpus & Sanguis reponerentur, sed etiam, vt eo calix regetur (quod modo in aliquibus Ecclesijs regetur) iam tamen consuetudo obtinuit, vt Corporale sit in duas partes diuisum, quarum una & maior sit super altare, & super eam reponantur calix & Hostia; altera vero, & minor, quæ filola dicitur (Hilpanè hijuela) deseruit ad operendum calicem. Et quia haec pars minor, est pars Corporalis, id est debet esse ex lino quoad partem internam seu inferiorem, sicut pars maior, vñaduentur Vasquez, Suarez, Ægidius & Laymannus etiam Sotus a. 5. sentire videatur, posse efficiere, aut ex alia materia, quod Rodriguez non audet improbare; nec nos quoad partem exteram seu superiori.

Corporale autem quoad vtramque partem debet esse ab Episcopo benedictum, vt nomine *consecrati* decernitur in dicto can. *Consulatio*. Et quamvis anteà pallæ, seu mappa duæ quæ sub Corporali ponuntur, non deberent esse benedictæ; iam tamen benedici debent, vt constat ex Missali reformato in Rubrica 2. de Preparatione altaris. Corporale, & duæ dictæ pallæ, tamdiu & non amplius retinent benedictionem, quamdiu possunt ad vñ, ad quos deputantur, deferri. Requiruntur etiam Purificatorum, quod debet esse mundum, & collocari super os calicis, vt constat ex dictis Rubricis; & debet esse ex lino, vt consuetudine observatum est, tamen non est benedicendum.

Secundò pro ornatu altaris ad celebrandum requiritur in eo lucerna ardens, & absque ea celebrare, est peccatum mortale, vt aduertunt communiter Doctores, & significatur in cap. vlt. de Celebratione Missarum: & debet fieri ex cera, vt etiam aduertunt communiter Doctores, & consuetudo ostendit. In casu tamen necessitatis, quamvis non magna, potest fieri ex oleo, in d. ex feuo, vñaduentur Azor, Laymannus & Bonacina.

De numero candelarum nihil Iure antiquo, nec consuetudine præscriptum est: nihilominus in Missali reformato Rubrica de Preparatione altaris dicitur, vt ponantur ad minus duo candelabrum cum candelis accensis in vtrroque latere, & vñ parte Epistolæ paretur cerasus ad elevationem Sacramenti accendendus, quæ non video tamquam obligantia recepta: erit tamen maximè decessus, omnia predicta feruare. Cauendum tamen est, vt dicatur in Tridentino fess. 22. in Decreto de obliterando in celebratione Missæ, ne certus numerus candelarum ex superflitione aliqua in Missa adhibetur: poterit tamen ex fine religionis & cultus Dei.

Tertiò pro ornatu altaris ad celebrandum in ipso, requiritur Crux, non Iure aliquo antiquo, nec scripto, nec consuetudine introducta, sed tantum Iure nouo Missalis reformati in dicta Rubrica 2. vnde non poterit absque veniali sine Crux celebrari, si commode possit haberi.

Quartò pro ornatu altaris ad celebrandum in eo requiritur liber Missalis, qui saltem Canonem Missæ contineat, ne celebrans lapsum memoraret; quia quamvis id nullo Iure antiquo prescribatur, requiritur tamen Iure Missalis reformati, etiam Missa memoriter sciatur, vt constat ex Rubrica

Rubrica 10. de Defectibus in ministerio occurrentibus; quod etiam indicatur in Rubrica 1. de Preparatione Sacerdotis.

DIFFICULTAS X.

Quæ & qualia vasa requirantur
ad celebrandum.

Conuenient Doctores, ad celebrationem Missæ requiri Calicem & Patenam; illis enim Ecclesia fuit ab initio ad celebrandum vasa: Calice quidem, & quia Christus in calice consecravit, & quia vinum nequit absque calice seu vase commode contineri, ut consecratur: Patena vero, quia in ea commodi fit receptio Hostie fratrum, & illius consumptio, ut si particula aliqua decidat, recipiatur in illa.

Materia autem Calicis & Patenæ non semper fuit eadem in Ecclesia, quia, ut constat ex can. Vasa, de Consecratione, distinct. 1. qui fuit Concilij Triburicensis cap. 18. antiquitus fuit lignea: deinde ex statuto Zephyrinii Papæ fuit virrea: postea Vrbanus Papa decrevit omnia vasa sacra fieri argentea. Deinde in Concilio Rhenensi sub Eugenio III. can. 6. & referuntur in can. Vt calix, de Consecratione, dist. 1. statutum fuit, ut calix cum patena, si non ex auro, sicut ex argento fiat; si tamen quis pauper fuerit, sibi ne sicut calice viatur, ex aere autem aut aurichalco calix nequaquam fiat; nullo autem modo in ligno, aut viro calice præsumat Missam cantare. Et tandem in Missali Romano Rubrica 10. de Defectibus in ministro ipso occurrentibus, permititur pes Calicis ex quæcumque decente materia, dum cuppa illius sit aurea, vel argentea, vel stannæ; vbi absolute, & absque causa paupertatis, permititur materia stanni: quod etiam habetur in Missali reformato in eadem Rubrica 10. Nihilominus quia in Rubrica 1. de Preparatione Sacerdotis, in eodem Missali reformato nouiter statuitur, ut Calix sit aureus vel argenteus, & quod, quando pes non est aureus vel argenteus, saltem habeat cuppam argenteam, & intus inaurata, id est huic Rubricæ, utpote nouiori, standum est, & per eam dicta Rubrica 10. limitanda quoad materiam stanni pro cuppa.

Patena quoque debet esse ex eadem materia, ex qua cuppa Calicis, nempe ex auro vel argenteo, ut ex dictis Rubricis 10. & 1. inter se collatis deducitur: quia in 10. dicitur, Calicem debere esse cum Patena conuenientem, & in 1. requiritur Patena inaurata, quando cuppa debet esse talis, nempe quando pes calicis non est aureus vel argenteus, immo ex eisdem deducitur, Patenam debere semper per cuppæ Calicis assimilari, ita ut debeat esse aurea vel argentea, quæ debet esse inaurata, quando cuppa Calicis est talis.

Deinde Calicem & Patenam egere consecratione, & non sufficere benedictionem simplicem; conuenient Doctores, & id supponunt Sixtus Papa in can. In sancta, de Consecratione, dist. 1. & Soter Papa in can. Sacratæ, de Consecratione, dist. 2. 3. & idem supponit in can. Non licet, & in can. Non oportet, eadem dist. Hæc autem consecratio iure ordinario tantum fit ab Episcopo, ut aduerrunt Doctores: ex priuilegio tamen Pauli III. concessum est nostris Presbyteris degentibus in remotissimis partibus,

Circa amissionem consecrationis Calicis & Patenæ conuenient Doctores, Calicem & Patenam, amittere consecrationem, quando ita notabiliter franguntur, ut nequeant celebrationi deseruire: quod etiam est verum in fractione & separatione pedis Calicis à cuppa, quando continua erant, quamvis postea coniungantur; quia tunc in nullo manet consecratio; non in Calice, quia non existat; nec in cuppa, nec in pede, quia neutrum fuit consecratum fecimus ab altero, sed ambo per modum unius potensis deseruire celebrationi consecratio autem semel amissa, numquam reiulscit, etiam si Calix iterum rediret idem numero coniunctione cuppæ & pedis, quia ab aliis fundamento id dicitur; præsertim quod Calix postea noua coniunctione factus est physice distinctus à Calice ante fractionem.

Quando vero Calix tornatilis est, habens pedem amobilem, coniunctum iunctura tornatili, non amittit consecrationem separatione pedis à cuppa, ut contra Paludanum & Siluestrum aduer- Paludan.
Siluestr.
Armilla.
Valquez.
Suarez.

tum Armilla, Valquez, Suarez, Azor, Egidius, Reginaldus, Laymannus, Bonacina, & communiter Doctores, quia in Calice tornatili cuppa per se consecratur independenter ab hoc vel ab illo pede, utpote facile mobili.

Et quando pars interior cuppæ antea consecrata postea inauratur, Calix consecrationem amittit, ut contra Guillermum, Durandum, Egidium, Laymannum aduertunt Paludanum, Armilla, Angelus, Tabiena, Azor, Suarez, Valquez, Reginaldus & Bonacina, non quia Calix inauratione illa mutetur; sed quia ponitur noua superficies auri, quam Sanguis Christi immediatè tangit, quæ non est consecrata ratione sui, ut pater, nec illi consecratio Calicis antea facta communicatur, quia superficies illa non est quasi accessoria, & minus principalis; sed magis principalis (quamvis quod quantitatè sit minor) quia illa tangit magis principaliter Sanguinem Christi, quia tangit illum immediatè; Calix autem ob tacum ad Sanguinem Christi consecratur (in quo Calix distinguitur ab Ecclesia, quia hæc non consecratur ob tacum, & id est, quamvis post consecrationem paries dealbentur, manet consecrata, quia post dealbationem manet eadem) è contrario vero, quamvis superficies interior Calicis inaurati destrutur, etiam noua superficies, quæ apparere, manet consecrata, ut aduertit communiter Doctores, sicut quando Calix non est inauratus, & vñ ipso superficies interior consumuntur, etiam noua, quæ apparere, manet consecrata: quia quando Calix consecratur, totus secundum totam quantitatem consecratur, ut consecratus censetur. Et omnia prædicta de superficie interiori Calicis dicta, etiam sunt vera de superficie superiore Patenæ, ob eamdem rationem.

Circa custodiæ seu pyxidem, in qua Corpus Christi pro communicantibus consecratur aut afferatur, est difficultas, an consecrari seu benedicere debeat.

Paludanus, Sotus, Suarez, Valquez, Egidius, Paludan.
Sotus.
Suarez.
Valquez.
Egidius.
Laymannus, Bonacina, & communiter Doctores docent, non debere consecrari nec benedici (etli decens sit benedici benedictione simplici, in Pontificali Romano præscripta pro ipsa pyxide) quia Layman, Bonacina, Guillermus, Durandus.

380 Disp. iv. De Sacrificio Missæ. DIFFIC. XI. & XII.

Reginald. Ecclesiæ, cap. 16. Reginaldus lib. 29. num. 20. & alij docent, & merito, debere benedici, vt constat ex Missali corrente Rubrica 2. de Ritu seruando; non tamen debere consecrari consecratione facta Chrismatis vñctione, quia in Pontificali Romano pro pyxide tantum assignatur simplex consecratio & benedictio.

Vasquez. Id vero quod addit Vasquez, nempe, necessarium esse intra pyxidem esse vas aliquod ex lino, & benedictum benedictione Corporalis, absque fundamento dicitur; & etiam id quod addit, nempe debere pyxidem super aram coilocari: repentina tamen est super Corporale, quia hoc videatur consuetudine seruatum.

De materia pyxidis nihil est Iure positivo prescriptum; Iure tamen naturali requiritur, vt materia sit talis, vt absque indecentia possit deferri ad asserendum Corpus Christi.

DIFFICULTAS XI.

Quæ & quales vestes sint necessarie ad celebrationem Missæ.

*C*onueniunt Primo Doctores, Sacerdotem ex prescripto Ecclesiæ debere peculiaribus vestibus indui ad celebrationem Missæ, quæ sunt numero sex, nempe Amictus, Alba, Cingulum, Manipulus, Stola, & Casula, quæ suas habent significaciones, & videri possunt apud Suarez dñp. 8.2. fæt. 2. & apud Toletum lib. 2. c. 2. Ita tamen Sacerdos debet dictis vestibus indui, vt si absque aliqua ex illis celebrat, peccet mortaliter, vt communiter aduentunt Doctores, qui excipiunt casum in quo Sacerdoti iniiciatur merus mortus, non in contemptum fidei, nec ordinationis Ecclesiæ, quia tunc non peccat, quamus celebreret absque aliqua ex illis, quia maioris momenti est consecratio vitæ in eo casu, quam obseruatio dictæ legis: imò in eo casu erit licitum absque omnibus celebrare, vt ob rationem dictam contra Suarez aduentunt Paludanus, Sotus, Medina, Vasquez, Sæ, & Laymannus tract. 5. cap. 6.

*M*ateria autem dictarum vestium nullo Iure scripto prescribitur; tamen ex consuetudine Amictus & Alba debent fieri ex lino: reliquæ vero vestes possunt fieri ex qualibet decente materia. Circa figuram & magnitudinem earum seruanda est Ecclesiæ consuetudo absque variatione tali, vt vestes censemantur non Sacerdotales.

Conueniunt Secundo Doctores, prædictas sex vestes benedicendas esse, quia sic prescribitur in Missali reformato Rubrica 1. de Ritu seruando. Vbi etiam prescribitur, vt Sacerdos accedat calceatus ad altare, & quod superior vestis ordinaria talum attingat, hoc tamen posterius non est consuetudine receptum.

Circa amissionem benedictionis idem dicendum est, ac diximus de alijs rebus benedictis, & consecratis, nempe, quod si vestes ita defruantur, vt amittant figuram, aut reddantur ineptæ ad proprium vñctum, ita benedictione amittant, vt quamus postea reficiantur, indigeant noua benedictione; scilicet est si, antequam amittant figuram, aut ineptæ fiant, reficiantur, quamus aliquid non benedictum addatur. Vnde si cingulum ita frangatur, vt neutra pars seorsim deferri possit, amittit benedictionem, quamus post ruptionem iterum nodo autaliter coniungantur.

Obseruandum est, prædictas sex vestes, & qualibet alias res sacras, quæ non tangunt immediate species, nec sunt Chrismatis vñctione consecrata, posse etiam à laicis, adhuc feminis, immediate tangi: quia quantum id fuerit generaliter prohibitum, quoad vestes sacras, ab Hilario Papa in can.

Vestimenta, de Consecratione, d. 1. hæc tamen prohibitio non perfuerat in vñctu quod dictas sex vestes, & alias pallas, quæ non tangunt immediate species. Excepimus res sacras, quæ tangunt immediate species ut Corporale (sub quo etiam comprehenduntur Pallæ) & Purificatorum, quamus non sit benedictum, & pyxis, & quæ consecrata sunt Chrismatis vñctione, ut Ara, & Agnus Dei cereus, quia non possunt immediate tangi, nisi à constitutis in Sacris Ordinibus, ut confitudo ostendit, & deducitur ex dicto can. In sanda, & ex alijs multis, de Consec. d. 23. Et ob virumque dictum titulum nequeunt immediate tangi, nisi à predictis, Calix & Patena, quia seilicet immediate tangunt Christum, seu species sub quibus Christus continetur, & consecratur Chrismatis vñctione. Religiosis tamen Minoribus, & etiam nostræ Societatis, quamus non initiatiss, ex privilegio licet omnia prædicta immediate tangere, etiam dicta vasa, quando sunt absque Corpore & absque Sanguine Christi: & feminis ex consuetudine licet prædicta, quæ lotione indigent, lauate post primam lotionem leuiter factam a confutis in sacris. Tactus tamen immediatus dictarum rerum absque contemptu factus, non est moralis, vt aduentunt communiter Doctores, ob levitatem materiæ (nisi forsitan tactus Calicis & Patene quando continet Christum) est tamen venialis, ut contra Sotum, in 4. d. 1. 3. q. 2. a. 3. & contra Bartholomæum Angelum §. 321. aduentunt communiter Doctores, nullum tamen erit peccatum, si tactus rationabilis causa fiat, vt aduentit Aegidius n. 249.

Addimus, prohibitum esse à Gregorio XIII. sub excommunicatione late sententiæ, Agnos Dei de pingere, inficere, minio notare, aurum vel colorem aliquem imponere, aut tales venales proponere, aut tenere, ut refert Azo lib. 9. cap. 9. Hæc tamen constitutio non est in omnibus locis recepta, & proinde in eis non obligat.

In fine obseruandum est, præceptum esse à Zanchia Papa in Synodo Romana, & refert in can. *Nullus Episcopus*, de Consecratione, d. 1. ne Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus temere (id est absque rationabili causa) presulatum ad Missarum solemnia accedere velato (id est coepiente) capite, aut cum baculo.

DIFFICULTAS XII.

Vtrum dicenda & agenda sint, quæ in celebratione Missæ ordinantur.

*S*upponimus, ea quæ in celebratione Missæ dicuntur & aguntur, esse conuenienter ordinata & instituta, super quibus legi potest S. Thomas 5. de Episcopis, artic. 4. & 5. Bellarminus lib. 2. de Ecclesiæ, n. 16.

Hoc supposito, conueniunt Doctores, omittit aliquid ex his quæ in Officio Missæ dicenda & recitanda ordinantur in Missali, esse peccatum (ut consuetudine fuerit aliter receptum) & esse aut mortale, aut veniale, pro quantitate materia omittit, non tamen esse repetendum, nisi id possit facere,

tò, & facilè, & absque perturbatione ordinis, & cohærentia dicendorum fieri: & addere aliquid ex suo, quod non ordinatur in Missali, eriam esse peccatum, quia virtutumque prohibuit Pius V. in Bulla præfixa in initio Missalis Romani iussu ipsius impressi; quod non est mortale, quando parva aliqua Oratio additur ex deuotione, & non recitat alia voce coram populo: & prætermittere ordinem celebrandi Missam in Rubricam aſſignatum pro singulis diebus, non esse peccatum, quia non est sub præcepto, esse tamen indecorum (talem in diebus ſolemnibus) & oppofitum esse consultius; ac proinde, qui aut ex promiſſione, aut ex fundatione tenerunt celebrare certas Missas, v. g. de *Spiritu Sancto*, de *Paſſione de Beata Virgine*, & de *Requiem*, potest in die, in qua occurrunt Feftum alicuius Sancti, celebrare Missam de eo, quia id est conforme Rubricis, & cōſulentum, etiam ſi oppofitum fieri poſlit. Vnde qui ſucepti enus celebrandi triginta Missas S. Gregorij pro defunctis, non tenerunt ſingulare Requiem celebrare diebus alicuius Sancti.

Obſeruandum eſt, cum, qui tribus perfonis tres Missas promiſit, ſingulis ſingulare, eis ſatis facere ter celebrando pro illis tribus, non ſolū ſecondum noſtram ſententiam, ſecondum quam Sacrificium applicatum pluribus non minùs proficit ſingulis ac ſi vni tantum applicaretur, quia tunc magis proficit ſingulis; ſed etiam ſecondum ſententiam eorum, qui dicunt fructū Sacrifici pluribus applicatum diuidi, quia etiam tunc tantum fructū tradit cuilibet ex illis tribus, ac ſi pro quolibet feorū vnam Missam celebraret, quia tunc quilibet celebratio ne tribuit cuilibet tertiam partem fructus.

Addimus, ut iam communiter Doctores contra non paucos aduerterunt, celebrare Missam ante recitationē Horarum matutinarum, non eſſe peccatum mortale, quia non eſt præceptum præmittere earum recitationem. Nec huc obſtar, quod in Rubrica 1. de Preparatione Sacerdotis dicatur, Missam celebrandam eſſe poſt Horas matutinas; vel quia in ea tantum eſt ſermo de Officio Missæ in Ecclesijs in quibus Horæ publicè recitantur, vel quia iam defuſtudine ceſſauit obligatio illius. Vnde neque erit peccatum veniale, ſaltem quando adeſt aliqualis ratio: quia quod non eſt contra præceptum, nullo modo eſt peccatum.

Circa agenda in Officio Missæ conueniunt Doctores, omittere cærimoniam aliquā Missæ ex aſſignatis in Missali, & aliam non aſſignaram addere, eſſe peccatum, quia eſt contra præceptum Pij V. vbi ſuprā, & eſſe mortale aut veniale, pro quantitate materia omiſſæ aut addita.

Obſeruandum eſt, quod quamvis antiquitus in can. *Hoc quoque*, de Confeſeratione, d. i. præceptum fuerit, ut Sacerdos nomiſi, ut minimum duobus prætentibus celebre, iam tamen ita derogatum eſt, ut ſufficiat vnu minister qui celebranti adminiſtret. Abſque eotamen nullus, quamvis Eremita ſit, & nullus, quamvis ipſi inſtit obligatio audiendi Missam, poterit celebrare, ut contra Sotum docet Vafquez, Bonacina, & alij. Imò quamvis in ſt. populo ea obligatio, & quamvis in ſt. neceſſitas dandi agro Viaticum: quamvis fint, qui in hiſ duobus posterioribus caſibus oppofitum lentiāt. Poterit tamen celebrans Missam incepſam abſque ministro proſequi, ſi minister abijt, & expeditus non veniat, ut aduerterit Henriquez c. 3. quia quamvis, neceſſitate vrgente, à Miſſ-

la incepta deſtitere poſſit, deſtituſtamen ministro non eſt neceſſitas vrgente, nec tanta conſideratio, quanta ad deſtituendum requiritur in can. *Nulius Epifcopus*, de Confeſeratione, d. i. Minister autem deſtit eſſe mas, & non femina, ut deſtituuntur in c. 1. de Cohabitacione Clericorum & mulierum, dum dicitur: *Nulla femina ad altare præſumat accedere, aut Presbytero ministrare*. quod feruandum eſt, quamvis deſtit mas, etiam in caſu in quo incepta eſt Miſſa, ut aduerterunt communiter Doctores, qui etiam in eo potius deſtit ſibi reſpondere, ut facit quando Horas Canonicas recitat, & ſibi ut potuerit ministrare, quām feminam admittere, quia id habet nullus indecenſia. Potest tamen femina, præſumti Monialis, ex loco remoto reſpondere celebranti, qui id non eſt prohibitum in diſto canone, ut patet ex verbiſ ipsius, nec alibi: non tamen ad altare accedere, nec ad illud ministrare, quia in eo canone prohibetur.

DIFFICULTAS XIII.

Quomodo occurrendum ſit deſtitibus in celebratione Missæ contingentibus.

In primis, Miſſa incepta nequit abſque graui & vrgente cauſa relinqui, ut dicitur in can. *Nulius*, de Confeſeratione, d. i. quando verò inter celebrandum euenit morbus, aut alia corporali neceſſitas, cogens celebrantem ut non perficiat Miſſam, ſi confeſratio panis non eſt facta, relinquendum eſt Officium, & à nullo perficiendum, quia tunc in omiſſione illius non eſt incommodum aliquod conſiderabile: ſi verò forte, aut malitia Sacerdotis, aut quia panis non fuit triticeus, & tempore confeſerationis non fuit agnitus, non confeſcretur Hostia, ſed tantum vinum, poſteā confeſrandā eſt Hostia, ut eſſentialiter perficiatur Sacrificium, & non eſt neceſſarium poſteā iterū aliud vinum poſt Hostiam confeſrare, quia ad perfectionem eſſentialē Sacrificij non eſt neceſſarium, quod prius confeſretur Hostia quām vinum, quia confeſeratione vtriusque, quoceumque ordine facta, maſtatur mysticē homo Christus ſeparatione mystica Corporis & Sanguinis inter ſe ex vi verbi confeſerationis facta.

Secundū, quando Sacerdos poſt confeſrationem vniu. ſpeciei, aut vtriusque, recordatur fe aut non eſte ſicuum, aut eſſe in peccato mortali, aut excommunicatum, tenetur perficiere Sacrificium contritione præmiſla, ſi recordetur ſe eſſe in peccato mortali: quando verò eorum recordatur ante confeſrationem, tenetur deſtitere à Sacrificio, niſi ob id timeat prudenter, quod grauiter notabitur, quia in caſu huius timoris poſteā progredi contritione præmiſla peccati mortali non confeſſi, ſi illud habeat.

Tertiū, ſi Sacerdos poſt confeſrationem, ante quam finiāt Officium, cognoscat deſtitutum confeſerationis vni, quia loco vini fuit appoſita aqua, aut acetum, aut alia materia inſuſiens, ſi nequeat abſque timore prudenti grauiſ notaſ ſui, aut grauiſ perturbationis adſtantium, coſecrare Sanguinem, non tenetur eum confeſrare, ſed poſte abſque illius confeſeratione Miſſam finire: quia præceptum affirmatiuum perficiendi eſſentialiter Sacrificium, quamvis ſit diuum, non obligat cum timore prudente tanti damni. Si verò non ſit prædictus timor, perficiendum eſt eſſentialiter Sacrificium, conſe-

consecrando Sanguinem, ut patet, & non consecrando aliam Hostiam, quando agnoscitur defec-
tus consecrationis vini ante sumptionem Hostiæ
consecrata, in quo Doctores cōueniunt. Et quando agnoscitur post sumptionem Hostiæ consecrata, quamvis secundum Rubricam 4. Missalis, de Defectibus vini, à Pontifice traditam, in qua lo-
quitur sequendo sententiā probabiliorem, & non praci-
piendo, sit consecranda alia Hostia, & vinum modicissimæ aquæ mixtum, incipiēdo ab illis ver-
bis, *Qui pridie quam patreterit nihilominus suffici-
cit, quod Sacerdos vinum cum modicissima aqua
mixtu conseret, non consecrando aliam Hostiam,*

Scotus.
Nauarrus.
Angelus.

num 91. Angelus v. Missa, n. 17. Suarez disp. 85.
sect. 1. Valsquez & Egidius quaest. 83. art. 6. &
Laymannus tit. 5. cap. 7. Quia quamvis Hostiæ alia
consecrata iam sit sumpta, non minùs perficitur
Sacrificium consecratione vini postea facta, quām
si non fuisset sumpta. Et sufficiet statim vinum
aqua mixtum consecrare, & sumere, nihil aliud,
nec verbalem oblationem vini, ad consecrationem
ipius vini præmittendo; quia in Sacrificio Missæ,
sicut in Sacramentis, nihil est iterandum; sed quod
est omissum, est caute supplendum. Imò quando
omissum est tantum accidentale, non est supplu-
ndum, si percutendus est ordo in Rubricis affig-
atus, sed progrendendum est. Nec obstat, quod
percipti defectum consecrationis vini post sum-
ptionem aquæ aut alterius materiae insufficientis,
ut postea consecret vinum, & non iejunus Sanguinem
sumar, quia maioris considerationis est ob-
seruatio præcepti diuini perficiendi essentialiter
Sacrificium, quām obseruatio præcepti Ecclesi-
astici non sumendi Eucharistiam post fractionem
iejunij naturalis. Imò quamvis materia illa insuffi-
cens, quando agnoscitur, non sit degluta, sed in
ore, non est expienda, ob indecentiam, & ob per-
iculum expundi particulam aliquam Hostiæ sum-
pta. Addidimus in principio, *antequam finiat-
tur Officium*, quia si defectus consecrationis vini
agnoscatur post abfolutum Officium, non est sup-
plendus, quia iam censebitur actio distincta.

Quarto, si animal vel aliud decidat in Calicem,
quod vensem sit, si id contingat ante consecra-
tionem, sumenda est alia materia, & conse-
cranda: si verò contingat post consecrationem, si
Sacerdos nequeat absque incommodo, aut per-
iculo salutis, vel vomitus, illud sumere, extrahe-
ndum est ex Calice, & abluendum, & postea com-
burendum, & cineres simul cum ablutione projici-
endi sunt in piscinam, & Sanguis, si possit ab-
que dicto periculo, est à Sacerdote sumendum. Et si
nequit absque periculo dicto, seruandus est quo-
uisque species corrumpantur, & tunc sunt in pisci-
nam mittendæ, vel potius sunt imbibenda in stu-
pa aut in alia commoda materia, quæ exsiccanda
est, & postea comburenda, & cineres mittendi
sunt in piscinam.

Quinto, si Sacerdos prudenter dubitet, aut ti-
met se omisso, aut insufficienter pronuntiasse
verbum aliquod essentiali consecrationi, verbum
omisso repetendum est submisso; vel ipsum sol-
lum, si aliud verbum non fuit interiectum, & fere
statim reperatur; vel reperenda sunt omnia verba
essentialia, si aliquod verbum fuit interiectum,
vel si longum tempus intercessit; sed non sunt re-
petenda absoluta intentione consecrandi, sed sub-

ea conditione (saltem mentaliter concepta) si non
protul, aut si non protul sufficienter.

Omittimus alios defectus, quia eis facile potest
occurri, Rubricas Missalis obseruando.

DIFFICULTAS XIV.

*Quo pacto pro celebratione Missæ affi-
gnandum sit iustum stipendium.*

Supponimus, in quo Catholici conueniunt,
ministros altaris posse licet stipendium ali-
quod in sui fustentationem accipere, quod suppon-
nit Christus Luc. 10. dum Discipulos suos ad pre-
dicandum mittens, dixit: *In eadem domo manu-
edentes & bibentes quo apud illos sunt, dignus est
enim operarius mercede sua.* & id etiam supponit
Paulus 1. ad Corinth. 9. dum ait: *Qui in sacra-
operantur, quæ de sacrario sunt edunt: & qui altari
deserunt, cum altari participant.* Et sanè id est
debitum ministro altaris, non tamquam pretium
ministerij, quia est simoniacum, quia ministerium
est quid spirituale, sed tamquam stipendium
pro vita fustentatione, quia dignum est, ut qui in
ministerio spirituali in gratiam & bonum alterius
occupatur, ab eo fustentetur, sive omnino, sive
ex parte, magis, aut minus, pro quantitate occu-
pationis.

Ex quo constat, etiam esse licitum Sacerdotibus
diuitibus iustum stipendium accipere pro Missa
celebratione, quia stipendium non accipitur a mi-
nistro ad supplendam paupertatem, sed tamquam
stipendium ad fustentationem, quia dignus est ut
fustenteretur ab eo in cuius gratiam occupatur.

Et ob eandem rationem etiam Sacerdos, qui
aliàs habet beneficium Parochiale, aut Canonica-
tum, aut aliud beneficium, poterit pro Missa cele-
bratione stipendium accipere: quia quid redditus
beneficii ei dentur in stipendium ratione aliorum
ministeriorum, aut celebrationis aliarum
Missarum, non est stat, ut ratione alterius minis-
terij, aut celebrationis aliarum Missarum, iustum
stipendium accipiat.

Stipendium ergo iustum & condignum pro Mi-
ssa celebratione taxandum est iuxta occupationem
& laborem, sive communi populi extimatio-
ne, sive Romani Pontificis, sive Episcopi, ita ut
quamdiu stipendium iudicio Romani Pontificis
aut Episcopi non taxatur, communi extimatione
populi standum sit: sicut etiam contingit taxa-
tione pretij rerum quæ pecunia æstimantur, quia
quamdiu Princeps eorum pretium non taxat, com-
muni populi extimationi statut.

Obseruandum tamen est, ut optimè Valsquez
disp. 234. & Suarez d. 85. ita posse stipendium pro Missa
celebratione Missæ à Superioribus taxari, ut ne-
queant nisi intuitu alicuius circumstantie extin-
fecere Sacerdotibus prohibere, ne plus accipiant
liberaliter offeratur, neque minus si ipsi liberaliter
sint minore contenti, quia id efficeret virtus
liberalitatis impedit. Nihilominus in aliquibus
Ecclesijs Cathedralibus & collegialibus statutum
est ne totum Capitulum interfici Funeri, aut alijs
officijs, nisi tanta pecunia detur; quod potest eis
honestum ob decentiam Capituli, ne facile pro
quaquis occasione conuocetur: id tamen non col-
lit, quid minus, quando misericordia aut pietas
resplendet, non possit gratis aut minori stipen-
dio fieri.

DIFFICULTAS XV.

Vtrum Sacerdos possit pro vnius Missæ celebratione plura integra stipendia accipere.

Sotus.
Canus.
Locis. c. 13. ad 10. docent. Sacerdotem possit tot stipendia pro vna Missa recipere, quia sunt necessaria ad viatum moderatum pro ea die, quia ei, qui altari seruit, debitum est stipendum necessarium & sufficiens ad viatum faltem moderatum.

Henriquez.
Nauarra.
Aragon.
Lib. 9. cap. 22. Petrus Nauarra 2. de Restitutione cap. 2. n. 33. & Aragonius de Iustitia q. 85. art. 3. docent, pro vna Missa accipi possit stipendia necessaria ad congruam sustentationem diurnam, nempe ad viatum, yestitum, & habitacionem, quia ei, qui altari seruit, iure naturali debitum est stipendum necessarium & sufficiens ad congruam sustentationem vitæ.

Corduba. Corduba lib. 1. q. 4. dub. 2. refert sententiam quorundam afferentium, Sacerdotem possit pro vna Missa accipere stipendia necessaria & sufficiens non tantum ad sui, sed etiam ad suæ familiæ sustentationem, & in hac sententia esse phares recentiores, refert Vasquez disp. 2. 34. num. 14.

Vasquez. Henriquez vbi suprà refert recentiores Thomistas afferentes, possit Sacerdotem pro vna Missa accipere stipendia necessaria & sufficiens, non solum pro sui & suæ familiæ sustentatione, sed etiam pro soluendis debitis, & pro emendis libris opportunitis.

Nauarra.
Vasquez.
Suarez.
Bonacina. Nauarrus verò in Summa cap. 25. n. 29. Corduba, & Vasquez vbi suprà, Suarez disp. 86. l. 2. Bonacina punc. 8. docent, Sacerdotem non possit pro vna Missa plusquam vnum integrum stipendium accipere, quanvis non sufficiat ad viatum, & merito: quia quāuis minister spiritualis dignus sit mercede sua, non tamen omnes eodem modo, sed vnuusquisque pro sua occupatione & labore, ita ut qui toto die occupatur in ministerio Ecclesiastico, ut in studio ad docendum, aut in docendo, aut in administrando Sacra menta, dignus sit integræ sui & sua competentiæ familiæ sustentatione; ergo Sacerdoti pro occupatione tantum in vnius Missæ celebratione, non debetur integra sustentatio, quia poteat in alijs ministerijs occupari, sed pars aliqua, prout à superioribus fuerit taxatum, & coram taxatione deficiente, prout communis populi iudicio taxatum fuerit, & eo deficiente, ad arbitrium viri prudentis.

Quod autem Sacrificium Missæ pro pluribus oblatum, ita singulis profit ac si pro vno tantum offeratur, nō sufficit, ut pro vna Missa possit à pluribus illis plura integra stipendia accipere, quia stipendium non datur pro valore Missæ (quod est simoni acum) sed tantum titulo sustentationis; ex eo autem quod Sacerdos vnam Missam pro pluribus offerat, non egat maiori sustentatione, quām si pro vno tantum offerret. Nihilominus ex hoc, quod Sacrificium pro pluribus oblatum profit singulis, ac si pro vno tantum offerretur, creditur (excepta iniustitia stipendi) vna Missa satisfieri pluribus potentibus vnam Missam, quia, ut aduerit Aegidius art. 1. dub. 10. non est alia obligatio in Sacerdote, quām applicandi petenti Missam, fructum ex opere operato, seu ex institutione

Christi, qui non minus obuenit singulis, quam si vni tantum applicaretur; & non est obligatio applicandi fructum ex opere operantis, nempe orationum & precum, & altiarum actionum Missæ (qui minus obuenit singulis) quia qui ea exerceat ex malo fine, quia ratione nullum habent fructum, etiam satisfacit petenti Missam.

Id verò quod nonnulli dicunt (vt Vasquez refert) nempe posse Sacerdotem, quando celebrat, suspendere applicationem Sacrificij; & postea illud applicare ei persona pro qua id fuerit postea petutum, & consequenter, possit pro ea Missa postea applicata stipendum accipere, falsum est, ut aduerint Vasquez & Corduba, quia Sacrificium, vt pote in instar Sacramenti in institutum, statim ac perficitur, habet suum peculiarem effectum, sicut Sacramenta, ita vi in potestate Sacerdotis non sit illum suspendere; sicut nec in potestate ministri Sacramentorum est, effectum eorum suspendere. Poterit tamen Sacerdos, vt aduerint Vasquez & Corduba, quando celebrat, applicare Missam ei pro quo postea petendum est, & ita poterit pro ea stipendum accipere, dummodò is, pro quo postulatur quando Missa fuit applicata, fuerit in eo statu, in quo is, qui postulat, desiderat applicari, v. g. si pro defuncto postulatur, & erat iam defunctus quando Missa applicatur.

DIFFICULTAS XVI.

Vtrum Sacerdotes obligati sint ad offerendum Missam pro alijs.

C. Onuueniunt Doctores Primo, Sacerdotes non obligari ratione Sacerdotij ad offerendum Missam pro alijs, vt pater, obligari tamen ratione stipendi ait Capellania ad id instituta: & hanc obligationem esse ex iustitia, non quia constituitur, aequalitas inter Missam & stipendium aut redditum, sed quia stipendium aut redditus non datur absolute, sed ob causam, aut sub conditione; deficiente autem causa aut conditione, id quod sub hac aut ob illam datur, nequit absque iniustitia retineri.

Conueniunt Secundo, beneficiarii, non habentes curam animarum, non obligari ex vi beneficij ad offerendum Missam pro alijs, quia quanvis aliqua beneficia non parochialis instituta sint pro administratione Sacramentorum, nullum tamen eorum institutum est ad offerendum missam pro alijs.

Est tamen difficultas de Parochiis, An teneantur Missam offerre pro parochianis. Sotus lib. 9. de Iustitia, q. 3. art. 1. docet, Pa-

Sotus.
rochos teneri per se aut per alterum pro suis parochianis Missam offerre, si fructus beneficij ad vi-
tate sustentationem sufficiant, si verò non sufficiant,
teneri pro quantitate beneficij ter aut quater in
hebdomada, quia ius ad decimas & ad fructus
beneficij institutum videtur, non solum ut Paro-
chus populo Sacra menta ministreret, sed etiam ut
pro populo fungatur officio proprio Sacerdotis,
hoc autem, ut Paulus ad Hebreos 5. ait, est offerre
Sacrificium pro populo.

Maior.
Vasquez.
Suarez.
Aegidius.
Laymannus.

rochum ex vi beneficij parochialis non teneri ad Layman-

Vasquez.
Corduba.

offerendum Missam pro populo, & merito: quia obligatio Parochi ad id nullo iure scripto nec consuetudine introducto probari potest, nec ex institutione beneficij parochialis deducitur, quia ex hac tantum deducitur obligatio Parochi ad celebrandum Missam, ut populus eam audiat. Vnde, ut aduentur Corduba & Vasquez, standum est consuetudini, & statutis Synodalibus cuiuscumque diocesis.

Ad rationem ergo Sotii negamus, beneficium parochiale ad id instituit, sed ut Parochus populo Sacra menta ministret, illumque doceat, & coram eo Missam & alia officia diuina celebret, non vero ut pro illo Missam offerat, quamvis officium Sacerdotis sit offere Sacrificium pro his pro quibus voluerit; Parochus enim ex vi sui beneficij non tenetur ad omne id quod ei conuenit ratione Sacerdoti.

DIFFICULTAS XVII.

Quo pacto se debeat gerere Sacerdos in distributione stipendiiorum sibi collatorum pro Missarum celebratione.

Contingit, ut Sacerdoti pro celebratione Missarum conferatur maius stipendium, quam iuxta statutum Synodale aut consuetudinem conferri solet.

Est ergo difficultas, An iste, qui non vult aut non potest dictas Missas celebrare, possit illas alijs commendare, non tribuendo illis nisi consuetua stipendia, sibi referuando residuum.

Nauarrus cap. 25 nu. 91. & Corduba lib. 1. q. 4. dub. 5. docent, non posse, nisi habeat ex officio pro Missis celebrandis stipendia congerere, & congregare, & illa distribuere: quod absolute absque dicta limitatione tradit Maior in 4. dist. 45. q. 3. dub. 3. Probari autem potest Primus, quia si is, qui stipendia accipit, id non habeat ex officio, nullo titulo accipere potest residuum illud. Secundus, quia alius, quamvis numquam pro alijs celebret, possit fieri duces. Tertius, quia Sacerdos ille contra voluntatem eorum, qui stipendia excedentia contulerunt, refuerit illud quod super est.

Sotius 9. de Iustitia q. 3. ar. 1. Suarez dist. 86. fect. 3. & Bonacina punc. 8. absolute absqueulla limitatione docent, posse. Primus, quia Sacerdos ille in retentione residui nulli facit iniuriam, quia non alteri Sacerdoti cui Missam commendat, quia illi iustum stipendium contulit, quia pro eo offertur Missa cuiusdem valoris ab illo alio Sacerdote. Secundus, quia

Corduba.
Vasquez.

Nauarrus.
Corduba.

Maior.

Sotius.
Suarez.
Bonacina.

Sacerdos ille maiora stipendia accipiens, factus est dominus illorum sub obligatione celebrandi pro conferente illa; huic autem obligationi satisfacit Missam celebrando per alium, & huic sufficit ipsi conferendo iustum stipendium. Tertius, quia habentes Capellanias, satisfacient dicendo Missas per alios, his conferendo consueta stipendia, ergo.

Vasquez verò disp. 234. cap. 4. docet, & merito, 7/100 Primus, qui ex peculiari officio ad hoc definitus colligit & distribuit stipendia Missarum, posse ex residuo illo stipendiiorum aliquid sibi referuare, quia sollicitudo in illis colligendis & distribuendis est preio aliquo estimabilis; id tamen debere esse exiguum, quia dictum officium est exiguae sollicitudinis.

Secundus docet, eum Sacerdotem, qui ex officio peculiari non est ad id destinatus, si maiora illa stipendia ipsi tribuantur, non ut ipse eam celebre, sed ut alijs ad celebrandum distribuatur (quod quando alijs non conster, poterit ex circumstantiis discerni) tunc nihil excessus possit sibi retinere, alias ille Sacerdos illis alijs, quibus distribuit, interrogare iniuriam; non quia illis non tribueret iustum stipendium, sed quia illis non conferret totum, quod alijs ex voluntate domini ad illos pertinet; et quo confitat ad primam rationem pro Soto, Suarez, & Bonacina. Si verò maiora illa stipendia illi tribuantur ut ipse Missas celebret, tunc cum posse sibi excessum retinere titulo liberalis donationis sibi à domino facta: & quidem tunc in retentione illius nulli facit iniuriam, quia non Sacerdoti ei distribuit, quia illi tribuit stipendium iustum, & nihil, quod ad illum ex voluntate domini pertinet, sibi retinet; nec domino stipendia illa maiora tribuent, quia quamvis Missa magis profitet ei qui maiora stipendia tribuit, quia magis inducit ad celebrandum, ei tamen non minus prodebet ex quod Sacerdos, cui ipse contulit maiora stipendia, sibi retinet excessum, quia dominus iam totum illud dedit, ut pro ipso Sacrificium offeratur, & in non minus cooperatur ad illud, ex quo pater ad rationes pro Nauarro, Corduba & Maiori.

Ad secundam vero rationem pro Soto, Suarez & Bonacina concedimus, Sacerdotem illum, etiam in priori casu secundam partis nostrae sententia, acquisuisse dominium eorum stipendiiorum excedentium, non tamen absque obligatione & onere dandi illa integra celebranti, quia hec volunt dominus stipendiiorum.

Ad tertiam rationem respondemus, Capellanis ex praefumpta voluntate institutis Capellanias, posse sibi excessum illum retinere.

DISPUTATIO V.

De præcepto audiendi Missam.

DIFFICULTAS I.

Vtrum baptizati teneantur Missam audire.

CONVENIVNT Primo Theologi, esse præceptum, quo baptizati Missam audiire tenentur diebus Dominicis & Festis: & id constat ex can. *Missæ*, de Consecratione, dist. 1. consensu universalis Ecclesia recepto: vbi, quamvis tantum fiat mentio diei Dominicis, sub eo tamen quodlibet Festum obseruandum comprehenditur, quia ad id institutus dies Festus, ut scilicet obserueretur sicur dies Dominicus. Et quamvis in eo canone præceptum tantum dirigatur ad saeculares, consensu tamén & præxi Ecclesiæ extensum est ad omnes. Sed quamvis certum sit, esse dictum præceptum; id tamen non est de fide (ut nonnulli falsò dixerunt) quia Deus id non reuelauit.

Dicō tamen præcepto non tenentur pueri ante usum rationis, nec perpetuò amentes, quia sunt incapaces præcepti & prohibitionis: amentes vero, qui post usum rationis semel habitum in amorem incederunt, & in ea perseverant, quamvis eo præcepto in actu primo obligentur, excusantur tamen ab eo, quia nequeunt humano modo Missæ assistere.

Addunt Suarez disp. 88. secc. 4. Egidius q. 83. art. 6. dub. circa illum, & Laymannus l. 4. traçt. 7. cap. 3. pueri non teneri præcepto audiendi Missam (& idem est de alijs præceptis, saltem humanis) ante usum rationis perfectum, ita ut possint mortaliter peccare: quod nos difficile existimamus; imò credimus, ut eo præcepto teneantur, sufficere usum rationis imperfectum sufficientem ad peccandum venialiter, sicut etiam sufficit ut teneantur præcepto non occidendi, & non mentiendi, etiam si nullius transgressione peccent mortaliter; quia à culpa mortali excusantur ob imperfectionem deliberationis.

Addimus, transentes per oppidum in quo obseruatur Festum aliquod peculiare, non teneri Missam audiire: imò non teneri, quamvis in eo oppido hospitentur per aliquor dies, quia ad id tantum tenentur qui pertinent ad illud oppidum, seu ad parochiam illius, & ad illam tantum pertinent qui habent domicilium, aut quasi domicilium. Et etiam non teneri audire Missam absentes à suo oppido, seu à territorio, seu à limitibus sui oppidi, in quo est Festum particularē, quia præceptum audiendi Missam, & ieuinandi, & similia, sunt annexa territorio. Et etiam non teneri, qui in die festo sui oppidi exiit, & futurus est extra territōrium, seu limites sui oppidi, tempore in quo posset impleri præceptum, quia tantum tenemur prævenire impletionem præcepti, quando, manente vi seu obligatione præcepti, impediendi sumus ab impletione illius, non vero quando intra tempus, in quo posset impleri, non mansuri sumus subditæ & obligati præcepto; de qua re nonnihil dicimus Tractatu de Centuris in communi, & legendi sunt

Sancius lib. 3. de Matrimonio disp. 8. & Lessius *Sancius.*
lib. 4. cap. 2. dub. 7. & 8. *Lessius.*

Conueniunt Secundò Theologi, dictum præceptum esse purè & simpliciter Ecclesiasticum, non diuinum, neque naturale; ac proinde Romanum Pontificem posse in eo dispensare.

Nomine autem audiendi Missam, quod præcepto seu Iure Ecclesiastico præcipitur, intelligitur assistititia corporalis & moralis, quia quis corporaliter & humano modo assistat seu adiut Missæ, vel audiendo vel videntio celebrantem, vel faltem ita comitando seu sociando alios videntes aut audiētes, quamvis sit extra Ecclesiā (ut continet, quando locus, in quo Missa celebratur, non caput multitudinem confluentem ad audiendam Missam) ut ex signis & gestu aliqua Missa colligere posset, & ad multitudinem assistentium centrifatur moraliter pertinere. Et nomine Missæ quae præcipitur audiri, intelligitur non Missa siccā, quālis solet in mari dici, quia hæc non est vera Missa, sed tantum intelligitur Missa in qua vera fit consecratio; ex cuius defectu officium, quod fit in Feria sexta Maioris hebdomada, non est Missa, quia scilicet in eo non fit consecratio; ac proinde non est obligatio ei assistendi, quamvis in ea Feria continet Festum obseruandum. Intelligitur ergo Missa in qua fit vera consecratio, quocumque ritu permisso à Romano Pontifice celebrata, sive Latinorum, sive Græcorum, sive Syriorum, sive Mozarabum; quia dicto præcepto tantum præcipitur audito vera Missa, & quacumque non siccā, ex dictis est vera Missa.

Conueniunt Tertiò Theologi contra Angelum v. Feria num. 42. omissionem audiendi Missam esse ex suo obiecto grauem seu mortalem, quia auditio Missæ est res grauia & notabilis, ac proinde omissione totius Missæ est grauia & notabilis, omissione vero partis Missæ erit mortalís aut venialis, pro grauitate aut leuitate partis omissionis: conductus autem ad grauitatem maior dignitas partis omissionis.

Vnde omissione Missæ ab initio usque ad oblationem verbale inclusiū, seu iam factam, erit mortalís, quia est omissionis partis grauia: omissione vero usque ad Euangeliū inclusiū, seu iam dictum, si ab eo iam dicto assistatur usque in finem, non erit mortalís, quia omissionis hæc non videtur attingere grauitatem, nec omissionis partis restantis post sumptionem Eucharistia est mortalís: imò neq; omissione huius partis simul cum omissione initij usque ad Epistolam exclusiū, seu nondum dictam dum assistatur omni intermedio. Omissione vero partis Missæ à consecratione inclusiū usque ad *Pater noster*, etiam exclusiū, est mortalís, ob dignitatem huius partis, non tamen omissionis solius consecrationis, quamvis totius: benè tamen omissionis totius consecrationis & sumptionis, quamvis assistatur intermedio ob dignitatē harum duarum partium; non tamen omissionis ipsius *memento*, etiam si Sacerdos per duas horas in eo detineatur, imò tunc satisfaciet quis absque villo peccato, si assistat ipsi *memento* tempore consueto, non amplius ei parti assistendo.

K k DIFFI-

DIFFICULTAS II.

Vtrum ad satisfaciendum præcepto audiendi Missam sit necessaria attentio interiora ad Missam.

Suarez.
Azor.
Reginald.
Bonacina.

S Varez disp. 88. sect. 3. Azor lib. 7. cap. 5. q. 2. Reginaldus lib. 19. cap. 2. quæst. 1. & Bonacina disp. 4. quæst. vlt. punc. 11. docent, necessariam esse attentionem interiorum, quia Ecclesia non tantum præcipit assistentiam exteriorum, sed etiam interiorum assistentiam, seu attentionem ad Missam, aut ad alias res diuinæ.

Silvester.
Ægidius.

Layman.

Silvester verò v. *Missæ.* 2. q. 6. Ægidius q. 83. num. 302. docent, non esse necessariam; ac proinde exteriorum assistentiam Missæ, quamvis interiorum liberè distractum, satisfacere præcepto audiendi Missam (quod probabile existimat Laymanus lib. 4. tit. 7. cap. 3.) & merito: quia Ecclesia, à qua sola præcipitur auditio Missæ, nequit aetum aliquem interiorum præcipere (nisi per accidens & in direc. & secundariò eum aetum interiorum, qui necessarius sit ad exercendum exteriorum quem præcipit) quia nequit de aetatu interiori, nec de eius omissione cognoscere & iudicare, nec illum nec eius omissionem punire.

Vnde qui liberè interiorum distractus, & mente liberè vagans ad alia, assistit Missæ, quamvis forte peccet venialiter contra Ius naturale religionis, quia id forè sit contra reuerentiam Deo debitam, satisfacit tamen præcepto audiendi Missam, si humano modo exteriori assistit, id est, si assistit non distractus exteriori, seu non occupatus exteriori occupatione moraliter incompossibili, seu difficultimè compossibili cum attentione interiori ad celebrationem Missæ, & ad alias res diuinæ, quia eo præcepto non præcipit attentione interior: si verò assistit, etiam absque modo exteriori humano, non satisfacit dicto præcepto, quia eo præcipitur assistentia exteriori humana, id est moraliter compossibilis cum attentione interiori: ac proinde, qui assistit celebrationi Missæ simul scribendo aut docendo, non satisfacit præcepto audiendi Missam, & multò minùs qui assistit dormiendo, quia non solum dormiens non assistit modo exteriori humano, vt patet, sed nec scribens nec docens: quia neuter potest moraliter ad Missam nec ad alias res diuinæ attendere: & etiam qui dum Missæ exteriori assistunt, confabulantur profundè, aut hoc & illuc circumspiciunt, non satisfacunt præcepto audiendi Missam, quia non possunt moraliter ad Missam, nec ad alias res diuinæ attendere: interiori: satisfacunt tamen, qui dum assistunt, se vestiunt, quia facilè possunt ad Missam vel ad alias res diuinæ interiori attendere: & etiam qui dum assistit Missæ, recitat aut Rosarium, aut Horas Canonicas, imò & qui eas legit, quia etiam potest interiori attendere ad Missam, vel saltet ad alias res diuinæ, quod etiam sufficit ad satisfaciendū præcepto audiendi Missam, & simul etiam satisfaciet voto aut præcepto Ecclesiæ recitandi Horas, & voto aut præcepto Confessarij recitandi Rosarium aut alias orationem, quia audire Missam, non est moraliter incompossibile cum attentione interiori ad recitationem, vel saltet ad alias res diuinæ, quod sufficit.

DIFFICULTAS III.

Vtrum qui audit Missam absque intentione satisfaciendi præcepto, ipsi satisfaciat.

M Edina Cod. de Oratione, quæst. 16. Pernus Ledesma in Summa c. 27. post conclusio-
nem 10. & Nugnus quæst. 83. art. 6. dub. 1. docent, eum, qui audit Missam absque intentione satisfaciendi præcepto (vt si audit Missam, ignorans esse diem festum) non satisfacere præcepto, quia eo præcepto præcipitur aetus obedientie, quem non exercit ille qui non intendit implere præceptum.

Suarez verò disp. 88. sect. 3. Ægidius quæst. 83. art. 6. dub. vñico, Azorius lib. 7. cap. 2. quæst. 1. Bonacina punc. 11. Vasquez 1. 2. quæst. 100. art. 1. Sancius in Summa lib. 1. cap. 13. Valencia 2. 1. disp. 6. quæst. 2. punc. vltimo, Lessius lib. 2. c. 57. art. 10. & communiter Doctores docent, cum non satisfacere præcepto audiendi Missam, & merito: quia verè & humano modo facit quod libi præcipitur, ac proinde aetum obedientie, quamvis non formalem, sed tantum materialē, qui sibi præcipitur.

Addimus, vt contra Azor, Medinam, & plures alios adiutent Suarez, Valézia, Vazquez, Sancius, Ægidius, Lessius & Bonacina, cū satisfacere præcepto audiendi Missam, quamvis eam audiat anno expresso non satisfaciendi præcepto audire illius Missæ: quia ex una parte verè & humano modo facit quod sibi præcipitur, & ex altera ex animo non prorogat sibi obligationem præcepti, quia non potest, sicut nec de novo illam sibi imponere, quia non est sibi superior: nihilominus quia potest quis sua voluntate conferre gratis alii pecunias, & alias res suas, quia est earum dominus, id est debitor, qui suo creditori conferit pecunias, aut alias res animo liberali, nollems illis soluerit debitum, manet obligatus ad postea solvendum debitum, si creditor acceptauit donationem.

DIFFICULTAS IV.

Vtrum qui audit integrum Missam, audiendo partem Missæ vñius Sacerdotis, & postea partem Missæ alterius Sacerdotis, satisfaciat præcepto audiendi Missam.

M Aior in 4. dist. 12. & 45. quæst. 2. Sonis Medina in Summa lib. 1. cap. 14. §. 9. Suarez sect. 2. Ægidius art. 6. Reginaldus lib. 19. art. 26. Bonacina punc. 11. num. 13. & communiter Doctores partem affirmatiuam tradunt, & merito: quia ille verè audit integrum Missam (quamvis non vñam, sed partes duarum) quod tantum præcipitur. Et idem est ob eamdem rationem, si audiat integrum Missam, audiendo tres partes Missarum trium Sacerdotum.

Addit Bonacina, eum, qui audit integrum Missam, audiendo simul duas partes Missarum duorum Sacerdotum, etiam satisfacere præcepto audiendi Missam, & non absque ratione; quia ex vñam

vna parte potest quis simul audire duas (imò & tres) Missas, & consequenter etiam duas partes duarum Missarum, & ex altera eas partes audiendo audit integrum Missam.

DIFFICULTAS V.

Utrum qui audit Missam extra propriam parochiam, satisfaciat præcepto audiendi Missam.

Circa hanc difficultatem conueniunt Doctores, fideles satisfacere præcepto audiendi Missam, eam audiendo in quocumque loco, in quo id non fuerit specialiter cautum: quia etiam si olim varia fuerint Iura, quibus præcipiebatur fidelibus Missam in proprijs parochijs audire; iam tamen contraria consuetudine vniuersalis Ecclesiæ abrogata sunt.

Addimus, etiam satisfacere præcepto audiendi Missam, qui audit Missam priuatum, non solemnen, seu maiorem, & qui audit Missam, quamvis non de tempore, sed votuum, & etiam pro defunctis, quia circa hæc nihil speciale definitur nec præcipitur in Iure, & qualibet ex his est vera Missa.

DIFFICULTAS VI.

Quibus de causis baptizati excusentur ab auditione Missæ in die festo.

Conueniunt Doctores, eos excusari ab audiendo Missam in die præcepti, qui sine graui seu considerabili suo aut alieno incommode nequeunt Missam audire, quia uitatio incommode graui, adhuc alieni, maioris ponderis est quam obseruatio dicti præcepti.

Vnde excusantur mater, aut nutrix, aut famula, quæ nequit puerum ad Ecclesiam ferre absq; prudente timore perturbationis, aut molestia considerabilis celebrantis, aut adstantium, nec illum domi relinqueret absque prudente timore aliquius damni considerabilis: & pastores, qui absque prudente timore graui damni aut periculi gregis nequeunt Missam audire: & qui non potest domo securus exire: & famulus, & vxor timentes rixas aut verbera, si Missam adeant: & femina honesta, quæ caret veste sibi conueniente, & si absque ea exeat, graui pudore afficietur: & femina ex occulta fornicatione pregnans, ne se prodat, vel ne pudore afficiatur: & famula, quæ in oppido, vbi vna tantum celebratur Missa, remanet domi, quia

necessaria est ad custodiendam domum, vel ad cibos parandos: & iter agens, qui si audiat Missam, amittere socios necessarios ad iter peragendum, vel quia viam ignorat, vel quia timeret latrones: & qui, si audiit Missam, negotium prætermittet, quod absque graui incommode differre nequit; & ex hoc titulo excusantur cursores, & nautæ, & miliones, qui nequeunt immorari in audienda Missa absque grauibus expensis.

Conueniunt Secundò Doctores, excusari illos, qui impediti sunt Missam audire: quia nemo obligatur ad id quod non potest. Vnde excusatur incarceratus in carcere in quo non celebratur Missa, & etiam qui est excommunicatus, aut personaliter interdictus: & etiam ille, qui quando est interdictum locale, nequit audire locum Missæ distante non interdictum, absque considerabili incommode, attenta ratione loci, & temporis, & persona: & idem est, quando quis absque interdicto loci inuenitur ita distans à loco Missæ, vt habita ratione loci, & temporis, & persona nequeat absq; simili incommodo locum Missæ adire. Excusatur autem incarceratus, & modo dicto censura innodatus, quamvis facile possit abolutionem acquirere, & à carcere liberari (vt dicimus Traetatu de Excommunicatione, disp. 5. n. 4.) quia obseruatio præcepti Missæ non est tanti momenti, vt obligat tam remotam dispositionem, nempe ad acquirendam capacitatem audiendi Missam: & ob eamdem rationem interdictus non tenetur acquirere priuilegium audiendi Missam, si tamen illud acquirat, aut ante habeat, tenetur Missam audire, vt dicimus Traetatu de Interdicto, num. 21. & etiam excusatur infirmus, qui nequit commode Ecclesiam adire, aut absque prudente timore damni considerabilis in salute, aut retardandi conualescentiam: imò etiam qui assistit graviiter infirmo, si infirmus ope illius egeat, aut si timetur morte afficiendus, si deseratur: quod etiam reduci potest ad primum titulum, seu ad primam causam excusandi ab auditione Missæ.

Conueniunt Tertiò Doctores, ob consuetudinem regionis possaliquem excusari, quia consuetudo non minus potest præceptum & legem abrogare, quam inducere, imò illud potest facilius. Vnde excusatur vidua, quæ mortuo marito, ad certum tempus non exit domo, vbi hæc consuetudo viget: & etiam excusatur puer a nobilis, quæ non consuevit, aut non permititur Missam audire, donec nuptria tradatur, vbi etiam hæc consuetudo viget: & etiam excusantur feminæ, quæ post partum domi se continent, vbi etiam conuertudo viget; id tamen non est faciendum intentione seruandi ritum Mosaicum purificationis.

TRACTATVS
DE ORDINE.

DIFFICULTAS PRIMA.

Quid, & quotuplex sit Ordo.

IRCA prius, nomen *Ordo*, quod varie accipitur, per antonomasiam & appropriacionem quamdam significat certum quemdam gradum & statum eorum, qui ad certa officia Ecclesiastica consecratur. *Ordo* ergo dicto nomine per antonomasiā significatus, est gradus eminentis in Ecclesia Dei, quo supra laicos ascendunt ad officium aliquod Ecclesiasticum, ordinatum ad Sacrificium Missæ peragendum, sacro seu Ecclesiastico ritu collatus, & stabilis pro vita iniciati.

Circa posterius haec retici nostri temporis tenent, in Ecclesia tantum esse tres ordines, nempe *Episcopatus*, *Presbyteratus*, & *Diaconatus*: & reliqua officia quae sunt in Ecclesia, non esse Ordines Ecclesiasticos, quia tantum in tribus praedictis conuenient generaliter Patres, & reliqua, excepto officio Exorcista, possunt a laicis non consecratis exerceri.

Catholici tamen conuenienter in Ecclesia esse se-
p̄te Ordines Ecclesiasticos, nempe *Ostia iarius, Le-
ctoratus, Exorcistatus, Acolythatus, Subdiaconatus,*
Diaconatus, & Presbyteratus; quorum mentionem
faciunt Clemens Epist. 2. ad fratrem Dominum, Ignatius
Epist. ad Antioch. Cornelius Papa ad Fabia-
num Antioch. & Caius Epist. ad Felicem: & quod
ordines *Presbyteratus & Diaconatus* constat ex
Scriptura, ut postea videbimus; & quod omnes
prædictos definitur in Tridentino tell. 2. c. 2.

Et quoad eos omnes constat ratione: quia omnes septem sunt gradus eminentes, quibus in Ecclesia supra laicos ascendunt ad officia Ecclesiastica, ad Sacrificiū Missæ ordinata ritu Ecclesiastico stabiliter collati; ergo. Et in primis, quod eis omnibus ascendatur ad officia ordinata ad Sacrificiū Missæ, constat: quia officium Presbyteri immediate ordinatur ad Sacrificium Missæ conficiendum; & officia Diaconi & Subdiaconi, ad assistendum & ministrandum in altari Presbytero sacrificantibus; & officium Acolythi, ad subministrandum ampullas, & ceroes deferendos; & officium Exorcistarum, ad expellendos dæmones ab obsecris, quo apti redditur ut Sacrificiū Missæ intersint; & officium Lectoris, ad legendum sacram Scripturam, ut media lectione excitet animas assistentium, ut debita reverentia Sacrificio Missæ alitantur; & officium Ostiariorum, ut solos dignos ad assistendum admittat. Deinde quod omnes septem predicti gradus ritu Ecclesiastico stabiliter pro vita initiati conferantur, constat, & patet.

Quod verò nonnulli ex Patribus nō numerent omnes prædictos Ordines, nō faci hæreticis; quia quilibet numerant omittentes reliquos, non intendunt omnes Ordines Ecclesiasticos numerare: & non defūnt Patres, qui omnes septē numerent.

Quod vero officia minorum Ordinum, excepto Exorcista, iam etiam exerceantur a mere laicis, prouenit, quia sacerdos defunctus ordinatus qui illa possit commodè obire, & non quia potestas rite concessa ad eorum actus non sit Oido Ecclesiasticus,

DIFFICULTAS II.
*Vtrum Ordines Ecclesiastici sint plurimi,
quam dicti septem.*

Et in primis, quod *prima tonsura* sit *Ordo Ecclesiasticus*, indicatur in cap. *Cum contingat de Estate & qualitate ordinandorum*, dum *prima tonsura* appellatur *ordo Clericatus*, & ex *Mota proprio Sixti V. edito anno 1588*, contra male promos, vbi *primam tonsuram* appellat *characterem clericalem*. Deinde quod officium *Cantoris* in Ecclesia sit etiam *Ordo*, constare videtur ex eo, quod in *Pontificali Romano* ponitur ordinatio *Psalmista* *Cantoris*, & distincta ab aliis ordinacionibus. Ratione quoque probari videtur, quia officium *Cantoris* in Ecclesia est gradus quidam, quo quis in Ecclesia constituitur supra laicos ad pfaffenland; immo & supra *prima tonsura* initiatos, & qui ritu Ecclesiastico conferriri potest, ut pater ex *Pontificali Romano*. Et tandem quod *Episcopatus* sit *Ordo Ecclesiasticus*, constabat ex *Difficultate* sequenti.

S. Thomas verò in *Supplemento* q. 31. art. 1. dicit: *Ordines Ecclesiastici, quae in Ecclesiis constitutae sunt, sive communiter Doctores docent, & merito tantum esse predictos septē Ordines Ecclesiastici. Quod non leuiter indicat Tridentinum less. 23. c. 2. dum definit, septem esse Ordines Ecclesiasticos, & predictos asilignans, & enumerans: quia cum ibi dogma*

DIFFICULTAS III.

Vtrum Episcopatus sit Ordo Ecclesiasticus.

SVpponimus contra haereticos, Episcopatum esse distinctum à simplici Sacerdotio, saltem tamquam in idem ab inclusu: in & iure diuino, ut dicemus Difficultate sequenti.

Est tamen difficultas, An Episcopatus, prout à Sacerdotio simplici distinctus, & ipsi superadditus, sit Ordo Ecclesiasticus.

Albertus, 4.d.14.art.39. Sotus q.1.art.2&3. *Albertus.*
Ferrariensis 4. contra Gent. c.76. Henriquez, 1.10. *Sotus.*
c.2. Reginaldus, 1.30.tra.1. & Bonacina, 1.8. pun.1. *Ferrariens.*
partem negatiuam tuentur. Primo, quia Episcopatus, prout à simplici Sacerdotio distinctus, non est potestas ad conferendum, neq; ad ministrandum Sacerdoti conferrant. Secundo, quia alias essent octo Ordines Ecclesiastici. Tertio, quia alias Episcopatus, ut distinctus à Sacerdotio, imprimere possunt characterem.

Altisiodor. 1.4. *Summae.* tr.8.q.1. Maior in 4. *Altisiodor.*
diss. 2.4. q.1. Valentia disp. 9. q.1. par.4. Valquez *Maior.*
disp. 240. cap.3. *Egidius.* disp. 20. dub. 2. Adamus *Valentia.*
disp. 7. q.2. dub. 3. & Beccanus c.26.q.2. partem af- *Valquez.*
firmatau merito tradunt, quam non leuiter indicat *Egidius.*
Tridentinum less. 2.3. c.4. & eam exprimit Anacle- *Adamus.*
tus Papa Epist. 3. c.1. Et ratione constat, quia Epi- *Beccanus.*
scopatus, prout à simplici Sacerdotio distinctus, & *Anacle. p.*
ipsi superadditus, est gradus quidam & potestas in *Trident.*
Eccl. Dei, ritu Ecclesiastico & modo stabili collata in ordine ad Sacrificium Missæ, nempe ad efficiendos Sacerdotes potentes in altari sacrificare, & *Clemens.*
alios ministros Sacrificio Missæ deservientes. Ergo *Ver.* & strictè est Ordo Ecclesiasticus. Ex quo *Clemente.*
constat ad primam rationem aduersariorum.

Ad secundam respondemus, quod quamvis Episcopatus, prout à simplici Sacerdotio distinctus, sit Ordo Ecclesiasticus, non tamen sunt octo Ordines, quia ut sic distinctus, non est Ordo totaliter distinctus à simplici Sacerdotio, sed tantum partialiter a ipso partialiter distinctus, quia ex Episcopatu ut sic, & ex simplici Sacerdotio, integratur & perficitur unum Sacerdotium; quia Episcopatus, ut distinctus à simplici Sacerdotio, est Ordo comprens & perficiens Ordinem Sacerdotij, eo modo, quo potestas absoluendi à peccatis superaddita potestati consecrandi, complet & perficit simplex Sacerdotium; quia sicut potestas absoluendi, ita necessariò ex institutione Christi præsupponit potestam consecrandi, ut hac non præsupposita, neque illa validè conferri; ita etiam potestas efficiendi Sacerdotes ita necessariò præsupponit Ordinem & potestam simplicis Sacerdotij, ut hac non præsupposita, neque illa validè conferri; quia Episcopus est Sacerdos perfectus, secundus, & potens alios Sacerdotes creare, & ideo Episcopus comparatur cù simplici Sacerdote, sicut vir perfectus potens generare, cum iuene nonnullu potente.

Et ad tertiam eadem proportione respondemus, per Episcopatum imprimi characterem partialiter distinctu à charactere Sacerdotis ad absoluendum à peccatis, & à charactere ad consecrandu: ex quibus tribus, quasi ex partibus integrantibus, integratur unus totalis character Sacerdotis perfecti, ita tamen, ut character ad efficiendos Sacerdotes nequeat validè imprimi, non præsuppositis duobus primis, sicut neque character ad absoluendum,

non præsupposito charactere ad consecrandum, quamvis omnes hi tres possint imprimi absq; characteribus inferiorum Ordinum.

Addimus, Archiepiscopatum esse omnino eumdem Ordinem, ac Episcopatum: quia Archiepiscopus est verè Episcopus, nihil Ordinis habens supra Episcopum, sed aliquid tantum superioritatis. Et idem est de Patriarchatu, quia Patriarcha est Episcopus, qui est Princeps Episcoporum & Archiepiscoporum. Cardinalatum verò non esse Ordinem Ecclesiasticum, quia non est potestas in ordine ad Sacrificium Missæ, quamvis sit quædam dignitas dignitate Episcopali superior, quodam versus latitudinem regiminis; quia Cardinalis suo consilio iuuat Pontificem ad regendam vniuersalem Ecclesiam.

DIFFICULTAS IV.

Vtrum Episcopatus Iure diuino sit distinctus à Presbyteratu, & eo superior.

Hæretici nostri temporis, secuti Aëriū antiquum hereticum, docent, Episcopos Iure diuino non esse à simplicibus Sacerdotibus distinctos, neque eis superior, sed solo Iure Ecclesiastico: quod etiam exprefit Armacanus. I. i. de Questionibus Armenorum c. 7. & 8. & id sensib; videtur Hieronymus in cap. 1. Epist. ad Titum, & Pseudo-Hieronymus Epist. ad Rusticum Narbonensem, de Septem gradibus Ecclesiæ cap. De sexaginta gradu, & Pseudo-Ambrosius in cap. 4. Epist. ad Ephesios. Quod indicare videtur Paulus Act. 20. & ad Titum 1. & sèpè alibi, dum easdem omnino personas modò vocat Presbyteros, & modò Episcopos, & ad Philip. 1. dum ait: *Paulus & Timotheus omnibus sanctis, qui sunt Philippis, cum Episcopis & Diaconibus*, quia faciens tantum mentionem Episcoporum & Diaconorum, videtur non agnoscer Sacerdotes ab Episcopis distinctos.

Ex quo prædicti heretici deducunt, Ecclesiam immixti & iniuste distinctissime Episcopos à Presbyteris, & eos superiores Presbyteris in dignitate initituisse.

Durandus. Durandus verò in 4. d. 24. q. 5. Maior q. 1. Medina l. 1. de Sacrorum hominum continentia, c. 3. & 4. Eckius l. 3. de Primatu Petri, cap. 22. Vasquez disp. 240. Adamus disp. 7. quæst. 2. dub. 2. Beccanus cap. 16. q. 2. Sebastianus Cæsar q. 4. Proemiali, & communiter Catholici docent, Episcopatum esse Iure diuino distinctum à simplici Presbyteratu, & eo superiore.

Ter primis Episcopatu esse Iure diuino distinctum à Presbyteratu, supponit Tridentinū sess. 2. 3. can. 6. dum damnat eos, qui dixerint in Ecclesia non esse hierarchia diuina ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, & Presbyteris, & ministris. vbi absque dubio supponit, Episcopos diuina ordinatione esse distinctos à Presbyteris. Et quæ Episcopos Iure diuino seu ordinatione diuina superiores Presbyteris, fatis indicat can. 7. sequenti, dum damnat eos, qui dixerint Episcopos non esse superiores Presbyteris, quia absque dubio loquitur de superioritate, quæ conuenit Episcopis in dicta hierarchia, quam can. 6. antecedenti ait fuisse diuina ordinatione institutam.

Anaclet. P. Et vtrumque significat Anacletus Papa Epist. 4. c. 1. dum ait: *Sacerdotum Ordo bipartitus est, & scit Dominus illum constituit, à nullo debet perturbari*. & dum subdit, Episcoporum Ordinem sub

DIFFICULTAS V.

Apostolis institutum fuisse, & Sacerdotum sub septuaginta duobus Discipulis. vbi Anacletus sensu significat, ordinem Episcopalem ex Domini institutione distinctum esse à Sacerdotali, & etiam esse eo superiorem: quia Apostoli, quibus ex ipsius sententia Episcopi succedunt, fuerunt superiores Discipulis, quibus succedunt Sacerdotes.

Et vtrumque ratione probatur. Primo, quia Episcopos supra ea, quæ possunt simplices Sacerdotes, etiam potest validè ordinare Sacerdotes, & Episcopos, quod simplex Sacerdos non potest, adhuc ex commissione Papæ; ergo Episcopus distinctus est, & superior Presbyteris, ex institutione Christi, & non ex institutione humana, aliás ex humana commissione possent quod Episcopus.

Secundo, quia Episcopatus, prout distinctus à simplici Sacerdotio, est Sacramentum, ut dicimus Difficult. vii. ergo ex institutione Christi est distinctus à simplici Sacerdotio; quia nihil potest esse Sacramentum, nisi ex institutione Christi. Quod si ex Christi institutione est distinctus à Sacerdotio, etiam ex eadem est ei inaqualis, & non inferior, ut pater; ergo superior.

Quod autem in Scriptura Episcopi aliquando appellantur Presbyteri, non conuincit Episcopos non esse Iure diuino distinctos, à simplicibus Sacerdotibus: quia nomen *Presbyter*, quod est idem ac *senior*, etiam fuit accommodatum Episcopi, ut aduerteret Vasquez d. 236. c. 9. Quod vero a 271 Philip. 1. tantum fuit menio Episcoporum & Diaconorum, nō est, quia Episcopi non distinguuntur Iure diuino à Sacerdotibus simplicibus, sed qui ibi nomine Episcoporum etiam comprehenduntur simplices Sacerdotes; quia pro tunc, & pro multo tempore sequenti, nomen *Episcopus* etiam era commune simplicibus Sacerdotibus, ut videretur apud Vasquez. Iam tamen vñus Ecclesiasticus obtinuit, ut nomen *Presbyter* tantum tributari simplicibus Sacerdotibus, & nomen *Episcopus* solis Episcopis.

Inter Episcopum autem, & inter Ecclesiam cuius est Episcopus, quamvis ab infidelibus occupata, esse matrimonium seu vinculum, tradunt Eu-²ristus Epist. 2. Calixtus Epist. 2. c. 3. & referuntur Calixtus. *Sicut alterius vxor. 7. q. 1.* & Innocentius III. *in cap. Inter corpora. de Translatione Episcoporum*: matrimonium autem hoc inchoatur electione, & fit ratu confirmatione, & consummatur consecratione, quamvis non omnino absque possessione; & dissolui nequit absque licentia Pontificis, habentis ad id vicem Dei, ut constat ex Innocentio III. vbi supradicte, neque absque aliqua iusta causa. Vnde translatio Episcopi ex una Ecclesia in aliā (quæ non fit absq; dissolutione prioris vinculum) nequit fieri absque licentia Pontificis, & absque iusta causa, de quo videri potest Vasquez disp. 141.

DIFFICULTAS V.

Qui Ordines sunt maiores, & qui minores; & qui sacri, & qui non; & qui singularium officia.

Circa primum conuenient Doctores, tres Ordines, nempe Presbyteratus, Diaconatus, & Subdiaconatus, esse maiores; reliquos vero quatuor Ordines, nempe Acolythatus, Exercitatus, Lectoratus & Ostiariatus, esse minores. Quod non leviter indicat Tridentinū sess. 23. c. 2. *Ordo Presbyteratus*.

teratus dicitur maior propter sui excellentiam, & destinationem ad maximum munus, nempe consecrandi; Ordines vero Diaconatus & Subdiaconatus etiam dicuntur maiores, quia Diaconus & Subdiaconus immediatè & proximè assistunt & ministrant in altari Presbytero consecranti: reliqui vero quatuor Ordines dicuntur minores, quia sunt inferiores tribus dictis, & ad actiones inferiores, & quibus non ministratur immediatè Presbytero solumniter consecranti.

Circa secundum conuenient Doctores, Ordines Presbyteratus, Diaconatus & Subdiaconatus esse sacros, vt constat ex cap. *A multis*, de *Atate* & qualitate ordinandorum, & ex can. *Nullus*, dist. 6, quamvis olim Ordo Subdiaconatus non fuerit sacer, vt dicitur in d. cap. *A multis*; reliquos vero quatuor non esse sacros. Tres priores dicuntur sacri, non quia sunt sacramenta, quia ob hanc rationem Subdiaconatus semper fuit sacer, quia semper fuit sacramentum; sed quia ipsis est annexa obligatio non contrahendi matrimonium, & consequenter etiam non fornicandi, quo dicti ministri Deo sacramentum.

Circa tertium, ab infinitis Ordinibus incipièdo, Ostiariis seu Ianitoribus in Pontificali (in quo sanguinorum officia assignantur) attribuuntur, Primò, aperire Ecclesiam & Sacramentum; Secundò, aperire librum ei qui prædicat, quod iam non est in visu; Tertiò, percutere cymbalum & campanam, sub-intellige tempore Sacrificij.

Lectoribus in Pontificali attribuuntur, Primò, legere ea que prædicantur; Secundò, lectio cantare; Tertiò, benedicere panes, & omnes fructus nōnous, in quo ipsis assignantur munera que Subdiaconis, & Diaconis, & Presbyteris conuenient; ea tamen absque dubio Lectoribus cum minore solenitate conuenienter. Quonodo autem ab ipsis fuerint, coniici nequit, quia iamdiu nō sunt in visu.

Exorcistis in Pontificali attribuuntur, Primò, per impositionem manus dæmones ab energumenis pelere; Secundò, dicere populo, vt qui nō communicat, det locum alteri volenti communicare; Tertiò, aquam in ministeriu, Baptismi videlicet, fundere. Observat Vasquez ex Alcuino, peculiare esse inter minores Ordines, vt qui non est Ordine Exorcistatus insignitus, nequeat vi officio exorcizandi, quia ita moribus receptum est.

Acolythis in Pontificali attribuuntur, Primò, ceroferarium ferre, ob quod etiā dicuntur Ceroferarij; Secundò, luminaria Ecclesie accendere; Tertiò, vinum & aquam ad Eucharistiam ministrare.

Subdiaconis (id est Subministris) in Pontificali attribuuntur, Primò, aquam ad ministeriu altaris preparare; Secundò, pallas altaris & corporalia ablueri; Tertiò, Diacono ministrare, id est, subfervire in his que pertinent ad Sacrificium; Quartò, eidem calicem & patenam in ymum Sacrificij offerre; Quintò, Epistolam in Sacrificio Missa canere, Sextò, in Pontificali indicatur ad Subdiaconos pertinere, oblationes populi suscipere, & supra altare ponere.

Diacopis, vrpote per antonomasiam ministris Presbyterorum, in Pontificali attribuuntur, ministrare ad altare, baptizare & prædicare: sed baptizare (imò & prædicare) non conuenit illis, nisi ex commissione Presbyteri, & grata necessitate existente, & etiam absque dicta commissione in extrema necessitate, & absente Presbytero, vt diximus Tractatu de Baptismo. Diiput. 11. Diffic. 11. Inter ministeria autem ad altare quæ Diacono conuenient, Vasquez.

principiè olim fuit administratio Sanguinis populo, quæ iam non est in visu, & conuenient illis modo quo baptizare, & nunc ipsis conuenit cantatio Euangeli in Sacrificio Missæ, quæ an eis conueniat ex vi sua ordinationis & institutionis Christi, dicemus Difficul. xii. Eis quoque olim conueniebat dispensatio seu administratio bonorum Ecclesie in pauperes, vt constat ex Legenda S. Laurentij, nō ex vi sua ordinationis, sed ex institutione Ecclesie imitantis Apostolos, qui Actor. 6. elegerunt Stephanum, & alios sex viros Spiritu sancto plenos, vt quotidianum vietum in pauperes distribuerent, qui viro postea ordinati fuerunt Diaconi, de quo Vasquez disp. 236.

Presbyteris seu Sacerdotibus in Pontificali hæc quinq; attribuuntur, offerre videlicet, benedicere, præfelle, prædicare & baptizare. Offerre idem est quod consecrare & sacrificare, & sub verbo *præfere*, quod pascere & regere significat, etiam comprehenditur absoluere à peccatis: & ex dictis quinque muneribus, benedicere populum videlicet, & fructus, & aquam, & alia, ipsis tantum conuenit Iure humano; reliqua vero quatuor illis conuenient Iure diuino.

Episcopis vero, qui sunt Presbyteri perfecti & cōpleti, in Pontificali attribuuntur iudicare, interpretari, consecrare, ordinare, offerre, & baptizare, que omnia Episcopo conuenient ex institutione Christi. Sub verbo *judicare* nō tantum significatur iudicium in foro conscientia circa peccata, sed etiam in foro exteriori & iudiciali: & verbo *interpretari* significatur prædicatio verbi diuini: & verbo *consecrare* significatur consecratio Christi, imò etiam administrationis Confirmationis: & verbo *offerre* significatur consecratio & sacrificatio.

Vnde ex dictis sex muneribus, que Episcopo conuenient, tria etiam conuenient simplicibus Sacerdotibus, nempe interpretari, offerre, & baptizare, imò etiam quædam pars muneri iudicandi; quia etiam eis conuenit iudicare peccata in foro interiori conscientia.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum Ordo sit Sacmentum nouæ Legis.

Nomine Ordinis intelligimus ordinationem ipsam, qua Ordo cōfertur, quæ ab effectu, quem confert, dicitur Ordo: & nō procedit difficultas de omnibus Ordinibus seu ordinationibus determinate, sed de ordinatione seu Ordine vagè, & quasi in vniuersum, an scilicet aliqua ordinatio, siue hæc siue illa, sit Sacmentum nouæ Legis gratiam conferens.

Lutherus lib. de Captiuitate Babylonica, cap. de *Lutherus*. Ordine, Illyricus in Confessione Antuerpiensi c. II. *Illyricus*. & Kemnitius 2. par. Examinis, negant esse ordinatio *Kemnitius* tationem aliquam in Sacmentum institutam.

De fide tamen est, Ecclesiastica ordinationem, siue hanc siue illam, esse Sacmentum nouæ Legis, gratiam conferens. Quod definitum est ab Eugen. IV. in suo Decreto, & à Tridentino sess. 7. c. 1. *Trident.* de Sacram. in gen. & sess. 23. c. 3. & id tradiderunt *Imac. I.* Innocentius I. Epist. 18. c. 3. Leo I. Epist. 81. & 87. *Leo I.* c. 1. Anastasius II. Epist. ad Anastasium Imp. c. 7. *Anast. II.* Dionysius de Eccles. Hier. cap. 7. Nyssenus Ora. *Nyssenus*. Dionysius de Eccles. Hier. cap. 7. Nyssenus Ora. *Nyssenus*. Ambrosius de Dignit. *Ambrosius*. Sacerd. c. 5. Augustinus lib. 2. Contra epist. Par. *August.* meniani, c. 13. & Gregorius 1. 4. in c. 10. l. 1. Reg. *Gregorius*. Et

Etid indicat Paulus 1. ad Timoth. 4. dum ait: *Noli negligere gratiam, que in te est, que data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum Presbyteri.* Et 2. ad Timoth. 1. dum ait: *Admoneo te, ut resuiscas gratiam, que est in te per impositionem manuum mearum.* In quibus locis dicitur, ordinationem fieri ritu sensibili, impositione videlicet manuum, & per hanc conferri gratiam. Hanc autem esse sanctificantem, deducitur ex verbis, quibus statim explicat qualitatem illius, ex illis videlicet: *Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis, & dilectionis, & sobrietatis.* Et id etiam indicat Christus Ioh. 20. dum Discipulos suos orationibus partialiter in Sacerdotes, insufflans in eos dixit, *Accipite Spiritum sanctorum, quibus indicat, in ordinatione Sacerdotis conferti gratiam sanctificantem.*

104n. 20.

DIFFICVLTAS VII

*Vtrum ordinationes Episcopi & Presby-
teri sint Sacra menta nouæ Legis.*

Trident. **C**onuenient Catholici, ordinationem Presbyteri seu Sacerdotis esse Sacramentum nouæ Legis, gratiam confessens. Quod constat ex Tridentino selsi, 23. canonibus 1. & 2. inter se comparatis. Et quidem si aliqui ordinationi conuenient esse Sacramentum nouæ Legis, maximè ordinationi Presbyteri, quia per eam confertur Presbytero potestas confecrandi, & porfetas absoluendi à peccatis, quæ sunt maximæ & excellentissimæ omnium, & ad quarum exercitium gratia Sacramentalis non est parum utilis.

Est tamen difficultas, An ordinatio Episcopi, prout distincta ab ordinatione Presbyteri, & ipsi superaddita, sit Sacramentum nouæ Legis.

Richardus. Richardus in 4.d. 24.art. 5.q.2. Scotus quæst. 1.
Scotus. Bonaventura par. 2. dist. art. 2.q.3. Sotus q.1. art. 3.
Bonavent. & Couarruicias l.1. Variarum resolut. c. 10.n. 15.
Sotus.
Couarru. partem negatiuum tenuit. Primo, quia Episcopatus, prout superadditus Sacerdotio, non sit Ordo; Secundo, quia in ordinatione Episcopi nulla sit materia neque forma.

Durandus. Durandus vero in 4. dist. 24. q. 6. Medina 1. de
Medina. Cöinenti, c. 15. Bellarminusc. 5. Valentia disp. p. 9.
Bellarmin. q. 1. par. 4. Vafquez disp. 240. c. 4. Agidius dif. 20.
Valentia. dub. 6. Adamus dif. p. 7. q. 2. dub. 2. Becanus c. 26.
Vafquez. q. 3. & Sebaitianus Cæsar q. 4. procemiāl 5. 3. par-
Agidius. tem affirmatiuam merito tradunt, quam indicat
Adamus. Paulus 1. ad Timoth. 4. & 2. ad Timoth. 1. dum in
Becanus. eis significatur, ordinatiōne, de qua ibi est sermo,
Sebaitian. e. 5. Sacramentum gratiā conferētur in eis au-
Cesar. meritū.

Trident

probat, sacram ordinationem esse Sacramentum
gratiam conferens, ex illo 2. ad Timoth. 1. quia in
hoc loco sermo est de ordinatione Episcopi, ut su-
peraddita ordinationi Presbiteri.

Tridens

Extractione Theologica probatur: Quia in ordinazione Episcopi abolutè & simpliciter conferuntur Spiritus sanctus, ergo in ea conferuntur gratia sanctificans. Consequentia probatur; quia Spiritus sanctus non conferuntur simpliciter, nisi media gratia sanctificante. Antecedens autem confitat, tum ex Tridentino fest. 23. can. 4. vbi generaliter dicimus, per sacram ordinationem conferri Spiritum sanctum; tum ex forma ordinantis Episcopi, in qua ordinans dicit, *Accipe Spiritum sanctum.*

DIFFIC. VII. & VIII.

Ad primam ergo rationem aduersariorum constat ex Difficul. 111. Episcopatum, ut à simplici Sacerdotio distinctum, esse Ordinem Ecclesiasticum. Et ad secundam constabit Difficulitate x.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrum ordinationes Diaconi & Subdiaconi sint Sacra menta nouæ Legis.

D Vrandus in 4. dist. 24. quæst. 2. & Caeteranus Diversi-
tom. 1. Opusc. Tract. 11. docent, neque ordi-
nationem Diaconi, neque ordinationem Subdia-
coni esse Sacramentum nouæ Legis: & quod ordi-
nationem Subdiaconi, id etiam docent Magister
in 4. dist. 24. & Gratianus in suo Decret. dist. 21. Gran-
Et id generaliter probatur quoad vtrumq; or-

Ex gratiis probat quod utramq; ordinacionem. Primo, quia Sacramentum ordinacionis confertur, ut quis fiat potens ad cōficienda Sacra menta, sicut Sacramentum Baptismi confertur, ut quis fiat habilis ad recipiēda reliqua Sacramenta; sed neque per ordinacionem Diaconi, nec per ordinacionē Subdiaconi, confertur potestas aliqua ad conficienda Sacra menta; ergo non sunt Sacra menta, sed tantum præparations quædā ad Sacramentum Sacerdotij, sicut exorcismus & catechismus ad Sacra menta Baptismi. Secundo, quia per neutram ordinacionem imprimitur character, ergo neutra est Sacramentum. Consequentia pater, quia per Sacramentum Ordinis imprimitur character.

Antecedens autem probat, quia character est potestas ad faciendum aliquid, quod absque ipso non solum non fit licet, sed neque simpliciter fieri potest; per ordinations autem Diaconi & Subdiaconi nulla datur potestas necessaria, ut aliquid simpliciter fieri, sed tantum ut fiat licet; quia quidquid efficiunt Diaconus & Subdiaconus, fieri potest a quolibet alio, quamvis non licet: ergo per illas nullus imprimatur character. Tertio, quia si ordinations Diaconi & Subdiaconi essent Sacraenta, essent plura quam scriptae Sacraenta. Quartò, quia ordinations Diaconi & Subdiaconi non sunt a Christo instituta, ut indicat Anacletus Epist. 13. cap. 1. dum annis postquam enumeratur Ordinem Episcoporum, & Ordinem Sacerdotum, ait: *Amplius quam sunt duo Ordines, neque nobis a Deo collatis sunt, neque a populo docuerunt.* Ergo non sunt Sacraenta nomine Legis, quia nullum est quod non sit a Deo institutum.

Quinio, id specialiter de ordinatione Diaconi probatur; quia ordinatio Diaconi ad altare nulla fieri potest in Scriptura, sed tantum ad ministerium mensæ, ad quod nullum Sacramentum recipiebat. Sexto, id specialiter probatur de ordinatione Subdiaconi; quia huius ordinatio conferunt ab eo manuum impositionem, quae ad Sacramentum Ordinis necessaria est, quia Sacramentum Ordinis per eam significatur. Septimo, quia ordo Subdiaconi non fuit sacer ab initio Ecclesie, ut constat ex can. Nullus, dist. 60. & ex cap. A matri, de Aetate & qualitate ordinandorum: ergo ordinatio Subdiaconi non fuit a Christo instituta in Sacramenum, quia ex tunc ordo Subdiaconi est fieri sacer.

¶ Thomas vetò in 4.d. 24.q.2.att.1.q.3. Bona. S. Thomae
uentura art.1.q.1. Richardus art.3.q.3. Paulanus art.3. quæst.1. Valentia disp.9.q.1.par.4. Vafquez
disp.2.3.8. Aegidius disp.2.8. dub. 6. & Adamus padua
disp.7. q.2. dub. 2. & Sebastianus Cesar q.4. s.2. Valente
docent, & merito, ordinaciones Diaconi & Subdiaconi
diaconi esse Sacraenta nouæ Legis. Et sub cap.

Anastasi II. Et in primis ordinationem Diaconi esse Sacra-
mentum nouæ Legis (in quo contra Durandum &
Caietanum conuenienter reliqui Doctores) expressit
Anastasius II. in Epist. ad Anastasiū Imperatorem
c. 7. & satis significat Tridentinum less. 23. can. 6.
dum ait: *Si quis dixerit, in Ecclesia Catholica non
esse hierarchiam divinae ordinatione institutam, quæ
constat ex Episcopis, Presbyteris, & ministris, ana-
thema sit.* vbi per ministros ut minimum Diaconi
intelliguntur. Si ergo ordinatio Diaconi instituta
est à Christo, sicut ordinatio Presbyteri & Episco-
pi, abfque dubio etiam fuit instituta in Sacra-
mentum, sicut ordinatio Presbyteri & Episcopi. Et id
ratione Theologica constat: quia in ordinatione
Diaconi ordinans dicit, *Accipe Spiritum sanctorum;*
ergo per eam confertur gratia sanctificans, mediæ
quæ Spiritus sanctus simpliciter & absolute con-
fertur, sive dictis verbis, & impositione manuum
facta ab Episcopo sub illis, sive traditione libri
Euangeliorum, & verbis ipsi correspondentibus,
sive omnibus simul, de quo dicemus *Ordinatio. xi. r.*

Dēinde ordinationē Subdiaconi esse etiam Sa-
cramentum nouæ Legis, probatur eisdem testimo-
nijs, & eadē ratione, quibus Difficultate sequent-
id probabimus de quatuor minoribus ordinationibus.
Et sanè ratio Sacramenti non minori ratione
conuenit ordinationi Subdiaconi, quam ordinationibus
quatuor minorū Ordinum, inō maiore;
quia Subdiaconatus est Ordo illis perfectior, vt
pote institutus ad ministrandum proximè in altari
Presbytero conferranti, quod non conuenit minoribus
Ordinibus.

Ad primam ergo rationem aduersariorum ne-
gamus, Sacramentum Ordinis quoad omnes Or-
dinēs conferri, vt ordinatus fiat habilis ad confi-
tienda Sacramēta, quamvis Baptismus conferatur
vt quis fiat habilis ad recipiēda reliqua Sacramēta.

Ad secundam negamus, per ordinationes Dia-
coni & Subdiaconi non imprimi characterem, & ad
probationem etiam negamus, omnem characterem
esse necessarium, vt aliquid simplieret fiat, inō ne-
que vt licite fiat, vt patet in charactere Confirmationis,
abfque quo fieri potest adhuc licite propon-
gatio fidei, ad quam ordinatur Confirmatio: quia
istetantū imprimitur vt stabiliter ornaret anima, &
constitutū militē deputatum ad defensionē fidei.

Ad tertiam respondemus, quod quamvis sint
plura quā in septem Sacra-menta in specie infinita,
sed non in specie subalterna; sicut etiam virtutes
Cardinales sunt tantū quatuor, & tamen aliquæ
carum sub se continent aliquæ species infinitas.

Ad quartam negamus, ordinationes Diaconi &
Subdiaconi non esse institutas à Christo, vt de
ordinatione Diaconi cōstat ex Tridentino can. illo 6.
& de ordinatione Subdiaconi ex eo, quod Ignatius
Epist. 11. ad Antiochenos, & Clemens Epis-
tola 2. ad Fratrem Domini, & alij antiquissimi
Patres illius meminerint.

Ad quintam respondemus, quod quamvis in
Scriptura non fiat mentio ordinacionis Diaconi ad
altare, id tamē constat ex traditione & vītu Ecclesie.

Ad sextam concedimus, ordinationem Diaconi
fieri abfque manuum impositione, negamus tamē,
hanc esse generaliter necessariam ad Sacra-mentū
Ordinis, quamvis necessaria sit ad ordinationē
Presbyteri, & ad ordinationē Episcopi, quæ sunt
Sacramentum; ob quod Sacramentum Ordinis
(cuius ratio principalius conuenit dictis duabus

ordinationibus) aliquando manuum impositione
significatur.

Ad septimam respondemus, quod quamvis Or-
do Subdiaconi nō fuerit ab initio sacer, vt diximus
Difficul. v. nihilominus potuit ab initio esse Sacra-
mentum, quia ex eo solum dicitur sacer, quia ipsi
annexa est obligatio seruandi castitatem, & non
quia sit Sacramentum.

DIFFICULTAS IX.

*Vtrum quatuor minores ordinationes, &
collatio priua tonsura, sint Sacra-menta.*

Conuenient Doctores, vno excepto Ayala op-
positum insinuante, collationem primæ tonsuræ
non esse Sacramentum: quia prima tonsura
non est Ordo Ecclesiasticus: est tamen difficultas
circa quatuor minorē ordinationes.

Magister in 4. dist. 24. Sotus q. 1. art. 4. Gratianus
in Decreto dist. 21. Valsquez disp. 237. c. 2. Medina
1. de Continentia, c. 46. & plures alij docent, qua-
tuor minorē ordinationes non esse Sacra-
menta: *Magister.*
Sotus.
Gratianus.
Valsquez.
Medina.

quia non fuerunt à Christo instituta; quia in pri-
mitiva Ecclesia non fuerunt omnes quatuor minorē
ordines, quia Acolythus nulla fit mentio vñq;
ad Cyprianum & Cornelium, qui ducentis & quin-
quaginta annis post Christum vixerunt: & quam-
vis Exorcistatus fuerit in primitiva Ecclesia, cuius
mentionem faciunt Clemens & Ignatius, tunc tam
non fuit Ordo; quia, vt affirmat Clemens l. 8. *Clemens.*
Institut. c. 26. alia 22. non fiebat ordinatione, & ab
Episcopo, & illum reducit ad gratiam sanitatum.

S. Thomas verò in 4. dist. 14. q. 2. art. 1. quæst. 3. *S. Thomas.*
Bonaventura art. 1. q. 1. Richardus art. 3. q. 3. *Bonavent.*
Bonavent. *Richardus.*
Richardus art. 1. par. 4. Couartuias 1. *Richardus.*
Valentia. *Couartu.*
Couartu. *Valentia.*
C. 10. Egidius disp. 20. n. 47. Adamus disp. 7. *Egidius.*
q. 2. dub. 2. Sebastianus Cæsar q. 4. s. 1. & plures alij
docent, & merito, quatuor minorē ordinationes
esse Sacramentum nouæ Legis: quod satis insinuat *Adamus.*
Sebastian. *Cæsar.*
Eugenius IV. in suo Decreto, dum postquam defi-
niuit Ordinem esse Sacramentum, & materiam il-
lius esse illud per cuius traditionē conferetur Ordo,
& assignavit materiam Presbyteratus, Diaconatus,
& Subdiaconatus, addit, & similiter de alijs per
rerum ad sua ministeria pertinentium assignationem;
quo abfque dubio supponit etiam minorē ordina-
tiones esse Sacramentum. Et id etiam indicat Tri- *Trident.*
dentinum less. 23. c. 2. & 3. & can. 3. quia postquam
c. 2. enumerat diēs septem Ordines maiores &
minores, postea c. 3. & can. 3. absolute & absq; illa
limitatione ordinationem appellat sacram, & defi-
nit esse Sacramentum, & proinde appellat sacram
non in eo sensu, in quo Ordines maiores dicuntur
faci, sed quia est Sacramentum.

Et ratione probatur, quia quatuor minorē Or-
dinēs fuerunt in Ecclesia ab initio ipsius; ergo cre-
di potest, collationes ipsorum fuisse à Christo in-
stitutas, & ab ipso qui ordinationem instituit in
Sacramentum, etiam fuisse in Sacramentum institu-
tas, sicut etiam ordinationem maiorem. Antecep-
dens autem traditur à Tridentino less. 23. c. 2. dum *Trident.*
de Subdiaconatu & de quatuor Ordinibus ait, eo-
rum nomina & ministeria fuisse ab initio Ecclesie.
Et id significant Clemens, dū Epist. 2. ad Fratrem *Clemens.*
Domini, eorum mentionē facit, & Cornelius Pon- *Corn. Pon.*
tificis circa annum Domini 155. in Epist. ad Fabianum
Antiochenum; & Caius Epist. ad Felicem, & Con-
cilium

Conc. Rom. cilium Romanum sub Siluestro can. 2. dum Ordines minores enumerat, ut rem in Ecclesia antiquam. Ex quo constat ad fundamentum aduersariorum.

Quando vero Clemens ubi supra ait, Exorcistam non fieri ordinatione, loquitur de Exorcista qui gratia sanitatum a Deo accepta sanabat ener-gumenos.

DIFFICULTAS X.

Quae sit materia, & qua forma in ordinatione Episcopi.

Conueniunt Doctores, materiam proximam in ordinatione Episcopi esse impositionem manuum Episcoporum, & formam esse verba illa simul a tribus Episcopis manus imponentibus prolati, *Accipe Spiritum sanctum*. Quod non ob-scure deducitur ex Paulo 1. ad Tim. 4. dum ser-monem instituens de ordinatione Timothei in Episcopum ait: *Noli negligere gratiam, quae data est tibi per prophetiam cum impositione manuum presbyteri*, id est Conuentu Episcoporum, quia si in ordinatione Episcopi per impositionem manuum Episcoporum, & per prophetam, id est per verba illa, *Accipe Spiritum sanctum*, confertur gratia, absque dubio manuum impositio est materia pro-xima, & dicta verba sunt forma.

Quod autem verba haec, *Accipe Spiritum sanctum*, ita generalia sint, ut secundum se non deno-tent peculiarem gradum Episcopi, non obstat ut sint forma; quia quamvis verba illa secundum se non denotant gradum illum, cum tamen denotant, ut prolati a tribus Episcopis manus imponentibus; quia eo ipso, quod isti tres ministri solius gradus Episcopalis simul congregati, imponentes manus supra caput ordinandi, dicunt, *Accipe Spiritum sanctum*, denotant se cum accipere in suum consortium ad gradum Episcopalem; ei-dem vero verbis prolati ab Episcopo ordinante Diaconum, non denotatur gradus Diaconi (ob quod non sunt forma in ordinatione Diaconi, ut dicemus Difficult. xii.) quia Episcopus, qui est minister Diaconatus, non tantum est minister Diaconatus, sed etiam Presbyteratus & Subdia-conatus, & aliorum inferiorum Ordinum; ac proinde praedictis verbis, quamvis manus imponen-do, non magis denotat se admittere ordinandum in suum consortium ad gradum Diaconi, quam ad gradus aliorum Ordinum.

Antonius. Id vero, quod Antonius 3. par. tit. 14. cap. 16. docet, nempe non tantum impositionem manuum Episcoporum, sed etiam impositionem libri Eu-an-geliorum sub cervice confecrandi, esse materiam proximam ordinationis Episcopi, absque funda-mento dicitur; quia nullum appetit; imo est con-tra rationem, quia in Sacramentis ab eodem mi-nistro, a quo adhibetur materia proxima, debet applicari forma, seu proferri (excepto Sacramento Poenitentiae, quod institutum est instar iudicij, in quo interueniunt reus & iudex) alias minister in illis non denotabit suum ministerium, quod ad valorem Sacramenti requiritur: impositione autem illa libri non necessario fit ab Episcopis, quia olim fiebat a Diaconis, & nunc fit ab aliquo ex Capella-nis, ut dicitur in Pontificali. Et ob rationem dictam id, quod addit Vazquez n. 65, nempe ad substan-

DIFFIC. X. & XI.

tiam formam ordinationis Episcopi sufficere, quod verba, *Accipe Spiritum sanctum*, ab uno tantum proferantur, est falsum: quia scilicet in Sacra-mentis (excepto Poenitentiae) ab eodem ministro, a quo adhibetur materia proxima, debet applicari forma. Vnde in Conclio Carthaginensi IV. can. 2. Onus qui refertur can. *Episcopus*, de Consecratione, dist. 23. vbi dicitur: *Episcopus cum ordinatur, dicitur Episcopi ponant & teneant Evangeliorum Codicem supra caput & cernicem eius, & uno seprosum fundente benedictionem, reliqui omnes Episcopi, qui ad-sunt, manibus suis caput eius tangant, per benedi-cionem non intelligitur prolatio forma, sed aliqua cærimonia accidentalis, qua tunc erat in vnu.*

DIFFICULTAS XI.

Quae sit materia, & qua forma in ordinatione Sacerdotis.

Bonaventura in 4. dist. 24. 2. part. art. 1. q. 4. docet, totam materiam proximam ordinationis Sacerdotis sitam esse in sola impositione manuum Episcopi, & consequenter, totam formam sitam esse in solis illis verbis ei correspondientibus, *Accipe Spiritum sanctum*, *quorum remissio pacata*, &c. Quod deduci videtur ex eo, quod in Conclio Carthaginensi IV. & apud antiquos Pa-tres, tantum reperitur mentio impositionis manuum Episcopi pro ordinatione Sacerdotis, & non reperitur mentio alterius materiae. Et ratione probatur, quia per impositionem manus, utpote instrumenti instrumentorum, sufficienter significatur maximum Sacerdotij ministerium, & potissima Sacer-dotis actio; ergo per eam impositionem solam, tamquam per materiam, confertur Ordo Sacer-dotalis; quia quotiesquis Ordo habet plures actiones, potestas illius tantum confertur traditione materiae, & verbis, quibus significatur præ-pua actio illius.

Richardus in 4. dist. 24. art. 4. Durandus q. 5. art. 2. Tappius art. 17. §. *De materia, & Valentia* Dur. disp. 9. q. 1. pun. 5. docent econtra, totam mate-riam proximam in ordinatione Sacerdotis sitam esse in traditione Calicis cum vino, & Patenæ cum pane, & totam formam in verbis dictæ traditioni correspondientibus, nempe, *Accipe perfractum offerendi Sacrificium*, &c. Quod videtur indicate Eugenius IV. in suo Decreto, dum pro ordinatio-ne Sacerdotis non assignat aliam materiam, quam traditionem dictam, neque aliam formam, quam verba ipsi traditioni correspondentia. Et id etiam videtur indicari in cap. *Presbyteri* de Sacra-mentis non iterandis, dum in eo impositio manuum, quae sit in ordinatione Presbyteri & Diaconi, di-citur introducta ab Apostolis, & ob omissionem illius non esse Sacramentum iterandum, sed sup-plendam esse: & tandem id deduci videtur ex eo, quod in aliquibus Pontificalibus non inventur cærimonia haec impositionis manuum, neque inveniuntur verba ipsi correspondentia.

Et ratione probatur, quia per traditionem di-ctam, & per verba ipsi correspondenta denotatur consacratio, seu sacrificatio, quae est præcipua actio Sacerdotis: ergo tantum per dictam traditionem, & per verba ipsi correspondenta, confertur chara-cter & potestas Sacerdotialis, & eis solis ordinatio-nis Sacerdotis perficitur.

Scotus

Scotus
Vetus
Bella
Vaq
Herr
Regis
Lam
Ama

Eng

Trid

Pap. 2

Trid

Scotus tamen in 4. dist. 24. Viguerius in Institutionibus, c. 16. §. 6. Bellarminus cap. 9. Vafquez disp. 139. Henriquez lib. 10. c. 6. Egidius dub. 7. Laymannus Tractat. 9. cap. 5. & Adamus disp. 7. q. 2. dub. 4. docent, & merito, in ordinatione Sacerdotis materiam proximam coalescere ex dicta traditione, & ex dicta manuum impositione, & formam coalescere ex dictis verbis utriq; corresponditibus.

Et in primis, traditionem Calicis cum vino, & Patenæ cum pane, pertinere ad materiam proximam ordinationis Sacerdotis, & verba illa, *Accipe potestatem offerendi Sacrificium*, &c. pertinere ad formam, exprimit Eugenius IV. in suo Decreto. Quod autem eorum non fiat mentio in Concilio Carthaginensi IV. non obstat; quia non tam intendit materias & formas Sacramentorum explicare, quam ritum & modum seruandum in singulis ordinationibus.

Et id ratione constat, quia per traditionem dictam & per verba ipsi correspondientia, traditur potestas consecrandi seu sacrificandi, ut constat ex ipsius verbis, & ex eo quod recenter ordinatus paulo post consecratum cum Episcopo ordinante, & nulla alia cærimonia præcedit, per quam dicta potestas conferri possit: potestas autem consecrandi est effectus, proueniens ex ordinatione Sacerdotis.

Quod vero ad materiam proximam, & ad formam ordinationis Sacerdotis, etiam pertineant dicta impositionis manuum Episcopi, & dicta verba ipsi correspondientia, satis indicat Tridentinum sess. 14. c. 3. de Sacramento Extremæ Unctionis, ubi ex illo Iacobi 5. *Inducat Presbyteros Ecclesie*, &c. deducit, ministros Extremæ Unctionis esse Sacerdotes ab Episcopo ritè ordinatos per impositionem manuum Presbyterij (id est dignitatis Episcopalis, & non contentus Episcoporum, ut sumitur à Paulo 1. ad Timoth. 4. quia Paulus agit de ordinatione Episcopi, & Tridentinum de ordinatione Sacerdotis) ubi Tridentinum supponit, Sacerdotes ordinari per impositionem manuum Episcopi, tamquam per materiam proximam. Addidit autem, ministerium unctionis esse Sacerdotem ordinatum per impositionem manuum Episcopi, non quia existimat eam esse totam materiam proximam ordinationis Sacerdotis; quia optimè nouit dictum Decreto Eugenij IV. sed quia existimat, per hanc, & per verba ipsi correspondientia, conferri potestatem administrandi Sacramentum Extremæ Unctionis; quia hoc Sacramentum est consummatum Sacramentum Pœnitentia, ad quod Sacerdoti conferatur potestas per impositionem manuum Episcopi, & per verba ipsi correspondientia.

Et hoc idem ratione probatur, quia per eam impositionem manuum Episcopi, & per verba ipsi correspondientia, conferatur potestas ad absoluendum a peccatis, quae est potestas Ordinis reductiæ faltemi, & effectus ordinationis Sacerdotis: ergo dicta manuum impositione, & verba ipsi correspondientia, pertinent ad materiam proximam, & ad formam ordinationis Sacerdotis. Quod vero per hanc impositionem, & per hæc verba, conferatur potestas ad absoluendum a peccatis, patet; quia id significant verba illa: & eisdem verbis, quamvis non manuum impositione, sed insufflatione, Christus post resurrectionem Ioann. 20. consulit Apostolis potestatem absoluendi a peccatis (ut definit Tridentinum sess. 14. cap. 1. & 5.) post collationem

potestatis consecrandi factam in nocte cœna traditione sui Corporis & sui Sanguinis iam ab ipso consecratorum, & illis verbis Luca 22. *Hoc facite in meum commemorationem*.

Ex dictis constat, ordinationem Sacerdotis constare duabus partialibus ordinationibus, per quærum quilibet confertur distincta potestas, & distinctus gradus gratia; ita tamen, ut potestas consecrandi, quæ prius confertur, conferatur independenter à potestate ab soluendi a peccatis; & ideo ante huius collationem ordinatus supradicta traditione, & verbis ipsis correspondentibus, verè & valide consecrat cum Episcopo ordinante; potestas vero absoluendi nequit validè conferri ante collationem potestatis consecrandi (in quo Doctores communiter conueniunt) quia potestas in Corpus myticum Christi, id est in fideles, supponit existitione Christi potestatem in verum Corpus ipsius Christi. Vnde sicut in ordinatione Sacerdotis reperitur duplex partialis ordinatio, & duplex partialis potestas; ita etiam reperitur duplex character partialis, quorum quilibet habeat annexam dictam potestatem.

Ad rationem vero pro Bonaventura adductam respondemus, non esse viuenter falter verum, illam tantum rem, & illa tantum verba pertinere ad materiam & ad formam ordinationis, per quæ denotatur potissima actio illius; quia illa omnia pertinent ad prædicta, per quæ confertur potestas illius Ordinis: potestas autem Ordinis Sacerdotalis confertur per omnia prædicta. Et addimus, per manuum impositionem, & per verba ipsi correspondentia, non denotari pouissimam actionem Sacerdotis, sed per dictam traditionem & per verba ipsi correspondentia, etiam manuum impositionis physicè perfectior. Ex quibus etiam constat ad rationem pro Richardo, Scoto, & alijs.

Eugenius vero IV. in suo Decreto non assignatiam materiam, neque aliam formam pro ordinatione Sacerdotis, quam dictam traditionem, & verba ipsi correspondentia, non quia existimat non esse aliam, sed quia ibi non intendebat exactè tradere omnia quæ pertinent ad materias & ad formas singularium ordinationum, sed tantum adducere exemplum eius quod generaliter dicitur, nempe materiam cuiuscunque ordinationis esse illud, per cuius traditionem confertur Ordo; ad quod sufficiebat pro Sacerdotio adducere in exemplum dictam traditionem.

In cap. autem Presbyter, non est sermo de impositione, qua simul cum illis verbis, *Accipe Spiritum sanctum*, confertur potestas ad absoluendum, sed de accidentalibus seu Ecclesiastica quadam cærimonia, qua in ordinatione Sacerdotis, ante collationem potestatis ad absoluendum, imponuntur manus ab Episcopo & ab alijs Presbyteris, absque ipsis verbis: & à solo Episcopo in ordinatione Diaconi, qua ritu & exemplo Apostolorum fit in Ecclesia; & si omittatur, supplenda est tempore statuto ad ordinationes faciendas. Quod vero illa manuum impositione Episcopi, & prolatio illorum verborum, *Accipe Spiritum sanctum, quorum remiseris peccata*, &c. non habeantur in aliquibus Pontificalibus, non obstat; quia semper habita sunt, & habentur in Pontificali Romano, quod est regula omnium.

DIFFICULTAS XII.

Quæ sit materia, & quæ sit forma in ordinatione Diaconi.

Medina.

MEdina lib. 1. de Continentia cap. 39. docet, materiam proximam ordinacionis Diaconi sitam esse in tribus traditionibus, quæ sunt ab Episcopo, nempe in traditione Stola, in traditione Dalmatica, & in traditione libri Euangeliorum: & formam sitam esse in verbis correspondentibus diætis traditionibus; quia verbis illis correspondentibus significari videtur per eas traditiones, & per ipsa verba conferri gratiam Sacramentalis, ac proinde in eis confistere materiam & formam ordinacionis Diaconi. Modus tamen iste dicendi, quod traditione Stola & Dalmatica, & quod verba ipsi correspondentia, est singularis, & absque fundamento aliquo: quia per verba haec, sub quibus traditiones istæ sunt, si recte expendantur, non significatur, per ipsa, & per eas traditiones quæ sunt subillis, gratiam conferri.

Durandus.

Durandus in 4. dist. 24. q. 3. docet, totam materiam proximam in ordinacione Diaconi sitam esse in impositione manuum Episcopi: & consequenter, totam formam in verbis dictæ impositioni correspondentibus. Et in primis, materiam proximam sitam esse in dicta impositione, indicare videtur Concilium Carthaginense IV. c. 4. dum pro ordinatione Diaconi assignat impositionem manuum Episcopi. Et Dionysius de Ecclesiastica Hierarchia c. 5. dum ait, Episcopum, Sacerdotem & Diaconum perfici per impositionem manuum. Et ratione probatur, quia verbis dictæ impositioni correspondentibus, nempe, *Accipe Spiritum sanctum*, significatur gratiam conferri; ergo ea impositione pertinet ad materiam proximam ordinacionis Diaconi, & verba ei correspondentia, ad formam. Quod vero materia proxima ordinacionis Diaconi confistat in sola dicta impositione, & consequenter forma in solis verbis ei correspondentibus, indicat dictum Concilium Carthaginense, dum pro ordinacione Diaconi non assignat aliud quam dictam impositionem. Et ratione probatur, quia si materia in ordinacione Diaconi in aliquo alio simul cum manuum impositione conficeret, maxime in traditione libri Euangeliorum: in hac autem non conficit, quia etiam in ipso initio Ecclesia ordinabantur Diaconi, & ad seruendum altari, & tamen tunc nondum erat liber Euangeliorum; immo & tempore Durandi, ut ipse refert, in Ecclesia Antieniensi, cui ipse præfuit Episcopus, in ordinacione Diaconi non tradebatur liber Euangeliorum.

Hofius.
Henriquez.
Adamus.

Hofius in Confessione Catholica c. 72. Henriquez lib. 10. cap. 8. & Adamus disp. 7. quest. 2. dub. 3. docent, materiam proximam ordinacionis Diaconi coalescere ex impositione manuum Episcopi, & ex traditione libri Euangeliorum; & formam ex verbis utriq; correspondentibus: in quod inclinant Bellarminus cap. 9. Aegidius dub 7. & Laymannus cap. 5. dum dicunt, ex institutione Christi materiam ordinacionis Diaconi coalescere ex impositione manuum Episcopi, & ex traditione alicuius rei, quæ officium Diaconi ad seruendum Sacerdoti, præsertim in altari, designatur; & huius rei determinatione Christum reliquise Ecclesia,

DIFFIC. XII.

quæ ex hac commissione designauit traditionem libri Euangeliorum. Et in primis materiam proximam sitam esse in ea impositione, paulo ante probabamus. Quod vero etiam confistar in traditione libri Euangeliorum, statim probabatur.

S. Thomas vero in 4. dist. 24. quest. 2. art. 3. S. Thomas quæst. 1. art. 3. Valquez disp. 23. 8. cap. 4. Valenzuela disp. 9. quæst. 1. punct. 5. & Reginaldus lib. 30. cap. 2. docent, & merito, totam materiam proximam ordinacionis Diaconi sitam esse in traditione libri Euangeliorum, & totam formam in verbis ei correspondentibus.

Et in primis, materiam proximam sitam esse in dicta traditione (& consequenter formam in verbis ei correspondentibus) exprefit Eugenius IV. in suo Decreto fidei. Et ratione probatur, quia per eam traditionem, & per verba ipsi correspondentia, denotatur peculiare officium Diaconi seruandi in altari Sacerdoti. Quod vero manuum impositionis Episcopi non pertineat ad materiam ordinacionis Diaconi (& consequenter, neque verba ei correspondentia ad formam) satis indicatur in cap. Presbyter 3. de Sacramentis non iterandi, dum manuum impositionem, quæ sit in ordinacione Diaconi, dicitur introducta ritu Apostolorum: quia quæcumque materia Sacramentorum a solo Christo in instituta & introducta est. Et ratione probatur, quia per manuum impositionem, & per verba ipsi correspondentia, nempe, *Accipe Spiritum sanctum, ad robur, & ad resistendum diabolo, & temptationibus eius*, nullum ministerium peculiare Diaconi denotatur, sicut denotatur per materiam & formam aliarum ordinacionum.

Concilium ergo Carthaginense, quod adducitur pro priori parte Durandi, non assignat materiam ordinacionis Presbyteri & Diaconi, sed dilectum inter carimoniam puræ Ecclesiastica impositionis manuum, quæ sit in ordinacione Sacerdotis, de qua loquitur cap. 3. & inter carimoniam puræ Ecclesiastica impositionis, quæ sit in ordinacione Diaconi, de qua loquitur c. 4. (etiam c. 5. usque ad 9. agat de materia & forma Subdiaconatus, & quatuor minorum Ordinum) inter eas autem impositiones id discrimen constituit, quod in ordinacione Presbyteri fit ab Episcopo, & ab alijs Presbyteris, & in ordinacione Diaconi a solo Episcopo. Et de eadem carimonia loquitur Dionysius cap. illo 5. dum ait, Episcopum, Sacerdotem, & ministrum perfici manuum impositionem, subintellige, accidentaliter; quod etiam constat ex eo, quod pro ordinacione Episcopi tantum memoriam impositionem manuum viuus Episcopo quæ tantum est accidentalis ordinacionis Episcopi.

Et ad rationem pro eadem priori parte negamus, verbis illis correspondentibus imponimus manuum, nempe, *Accipe Spiritum sanctum, significari, gratiam immediatè conferri per ipsam impositionem, & per verba ipsa: quia illi tantum denotatur certa quadam fiducia in Episcopo imponendi à Deo ipsi ordinando Spiritum sanctum, seu gratiam, media ordinacione statim facienda, iuxta modum illum loquendi Luca 17. Solabatur viris fidem sicut granum sinapis, dicitis huic arbori, Eradicare, & transpluitare, & obediens vobis, aprobando dicta verba non frustra dicuntur ab Episcopo ordinante, ut docet Tridentinum sess. 23. can. 14.*

Et ad rationem pro posteriori parte Durandi respondent Vasquez num. 43; Valentia disp. 9. q. 1. punct.

Tractatus de Ordine.

Reginald. punct. 4. & Reginaldus lib. 30. c. 3. n. 13. tempore illo, in quo nondum liber Euangeliorum erat iei-
pus, non fieri ordinationem Diaconi ad altare
traditione libri Euangeliorum, sed sola manuum
inpositione (qua etiam eligebantur ad mensas) ex
peculiari Christi cocessione, postea vero ex Christi
institutione in principio facta, pro tempore in
quo futurus erat liber Euangeliorum, ceperit fieri
sola traditione libri Euangeliorum, & fatis con-
gruenter; quia officium proprium Diaconi ipsi
conueniens ex potestate ordinaria, est legere Euangeli-
um tempore Sacrificij.

DIFFICULTAS XIII.

*Quae sit materia, & qua forma in ordi-
natione Subdiaconi.*

Viguerius. **V**iguerius in Institut. c. 16. §. 6. docet, in ordi-
natione Subdiaconi materiam proximam esse
traditionem libri Epistolarum, & verba ipsi
correspondentia esse formam: quia sicut ad Dia-
conum pertinet legere Euangeliū tempore Sacri-
ficij, ita etiam ad Subdiaconi pertinet legere Epis-
tolam: ergo sicut in ordinatione Diaconi materia
proxima est traditio libri Euangeliorum, & verba
sub quibus sit sunt forma; ita etiam in ordina-
tione Subdiaconi traditio libri Epistolarum est
materia proxima, & verba, sub quibus sit, sunt
forma.

Vasquez. *Egidius.* *Layman.* *Eugen. IV.* **V**asquez disp. 238. c. 5. Egidius dub. 7. & Lay-
mannus cap. 3. docent, in ordinatione Subdiaconi
materiam proximam sitam esse in traditione Ca-
licis vacui, & Patene vacuae, & formam in verbis
sub quibus sit. Quod quod materiam expressit
Eugenius IV. in suo Decreto. Et ratione probatur,
quia per eam traditionem, & per verba sub quibus
sit, denotatur potestas ad propriam actionem
Subdiaconi, nempe ad ministrandum Sacerdoti-
vam Corporis & Sanguinis Christi.

Medina. *Fornarius.* *Adamus.* **M**edina vero lib. 1. de Continentia, c. 44. For-
narius de Ordinibus, c. 2. & Adamus disp. 7. q. 2.
dub. 3. docent, materiam proximam in ordinatio-
ne Subdiaconi coalescere ex vtriusque materia
dicta traditione, & formam ex verbis sub quibus
vtrique traditio sit, & merito: quia per vtramque
traditionem, & per verba vtrique correspon-
dencia, denotatur & traditur potestas ad duas dictas
actiones, quae sunt propria Subdiaconi; ergo ne-
gari nequit, vtramque traditionem, & verba vtrique
correspondentia, ad ordinationem Subdiaconi
pertinere tamquam materiam & formam.

Quod autem ministratio vasorum Corporis &
Sanguinis Christi sit principalior lectione Epis-
tolarum, non sufficit, vt in sola traditione vasorum
constituta materia proxima ordinationis Subdia-
coni, & forma in verbis sub quibus sit, sicut
non sufficit, quod actio consecrandi sit principi-
alior absolutione, vt in traditione rei, per quam tra-
ditur potestas ad consecrationem, ita sit tota ma-
teria proxima Sacerdotis, & tota forma in verbis
ei correspondentibus.

IId vero, quod addit Medina, nempe, etiam tra-
ditionem vestium pertinere ad materiam proximam
ordinationis Subdiaconi, & verba, sub qui-
bus sit, etiam pertinere ad formam, est singulare,
& absque fundamento, in modo & contra rationem:
quia per eam traditionem, & per ea verba, nulla de-

DIFFICULTAS XIII. & XIV.

notatur potestas ad actionem aliquam Subdiaconi.
Ordinatio ergo Subdiaconi coalescit ex vtraque
dicta traditione, tamquam ex materia proxima
totali; & ex verbis, sub quibus vtraque sit, tam-
quam ex forma totali. Verba autem sub quibus sit
traditio vasorum, sunt illa, quae Episcopus, post
quam singulis ordinandis tradidit dicta vasa, dicit
omnibus simul: *Videte cuismodi ministerium vo-
bis traditur.* quia nulla alia aptiora, vt sint forma
respectu traditionis vasorum, proferuntur ab Epis-
copo ordinante; quia ea verba, prout relata ad eam
traditionem, sufficienter denotant potestatem ad
dictam actionem, & non alia, & aliis moraliter
coniunguntur cum ea traditione.

DIFFICULTAS XIV.

*Quae sit materia & qua forma in ordi-
nationibus minoribus.*

Conueniunt Doctores, in ordinatione Ostia-
rij materiam proximam esse traditionem
clauium Ecclesie, & verba ipsi correspondientia
esse formam: & materiam proximam in ordina-
tione Lectoris esse traditionem libri Lectionum,
qui *Lectionarius* dicitur, & formam esse verba sub
quibus sit: & materiam proximam in ordinatione
Exorcistae esse traditionem libri exorcismorum,
formam vero esse verba ipsi correspondientia: &
quoad omnia prae dicta, constat ex Pontificali Ro-
mano, & etiam ex Decreto Eugenij IV. dum lo-
quens de materia minorum ordinationum, signi-
ficat confidere in rerum ad sua ministeria per-
tinentium assignatione, & merito: quia per singulas
dictas traditio, & per verba ipsi correspondientia,
denotatur potestas ad proprias actiones
singularem dictarum ordinationum.

Est tamen difficultas, quae sit materia & quae
forma in ordinatione Acolythi.

Durandus in 4. dist. 24. quest. 3. & Paludanus
q. 2. art. 3. docent, materiam proximam ordinatio-
nis Acolythi esse traditionem. Vrceoli vacui, &
verba ipsi correspondientia esse formam: quia per
eam traditionem, & per ea verba, denotatur pote-
stas ad implendos vrceolos vino & aqua, & ad eos
suggerendos, quod est propria actio Acolythi.

Bonaventura in 4. dist. 24. par. 2. dub. 5. Richardus
art. 4. q. 3. & Angelus v. *Ordo* n. 4. docent, ma-
teriam proximam in ordinatione Acolythi esse
traditionem. Candelabri cum cereo extinto, &
verba ipsi correspondientia esse formam: quia per
eam traditionem, & per ea verba, denotatur pote-
stas ad accendendos cereos, & eos deferendos ante
Sacerdotem, quod videtur prae cipua actio
Acolythi.

Viguerius vero cap. 16. §. 6. Vasquez disp. 237. *Viguerius.*
n. 35. Henriquez lib. 10. ca. 2. & Adamus disp. 7. *Vasquez.*
q. 2. dub. 3. docent, materiam proximam in ordi-
natione Acolythi coalescere ex dicta vtrique tra-
ditione, & formam ex verbis vtrique correspon-
dientibus, & merito: quia per vtramque dictam
traditionem, & per verba vtrique correspon-
dientia, denotatur potestas ad duas dictas actiones quae
sunt propria Acolythi.

Quod vero vna actio Acolythi sit principalior
quam altera (qualis videtur esse ministratio &
suggestio vini & aquae) non sufficit, vt in sola tra-
ditione rei, & in verbis ipsi correspondentibus,

L 1 quibus

quibus denotatur potestas ad actionem principiorem, constat tota ordinatio Acolyti, ut in simili diximus Difficultate precedenti.

DIFFICULTAS XV.

*Vtrum ad valorem singularum ordinatio-
num requiratur ex parte ordinandi ta-
ctus physicus rei, cuius traditione or-
dinatur.*

Supponimus, necessarium esse necessitate praescripti, quod ordinandus physicè tangat rem seu materiam remoram, cuius traditione conferatur Ordo, ut Calicem, Vrccolum, Librum, &c. ut patet ex praxi Ecclesiae.

Hoc ergo supposito difficultas est, An dictus tactus physicus sit necessarium necessitate Sacramenti Ordinis, seu ad valorem illius.

S. Thomas. Paludan. Viguerius. Valentia. Egidius. Bonacina.

S. Thomas in 4. dist. 24. q. 1. art. 1 quæstiunc. 5. ad 3. Paludan q. 1. art. 1. Viguerius cap. 16. §. 6. Valentia disp. 9. q. 1. punct. 5. Egidius disp. 2. n. 7. Bonacina disp. 8. quæst. vñica, puncto 3. & plures alij partem affirmati. & tuerunt: quia dictus tactus requiratur ad verificationem formæ, in qua dicitur, *Accipe v.g. librum, aut ceroferarium; quia quod non apprehenditur aut tangitur, non accipitur: imo etiam requiritur ad verificationem formæ, quia porrigitendo rem seu materiam, dicitur, Accipe potestatem, &c. quia tunc verbum Accipe etiam refertur ad rem illam, cuius traditione traditur dicta potestas; quia tunc potestas traditur traditione rei seu materie.*

Auctores tamen huius sententie ita ad valorem ordinatiois requirunt tactum physicum materiae remota, ut non requirant tactum physicum & immediatum singulorum quæ pro materia offeruntur; quia in ordinatione Sacerdotis non requirunt tactum immediatum vini & hostie, sed contenti sunt tactu immediato Calicis, quo etiam mediata tangitur vinum inclusum; & tactu immediato Patenæ, quo etiam mediata tangitur hostia posita supra Patenam: & in Rituale Romano, in quo nihil necessarium omittitur, non fit mentio immediati tactus vini, neque hostie: imo non pauci ex illis dicunt, sufficere tactum immediatum Calicis, quo mediata tanguntur vinum in calice inclusum; & Patena & hostia supra Calicem posita.

Albertus. Caetanus. Victoria. Armilla. Vasquez. Layman.

Albertus verò in 4. dist. 24. art. 38. Caetanus in Summa v. *Ordinantium & ordinandorum peccata; Victoria n. 230. Armilla v. Ordo, num. 4. Vasquez disp. 246. & Laymannus cap. 5. partem negatiuam tradit, & meritò: quia ad verificationem formæ, nempe Accipe potestatem, denotatam oblationem materiae, ut contingit in maioribus ordinationibus, vel Accipe librum, &c. ut in minoribus, non est necessarium tactus physicus materiae, adhuc mediatus: ergo absque fundamento ad valorem ordinatiois requiritur. Consequentia patet. Antecedens autem probatur, quia, ut quis verè & propriè dicat Accipe hoc vel illud, non est necessarium, ut ille cui offeratur seu porrigitur, apprehendat seu accipiat illud, sed sufficit ut ipsi offeratur seu porrigitur, ut ex se patet, etiam si, ut verba illa effectum moralem sui imperij habeant, necessarium sit conferri & accipi quod offertur. Adeo, quod si ex parte ordinandi necessaria esset ac-*

DIFFICULTAS XVI.

ceptio ad verificationem dictæ formæ, non sufficeret tactus absque apprehensione seu tentio rei oblatæ; quia tactus absque apprehensione & tentio rei non est acceptio illius, & ideo Eugenius IV. in suo Decreto materiæ proximam ordinationis non solum appellavit traditionem & dationem rei, sed etiam porrectiōnem & assignationem, quo significat, ad valorem ordinationis non esse necessariam traditionem & dationem materiæ, sed sufficere assignationem & porrectiōnem. Addimus, nomen *traditio* aliquando significare non translationem, sed porrectiōnem seu oblationem rei; ex quo constat ad rationem aduersiorum.

Obseruandum est, quod quamvis opinio nostra sit verior, quia tamen non est certa, ac proinde qui non tangeret materiam, non esset certus ordinatus; ideo qui ordinatus est Sacerdos absque tactu materiae, grauiter peccat, si eo de fœtū & periculo adeo extraordinario non drecto, audita confessiones, & Sacrificia pro alijs stipendio accepto offerat: quia nullus à tali Sacerdote absolutionem petet, nisi in extrema necessitate; neque Sacrificia oblatio stipendio, nisi in defectu aliorum & rationabiliter conqueri potest, quod Sacerdos fideliter datus, prædicta acceptaret non detergendo deficitum adeo extraordinarium, ut moraliter nequa in suspicionem venire. Et idem est de Sacerdoti ordinato solo tactu immediato Calicis, non tangendo immediatè Patenam, quia tunc non est etiam validè ordinari; secus verò si ordinatur, tangendo immediatè Calicem & Patenam, quamvis non tangat immediatè hostiam, quia nec maximè certum moraliter.

DIFFICULTAS XVI.

*Quos effectus tribuat Sacramentum
Ordinis.*

Conueniunt Catholici, Sacramentum Ordinis gratiam sanctificantem conferre; quæ generaliter de omnibus Sacramentis nouæ legis definitur ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, à Tridentino sess. 7. can. 6. de Sacramentis in generali; & id specialiter definit sess. 21. c. 3. de Sacramento Ordinis, & constat ex Paulo 1. ad Timoth. 4. & 2. ad Timoth. 1.

Et quia Sacramentum Ordinis sicut per se non confert primam gratiam iustificantem, quæ non est Sacramentum mortuorum, institutum ad vivificantam animam; confert augementum gratiæ, quia est Sacramentum viorum institutum ad augendam vitam, ac proinde in sufficiētē regnit statum gratiæ; & ideo, qui est in statu perfecte mortalis, ut illud suscipiat, tenetur aut Sacramentaliter confiteri, aut perfectè conteri, prout illa placuerit: quia nullo præcepto determinate tenetur præmittere confessionem, in quo Declaratio communiter conueniunt: ipsi autem augementum gratiæ per ordinationem collato annexa est exstitutione Christi collatio auxiliorum efficacium gratiæ, ad exercenda ministeria singulis Ordinibus propria.

Confertur autem dictum augementum gratiæ per singulas dictas septem ordinationes; quæ singulæ illæ sunt vera Sacraenta, ut diximus in præcedentibus; imo & per quamlibet partiam materiæ.

materiam, & per quamlibet partialem formam, cuilibet partiali materiae correspondentem eiusdem ordinationis, constantis ex pluribus materiis & formis, per quam confertur dicta potestas ad distinctum ministerium, confertur distinctus gradus gratiae, cui gradus annectitur collatio auxiliorum proportionatorum dicto ministerio. Dicitur autem Ordo, verbi gratia Subdiaconi, constantes ex pluribus partialibus formis, idem Ordo; quia ex Christi institutione non sunt separanda; & Ordo Sacerdotis constantes ex partialibus materiis, & ex partialibus formis, etiam dicitur idem Ordo, tum ob rationem praedictam, nempe quia una ordinatio Sacerdotis non est separanda ab altera; tum etiam, quia ordinatio, aut quasi ordinatio ad absoluendum supponit ad sui valorem ordinationem ad consecrandum.

Conuenient Secundum Catholici, per Sacramentum Ordinis imprimi characterem: quod definit Eugen. IV. in suo Decreto, & Patres Tridentini sicc. 7. can. 9. de Sacramentis in genere, & sicc. 21. can. 4. innixi perpetuae & constanti traditioni Ecclesiae; & per quamlibet ordinationem, quae sit Sacramentum, imprimi peculiarem & distinctum characterem, ac proinde, iuxta nostram sententiam, secundum quam, ut diximus in praecedentibus, omnes septem ordinationes sunt Sacramenta, imprimi septem characteres integrantes unum totalem; sicut omnes septem ordinationes integrant unam totalem ordinationem, & unum totale Sacramentum.

Est tamen difficultas, An per partes ordinationes eiusdem Ordinis, ut per ordinationem Sacerdotis ad consecrandum, & per ordinationem seu quasi ordinationem eiusdem ad absoluendum, & per ordinationem eiusdem in Episcopum, conseruantur distincti characteres partes.

Vasquez disp. 139. n. 57. & disp. 140. n. 54. Henriquez l. 10. c. 6. Reginaldus l. 30. c. 4. & Laymannus c. 4. docent, per priorem tantum partialem ordinationem eiusdem Ordinis imprimi characterem, non per posteriores, sed per has conferrir nouas potestates ad noua ministeria, consistentes aut in extrinseca denominatione destinationis diversa ad illa ministeria, aut in modis realibus intrinsecis superadditis dicto characteri, ut ait Laymannus.

Paludanus verò in 4. dist. 24. q. 7. a. 3. Bellarminus c. 5. & Aegidius disp. 20. n. 74. docent, per distinctas ordinationes partes ad distincta ministeria eiusdem Ordinis, ut Sacerdotij (et idem est Subdiaconi & Acolyti) imprimi distinctos characteres partes, & merito: quia conformius rationi est, quod sicut prior potestas per priorem ordinationem collata annectitur à Deo entitati physicae characteri, ita etiam posterior potestas, & noua collata per posteriorem ordinationem, etiam annexatur noue entitati physicae partiali characteri: nihilominus ex eis partialibus characteribus unus integratur eo modo, quo ex illis partialibus ordinationibus integratur una.

DIFFICULTAS XVII.

Vtrum Episcopus sit minister Sacramenti Ordinis.

Conuenient Doctores, potestatem ordinariam conferendi Ordines Ecclesiasticos esse apud Episcopum consecratum, ut definit Tridentinum

scilicet 23. c. 4. & can. 7. & contra Gratianum conuenient, Episcopum, quamvis excommunicatum, suspensum, hereticum, & degradatum, posse validè ordinare, quamvis non licet: quia potestas ad validè conferendum Ordines annexa est ex Christi institutione characteri Episcopi, qui deleri non potest. Patres verò nonnulli, qui indicant ordinationem factam ab Episcopo excommunicato esse irritam, tantum intendunt, non esse habendam ut legitimam, ad eum effectum, ut sic ordinatus non permitatur ut Ordine sic sibi collato.

Observandum est Primò, ut optimè Vasquez Vasquez. disp. 243. c. 2. & Laymannus c. 9. potestatem ordinariam ordinare esse apud Episcopum consecratum, & ipsi conuenire tantum ratione Ordinis Episcopalis, non ratione aliorum; & consequenter Episcopum, quamvis carentem Ordinibus Diaconi & reliquis inferioribus (ut fieri potest) quia isti non necessariò presupponuntur ad valorem ordinationis in Episcopum, sicut presupponitur ordo Sacerdotalis, posse validè conferre, non solum eos quos ipse habet (in quo Doctores conuenient) sed etiam eos quibus caret, ut contra Silvestrum v. Ordo. 2. & contra Henriquez lib. 10. c. 20. docent Vasquez & Laymannus. Eos tamen, qui Vasquez. bus caret, nequit licet conferre; quia, qui caret Laymannus. inferioribus ordinibus, prohibitus est in ordine superiori ministrare.

Observandum est Secundò, quod quamvis qui liber Episcopus possit quamlibet, capacem Ordinis, validè ordinare, nequit tamen licet non sibi subditum ordinare, nisi ex licentia proprii Episcopi; quia prohibitum est in Concil. Nicæo can. 17. Cont. Nicæum in eo ordinatio altera facta dicitur irrita; quia nequit aliter irrita censeri, nisi quia sic ordinatus interdicatur Ordinem sic suscepit exercere; & id nouiter fuit prohibitum in Tridentino sicc. 23. Trident. e. 8. de Reformatione, vbi Episcopo ordinanti non subditu, imponitur pena suspensionis a collatione Ordinum per unum annum, & ipsi ordinato ab exercitio Ordinum sic suscepitorum ad beneficium proprii Episcopi. Quilibet tamen fit subditus Episcopo quoad susceptionem Ordinum (ut exprimitur in cap. Cùm nullus, de Temporibus ordinationum, in 6.) aut ratione nativitatis in diecessi illius (ad quod credo sufficere, quod in ea fortuitò natus sit, quia in ea erat mater causa itineris vel negotiorum) aut ratione domicilij in illius diecessi, aut ratione beneficij quod in eius diecessi obtineat: ac proinde, qui natus est in una diecessi, & in alia habet domicilium, & in alia tertia habet beneficium, poterit à quolibet Episcopo ex illis tribus licet ordinari. Conceditur tamen in Tridentino sicc. 23. cap. 9. Episcopo, ut possit ordinare familiarem suum, quamvis non subditum, qui cum ipso fuerit per triennium commoratus, cum onere concedendi illi beneficium quam primum vacet; quod intelligitur, quamvis nullum habeat patrimonium, & quamvis nullius Ecclesiæ virgeat necessitas Clericorum: Episcopis verò merè titularibus, quamvis residane in locis exemplis, & nullius diecessis, & in Monasteriis prohibetur in Tridentino sicc. 14. c. 2. de Reformatione, ordinate aliquem, quamvis suum familiarem, sub pena suspensionis ab exercitio Pontificalium per unum annum.

DIFFICULTAS XVIII.

Vtrum alij non Episcopi sint ministri
Sacramenti Ordinis.

Conueniunt Primo Catholici contra hereticos, laicos non esse ordinarios ministros ordinationis; ino nec Ecclesiasticos non Episcopos, quamuis Sacerdotes.

Conueniunt Secundo Doctores, nullum non Sacerdotem (quamvis Cardinalem) posse esse ministerum ex commissione ordinationis a Christo institutum, cui conuenit ratio Sacramenti; quia nec factio aliquo, nec alio fundamento constat non Sacerdoti posse committi.

Est tamen difficultas, An Sacerdotes non Episcopi possint esse ministri Sacramenti ordinationis ex commissione Romani Pontificis. Addimus, ex commissione Romani Pontificis, quia nec factio aliquo, nec alio fundamento agnoscitur posse ex commissione alterius.

Adrianus.
Maior.

Adrianus in 4. quæst. de Sacram. Confirmationis, art. 3. & Maior dist. 7. quæst. vñica, docent, Sacerdotes non Episcopos, quamvis Cardinales, non posse ex commissione Romani Pontificis Ordinem aliquem conferre, nec minorem: quia Christus nullum alium ministerum ordinationis instituit, nisi Episcopum.

Richardus. Richardus in 4. dist. 25. a. 1. q. 7. Silvester v. Ordo. 3. q. 7. Couarruias lib. 1. Variarum, c. 10. n. 10. & Bonacina puncto 4. docent, Sacerdotem non Episcopum posse ex commissione Romani Pontificis Ordines minores conferre, quia id sepe factum est; non verò maiores, quia id nec ex factio aliquo, nec aliunde constat.

Turrian. Franciscus Turrianus in Annot. ad Concil. Nicenum can. 54. & alij, quos refert Vasquez, existimant posse ex commissione Romani Pontificis quatuor minores & Subdiaconatum conferre, non verò reliquos.

Gabriel. Supplemento Gabriel in 4. dist. 25. quæst. 1. a. 3. & alij existimant, Sacerdotem non Episcopum posse ex commissione Pontificis conferre quatuor minores Ordines, & Subdiaconatum, & Diaconatum, sed non Sacerdotum: quia hoc numquam legitur factum.

Aureolus. Aureolus verò apud Capreolum dist. 25. qu. 1. ar. 2. Angelus v. Ordo. 2. nu. 2. Glossa in can. Peruenit, duitinæ. 95. Innocentius IV. in cap. 4. de Consecratione, nu. 4. Panormitanus n. 9. Vasquez dist. 243. c. 4. & Ochagana q. 7. docent, & merito, Sacerdotem non Episcopum posse ex commissione Romani Pontificis omnes Ordines, vsque ad Sacerdotium inclusuè, conferre. Quod indicat

Eugen. IV. Eugenius IV. in suo Decreto, dum ait: *Ordinarius minister huius Sacramenti* (nempe Ordinis) *est Episcopus*, quia eo indicat, non Episcopum posse ex commissione esse ministerum Sacramenti Ordinis, ac proinde omnium dictarum ordinationum, quia omnes sunt Sacraenta; & non est maior ratio vnius, quam alterius. Et quamvis ordinatio Episcopi sit Sacramentum, tamen nequit esse minister principalior illius, ob discrimen inter ordinationem Episcopi, & inter ordinationem reliquorum ministeriorum: quia Episcopus est superior omnibus aliis ministeriis, & indecons est, quod ab inferiori benedicatur & consecratur, quamvis à principaliori ministerio; & ob id creditur ex Christi institutione ordinationem Episcopi non posse committi

DIFFIC. XVIII. & XIX.

non Episcopo, tamquam principaliori minister, de quo dicemus Difficultate xix.

Et id specialiter probatur, quoad omnes ordinationes inferiores, excepto Sacerdotio, ex facto: quia de facto commissa est ab Innocentio VIII. facultas Abbatibus Ordinis Cisterciensis, conferendi suis subditis omnes Ordines, excepto Sacerdotio, in Bulla quadam contenta in noua Compilacione priuilegioru ipsius Ordinis, priuilegio ut, & quoad ordinationes Minores, & quoad ordinationem Subdiaconatus, constat, quia Victoria in Summa n. 235, affirms se vidisse Bullam Ponificis, in qua eisdem Abbatibus concedebatur facultas conferendi suis subditis Ordines minores, & Subdiaconatum. Et quoad ordinationes minores constat; quia modo inest facultas Cardinalibus, etiam non Episcopis, & Abbatibus exceptis conferendi Ordines minores, quamvis in Tridentino profess. 25. c. 10. de Reformatione, Abbatibus, & aliis quibuscumque exceptis, existentes inter alia, quam dicitur, prohibitus sit, nec vñi, nisi subdito regulari, primam tonsuram, ne minores Ordines conferant.

DIFFICULTAS XIX.

Quot Episcopi requirantur ad valorem
Ordinationis Episcopi.

Supponimus Primo, in quo conueniunt Doctores, uno aut altero excepto, ordinationem Episcopi non posse committi non Episcopo, sed tamquam minister principaliori, quia est validè indecens, maiorem à minori consecrari & benedicere & ex altera parte id nulla conjectura nullumque factio possumus affirmare: vnde Episcopus neque validè ordinari, adhuc ex commissione Papæ, nisi faltem ab aliquo Episcopo.

Supponimus Secundo, ex decreto & constitutione Ecclesiæ, ordinationem Episcopi non possit nisi à tribus Episcopis fieri; & aliter, quam à tribus, illicite fieri.

Est tamen difficultas, An ad valorem ordinationis requiratur, quod fiat à tribus Episcopis.

Paludanus apud Siluestrum v. Conferata. 1. num. 1. partem negatiam tuerit, quam etiam indicant ipse Silvester & Armilla eodem verbo, n. 2. & Antoninus 3. p. tit. 14. cap. 19. Erid primò supponi videtur in can. 1. Apostolorum, dum dicunt, Episcopum debere à duobus vel à tribus Episcopis ordinari: & idem habent apud Clemensem 1. 3. Constitut. c. 20. Quod si ad valorem ordinationis non requiruntur tres Episcopi, non est ratio aliqua sufficiens, vt affirmemus unum Episcopum non sufficere. Et id secundò etiam supponi videtur in Concilio Auraniano I. c. 21. dum fieri constitutur, vt si duo Episcopi presumferint aliquem inuitum (intellige non omnino, sed aliquiliter tantum inuitum) Episcopum facere, vñc; Episcopus ordinans deponatur, & in locum vñus substitutur qui vim passus est, & in locum alterius ordinatur alius. vbi supponitur, Episcopum verè ordinari à duobus Episcopis. Et tertio id supponere videatur Simon Chananus Apostolus, qui, vt refert Clemens lib. 8. Constitut. c. 27. alij 33; permittebat ordinationem Episcopi fieri à duobus vel à tribus Episcopis; & de ordinato ab uno statuit, vt tam ordinatus quam ordinans deponatur: quod si non esset verè ordinatus, deponeret posset.

Holstienus

Hofstiensis. Hostiensis verò, & Glossa in cap. *Nr Episcopi*, de Tempor. ordinat. Bellarminus de Notis Ecclesia c. 8. Vasquez disput. 243. c. 6. & Egidius disp. 20. dub. 9. docet, ad valorem ordinationis Episcopi ad minus requiri tres Episcopos, & merito: quia ad ordinationem Episcopi, ex institutione Christi requiruntur tres Episcopi: ergo requiruntur ad valorem ordinationis illius. Consequentia pater. Antecedens autem probatur, quia ab initio nascensis Ecclesia ad ordinationem Episcopi fuerunt requisiiti tres Episcopi, ut expressit Anacletus Epist. 2. & significat Paulus 1. ad Timotheum. 4. dum supponit, ordinationem Timothei in Episcopum fuisse per impositionem manuum Presbyterij, id est conuentus Episcoporum, ad quem ad minus requiritur congregatio trium Episcoporum. Et idem Antecedens expressit Anicetus Papa Ep. ad Episcopos Galliae c. 1. vbi loquens de ordinatione Iacobi Minoris in Episcopum Ierosolymæ, quam Anacletus referat facta à Petro & à Iacobo Maiore & à Ioanne, cuius verba ipse Anicetus adducit, sic ait: *Si auem non minus quam à tribus Apostolis tantus vir fuit ordinatus Episcopus, patet profecto eos formam instituente Domino tradidisse, non minus quam à tribus Episcopis ordinari debere.* Et quoniam Iacobus Minor non fuerit ordinatus Episcopus ab illis, sed anteā immediatè fuerit à Christo, sicut alii Apostoli, & ab illis tribus tantum fuerit assignatus Episcopus Ecclesiae Ierosolymæ; nihilominus haec assignatione facta ab illis tribus, denotata fuit forma instituta à Christo ad ordinationem Episcopi: quia voluerunt tres concurrere ad electionem & assignationem illius in Episcopum Ierosolymæ, ut in ea imitarentur formam à Christo institutam pro ordinatione Episcopi.

Bellarmin. Pradicant tamen doctrinam limitant Bellarminus, Vasquez, & Egidius, ut ad valorem ordinationis Episcopi requirantur tres Episcopi, tamquam ministri ordinarii; quia existimant, ex commissione Romani Ponitentes sufficere unum Episcopum; quia id fecit D. Augustinus Episcopus Cantuariensis ex commissione D. Gregorij, ut significatur in Responsione 8. D. Gregorij ad interrogations ipsius Augustini: & id significat Simon Chananeus Apostolus apud Clementem I. 8. Constit. Apostolica cap. 27. alias 33. dum postquam dixit, *Episcopum ordinandum esse à duobus vel tribus, subdit, quod si necessitas coegerit ab uno ordinari, afferatur decretum commissione plurium Episcoporum.* Et quoniam non satis constet de veritate dicti facti D. Gregorij; quia textus, ex quo deducitur, est indeutus; & quoniam non satis constet de auctoritate dicti libri Constitutionum, dictam tamen limitationem libenter admittimus, nempe ordinationem Episcopi posse validè fieri ab uno tantum Episcopo, a sufficientibus tamen aliis duobus Sacerdotibus ex commissione Pontificis, loco aliorum duorum Episcoporum minus principalium sufficientium; quia credimus, ministru ordinationis, qui est Ordinarius, esse ordinarium totius ordinationis; & qui potest esse ex commissione, posse esse ex commissione totius ordinationis a primo gradu usque ad ultimum, etiam ordinationis Episcopi: quia ex una parte non est maior ratio ob quam sit aut posse esse unius ordinationis, & non alterius; & ex altera parte nulla est indecentia in eo, quod Episcopus, qui est superior simpteti Sacerdote, consecretur & benedicatur à simplicibus Sacerdoti-

bus, tamquam à ministris minus principalibus, ex commissione Pontificis: & quia est in eo, quod consecraretur & benedicetur à simplici Sacerdote, tamquam à principaliori ministro, quamvis fieret ex commissione Pontificis, id est credimus adhuc ex ea non posse validè fieri à simplici Sacerdote, tamquam à principaliori ministro. Ut vero dicta commissio fiat licite, requiritur causa aliqua considerabilis seu gravis, ut deducitur ex testimonio Chananei, & ex factu D. Gregorij, quod non fuit factum absque gravi aliqua causa: non tamen requiritur, ut commissio validè fiat; quia non est dispensatio in Iure aliquo divino, sed concessio facultatis similis ei, aqua conferetur ad absoluendum a referatur, quae fit valide, quamvis fiat absq; causa.

Ad primum ergo fundamentum aduelteriorū, desumptum ex canonе 1. Apostolorum, & ex Clemente I. 3. Constitut. c. 2. respondemus, ibi significari, ad ordinationem Episcopi sufficere duos vel tres Episcopos simili cum Metropolitano, qui semper & immobiler fuit Iure Ecclesiastico relinquitus.

Ad secundum, desumptum ex Concilio Arausianico I. respondemus, quod quādo in eo dicitur, ordinatum à duobus, quando inuitus ordinatur, substituendum esse loco vnius ordinantis, non intelligatur absq; noua ordinatione ipsius inuiti ordinati; cui non aduersatur quod subditur, nempe pro altero ordinante ordinandum esse alterū (quo videtur particularē substituendum esse non significari ordinandum esse) quia etiam dici potuit substituendum esse alterum, & forsitan dicitur substituendum esse loco vnius ordinantis, quia fuit apparenter ordinatus, & pro altero ordinante dicitur ordinandum esse alterum; quia nullatenus fuit alter ordinatus adhuc apparenter.

Ad tertium, desumptum ex Chananeo, respondemus, quando de ordinato ab uno, & de illum ordinante ait, tam ordinantem quād ordinatum deponendum esse, non supponere ordinatum ab uno esse verè ordinatum; quia eo verbo *deponendum* esse tantum significat, ordinatum ab uno, non esse permittendum exercere officium Episcopi, quia non fuit verè ordinatus; & ordinantem, quia illicitè ordinavit.

DIFFICULTAS XX.

Utrum feminæ ex institutione Christi sint capaces ordinationis Ecclesiastice.

Procedit difficultas de ordinatione Ecclesiastica à Christo in Sacramentum instituta. Circa quam hæretici, dicti Pépuziani, existimant, etiam feminas ex Christi institutione esse capaces cuiuscumque ordinationis Ecclesiastica, etiam Episcopatus. Primo, quia id indicare videtur Paulus ad Galat. 3. dum ait, in Christo Iesu masculum & feminam unum esse, & inter eos non esse discrimen. Secundo, quia femina potest esse prophetissa; qualis erat Maria soror Meyfis, & Anna filia Phanuel, Luce 2. ergo potest esse clericæ, immo Episcopæ. Tertio, quia antiquitus in Ecclesia fuerunt Subdiaconissæ, & Diaconissæ, & Presbyteræ, & Episcopæ, ut constat ex abrogatione ordinationis caritatis facta à Græcis in Concilio Laodicensi can. 1. & Con. Laod. referuntur can. *Mulieres*, 32. distinctæ, & à Latinis in Concilio Arausianico I. can. 26.

Catholici tamen conueniunt, feminas ex Christi Arausie.

L. 3 in sti-

institutione non esse capaces ordinationis à Christo in institutæ: quod indicat Paulus 1. ad Corinth. 4. dum ait, turpe esse mulieri loqui in Ecclesia, adhuc interrogando; & idem moneret, ut si quid velint dicere, domi viros suos interrogent: tunc autem est, feminam in Ecclesia Sacrum offerre, & sacrificanti ministrare. Et id constat ex eo, quod Christus nec suam matrem, nec Magdalenam, neque aliam feminam, nec Ecclesia feminam aliquam ordinaverit, quod absque dubio Christus aut Ecclesia fecisset, si ex Christi institutione id posset valide fieri.

Ad primum ergo fundamentum hæretorum respondemus, Paulum ibi tantum voluisse significare, inter masculum & feminam nullum esse discriminem in Christo, quod iustificationem & meritum. Ad secundum concedimus, feminas posse esse & fuisse prophetissas, negamus tamen, posse ordinari: quia propheta absque indecentia potest esse in femina, & non ordinatio; quia prophetia non constituit feminam superiorum in Ecclesia, bene tamen ordinatio; & idem ex Christi institutione non fuit facta ad ordinacionem ab ipso institutam.

Ad tertium respondemus, olim alias instituti Diaconissas, non ordinatione Diaconatus ad munus Ecclesiasticum Diaconi, sed ad curam feminarum, ut eis in quibusdam necessitatibus assistenter, præfertim in ordine ad Baptismum suscipiendu, & ad iam suscepimus, ut indicat Epiphanius Heraclii 69. & præter has fuisse alias Diaconissas non ob aliquod officium, sed quia erant uxores virorum, qui separatione facta quoad torum, ordinabantur Diaconi; & simili ratione erant alia Subdiaconissæ, & alia Presbyteræ, & alia Episcopæ, quia eam cum simili separatione facta ordinati erant aut Subdiaconi, aut Presbyteri, aut Episcopi, de quo legendus est Vasquez disp. 245. & Laymannus cap. 6.

Obleruandum est contra Vasquez, Laymannum & Ochagavia, ut optimè Paludanus in 4. dist. 25.

q. 3. a. 1. ex dispensatione Pontificis feminas posse validè confusa clericali initiat, etiam si prima tonsura tribuatur masculis tamquam praemium ad ordinationem: quia hæc ordinatio est ex sola institutione Ecclesiæ; & non repugnat feminam esse capace illius, quod in masculis est præparatio prævia, quamvis non sit capax eius ad quod est præparatio in masculis. Et ob eamdem rationem possent ex dispensatione Pontificis quatuor minoribus Ordinibus initiari, si non essent ex Christi institutione, sed tantum ex institutione Ecclesiæ, & tunc credunt Vasquez & alii. Circa hermaphroditum legatur Laymannus libro 1. in priori Tomo, Bonacina disputat. 8. quæst. vñica, par. 5. & noster Tractatus de Irregularitate, Dilputat. 1. Difficultate xiv.

DIFFICULTAS XXI.

De estate requisita ad ordinationem Ecclesiasticam suscipiendam.

Conueniunt Doctores, quemcumque masculum, habentem ysum rationis, esse capacem ordinationis Ecclesiasticae: quia Christus in habente ysum rationis nullam præscriptiæ atatem ad suscipiendam validè ordinationem, sicut nec ad validè suscipienda reliqua Sacra menta.

Est tamen difficultas, An infantes ante ysum rationis sint capaces ordinationis; & idem est de perpetuò amente.

Durandus in 4. dist. 25. q. 2. & Petrus Sotus de Institutione Sacerdotum, lect. 5. partem negant, & tuentur: quia ordinans verbis forma dicit ordinando, Accipe, aut post statem, aut Spiritum sanctum, aut librum, aut aliam rem sensibilem; quia verba cum sint imperij, necessariò sunt dirigenda ad eum, qui capax est imperij passiui, cuius infans ante ysum rationis est incapax.

S. Thomas vero in 4. dist. 25. q. 1. a. 1. quæstionem 25. Scotus q. 2. Vasquez disp. 246. & communiter Doctores partem affirmatiuam merito tradunt. Et id quod Ordines minores, & quod Subdiaconatus, supponitur in c. vñica. de Clerico per salutem promoto. Quod si infans ante ysum rationis est capax dictorum Ordinum, etiam erit aliorum, adhuc Episcopatus; quia minores Ordines, & sicut Diaconatus, non minus sunt Sacramentum, & non minus imprimunt characterem, quam reliqui ministri. Et ratione probatur, quia infans capax est omnium Sacramentorum, quæ non requirunt essentia liter conditionem aliquam statu infancia regnantem; quia est capax Baptismi, & Confirmationis, & Eucharistie, quia non requirunt talem conditionem; & non est capax Matrimonij, nec Pœnitentia, quia essentia liter requirunt acutiberos, nec Extrema Vnctionis, quia tantum instituta est pro his, qui pro tempore, quo confite, possint habere peccata actualia, aut debitum pasti, restantib; & qui possint egere auxiliis ad reddendum dæmoni: Sacramentum autem Ordinis, adhuc Episcopatus, nullam requirit condicione repugnantem statui infanciae.

Ad rationem ergo pro aduersariis respondemus, illo verbo *Accipe* in forma ordinationis, non denotari imperium propriæ & in rigore, quodcum dirigitur ad eum qui est capax imperij passiui, cuius infans non est capax; sed tantum denotare efficaciam & infallibilem vim Sacramenti Ordinis ad collationem potestatis & gratia, quarum infans est capax; & quamvis ad valorem ordinationis requiratur tacitus physicus materia illius, cuius solutio confertur potestas (quod nos negamus) infans est capax illius.

Sed quamvis ex institutione Christi (& consequenter ad valorem Ordinis), nulla certa atatem requisita sit in Ordinando, tamen ex luce Ecclesiastico (& consequenter, ut licet fiat) pro primato tonsura requisitum est septennium in Rubrica Pontificis, de Ordinibus conferendis: imo in Tridentino less. 23. c. 4. de Reformatione, pro prima tonsura requiritur certa scientia (de qua potest dicimus) que regulariter non inveniuntur ante nonum annum. Pro minoribus vero Ordinibus nulla in luce prescribitur certa atata: ea tamen qualitas requiritur à Tridentino c. 11. quæ regulariter non inveniuntur ante 12. annum. Pro maioribus autem Ordinibus non istimè in Tridentino less. 23. c. 12. de Reformatione prescribitur, ut nullus ad Subdiaconatum ante 22. & ad Diaconatum ante 23. & ad Presbyteratum ante 25. atatis sui annum promouetur: vnde qui habet 22. inchoatum ordinat potest Subdiaconus, & sic de aliis duobus; quia qui inchoauit annum, iam est in eo, & non ante eum.

Et id voluit Tridentinum etiam in ordinatione Regulare obseruari, non obstatibus quibuscumque p. 100

Layman.
Bonacina.

priuilegiis, quo reuocatum mansit priuilegium Minoribus ab Innocentio VIII. concessum, vt Generalis & Provincialis possint dispensare, vt Religiosi ipsi subditi possint 22. anno completo ad Presbyteratum promoueri. Et quamvis Pius V. voluit, vt Mendicantes non obstante Tridentino, vterentur suis priuilegiis tamen Gregorius XIII. reuocauit, vt confat ex Motu proprio, qui exstat postea apud Nauarum in fine Summae. Et quamvis postea ipse Gregorius XIII. (vt Cardinales Congregationis Tridentini referunt) restituerit Mendicantibus sua priuilegia, sed in foro tantum conscientia; & ideo non possunt vi dicto priuilegio dispensandi in dicta etate ad Presbyteratum requiri: quia Superioris non aliter ordinant suos subditos, quam mittendo illos ad Episcopum cum literis dimissoriis, & in eis debet conteneri vera testificatio etatis, vt priuilegium profit; ac proinde dispensatio in ea etate non potest fieri nisi in foro exteriori, ad quam vt sic non habent priuilegium. Ad hoc tamen, vt aduertit Vasquez num. 45. poterit dictu priuilegiu prodescere Regularibus, vt si forte aliquis bona fide ordinetur ante 25. anni, post 22. possit Provincialis dispensare cum illo, vt exerceat Ordinem. Pro Episcopatu nulla Iure novo Ecclesiastico praescripta est etas 3, Iure tamen Ecclesiastico antiquo cap. *Cum in cunctis. de Elecione, praescripta est etas 30. annorum complectorum.*

DIFFICULTAS XXII.

De qualitate ordinandorum.

Pro prima tonsura in Tridentino sess. 23.c.4.de Reformatione, præscribitur, vt ea initiandus suscepitur Confirmatione, & rudimenta fidei sciat & legere, & scribere, & quod non initietur ille de quo non sit probabilis coniectura, quod eligat id genus vite, vt Deo fideleriter seruat, & non vt declinet iudicium sæculare. Nihilominus, quia Tridentinum nullum quod predicta tradit præceptum, sed tantum simplicem monitionem, ideo Episcopus, qui ordinat cum quod prudenter timeret habere intentionem ducendi vxorem, & is qui, habens eam intentionem, ordinatur, non peccat saltè mortaliter: & idem est de ordinante, & de eo qui ordinatur abfque reliquis predictis, excepta scientia, quod primam tonsuram, & quod reliquos Ordines; quia quamvis scientia præscripta à Tridentino pro illis, non sit ab ipso requirita ex necessitate, est tamen sic requirita in can. *Illiteratos, distinct. 36, & in c. Cum in cunctis, de Eleccióne, & in cap. finali, de Temporibus ordinationum, in 6.*

Pro quatuor vero minoribus Ordinibus Tridentinum c. 11. prescribit, ut ad eos non admittantur, qui ignorant linguam Latinam, & de quibus non perpetu habitueros scientiam sufficientem ad maiores Ordines.

Trident. Pro Subdiaconatu & Diaconatu Tridentinum cap. 13. præscribit, ut eis iniungandi habeant bonum testimonium, & fini in minoribus Ordinibus probati, & fini literis, & his quæ ad eos exercendos pertinent, instructi, & spercent se seruatores continentiam. Sed quia ea, que ad eos exercendos pertinent, facile posunt ex Rubricis Missalis addisci, idèo posunt absque indecentia ordinari, quamvis ea non sciante antea.

Trident. Pro Sacerdotio verò Tridentinum cap. 14 præscribit, vt eo initiandi habeant bonum testimoniū,

& qui possint populum docere que necessaria sunt
ad salutem, & ad recte administranda Sacra menta,
subintellige Baptis̄mum, Eucharistiam, & Extremā
Vnctionem, non P̄enitentiam; quia ad hanc ad-
ministrandam noua approbatio requiritur ab ipso
Tridentino c. 1. Ex eo vero quid in articulo inor-
tis p̄enitentis possint p̄enitentiam absque noua
approbatio administrare, quando non est alius
approbatus, non videtur necclarium, vt aene ordi-
nationem sciant necessaria ad id, in modo nec post or-
dinationem; quia est casus rarissimus, pro quo non
videtur necclarium, neminem ordinari Sacer-
dotem, qui non sciat necessaria ad id. Deinde pro
eis, qui maioribus initiantur, statuit Tridentinum
fess. 21. c. 2. de R̄formatione, in quis (subintelli-
ge, secularis) maioribus ordinetur, nisi habeat
congrua sustentationem ex beneficio certo, aut
ex pensione, aut ex patrimonio: in modo quando non
ex beneficio, sed ex pensione, aut patrimonio, non
nisi pro necessitate aut commoditate Ecclesie or-
dinandi: qui vero habet patrimonio, aut ficta pen-
sione, aut ficto beneficio ordinatur, grauiter pec-
cat; tamen non est suspensus, vt adiuvemus Tra-
statu de Suspensiōne, Difficultate xiiii.

DIFFICVLTAS XXIII.

De temporibus ordinationum

Certum est, primam tonsuram quouis anni tempore, & quouis die, & hora, & loco dari posse, & etiā, ut dicitur in Pontificali, minores Ordines quouis die Dominicā: inquit vnam aut alteram personam, quouis die festo posse ad minores Ordines promoueri: Subdiaconatum vero (& consequēter Diaconatum & Presbyteratum) non nisi in Sabato Quatuor Temporum anni, & in Sabbato ante Dominicam passionis, & in Sabbato sancto ante Dominicam Resurrectionis, ut dicitur in c. *De eo autem de Temporibus ordinationum*: in quibus etiam possunt minores Ordines conferri. Inquit in Hispania consuetudine receptum est, vnam ieiunio Quatuor Temporum ante Sabbatum minores Ordines conferri possunt; quod introductum est, ne quis in eodem die Sabbati simul recipiat ordines Minores, & Subdiaconatum, quāuis id non sit prohibitus, ut adiutet Vasquez disp. 246. nu. 47. sed tantum in eodem recipi duos Ordines facros, in c. *Dilectis de Temporibus ordinationū*, & in Tridentino sess. 23. c. 13. de Reformatione. Episcopatum autem non posse conferri nisi in die Dominicā, cōstat ex antiqua praxi Ecclesie, & tradit Leo I. E. l. 79. cap. 1. & refertur in can. *Quod die* diff. 75. *Vasquez* *Trident* *Leo I.*

Circa interstitia seu interrupta temporis quo v-
nus ordo confertur, vñque ad tempus quo alius
conferri posuit, in Tridentino less. 23. c. 1. dicitur, *Trident*
minores Ordines per interstitia conferendos esse.

minores Ordines per interitutu conferendos esse, nisi aliud Episcopo magis expedire videatur; vbi tempus interstitii seu internulli non assignatur, ac proinde remittitur arbitrio Episcopi: sed iam in Hispania confucudine introductum est, ut minores Ordines eadem die abque interstitiis conferatur. Et in eodem cap. dicitur, ne mini conferendum esse Subdiaconatum, nisi post annum à susceptione postremi gradus minorum Ordinum, nec Diaconatum, nisi post alterum annum à susceptione Subdiaconatus, ut patet ex c. 13, nec Presbyteratum, nisi post alterum annum à susceptione Diaconatus, ut patet ex cap. 14. Iudicio tamen Episcopi relinquatur, ut in interstitiis dispenser, prout necessitas vel

vitilas Ecclesiæ postulauerit, quæ verè postulat ut ordinetur, qui habet beneficium, aut capellaniam cum obligatione celebrandi Sacrum, & etiam (ut Congregatio Cardinalium declarauit) ut ordinetur qui in literis aut in virtute magnos fecit profectus; quia is ordinatus erit uilis Ecclesiæ. Præposito autem Generali Societatis Iesu, & delegatis ipsius, concessa est facultas à Gregorio XIII. dispensandi cum suis subditis in interstitiis; quæ cōmunicata & delegata est Prouincialibus, ut constat ex Compendio uorum priuilegiorum, v. Ordinis. §. 3. & noluit ut in eo priuilegio Religio alia communiceat cum Societate: unde quando nostri mittuntur à Prouinciali ut ordinentur, mittuntur dispensati ab ipso in interstitiis, nulla egentes dispensatione Episcopi.

DIFFICULTAS XXIV.

Quo Jure prohibitum sit, sacris & maioribus Ordinibus initiatum, Matrimonium contrahere.

Supponimus, in quo Doctores cōueniunt, sacris & maioribus Ordinibus initiatos, prohibitos esse matrimonium contrahere, & esse inhabiles ad id, ut constat ex Tridentino sess. 24. can. 9. imò ab initio Ecclesiæ Christianæ fuisse prohibitos matrimonium contrahere, constat ex can. 27. Apostolorum, in quo ex Clericis tātum permittitur Cantoribus & Leotoribus matrimonium contrahere; quæ prohibitus post paucos annos videtur contrario lū abrogata quoad initiatos minoribus Ordinibus, & Subdiaconatu, ut dederit ex c. *A multis.* de Aetate & qualitate & ordine, edito ab Innocencio III I dū dicte, Subdiaconatum nō fuisse Ordinem sacram in primitiva Ecclesiæ; quia eo significatur, tunc non fuisse illi annexam obligationem non cōtrahendi matrimonium, ex quo Ordo dicitur sacer, ut satis insinuat in dicto c. *A multis.* Prædicta tamen prohibitus renouata fuit quod Subdiaconos, Diaconos & Presbyteros in Sexta Synodo generali in Trullo can. 6. approbato in dicto c. *A multis.* & modo perseverat in tota Ecclesia, tam Græca quam Latina: & in Ecclesia Latina qui illud de facto contrahunt, incurunt ipso facto excommunicationem maiorem, latam in Clementi vnicā, de Consanguinitate & affinitate; & fuisse inhabiles ad id à tempore Calixti II. dederit ex can. *Presbyteris.* dist. 27. edito ab ipso in Concilio Romano cap. 2.

Hoc ergo supposito, cōueniunt Doctores, sacerdos initiatos, prohibitos esse matrimonium contrahere ex lege Ecclesiastica, sive immediatè & ratione sive, sive mediata, mediante videlicet voto ex lege Ecclesiastica annexo Ordinibus sacris, de quo dicimus Difficultate xxvi.

Est tamen difficultas, An sacerdos initiatus sint etiam Iure diuino positivo prohibiti matrimonium contrahere.

Clichtouæ lib. 1. de Continentia c. 13. Medina lib. 2. de Continentia c. 7. Maior in 4. dist. 24. q. 2. Waldensis de Sacramentis. cap. 28. & Franciscus Turrianus lib. de Sexta, septima, & octaua Synodo Generali, in explicatione sexti Canonis (ext. Synodi), docent, sacerdos initiatos, etiā Iure diuino esse prohibitos matrimonium contrahere. Primo, quia dicta prohibitus continentur in Scriptura, quia 1. ad Timoth. 3. dicitur, quod Episcopus sit tantum unius

vxoris vir; & paulò inferioris idem subdit de Diaconis, & ad Titum 1. de Presbyteris. Secundo, quia id prohibetur ab Apostolis can. 27. quem Patres Trullani renouant can. 6. Sexta Synodi Terni, quia in Synodo Neocafariensi can. 1. & in Concilio Romano sub Siluestro can. 19. statuit, ut Presbyter, qui post ordinatiōnem vxorem ducit, ab ordine deponatur: & in Concilio Aurelianensi III. can. 7. idem prohibetur sub pena excommunicationis. Tunc autem non imponit hanc pœnā adeo graues, nisi pro transgressione iuris diuini. Quartò, quia prohibitus haec sancta fuit, & seruatur in vtrâque Ecclesia, tam Græca quam Latina; ergo est diuina, & non purè Ecclesiastica, quia mirum esset, vtramque Ecclesiam in eo conformari, sicut nec conformantur in castitate fernanda ab ordinatis post matrimonium; quia Græci, qui post matrimonium ordinantur, eo vtruntur, & licet, ut dicimus Difficultate sequenti.

Sotus verò in 4. dist. 58. q. 1. art. 2. Bellarmine l. 1. de Clericis, c. 18. Vazquez disp. 248. Aegidius disp. 20. du. 11. & Laymannus c. 11. docent, & merito, sacerdos initiatos non Iure diuino, sed Iure tantum Ecclesiastico, sive mediata sive immediata esse prohibitos matrimonium contrahere. Quid specialiter de Subdiaconis significat Innocentius III. in dicto c. *A multis.* dum ait, Subdiaconum non semper habuisse annexam obligationem continentia, ac proinde non ex Iure diuino. Et id generaliter de Ordinibus sacerdos satis indicat Tridentinum sess. 24. can. 9. dum ait: *Si quis dixerit, Clericos in sacris Ordinibus constitutos, vel Regulares castitatem solemniter professos, post matrimonium contrahere, contrâustumque validum esse, non obstante lege Ecclesiastica, vel zoto, anathema sit.* quia dum sacerdos Ordinibus initiatos non posse licet nec validè contrahere, attribuit legi Ecclesiastica, vel rotulo, nulla mentione facta legis diuina, satis indicat, neutrum ex lege diuina dimanare; quia huius prædicti mentionem fecerit. Et id probatur ex eo, quod nullo sufficiente fundamento constat Deum id prohibuisse; quia non primo, nec secundo aduerterunt; quia his tantum probatur, dictam prohibitionem esse Apostolicam, non diuinam: & id ad summum probatur quanto aduersariorum fundamento. Addimus ad summum, quia Ecclesia Græca & Latina bene possunt conformari ad tradendam & seruandam prohibitionem aliquā, quamvis non diuinam, nec Apostolicam. Quid verò in Concilio Neocafariensi & in Romano id prohibeatur sub dictis pœnis, non cōuincit dictam prohibitionem esse diuinam; quia pro transgressione legis humana, etiam tunc paſſim imponebantur pœna.

Quid verò Ordo facer non reddat personas inhabiles Iure diuino ad matrimonium, & id non irriter, sed tantum Iure Ecclesiastico, diximus Tractatus de Matrimonio, Disp. xvi. Difficultate i.

Quid autem prohibito Ecclesiastico, quia factis initiat prohibentur matrimonium contrahere, & sunt inhabiles ad id, sit rationabilis & scandala, & non patrum congrua ministris altaris (quod hæretici impugnant) ita manifestum est, ut aduersarium non sit id expendere, nec obiectiōnibus hæreticorum satisfacere: id tamen poterit videri apud Vazquez, Aegidium & Laymannum.

Addimus, co ipso quod sacerdos initiat prohibetur matrimonium cōtrahere, etiam prohibetur, ut nican;

Clichtouæ
usus.
Medina.
Maior.
V Waldensis
Franciscus
Turrian.

Tractatus de Ordine.

nicari: quia matrimonium ipsis prohibetur propter copulam; prohibetur autem illis tam matrimonium quam fornicatio intuui obseruantia & reverentia Ordinis; ac proinde peccatum contra dictam prohibitionem est quasi sacrilegium, non contra Religionem, sed contra duliam sacram erga personas sacras.

DIFFICULTAS XXV.

Quo Iure prohibitum est Sacris initiatos vti Matrimonio ante Ordines contracto.

Supponimus, sacris initiatos, anteā coniugatos, saltem Iure Ecclesiastico, siue immediate & ratione sui, siue mediatae ratione voti ex lege Ecclesiastico annexi Ordini sacro, prohibitos fuisse, & ab initio Ecclesiæ matrimonio anteā contracto vti: Clem. Rom. quod significat Clemens Romanus Epist. ad Iacobum fratrem Domini, vel potius ad Simeonem, dicit ait: *Quid si post ordinacionem ministro altaris contigerit proprium innundare cubile uxoris, sacrarium non intret limina, nec sacrifici portior fixe;* quod ab Apostolo Petro accepit et testatur. Idem quoque

Sixtus III. confitat ex Sexto III. lib. de Castitate, & ex Siricio S. Thomas. Papa Epist. 4. quae est in Concilio Tellense, & ex Medina. Conc. Tel. Epiphanius lib. Aduersus heres, Hæresi 59.

Hoc ergo supposito, difficultas est, An sacris initiatos post matrimonium contractum, sint etiam Iure diuino prohibiti vti matrimonio anteā contracto.

Franciscus Turrian. lib de 6.7. & 8. Synodo generali in exposit 3. canonis Sextæ Synodi, & lib. 2. de Dogmaticis characteribus, partem affirmatur auctet, quam latissimum probat testimonii Scripturae, Conciliorum, Pontificum, & Patrium, quæ omittimus, quia sunt longæ & facilia, & videri possunt apud Vásquez disput. 2.37.

S. Thomas. Thomas verò 2.2. q. 88. ar. 11. Medina. 1. de Continetia, cap. 7. Bellarmine lib. 1. de Clericis, Vásquez & communiter Doctores partem negavit, tradunt, & merito. Primo, quia nullo sufficienti fundamento constat, Deum sacris initiatos vsum matrimonij anteā contracti prohibuisse. Secundo, quia Græcis sacris initiatis (exceptis Episcopis) licitum fuit, imo & modo est, vti matrimonio anteā contracto; ergo id non est prohibitus Iure diuino. Consequens pater, quia Iure diuino omnes tenentur. Antecedens autem constat ex Stephanus. Papa III. 1. in Conc. Lateranensi, & refertur Conc. Lat. in can. Alter. d. 31. & ex Clemente III. in c. Questionis. de Pœnitentia & remissionibus, & ex Innocencio III. in cap. Cum olim de Clericis coniugatis, & ex Concilio Lateranensi sub eodem Innocencio III. ex Græcis & ex Latinis congregato, c. 14. & ex Sexta Synodo in Trullo congregata can. 1.3. vbi illis tantum prohibetur vsum matrimonij pro tempore viciis suis: quod etiam Gregorius libro 1. Epistolarum Epist. 42. docet de Subdiaconis, S. Gregorius. S. Trull. tunc existentibus, & refertur in can. Ante tricennium, distinct. 31.

Prædicta tamen lex Ecclesiastica non vtrandi matrimonio ante Ordines sacros contracto, non solum in Ecclesia Græca, contraria consuetudine abrogata fuit, ut deducitur ex dictis, etiam postea in tota Græcia, aut in aliquibus partibus reuixerit (vñque ad Sextam Synodum, post cuius tempus omnino reuocata mansit) ut indicat Epiphanius Hæresi 59. & Hieronymus Epist. 53. dum supponunt, Clericos non posse vti matrimonio anteā contracto; sed

DIFFICULTAS XXVI. 405

eriam reuocata fuit in Ecclesia Latina ante Concilium Illiberitanum (cui præfuit Hosius Cordubensis, qui etiam præfuit Concilio Nicæno) ut indica- Con. Illibe. tur can. 33. illius, dum innatur primitia prohibito his verbis: *Placuit in totum* (id est pro omni tempore, & non tantum pro tempore viciis suis) prohiberi Episcopis, Presbyteris, Diaconis, & Subdiaconis, positis in ministerio (id est, qui sunt proxime & immediate deferuientes in altari) *abstineare a se coniugibus suis, & non generare filios.* quæ ex tunc permanit & permanet.

DIFFICULTAS XXVI.

Utrum Sacris initiatos obligentur ad continentiam lege Ecclesiastica immediate, an mediante voto.

Supponimus, in quo conueniunt Doctores, sacris initiatos in Ecclesia Latina ad continentiam ab omni actu Venereo teneri.

Est tamen difficultas, Quo tenentur ad id? *Scotus* in 4. dist. 37. q. 1. *Paludanus* q. 1. art. 2. & *Scotus*, Valentia q. 5. puncto 5. docent, sacris initiatos Iure *Paludanus* Ecclesiastico & immediate teneri ad dictam continentiam, & non voto. *In* in primis teneri Iure Ecclesiastico, probatur, quia alias, qui omnino ignoraret annexum esse votu continentia sacris Ordinibus, aut qui id sciens intenderet non voulere, non contraheret peculiarem obligationem continentia, quod videatur fallum. *Quod* verò non tenentur voto, probatur, quia qui sacris initiantur, etiam si ab Episcopo de continentia seruanda admoneantur, nullum tamen continentia votum emitunt; ergo ad illam non obligantur voto, quia nemino obligatur voto, nisi à se ipso emisso.

Caietanus Tom. 1. tract. 27. *Medina* 1. 5. de Cōtinentia, c. 2. & *Vásquez* dis. 247. docent, Sacris initiatos non teneri immediate ad continentiam ex lege Ecclesiastica, sed teneri immediate ex voto sacris Ordinibus ex lege Ecclesiastica annexo. Et in primis teneri ex voto, supponi videtur in c. *Cum olim*, de Clericis coniugatis, & maximè in c. *Vnico de Voto & voti redēptione*, in 6. *Quod* verò non tenentur immediate ex lege Ecclesiastica, probatur, quia alias Sacris initiatos, qui ad propriam vel ad aliam accederet, dupliciti peccato peculiari, aperadito peccato luxuria, peccaret, vno infidelitas seu irreligionis contra religionem erga Deum, cōtra votum altero quia irreligionis contra duliam, ratione prohibitionis Ecclesiastice intuitu status Ecclesiastici, quod videtur durum.

Aegidius de *Rebellus* 1. 3. de *Rebellus*. Matrimonij impedimentis, qu. 10. docent, sacris initiatos ad dictam continentiam teneri, non solum voto Ordinibus sacris ex lege Ecclesiastica annexo, si illud saltem implicitè emiserunt; sed etiam immediatè legi Ecclesiastica.

Et in primis Ordinibus sacris ex lege Ecclesiastica annexum esse votum continentia, conitat ex *Gregorius* 1. 1. Ep. 42. & refertur can. *Vnico de Voto & voti redēptione*, in 6. supponit votum continentia ab ordinandis sacris Ordinibus exigatur: imo in c. *Cum olim*, de Clericis coniugatis, & maximè in cap. *Vnico de Voto & voti redēptione*, in 6. supponit votum continentia in ipsa Ordinibus susceptione emitti. vbi nomine *votis* nequit intelligi lex Ecclesiastica continentia, ut ex contextu posterioris capituli constat.

Hoc

Hoc ergo supposito, constat, sacris initiatos ad continentiam teneri voto, quia verè emitunt votū continentiae, si non explicitè, saltem implicitè. Ordinem sacram suscipiendo, quando illum scienter suscipiunt, & dictam annexionem scientes. Ex quo constat ad posteriorem rationem pro Scoto, Paludano & Valencia adductam. Et sanè si sacris initiatos non tenerentur voto continentiae, motus incontinentiae interior, sive voluntatis, sive appetitus sensitui, non esset in illis specialiter peccatum; quia lege Ecclesiastica nequit motus internus prohiberi.

VASQUEZ.

Quod verò etiam teneantur ad continentiam immediatè ex lege Ecclesiastica. *¶* Is incontinentiam immediatè prohibente, negari non potest quoad aliquam; quia in primis lege Ecclesiastica immediatè prohibentur matrimonium contraheri, ut etiam fatur Vasquez n. 100. & constat ex can. illo 27. Apostolorum, id prohibente Synodo Trullana, & numquam abrogato, nisi quoad Subdiaconos & alios Clericos inferiores; renouato tamen intra paucos annos quoad Subdiaconos, & quoad alios Clericos superiores, in Sexta Synodo in Trullo can. 6. approbato in c. *A multis.* de *Aestate & qualitate & ordine.* in d. Ecclesia non solum illis prohibet matrimonium, sed etiam eos reddit inhabiles ad id lege sua immediatè; & non redditur inhabiles voto ipso, ut dicimus *Tract. de Matrimonio.* Disp. xv. & xvi. Eo autem ipso, quod Ecclesia aliquibus prohibet matrimonium, etiam eis prohibet copulam, & quemcumque actum Venereum exteriorè, quem potest; quia propter actus eis prohibet matrimonium; & ob id actus copula, & quemcumque alias Venereus inter affines, quibus prohibuit est matrimonium inter se, prohibentur specialiter, & sunt specialiter peccata.

¶ *Cone. illib.* Et tandem quod legi Ecclesiastica immediatè teneantur ad non contrahendum matrimonium, constat, quia lege Ecclesiastica immediatè id illis prohibetur, ut constat ex can. illo 33. Concilii Illyberitani, recepto à rora Ecclesia Latina.

Vnde sacris initiatos, qui non voulit adhuc implicitè continentiam, aut quia in infancia ordinatus fuit, aut quia ignorauit annexionem voti continentiae, aut quia intendit non voulere, ad nullam continentiam tenetur specialiter ex voto, tenetur tamè ex lege Ecclesiastica ad continentiam exteriorem, etiam ille qui metu ordinatus (sicut baptizatus tenetur legibus Ecclesia, quamvis in infancia baptizetur, & ex metu, & nolens Ecclesia legibus obligari) quia specialis lex continentiae lata est pro initiatis sacris Ordinibus. Is tamen, qui ordinatur intendendo non voulere continentiam, non tantum peccat protunc quando ordinatur non voulendo, sed etiam pro tempore sequenti, quoisque aut explicitè aut implicitè voleat; quia ad eam voulédam tenetur tamquā ad aliquid annexum statui, quem suscepit, quod etiam forsan est verum, etiam si quis in infancia aut ex metu ordinetur.

Constat ergo, actum Venereum exteriorem sacris initiatos, qui saltem implicitè voulit, esse triplex peccatum distinctæ speciei, nempe unum luxuria contra castitatem, & aliud sacrilegij contra Religionem, ex qua obligat votum, & aliud quasi sacrilegij contra duliam sacram ratione legis Ecclesiastice id prohibentis, intuitu reverentiae statui Ecclesiastico debet. Addidimus actum Venereum exteriorem, quia interior, ut voluntatis & appetitus, de quo non potest Ecclesia iudicare, non erit pec-

catum contra duliam sacram, quia non est contra dictam legem Ecclesiasticam, quia Ecclesia nequit illum prohibere.

Vtrum Sacris initiatos teneantur tonsuram Clericalem gestare.

Supponimus, gestationem Clerice, seu tonsuram Clericalem, facta in summitate capituli instar coronæ, initia sumptuose à D. Petro (vi aduertit Beda l. 5. Hist. Anglicana, & Germanus Patriarcha Cœstantinopolitanus in Theoria rerum Ecclesiasticarum, Tomo 4. Bibliotheca antiquorum Patrum) qui aut propria voluntate sic est aratus in memoriam corona spinae Christi, aut ab his, ad quos missus fuit ad prædicandum, in ludibrium & illusionem, quod Ecclesia voluit in honorem conuenerit.

Hoc ergo supposito, conueniunt Doctores, Clericos minoribus Ordinibus initiatos, habentes Ecclesiasticum beneficium; & maioribus initiatos, quamvis beneficio carentes, teneri tonsuram Clericalem gestare; quia id præcipitur Sacris initiatis in cap. *Si quis.* de Vita & honestate Clericorum & minoribus Ordinibus initiatis beneficium habentibus in c. *Joannes.* de Clericis conjugatis. Et idem præcipitur virisq; in Motu proprio edito à Pio V. super reformationem Cleri Vrbis (& idem est de habitu Clericali; quia etiam id est præcipitur in cap. pænult. de Vita & honestate Clericorum & in Clementina, *Quoniam*, eodem titulo) Clericos vero minoribus initiatos carentes beneficio, non teneri tonsuram Clericalem gestare; in dñs, quib; bigami sunt, non posse, ut constat ex cap. *Aliationis*, de Bigamis, in 6.

Est tamen difficultas, An Clerici tonsuram gelare obligati, peccent mortaliter eam non gestando.

Caietanus v. *Clericorum peccata*, docet, predicos Clericos non peccare mortaliter ex vi præcepti, secluso contemptu & contumacia, non gestando Clericam seu tonsuram instar corona, quia generaliter existimat præcepta humana ex vi sua, secluso contemptu & contumacia, non obligare lib. mortalit. In hoc tamen fundamento manifeste fallitur Caietanus, ut contra ipsum docent communiter Doctores in Tractatu de Legibus.

Panormitanus in c. *Si quis.* de Vita & honestate Clericorum, Angelus v. *Clericus* 4. num. 1. & Narrarius c. 25. n. 100. *absolutè & absq; illa limitatio* docent, Clericos predicos peccare mortaliter non gestando Clericam, seu tonsuram instar corona; quia est omisio rei grauis præcepta.

Silvester v. *Clericus* 2. n. 2. *Armilla n. 11. Vasquez* lib. disp. 250. n. 24. *Reginaldus lib. 30. c. 2. Laymannus* lib. cap. 12. puncto 6. & communiter Doctores, docent, predicos Clericos, ex vi dicti præcepti, posse peccare mortaliter, non gestando Clericam, seu tonsuram in modum corona; sed de facto non peccare mortaliter, nisi quando mora temporis, in quo non gestatur, est adeo notabilis, ut detur occasio vilipendi statum Clericale, & merito; quia id præcipitur Clericis in honorem statutus Clericale, ut non vilipendatur, ac proinde ex hoc fine desumenda est grauitas & leuitas trahgessionis huius præcepti, quia, attentè mora tēporis, & attento consueto modo, discernenda est a arbitrio prudētis. Vnde quamvis res præcepta dicto præcepto sit grauis ex obiecto, id est possit esse grauis; de facto tamen potest esse leuis ex paritate mora temporis.